D.H. LAWRENCE

ADAM

D.H. LAWRENCE

KAYIP KIZ

ADAM

D.H.Lawrence

●

Kayıp Kız

"The lost girl"

©
Bu çevirinin yayın hakları
ADAM YAYINCILIK A.Ş.'nindir.

Birinci Basım: Ocak 1982

Kapak Düzeni: Sungu Çapan

281.01.003.115.13

ADAM YAYINCILIK VE MATBAACILIK A.Ş. VALİKONAĞI CADDESİ AKKAVAK SOKAK 4/3 TELEKS:23790 ra

D.H. Lawrence

●

Kayıp Kız

Roman

İngilizce'den çeviren: Murat Belge

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ
Murat Belge *7*

BİRİNCİ BÖLÜM
Manchester House'un Çöküşü *11*

İKİNCİ BÖLÜM
Alvina Houghton'ın Çıkışı *33*

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
Ebe *43*

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
İki Kadının Ölümü *59*

BEŞİNCİ BÖLÜM
Jön *75*

ALTINCI BÖLÜM
Houghton'ın Son Girişimi *109*

YEDİNCİ BÖLÜM
Natcha-Kee-Tawara *147*

SEKİZİNCİ BÖLÜM
Ciccio *183*

DOKUZUNCU BÖLÜM
Alvina, Allaye Oluyor *211*

ONUNCU BÖLÜM
Manschester House Çöküyor *257*

ON BİRİNCİ BÖLÜM
Namuslu Nişan *297*

ON İKİNCİ BÖLÜM
Allaye de Nişanlanıyor *329*

ON ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
Nikâhlı Zevce *343*

ON DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
Yolculuk *353*

ON BEŞİNCİ BÖLÜM
Califona Denen Yer *377*

ON ALTINCI BÖLÜM
Kuşku *387*

ÖNSÖZ

MURAT BELGE

Kayıp Kız, D.H. Lawrence'ın estetik bakımdan en doyurucu birkaç romanı arasında yer almayabilir; fakat Lawrence'ın romancılığını incelemek isteyen biri bu kitabı okumalıdır, çünkü yazarın bellibaşlı özelliklerini bir araya getiren, "tipik bir Lawrence romanı"dır *Kayıp Kız*.

D.H. Lawrence, cinselliği işleyen bir yazar olarak tanınır. Gerçekten büyük bir yazarın, böyle tek özelliğiyle tanınması genellikle talihsizlik ve bir haksızlık oluyor. Şüphesiz ki Lawrence öncelikle çağının cinsel ahlakının ikiyüzlülüğüne başkaldırmış, insanların doğallığını ve dirimselliğini baskı altına alan "frijit" göreneklerle çatışmış ve cinsel doyumu birey hayatının vazgeçilmez "kendini-gerçekleştirme" yollarından biri olarak görmüş bir yazardır. Ama yalnızca bunları söylemek, Lawrence'ın bir yazar, bir romancı ve hikâyeci olarak varlığını açıklamaya yetmiyor. Lawrence cinselliğin yanı sıra pek çok önemli çağdaş sorunu incelemiş bir yazar olduğu gibi, aynı zamanda roman sanatında yenilikler yapmış bir öncüdür de.

"Tipik bir Lawrence romanı" olan *Kayıp Kız*'da, bu özelliklerin çoğunu görebiliyoruz. İlkin, "Kayıp Kız"dan, romanın kahramanı olan Alvina'dan başlayalım. Lawrence'ın, cinsellik temasını, kadın kahramanların görüş açısından verdiği zaman genellik-

le daha başarılı olduğu, birçok eleştirmenin dikkatini çekmiştir. Alvina da, ünlü *Lady Chatterley*'nin kadın kahramanı Connie gibi, Viktorya Çağı'nın yoğun cinsel baskı döneminden sonra, cinselliğe, kadınlığına uyanan ve böylece kimliğini bulan ya da kimliğini oluşturan bir kadındır. Lawrence, Alvina'nın bilinçliliğini romanın merkezine koyar, cinsel uyanışı onun duyularıyla verir (*Lady Chatterley*'den başka *Gökkuşağı*, *Aşık Kadınlar* gibi romanlarında ve birçok hikâyesinde bu tür bir "dişi" bilinçliliğini tercih etmiş, en zengin yaşantı düzeylerini bu yöntemle elde etmiştir).

Lawrence'ın kadın kahramanına bakışı, karanlığı aydınlatan, kıpırtı oldukça yeni ayrıntıları ışığa çıkaran, katlar arasında yeni derinlikleri şöyle bir gösteren bir ışıldak gibidir. Kadınları bir bilinçlilik merkezi olarak aldığı romanlarda erkek kahraman aynı şekilde aydınlığa çıkmaz. Çünkü aslında kadın da erkek kahramana bakmakta, onu tanımaya çalışmaktadır. Lawrence bu konuda kahramanından önce koşup erkeği bize tanıtmaya çalışmaz. Kadının açılışını oldukça bütünsel bir şekilde görürüz; erkeğin açılışını ancak kadınla birlikte, onun el yordamıyla arayışıyla, görmekten çok sezeriz.

Lawrence cinsel uyanışın romancısı olarak tanınmakla birlikte, bu konuda zaman zaman önyargılı, abartılı veya fantastik olabilir; en azından, çok zaman buna benzer eleştirilere uğramıştır. Öte yandan, işçi bir babanın ve eğitim görmüş bir annenin çocuğu olarak, İngiltere'nin sınıfsal yapısına, sınıf kültürlerine karşı olağanüstü bir duyarlığı vardır. Bilgisi de, anlatımı da, bu noktada hiç şaşmaz. *Kayıp Kız* bu bakımdan da "tipik bir Lawrence romanı"dır, çünkü konusu gereği, orta İngiltere'nin kömür madenleri üzerine kurulu küçük bir kasabasının bütün toplumsal tabakalarını ele almaktadır. Alvina'nın babası, "ticari kibar" James Houghton, karısı, bu tip ailelerin uğradığı çöküntü, Lawrence'ın elinde sağlam sosyolojik bilgi ile keskin imgelemi birleştiren bir anlatım kazanmaktadır. Romanın ikincil kişilerinde de, İngiltere'nin çeşitli toplumsal katlarından insanları, sınıfsal belirlenmeleri içinde yakından tanıyoruz.

20. yüzyıl başlarında geleneksel roman yapısı parçalanır. Bugün "modern roman" dediğimiz, aslında tek bir kalıba sığdırı-

lamayan yeni bir tarz ortaya çıkar. İngiliz romancıları yeni romanın doğuşuna belki en çok katkıda bulunmuşlardır. James Joyce ve Virginia Woolf gibi, radikal yeni teknikleriyle tanınan romancıların yanında, Lawrence ilk bakışta, göreneksel romandan fazla uzaklaşmamış gibi görünebilir. Ama bu aldatıcı bir görünüştür. Modern romanı "modern" yapan başlıca özellik, klasik "olay örgüsü"nü ortadan kaldırmasıdır. Roman yapısı, bu çağda, başka ilkelere göre örgütlenmektedir. Joyce ve Woolf, bireysel bilinçliliği açmayı hedef seçtikleri için, klasik olayı ve roman eylemini bireye içselleştirirler. Dolayısıyla eserlerinin "yeni" olan yanı daha çarpıcı bir şekilde ortadadır. Lawrence da onlar kadar olmasa da, bireyin iç hayatına önem verir, ama romancı olarak anlattığı hayatın bütünü üstüne konuşma ayrıcalığından vazgeçmez. Forster'ın deyimiyle bir "kâhin" tavrıyla konuştuğu, insanları belli bir ahlaka ve belli bir yaşama biçimine çağırdığı anlar çoktur. Bu özellikleriyle de, yirminci yüzyılın teknik yenilikçilerinden çok, bu yeniliklerden sonra gözden düşen "eski kafalı" romancılara benzetilebilir. Bu da, aslında aldatıcı bir görünüştür.

Lawrence da öbür modern romancılar gibi klasik olay örgüsü yapısının dışına çıkar. Ancak bunun yerine koyduğu, bireysel bilinçliliğin içi değil, "mitik" denebilecek bir yapıdır. Lawrence her şeyden önce insan hayatının bilinçdışı kalan döngüleriyle, insanın çeşitli uyanışlarını, deyim yerindeyse, olgunlaşmanın geçişlerini, inisiyasyonlarını verdiği için, romanlarının akışı, geleneksel olay örgüsüne değil, yukarıda anlatılan olayları zaten doğal olarak vermek üzere üretilmiş "mit" biçiminden yararlanır. Lawrence'da romanın akışı birbirini izleyen dalgalara da benzetilebilir. *Kayıp Kız*'da Alvina'nın içgüdüleri belirli zamanlarda uyanır, duyarlığı, duyguları yoğunlaşır, istekleri kendisinin de tam olarak anlamadığı bir şeylere zorlar onu. Sonra duygular geriler, duyarlık körleşir; dalga geri çekilir. Alvina'yı saran maddi uygarlığın, nesnelerin boğucu döngüsü, bedenin ihtiyaçlarının döngüsünü geriletir: Sonunda Alvina, uygarlığın bedeni soğutan etkilerinden kendini koruyabilmiş bir erkekle karşılaşıncaya kadar.

Yazıldıkları dönemde Lawrence'ın romanları, Viktorya Çağı ahlakıyla cinsel hazdan yasaklanmış kadınların bu baskıdan kurtulmalarını savunduğu için kadın kurtuluşundan yana sayılıyordu. Günümüzün kadın kurtuluşu anlayışını savunanlar ise Lawrence'dan pek hoşnut değiller; çünkü onun, son analizde gene erkek egemenliğini yücelttiğini ileri sürüyorlar. Bunda pek haksız oldukları da söylenemez. *Kayıp Kız*'da da, Alvina, bedenin hakkını vermesini bilen erkeği bulduğunda, onun karşısında İngiliz uygarlığının kendisine vermiş olduğu yüzeysel, kalıplı kişiliğinden sıyrılmak zorunda kalacak, onun kurallarını kabul edecektir –bu kurallar, Batı toplumunun "kadına saygı" anlayışıyla çeliştiği halde–. Aynı zamanda Lawrence, Batılı insanın bu yüzeysel saygı gösterilerinin ardında nasıl "etobur" bir bencilliğin, kadını mülklenme ahlakının yattığını sergilemeye çalışmaktadır (Alvina'nın çeşitli flörtleri yoluyla).

Lawrence, bizim "kişilik" dediğimiz şeye de karşıdır. Ona göre bu, insanların karşılıklı ilişkilerinde birbirlerine ezilmemek için bir maske gibi taktıkları, doğaya aykırı, göreneksel/toplumsal bir şeydir. Bu bakımdan uyanış, toplumun empoze ettiği bu kişilikten (*personalite*) kurtulup daha derinde yatan, doğallığa yakın olan "karakter"e kavuşmakla özdeştir. Böylece, Lawrence'ın kişileri, "mitik" anlatımına da uygun bir biçimde, "tip"ten çok "arketip" özellikleri gösterirler; Alvina, Alvina'dır ama, aynı zamanda Kadın'dır. Aşkı tanıması, Alvina'lık özelliklerinden sıyrılıp onu bütün Kadınlıkla birleştiren daha temel özelliklerinin hakkını vermesiyle mümkün olur.

Lawrence'ın bu temaları, anlatımın en küçük birimlerinde de farklı bir tekniği doğal olarak gerektirecektir. Bu nedenle düzyazısı, imge ve simgelerle doludur. Sözdizimi de, bilinen dilbilgisi kurallarından çok, duyguların yoğunlaşmasına ve gevşemesine bağlıdır. Bunların bir araya gelmesiyle, Lawrence'ın düzyazısı, anlatıyı aksatmayan bir şiirselliğe yükselir.

Kayıp Kız bütün bu özellikleri bir araya getirmesi, Lawrence'ın çok sevdiği kan, yeraltı, kar ve dağ, akrobatlar gibi simgesel temalarla dolu olması bakımından, Lawrence'ın ana eğilimlerini ve niteliklerini kendinde toplayan ilginç bir romandır.

BİRİNCİ BÖLÜM

Manchester House'un Çöküşü

Woodhouse gibi küçük bir madenci kasabası düşünün: üç kuşaklık bir tarihi ve on bin insan kadar nüfusu olan bir kasaba. Bu üç kuşak, belli bir yerleşik topluluğun varlığını gösterir. Bunca kömürün bağırsaklardan dışarı boşalması karşısında hâlâ pastoral kalabilmiş başka bölgelerde madenlerin arazi geliriyle yaşamak üzere, eski 'Eşraf' kaçmıştır. Geride büyük ve erişilmez bir kömür kralı kalmıştır. Madenlerin sahibi: Tarihi, üç kuşaklıktır, 'Eşraf'ın evinin alt basamağında, tırmanmaya çabalamakta, altta kalanları da tekmelemektedir. Onu hiç saymayın.

Oldukça yerleşik bir topluluk vardır Woodhouse'da, nice ince ayrımlar vardır bu topluluğun renginde: kömür tozunun karasından taşçı ustasının çakılına ve kerestecinin talaşına, yağ, bal ve etin ışıltısından, eczacının parfümünü ve doktorun dezenfektanını atlayarak, bankacıların, firma veznedarlarının durgun dingin altın yaldızına ve bütün maden ocaklarının genel yöneticisinin otomobil debdebesine kadar. Bundan büyüğü de yoktur zaten. Genel yönetmen, Malikâne denen yerin taflanlı maflanlı inzivasında yaşar. 'Eşraf'ın terk ettiği asıl Malikâne şimdi firmanın bürosu olmuştur.

Topluluk bu! Yani, muazzam bir maden işçisi alt tabakası; küçük işverenlerle karışık, ilkokul öğretmenleri ve püriten din

adamlarıyla çeşnilendirilmiş yoğun bir satıcı, esnaf serpintisi; daha üst tabakada bankacılar, zengin imalatçılar ve hali vakti yerinde demir dökümcüleri, resmi kilisenin papazları ve maden yöneticileri: Hepsinin üstünde de ışıl ışıl parlayan yöresel kömür ocağı sahibinin zengin ve yapışkan kirazı. Pasta bunlardan meydana geliyordu.

Bu mübarek 1920 yılında Orta İngiltere'deki küçük endüstri şehrinin karışık toplumsal yapısı buydu. Ama biraz daha geriye gidelim. Son sakin bolluk yılında, 1913'te de buydu.

Sakin bir bolluk yılı. Ama bir bitmez tükenmez, usandırıcı maraz vardı: evlenmemiş kadınlar marazı. Bir toplumun en alt sınıfı dışında kalan bütün sınıflarının, Ölü Deniz ürünü tuhaf kadınlarla, "ihtiyar kız" denen, evlenmemiş ve evlenmesi olanaksız kadınlarla dolup taşması nasıl bir hikmettir? Neden her esnaf, her öğretmen, her bankacı ve her din adamı bir, iki, üç ya da daha fazla "ihtiyar kız" üretir? Orta sınıflar, özellikle de aşağı orta sınıflar, oğlandan çok kız mı doğurur? Yoksa aşağı orta sınıftan erkekler evlenirken tırmanır ya da düşer de, gerçek eşlerini açıkta mı bırakırlar? Ya da orta sınıftan kadınlar fazla titizdirler de koca mı beğenemezler?

Cevabı ne olursa olsun, bir tragedyadır bu. Ama belki de değildir. Belki de orta sınıfların bu evlenmemiş kadınları, söyleyip durdukları karıncasal-endüstri toplumumuzun ünlü cinsiyetsiz işçileridir. Belki asıl eksikleri uğraşsızlıktır: Kısacası, bir iş. Ama yasayı koymadan önce belki bir de onları dinlememiz yerinde olur.

Woodhouse'da, asiller, yani esnaf ve papazlar arasında, korkunç bir ihtiyar kız hasadı vardı. Kasabanın bütün kadınları, madencilerin karıları falan, soluklarını tutar beklerlerdi; bu servet ve keder kızlarından biri evlenme fırsatı bulur gibi olunca zengin nikâhlarına bir rahatlama sarhoşluğuyla doluşurlardı. Çünkü sınıf kıskançlığı her ne olursa olsun, bir kadın bir başka kadının tüm çalımıyla rafta çaresiz oturup kaldığını görmek istemez. *Hepsi* orta sınıftan kızların koca bulmasını istiyorlardı. Herkes bunu istiyordu, kızlar da dahil. Perişanlık da buradan çıkıyordu.

Şimdi, James Houghton'ın bir tek evladı vardı: kızı Alvina. Alvina Houghton elbette.

Ama şimdi 1880'lerin başlarına bir kaçalım. Alvina'nın bebeklik çağına: Hatta daha da gerilere, James Houghton'ın mutlu günlerine. James Houghton mutlu günlerinde Woodhouse sosyetesinin kremasının kremasıydı. Houghton ailesi her zaman varlıklı olmuştu: İtiraf etmek gerekir ki esnaftandılar; ama birkaç kuşak boyu süren bir bolluktan sonra mağaza sahipleri de belli bir üstünlük kazanırlar. James Houghton da, yirmi sekiz yaşındayken, Woodhouse'da Manchester eşyası satarak nefis bir iş kurmuştu. İnce uzun, favorili bir gençti, davranışıyla da gerçekten inceydi, biraz Bulwer tarzında. Zarif sohbetten, zarif edebiyattan, zarif Hıristiyanlıktan hoşlanırdı. İnce uzun, çıtkırıldım bir gençti, tavırları telaşlı, kafası sudan düşüncelerle dolu, konuşma sesi çok güzeldi: çok çok güzel. Bütün bunlarla birlikte, bir mağaza sahibiydi, tabii. Bir Derbyshire toprak sahibinin kızı olan ufak tefek, esmer, kendinden büyük yaşta bir kıza kur yaptı. Onunla birlikte en azından on bin pounda konacağını umuyordu. Burada hayal kırıklığına uğradı, çünkü yalnız sekiz bin elde edebildi. Romantik-ticari bir yaradılışı olduğu için karısını hiç bağışlamadı, fakat ona karşı her zaman en zarif bir nezaket tavrı takındı. Karısı için elma soyup hazırlayışı görülecek bir şeydi. Ama soyulan ve dörde bölünen bu elmaydı kadının payı. Zarif ticari Adem, Havva'ya kendi malını, güzelce soyduktan sonra geri veriyordu. Bununla da alışverişin sonu geliyordu. Bu arada Alvina doğdu.

Ama bütün bunlardan önce, evlenmeden önce, James Houghton Manchester House'u inşa ettirmişti. Koskocaman, –yani, Woodhouse için koskocaman– dört köşe bir binaydı bu, küçük ama büyümekte olan kasabanın anacaddesi üstündeydi. Alt katta cadde üstünde iki güzel dükkân vardı. Biri Manchester'dan gelen mamuller, öbürü de ipekli ve yünlüler için. James Houghton'ın ticari şiiriydi bu.

Çünkü James Houghton bir hayal adamı, aynı zamanda da bir tür şairdi: ticari, tabii. George Macdonald'ın romanlarını ve bu yazarın fantezilerini severdi. Kendisi için de bir fantezi

örer dururdu, bir ticaret fantezisi. Düşlerinde, görülmemiş incelikte, el sürülmez yumuşaklıkta ipekliler, poplinler görürdü: Vitrinlerinin önünde duran 'Eşraf' arabaları, büyülenmiş, kendinden geçmiş olarak elbiselerini hışırdatarak tezgâhına doğru ilerleyen kibar hanımlar görürdü. Ve büyüleyerek, kendilerinden geçirerek, yalnız kendinin ve onların yeterince değerlendirebileceği güzel mallarını onlara sunardı. Ünü yayıldıkça yayıldı, öyle ki sonunda Gal Prensesi Alexandra ve Avusturya İmparatoriçesi Elizabeth, Avrupa'nın bu en iyi giyinen iki kadını, gökyüzünden Woodhouse'daki mağazaya inerlerdi ve James Houghton'dan alışveriş ederek neler yapılabileceğini dünyaya göstermek üzere dükkândan çıkarlardı.

Nasıl oldu da James Houghton zamanının Liberty'si ya da Snelgrove'u olmayı beceremedi, bilmiyoruz. Belki hayal gücü fazla gelmişti. Ne olursa olsun, karısını yeni evine getirdiği günlerde, Manchester yönündeki vitrini muslinler ve basmalardan yapılma bir köpük ve bahar çiçeği yığınıydı. Londra yönündeki vitrini de ipekliler ve dolgun dokumalardan yapılma bir güz akşamıydı. Kimin gözü kamaşmazdı bundan! Fakat kız, taşlık Derbyshire'deki taş evden gelen o zavallı, bu adamın malları önünde, arkın önündeki Davut gibi dans etmesinden pek hoşlanmamıştı.

Karısını getirdiği ev bir anıttı. Mağazanın üstündeki kocaman yatak odasında mobilyasını masif maun ağacından *inşa etti*rmişti: Ah, çok, çok masifti. Şüphesiz sevinçten hoplaya zıplaya girmişti devasa zifaf yatağına: Yatağa bir tabure ve bir iskemleye tırmanarak çıkılıyordu. Ama kendinden yaşlı olan zavallı, içine kapanık kadın gönlü kasvetle dolarak tırmanmış olmalıdır buraya, bu maun Bastille'inde yatmaya; karşısında hep o kocaman dolabı görmek ya da usançla yana dönüp, karşısında sürekli ve çirkin bir temennada bulunan kocaman aynaya bakmak... Ne eşya! Odadan hiçbir zaman çıkarılamayacaktı bunlar.

İkinci yılda çocuk doğdu. Bundan sonra James Houghton evin öbür tarafındaki küçük, yarı döşeli yatak odasına taşındı ve burada sert bir tahta üstünde yatarak hayatının sonuna kadar

derviş rolü oynadı. Karısı çocukla ve yerli mobilyayla kaldı. Sinirlerini baskı altında tutmaktan kadında kalp hastalığı gelişti.

Ama James dokumalarının üstünde bir kelebek gibi kanat çırpıyordu. Dükkânda çalışan kızlara karşı ali kıran baş kesendi. Dickens'ın romanlarındaki Fransız markileri bile daha kibar ve *raffiné* ve taş yürekli olamazlardı. Kızlar ondan nefret ediyordu. Yine de, garip inceliği ve coşkusuyla sürüklüyordu onları. Ona boyun eğmişlerdi. Dükkân bütün ilgilerin merkeziydi. Ama sönük ruhlu Woodhouse halkı içinde iyi alıcı yoktu. Yünlü diye, siyah kamgarndan astar yapacakları kırmızı flaneli; siyah alpaka ya da merinos diye James Houghton'ın kanını kurutuyorlardı. İpek çizgili muslinlerini, Hindistan pamuklularını seriyordu önlerine. Ama o, Herakles'in zehirli giysilerini sundukça yerliler ürküp kaçıyorlardı.

Bir ucuzluk yaptı. Bu ucuzluklar Mrs. Houghton'ın sinirden ileri gelen kalp hastalığını büsbütün beter ediyordu. James Houghton'ın yüzündeki ilk yıpranma belirtileri de bunlardan ötürüydü. Tabii önce akılcı davranıp daha ucuz basmaları, muslinleri falan çıkardı, araya da heyecanı artıracak birkaç güzel parça kattı. Woodhouse ihtiyatlı bir tavırla satın almaya başladı.

Ama ucuzluktan sonra James Houghton bir yeni mallar âlemi yapabilecek duruma geldiğini sandı. Yüzünde gergin bir ifadeyle Manchester'a koştu. Bundan sonra kocaman denkler, sandıklar, balyalar Woodhouse'a gelip dükkânın önüne, kaldırıma yığıldı. Cuma akşamıyla birlikte Houghton'ın vitrinlerine bir vahiy indi: ilk pikeler, örmeli dantelli ilk masa ve yatak örtüleri, ilk boneler ve önlükler: bir beyaz harika. James reklamını böyle yaptı: "Bir Beyaz Harika". Wilkie Collins'in ünlü romanını okuduğunu kim bilebilirdi!

Beyaz harikanın dokuz günü geçip gittikten sonra James, Londra yönünde gözden yitti. Birkaç cuma sonra kış sezonu ile döndü. Hanımlar için –James'in eline aldığı her şey hanımlar içindi, kaba saba erkek eşyasını çok aşağılıyordu– geri planda, garip, olağanüstü mantolar, kalın, siyah, çiçekbozuğu bir kumaştan, duruyor ve ayı kürkünden kollarını savuru-

yorlardı, ön tarafta atkılar, boalar, manşonlar cilve yaparken. Vitrinin önünde cuma akşamı kalabalıkları toplandı: Gaz lambaları en parlak ışıklarını vererek yanıyorlardı. En arkada James Houghton gala gecesinde bir tiyatro yazarı gibi dönemiyordu. Sonuç bir sansasyon oldu. Vitrinin önünde on köy toplanıp birbirini ezdi. Bir sansasyondu bu!.. Kalabalık şaşıyor, hayran oluyor, ürküyor ve alay ediyordu. Ürküntü kelimesini vurgulayalım. Woodhouse halkı James Houghton'ın kendi standardını onlara kabul ettirmesinden korkuyordu. Malları olabileceği kadar zevkliydi: Ama müşterileri alabildiğine zevksizdi. Vitrinin önünde durmuş, parmaklarıyla bir şeyler gösteriyor, kıkırdıyor, alay ediyorlardı. Zavallı James, eserinin ilk gecesinde büyük bir başarısızlığa uğradığını seyreden bir yazar gibiydi.

Ama gene de üstünlüğüne inancı tamdı: hem de haklı olarak. Görüp anlamadığı, kalabalığın üstünlükten nefret ettiğiydi. Woodhouse'un istediği hafifçe yükselen bir sürekli basitlikti, öyle bayat ve yavan bir basitlik ki, duyarlığı olan herhangi bir ölümlünün hayal gücü içine giremezdi. Woodhouse bir dizi küçük adi heyecan arıyordu. Nottingham ve Birmingham'ın terk ettiği bir basit bayağılığın yerine geçmek üzere, Nottingham ve Birmingham'dan gelen bir basit bayağılık. Woodhouse, kendi varlığının koşulu gereği, orijinalliğe, zevkliliğe dayanamazdı ama, bunu da James Houghton'ın öğrenmesi imkânsızdı: Gereğinden çok, çok fazla zeki olduğu halde, yeterince zekâ gösteremediğine inandı. Talih denen hanımefendiyi, Avusturya İmparatoriçesi Elizabeth ya da Gal Prensesi Alexandra gibi, ulaşamayacağı kadar zarif, kaprisli ve titiz bir hanımefendi olarak düşünürdü. Oysa Bayan Talih, bırakın Woodhouse'u, Londra ve Viyana'da bile, bayağı, fabrikasyon, sürüye uygun olmayan her şeyi nasırlı ayağıyla ezmeye hazır, orta ya da aşağı orta sınıftan bayağı bir kadındı. İnce, narin orijinalliklerinin, kumaşçılık hayallerinin, adi Bayan Talih'in sakin ve kaba ayağı altında dümdüz olduğunu görünce öyle bunalımlar geçirdi ki tasavvufa dalmasına ramak kaldı ve karısına İsrafil adlı meleğin yüksek etkisinden söz etmeye başladı. Bu zavallı kadın İsrafil'den

fena halde korktu ve James'in bulanık sözleriyle büsbütün şaşkına döndü.

Sonunda –James'in talihsizlikleri yamacından biraz hızlıca iniyoruz– asıl Büyük Houghton Ucuzlukları başladı. Houghton'ın "Büyük Satış Olayları" gerçekten olaydı. Birkaç yıl mallarına sarıldıktan sonra görkemli bir biçimde elden çıkardı hepsini. Cömert, kaygısız bir tavırla indirdi fiyatları. Güm diye iniyordu mavi kalem 3/11'in üstüne ve 1/0 çıkıyordu ortaya.* Fiyatlar ceviz gibi döküldü. Mağrur bir 1/10 bir yuvarlandı, 6/3 oldu, bir şilin altı peni sanki ıslanıp çekti ve dört buçuk peni oldu; oysa ele gelir basmaların yardası üç buçuktan gidiyordu.

Gerçekten bir fırsattı bu. Üstelik mallar etkisiz oldukları yıllar süresince sararıp soldukları için kamu beğenisine yaklaşır duruma gelmişlerdi. Üstelik, biçimleri ne olursa olsun, iyi, sağlam maldılar. Böylece Woodhouse'un küçük kızları James'in güzel yazlık elbiseler için düşündüğü malzemeden yapılma donlar ve kombinezonlarla gittiler okula. Bütün bunlara karşın küçük Woodhouse kızları bu donlar ve kombinezonlardan utanmaktan da geri duramıyorlardı. Çünkü kazara etekleri açılacak olsa arkadaşları koro halinde bağırıyordu: "Yuuu, üç penilik Houghton donu giymiş!"

Bütün bu süre boyunca James Houghton'ın ayakları yere basmamıştı. Peri kızı hâlâ kumaşlarını güzelim vücuduna sarıyor, görülmedik zenginliklerin yolunu ona gösteriyordu. Evet, dinî Pazar Okulu'na müfettiş olmuştu. Ama bu bir özenti midir, yoksa daha yüksek güçlerle bir Dostluk Antlaşması kurma çabası mıdır, kim bilebilir ki?

Bu arada karısı gittikçe hastalanıyordu; küçük Alvina güzel, serpilen bir çocuktu. Ermini ve muflonuyla taptaze, minicik küçük kızıyla yürüyüşe çıkan ufak tefek, solgun, içine kapalı Mrs. Houghton bayağı saygı uyandırıyordu Woodhouse'da. Parlak siyah ayı kürküyle Mrs. Houghton'ın ve beyaz, benekli erminiyle çocuğun sessiz ve gölgemsi bir şekilde sokak-

(*) Geleneksel İngiliz para sisteminde, on iki peni bir şilin, yirmi şilin de bir pound eder, ayrıca, 21 şilin de bir ginedir – ç.n.

lardan geçişleri, insanların kolay kolay unutamadıkları bir etki yaratıyordu.

Ama Mrs. Houghton'ın yüreğini kemiren acılar vardı. Yürüyüşü sırasında iki küçük oğlanın boğuştuğunu görse, peniler ve ricalarla üstlerine koşuyor, onları afallamış bir halde bırakıp kendisi de dudakları morarmış olarak bir duvara yaslanıyordu. Bir arabacının kamçısını yokuş tırmanan atlarının tepesinde şaklattığını işitse yüzünü çevirip gözlerini kapatıyor, gücü kesiliveriyordu.

Bu yüzden gitgide odasından çıkmaz oldu, çocuk da bir mürebbiyeye teslim edildi. Miss Frost otuz yaşlarında, saçları biraz ağarmış, altın çerçeveli gözlüklü, alımlı ve sağlam bir genç kadındı. Saçının beyazlığı hiç trajik değildi: Ailesinin özelliğiydi.

Alvina Houghton için, hayatının ilk uzun yirmi beş yılında, Miss Frost herkesten daha önemliydi. Mürebbiye güçlü kuvvetli, cömert ruhlu bir kadındı ve doğuştan müzisyendi. Tatlı bir sesi vardı, kilise korosunda söyler, James Houghton'ın müfettişi olduğu Pazar Okulu'nda birinci sınıftaki kızlara ders verirdi. James Houghton'ı sevmez, hatta aşağılar, onda ikiyüzlülüğün ögelerini görür, havalı ve zarif bencilliğinden, insani duygulardan yoksun oluşundan ve hepsinden çok da, peri masalı fantezilerinden nefret ederdi. James, yaşı ilerledikçe, düşler arasında yaşayan bir kişi oluyordu. Ne yazık ki Freud'dan önce öldü. Peri masalı gibi en olağanüstü düşleri görür, bunları tatlı, nazik bir dille pek güzel anlatırdı. Böyle zamanlarda iyi ayarlı sesi sanki şarkı söyler gibi olurdu. Kalın, gür kaşlarının altında donuk mavi gözleri parıldar, favorili solgun yüzünde tuhaf bir aydınlık olur, uzun ince elleri sık sık titrerdi. Zayıflamıştı, derbeder ama şık ceketi ilikli olurdu düşsel serüvenlerini anlatırken. Serüvenleri yarı Edgar Allan Poe, yarı Andersen'di ve arada Vathek, Lord Byron ve George Macdonald'dan izler taşırdı: Bu sonuncusunun etkisi belki de daha fazlaydı. Hanımları her zaman etkilerdi bu hikâyeler. Ama Miss Frost en çok bunları işittiği zaman sinirlenirdi.

Yirmi yıl boyunca onunla James Houghton arasında nazik bir uzaklık oldu. Bazen Miss Frost sinirlendiğini gizleyemez, ba-

zen de öteki ona öfkeli cevaplar verirdi: "Öyle mi, öyle mi! Ya, öyle mi! Vah vah, böyle düşünmenize üzüldüm." Sanki kötülük onun böyle düşünmesindeydi. Sonra Muhafazakârlar Kulübü'ne doğru uçardı; hızlı, hafif, acele adımlarla, sanki kader onu oraya sürüklüyormuşçasına. Kulüpte satranç oynar –çok iyi becerirdi bunu– ve sohbet ederdi. Sonra saat yarında, yemek için, yine eve doğru süzülürdü.

Daha başından beri bütün evin moralini ayakta tutmak Miss Frost'un üstüne kaldı. İlk yıl anladı hangi yolu izleyeceğini. Kendi çocuğu gibi sevdiği küçük Alvina'yı ve sinirli, alıngan, dertli kadın anneyi, James'in boş kuruntularına karşı korumalıydı. James'in öyle kötü denecek huyları da yoktu. Sigara ya da içki içmez, sesinin ince tonunu alçaltmazdı ve bir derviş kadar temiz, dünyadan uzaktı. Yine de, bu iki insan ona karşı korunmalıydı. Miss Frost hiç belli etmeden ev yönetiminin dizginlerini eline aldı. Yönetimi sessiz, güçlü, cömertti. Kendi çıkarını düşünmüyordu. Manchester House'un zavallı gemisinin dümenine geçmişti. Evin karanlık odalarını kendi güvenli, ışıklı varlığıyla aydınlatıyordu: gümüşi saçları ve solgun, durgun, ışık saçar izlenimi veren rahat yüzüyle. Şaşkın şaşkın sendeleyen eve bir ağırlık, denge ve huzur getirdi. Hizmetçiyi denetliyor, yemekleri seçiyordu: James'in önündeki, ne olduğunu bilmeden yediği yemekleri. Eve çiçekler, kitaplar ve çok ender olarak da bir konuk getirirdi. Manchester House'un karanlık ciddiyetinde konuklar fazlalık gibi görünürdü. Çiçekleri huysuz hastanın çok hoşuna gider, kitaplarını da bazen James'le tartışırdı: Bu konuşmalardan sonra mutlaka öfkelenir, sinirlenir, James de mutlaka dükkâna çekilir, kızların nefret ettiği müzikal sesiyle birkaçına yüksek perdeden bir şeyler söylerdi.

James'in kitaplar üzerine konuşması gerçekten sinir bozucuydu. Olaylar, etkiler, öğütlerden konuşurdu, sanki kitap sadece kendisine sunulmuş duyumsal-estetik bir yüklemmiş gibi. "Bu adamda insani duyguların zerresi yok," derdi Miss Frost, öfkeden pespembe kesilerek. Kendisi hiç şaşmazdı insani çizgiden.

Derken dükkânlar umutsuz, karmakarışık bir hal aldılar. On yıl süren ucuzluklardan, bahar ucuzlukları, yaz ucuzlukla-

rı, güz ucuzlukları ve kış ucuzluklarından sonra James bu hülyadan vazgeçmeye başladı. Artık mantoyu vitrine koymaya dayanamıyordu. Beş pounddan bir pounda indirmiş, uğursuz bir günde bunu da on buçuk şiline düşürmüştü. Sepetinde bakır tencere kapaklarıyla dükkâna giren ve kış ucuzluklarının birinin sonunda beş şiline mantoyu alan Çingene kadının neredeyse boynuna sarılacaktı. Ama bu kadın bile, yağmurlu keskin soğuğa karşın, mantoyu dükkânda giymek ve dışarı öyle çıkmak istemedi. Koluna alıp çıktı. Biraz sonra James dükkânın kapısından kuş gibi yan gözle dışarı baktığında kadını, miskin bir atın çektiği pis bir eskici arabasını sürerken gördü ve gerçekten yüreği cız etti. Çünkü yağmurla ıslanan uzun ayı kürkü kadının kollarında ve boynunda kirpi gibi olmuştu. Oysa ne güzel, ne harika bir maldı. James bir baktı, sonra tavşan gibi kaçıp arka tarafta bir sobanın yanına sığındı.

Yüksek güçler de James'in umduğu gibi yerine getirmiyorlardı anlaşma koşullarını. Anlaşmadan yavaş yavaş çekilmeye başladı. Pazar Okulu onun için bir felaketti. Konuşmaya başladığı zaman onun zarafeti ve belagatiyle kendilerinden geçecekleri yerde madenci çocukları sürüsü resmen ayaklarını yere vurup dehşetli gürültü ediyorlardı. Onların karşısında şişe geçmiş kebap olurken birçok yakıcı, kavurucu şey söylüyordu. Ama bu şeytani madenci çocuklarına yakıcı şeyler söylemekten ne çıkar? Durumu kurtaran Miss Frost oldu: Kızların büyüklerini de kanadı altında topladı. Ve küçük oğlanlara ders veren uzun boylu, yakışıklı demircinin, büyük oğlanları da etkisi altına almasını sağladı. Demircinin etkisi çok iyi sonuç verdi. Gürültü eden oğlanı dizinin biraz yukarısından yakalıyor, yöresel diliyle şakalaşıyordu onunla. Demircinin eli, demirci elinin nasıl olması gerekirse öyleydi, şivesi de yöresel mi yöreseldi. Elinin kavrayışıyla bu tanıdık dil arasında sızıldanmadan durabilen çocuk yoktu. Böylece Pazar Okulu, çok güzel dua eden James'i daha bir ilgiyle dinledi. Derken, Miss Frost'un gözdelerinden bir oğlan, Mrs. Houghton'a göz kulak olmak üzere bırakıldığı karanlık odada yarım saat içinde sırrı ele verdi ve demircinin elini anlattı. Bu sır kadıncağızı öyle altüst etti ki hastalı-

ğının gelişmesinde bir dönüm noktası oldu ve pazar öğle sonraları bir kâbus haline geldi. Derken James Houghton o günkü papazın kaba İskoç tavrından hoşlanmadı. Böylece Pazar Okulu müfettişliği sona erdi.

Aynı zamanda Süleyman'ın, bebeği ortadan kesmesi gerekiyordu. Yani dükkânının Londra kısmını İngilizcesi bir felaket olan o sonradan görme herife, terzilik ve tuhafiyecilik yapan W. H. Johnson'a kiraladı. Acıydı bu ve öyle olmalıydı. Marangozlar, doğramacılar geldi, dükkân evden kesinlikle ayrıldı. Arkadaki karanlık odasında hasta kadın çekiç, testere gürültülerini duyuyor ve acı çekiyordu. W. H. Johnson yepyeni bir vitrin yaptırdı. Kurnaz, sessiz bir kadın olan karısı ve güzel, gürültücü kızı cuma akşamları ona yardıma geliyorlardı. Adamlar doluyordu dükkâna; kocalarına altı penilik kravatlar alan kadınlar da cabası. James Houghton'dan dört buçuk peniye kravat alabilirlerdi. Ama hayır, ille gidecek, W. H. Johnson'ın yeni ve zırva mallarına altı peni vereceklerdi. Bu sıra yeni bir başarılı ucuzluk yapmaya kalkışan James kalabalığın öbür dükkâna dolduğunu görüyor, hantal ayakların öbür dükkânın tahta döşemesinde çıkardığı sesi işitiyordu: Kendi dükkânına gelen yoktu artık.

Gururu böylece yaralandıktan sonra bir süre eve çekilip yattı, mistisizme yaklaşarak. Belki de Swedenborg'da son bulacaktı ama kırpılmış kanatlarını yeni bir uçuşa hazırlamıştı. Perişan kumaşlarını hazır elbise biçimine sokmak gibi parlak bir fikir geldi aklına: Erkek değil, kadınlar için, daha doğrusu, hanımlar için elbiseler. Yeni ilanda, "Hanım Terzisi" diyordu.

James Houghton yeniden mutluluğa kavuştu. Manchester House'un arka tarafında zikzaklı bir tahta merdiven yapıldı. Geniş tavan arasına çeşitli işler yapan dikiş makineleri yerleştirildi. Bir yönetici arandığı ilan edildi ve yeni kızlar tutuldu. Böylece yeni bir hayat aşamasına girildi. Sabahları altı buçukta arka bahçede ve arka duvarın dışındaki tahta merdivende ayak sesleri ve heyecanlı kız konuşmaları işitiliyordu. Zavallı hasta her çatırtıyı, her titreşimi duyuyordu. İstilaya uğradığı izleniminden bir türlü kendini kurtaramıyordu. Her sabah, bir düşman baskınına

uğramış gibiydi. Ve bütün gün boyunca tepeden duyulan sürekli dikiş makinesi gürültüsü, güçsüz yüreğine yapılmış bir bombardıman gibi geliyordu. İşlerin büsbütün beter olması için James Houghton makinelerin insanüstü bir güçle çalıştırılmasına karar verdi. Yerleştirilen yeni makine –asetilen ya da buna benzer bir şey– bütün küçük makineleri bir tek kayıştan işletecekti. Böylece, dayanılması cidden güç, yeni bir homurtu ve sarsıntı yerleşti yukarıya. Ama neyse ki, ya da yazık ki, asetilen makinesi başarılı olamadı. Kızların parmakları yaralanıyor, makineler bir kez çalışmaya başlayınca durmak bilmiyor, durunca da çalışmıyordu. Böylece bir süre sonra tavan arası odalarından biri, kullanılmayan, paslı, ama pahalı makinelerin depolanmasına ayrıldı.

Güzel kumaşlara ve ince dantellere kulak asmayan Talih Perisi hazır elbiseye gönül vermeye de istekli görünmüyordu. Bu peri yine, fena halde orta sınıftı. James Houghton "rop"lar hazırlamaya başladı. Şimdi rop modaydı. Belki Gal Prensesi Alexandra'ydı narin, eldiveni tam uyan Prenses Rop'u üne ulaştıran. Tezgâhtar kızlardan bile daha nasır tutmuş bir ırk olan terzi kızlar James'in icatlarını boy aynasının karşısına geçerek önce kendinde denediğini ileri sürdüler. Öyle yaptıysa bile, ne çıkar yani? Bu efsaneyi işiten Miss Frost coşkulu desinatöre yan yan bakmaya başladı.

Sırası gelmişken, Miss Frost'un artık James Houghton'dan para almadığını da belirtelim. Para almak şöyle dursun, evin geçimine kendisi katkıda bulunuyordu. Koruduğu bu iki insanı hiç bırakmamaya kesin karar vermişti. Manchester House'un bugünkü durumunda bir mürebbiyenin imkânsız bir kalem olduğunu biliyordu. Onun için çevreyi dolaşıyor, satıcıların ve piyano sahibi olmakla övünen madencilerin kızlarına musiki dersleri veriyordu. Hatta, "çalma" tutkusuna kapılan ağır elli fakat gözü pek madencilere bile ders verdiği oluyordu. Köyden köye kilometrelerce yol tepiyordu: Uzun, çevik adımlarla yürüyen, beyaz saçlı, altın çerçeveli gözlükleri arkasında yüzü bir kez uyanınca güzel bir gülüşle gülümseyen, güçlü kuvvetli bir kadın. Birçok miyop insan gibi onda da, kendi bildiği yolda yürümeye kararlı bir ifade vardı.

Madenciler onu tanıyor, son derece sayıyor ve hayranlık duyuyorlardı. Madenden eve kirli bir dere gibi akarken onun yaklaştığını görünce büyülü karanlık bir nehir gibi kaldırımdan beygir yoluna çıkarak iki yana açılıyor, yol veriyorlardı. Adıyla, "Miss Frost" diye selamlayacak kadar yakından tanıyanları onu doğru tonda selamlamak için bayağı titizlenirlerdi. "Hanımefendi dediğin böyle olur," derlerdi. Hem de yürekten. Miss Frost adını işitince bir gülümseme parlatır, başını sallardı gözlüklerinin arkasından, ama kimin kapkara suratına gülümsediğini ya hiç bilmez ya da nadiren bilirdi. Az çok sezer gibi olursa, "Mr. Lamb"ya da "Mr. Calladine" diye cevap verirdi. O da kendine göre mağrur bir kadındı, çünkü en azından bin madenci ve bir o kadar da madenci karısı onu içten bir saygıyla seviyordu.

Miss Frost, haftada iki ders olmak üzere, on üç haftalık ders karşılığında on beş şilin alıyordu. Bu biraz pahalı sayılıyordu. Para yaptığını sanıyorlardı. Oysa yaptığı para dosdoğru Houghton evinin geçimine yatırılıyordu. Bu arada Alvina'ya da piyanonun teorisini ve pratiğini iyice öğretti; çünkü Alvina musikiye doğuştan yatkındı. Bundan başka kıza genç bir hanımın eğitimini oluşturan başka şeyleri de öğretti: suluboyayla çiçek resimleri yapmak ya da Lamartine'den bir şiir çevirmek gibi...

İnanılır şey değil fakat doğaüstü güç, terzi kızların yöneticisi Miss Pinnegar'ın şahsında yeni bir dayanak kazandırdı Houghton'ın çöken evine. James Houghton talihten yakınır dururdu ama talih kime verirdi Miss Frost ve Miss Pinnegar gibi iki kadını, bedavadan? Ama oradaydı işte ikisi de. Ve James'in bundan dolayı müteşekkir olup olmadığı da şüphelidir. Miss Frost Allah bilir ne biçim ev içi çöküntülerinden ve rezaletlerinden kurtarınıştı onu, Miss Pinnegar ise atölyeden kurtarıyordu. Hiç eveleyip gevelemeyelim. Miss Frost dertli, sinirli hastaya, Clariss Houghton'a tam on iki yıl baktı: Yirmi yıldan fazla zaman küçük Alvina'yı büyüttü, sevdi, korudu; hem nörotik bir anaya hem de James gibi bir babaya karşı korudu. Yirmi yıl süreyle masaya yemek konmasını, yataklara temiz çarşaf serilmesini sağladı: Bütün bu süre içinde de, kendini evde bir otorite hali-

ne getirmek için en ufak çabada bulunmayarak yabancı bir insan durumunda kaldı.

Sonra da Miss Pinnegar'ın bulunması! Miss Pinnegar, Miss Frost'dan bir hayli değişik bir insandı. Kısacık boylu, toplu, renksiz, soğuk bir kadındı. Yanakları kıpkırmızıydı ve sıçan tüyü renginde saçları kafasında bir hotoz gibi dururdu. Belli ki bir hanımefendi değildi: Konuşması kusursuz değildi. Soluk gri gözleri, paytak bir yürüyüşü, kısık bir sesi ve neredeyse mor yanakları vardı. Mrs. Houghton, Miss Frost ve Alvina ondan hoşlanmazlardı. İstemeden katlanırlardı ona.

Ama ilk günden beri James Houghton üzerinde tuhaf bir egemenlik kurmuştu. James'in estetik gözü böyle bir kadına dayanamaz diye düşünülebilirdi. Sesiydi, şüphesiz: Kısık, yakın, güvenli sesi, sanki dinleyene gizlice dokunmuş gibi bir ses. Dinleyenlerden çoğu elbiselerinin altındaki bedenlerine gizlice dokunulmasından hoşlanmazlardı. Miss Frost bundan tiksiniyordu: Mrs. Houghton da öyle. Miss Frost'un sesi bir çan sesi gibi duru ve düpedüz, gün gibi aydınlıktı. Fakat Alvina, sevgili Miss Frostuna sadakatle bağlı olduğu halde, Miss Pinnegar'ın sessiz imalı gücüne pek öyle karşı değildi. Çünkü Miss Pinnegar'ın sesi insanın aklına bayağı şeyler getirmezdi. Tam tersine, söyledikleri oldukça kaba saba ve dobra dobraydı. Ancak, söyleyeceğini, söylemeden önce, gizlice ölçüp biçer, sonra da bunu sanki dinleyenin bilincine o farkına varmadan akıtacakmış gibi yaklaşırdı. Sanki sözlerini gizlice insanın kulağına kaydırıyor, onun için de hiç karşı çıkılmaksızın dediği kabul ediliyordu. Bu yalnızca kadının yaklaşım tarzıydı. Kendi ölçüleri içinde o da Miss Frost kadar sadık, bencillikten uzaktı. Sadakatler ve dürüstlükler arasında bazen böyle karşıtlık kutupları olur.

Miss Pinnegar, Pazar Okulu'nda ikinci sınıf kızlara ders veriyor ve Manchester House'da ikinci yeri alıyordu. Birincilik, kişiliğinin zoruyla, Miss Frost'taydı. Yalnız Miss Pinnegar, Mr. Houghton'la konuşurken –aslında ona söz söyleme tarzında: "Ya siz ne diyorsunuz, Mr. Houghton?"– ancak o zaman bu iki kişi arasında dolaysız bir anlaşma oluyordu. Ve bu ikisinin birliğinde bir öncelik vardı ki, Miss Frost'un sözünü sakınmaz

gönlünde bir yaraydı. Bu çeşit gizli yakınlık ve *gerçekte* asıl gücü elde bulundurmaktan gelen bu gizli coşku beyaz saçlı kadına tiksinti veriyordu. James Houghton'la Miss Pinnegar arasında gerçek bir gizlilik, olmadık biçimde bir anlaşma falan da yoktu hani. Tam tersine. İkisi de böyle bir şeyin ima edilmesine bile dayanamazdı. Bütün mesele iki "psike" arasında örtük bir haberleşmeydi, her türlü anlatımdan önce gelen bir anlaşma dolaysızlığı, sessiz, telsiz.

Miss Pinnegar evde kalıyordu: Böylece ev halkını meydana getirenler: Siyah elbisesine altın bir broşla tutturulmuş beyaz dantel yakasıyla çoğu zaman kendi loş odasında hiçbir şey yapmadan, sinirli ve zayıf kalpli olarak oturan hasta; James; sevgili Miss Frostunun arkasından ayrılmayan ince, narin Alvina ve bu iki yabancı kadındı. Ev işlerinde Miss Pinnegar'ın hiç sesi çıkmazdı. Bu sessizliğiyle, ilgi çekici konularda konuşulurken, akıl ve kültürle ilgili işlerdeki yetersizliğini itiraf eder gibiydi. Ara sıra da basmakalıp laflarıyla öbürlerine karşı çıkardı; çünkü her konuda basit, bayağı görüş açısını meydan okurcasına benimsiyordu; ama her şeyi sessiz, muzaffer güvenilirliğiyle James Houghton'a çevirir ve kısık, güvenli, egemen sesiyle bir iş konusuna geçerdi. Öbürleri o zaman kulaklarını tıkarlardı.

Miss Pinnegar'ın yerini yavaş yavaş sağlamlaması gerekiyordu. Bir kere James'in icatlarını istediği gibi tamamlamasına izin vermeliydi. Her cuma gecesi yeni harikalar, roplar ve hanımlar için "kostümler" –bu laf çok yeniydi– Houghton'ın vitrinini süslerdi. Kasabanın başlıca manzaralarındandı, cuma gecesi Houghton'ın vitrini. Genç yaşlı, hiç kimse, özellikle de hiçbir dişi, vitrinin önündeki kaldırımda heyecanlı, genellikle de kahkahalı dakikalar geçirmeden çıkmazdı Woodhouse'dan. Manzarayı yeni gören genç kızların boğuk çığlıkları, onlara duygudaş çıkan delikanlıların gülüşleri, sürekli kıkırdamalar, haykırışlar ve "Hıh, şu şemsiye etekliğin fiyatına ne dersin, kızım?" ve "Seninle evlenirken bunu giyersem hoşuna gider mi? – Ne, yok canım!" ya da "Eh, beni ilk gördüğünde bunu giyiyor olsaydım ilk görüşte âşık olmaz mıydın?" ve muhtemel cevabı "Tabanları kaldırıp kaçardım", kahkahalar: Bütün bunlar Wo-

odhouse'un her zamanki cuma gecesi eğlenceleriydi. James Houghton'ın dükkânı haftalık mizah dergisi gibi bir şeydi. Pike kostümleri, cam düğmeleri, tuhaf yakaları, kollukları ölümsüzdü.

Ama bütün bunları bir daha ortaya dökmenin ne anlamı var. Cuma geceleri dükkânda Miss Pinnegar olurdu. Efendisini yalnız bırakmazdı. Bazen, çığlıklar iyice yükselince dükkânın kapısına çıkar ve bu gülünç kızlarla kasketlerine yarı gömülü oğlanlar kalabalığına soluk gri gözleriyle bakardı. Sustururdu onları. Yavaş yavaş sıvışırlardı.

Miss Pinnegar bütün bunlar olup biterken kendi ağırbaşlı, tekdüze yolunda yürürdü. James art arda roplar, "kostümler" yaratırken o da işini yürütür, madenciler için sağlam, eskimez gömlekler, madencilerin karıları için aklı başında, işe yarar önlükler, hizmetçiler için güzel basma elbiseler falan yapardı. Fantezilerle hiç işi yoktu. Malını insanlarına göre yapıyordu. Böylece, James'in yaratıcı serüveninin köpükleri altında yavaş fakat sürekli bir üretim ve gelir akışı vardı. Woodhouse kadınları sonunda Miss Pinnegar'a bağımlanmak durumunda kaldılar. Madenci çocukları elbiselerini şaşılacak bir ustalıkla paçavra haline sokarlar, "Bu sefer gömleğini Miss Pinnegar'dan alacağım, evlat," derdi dertli anneler, "Bakalım onlar sana dayanacak mı?" Neredeyse bir tehditti bu. Ama Manchester House'un işine yarıyordu.

James bu günlerde pek az mal alıyordu; sadece, ölümsüz ropları için birkaç parça bir şey. Gezgin satıcılarla görüşüp basmaları, gri flanelleri ısmarlayan Miss Pinnegar'dı. James ortalarda olur ve son sözü söylerdi, elbette. Ama onun son sözü Miss Pinnegar'ın kesin son sözünün yankısı değildi de neydi! Basmayla falan ilgilenmiyordu James.

Kendi malları hep elinde kalıyordu. Zaman, ağır akan bir çavlan gibi bunları bir gösterip bir kaybediyordu, akıntıyla geri gelen ölü yosunlar gibi. On beş günde bir düzenli ucuzluklar oluyordu. "Kreasyon" gösterisi vitrinden çekiliyordu. Yeni eğlence cuma gecesi ucuzluğuydu. James mallarının bir kısmına saldırır, bunlardan çılgın bir karışım çıkarır, çarşambayla

perşembeyi sarhoş gibi geçirir, cuma öğleden sonra açılışı yapardı. Akşam dükkân dolardı. Bir-on bir-üçlük güzel bir *moire* etek görmezlikten gelinemezdi, altı üçlük pileli bir etek ütülenince en aşağıdan üç altı ederdi. Böyleydi bu iş: Sonunda hepsi ütülenip açılır, güzel bir şey olurdu, zavallı James'in malları. İnce, yarı saydam yüzü pembeleşir, gözlerinden ışıklar saçılırdı altı penilikleri kasaya atıp, meşhur metelikler karşılığında şeritler ya da topluiğne desteleri verirken. Varsın o meteliklik malın maliyeti yarım peni olsun! Dükkânı bakan, itişen, kumaşları evirip çeviren ve yüksek, duygusuz seslerle konuşan kadınlarla dolardı. Çünkü hâlâ bir sürü komik eşya vardı. Bir seferinde durup dururken yığınla şapka dizdi vitrine, garip mi garip, cüretli mi cüretli, olmadık biçimde şapkalar. Woodhouse o gece iyi eğlendi.

Bütün bunlar olup biterken sessiz, nazik, biraz-daha-düşünelimci tavrıyla Miss Pinnegar müşterilere hizmet ediyor, onlara büyük bir hoşgörü ve pek az küçümsemeyle muamele ediyordu. Böyle akşamlar çok yoruluyordu: Göze görünmez filesinin altında saçı büsbütün düzleşiyor, mor ve pençe pençe sarkıyordu yanakları. Ama James oradayken o da oradaydı. Halk sevmiyordu onu ama yine de etkiliyordu müşterileri. Mallar yavaş yavaş eridi, yok oldu. Bir kısmı berelendi. Dükkân sindirilmez içeriğinin bir kısmını sindirmiş gibiydi.

James cimrice bir tavırla altı penilikleri biriktirmekteydi. Miss Pinnegar, çalışan kızların şansına, kendi adına sipariş yapıyor ve kendi mallarının ücretini onlara ödüyordu. Devamlı müşterilerinden kimi haftada bir şilin, kimi daha bile az para veriyordu. Yine de ufak, düzenli bir gelir oluyordu. Kendi mütevazı payını ayırıyor, kendi kısmının masraflarını ödüyor, geri kalanı James'e bırakıyordu.

James altı penileri biriktirmiş, dükkânda da yer açmıştı. Artık "kreasyon"lardan vazgeçmişti. Yeni bir uçuşa çıkmanın zamanıydı şimdi. Satıcı olmaktansa imalatçı olmanın daha iyi olduğuna karar verdi. Dükkân yarıya inmişti, ama yine de fazla büyüktü. Bir kez daha ortadan bölünebilirdi. Woodhouse'da kiralar artmıştı. Kendi yerinden bir dükkân daha çıkarabilirdi.

Karar verilir verilmez yerine getirildi. Nice satranç oyunları oynadığı mimar geldi. "En iyisi," dedi mimar, "yarıdan bölmektense, bir tane büyücek dükkân çıkarmak." Şimdiki yerinin üçte biri kadar bir dükkânda James biraz sıkışıklık çekecekti. Ama yaşlandıkça ufalır insanlar.

Yeni çekiç gürültüleri ve değişikliklerden sonra James, arkası bayağı karanlık, köşede ancak sığışılan bir kapısı ve dar, yüksek bir vitrini olan, dar, uzun bir dükkânda buldu kendini, kümeste gibi. Kapı komşusu ucuz ve süslü püslü çeşidinden şen bir bakkaldı. Yeni bakkal ıslıkla şarkılar çalıyor, çırağına neşeli neşeli bağırıyordu. Dükkânının girişinde James'in duygun gözüne doğru uzanan bir piramit vardı, som balığı konservelerinden yapılma, üstünde yarım bir pembe som balığı resmi olan altı buçuk penilik konserve kutuları, bir de dört buçuk penilik ananas konservelerinden meydana gelme sarı bir piramit. James'in neredeyse kapısının üstünde domuz pastırmaları sallanıyor, peynir, domuz yağı ve bayat yumurta kokulu samanlar ve kâğıt parçaları da rüzgârla kapıdan içeri savruluyordu.

Buna alçalmak denir, hem de kötüce. Ama James aşağıda yitirdiğini yukarıda kazanmaya kalktı. Miss Pinnegar olmasa Tanrı bilir neler yapacaktı. James'den daha güçlü kişiliği olan insanları yıldıracak yumuşak, ağır, sessiz bir inatla kendi atölyelerini elinde tuttu. Ama James'in gücü de bükülgenliğindeydi. Tavan arasının boş odalarını, depoda yatan makineleri iyice bir harmanladı, jartiyer ve şapkalar için lastik yapan bir lastik imalathanesi kurdu.

İlk lastik kartonlarından dehşetli gurur duydu, bu kez Bayan Talih'i avcunun içinde gördü Ama hayal kırıklığına alışmıştı, neredeyse sevinçle ağırlıyordu geldikçe. Altı ay sonra, lastiğin her santiminin, satabildiğinden yüzde altmış pahalıya mal olduğunu anladı ve yeni imalathanesini tasfiye etti. Neyse ki makinelerinden birini de satabildi ve hatta iki pound da kazandı.

Bundan sonra son bir çaba daha gösterdi. Çorap filesi yapacaktı, fileler kesilebilir ve görülmedik giyim eşyalarında kullanılabilirdi. Miss Pinnegar bu girişime el koyduğu için, çabası

biraz ölü doğmuş çocuklara benzedi. Bundan sonra James, kadıncağızı rahat bıraktı.

Dükkân bir yandan garipliklerini dökmekte devam ediyordu. Her perşembe öğleden sonra James hırtı pırtılardan antika olmuş giyimler ve orada burada bulduğu parçalardan bir şeyler yapıyordu. Vitrinini bunlarla donatıyordu, öyle ki dükkân biraz kirli ve pasaklı bir tarih müzesine benziyordu. İçeride, çeşit sepetleri yapıyordu: Üç penilik, altı penilik, dokuz penilik ve şilinlik sepetler, daha ziyade içindeki her şey erikten ibaret olan bir pasta gibi. Ve sonra, cuma akşamı, tezgâhın arkasında zayıf ve uyanık gezinirdi, dar bedeninde ceketi gelişigüzel ilikli, yüzü heyecanlı. Favorilerini kesmişti, şimdi kulaklarından aşağı inmiyorlardı. Biraz kaba, kırçıl bıyığı ağzının üstünden taralıydı. İyice seyrelen saçı kelliğinin üzerinde incecik süzülüyordu. Ama gene de bir beyefendiydi. Hâlâ nazik ve tatlı sesiyle yeşil papağan kuyruk tüyleriyle ya da birkaç yarda pembe inci dantelle ya da eski fitilli kadifeyle yapılabilecek şeyleri salık verirdi. Kadınlar kalın, yumuşak, nazik ve solgun kadifeyi çimdikler, yumuşaklığına şaşarlardı. Ama karşılığında üç peni vermezlerdi. Şeritler, kurdeleler, düğmeler, tüyler, büzgülü danteller, aplikeler, saçaklar, siyah süsler, sarı süsler, eski makine şeridi denkleri, her renkten garip kordonlar, oğlan çocuklarının denizci şapkaları için H.M.S. Birkenhead yazılı şeritler – kimsenin işine yaramayacak her şeyi didiklerdi kadınlar, belki bir şey bulunur diye. Ve James'in gözleri fıldır fıldır dönerdi yosunlarının ağır ağır kabarışını seyrederken, tencere kaynar ama taşıp boşalmazken. Neyse ki bütün bu pılı pırtının yeni hazineler olduğu zamanları düşünmezdi. Düşünmüyordu.

Yanı başında Miss Pinnegar sessizce gömlek siparişi alır, konuşup anlaşır, ölçü alır ve taksit kabul ederdi.

Dükkân şimdi yalnız cuma öğleden sonraları ve akşamları açıktı ve böylece her gün, günde iki kez, James başı açık olarak bir acele koşardı, arkasından kader kovalıyormuşçasına Muhafazakârlar Kulübü'ne ve günde iki kez bir acele eve, yemeğe dönerken görülürdü. Yaşlanıyordu: Kızı genç bir kadın olmuştu. Ama kafasının içinde değişen bir şey yoktu. Kızı küçücük bir

çocuktu, karısı da birkaç nazik davranışla –örneğin elma soyarak– gönlü alınacak genç bir hasta.

Kulüpte büsbütün karıştırıyordu işleri. Demiryolunun yanındaki tuğla kurutulan alanı genişletmek isteyen insanlarla tanıştı. Tuğla fabrikasının adı Klondyke'dı. James şimdi koşu koparacak yeni bir yön bulmuştu: Bagthorpe'a doğru, Klondyke'a doğru, yokuş aşağı. Klondyke'da tuğla toprağı çıkarılan sarı killi arazinin yanında iri iri papatyalar yetişirdi. Sarı sahanda yumurtalar, yaz ortası çiçek halılarını sererlerdi. James eve tepeden tırnağa kile sıvanmış olarak döndü, çok parlak bir biçimde kefeki taşından, tuğla hamurundan, preslerden, fırınlardan, kalıplardan söz ederek. Eve kaba saba, pembemsi bir tuğla getirmişti, neredeyse koynuna alıp yatacaktı. *Katı* bir tuğlaydı, deliksiz bir tuğlaydı. Adamakıllı ağır ve kavruk görünüşlü, çirkin bir tuğlaydı.

Bu kez güveni tamdı. Bayan Talih, Persefone gibi topraktan yükselecekti. Güveni tamdı çünkü kasabadan başka adamlar da ona ortak olacaklardı: Sağlam, paralı bakkallar, hırdavatçılar, hepsi zengin olacaklardı.

Klondyke bir buçuk yıl sürdü ve sonunda o kadar kötü de olmadı. James'in kaybı yatırdığının yüzde beşinden fazla olmadı. Aslında, her şeyin hesabı yapıldığında, bir şey kaybetmemiş bile sayılabilirdi. Ama Klondyke'ı yediği en ağır darbe kabul etti. Biraz yüzünü güldürecek olsa Miss Pinnegar onu yeni bir projeye özendirebilirdi. Miss Frost bile iyi davranıyordu ona. Ama boşuna. Klondyke'ın ertesi yılı yaşlandı, bütün tüylerini kaybetmiş gibiydi, yoluk, sarsak bir görünüş geldi üstüne.

Ama, kömür grevinden sonra canlandı. Throttle-Ha'penny onu diriltti. Kömür grevi sırasında madenciler evlerin ta yakınında, yüzeyde yatan kömürleri kendi adlarına kazmaya başlamışlardı. Methodist New Connexion Kilisesi arkasında parlak sarımtırak bir kömür damarı buldular. Damar eğimli bir yerdeydi, dar bir patikayla aşağı doğru iniliyordu. Grev bittikten sonra işçilerin birkaçı kalıp yumuşak, parlak kömürü işletmeye ve tonunu sekiz buçuk şiline satmaya başladı.

Ama bir madenci kasabasında böyle bir pisliğe kimse değer vermezdi.

Gelgelelim James Houghton, Connexion Çayırı diye adlandırdığı bu damarı işletme isteğine kapıldı. İki ortak buldu; durmadan tarlaya koşuyor, hayatında konuşmadığı gibi konuşuyordu sayısız maden işçisiyle. Kime rastlasa durdurup Connexion Çayırı'ndan söz ediyordu.

Böylece altmış kadem derine bir şaft indirdi, bir makine alıp oluklu sacdan bir de korunak yaptırdı ve adamlarını büyük bir kovanın içinde birer birer aşağı indirmeye başladı. Bütün hikâye zirva, amatör işi, üç paralık bir şeydi. Connexion Çayırı'nın adı üç ay içinde unutuldu. Herkes burayı Throttle-Ha'penny diye biliyordu. "Yok yahu!" derdi madenci karısına, "Kömürümüz kalmadı mı? Throttle-Ha'penny'den biraz alsana," "Yoo," derdi karısı, "Almam ordan. O pisliği yakıp da kendimi zehirleyemem."

Throttle-Ha'penny döneminin başlarındaydı Mrs. Houghton'ın ölümü. James Houghton ağladı ve pazar günlük ipekli şapkasına siyah bir bant taktı. Ama Throttle-Ha'penny ile, yerlilerin maden gübresi dedikleri kömürünü satmakla o kadar meşguldü ki, ne olup bittiğinin pek farkına varmıyordu.

Madeninde üç adamla iki çocuk çalışıyor, yaşlı bir adam da makineyi işletiyordu. Herkes alay ederken o bayağı iş yaptı. Kırık dökük kömür arabaları New Connexion'ın arkasında sıralanıyor, kömür yüklüyorlardı. Kömürün niteliği biraz düzeldi: Ucuz ve kullanışlıydı. James haftada en az elli altmış ton satabiliyordu, çünkü bu nesneyi çıkarması kolaydı. İşte en sonunda parayla oynamaya başlamıştı. Önünde milyonlar görüyordu.

Bu böyle bir yıldan fazla sürdü. Mrs. Houghton'ın ölümünden bir yıl sonra Miss Frost hastalandı ve birdenbire öldü. James Houghton yine titredi ve ağladı. Ama Throttle-Ha'penny'ydi onu titreten. Başarı karşısında baştan ayağa titriyordu. Tek evladı için dehşetli bir miras düşünmeye başlamıştı.

Ama heyhat; aynı şeyi tekrar söylemek usanç veriyor: Önce Ticaret Denetleme güçlükler çıkarmaya başladı. Derken damarda kusurlar çıktı. Sonra Throttle-Ha'penny'nin çatısı iyice

tehlikeli olmaya başladı, James de destek için keresteye verecek para bulamıyordu. Sözün kısası, kızı Alvina yirmi yedi yaşlarındayken, Throttle-Ha'penny kapandı. Külüstür makineler satıldı ve James Houghton yeniden karanlık, kasvetli evine döndü: Miss Pinnegar'la Alvina'nın yanına.

Bolluğu olmayan, sıkıntılı bir evdi. James artık kesinlikle yıkılmış gibiydi. Ama Miss Pinnegar cuma akşamları dükkânı ele almaya aklını yatırabildi onun. Bunun dışında, zayıf ve solgun, bir gölge gibi kulübe koşturuyordu.

İKİNCİ BÖLÜM

Alvina Houghton'ın Çıkışı

Bu hikâyenin kahramanı Alvina Houghton'dır. Kendi hikâyesinin birinci bölümünde ona yer vermeyişimizin nedeni hayatının ilk yirmi beş yılı boyunca onun gerçekten hiç hesaba katılmaması ya da bir köşede unutulacak kadar gölgede kalmasıdır. Annesi ile o, James Houghton'ın talih gemisindeki iki hayalet yolcuydular.

Manchester House'da herkesin sesi alçak perdeden çıkardı. Onun için başından beri Alvina yavaş, terbiyeli, neredeyse bir manastır rahibesi sesiyle konuşurdu. İnce yapılı, ince yüzlü, büyük gri-mavi alaycı gözleriyle zayıf bir çocuktu. Gözkapaklarının o hafif alaycı inikliği daha küçücük bir kızken bile ona her şeyle alay eden bir insan görünümünü vermişti. Öyle idiyse bile o bunun bilincinde değildi çünkü Miss Frost'un gözetimi altında alaycılık ya da insanları iğnelemek gibi konularda hiç eğitilmemişti. Miss Frost açık sözlü, iyi huylu, yalansız dolansız bir kadındı. Dolayısıyla Alvina, ya da kendi aralarındaki adıyla Vina, en açık biçiminde yumuşak bir içtenliğin dilinden anlardı.

Çocuğun üzerinde, kasvetli, hafif sinsi havasıyla Manchester House'un mu, yoksa iyi yürekli, koruyucu Miss Frost'un mu baskısı daha ağırdı pek belli değildi. Şu kadarını söyleyelim ki kız Miss Frost'a tapardı ya da bunun böyle olduğuna inanırdı.

Alvina hiç okula gitmedi. Sevgili mürebbiyesinden ders alır, piyano çalışır, yürüyüşler yapar, toplumsal hayat için de Congregational mezhebinin kilisesine gider, burayla ilgili birtakım işlere koşardı. Küçükken, pazar günleri din okuluna iki, kiliseye de bir kez giderdi. Ayrıca, arada bir, Miss Frost'un eşliğinde gittiği gölge oyunları ya da benzer eğlentiler olurdu. Daha büyüyünce kilise korosuna girdi. Hıristiyan Çalışmaları, P.S.A. derneklerine ve pazartesi akşamları da Edebiyat Topluluğu'nun çalışmalarına katıldı. Kilise ona kocaman bir toplumsal çalışma alanı sağladı ve çalışmalar sırasında çeşitli insanlarla tanıştı, birtakım arkadaşlıklar kurdu, kır gezintilerine çıkmak, yöresel eğlence yerlerine gitmek fırsatını elde etti. Hepsinden önemlisi, her perşembe akşamı haftalık hakkı olan kitapları değiştirmek için kitaplığa giderdi, yine burada da dostlarıyla, tanıdıklarıyla buluşurdu. Woodhouse gibi yerlerde Ana Kilise'nin ya da Kilise'nin –özellikle bu ikincisinin– toplumsal bir kurum olarak önemini ne kadar belirtsek azdır. Congregational Kilisesi, Alvina'ya kocaman bir dış hayat sağladı. O olmasa bu dış hayat elbet çok yoksul kalacaktı. Dine özel bir karşı eğilimi yoktu. Belki babasının güzel duaları engel olmuştu buna. Onun için din konusunu ne kurcalar ne de kabullenirdi, oluruna bırakmıştı.

Büyüdükçe ince, uzun bir kız oluyordu, zarif yüzü, kibar hafif kemerli burnu, o garip gözkapaklarının alaycı inikliği altındaki güzel gri-mavi gözleriyle oldukça soylu görünüyordu. Ne var ki bu alaycı nitelik çok da belirgin değildi. Hanımefendiliği ağır basardı, kesinlikle taşkın değildi. Sokakta yürüyüşü zarif, telaşsız, yüzü durgundu. Konuşması biraz çabuk ve sabırsızdı, ama susmasını, görgülü bir şekilde dinlemesini de bilirdi. Babasınınki gibi inişli çıkışlı olan sesi tuhaf bir biçimde hoştu.

Yalnız bazen, pek de doğal olmayan, taşkın gülme krizlerine tutulurdu, gülüşü tuhaf bir biçimde yarı alaylı, yarı acıklıydı. Babasınınki mağrur, hor gören bir gülüştü. Vina'da bu, alaylı kahkahaların çılgın patlamaları halinde kendini gösterirdi, Miss Frost bundan tedirgin olurdu. Kızın, eski yapı oluklarını süsleyen korkunç taş suratlara benzeyebilen yüzünü seyrederdi. Alaycı gözkapakları altında fıldır fıldır dönen garip göz-

leri görünce Miss Frost ömründe hiç ama hiçbir zaman, kendi sevgili Vinası kadar, tamamen yabancı, anlaşılmaz ve sevimsiz bir şeyle karşılaşmadığını düşünürdü. Yirmi yıl boyunca güçlü, koruyucu mürebbiye kuzusuna, kumrusuna bakmış, onu büyütmüştü. Sonunda bu kuzusunun ağzı açıldığında kurt dişleri beliriyor, kumrusundan bir karga ya da bir saksağan gaklamasını andıran tuhaf alaylı sesler çıkıyordu. Böyle anlarda Miss Frost yüreğinin buz kesildiğini duyardı. Onu anlamaya cesaret edemezdi. Bebeciğini azarlar, derler toparlar, her zamanki şefkatli, duygulu, uslu haline getirirdi. Sonra bu meseleyi unuturdu. Bu, kızın kendisinde ama asıl yaradılışına aykırı olarak meydana gelen anlık, raslantısal bir sapmaydı. Miss Frost, Alvina'ya gerçek yaradılışının bütün niteliklerini öğretmişti. Alvina da öğrendiklerine inanırdı. Yirmi yıl mürebbiyesinin istediği gibi uslu, zarif bir yaratık oldu. Ama gözlerinin gerisinde tuhaf, alaycı, bilgili ve bilerek alay eden bir bakış vardı. Kendisi bunun bilincinde değildi. Ama o bakış orada duruyordu. Hem, belki genç bayları ürkütüp kaçıran da buydu.

Alvina yirmi üç yaşına geldi, görünüşe bakılırsa o da, çoğunun kilisede soğuk bir rahatlık bulduğu ihtiyar kızlar arasına girecekti. Çevresinde kur yapan âşıklar yoktu çünkü. Woodhouse'da gerçekten onun sınıfından –durumu ne olursa olsun belli bir terbiyesi, içten gelme bir kültürü vardı– delikanlıların sayısı inanılmayacak kadar azdı. Kendisiyle aynı toplumsal katmandan olan delikanlılar tuhaf bir biçimde ona yabancıydılar. Hiçbir şey bilmezken bile ondaki köklü sezgi derinden, Woodhouse'un hiçbir zaman ölçemeyeceği bir derinlikten geliyordu. Delikanlılar bunun için beğenmiyorlardı onu.

Gözkapaklarının eğimini sevmiyorlardı. Miss Frost endişeli bir öngörüyle onu birkaç öğrenci bulup piyano dersi vermeye razı etti. Bu iş Alvina'nın hoşuna gitmiyordu. İyi bir öğretmen değildi. İlgisiz, kayıtsız, yine de görevden kaçmaksızın sebat etti.

Yirmi üç yaşındayken Alvina, Graham adlı bir erkekle tanıştı. Edinburg'da tıp ihtisasını yapan bir Avustralyalıydı. Oraya dönmeden önce birkaç aylık bir staj için Woodhouse'un emek-

tar doktoru Fordham'ın yanına gelmişti. Mr. Fordham annesiyle bir yerden akraba oluyordu.

Alexander Graham, Mrs. Houghton'a bakmaya geldi. Mrs. Houghton onu sevmedi, "İnsanı ürperten bir hali var," dedi. Orta boylu, esmer tenli, çok koyu renk gözleri olan ve bedeni giysilerinin içinde oynuyormuş duygusunu uyandıran bir insandı. Sevimliydi, nazikti, sık gülüyordu ve gülerken dişleri görünüyordu. Miss Frost bu dişlere dayanamıyordu. Sanki bir ağız dolusu hain, güçlü, sık diş görüyordu. Damarlarında kirli kan aktığını, güvenilmeyecek bir adam olduğunu ve hiç, hiçbir zaman bir kadını mutlu edemeyeceğini ilan etti.

Bütün bunlara karşın Alvina onu ilgi çekici buluyordu. İkisi oturma odasında kalır, saatlerce gülüşür, konuşurlardı. Nasıl konu bulup konuştukları bir bilmeceydi. Ama işte, gülüşüp konuşmalarında sürüp giden iç gıcıklayıcı bir ses vardı ve bu ses Miss Frost'u bir aşağı bir yukarı dolaştıracak kadar sinirlendiriyordu.

Adam, Miss Frost'un her sokağa çıkışında eve damlıyordu. Alvina'yı bir akşam buluşmaya, onunla bir yürüyüş yapmaya razı etti. Bir gece onunla uzun bir yürüyüşe çıktı ve sevişmek istedi. Ama Alvina yetişme biçimini aşacak gücü gösteremedi.

"Yok, olmaz," dedi, "Yalnızca arkadaşız biz."

Kendisi de Alvina'nın yetişme biçimini aşacak güçte değildi.

"Yalnızca arkadaş değiliz," dedi, "Yalnızca arkadaş değiliz."

"Ben, öyle düşünüyorum," dedi, Alvina.

"Elbette yalnızca arkadaş değiliz," diye üsteledi, kolunu beline dolamaya uğraşarak.

"Oh, yapma!" diye bağırdı, Alvina. "Eve dönelim."

O zaman şiddetle, güvenle aşkını döktü. Alvina'yı ürpertti bu, hem de hafiften tiksindirdi!

"Her neyse, Miss Frost'a söylemeliyim," dedi.

"Evet, evet," diye cevap verdi. "Evet, evet, hemen nişanlanalım."

Sokak ışıklarının altından geçtikçe Alvina'ya bakıyordu. Kızın başı dikti, savaş kokusu almış ve bununla eğlenen bir insan gibi gözleri parlıyor, zarif burun delikleri açılıp kapanıyordu.

Belli bir gurur, sinsi bir aldırmazlık içinde gülüyor gibiydi. Adamın elleri istekle titredi.

Böylece, nişanlandılar. Küçücük pırlantalarla bezenmiş zümrüt bir yüzük aldı Alvina'ya. Miss Frost çok ciddi ve sessiz duruyordu ama açıkça belli etmiyordu onaylamadığını.

"Seviyorsun onu, değil mi? Sevmiyor musun yoksa?" diye üsteledi Alvina.

"Sevmiyorum diye bir şey yok," diye cevap verdi Miss Frost. "Hiç tanımadığım bir adamı sevmemem için bir neden olamaz."

Alvina, bununla hafifçe kendini tatmin etmiş oldu. Babası genç adama tatlı dille, ilgi gösteriyordu ama bu davranış arada bir sinirli düşmanlık, kıskançlık krizleriyle noktalanıyordu. Annesi ise yalnızca iç çekip yatıştırıcı ilaç alıyordu.

Doğrusunu söylemek gerekirse, Alvina kendisi de adamın sevişmesinden azıcık iğreniyordu. Onu hem çekici hem de biraz itici buluyordu. Bu itici ögeden nefret mi ediyordu, yoksa ona mı tutkundu pek bilemiyordu. Cilveli, yarı alaycı, umursamaz görünüşünü sürdürerek Miss Frost'u dayanılmaz acılara, küçük esmer adamı da sonsuz heyecanlara sürüklüyordu. Kibar ve gerçekten bakire bir kız için bu görünüş biraz tuhaftı; tuhaf bir biçimde sinsiydi. Sesi de, dosdoğru dinleyenlerin sinirleri üzerinde etki yapan bronzdan yayılan titreşimler gibiydi: İngiliz dinleyicileri üzerinde genellikle kötü etki yapan bu ses, değişik bir duyarlığı olan genç adama –esmer diye ad takılmıştı ona– ateş gibi geliyordu.

Bütün bunlar bir yana, İngiltere'den Sydney'e dönmesine altı hafta vardı. Yola çıkmadan önce evlenmeyi önerdi. Miss Frost buna kulak asmadı. "Önce kendisi gidip ailesini görsün," dedi.

Böylece zaman geçti, Graham denize açıldı. Alvina onu özledi, bir insan olarak onu değil de verdiği korkunç heyecanı özlüyordu daha çok. Miss Frost bebeciğinin üzerindeki etkisini yeniden kazanmaya, kızın yüzündeki o cilveli, umursamaz, neredeyse sefih görünüşü silmeye koyuldu. Bu, duygusallığa karşı yüreğin ağır basması sorunuydu. Miss Frost kızın sevgi dolu yüreğini –elbette sevgi dolu bu yürek *o adamla* dolu değil-

di– yeniden uyandırmaya uğraştı durdu. Güç bir işti bu, Miss Frost, tedirgin edici, acı bir görev yüklenmişti.

Ama en sonunda başardı. Alvina yumuşamış görünüyordu. Gözlerinin sert pırıltıları yeniden bir çeşit usluluğa, yumuşaklığa döndü. Adamın etkisi yok edilmişti, kızın yüreği daha önce hiç kimse girmemiş gibi, boş, tedirgin bir halde kaldı.

Üç ay sonra Alexanderının arkasından Sydney'e gitmesi kararlaştırılmıştı. Daha *yoldayken* mektupları gelmeye başlamıştı; sonra Avustralya'dan bir telgraf: Yerine varmıştı. Alvina onun peşinden gitmek üzere çeyizini toparlıyor olmalıydı. Oysa içindeki değişiklik yüzünden kararsız, oyalanıyordu.

Miss Frost vurgulayarak soruyordu:

"Onu *seviyor* musun şekerim?" Kalın, tutkulu, dürüst kaşlarını çatarak soruyordu:

"Onu yeterince seviyor musun? *Bütün iş burada.*"

Miss Frost'un soruyu ortaya koyuş biçimi Alvina'nın onu sevmediğini, sevemeyeceğini işaret ediyordu; çünkü Miss Frost sevmiyordu onu. Alvina büyük, mavi gözlerini, şaşkın, yarı yumuşak bakışlarla mürebbiyesine doğru kaldırdı, gözlerinde yine bilinci dışında, o yarı alaycı ışıltılar parlıyordu.

"Ben de bilmiyorum," dedi, aceleyle gülerek. "Gerçekten bilemiyorum." Miss Frost onu iyice inceledikten sonra anlamlı bir:

"Öyleyse!" ile cevapladı.

Miss Frost'a göre her şey gün gibi açıktı. Alvina için öyle değildi. Dünyasının aydınlandığı dönemlerinde, her şeyi, o da gün ışığında gördüğü zamanlar, elbet o ufak tefek adamı sevmiyordu. Onu korkunç yabancı, açıkçası kendinden aşağı buluyordu. Nasıl olup da ona kapıldığına şaşıyordu. Hiç, hiç anlayamıyordu. Sanki Alexander hiçbir zaman var olamamışçasına kopmuştu ondan. Parmağında duran kare biçimindeki yeşil zümrüt yüzük bile anlamsızlaşmıştı. Oldukça emindi artık, oldukça emin.

Sonra, çok sinir bozucu bir biçimde, bütün duyguları altüst oluyordu. Tıpkı günün sona ermesi gibi, onun da olayları gün ışığında görebilme dönemi son buluyordu. Kendini, ufak tefek adamın büyüdüğü, korkunç büyüdüğü, güçlendiği, büyüleyici

bir güç kazandığı, Miss Frost'un ise küçülüp hiçleştiği bir gecede buluyordu. Böyle zamanlarda bir telgraf olup gitmek istiyordu Avustralya'ya. Bunun tek çıkar yol olduğuna inanıyordu. Alexander'ın koyu, tutkulu kucağı onu her yanından sarıyor, yerkürenin öteki yarısından bile kollarını uzatıyordu. Sürekli, düşüncelerinin oraya kaydığını duyuyordu, aklını oynatacak gibiydi. Çünkü dayanamıyordu.

Annesiyle Miss Frost aynı çizgide birleşmişlerdi. Babası, "Elbet, nasıl bilirsen öyle yapacaksın. Böylesine uzağa gitmekte büyük tehlike var, büyük tehlike. Bütün bütüne koruyucusuz kalacaksın," diyordu.

"Koruyucusuz kalacağıma aldırış ettiğim yok," dedi Alvina ters ters.

"Çünkü bunun ne demek olduğunu bilmiyorsun," dedi babası.

Kızına şöyle bir baktı. Belki ötekilerden çok o anlıyordu onu.

"Ben şahsen," dedi Miss Pinnegar, Alexander'ı kastederek, "pek tutmuyorum onu. Ama herkesin zevki başka."

Alvina, kıstırıldığını duyuyordu, kendini onlara bıraktığını duyuyordu. Neredeyse rahatlamıştı. Woodhouse'un o bildik emniyetine sığınıyor gibiydi. Öteki bilinmeyen korkutmuştu onu.

Miss Frost artık kesin yerini aldı.

"Onu sevmiyorsun gibime geliyor, şekerim. Bayağı eminim bundan. Şimdi artık bir seçim yapmalısın. Annen mahvoluyor gideceksin diye, mahvoluyor. Onu bir daha göremeyeceğinden eminim. Buna dayanamayacağını söylüyor. Senin orada Alexander'la birlikte olmana. Bu düşünce ürpertiyor onu. Çok acı çekiyor, biliyorsun. Onun için seçmen gerekiyor, canım. En iyisini seçmek zorundasın."

Alvina, baskı karşısında dikleniyordu. Onu sevmediğine tamamen inanmıştı kendisi de. Bayağı emindi sevmediğinden. Ama terslik olsun diye, gitmek istiyordu.

Sydney'den mektubu geldi, birer mektup da onun ailesinden Alvina'ya ve Alvina'nın ailesine geldi. Her şey açık yazılmıştı mektuplarda – çok değil, yeterli ölçüde sıcak mektup-

lardı bunlar. Alexander'ın mektubunu gören Miss Frost acı gözyaşları döktü. Ona bu mektup araya ünlem gibi sıkıştırılmış sevgi sözleriyle, son derece sığ ve soğuk gelmişti. Kızın kendisine karşı özel bir duygusu, bir düşüncesi yok gibiydi. Tek isteği bir acele onu oraya aldırtmaktı. Hatta onun İngiliz arkadaşlarından, annesinden, babasından ayrılışının vereceği acının sözünü bile etmiyordu: Tek kelime yoktu bu konuda. Onu apar topar yanına aldırtmaktı bütün sorun, şöyle bağlıyordu mektubunu: "Seni Sydney'de görene dek kendime gelemeyeceğim, sevgilim. Seni daima seven Alexander." Duyularıyla yaşayan, gitmese biricik, küçük Vina'yı üç ayda unutacak, gitse altı ay sonra yine unutacak olan bencil bir yaratık. Galiba Miss Frost haklıydı.

Alvina onlara çok gözyaşı döktürdüğünü biliyordu. Yukarı çıkıp, adamın fotoğrafına baktı: esmer, küstah bir ağız ve çene. Kimdi bu adam, peki? Tanımıyordu onu. Soğuk gözlerle baktı, iğrenç buldu.

Dadısının odasına geçti, Miss Frost garip bir biçimde titriyordu.

"Bana inanma, şekerim, söylediklerime inanma," diye Miss Frost hızla, hatta biraz şiddetle içini boşalttı. "Söylediklerime kulak asma. Kendi başına karar ver, canım. Tamamen kendi başına karar ver. Seni etkilemek istemem yanlıştı. Biliyorum, yanlış hareket ettim. Çok aptallık ettim, yanlış iş yaptım. Kendini düşün, şekerim, gerisi önemli değil. Gerisi önemli değil. Söylediklerime *hiç* kulak asma. Ben, yanlış davrandığımı biliyorum."

Alvina, hayatında ilk kez sevgili mürebbiyesini şaşkın, güzel beyaz saçlarını biraz dağılmış olarak görüyordu. Altın çerçevelerin ardındaki derin, şefkat dolu gözlerin yerini dalgın ürkek bakışlar almıştı. Alvina hemen o anda gözyaşları içinde kendini Miss Frost'un kollarına attı. Miss Frost da içine çektiği soluğunu garip, acılı, umutsuz bir sesle tutarak hüngür hüngür ağlıyordu. Sevgi dolu yüreği hiçbir zaman rahatlayamamış bir kadının korkunç ağlamasıydı bu. Alvina susmuştu. Bir anda oradaki iki kişinin büyüğü o oluverdi. En sonunda böyle boşanı-

veren elli iki yaşındaki kadının dokunaklı hali yirmi üç yaşındaki kızı susturmuş, tutkulu şefkatini uyandırmıştı. Yaşlı kadının içine çektiği soluğu "Artık gitti, artık gitti –çok geç," diye korkunç bir sesle çınlıyordu, bu ses kızı derin bir bilgelikle doldurdu. Aynı sözlerin annesinin ölüm çığlığında da çınlayacağını biliyordu. Evli olsun olmasın, hep aynıydı; elli yaşından sonra bütün sancıları ile aynı acı: hiçbir zaman rahatlayamamış olmanın, baş eğmenin acısı. Alvina, gençliğinin gücünü, zenginliğini duydu. Onun için henüz geç değildi. Miss Frost için sonsuza değin geçti.

Alvina yaşlı kadına:

"Gitmek istemiyorum, şekerim," dedi. "İstemiyorum onu. Benim için bir anlam taşımıyor."

Miss Frost, yavaş yavaş sakinledi. Başını öteki yana çevirdi. Bundan sonra evde bir sessizlik oldu. Alvina nişanı bozma kararını açıkladı. Annesi yatalak bir kadının bütün bencilliğiyle ağlayarak onu öptü:

"Senden ayrılamazdım, biliyorsun, ayrılamazdım," dedi. Öte yandan babası, "Akıllılık ettin, Vina. Çok düşünüyordum," dedi.

Böylece Alvina yüzüğünü, mektuplarını, öteki küçük armağanlarını da paket ederek denizlerin ötesine postaladı. Gerçekten rahatlamıştı; çok güç bir sınavdan kurtulmuş gibiydi. Birkaç gün bir yükten bütün bütüne kurtulmuş gibi mutluluk içinde dolaştı. Herkesi seviyordu. Herkese karşı, özellikle derin, şefkatli, acılı bir sevgi ile bağlı olduğu Miss Frost'a karşı, sevimli, güler yüzlü, yumuşak davrandı. Zavallı Miss Frost kendine güvenini bir parça yitirmiş, yeni bir dalgınlık, düşünce, el etek çekme dünyasına dalmıştı. Hayatla olan sıkı ilişkisi artık ona ağır geliyor gibiydi. Belki yaşlanıyordu, belki de gururlu yüreği yenilgiyi tatmıştı.

Alvina, adamın bir fotoğrafını saklamıştı. Sık sık gidip bakıyordu. Aşk? – Yok, aşk değildi bu! Daha da ilkel bir şeydi. Meraktı, derin, köklü, içten içe yanan bir merak. Esmer, küstah görünüşlü yüzüne uzun uzun bakıyordu. Gözlerinde alaycı bir kıvılcım parlıyordu. Yine de bakıyordu.

Aynı biçimde, Woodhouse'daki delikanlıların da yüzlerine

bakardı. Ama hiçbir zaman bu yüzlerde fotoğrafta bulduklarını göremezdi. Karşılaştırınca, bu yüzler boş beyaz kâğıtlara benziyorlardı. Woodhouselu delikanlıların yüzlerinde tuhafça solgun, sığ bir görünüş vardı: Bunun altından birtakım güçler kendilerini duyursa bile, bunlar zevk ve eğlence düşkünü, aşağılayıcı, bayağı ya da düşük oluyorlardı. Hepsi ya boş ya da sıradandı.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Ebe

Alvina, elbet yumuşak başlı, tatlı bir kız olmanın bedelini evdekilere ödetiyordu. Bir ay sonra çekilmez bir hal aldı.

"Bütün ömrüm boyunca burada oturamam ben," diye bildirdi, gözlerini Manchester House sakinlerini son derece irkilten bir biçimde süzerek. "Biliyorum dayanamam. Dayanamayacağım. Sorun bu, dayanamıyorum. Size söylüyorum işte, dayanamayacağım. Diri diri gömülmüş gibiyim, bayağı diri diri gömülmek bu. Dayanma gücümü aştı bu hayat. Gerçekten aştı."

Sesinde aşağılayıcı, garip bir çınlama vardı. Hepsinin sinirine dokunuyordu.

"İyi ama ne istiyorsun, şekerim?" diye sordu, Miss Frost sıkıntı içinde, koyu renk kaşlarını çatarak.

"Gitmek istiyorum," dedi Alvina, dobra dobra.

Miss Frost sağ eliyle çaresiz bir sabırsızlık hareketi yaptı. Bu öylesine ona özgü bir davranıştı ki Alvina neredeyse gülecekti.

"Peki, nereye gitmek istiyorsun?" diye sordu.

"Bilmiyorum. Önemli değil benim için," dedi Alvina. "Woodhouse'dan çıkayım da neresi olursa olsun."

"Avustralya'ya gitmiş olmak ister miydin?" diye Miss Pinnegar söze karıştı.

"Hayır, Avustralya'ya gitmiş olmak istemezdim," diye, kaba bir gülüşle cevabı yapıştırdı Alvina. "Woodhouse dışında gidilecek tek yer Avustralya değildir."

Miss Pinnegar tabii alınmıştı. Ama, ara sıra kızda görülen bu garip küstahlık doğrudan doğruya babasından geçmişti ona.

"Bak şekerim," dedi Miss Frost sıkıntıyla, "ne istediğini bilseydin, önümüzü görmek daha kolay olurdu."

"Hemşire olmak istiyorum," diye kestirip attı, Alvina.

Miss Frost kalakaldı, orta yaşlı bir kadının bir şeyi onaylamadığı zamanki durgunluğu içinde öğrencisine baktı. Alvina'nın aklına estiği gibi konuştuğunu sandı. Ama onu bu haldeyken uyarmaya cesaret edemedi.

Alvina gerçekten aklına estiği gibi konuşuyordu. Hemşire olmayı hiç düşünmemişti, bu düşünce aklına bile gelmemişti. Gelse bile üzerinde durmazdı. Ama Alexander'ın hemşire falanca, başhemşire filancadan söz ettiğini duymuştu. Böylece bir cevap bulmuş oldu. Cevabı bir kez bulunca da buna sıkı sıkı tutunmaya hazırlandı. Bir işe hiç düşünmeden dalmak gibi güzel şey var mı!

"Hemşire!" diye tekrarladı Miss Frost. "İyi ama sen hemşirelik yapabileceğine inanıyor musun? Dayanabileceğine inanıyor musun?"

"Evet, dayanabilirim," diye cevap verdi Alvina. "Ebe-hemşire olmak istiyorum..." Mürebbiyesine garip garip, hatta meydan okurcasına bakıyordu.

"O zaman ameliyatlara girmek zorunda kalmam." Hızlı hızlı güldü.

Miss Frost'un sağ eli yaralı bir kuş gibi çırpınıyordu. Bu onda, piyanonun başında öğrencisine sokulup oturarak müzik dersi verdiği günlerden kalma bir hareketti. Eliyle vurarak tempo tutardı. Şimdi temposuz, nedensiz vuruyordu. Alvina, canlı canlı ve haince güldü.

"Nereden geldi bu düşünce senin aklına, Vina?" diye sordu zavallı Miss Frost.

"Bilmem", dedi Alvina, daha bir işveyle ve daha da bir neşeyle.

"Herhalde sahi söylemiyorsun, şekerim," dedi, Miss Frost yılgınlıkla.

"Tabii sahi, yoksa ne diye söyleyeyim?"

Miss Frost öğrencisinin işveli, şen, hain gözlerinden kaçınmak için her fedakârlığa katlanabilirdi.

"Öyleyse, düşünmeliyiz," dedi, donuk bir tavırla. Sonra da gitti.

Alvina odasına süzüldü, sokağı seyretmek üzere pencerenin yanına oturdu. Yüzünde hâlâ o şen ve işveli görünüş vardı. Ama yüreği yaralıydı. Ağlamak, kendini sevgili mürebbiyesinin kucağına atmak istedi. Ama yapamadı. Hayır, kesinlikle yapamazdı. Bir küçük şeytan oturmuştu göğsünde ve onu durmadan işveyle gülmeye zorluyordu.

Şeytan Alvina'yı da biraz şaşırtarak günlerce orada oturdu kaldı. Her an gideceğini umuyordu. Her an çözüleceğini, gözyaşlarının boşalacağını, şefkat, barışma duygularının ağır basacağını umuyordu. Ama hayır, çözülmüyordu. Direniyordu. Evdekilerin hepsi Vina'nın eski, sevgi dolu haline dönmesini bekliyorlardı. Ama yeni, dik başlı Vina bütün katılığıyla ışıldıyordu. *Lancet* dergisinin bir sayısında altı aylık bir süre içinde tam anlamıyla eğitilmiş ve donatılmış ebe-hemşire yetiştiren bir okulun duyurusunu gördü. Islington'daki okulun ücreti altmış gineydi. Alvina, hastabakıcı okuluna gitmek için evden ayrılma kararında olduğunu bildirdi. Büyükbabasından kalma iki yüz sterlini vardı.

Manchester House'dakiler dehşete kapılmışlardı; üzüntü değildi bu kez onları yoklayan, şaşkınlıktı. Sanki son derece tiksindirici ve kaba bir adım atılmıştı. Aslında öyleydi de. Hem o garip tersliğiyle Alvina bunun böyle olmasını bilerek istemiş olmalıydı. Mrs. Houghton artık duymuyormuş, bu işin içinde değilmiş gibi sessizlik köşesine çekilmişti. Çok uzaklara kaymıştı. Gerçekten çok zayıftı. Miss Pinnegar, "Eh madem bu işi yapmak istiyor, bırakın bir denesin," dedi. Miss Pinnegar'ın konuşmalarının çoğu gibi bu sözlerinde de örtülü bir tehdit var gibiydi.

"Ebe-hemşire mi?" dedi, James Houghton. "Ebe-hemşire mi! Ne demek istiyorsun tam olarak, ebe-hemşire sözüyle?"

"Eğitim görmüş bir ebe," dedi, Miss Pinnegar kısaca. "Bu o demek, değil mi? Benim anladığım kadarıyla bu. Eğitim görmüş bir ebe."

"Evet, öyle tabii," dedi Alvina, neşeyle.

"Ama..." diye kekeledi James Houghton. Gözlüğünü alnına itince o içler acısı seyrelmiş saçları kelini gösterecek bir biçim almıştı. "Anlayamadığım şey şu ki, ne türlü olursa olsun biraz terbiye görmüş herhangi bir genç kız nasıl olur da böyle bir meslek seçmeyi isteyebilir. Bunu anlayamıyorum."

"Anlayamıyor musun?" dedi Alvina neşeyle.

"Eh, ne yapalım, eğer kendisi *anlayabiliyorsa*..." diye üstü kapalı bir şey söyledi Miss Pinnegar.

Miss Frost çok konuşmadı. Yalnız Dr. Fordham'la ciddi, özel konuşmalar yaptı. Dr. Fordham da onaylamadı, elbet onaylamadı ama bunda büyük bir kötülük de bulmadı. O zamanlar hastabakıcılık mesleği genç hanımlar arasında çok tutuluyordu, hele başka yöndeki umutları karalanmış ya da gölgelenmişse! Böylece soruşturmalar yapıldı. Soruşturmalar yapıldı.

Sonuç, altı aylık bir eğitim süresi için Alvina Islington'a gidecekti. Hemşire kıyafetinin hazırlanması için korkunç bir telaş başladı. Çeyiz yerine ince beyaz-mavi çizgili, büyük önlüklerle hemşire üniformaları. Portakal çiçeğinden yapılma duvak tacı yerine, mavi ipekten, oldukça şık bir hemşire şapkası ve tül duvak yerine mavi ipekten bir başörtüsü.

Her şey yolundaydı! Vakit yaklaştıkça Alvina ürkmeye başlayacağını sanıyordu. Ama hiç ürkmedi. Miss Frost sıkı sıkı onu gözlüyordu. Eski yumuşak, duyarlı, çekingen Vina geri gelmeyecek miydi; duyarlı, asabi, sevgi dolu kız?.. Hayır, ne denli şaşırtıcı da olsa böyle bir yaratık görünmüyordu ortada. Alvina hep neşeli, hep hazırdı, sesinde kahkahaya dönüşmek üzere, alaylı bir çınlama vardı. Ayrılırken onları teker teker neşeyle, sevinçle öptü ve yola koyuldu. Hiç sinirli değildi.

St. Pancras'a gelince bir taksi tutup Islington'a doğru yöneldi. Araba giderken pencereden bakıyordu. Islington'ın korkunç, geniş, yıkık, kabaca sıvanmış taş yığınlarıyla dolu sokakları ve meydanları gri, gri ve Woodhouse'dan daha da ko-

yu bir grilikteydi, uçsuz bucaksızdı. Ne kadar pis, ne kadar iğrenç! Ama Alvina, bundan tiksinti ya da hayal kırıklığı duyacak yerde hoşlanıyordu. Bavulunun arabanın tepesinde hopladığını duyuyor, pencereden hâlâ Islington'ın ürkütücü, harap yapılarının dümdüz ön duvarlarına bakıyor ve bütün bunların mutlaka sevimli bir yanı olmalıymış gibi neşeyle gülümsüyordu. Belki onun açısından bütün bunlarda bir sevimlilik vardı. Belki de bunlar içinde oturan küçük şeytana kuvvet şurubu gibi geliyordu. Belki kümelerle kar tanecikleri, –şubat ayıydı– kulübe pencereleri, bahçe çitleri görmüş olsaydı ağlayabilirdi. Ama bu durumuyla her şey hoşuna gidiyordu. Perdesiz pencerelerden, içerdeki insanların alçakça kendilerinin farkında değilmiş gibi davrandıkları pis odalara göz atmaktan hoşlanıyordu. Kızarmış ringa balığının kokusundan, yanık kokusundan hoşlanıyordu. Ne kadar adi! Anlatılmayacak kadar adi! Ringa balığından, ağızda kıl gibi yapışkanlaşan kılçıkları yüzünden nefret ederdi. Ama böyle bir ortamda ringa kokusu duymak, "bir peniye biftek" satılan çevrede bulunmak ona sapık bir zevk veriyordu.

Araba ağaçlıklı bir alanın köşesinde yer alan sarı bir evin önünde durdu. İçleri tıka basa dolu, demir çubuktan çöp kutularının asılı durduğu bu birkaç çıplak ağacın çevresinde küçük kâğıt parçaları, çöpler benek benek uçuşuyordu. Kirli-sarı birkaç basamak çıktıktan sonra üzerinde "Hastalar" yazılı zili çaldı, çünkü üzerinde "satıcılar için" yazılı olanı çalmaması gerektiğini biliyordu. Kapıyı tam anlamıyla pis denmese bile pek de derli toplu sayılmayacak bir hizmetçi açtı; onu uçuk sarı badanalı, yerleri hasırla kaplı, çıplak bir hole aldı. Sonra, yukarıda çıplak bir merdivenle çıkılan bir oda gösterildi; içeride şişman, solgun benizli, yüzünde iki et beni olan adi bir kadın çay içiyordu. Saat üçtü. Buranın yöneticisi oydu. Yönetici kadın az sonra onu orta büyüklükte, eşyası az, sevimsiz, tozlu bir görünüşü olan yatak odasına götürüp bıraktı. Alvina sandalyesine oturup karşısında duran sandığına ve hiç de davet edici bir havası olmayan odasına baktı. Ayağa kalkıp pencereye gitti: Kuyu gibi bir yere bakan çok kirli bir pencere; aşağısı bu kuyularla doluydu. Tam karşıda ise aynı yapının yansısıymış gibi, yine

kütle halinde başka bir arka duvarlar sırası, demir merdivenli, çamaşırların asıldığı, küçük küçük helaların bulunduğu, korkunç kapıların açıldığı, insanların haşarat gibi dolaştığı arka taraflar. Alvina hafifçe ürperdi ama hâlâ gülümsüyordu. Yavaşça şapkasını çıkarmaya koyuldu. Kirli-sarıya boyanmış konsolun üzerine yerleştirdi.

Tam o sırada içeriye hizmetçi girip elindeki tepsiyi bıraktı; şişesiz, hafif homurtular çıkaran gaz lambasını yaktı. Üzeri çatlaklarla dolu ve aşağı çekildiği an büyük bir çeviklikle tekrar tavana fırlama eğilimi gösteren koyu yeşil storları çekti.

Alvina "Teşekkür ederim," dedi ve kız gitti.

Sonra Miss Houghton sütsüz çayıyla birlikte margarinli ekmeğini yedi.

Hepimizin bildiği gibi Alvina'ya benzer durumda olan kadın kahramanlar hakkında sürüyle kitap yazılmıştır. Onun için Alvina'nın Islington'da geçirdiği altı ayı bütün ayrıntılarıyla anlatmamızın gereği yok.

Yemekler kötüydü; ama Alvina bunlarla şişmanladı. Hava kirliydi ve Alvina'nın rengi hiç bu kadar tatlı, bu kadar taze, teni ise bu kadar yumuşak olmamıştı. Hemen hemen bütün arkadaşları kaba ve adiydi; ama hayatında hiçbir zaman kendi yaşıtı –ya da daha yaşlı– kadınlarla böyle iyi geçinmemişti. Her an gülmeye, bir söz söylemeye hazırlıklıydı. Gerçi kendisi pek yeltenemiyordu açık saçık konulara girmeye ama çok bilirmiş ve sınırsız bir açık saçıklığa yatkınmış gibi *görünme* yeteneği dehşetti. Gözlerini fıldır fıldır oynatıyor, kaşlarını belli bir biçime ayarlıyordu; oh, bu kadarı arkadaşlarına yetiyordu! Ama yine de ondan açık saçık bir hikâye anlatmasını ya da açıkça, açık saçık bir davranışta bulunmasını gerçekten isteselerdi çuvallardı.

Ama bunlardan hoşlanıyordu. Hayret, nasıl hoşlanıyordu! Hastabakıcılar *ne kadar* iğrenç, *ne kadar* iffetsiz olurlarsa olsunlar hiç aldırış etmiyordu. Kendisi de bütün bunlara katılıyormuş gibi bir ifade takınıyor, her şey kolayca gelip geçiyordu. En iddialıları gibi kalçalarını sallıyor, gözlerini süzüyordu. Onlar da tıpkı kendilerinden biriymiş gibi davranıyorlardı Al-

vina'ya. Ama yine de, kadınlara özgü o soğuk, garip anlayışlılıkla onu özel hayatında yalnız, tek başına bırakıyorlardı: İlgi göstermiyorlardı.

Gerçekten bu süre içinde Alvina'nın nasıl taze bir çiçek gibi açtığına, cıva gibi hareketli olduğuna inanmak çok güç. Hiçbir şey onu şaşırtmıyor, hiçbir şey üzmüyordu. Her zaman her şeyi duygusuz hemşire gülücüğüyle, hemşire nükteleriyle karşılamaya hazırdı. Çift anlamlı sözler söylemede kimse onu geçemiyordu. Hemşirece yan bakışlarda da kimse onu geçemezdi. Bütün bunları on beş günde kapmıştı. Bir kerecik olsun canlılığını, neşesini yitirmedi. Olup bitenler üzerinde durup düşünmeye, yeniden gözden geçirmeye bir dakika bile ayıramazmış gibi geliyordu; tam anlamıyla olayların akışı içindeydi. Her an olayların içinde; bunları yaşıyor, bunlara etkin olarak katılıyordu. Yatağa girer girmez uyuyordu. Uyandığında, zaten sabah olduğu için, hemen kalkıyordu. Kalkıp giyindiği anda ya cevap vermesi, bir şey söylemesi gereken bir kimse ya da yapacak bir işi oluyordu. Zaman bir ekspres tren gibi geçiyordu: Alvina bunun dışında bir hayatı hiç tatmamış gibiydi.

O yakınlarda bir doğumevi vardı. Korkunç bir yerdi bu doğumevi. Hemen oraya gitmek, doktorlara işlerinde yardım etmek zorundaydı. Dersler ve uygulama oradaydı. Öğrencilerle, doktorlarla orada tanıştı. Eh, neresinden tutsanız bayağı rezil bir kalabalıktı bu. Biraz kilo alıp rengi pembeleşince, o cıva gibi hareketliliğiyle tam onlara göre biri olmuştu; tam onların beğeneceği gibi. Sesinin tınısı, gözlerini oynatışı, kalçalarını sallayışı hep o istenilen ölçüdeydi. Tepeden tırnağa onların istediği biri gibi görünüyordu. Gerçi yine de öyle değildi.

Bütün bunların onu derinden sarsmadığını söylemek saçma olurdu. Derinden, acılı bir sarsıntı geçirmişti. Bütün davranışları da, belki büyük ölçüde geçirdiği şokun bir sonucuydu: isteri üzerine kurulmuş bir çeşit rol yapma. Doğumevinde ve daha sonra gördükleri derine işlemiş, gençliğini ve sorumsuzluğunu koparıp götürmüştü. Miss Frost'un hiçbir zaman bilemeyeceği kadar derin kaç cehennem dolaşmıştı? İnsan denen hayvanın cehennemini, bütün ihtiyaçlarıyla insan örgenliğini, insan

denen toplumsal canavarların alçaklığını, düşkünlüğünü görmüştü. Çünkü, çalışmasının ikinci döneminde gecekondu çevrelerindeki hastaları dolaşmak zorundaydı. Ne hastalar! Üzerine eski püskü paltolar örtülmüş bir kadın, çıplak, kirli döşemenin üzerinde yatıyor; bütün sağlık müfettişlerine karşın kara böcekler ortalıkta cirit atıyordu. Ama kadın, acıyı çeken kadın hiç aldırış etmiyordu buna! Dişlerini sıkıyor, çığlıklar atıyor, acı içinde bağırıyordu. Durgunlaştığı anlarda, aptal aptal, kaygısız yatıyordu ya da arada bir küfrediyordu. Ama alçak, aptalca kaygısızlık her şeyin temeliydi: her şeye karşı alçakça, hayvansı bir ilgisizlik; evet her şeye karşı. Dişinin işlevlerinden biriydi bu, o kadar.

Alvina, bu ziyaretlerinden bir miktar ücret alma durumundaydı. Ücretin küçük bir kısmını kendine ayırıyordu, arta kalanını da okula veriyordu. Anlaşma böyle idi. Çok görülen bu ücreti Alvina duygusuz bir tavırla kabul ediyor, vermedikleri zaman da tehditle, zorla alıyordu. Ha! Eğer para vermeye zorlanmasalar, bu gecekondu insanları sana içlerinden birine davrandıklarından daha da kötü davranırlardı. Bu, Alvina'nın aldığı en büyük, en güç ders oldu. Dişini tırnağına takıp çalışıyordu bu saygıyı yerleştirmek için. Bir haftalık bir süre içinde Alvina, onların kendisine davrandığı ölçüde katı ve duygusuz davranmaya başladı. Böylece işini iyi yapmış oluyordu. Nefret etmiyordu onlardan. Onlar oradaydı. Belli bir hayatları vardı, kendi değerleri içinde, kendi istedikleri biçimde yaklaşmalıydın onlara. Başka ne olabilirdi ki! Yumuşak davranmak gerekiyorsa yumuşayabilirdin. Güçlük burada değildi. Güç olan, yeterince katı ve kaba davranmaktı: Buydu sorun. Yeterince kaba ve katı olma mücadelelerle elde ediliyordu. Onlara sessiz, yumuşak, anlayışlı davranmasına izin verilseydi ancak sevinç duyardı bundan. Ama yok, bu onların düzeyi değildi. Kendileri katı olmak istiyorlardı, sen de uyacak kadar katı olmazsan aptal yerine koyuyor, görevini yapmana engel oluyorlardı.

Bütün bu süre boyunca Alvina kendi gerçek kişiliğini mi yaşıyordu? Zorlu soru önümüze çıkıyor, insanın kendi gerçek kişiliği nedir? Elbette, bu bizim kendimizin olduğumuzu sandığımız

ya da olmamız gerektiğine inandığımız kişilik değildir. Alvina, yetişirken hep, ince, yumuşak, iffetli bir yaratık olduğu, bencil eğilimlerden uzak, temiz, "yüksek" düşünceli bir insan olduğu öğretilmişti ona. Evet, şimdi aşağı yukarı tükenmiş olan bir yanıyla önceleri öyleydi. Ama yüksek düşünceli olmak James Houghton'la birlikte sona ermişti, gerçekten de bu artık acı olmakla kalmayıp kuru, insana-karşı, iğrenç bir Don Kişotluk noktasına varmıştı. Alvina'da yüksek düşüncelilik kopma noktasını aşmıştı. Bir kadın olarak mizacının esnek bir yanı olduğundan --çünkü kuşaklar boyunca kadınlara kazandırılan katılık esnekti– yine aynı noktaya döndü. Yüksek düşünceliliğinin tam tersi yöne gitti. Böylelikle yüksek düşünceliliğe ihanet mi etmiş oluyordu?

Sanmıyoruz. Meteliğin öbür yüzünü çevirip yazıya bakmakla turayı yadsımış ya da ona ihanet etmiş olmayız. Bütününü kavramış oluruz. Yüksek düşüncelilik de öyle. Bu madalyonun bir yüzüdür; yani taçlı turalı yüzü. Turanın doğru yüzünde dünya yine eskisi gibidir.

Böylece Alvina kendi yazı-turasını attı, onun madalyonu yazı çıktı. Yazı mı, tura mı? Kuşaklar boyunca tura egemen oldu. Sonra yazı. Şiirsel adaleti gördünüz mü?

Şimdi Alvina alınyazısının yargısını kabul etmeye karar vermişti. Ya da yeterince kadın olduğu için, hiçbir şeye karar veremedi denebilir. Kendi alınyazısı *kendisiydi*. Eğitim yaşantılarını bütün bunları kendisinin değil, başka bir insanın başından geçiyormuş gibi yaşadı. Bu Alvina'nın kendisi değil diyordu herkes. Paskalya'da Woodhouse'a döndüğünde, şapkası ve peleriniyle onu gören herkes şaşırıp kalıyordu. Düşünün bir kez, incecik, solgun yüzlü, çekingen tavırlı, öylesine hanımefendi kız şimdi bayağı toplu, pembe yüzlü, dinç, güçlü ve hareketli görünüşlü bir genç kadın olmuştu. Annesinin, irkilerek, nerdeyse son nefesini verir gibi:

"Ah, şekerim Vinacığım!" deyişini düşünün.

Vina güldü. Hepsinin nasıl duygular içinde olduklarını biliyordu.

Babası, "Hiç değilse *sağlığına* yaramış," dedi alayla. Miss Pinnegar buna şöyle karşılık verdi:

"Eh, bu da pek küçümsenecek bir şey değil."

Ama Miss Frost, ilk gün hiçbir şey söylemedi. Ancak ikinci gün, Alvina biraz yüklü bir kahvaltıyı çabuk çabuk yerken, beyaz saçlı kadın durgun bir tavırla ve sesinde soğuk bir küçümsemeyle:

"Ne kadar değişmişsin, Alvinacığım!" dedi.

"Öyle mi?" diye güldü Alvina. "Yok canım, o kadar değil." Miss Frost'u ürperten o çapkın bakışlarla baktı kadına.

İçten içe Miss Frost irkiliyordu, soru sormaktan kaçınıyordu. Alvina hep doktorlardan söz ediyordu: Doktor Young, Doktor Headley, Doktor James. Bu genç adamlarla gittiği tiyatrolardan, içkili şarkılı gazinolardan ve birlikte eğlenerek geçirdikleri zamanlardan söz ediyordu. Gri-mavi gözleri daha sertleşmiş, daha grileşmiş ama sanki daha açık bir renk almıştı. Dalgın olduğu, acı çektiği ama katılaşmadığı anlarda Alvina'nın gözlerinin mavisi derinleşir, bir güzel olurdu ki! Şimdi ise, bütün o zindeliği içinde gözleri de parlak, işveli ve açık gri renkteydi. Derin, yumuşak, çiçeksi mavi artık silinmişti. Cinlerle perilerin değiştirdiği çocuklarınki gibi, gözleri kristalleşmiş, ışıl ışıl yanıyordu.

Miss Frost irkilti içindeydi ve sorgu sualden kaçmıyordu. Öğrencisine sormak istiyordu, buna gerek duyuyordu. "Alvina, bu adamlardan birine kendini verdin mi?" Ama buz gibi yüreğiyle sorgudan, hatta ciddi biçimde düşünmekten bile kaçınıyordu. Bu konuyu şimdilik kurcalamadan bıraktı. Zaten gereğinden çok altüst olmuştu.

Gerçekten Alvina genç doktorları çok hoş, ama biraz hoppa delikanlılar olarak tanımıştı. "Aman Allah, onların yanındayken hiç açık vermeye gelmiyor!" Şefkatle beslenmiş bir kızın böyle sözler söylemesini düşünün: Hem de bu sözler kızın evinde, şen bir kahkaha eşliğinde söylenince Miss Frost gibi iffetli, iyi yürekli bir kadın gözünde birtakım şeyler canlandırmaya başlayabilirdi; neyse ki Miss Frost birtakım şeyleri gözünde canlandırmaktan kaçınıyordu. Aklı o kadarına yetiyordu. Bir an için olsun Alvina'nın kendini bu genç doktorlardan birine verip vermediği sorusunu cevaplandırmaya yeltenmedi.

Soru vardı ama cevapsızdı, soğuk soğuk, cevabını bekliyordu. Ancak istasyonda, Miss Frost, Alvina'yı uğurlamaya gidip öptüğünde, gözleri yaşardı ve hemen alçak bir sesle:

"Unutma, hepimiz senin için dua ediyoruz, şekerim!" dedi.

"Oh, yapmayın bunu!" diye bağırdı Alvina, kendini tutamadan, ne dediğini pek bilmeden.

Sonra, tren hareket etti, Alvina biricik sevgilisinin altın çerçeveli gözlüklerinin ardından bakan biçimli, solgun yüzünü gördü. Koyu-mor renkli paltosu ve eteğinin içinde kıpırtısız, hiç değişmezmiş gibi duran güçlü, biraz şişman bedeniyle, koyu renk şapkasından taşan parlak beyaz saçlarıyla dalgın duruyordu. Alvina kendisini koltuğa attı. Bu biricik kadını çok seviyordu. Sonsuza değin sevecekti onu. Onun haklı olduğunu, fazlasıyla haklı olduğunu, bunun güzel bir haklılık olduğunu biliyordu. Sevgili, biricik Miss Frost. Miss Frost sonsuza değin şan ve şerefle haklı olacaktı.

Ama yine, –yine de– gereği yerine getirilmiş bir haktı bu. Başka haklar da vardı. Madalyonun bir yüzü daha vardı. Saflık ve yüksek düşüncelilik, güzel ama dayanılmaz zorbalık. Miss Frost'un güzel zorbalığı! Artık Miss Frost'un ölüm zamanı gelmişti. O kusursuz çiçeği ölümsüzlük koparıp alacaktı. Güzel bir ölümsüz. Ama sapın üzerindeki öteki mor, kırmızı tomurcukların engeliydi o. Güzel bir dağ çiçeği ama sonsuzluğa derilmesinin zamanı gelmişti. Kara-mor, gerçek Adonis kanı gibi kırmızı gelinciklerin, tek başlarına yaşayan garip orkidelerin çağıydı. Miss Frost'un ölme zamanı gelmişti. Miss Frost'u hiç kimsenin sevemeyeceği kadar çok ve evrenin çekirdeğine işleyen bir sevgiyle seven Alvina bu biricik kadının yumuşak, incinmeden toplanıp ölümsüzlüğe gideceğini biliyordu. Ölümlülük artık Miss Frost'dan sonraki gün ile ilgileniyordu. Miss Frost'un ölme zamanı gelmişti. Alvina, Woodhouse'dan Tibshelf'e giden trende kımıltısız otururken içine yerleşti bu.

Islington'da, doğum hastalıklarının bütün o korkunçlukları arasında olmaktan sevinç duyuyordu. Tanıdığı doktorlar onu karşıladılar. Genel olarak bu genç bayların hemşire topluluğuna öyle derin bir saygıları yoktu. Saygının ne işi vardı burada?

İnsan işlevleri öylesine açıkça yerine oturmuştu ki, fazla ince eleyip sık dokunacak bir yanları kalmamıştı. Böylece doktorlar, Alvina biraz toplu olduğu için, kollarını onun beline dolarlar, yumuşak tenli diye yüzünü öperlerdi. O da kollarının altında yumuşaklığını, sıcaklığını daha iyi duyursun diye gülerek bedenini kıvırırdı. Böyle anlarda biraz soluk soluğa kalır:

"Söylüyorum boşuna uğraşıyorsunuz," derdi, hiç değişmeyen bir direncin garip, kararlı bakışlarıyla gözlerini onların gözlerine dikerdi. Bu onları biraz daha kızıştırırdı.

"Neyle uğraşıyor muşuz?" diye sorarlardı.

"Bana böyle davranmanızın size bir yararı yok," derdi, yine aynı meydan okuyan kararlılığıyla, kesinlikle, düpedüz bir karşı koyma.

"Bize mi söylüyorsun bunları?" derlerdi.

Çünkü Alvina onların "böyle davranmalarını" aslında hiç yasaklamazdı. Neredeyse cesaret verirdi. Gülüp gözlerini süzüyor, flört ediyordu. Ama belkemiği gittikçe güçleniyor, sağlamlaşıyordu. Yumuşak, esnek bir kadın olmasına karşın bir an için bile belkemiği kendini koyvermezdi. Belkemiği yumuşamıyordu. Genç doktorlardan hoşlandığını kabullenmeliydi. Hep uyanık, temiz yüzlü, zeki görünüşlüydü. Onlarla kurduğu çeşitten bir yakınlığı, boş laboratuvarda, koridorlarda –daha çok tehlikeli ve korkunç vakalardan sonra– onlarla öpüşmeyi, itişmeyi seviyordu. Beline dolanan kolu, yüzünü kaçırırken gelen öpücüğü, bu itişmeyi ve bazen umutsuz olan mücadeleyi seviyordu. Bazen bağışlanmayacak kadar ileri gidiyorlardı. Bazen boğuşmada gerçekten kanı başına sıçrıyor, o anda herhangi bir erkek yaratığı elleriyle lime lime parçalayabileceğini duyuyordu. İnsanüstü, elektriksel bir güçle doluyordu içi. Bir an, insanlık dışı yoğun bir dişi gücüyle kudurmuş dalgalara benziyordu. Adamlar siniyorlardı. Ve değişmez bir kural olarak, onlar sindiği zaman Alvina ansızın acıyarak hafifçe dokunuyordu. Böylece onlarla arkadaşlığı bozulmuyordu. O garip Amazon gücü geçince düpedüz bir kadın olur, utangaç bakışlarla bir daha göz attıktan sonra kadının –erkeğe– duyduğu o kaçınılmaz saygının sınırları içine gömülürdü.

Erkekler ondan hoşlanırlardı. Bakmadığı zaman soru sorarcasına göz kırpar ve ona şaşarlardı. Merak ederlerdi. Ona yenilmişlerdi, her biri, teker teker. Ama bunu açıkça bilmezlerdi. Ona sanki tek bir kişiymiş gibi değil de kadın olarak bakarlardı. Hepsinin birden dikkat ettiği nokta kahverengi saçlarının kulakları üzerine halka halka inişiydi. Bu saçta bir iffet, bir soyluluk, bir savaşçılık vardı. Çok yakın, teklifsiz olduğu zamanlar bile birdenbire gelen o kendini çekme yükseklikle, soylulukla ilgili değildi ama tam olarak görünmemekle birlikte mücadelenin içinde bir parçaydı, erkekleri onu arayıp bulmaya iten de buydu.

Onunla olduklarında güven duyuyorlardı. Hainlik etmeyeceğini biliyorlardı: Evlenmek için tuzak hazırlamayacağını ya da herhangi bir biçimde onları kullanamayacağını biliyorlardı. Alvina onları önemsemiyordu. Böylece boğuşmalardaki yalıtılmış kendi kendine yeterliliği, yabanıl, katı belkemiği erkekleri ona gitmeye, onun için birtakım şeylere takılmaya itiyordu. Özellikle Headley onu yeneceğini umuyordu. Düzgün yapılı, açık sarı saçlı, kavgacı yüzlü bir delikanlıydı. Savaşçı-duyguları iyice ayaklanmıştı ve bu kadından bayağı hoşlanıyordu. Onu yenebilseydi evlenmeye can atardı.

Alvina onunla birlikteyken bütün gücünü toparlardı. Hiçbir zaman, bir an için olsun kendini koyveremezdi. Hain saldırısının apansızlığına –çünkü Headley hainliğin kendisiydi– direnmenin elektriksel çabukluğuyla ve karşı saldırıyla karşı koymalıydı. Kadının uyuyan, yumuşak bedeninin erkeğin kararlı parmaklarının ilk dokunuşunda bir fışkırtıyla korkunç, taşkın elektriksel bir güç, garip yoğun bir güç kazanması büyülü bir olaydı sanki. Headley'in gücü kendininkinden çok başkaydı; çabuk, adaleli ve insanı yalayarak geçen bir güçtü. Kendininki ise derinden gelen bir dalga gibiydi, bir depremin garip sarsıntısı ya da boğanın toprağın üzerinde doğruluşundaki hamle gibiydi. Ve düpedüz insanlık dışı, elektriksel, insanı donduran bir güçle kızıl saçlı delikanlıyı alt ederdi.

Headley aşağı yukarı onun dengiydi. Ama Alvina ondan hoşlanmazdı. İkisi birbirlerinin düşmanıydı, hem de iyi arkadaştı-

lar. Az çok denktiler. Ama Headley sürekli olarak bozguna uğradığını gördükçe, yaralı bir ayı gibi suratını asıyordu. Öyle zamanlarda Alvina, Headley'den kaçardı.

Gerçekten, Young'la James'i daha çok seviyordu. James çabuk hareketli, ince uzun, koyu renk saçlı bir delikanlıydı; Alvina'yı hep o çabukluğuyla yakalamaya uğraşırdı bu kibar bey. Alvina onun zarif, ince vücudunu, aşırı cömertliğini severdi. Komik denecek kadar pahalı yemeklere götürür, çok ender bulunan şekerler, çiçekler yollardı. Giyimi her zaman kusursuzdu.

"Gerçekten, bir hanımefendi *ve* bir hastabakıcı olarak," derdi ona, "iki ayrı kadın gibisin."

Ama Alvina, onun bilgeliğinden etkilenmezdi.

En çok Young'a eğilimi vardı. Orta boylu, şişmanca bir gençti. Mavi gözleri küçük çocukların o çok bilen bakışlarıyla doluydu: Özellikle kadınların gizlerini bilmekti bu. Bu çocuksu erkeklerin kadınlar üstüne böylesine derin ve yarı sapık bilgileri olması şaşılacak bir şeydi. Elbet iş uygulamaya döküldüğünde Young son derece masumdu. Ama tepesindeki saçları seyrelmeye başlamıştı bile.

Alvina'yla o oynardı; kendisi doktor, Alvina da cesaret veren bir hemşire olduğu için. O da Alvina'ya sarılır, onu öperdi; ama Alvina'da karşı koyma duyguları uyandırmazdı. Çünkü dokunuşunda, öpücüğünde küçük bir çocuğun içtenliğine benzer bir şey vardı. Ve bu Alvina'nın neredeyse içini eritiyordu. Ona boyun eğebilirdi. Ama onun durumunda boyun eğmek söz konusu değildi. Onu elinden tutmalı, okşamalı, uslu bir melek gibi kandırarak çukurun başına getirmeliydi. Bunu yapmak hoşuna gidebilirdi ama belkemiğindeki bükülmez katılığı engel oluyordu. İstediğini yapamıyordu. İçinde, esnek olmayan bir alınyazısı sonunu belirliyordu.

Bazen kendi kendine düşünüyordu, bakireliğini. Değer miydi aslında böyle davranmasına? Aldırış ettiği var mıydı buna? Aslında biraz tiksinmiyor muydu bu bakirelikten? Düşüncede günah işlemek de birdi. Düşünceyle eylem aynı şeyse, davranışı tam bir kendini vermeden bile fazla bir şey değil miydi? Keşke tamamen vereydi kendini. Keşke gitseydi sonuna kadar.

Ama bu yutturmacalar, dilekler hiçbir işe yaramıyordu. İşte kendisi, hâlâ yutturmacaların el değmemişliğini sürdürüyordu. Vakti dolmuştu. Woodhouse'a geldiği gibi el değmemiş gidiyordu. Bir ölçüde kendini yenilmiş görüyordu. Neden? Kim bilir? Ama öyleydi işte, kendini yenilmiş duyuyordu, eski haline dönecekti. Kendisine ve isteklerine karşı alınyazısı daha baskın çıkmıştı Alınyazısı dışsal güçlerin bir birleşimi değildi. Kendi doğasından ayrılmaz bir parçasıydı. Kendi anlaşılmaz doğası onun alınyazısıydı: iradesi dışında ıstıraplı.

Eve, hastabakıcı üniformasıyla döndüğünde ağustos ayıydı. İffet ve el değmemişlik açısından bakıldığında alınyazısı onu yenmişti. Ama eve büyük maddi tasarılarla dönüyordu. İşte James Houghton'ın biricik kızı. Önünde refah dolu bir gelecek uzanıyordu. Tam diplomalı bir ebe-hemşire olarak bölgenin bütün çocuklarını kolayca, başarıyla dünyaya getirecekti. Her hastadan tarifeye göre normal ücret olan iki sterlini alacaktı: Şöyle alçakgönüllü bir hesapla ayda on bebek doğsa, yirmi sterlin kazanacaktı. Varlıklı annelerden üç ile beş sterlin arası bir şey alacaktı. Bu hesaba göre, hem de köle gibi çalışmadan kolaylıkla yılda üç yüz sterlin kazanabilirdi.

Servetini yapmak üzere Woodhouse'a koştu.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İki Kadının Ölümü

Alvina Houghton'ın geçimini ebelikten kazanmadığını söylemek bile gereksiz. Babasının kızı olduğuna göre, bu işten metelik kazanmaması beklenebilirdi. Ama kazandı; birkaç metelik. Dört hastası oldu; sonra arkası kesildi.

Nedeni açık. Woodhouse'da kim ebeye iki pound verebilirdi ki? Parayı vermeye hazır olsalar bile, kim cesaret ederdi Alvina Houghton'a iş buyurmaya? Ne de olsa, Miss Houghton diye tanıyorlardı onu, Miss kelimesi vurgulu olmak üzere, ve artık Hemşire Houghton diyemezlerdi. Ayrıca, bu kadar kendilerinden bir insana böyle teknik bir iş vermenin neredeyse ayıp denecek bir yanı vardı. Hepsi basit bir ebeyi ya da doktorun bilinmedik bir yerden bulup çıkaracağı bir hastabakıcıyı tercih ediyordu.

Alvina'nın para kazanmak için –hatta sırf kıtı kıtına geçinmek için– yabancı bir şehre gitmesi gerekirdi. Her tanıyan da bunu söylüyordu. Ama bir an bile düşünmedi bu konuyu. Woodhouse'da çalışmak üzere ebe olmuştu, James Houghton'ın da zarif mallarını Woodhouse'da satmak üzere ısmarladığı gibi; baba-kız aynı duygularla, Woodhouse'un kendi istedikleri düzeye sakin sakin yükselmesini bekliyorlardı. İkisi de aynı biçimde hayal kırıklığına uğradı.

Alvina bir süre hastabakıcı üniformasıyla ortalıklarda gezindi. Sonra boş verdi. Boş verirken de, canlılığı, rengi, endamı değişti. Yavaş yavaş eski haline döndü, ince uzun, solgun. Yüzünde biraz fazla iri duran gözler... Ve şimdi yüzü biraz fazla uzun, zayıf görünüyordu. Gündelik elbiseleriyle de biraz derbeder, bakımsızdı. Bütünüyle, olduğundan yaşlı gösteriyordu: Yirmi dört yaşındaydı ama, görünüşü daha yaşlıydı. Eski Alvina, biraz pörsümüş ve çökmüş olarak, geri gelmişti. Hatta hafifçe pasaklılığa bile çalıyordu bu bakımsızlığı; keskin gözlü işçi karıları böyle olduğuna karar verdiler. Ama yine de bir hanımefendiydi ve yenilmemişti. Tartışılmaz biçimde bir hanımefendiydi. Böyle olması da, iki kapı ötedeki komşuları W. H. Johnson'ın varlıklı ve süslü püslü kızını biraz sinirlendiriyordu. Tartışılmaz biçimde bir hanımefendi ve tartışılmaz biçimde başına buyruk. Bu ikincisi de, yeniden katıldığı kilise korosunun iyi huylu ama kolaya düşkün gençlerine ters geliyordu. Bu gençler, kuyruk sallayan ve okşanmayı uman köpeklerin yaradılışındaydılar. Alvina da okşamıyordu onları. Şüphesiz, böyle eski bir siyah keçi derisi eldivenle okşanmak fazla hoşlanılacak bir şey değildi; boşuna ummasın öyle şeyler o kız! Bir orospu kadar bilgili ama aynı zamanda bir hanımefendinin görgülü kayıtsızlığıyla onlara, genç adamlara şöyle uzaktan bakışı, ne bileyim, bayağı hakaret eder gibiydi.

Aslında Alvina genç erkeklerle ilgilenmez olmuştu. Manchester House kader gibi çökmüştü üstüne. Dörtte biri kalmış dükkânın karanlığı içinden, onun bunun üstünden atlayarak geçmek vardı, dünya kadar yol yürüyüp arka taraftan eve girmek istemiyorsa. James Houghton vardı, kömür tozuyla hafif tertip pudralı, sinirli bir humma nöbetiyle ev ve Throttle-Ha'penny arasında gidip gelen; iyice şaşırmıştı dünyasını. Eve gelip de yeni dönmüş kızının farkına varmayacak kadar. Ve kız, "Merhaba, baba!" diye varlığını haber verince acelesi arasında, işine engel olunduğuna kızmış gibi, şöyle bir göz atmış, "Demek geldin, Alvina, geldin ve bizleri meşgul buldun," demişti. Sonra aynı coşkuyla yürüyüp gitmişti.

Mrs. Houghton artık iyice kötülemişti, bu durumuna çok sinirlendiği için de en ufak gürültüye dayanamıyordu. En büyük

korkusu kocasının odasına girmesiydi. Adam içeri girince dudakları mosmor oluyor, o da hemen çıkıp gitmek zorunda kalıyordu. Sonunda uğramaz oldu, yalnız eve her gelişinde. "Mrs. Houghton nasıl? Ha!" diye soruyordu ve yeniden kesintisiz Throttle-Ha'penny coşkusuna giriyordu.

Alvina dönüşünde annesinin odasına çıkınca zavallı hasta titreyerek ağladı ve "Çocuğum, çok kötü görünüyorsun. Çok değişmişsin," diyebildi.

Yataktaki içler acısı insanın bunu söylemesi Alvina'ya bir tokat gibi geldi.

"Niye, anne?" dedi.

Ama annesinin hatırı için hastabakıcı üniformasını çıkarması gerekti. Aynı zamanda da hastabakıcı olarak evde iş yapmalıydı.

Miss Frost, gündüzleri gelen bir kadın ve hizmetçi, hastayı aralarında paylaşıyorlardı. Miss Frost yıpranmış, ağırlaşmıştı: Eski tez canlılığı, zindeliği kalmamıştı. Biraz sinirliydi de. Alvina'nın geri gelip sırtından bu sorumluluğu almasına çok sevindi. Olağanüstü enerjisi sönmüş, yok olmuştu.

Alvina sözü kısa kesip işe sıvandı. Annesini sessizce, teknik bir açıdan ele alıyordu. Bu iki insan birbirlerini, aralarında söyleyecek tek söz olmadan, kişisellikten uzak tuhaf bir sevgiyle seviyorlardı: Neredeyse bir ölüm-sonrası sevgisi. Bu günlerde Mrs. Houghton hiç konuşmuyordu; yalnız arada bir azıcık sızlanıyordu. Onun için Alvina yüce, kasvetli odada saatlerce oturuyor, pencereden sessizce dışarıyı seyrediyor ya da hasta kadının başına koşuyordu. Çünkü o tedirgin ınırıltının sonu gelmiyordu:

"Vina!"

Hareketsiz oturmak! Annelerimizin, büyükannelerimizin bildiği kadar kim bilebilir bu işin disiplinini. Hareketsiz oturmak, günler, aylar, yıllarca; hatta rahat oturmanın ağırbaşlılığını takınarak hareketsiz oturmak. Alvina eski tarzda yetişmişti. Sessiz ve rahat oturmak konusunda o eski ve kadınca yetiye sahipti, –hayatı boyunca değilse de– uzun süreler için dayanabiliyordu buna. Annesine baktığı bu günlerde buydu durum. Sü-

rekli hastanın yanındaydı. Evde birçok iş yapıyordu. Yürüyüş yapıyor, pazar sabahları korodaki yerini alıyordu. Ağustostan ocağa kadar yatak odasındaki koltuğunda böylece oturdu. Bazen okuyor, fakat genellikle başka bir iş yapmadan, elleri kucağında kıpırtısız, dalgın dalgın bir şeyler düşünerek oturuyordu. Düşünmüyor, hatırlamıyordu bile. Bunu yapmak bile odadaki varlığını huzursuzluk verici bir hale getirecekti. Bütün etkinliklerini erteleyip durgun durgun oturuyordu. Yalnız, aslında bir gevşeme sayılamayacak olan o garip edilginlik çabası vardı ki bu, sert, derin bir ruh eğitimiydi.

Bu sırada evde bir refah, ya da muhtemel bir refah havası vardı. Ve yığınla Throttle-Ha'penny kömürü vardı. Kirli küllü bir nesne. Soba ızgarasının alt demirleri sürekli olarak beyaz pudramsı bir külle kaplı olurdu ve bunları kurcalamaya kalkışmak ölümdü. Çünkü külü eşeleyince beyaz kümülüs bulutlarını ayaklandırıyor, sonunda birkaç kararmış ve kükürtlü korla karşı karşıya kalıyordunuz. Yine de, sürekli kömür atarak, evin yiyecek ve içeceğini sobada tüketiyormuş duygusuna da kapılmaksızın, odayı yeterince ılık tutmak mümkün oluyordu. Bu da bir şanstı.

Günler, aylar kararak geçtiler ve Alvina'nın eski zayıflığı, solgunluğu geri geldi. İncecikti kolları, kucağında kıpırtısız duruyorlardı, ağır ağır, yine de uyanık tavrıyla çıktığı yürüyüşlerde, kollarının hareketsizliğinde bayağı hanımefendice bir özellik vardı. Her şeyi görüyordu. Ama üzerine ilgi çekmeden geçip gidiyordu.

O yılın başında annesi öldü. Babası geldi ve vicdan azabıyla gözyaşları döktü, Miss Frost az, ama acı acı ağladı. Alvina da ağladı, nedenini, niçinini pek bilmeden. Zavallı annesi! Alvina eski tarza uygun olarak, düşünmemek, işi oluruna bırakmak bilgeliğini gösterebiliyordu. Ne de olsa, annesiyle babasının hayatlarını zihninde yeniden kurmak ona düşmezdi. Onlardan sonra gelmişti. Onun çağı onların, onların hayatı onun değildi. Yeniden bulmak için akıntıya kürek çekerek kaynağa gitmek başkaydı, onların otuz yıl önce yaptıkları gibi akıntıyla birlikte bilinmeyene doğru ilerlemek başka. Yeni kuşağın eski

kuşağı böyle kibirli, küstahça incelemesi bizim için övünülecek bir şey değildir. Aslında hiçbir kuşak önündeki kuşağın yanılgılarını tekrarlamaz, bir nehrin aynı yataktan iki kere geçmeyeceği gibi. Onun için gençlerin yaşlılara üstünlüklerinden öyle fazla gurur duymaları gerekmez. Genç kuşak kendi yanlışlarını çarçabuk yapıverir: Bu yeni yanlışların *ne kadar* rezilce olduğuna gelince, bunu da ancak gelecek gösterir. Ama şunu bilin ki bunlar da en azından babalarımızınkiler kadar rezil, yalan dolanla doludur. *Mutlak* bilgelik diye bir şey yoktur.

Bilgelik yalnız geçmiş için geçerlidir. Gelecek her zaman bitimsiz bir yanılmalar alanıdır. Önceden bilemezsiniz.

Böylece Alvina annesinin hayatını ve alınyazısını düşünmekten vazgeçti. Annesinin alınyazısı ne olursa olsun, kızınınki değişik olacaktır. Organik olarak kaçınılmazdır böylesi. Kızın işi annesinin değil, kendi alınyazısıyladır.

Ama Miss Frost acı acı düşünüyordu ölen zavallı kadının alınyazısını. Kadınların kaderini acı acı düşünüyordu. İşte Clariss Houghton, evli, bir anne ve şimdi ölü. Ne hayat! Kimdi sorumlu? James Houghton. James Houghton neyi başka türlü yapmalıydı? Her şeyi. Kısacası, bir başkası olmalıydı, kendisi değil. Bu da idealizmin saçmaya dönüşmesidir. Evren de böyle değil, başka türlü olmalı; bu da idealist sonucun saçmalığı. Kedi fareyi tutmamalı, fare masa örtüsünü delmemeliydi, Jack'in yaptığı evde.*

Ama Miss Frost acı ve umutsuzluk içinde oturuyordu ölünün başında. Bu, bir başka kadının hayatının sonuydu: Ne son! Zavallı Clariss; suçlu James.

Ama niye? James neden Clariss'ten daha suçluydu? Bir erkeğin hayatının amacı ve hedefi bir kadını ya da bir kadın çıkınını mutlu kılmak mıdır? Niye? Niye insanlar *mutlu kılınmayı* beklesin, bu olmayınca da kalp hastası olsun? Belli ki Clariss'in kalp hastalığı, James'in vitrininden de daha kesin bir önem kazanma inadının işaretiydi. *Mutlu kılınmak* istemişti. Avrupa'da

(*) Ünlü bir İngiliz çocuk şiirinin son dizesi: "That milked the cow with the crumpled horn/That tossed the dog that worried the cat /That killed the rat that ate the malt / That lay in the house that Jack built" – e.n.

ve Amerika'da her kadın bunu ister. Mutsuz kılınırsa da, suçu kendi yüklenmelidir o halde. Çünkü bu küstah, saygısız bir istektir. Hayatın başı sonu kadın mutluluğu –ya da herhangi bir mutluluk– değildir. Mutluluk bir çeşit sabun kalıbı gibi bir şey: Onu elde edinceye kadar mutlu değil, ele geçirince de ağzı ve midesi yanacak zavallı bebeğin. Mutlu olamadığı için uluyan bir insanlıktan daha çocukça bir şey olabilir mi: banyo teknesinde bir bebek gibi!

Gelgelelim, zavallı Clariss ölmüştü; ve mutlu olamadığı için kalp hastalığı çıkardıysa, ne yapalım, kendi kalp hastalığından ölmüştü, zavallı. İnsanlığın çıkarmak isteyeceği her çeşit ahlak dersi de burada saklıdır.

Miss Frost acılar içinde ağladı ve ihanete uğrayıp üzüntüye, yavaş bir ölüme terk edilmiş bir kadından başka bir şeyi gözü görmedi. Üzüntü ve yavaş bir ölüm, çünkü bir erkek onunla evlenmişti. Miss Frost ayrıca kendine de ağladı, kendi üzüntüsüne ve yavaş ölümüne. Üzüntü ve yavaş bir ölüm, çünkü bir erkek onunla evlenmemişti. Zavallı erkek, bu buhranlı, memnuniyet bilmez kadınlarla ne yapsın? Annelerimiz acı çekti çünkü babalarımız içkici ve serseriydiler. Karılarımız acı çekiyor çünkü biz erdemli ama yetersiziz. Kimdir bu sfenks, bu kadın? Nerede onun mutluluk bilmecesini çözüp sonra da onu boğazlayacak Oedipus? –Kendi annesiyle evlenmek üzere!–

Annesinin ölümünü izleyen aylarda Alvina aynı biçimde, hayata katılmadan yaşamaya devam etti. Evin yönetimini üstüne aldı, Miss Frost'dan artakalan bir iki öğrenciyi kabul etti –Manchester House'un karanlık konuk odasında ders verdiği genç kızlar. Genellikle ev işiyle uğraşıyordu. Annesinin ölümünden sonra düzene sokulacak pek çok şey kalmıştı görünüşte.

Annesinin bütün elbiselerini topladı –hemen hiç giyilmemiş, pahalı, eski moda elbiseler. Ne olacaktı bunlar? Kimseye danışmadan dağıttı sağa sola. Birkaç özel şeyi sakladı, birkaç parça mücevher de ona miras kaldı. Annesi geride şaşılacak kadar az iz bırakmıştı – neredeyse hiç izi yoktu.

Evin ön tarafındaki büyük, anıtsal yatak odasına geçmeye karar verdi. Genişliği, pencereleri hoşuna gitmişti. Ayrıca ke-

sinlikle evin hanımıydı. Böylece yerini aldı. Annesinin küçük oturma odası kullanılmamıştı, soğuktu.

Alvina bundan sonra bütün çamaşırları elden geçirdi. Hâlâ çoktu bunlar ve hepsi sağlamdı. James'in başlangıçta, ev kurmak konusundaki fikirleri oldukça cömertçeydi. Oysa şimdi evin bütün giderlerine kızıyor, sabun, mum kullanılmasına neredeyse karşı çıkıyor, hatta tereyağı yerine margarin yedirmek istiyordu. Kadınlar bu son düşüklüğü kabul etmediler. Ama James yemek konusuna kadar alçalamazdı.

Alvina görünüşte tıpkı eski Alvina'ydı. Sessiz, ödev-bilir, sevecen. Miss Frost'a eski, çocuksu halinde görünüyor, o da bütün o eski koruyucu yumuşaklığıyla "Şekerim!" deyip duruyordu. Ama bir fark vardı. Bu yürek yumuşatıcı görünüşünün altında Alvina soğuk ve bağımsızdı. Canı ne isterse onu yapıyordu. Sevgilisiyle aralarındaki o eski yakınlık tavrı sürüyordu. Ve yakınlığın kendisinin artık olmadığını belki ikisi de bilmiyordu. Ama yoktu artık. Kendiliğinden bir değiş tokuş yoktu aralarında. Bir açmaza girmişlerdi. İkisi de birbirlerini nasıl sevdiklerini biliyordu. Yine de biri öbürü için canını verir, incinmesini önlemek için her isteneni yapardı.

Miss Frost yoruluyor, dalgınlaşıyordu. Koltuğa otururken sanki bir daha kalkmak istemez, bu çabaya bir daha girişmek istemez gibi bir çöküşü vardı. Alvina hemen yanı başında bitiyor, çayını getirip notalarını götürüyor, çevresini rahatlatmaya çalışıyordu. Durmadan daha az çalışmaya, öğrencilerini bırakmaya zorluyordu. Ama Miss Frost aceleyle, sinirli sinirli cevap verdi:

"Çalışmazsam yaşamam da."

"Ama niye?" diye yorucu bir soru geldi Alvina'dan. Soruşunda, böyle bir inançla alaya benzer bir şey vardı.

Miss Frost cevap vermedi. Yüzü büsbütün soldu.

Bu günlerde, bunca yıllık karşıtlıktan sonra, Miss Pinnegar'la tuhaf bir arkadaşlık kurdu Alvina; kolaydı onunla dost olmak, söylenmemiş o kadar çok şey bırakıyordu ki. Söylenmeden bırakılan şeyler şimdi anlatılanlardan daha ilginç geliyordu ona. Dobra dobralıktan, akla gelen her şeyi açıkça söylemekten nef-

ret etmeye başlamıştı. Midesini bulandırıyordu. Açık, düpedüz iletişimi değil, farklılığın sessiz kabulünü istiyordu. Miss Pinnegar da baştan beri bu sessiz kabulü sürdürüyordu. Bir an için bile seninle aynı yerde olduğunu sezdirmiyordu. Hiçbir zaman yakın bile değildi. Sessizce kendi yerinde duruyor, seni de kendi yerinde bırakıyordu. Ve durgun basmakalıplıkları geliyordu aradaki boşluktan – ama boşlukla çevrelenmiş olarak.

Miss Frost'la her şey açıktı, dobra dobra. Gerçi Miss Frost da sınırı aşmıyordu. Miss Pinnegar'dan çok daha görgülüydü. Ama görgüsünde bile o Protestan, Kuzeyli nitelik vardı: Hepimizin, aslında, aynı yüksek ölçülere sahip olduğumuzu ve içsel olarak, aynı tanrısal doğayı paylaştığımızı baştan kabullenen o nitelik. Varsayım güzeldi, ama ne olursa olsun bu sıralarda Alvina'yı hasta ediyordu.

Miss Pinnegar'ı tercih ediyor, Miss Pinnegar'ın alçakgönüllü bilgeliğine yeni bir hayranlıkla bakıyordu. Sonunda kendini rezil ettiğini gazeteden okudukları Dr. Headley üstüne konuşuyorlardı bir gün ikisi baş başa.

"Herhalde," dedi Miss Pinnegar, "Herkesin mayası da onun mayasındandır."

Böyle basit bilgelikler Alvina için acılar, dertlerden kurtuluştu. "Herkesin mayası da onun mayasındandır." Kendi mayası da, babasının mayası da, annesinin ki, Miss Frost'unki de. Bütününki herkesinkinden meydana gelmeydi. Ne gereği var ölçülerin, düzenli kalıpların? Ne gereği vardı insani ölçütlerin. Buydu işte! Ne için gerekliydi, canım, birtakım insani ölçütler? Ne için olacak! Zart zurt için, dar kafalılık için.

Alvina, Miss Pinnegar'ın yanında rahat ediyordu. Sakin zamanlarında laflıyorlardı ara sıra. Miss Frost içeri girince de komplo kurmuş gibi sessizce sıvışıyorlardı: Utanacak bir şey varmış gibi. Kim bilir neydi bu utanılası şey, çünkü konuştukları şeyler son derece sıradandı. Ama Alvina mutfakta Miss Pinnegar'la birlikte olmaktan hoşlanıyordu. Miss Pinnegar, Miss Frost gibi becerikli ve ezici değildi: Sakin, göze çarpmayan davranışlarıyla sıradan, coşkusuz bir kadındı. Ama derinliği ve bu gizlilik niteliğinde gizli bir doyum vardı.

Günler, haftalar, aylar böylece geçti ve Alvina, Manchester House'un karanlık odalarında bir köstebek gibi gezindi. Yemekle, temizlikle uğraştı, evi kendine göre bir düzene soktu ve öğrencilere ders verdi. Yürüyüşe öğleden sonraları çıkıyordu. Throttle-Ha'penny'ye bir kez gitti ve birdenbire garip bir biçimde meraka kapılarak, demir kovaya binip aşağıya sarkıtılmak, oradaki küçük dehlizleri görmek için tutturdu. Aşağıdaki küçük koridorlarda her şey oldukça düzgün, dayanaklar falan tamamdı. Madenciler de işlerini iyi biliyorlardı. Ama oradan buradan pis pis sular sızıyordu ve havada bayat bir şey vardı.

Babası da onunla geldi. Kömür damarını, araçları, damarın yönünü gösterdi. Daha şimdiden bütün bu şeyler hakkında biraz hava cıva bir bilgi edinmişti. Ve bütün bu şeyleri elinin bir hareketiyle ortaya çıkarmış pek de güvenilmez bir hokkabazı andırıyordu. Arka planda, mum ışığı altında işçiler soluk, hayaletler gibi duruyor, biraz alaycı bir tavırla dinler gibi görünüyorlardı. James'in patronluğunda sezilen beceriyi işçi olarak gösteren bir tanesi fırsat buldukça anlatıp duruyordu:

"Evet, işte şu yoldan, Miss Houghton –evet, bakın orada tavan biraz alçalıyor– gevşek. Yok, onlar çıkmaz bu çukurda – o kadar derin değil. Eh işte, güm diye düşerler tepenize, tavan kafanıza yumurtlamış gibi. Ya, burada biraz inceliyor, on beş santim. Bakın, yatak yumuşak, derin olmak için sert olmalı, öyle, kolay iş – insanın belini kırması gerekmeden oluyor. Patlatmak da gerekmiyor, Miss Houghton, indiriyoruz aşağı bakın, böyle." Ve eğildi, kömürün altında kazdığı dar dehlizi gösterdi. Alçaktaydı, hep eğilmek gerekiyordu. Tavanın ve kereste döşenmiş yan duvarların basıncı insanın üstündeydi hep. Hiç bozulmayan Mısırlı ölüler gibi bir mezarda sandı kendini. Korkmuş ama çok ilgilenmişti. İşçi, çıplak, kararmış, kıllı kolunu burnuna sokarak, nasırlı elleriyle orayı burayı göstererek anlatıp duruyordu. Kalın fitilli mumlar akıyor, kokuyordu. Havada bir koyuluk, koyu atmosferde karanlık, akıcı bir şeyin varlığı duygusu vardı ve işçinin karanlık, akıcı, yapışkan sesi kulağında geniş vokalli bir tokluk yaratıyordu. İşçi yakınında duru-

yordu bilir gibi –bilir gibi– neyi? Sonsuza kadar bilinemez, kabullenilemez bir şeyi, sadece yeraltına özgü bir şeyi. Yeraltında çalışan kölelere özgü bir şeyi: Alçaltılmış, boyunduruğa sokulmuş, ama derinden düşünceli ve kaçınılmaz bir bilgi. Sesi hâlâ tok tok çarpıyordu kulağına, varlığı hâlâ yakınına sokuluyordu, dokunuyordu ona: çıplak savrulan koluyla ufarak, yarı grotesk, yarı karanlık bir biçim. İnsan değil, yeraltı dünyasının bir yaratığı, bir yarasa gibi, akıcı. Alvina da erir gibi oldu, sadece sesten ibaret bir hayalet, koyu atmosferde bir varlık olur gibiydi. Ciğerleri koyulmuş, ağırlaşmıştı, zihni erimişti, yarık yarık, yeraltı karanlığında bir yarasa gibi bir yere takılıp kalacağını sandı: Bir yarasa gibi bir yere asılıp karanlığın esintileri içinde sonsuza kadar sallanmak.

Yeniden yeryüzüne çıkınca gözlerini kırpıştırıp hayretle baktı dünyaya. Elle tutulur bir aydınlıktan oyulmuş ne güzel, ne aydınlık bir yerdi burası. Ne garip, ne güzel bir yer, yeraltının yüzeyinde köpüklü ve rengârenk. Altın gibi ışıl ışıl; bundan daha tatlı bir şey olabilir miydi! Akıcı zift üstünde güzel ışıltılı bir yüzey. Ama kadife bir yüzey. Altın gibi ışıldayan kadife bir yüzey, soluk aydınlıktan bir kadife yığını, evlerin ve ağaçların tuhaf, güzel yükseltileri, ve tarlaların ve yolların çöküntüleri; hepsi altından ve havada süzülen çini gibi. Woodhouse'un sıradan çirkinliği hiçbir zaman bu kadar büyüleyici görünmemişti. Hayatında böyle güzel bir şey gördüğüne inanamadı: Aydınlık güzel bir çini, yaşıyor ve bir yürek gibi atıyor, pırıl pırıl kıvrak yeryüzü, bütün karanlıkların narin yüzü. Serap gibiydi. Belki, ışık çağında köle olmuş yeraltı işçileri ve mezar bekçisi cüceler dünyayı bu gözle görüyorlardır. Belki bu yüzden göreneksel çirkinlik karşısında bu derece kesinlikle kördürler. Çünkü gerçekten, bu işçilerin yaptığı ve düzenlediği biçimiyle Woodhouse'dan daha çirkin bir şey düşünülemezdi, ama yine de, bahçelerdeki lahana sapları ve kırık dökük çitler, pis avlular şimdi sanki büyülü gibiydiler, karanlık altının köpüklenerek dışarı taşışıyla, çini ağırlığı ve aydınlığının dışarı taşışıyla, gökyüzünden büsbütün habersiz, ağır ve doyurucu.

Yeraltı köleleri! Solgun işçilerin kaldırımlarda salınarak gezişlerine yepyeni bir ilgiyle baktı, bu yeni görünüş onu hipnotize etmişti sanki. Köleler; eski masalların büyülü, yaramaz, tutuklu yeraltı cinleri ve demircileri. Ama uzun boylu işçiler şimdi ona, tutsak büyüleriyle, dev gibi görünüyorlardı. Tepeden inme kabul ettirilmiş gündüz düzenini çökertiveren köleler. Tek tek, birey olarak öyle istedikleri için değil. Toplu olarak, içlerinde bir şey, efendi ya da denetim tanımayan karanlığın gücü içlerinde fokurdadığı için. Depremlerin yeryüzünü sarsması gibi kaynıyor, fokurduyordu içlerinde. Resmen felaket olacaktı, çünkü efendi tanımıyordu. Yeryüzünde karanlık bir efendi yoktu hiç. Çocuk dünya, yeni bir İsa, gökyüzünden yeni bir kurtarıcı, bir başka göksel üstün insan diye yalvarıp yakarmadaydı. Oysa gerekli olan yeraltından gelecek bir Karanlık Efendi'ydi.

Böylece yanından akıp gidiyorlardı, işten eve! Baştan aşağı kapkara, biçimsiz, eğri büğrü, kirin altından soluk soluk beliren tuhaf yüzleriyle. Ayaklarını sürüye sürüye yürüyorlardı, duruşları dik, katı ve groteskti. Bir ırmak gibiydiler –henüz yaşanılmamış, gerçekleşmemiş bir peri masalının tuhaf, geçerli figürleri. Madenciler, demirciler, yeraltının maddesini değiştiren insanlar.

Çirkin, düztaban Orta İngiltere'nin özlemi, çocuklarına her zaman kendini hissettirdiği gibi bir kere daha çöktü üstüne; o daha orada, ortalarındayken bile. Tuhaf, koyu, açıklanmaz ve doymak bilmez istek; sanki bir deprem isteği. Toprağın sarsılması, titremesi ve dünyayı tabanından yıkması. Çöküş içinde yıkılıp gitmek.

Ve böylece, her şeye, yoksulluğa, sünepeliğe, yalnızlığa ve hiçliğe karşın, daha bir süre evde hareketsiz kalmayı yeğledi. Evet, Orta İngiltere'nin o aynı eski, yavaş, korkunç isteği vardı içinde: doymak bilmeyen ve açıklanamayan istek. Ama isteğin kendisi onu hareketsizleştiriyordu. Çünkü o sıra bunu somut bir şey istemeye, sevgi isteğine ya da gereksemesine dönüştürmemişti. Zihninin gerilerinde bir yerde duruyordu saplantı; aşkı bulmak, bir erkek bulmak saplantısı. Ama bu sırada saplantı da hareketsizdi, eyleme geçmemişti. O yörelerde az ya da çok

herkesi sardığı gibi onu da saran istek, karanlık ve bilinçsiz tutuyordu onu.

Sıcak bir yaz soldu ve güz oldu; uzun, şaşırtıcı günler kısaldı; öğle arasında birkaç soluk gölge olan geceler derinleşti, güçlendi. Herkesi bir tedirginlik sardı. İşçiler arasında yeni bir kısa grev oldu. James Houghton büyük para vuracağını sanarak telaşlı bir böcek gibi oraya buraya koşuyordu. Woodhouse'da cuma günleri bu kadar fazla alıcı, bu kadar çok para harcayan hiç görülmemişti. Kasaba tıka basa hayat doluydu.

Ekim sonuna kadar güz çok güzel geçti. Derken, birdenbire: soğuk yağmur, sonsuz soğuk yağmur ve koyu, ıslak, düşünceli bir karanlık. Yağmurla rüzgârı yarıp geçmek bir sorundu. Zavallı Miss Frost uzun sıcak günler süresince yeniden çiçek açmış gibiydi. Neredeyse canlılığa yaklaşan bir serbestlik, bir neşe gelmişti üstüne. Hatta oldukça yakışıklı ama basit bir yabancıyla, kullanılmamış iyi bir tenor sesle oralara gelen bir sigortacıyla fazla yakınlık kurarak skandala benzer bir şey bile yaratmıştı – ama şimdi yeniden soluverdi. Biraz fazla süslenen bu genç adama odasında çay vermiş, güzel, madenî sesiyle uğraşmış, öğretmiş ve yanlışlıklarını düzeltmiş, Woodhouse'daki odasında onunla güle konuşa epey uzun saatler geçirmişti. Çünkü artık uzaklara gitmiyordu, ders vermek için sessiz bir sokakta bir oda kiralamıştı. Adam da oyalanıp durmuş, bir türlü kasabadan gitmek istememişti. Sohbetlerini ve şarkılarını gece saat ona kadar sürdürdükleri oluyor ve Miss Frost, Manchester House'a renklenmiş ve güzelleşmiş bir yüzle, biraz utangaç dönüyordu. Sıradan bir adam olan sigortacıya ise yeni bir cesaret gelmişti. Kumral saçlı, kırmızı yüzlü, meydan okur gibi tavırları olan bir adamdı. Bir cesaret geldi üstüne, kendine biçtiği değer yükseliverdi: Miss Frost ve terbiye görmüş sesi vardı bunu haklı gösterecek. Yerliler onu sevmiyordu. Çünkü tavrı biraz tepeden, biraz küstahtı. Miss Frost'un bu adamda ne bulduğunu bir türlü anlayamadılar. Hatta kadına da kızmaya başladılar ve Miss Frost'un odasında, piyanosu, kitapları ve çiçekleri arasında bu çiftin yaptıklarına dair ayrıntılı bir dedikodu yaydılar. Dedikodu, çoğu dedikodular gibi haksız-

dı. Yine de, yaz ve güz boyunca Miss Frost'da yeni ve biraz saldırgan bir neşe seziliyordu. Manchester House'da da pek görünmüyordu.

Sonra, eylül sonunda, sigorta şirketi, genç adamı başka bir yöreye atadı. Ekim sonunda da berbat, dayanılmaz bir hava gelip yerleşti, yağmur tufanları ve kuzey rüzgârları yumuşamış, yaza bürünmüş insanları paramparça etti. Miss Frost hemen soldu. Sessizleşti. Ateşten uzaklaşınca ürperiyordu. Gündüz odasına gidiyor, gününü orada, sıcak, havasız odada geçiriyor, öğrencileri dışarının havasını içeri getirince ürperiyordu.

Öteden beri bronşitle başı dertteydi. Kasımda kötü bir bronşit başladı. Bir sabah ansızın yataktan kalkamayacak durumda buldu kendini. Alvina odasına girdiğinde yarı baygındı.

Kızcağız aklını oynatıyordu. Hemen yardıma koştu. Babasını bir an geçirmeden doktora gönderdi, yatak odasındaki şömineye odun yığarak parlak bir ateş yaktı, sıcak süt ve konyak getirdi.

"Teşekkür ederim, şekerim, teşekkür ederim. Bronşit," diye fısıldadı Miss Frost acele acele, sütünü yudumlamaya çabalayarak. İçemiyordu. İçmek istemiyordu.

"Doktoru çağırttım," dedi Alvina. Sesi sakindi ama yine de eski katıksız sevginin çınlaması duyuluyordu.

Miss Frost gözkapaklarını kaldırdı:

"Gereği yoktu," dedi ve şirin şirin gülümsedi Alvina'ya.

Zatürreeydi. Sonraki iki gün içinde Alvina'nın çektiklerini hiç anlatmamak daha iyi. Hastasına bakarken o kadar hızlı ve duygundu ki, sanki altıncı duygusu vardı. Kimseyle konuşmuyordu. Bu sessizlikte ruhu bir tanesinin ruhuyla yalnızdı. Uzun yarı baygınlık ve zatürreenin koparıcı ağrısı, acılı hastalık.

Ama bazen gri gözler açılıp Alvina'ya ince bir sevimlilikle gülümsüyor, Alvina da, neşeli bir gülümseyişle karşılık veriyordu.

Ama bunların da bir bedeli vardır.

İkinci günün akşamı Miss Frost elini örtünün altından çıkarıp Alvina'nın elini tuttu. Alvina ona doğru eğildi.

"Her şey senin içindi, sevgilim," diye fısıldadı Miss Frost, Alvina'nın yüzüne bir tuhaf bakarak.

"Konuşmayın, Miss Frost," diye inledi Alvina.

"Her şey senin içindi," diye mırıldandı hasta kadın –"yalnız"– ve cömert, düşünceli yaradılışını gösteren birtakım miraslar sıraladı.

"Evet, bunları unutmayacağım," dedi Alvina, ağlamanın ötesindeydi artık.

Miss Frost, kraliçemsi bir özelliği olan o eski, parlak yüzünü almıştı, gülümsedi.

"Öp beni, şekerim," diye fısıldadı.

Alvina onu öptü ve yoğun acısının hıçkırığını bastıramadı.

Gece ağır ağır ilerliyordu. Bazen hasta kadının gri gözleri koyu, apaçık, yorgun, takılıyordu Alvina'nın yüzüne, ağır, neredeyse suçlayan bir bakışla, kötü niyetli. Sonra yine kapanıyorlardı. Bazen de acıklı bakıyorlardı, dilsiz, perişan bir yalvarışla. Sonra yine kapanıyorlardı, gergin bir acıyla yeniden açılmak üzere. Alvina, kanlanan dudaklarını siliyordu.

Sabahleyin öldü. Yorgun yorgun uzanmıştı. Ölümün lekesiyle, güzelim beyaz saçları da lekeli ve karmakarışık: Her zaman o kadar güzel ve temiz olan.

Alvina ölümü biliyordu – anlatılmaz bir şey. Sevgili dostunun kendi ruhundan bir parçayı da ölüme taşıdığını biliyordu.

Ama yalnızdı. Ve yalnız olmanın acısı, üzüntünün acısı; kopup ölüme giden sevgilisi için duyduğu tutkunun, tutkulu üzüntünün, pişmanlığın ve kendini suçlamanın acısı; hatırlayışın acısı; ölen kadının, seven ve alttan alta suçlayan, acıklı, umutsuzca yalvaran bakışlarının acısı; sonsuzluk boyunca canlıları delik deşik etme gücünü hiç yitirmeyecek olan ölümcül acının art arda darbeleri!

Ölümden sonraki günlerde Alvina tuhaf bir biçimde durgun ve kayıtsız göründü. Sadece yalnız başına kaldığı zaman yüreği parçalanasıya acı çekiyordu.

"Bundan sonra artık hiçbir şey duyamam," dedi durup dururken, Miss Frost'un yine elli yaşlarında bir kadın olan arkadaşına.

"Hiç öyle şey olur mu, çocuğum!" dedi kadın şefkatle.

"Duyamam! Artık başka bir şey duyacak yürek kalmadı," dedi Alvina, gözlerini garip, şaşkın bir şekilde devirerek.

"Böylesi değil, çocuğum. Ama başka şeyler duyarsın."

"Yürek kalmadı," diye diretti Alvina.

"Daha değil," dedi Mrs. Lawson, şefkatle. "Şimdi olmaz, ama zaman zaman geri getirir."

"Belki – ama inanamıyorum," dedi Alvina.

Herkes onu katı sanıyordu. Dedikodu arkadaşlarından birine itirafta bulundu Miss Pinnegar:

"Daha çok üzülür sanmıştım. Annesinden çok severdi onu, annesi de bilirdi böyle olduğunu. Mrs. Houghton bazen, ona *hiç* sevgi kalmıyor diye acı acı yakınırdı. Birbirlerinin her şeyiydiler Miss Frost'la Alvina. Daha çok üzülür sanmıştım. İnsan anlamıyor. İyi tabii o kadar üzülmemesi."

Miss Pinnegar hiç umursamamıştı Miss Frost'un ölümünü. Ama kendisini bu işin içinde saymıyordu.

En yakın akrabalar geldi ve her şey düzene kondu. Vasiyetname bulundu: Bir kâğıt parçasına, her şeyin Alvina'ya kalacağını söyleyen bir satır yazılmıştı. Alvina onun ağzından işittiklerini tekrarladı. Bütün istekler sessizce yerine getirildi.

Zaten böyle olması gerekirdi. Çünkü bırakacağı bir şey yoktu. Sadece, bankada altmış üç pound – o kadar: sonra da elbiseler, piyano, kitaplar ve notalar. Birkaç basit mücevherle kırk beş pound para Alvina'ya kaldı.

"Zavallı Miss Frost," diye ağlıyordu Mrs. Lawson acı acı, "Kendi için hiçbir şey ayırmadı. Anlıyorsunuz ya, yaşlanmaktan, çalışamamaktan niçin korkuyordu. Görüyorsunuz. Yazık, yazık, dünyanın en iyi insanlarından biriydi."

Manchester House biraz daha derin bir sessizliğe, biraz daha karanlığa gömüldü. Miss Frost geri dönmemecesine gitmişti. Onunla birlikte gerçeklik de terk etti evi. Sanki sessiz sessiz yok olmayı bekliyordu ev. Alvina ile Miss Pinnegar istedikleri kadar dolaşsınlar, konuşsunlar. Bitişi bekleme duygusunu silemiyorlardı: Her şey bitişi bekliyordu. Üçü de, James, Alvina ve Miss Pinnegar, aylarca oyalanarak beklediler evin bir sona varmasını. Karanlık, boş gibi, satılmak üzere bir ev gibiydi hep.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Jön

Kış boyunca Throttle-Ha'penny'de işler düşe kalka yürüdü, ilkbaharda ise iflas etti. Bu süre içinde ise James Houghton, Alvina ile Miss Pinnegar'ın yüreğini sızlatan acılı, çocuksu bir görünüş almıştı. Oradan oraya şaşkın, sinirli koşuştukça Alvina'yla Miss Pinnegar ona kadınlığın hoşgörüsünü gösterdiler. Uçarken bir odaya giren, pencere camlarının yalancı özgürlüğünden yararlanıp dışarı kaçmak için çabaladıkça daha da güçsüzleşen bitkin bir kuşa benziyordu. Bazen başı kanadı altında, bir köşede oturur, kara kara düşünürdü. Ama Miss Pinnegar, bütün o kedi sinsiliğiyle onu kovalar, atölyeye bir iş ayrıntısıyla uğraşmaya ya da dökümtü halindeki eski yığınlarını devretmek üzere dükkâna gönderirdi. Bir seferinde karısının ölümü üzerinde acı acı düşünmenin tehlikeli belirtilerini gösterdi. Miss Pinnegar'ın ödü kopmuştu. Ama icat yeteneği yoktu. "Babam neden dükkânı ve evin bir bölümünü kiraya vermiyor?" diye bir düşünceyi öne sürmek Alvina'ya düştü.

Dükkânı kiralamak! Dükkânın cadde üzerindeki yüzünün son santiminden vazgeçmek! James konuyu düşündü. Dükkânı kiralamak! Houghton adının tüccarlar listesinden düşmesine izin vermek! Çekilmek! Yok olmak! Karanlık bir yerde, isimsiz bir hiç olmak!

Eni konu düşündü. Durum öylesine öfkelendiriciydi ki, bütün dağılmış enerjisini güçsüz bedeninde yeniden toparladı. Ve en ilginç tasarılarından biriyle ortaya çıktı. Manchester House yüksek sınıftan insanlar için bir pansiyon olarak düzenlenecekti; artık gidecek yer bulamayan bu kibar beylerin ihtiyaçlarını karşılayarak büyük para kıracaktı. Evet, Manchester House yüksek sınıflar için sakin bir aile oteli olarak düzenlenmeliydi. Dükkân, zarif bir giriş salonuna çevrilmeliydi. Yerler halıyla kaplanmalı, kocaman camlı ve kemerli bir yapı, bir de kapıcı olmalıydı: Kapının kemerinde "Manchester House" adı büyük harfle ve çarpıcı bir biçimde yine bir kemer yapmalıydı. Bunun altında ise daha küçük, daha zarif harflerle "Hususi Otel" kelimeleri görünmeliydi. James Houghton mal sahibi ve sekreter olacak, defterleri tutup yazışmaları yönetecekti: Miss Pinnegar yönetici olacak, hizmetçilere göz kulak olup evi yönetecekti. Alvina ise "ev sahibesi" denilen belirsiz görevi yerine getirecekti. Piyano çalacak, hastalara bakacaktı. Çünkü James prospektüse "Diplomalı bir hemşire her an emrinizdedir," sözlerini de ekleyecekti.

"Olmaz!" diye bağırdı Miss Pinnegar, ilk kez öfkeli ve merhametsiz bir düşmanlıkla: "Hususi tımarhaneye benzeteceksiniz."

"Nedenmiş, açıklar mısınız?" diye sertçe cevap verdi James.

Kendi payına o bu tasarıyla büyülenmiş gibiydi. Düşünüyor, giderleri hesaplıyordu. Şık bir giriş, bir de salon olacaktı: Mutfakla bulaşık odası için ek bir bölüm. Yeni sıcak su tesisatı ile banyolar düzenlenecekti: Mutfaktan yemek taşımak için küçük bir asansör, birinci katta arka bahçe boyunca ya camlı şık bir balkon ya bir teras ya da bir galeri yapılacaktı. Bu galeri güneybatıyla batının mükemmel manzarasına bakacaktı. Gerçi bahçenin hemen önünde, kiralık atların beslendiği ahırlarla, kömür işçilerinin bayır aşağı uzanan yoksul konutları görünecekti. Ama bütün bunlar kolaylıkla görmezlikten gelinebilirdi. Çünkü göz, içgüdüyle yeşil, sığ vadide gezinip, tam karşıda hoş noktacıklar halinde ağaç kümeleri, çiftlikler ve saman yığınlarıyla yükselen Malikâne'ye, daha ötedeki kömür madenlerinde işıyan makine dingilleri, sürülü tarlalardan geçen daracık

demiryolları ve yığın yığın yanan maden posalarına takılacaktı. Balkon ya da kapalı teras –James sonunda *teras* adında karar kıldı– evin özelliklerinden biri olmalıydı: *Tek* özelliği. Bir çeşit zarif dinlenme yeri ve lokanta olarak düzenlenmeliydi. Adam başına iki şilin, altı penilik zarif çay servisleriyle beş şiline şarapsız zarif akşam yemek servisleri orada yapılmalıydı.

Yeşilaycı ve bedeni inkâr eden görüşü benimsemiş bir adam olarak James, ilk belirsizlik anlarında, daha uzun boylu düşünmeden önce, evinin tamamen içkisiz bir yer olacağını tasarlamıştı. İçkisiz otel! Ama düşünür düşünmez irkildi. Taşrada "İçkisiz Otel"in ne olduğunu hepimiz biliriz. Hem, şarap kelimesinde büyü gibi bir şey vardır. *Çeşitli şaraplar bulunur.* Bu yazı müthiş çekmişti onu; bir Yeşilaycı olarak kelimenin gizemli, hipnotize edici etkisine kapıldı. Şarap mutlaka olmalıydı. Bu konuda hiç bilgisi yoktu. Ama içki mahzenlerinde çalışan Alfred Swayn beş dakikada ona bu işin yolunu gösterirdi.

Bu konunun her açılışında Miss Pinnegar'ın başını bir kaplumbağa gibi uzattığını görmek çok tuhaftı. Ona ilk açıldığında kızgın bir hindi gibi morarmıştı.

"Saçma bu. Basbayağı saçmalık!" diye patladı, öfkeli bir hindi gibi kabarıp başını yana çevirerek.

"Baştan aşağı saçma!" diye yineledi, karışık bir şeyler söylemekten öteye gidemiyordu.

"Bakalım, göreceğiz," dedi James, üstünlüğü ele alarak.

Yine, yuva yapan kuşlar gibi ortalıkta dalgın dalgın fır dönmeye başlamıştı. Miss Pinnegar asık suratlı bir öfkeyle onu gözlüyordu. Dükkânın kapısına gidip dışarı çıktığında onu gözetledi. İçki mahzenlerine girdiğini görünce yukarı çıkıp Alvina'ya bildirdi:

"İçkiye başlamış!"

"İçkiye mi?" dedi Alvina.

"İçki ya," dedi Miss Pinnegar hınçla. "İçki!"

Alvina bir yere çöktü ve gülmekten halsiz kaldı. Olup bitenler ona çok komik geliyordu, fazlasıyla komik.

"Bunda gülecek ne var, anlayamıyorum," dedi Miss Pinnegar. "Ayıp! Ayıp şeyler bunlar! Ama böyle durup kendimi hok-

kabaz yerine koyduramam. Yönetici filan olamam ben, söylüyorum. Baştan aşağı saçma bir iş bu. Buraya kim gelir sanıyor, o? Aklını kaçırmış; sebebi de içki. İçkiden bütün bunlar. Sabahın onunda içki mahzenlerine gidiyor! Bu düşünceler orada aklına geliyor hep; viskiden ya da konyaktan! Ama beni hokkabaz yapamaz."

"Ohh!" diye, biraz bıkkın ama sakinliğini kaybetmeyen bir gülüşle içini çekti Alvina. "Biliyorum, *tam* bir saçmalık. Onu durdurmamız gerekecek."

"Ben, bütün söyleyebileceklerimi söyledim," dedi Miss Pinnegar.

James yemek zamanı eve gelir. Gelir gelmez iki kadın ona saldırdı.

"Ama baba," dedi Alvina, "buraya kimse gelmez ki."

"Çok insan gelir, çok insan," dedi babası. "Knarborough'daki Shakespeare's Head'e baksana!"

"Knarborough! Burası Knarborough mu?" diye patladı Miss Pinnegar. "Hani burada işadamları? Nerede buraya iş için gelen yabancılar, hani *bizim* dantel ticaretimiz, kadın çorabı ticaretimiz?"

"İşadamları *var*," dedi James. "Hem hanımefendiler de var."

"Kim bir çay için iki buçuk şilin verecek?" diye yapıştırdı Miss Pinnegar. "Onlar dört peni karşılığında çayla tereyağlı ekmek isterler, ya da altı peniye pasta, dokuz peniye kayısıyla ananas, bir şiline salamla dil, olmazsa bir şilin iki peniye kızarmış salamlı yumurta, reçel ve pasta ile karınlarını doyururlar. Bir şiline basit bir çay isterlerse iki buçuk şiline ne yedirebilirsiniz?"

"Ne vereceğimi ben bilirim," dedi James, "Hem biz de iki şiline veririz." Gerçi bir an için aklından 1/1 1.5 düşüncesi geçti ama hemen vazgeçti bundan. "Anlamıyorsunuz, ben daha yüksek sınıftan müşterilerin ihtiyacına..."

Gülmesini güçlükle bastıran Alvina, "Ama Woodhouse'da daha yüksek bir sınıf *yok*, baba," dedi.

"Bir arz yaratabilirsen talep de yaratırsın," diye cevap verdi.

"Peki ama yüksek sınıf insanlarının ihtiyaçlarını sen nasıl yaratacaksın?" diye alayla sordu Alvina.

James yüksek şeylerle ilgilenen biri gibi kibar ve dalgın tavrını takındı. Bu, meleklerden yana çıkan inatçı bir çocuğun görünüşünü andırıyordu ya da kadınlara öyle geldi.

Miss Pinnegar artık düpedüz karşı çıkarak onunla savaşa hazırlandı. Ona karşı, olumsuz iradesini bütün ağırlığıyla koyacaktı. Konuşmuyordu, görmezlikten geliyordu, taş gibi kör, taş gibi sağırdı: James, diye biri *yoktu* onun için. Bu James'i sinirlendiriyordu. Miss Pinnegar'ın hesapları yanlış çıktı. James yalnızca başka yoldan dolaşmak zorunda kalmış ve ruhsal bencilliğinin sarmalında bir kat daha yükseğe tırmanmıştı. Güzel, kutsal bir haklılık görüyordu kendinde ve birtakım aşağılık yaratıklar onu açmaza sokuyorlardı. Oysa bu yaratıkların yanında yükselmek, onlardan üstün olmak bu durumda James için bir görevdi. Böylece dingin yüksekliklerde uçtu ve "Hususi Otel"i ona daha yüksek bir düzeyde bir yapı, göksel bir buyruk gibi görünmeye başladı.

Mimarı buldu: Sonra planlarla, tasarılarla mühendise ve müteahhide gitti. Mühendis altı ya da yedi yüz poundluk yuvarlak bir rakam söyledi ama James boru işçileriyle de görüşüp sıcak su ve banyo tesisatını kime yaptırmanın daha uygun olacağını araştırmalıydı. Biraz bozulmuştu. Çok daha azını hesaplamıştı. Throttle-Ha'penny'den sonra birkaç yüz pound bir şey kalmıştı, oteli bir yıl işletecek kadar bir para elinde kalacak olursa Manchester House'u ipotek etmeye hazırdı. Miss Pinnegar'ın atölyesini de gözden çıkarmak gerekeceğini biliyordu. Miss Pinnegar'ın hiç azalmayan, şiddetli düşmanlığını biliyor, korkuyordu. Yine de –inatçı mizacı kabarmıştı– bu son elde her şeyi tehlikeye atmaya bayağı hazırdı.

Mühendisin kızı Miss Allsop, Alvina'yı ziyarete geldi. Allsoplar sıkı Kiliseci insanlardı ve Cassie Allsop ihtiyar kızlardan biriydi. İnce, kavruk, dalgın görünüşlü, kırk iki yaşlarında bir kadındı. Özel hayatında hizmetçilere zorbalığa varırcasına titizlenir ve öksüz yeğenlerine karşı bayağı hainlik ederdi. Ama topluluk içine çıktığı zaman bu dalgın, ezik görünüşü takınırdı.

Alvina bu ziyarete şaşırmıştı. Arka kapıda Miss Allsop'u görünce bütün o içkin düşmanlığı uyandı.

"Oh, siz misiniz, Miss Allsop! İçeri girmez misiniz?"

Evin normal oturma odasına geçip oturdular.

Hemen konuya giren ve dinî okul öğretmeni sesiyle konuşan Miss Allsop, "Babanızın hususi otel tasarılarından haberiniz var mı diye sormaya geldim," dedi.

"Evet," dedi Alvina.

"Demek biliyorsunuz! Biz de merak etmiştik. Mr. Houghton yapıdaki değişiklikler için dün babama geldi. Çok pahalıya çıkıyor."

"Öyle mi?" dedi Alvina, gözlerini alayla, kocaman kocaman açarak.

"Evet, çok. Siz ne diyorsunuz bu *işe*?"

"Ben mi? –Şey–!" Alvina bir an duraladı sonra kahkahayı koyuverdi. "Doğrusunu isterseniz hiçbir şeye benzetemedim."

"Eh, bana sorarsanız benzetmelisiniz," dedi Miss Allsop ciddi ciddi. "Babam masrafı bile çıkaramayacağından oldukça emin; ne kadara çıkaracağını da Allah bilir. Sonunun tam bir iflas olduğu belli. Babanız da yaşlanıyor. Hayatta beş parasız kalacaksınız. Sanırım sizin için korkunç bir manzara bu."

"Öyle mi düşünüyorsunuz?" dedi Alvina.

İşte böyle, ihtiyar kızlarla aynı rafa kaldırılmış olduğu güm diye kafasına iniyordu.

"Öyle ya. İçtenlikle söylüyorum! Yerinizde olsam engellemek için elimden geleni yapardım."

Miss Allsop gitmişti. Alvina biraz sarsıldığını duyuyordu. Cassie Allsop'la birlikte bir ihtiyar kız! – James Houghton ise Manchester House'u sapına kadar ipotek ederek *son* kuruşuyla oynuyordu. Alvina bir çeşit yılgınlıkla acındı, onun garip inatçılığı bu yılgınlık içinde de şeytanca, nispet yaparcasına sürüyordu. "Eh, öyle olsun," dedi ruhu kinle. "Kısır, hain, alçak alınyazısı bırakalım bildiğini yapsın." Babasına karşı eski öfkesi kabarmıştı.

Tesisatçı Arthur Witham, James Houghton'la birlikte evi incelemeye geldi. Arthur Witham da sıkı kiliseci adamlardan biriydi, tıpkı adi, her şeye karışan, talihsiz bir adam olan babası gibi. Babası oğullarına ayrı ayrı iyi para bırakmıştı ve en büyükleri olan

Arthur kendi payına düşeni şimdiden on kat çoğaltmıştı. Sinsi, yavaş ve babası gibi talihsiz bir adamdı, taşra şivesiyle yayvan yayvan konuşuyordu. Ama çirkin sayılmazdı, büyük mavi gözleriyle sağlam yapılı, "h" harflerini doğru yerde kullanmayı şiddetle isteyen, becerebilirse "soylu adam" olacak biriydi.

Her zamanki alışkanlıklarına karşın Alvina bulaşık odasında tesisatçıyla babasına katıldı. Arthur Witham onu biraz saygıyla selamladı. Alvina onun mavi gözlerini ve sağlam bedenini beğendi. İşinde çok zeki ve sinsiydi, son derece ihtiyatlıydı, kendini bağlamakta hiç acele etmiyordu. Şimdi bulaşık yalağının altında emekliyor, orayı burayı dürtükleyip dikkatle bakıyordu. Alvina onun yarı yarıya kaybolduğunu gördü –bir mum verdi– sonra kendi kendine güldü, adamın yalağın altından görünen biçimli, sıkı etli arkası, kulübesinden ters tarafı çıkmış bir köpeğe benziyordu. Paraya düşkündü Arthur: Patronca tavırları vardı, kendi kişisel önemi ve gücü için sinsi sinsi dolanıyordu. Güçlü olmak istiyordu; bunu elde edene değin sinsi sinsi dolanacaktı: Ne kadar elde edebilirse. "H"leri söyleyememesi sınırsız ilerleyişini önleyen bir engel, dikenli bir teldi.

Yalağın altından doğruldu, mutfağa, sonra da yukarı gittiler. Alvina sürekli olarak izliyordu, biraz öteden ve ses çıkarmadan. Teftiş turu bitmek üzereyken, masumca sordu:

"Çok pahalıya gelmeyecek mi?"

Arthur Witham yavaş yavaş başını salladı. Sonra ona baktı. Alvina biraz çapkınca adamın gözlerinin içine gülümsedi.

"Yapılan iş boşa gitmeyecek," dedi, yine ona bakarak.

"Bunu sonra konuşuruz," diyerek James tesisatçıyı kapıya getirdi.

"İyi günler Miss Houghton," dedi Arthur Witham.

"İyi günler Mr. Witham," dedi Alvina, neşeyle.

Ama hemen yukarı gitmedi, oralarda oyalanarak Arthur Witham'ın "İyi, ben hesaplarım, Mr. Houghton. Hesaplarım, gece de size bildiririm. Bu gece hesabı çıkarmış olurum," dediğini duydu.

Adam babasına karşı ilgisiz ve biraz aşağılayıcı davranıyormuş gibi geldi Alvina'ya. James'in yıldızı sönmekteydi.

Öğleüzeri, hemen yemekten sonra Alvina dışarı çıktı. Kat kat kurşun, teneke, çeşitli duvar kâğıtları, cam, boya ve macunla dolu dükkâna girdi. Lottie Witham, Arthur'un karısı, göründü. Otuz beş yaşında, biraz şirret, toplumsal emelleri olan ama çocuksuz bir kadındı.

"Mr. Witham içerde mi?" diye sordu.

Mrs. Witham onu süzdü.

"Bakayım," dedi ve dükkândan çıktı.

Arthur hemen geldi; gömlekliydi, oldukça hoş görünüyordu.

"Benim için ve söyleyeceklerim için ne düşüneceksiniz bilmem," dedi Alvina telaşlı bir tutumla. Arthur mavi gözlerini ona dikti, Mrs. Witham da arka tarafta, iç kapının önünde belirdi.

"Nedir, ne oldu?" diye duygusuzca sordu Arthur.

Alvina sinirli sinirli gülerek:

"Mümkün olduğu kadar pahalıya yapın bu işi babama," dedi.

Arthur'un mavi gözleri Alvina'dan ayrılmıyordu. Mrs. Witham dükkânın içine doğru ilerledi:

"Neden? Niye öyle?" diye kurnazca sordu.

"Hiçbir şey söylemeyin," dedi Alvina. "Babamın bu işi yapmasını istemiyoruz. Başarısızlığa uğrayacağı başından belli. Ayrıca Miss Pinnegar da ben de bu işle uğraşamayız. Ben gideceğim buradan."

"Başarısızlığa uğrayacağı başından belli," dedi Arthur duygusuzca.

"Hem babamın parası da yok, eminim," dedi Alvina.

Lottie Witham onun ince, sinirli yüzünü süzdü. Neden bilmiyordu, ama ondan hoşlandı. Hem tabii Alvina, Woodhouse'da hanımefendi sayılırdı. İşte James'in batan servetinin sonucu: O yalnızca bir hanımefendi *sayılıyordu*. Bu da artık tartışmaya açıktı.

Lottie Witham tezgâhın üzerindeki kolunu kaldırarak:

"Bir dakika içeri gelmez misiniz?" dedi. Bu, Mrs. Witham için oldukça cüretli ve kolayca yapamayacağı bir şey sayılırdı. Alvina'nın ilk içgüdüsel tepkisi reddetmek oldu. Ama Arthur Witham'ı gömlekle çok beğenmişti.

Tezgâhın arkasına geçerken "Şey... yalnız çok çabuk dönmeliyim," dedi. Gerçekten yeni bir adım atıyormuş gibi bir duygu kapladı içini. Onu, parlak bir bronz kırmızısıyla kaplı, yaldızlı, pirinçli yeni döşemelerle beyaz boyalı duvarları olan oturma odasına aldılar. Bu Withamların yeni eviydi, Lottie Witham da bu evle övünüyordu. İki kadın arasında kısa, gizli bir konuşma geçti. Arthur bir süre kapıda oyalandıktan sonra gitti.

Alvina, Lottie Witham'dan pek hoşlanmıyordu. Ama öteki kadın zekiydi, kurnazdı, Alvina'yı bırakmadı, nedense onu beğeniyordu. Böylece Manchester House'a çaya çağırttı kendisini.

Bundan sonra James Houghton'ın önüne öyle güçlükler çıktı ki, üzüntüden ölecek gibi oldu. İki kadın da ona karışmadılar. Dışarıdan gelen güçlükler birike birike onu bu tasarısından vazgeçmeye zorladı – işten çekilmesinin nedeni düpedüz bu terslikler oldu.

Lottie Witham çaya geldi, kendisine Manchester House gezdirildi. Manchester House'u pek tutmadı: Böylesine kasvetli bir yerde kedi bile duramazdı. *Yine de* buradaki üstünlük havası onu etkilemişti.

"Aman Allahım!" diye bir çığlık attı, Alvina'nın yatak odasına gelip kocaman mobilyaları, görkemli, yayla gibi yatağı görünce.

"Aman Allahım, para verseler bu yatakta yalnız yatamam! Korkudan ölmüyor musunuz burada? Bir yanımda Arthur olsa bile öteki yanımdan korkar, ne yapacağımı bilemem. Siz burada yalnız başınıza mı yatıyorsunuz?

Alvina gülerek, "Evet" dedi. "Benim Arthurum yok, yatağın bir yanı için olsun yok!"

"Ah, vallahi insan bu yatakta her iki yanına da birer koca ister," dedi Lottie Witham.

Alvina da çaya çağırıldı: çarşamba öğleden sonra, dükkânın kapanma günü. Arthur da çay saatinde oradaydı; çok tedirgindi, sanki elleri şişmiş gibi duyuyordu kendini. Alvina bu kez kadınla daha iyi geçindi; kadın, konuğunu dikkatle seyrediyor, ondan rahatlığın sırrını öğrenmeye çalışıyordu. Bir hanımefendinin –hatta sinirli ve sıkıntılı bir durumda bile olsa– o kaçınıl-

maz hanımefendiliği ve anlatılmaz rahatlığı, işte Lottie'nin kurnaz, etkin ama aşağı sınıf kafası bu sorunla doluydu. Hantal, çekingen bir adam olan Arthur'u kabuğundan çıkarmak için Alvina'nın yaptığı alaycı çıkışlara bile içerlemedi; çünkü Alvina bir hanımefendiydi ve taktikleri incelemeye değerdi.

Alvina gerçekten Arthur'dan hoşlanıyor, uzun uzun onu düşünüyordu. Allah bilir neden. Lottie ile birlikte oldukça mutluydu, kendi küçük emellerine dalmıştı. Kendince ve sınırlı bir ölçüde kalan bu emelleri gerçekleştirecek, yenilmez bir hırsı vardı. Biraz yükünü tuttuktan sonra hayatta elde edeceği şey bir belediye üyeliği ya da yargıçlıktı. Ama Woodhouse dışında bir hiçti. Öyleyse Alvina neden ona kapılsın? Belki onun "kapalılığından", belki de o gizli kararlılığından.

Sokakta karşılaştıklarında –Arthur'un başı hep sıkışık olmasına karşın– Alvina onu durduruyor, kendisiyle birkaç kelime konuşmaya zorluyordu. Evine çaya gittiğinde hep ilgisini üzerine çekmeye uğraşıyordu. Her ne kadar, ısrarla, uzun kirpikleri altında mavi gözleriyle Arthur ona baksa da Alvina bu bakışların kayıtsız olduğunu biliyordu. Arthur onunla herhangi bir bağlantı kurabileceğini aklından geçirmiyordu.

Böyle işlere kafası en çok işleyen Lottie'ydi. Bu üç erkek kardeşli ailede yalnız bir tane "ak koyun" vardı. İçlerinden yalnız biri kibar bir bey olma yolunda tırmanıyordu. Bu, ikinci kardeş Albert'ti. Woodhouse'da ilkokul öğretmenliği yapmıştı. Güney Afrika kentlerinden birine gitmiş, orada bir lisede çalışmıştı. Biraz para toplayıp bunu babadan kalma mirasına eklemişti. Şimdi İngiltere'de gecikmiş olan mezuniyetini tamamlamak üzere Oxford'daydı. Mezun olduktan sonra Güney Afrika'ya dönüp yılda yedi yüz sterlin karşılığında okulun başına geçecekti.

Albert otuz iki yaşındaydı ve evli değildi. Lottie onun Afrika'ya münasip bir eşle dönmesini aklına koymuştu: Sözgelişi Alvina ile. Tatillerini Woodhouse'da geçiriyordu; hem bu Oxford'da ilk yılıydı. Eh şimdi, bundan münasip ne olabilirdi; Oxfordlu genç bir bey ve Woodhouselu genç bir hanımefendi. Lottie, Alvina'ya uzun uzun ondan söz etti, Alvina onunla

karşılaşmayı heyecanla bekliyordu. Onu daha uzun boylu, daha çekici ve eğitim görmüş bir Arthur olarak gözünde canlandırıyordu.

Çünkü ihtiyar kız olma korkusu, kendi bakireliğinin korkusu gittikçe Alvina'ya yük oluyordu. Manchester House'da korkunç ağır bir boşluk, bir hiçlik vardı. Yirmi altı yaşındaydı. Miss Frost da göçüp gittikten sonra hayatı büsbütün kısırlaşmıştı. Beş parası yoktu, eski püskü giysiler içinde dolaşıyor ve evde bayağı köle gibi çalışıyordu: Çünkü James mutfak işlerinde çalıştıracak bir kız tutmayı bile çok görüyordu. Solgun, yıpranmış bir görünüş gelmişti üstüne. Panik; otuz yaş dolaylarında evlenmemiş kadınların birçoğuna gelen o korkunç, kahredici panik Alvina'yı da yoklamaya başlamıştı. Evlenmeye aldırdığı yoktu, bir sevgilisi olsa yeterdi. Ama bir çeşit *korku*, kendine bir sevgili bulması için onu kovalıyordu. "Cassie Allsop ve ötekiler gibi ölüp gideceğime, rezilcesine iğrenç bir çirkinlikle dalımda yavaş yavaş kuruyacağıma orospu olurum, kötü kadın olurum daha iyi," diyordu kendi kendine. Canına kıymayı bile yeğlerdi buna.

Ama fahişe ya da serbest kadın olmak da yaradılıştan gelme belli bir yetenek ister. Hafif bir erkeği çekecek nitelikleriniz yoksa ne yapacaksınız? Diyelim çok kadınla ilişkisi olan, hafif bir erkeği çekmek sizin yaradılışınıza göre değil! Öyleyse kafanızı kesseler yine fahişe olamazsınız. Hatta hafif bir kadın bile olamazsınız. Çünkü *istemek* yetmez. Anlaşma dediğin şey iki taraf gerektirir.

Böylece Alvina'nın her şeyi göze alan ahlak dışı tasarıları yaradılışındaki boyun eğmezliğin önünde boşa çıkıyordu. Yaradılışındaki boyun eğmezlik ise son derece titizdi, seçiciydi ve hafifliğin, fahişeliğin kaçınılmaz bir yadsınmasıydı. Bu nedenle erkekler ondan korkarlardı. Onun gücünden, yanılıp da ona bağlanmaktan korkarlardı. Erkeği bağlayıp yönetirdi, ondan istediğini alamamaktansa, yıkardı daha iyi. İstediği de ciddi ve tehlikeli bir şeydi. Yalnız evlenmek değil – yok canım yok! Derin, tehlikeli, içsel bir ilişki isterdi. Tutkunun küçük köpüklü dalgalarında kürek çekenlere, kendilerini okyanusun ortasın-

da kabaran girdaba atmalarını söyleyin daha iyi. Paçalarını ancak dizlerine kadar kıvırmış olanlar için bu tehlikeli suda ayaklarını ıslatmak bile yeter. Onların Alvina gibi gözü kara su perileriyle işi yoktu.

Aklını Arthur'a takmıştı. Gerçekten saçmalık. Ama Arthur'da bir yoğunluk, bir enerji, bir inatçılık vardı ki Alvina bunu on kat büyüttükten sonra imgeleminde çekici bir sevgili elde ediyordu. Günlerini Manchester House'da düşünceye dalarak, sıkıcı ev işleriyle oyalanarak geçiriyordu. Throttle-Ha'penny yıkıldığından bu yana James Houghton'ın cimriliği bir iltihap haline gelmişti. Gümüş bir altı peniliğin soluk ve göksel bir ışıltısı vardı ki James Houghton buna aldırmazlık edemezdi: cenneti avcunda tutuyormuş duygusunu veren sisli bir beyazlık. Öyleyse, gitmesine nasıl razı olabilirdi? Bir kahverengi peni bile, damarlarında gizli bir kan akıyormuş gibi canlı, güçlü ve büyüleyiciydi. Dükkândaki peni sürüsüne bayılıyordu. Sanki bu peniler sonsuzluktan gelip ona besin sağlayan tanrısal arılardı. Ama ev giderlerinde penilerin akıp gittiğini görünce çok üzülüyordu. Sanki onlar sürüyü bırakıp giden canlı şeylerdi. Gerekli giderler için ondan yeterince para alabilmek sürekli bir mücadele istiyordu.

Böylece ailenin besin düzeyi son derece düşmüş oluyordu, kömür santim santim ölçülerek kullanılıyordu ve Alvina çizmelerini onartmak istese kendi biriktirdiği o küçük parayı kullanmak zorundaydı. Çünkü James Houghton ona harçlık olarak haftada iki şilin verme küstahlığını göstermişti. Çok öfkelenmişti. Ama öfkesi, dışa vurmayan, asıl hedefini zamanla aşındırıp yok eden, yarı alaycı, tehlikeli bir öfkeydi. Yarı acı, alaycılık duygusu yaşatıyordu onu. Manchester House'un ağır, karanlık uyuşukluğu içinde gölgemsi bir varlık olarak dolaşıyordu. Özellikle düşündüğü bir konu yoktu, yine de dalgındı. Genellikle yapacak bir işi oluyordu; elbet yapacak bir sürü iş vardı, yapsa da yapmasa da.

Dükkân haftada bir, cuma akşamları açılıyordu. James Houghton, Knarborough'da depolarda av peşinde bir adam gibi dolanıyor, satmak için bir yığın mal toplayıp kendi kırık dö-

kük vitrinini tazeliyordu. Ama yüreğiyle sarılmıyordu işe. Sırf inatçılıktı onu tutan.

Yaz ortalarında Albert Witham Woodhouse'a geldi, Alvina çaya çağırıldı. Son derece heyecanlanmıştı. Gözünde Albert'i hep Arthur'dan daha uzun boylu, daha ince bir adam olarak canlandırmakla aklını Arthur'a takmaktan kurtulmuştu. Albert'in çok hoş bir adam olmadığını gördüğü an uğradığı düş kırıklığını bir gözünüzün önüne getirin. Uzun boylu, zayıf bir adamdı. Dokunsan ufalanacaktı sanki. Biraz kuru ve yassı bir yüzü, açık renk gözleri vardı. Yüzünün ifadesi dümdüzdü. Öylesine tuhaf bir yassılık ki balığa benziyordu. İnsan kaburgalarının pisi ya da dil balığı gibi yayvan olduğunu düşünebilirdi. Dişleri sağlamdı ama hem biraz iri ve sarımtıraktı hem de yassıydı. Çok tuhaf bir adamdı.

Kelimeleri biraz çiğneyerek söylüyordu. Oxford'daki eğitimine karşın dili iyi terbiye görmemişti. Woodhouse'a özgü geniz sesleri, konuşmasında pek güzel seçilebiliyordu. Sonsuza değin yaşasa yine de "beyefendi" olamazdı. Ama sıradan biri değildi. Gerçekten tuhaf bir adam: İnsan ona akvaryumun cam duvarı ardından bakıyormuş duygusunu bir yenebilse, gerçekten ilginçti; iki dünya arasında olabilecek en korkunç duvar. Akvaryumda balıklar, geniş gülümsemelerle kapıya doğru gelir gibidirler, orada durup yüzlerini buruşturarak, insanla konuşurlar sanki. Bunu seyretmesi çok acıdır. Çünkü bütün o yüz buruşturma ve kocaman kocaman açılan gözlerle yapılan konuşmada insan hiçbir ses işitmez. Gerçi Albert Witham'ın güçlü bir sesi vardı ve bu ses Alvina'nın kulağında kayalıklardan akan su sesi gibi çınlamaktaydı ama kız onun sözlerinin hiçbirini duymuyor gibiydi. Alvina'ya gülümsüyor, onu olduğu yere bağlıyor, başını sallayarak bayağı özgün sözler söylüyordu. Sahiden tuhaf bir adamdı. Yine de kız hiçbir şey işitmiyor gibiydi, ondan gelen hiçbir sözü duymuyordu. Belki aslında balıklar da akıntılar halinde sudan yapılma sözler söyleyebiliyorlardır da, biz ancak hava dalgalarını büyütebilen kulaklarımızla bunlara sağır kalıyoruz.

İşin garibi, bu tuhaf adam başından beri, Alvina'nın onu kendisine kur yapacak bir adam olarak kabul ettiğini sanmaktay-

dı. O da kur yapmaya hazırdı zaten. Hem de, ilk gördüğünden başlayarak ona doygun bir zevkle –nerdeyse iyilik edercesine diyeceği geliyor insanın– sanki aralarında tam bir anlaşma varmış gibi gülümsüyordu. Bir aklını başına toplayabilse onu mutlaka beğenecekti. Albert ona gülümsüyor, kocaman dişleri arasından gerçekten ilginç sözler söylüyordu. Bayağı hoş bir yanı vardı. Ama sözümüzü yineleyelim; ikisinin arasında sanki bir akvaryumun cam duvarı bulunuyordu.

Alvina Arthur'a baktı. Kısa boyluydu, koyu renk saçları vardı. Yüzünün renkleri güzeldi. Ama kardeşiyle yan yana gelince onda da kardeşininkine benzer, budalaca, sıvı gibi, balığımsı bir sessizlik, bir uzaklık göze çarpıyordu. O da kendi çevresi içinde yüzen bir balığı andırıyordu. Her şey Alice Harikalar Diyarında'da olduğu kadar garipti. Alvina Lottie'nin süzgeçten geçmiş kadar zayıf oluşunun ve yıpranmış, sinirli, yosunumsu görünüşünün nedenini şimdi anlıyordu. Zavallıcık, canını kurtarmak için yüzüp duruyordu.

Alvina'nın hiç alışmadığı türden bir çay toplantısı oldu bu. Geniş, ince omuzlarını ona doğru eğmiş bir durumda olan Albert'i dinliyor, gülümsüyor ve belli belirsiz cevaplar veriyordu. Lottie, bir gölge gibi yönetiyordu topluluğu. Ama asıl konuşmayı başaran Arthur oldu. Alvina Arthur'un uzun süren, geveze konuşmalarını dinlerken onun, babasının daha durgun, daha ustalıklı bir kopyası olduğunu düşündü. Arthur'un babası ufak tefek, son derece yüksek sesli, sert bir adamdı ve yıllarca Pazar Okulu öğrencilerine sabah ayini sırasında etmediği zorbalık kalmamıştı; akıllara durgunluk verecek kadar cahil, bir o kadar da insan haşlamaya meraklı bir adamdı. Yuvarlak, kırlaşmış favorileriyle acayip görünüşlü bir yaratıktı: Alvina'ya hep yaratık gibi görünmüştü, hiç insan olmamıştı onun gözünde. Kilisenin mahzeninden çıkma zalim Leprecaun.* Zavallı çocuklar kilisede başlarını çevirseler, bir fısıldaşsalar adamın demir eli sırtlarını deler gibi dürterdi.

Bunlar onun çocuklarıydı – eh bu kadar olur, babasının burnundan düşmek! Kimin aklına gelirdi bir gün Alvina'nın onlarla birlikte çay içeceği?

(*) İrlanda folklorunda cüce, hayalet, kötü ruh anlamına gelir – ç.n.

"Neden bir bisiklet alıp dolaşmıyorsunuz?" diyordu Arthur.

"Binmesini bilmem ki," dedi Alvina.

"Birkaç derste öğrenebilirsiniz. Bisiklete binmenin ne güçlüğü var?"

"Öğrenebileceğimi pek sanmıyorum."

"Heyecanlanırım demek istemiyorsunuz herhalde," dedi Arthur alaycı, kaba bir tavırla.

"Evet, öyle dedim," diye üsteledi Alvina.

"Benim yanımda belki heyecanlanmazsınız," diye geniş geniş gülümsedi Albert. Samimi nezaketiyle, "Sizi ben tutarım," dedi.

Alvina yavaş yavaş yüzünün renginin değiştiğini, tedirgin bir pembeliğin gittikçe koyulduğunu duyuyordu.

"Bisikletim yok ki," dedi.

"Öğrenmek için benimkini alabilirsin," dedi Lottie. "Albert bisiklete bakar."

"İşte size bir fırsat," diye Arthur kabaca ekledi. "Kullanmasını bilin."

İyi ama Alvina bisiklete binmeyi öğrenmek istemiyordu. Miss Carlinler, iki ihtiyar kız daha, ikiz bisiklete binerek kendilerini rezil etmişlerdi. Hem bir bisikleti millerce yol boyunca yürütmek için pedal çevirirken harcanan korkunç enerji zorlaması Alvina'ya hiç çekici gelmiyordu. Manzara seyretmek, koşuşmak ona göre değildi. Kendi tarzında orada burada oyalanarak başıboş yürüyüşler yapmayı severdi. Her türlü aceleden nefret ederdi. Hem de Albert Witham'dan öğrenmek! Beyni taş kesildi.

"Evet," dedi Albert, garip soluk gözleriyle ona gülümseyerek. "Hadi, ilk ders ne zaman?"

"Ah!" Alvina şaşkınlık içinde haykırdı. "Söz veremem. Zamanım yok, gerçekten."

"Zaman mı?" dedi Arthur kaba bir tavırla "Bütün gün ne yapıyorsunuz?"

"Eve bakmak zorundayım," dedi, Arthur'u flörtçü bir bakışla gözleyerek.

"Ev mi! Boynuna bir zincir geçirip bir yere bağlarsınız," diye cevap verdi Arthur.

Albert bütün dişlerini göstererek güldü.

"Her şey size bakıyorsa kötü, sizin evin işi ağırdır," dedi Lottie.

"Öyle!" dedi Alvina. "Akşama doğru yorgun düşüyorum, gerçi siz buna inanmazsınız, çünkü hiçbir şey yapmadığımı söylüyorsunuz," diye ekledi, sıkılgan bir tavırla Arthur'a gülerek.

Ama o kalın kafalı servet düşkünü, şöyle cevap verdi:

"Size yardım eden bir kız var, değil mi?"

Neyse ki Albert duygudaşça gülümsüyordu.

"Evde yapacak bir yığın işiniz var," dedi. "Dışarıda biraz hareket etmenin size yararı dokunur. Yarın öğleden sonra Coach-Road'a gelin, bırakın size bir ders vereyim. Hadi."

Coach-Road aşağı vadide park gibi uzanan güzel çayırlıkların arasında, dümdüz bir yoldu. Burası bisiklete binmeyi öğrenmek için çok elverişli, ama bütün dünyanın da gözü önünde bir yerdi. Alvina utancından ölürdü. Bunun sözünün edilmesi bile onu sinirli sinirli güldürdü.

"Yok, yapamam. Gerçekten yapamam. Çok çok teşekkür ederim," dedi.

"Yapamaz mısınız? Gerçekten mi," dedi Albert. "Öyleyse başka bir güne diyelim, tamam mı?"

"Yapabileceğime inandığım zaman," dedi Alvina.

"Ne zaman canınız isterse," diye cevap verdi Albert.

"Böylesi daha doğru," dedi Arthur. "Zaman meselesi değil. Heyecan meselesi."

Albert yine duygudaşça gülümseyerek:

"Ben sizi tutarım. Korkmanıza sebep yok," dedi.

"Ama korkmuyorum ki," dedi Alvina.

"Korktuğunuzu söyleyemezsiniz," diye Arthur söze karıştı: "Kadınlar hatalarına sahip çıkamazlar."

Alvina yavaş yavaş başının dönmeye başladığını duyuyordu. Mekanik, üsteleyici tutumları, onun pek alışık olmadığı bir şeydi. Demir bir kerpetenin cansız kıskaçları oynuyordu sanki. Gitmesi gerektiğini söyleyerek ayağa kalktı.

Albert de kalktı, renkli kurdeleli hasır şapkasına uzandı.

"Bir sakıncası yoksa sizinle yürüyeyim ben de," dedi. Knarborough yolunda Alvina'nın yanında yerini aldı. Herkes dö-

nüp dönüp bakıyordu. Çünkü onun da Woodhouse'da bir ünü vardı. Alvina gülüp konuşarak yürüdü onunla. Ama içi hiç rahat değildi. Yanındaki çok memnun görünüyordu. Ancak *Alvina'dan* memnunolmak değildi bu: Onun varlığı yüzünden kendinden hoşnuttu, aşırı derecede hoşnuttu kendinden. Onun dünyasında, bir balığın dünyasında olduğu gibi, yalnızca kendi devinimleri, yalnızca yüzmekte olan kendisi vardı. Rastlantı olarak yanında yüzen başka biri varsa ve hele bu başka biri yanında yüzmekle ona değer katıyorsa eh artık, bir o kadar daha memnunlukla gülümserdi.

Dik ve sert bir yürüyüşü vardı. Başını hafifçe arkaya attığından başı ve omuzlarıyla, düz, yatay bir çizgi halinde ilerliyormuş gibi görünüyordu. Bütün bedeniyle yürür gibi değildi görünüşü. Tavırlarında garip bir nezaket vardı, öyle bir nezaket ki karşısındaki kadının kişiliğini hiçe sayarak dönüp dolaşıyor ve doymuş olarak yine çıktığı yere, kendi kovanına dönüyordu. Şapkasını tutuşu, konuşurken eğilip dümdüz gülüşü, biraz heyecan bile karışsa hep rahatsız edici ve komik kaçıyordu.

Dükkânın kapısında ayrılırken:

"İnşallah yine göreceğim sizi," dedi.

Alvina, "Evet, tabii," diye cevap verirken kilitli olan kapının zilini telaşla çalıyordu. Nihayet babasının merdivenlerden inen ayak seslerini duydu.

James başını dışarı uzatınca, "İyi akşamlar, Mr. Houghton," dedi Albert tatlı dillilikle ve kendine güvenir bir tavırla.

"İyi akşamlar!" dedi James. Alvina'nın geçmesi için kenara çekildi, kapıyı Albert'in suratına kapattı.

"Kimdi o?" diye sert sert sordu.

"Albert Witham."

"Ne işi varmış *onun* seninle?" dedi James şirretçe.

"Dilerim bir işi yoktur benimle."

Alvina külrengi yaz akşamından koptu, Manchester House'un karanlığına sığındı. Withamlar onu yörüngesinden çıkarıyor, kendini başka bir insan gibi hissetmesine yol açıyorlardı. Hiçbir şey bilmiyormuş, hissetmiyormuş gibiydi; darmadağınık olmuş, ağırlık merkezini yitirmişti. Witham kardeşlerden

aynı zamanda korkuyordu da. Onların kurbanı olabilirdi. Alvina onlardan uzak durmaya karar verdi.

Bunu izleyen günlerde Albert'i birkaç kez Norfolk malı ceketi, flanel pantolonu, hasır şapkasıyla evin önünden geçerken gördü. Dükkânın kapısından içeri bakıyordu, sonra başını üst pencerelere kaldırıyordu. Ama Alvina iyice gizleniyordu. Sokağa çıkarken, arka kapıyı kullanıyordu. Böylece onunla karşılaşmaktan kaçınabiliyordu.

Ama pazar akşamı kilisede, Withamların kiralık locasında öylece, kaskatı, ama bir dokunuşta ufalanacakmış gibi oturuyordu. Başı biraz arkaya eğikti, böylece yüzüyle boynu hafif yassı görünüyordu. Bütün boynunu gösteren *çok açık,* dışa dönen, kolalı yakalı bir gömlek giymişti. Ayin boyunca dönüp dönüp –Alvina balkonda koro yerinde otururdu– neredeyse terk edilmiş bir âşığın gözleriyle onu süzüyor ve mahrem bir gülümseyişle –âşıkların *her şeyi biliyorum* dedikleri– bakışlarını ondan ayırmıyordu. Arthur da arada bir, ihtiyatla başını kaldırıp Alvina'ya, onarılması gereken bir bacaya bakar gibi bakıyordu. Sanki onarım fiyatı biçiyor, bu işe değer mi değmez mi diye hesaplar yapıyordu.

Ve tabii Alvina, Knarborough yoluna açılan daracık koro kapısından çıkarken, Albert bir polis gibi önünü keserek onu selamladı, gülümsüyordu.

"Bilmiyorum haddini bilmezlik mi ediyorum?" Alaylı bir saygıyla söylediği bu sözlerle aslında hiç de *haddini bilmezlik etmediğini* bildiğini belli etmek istiyordu.

Alvina dalgın dalgın, "Yok, ne ilgisi var?" dedi. Albert güvenle gülümsedi.

"Öyleyse, bu akşama birine sözünüz yok?" dedi.

Alvina kısaca, "Hayır," dedi.

Yolun iki ucuna bakarak, "Bir yürüyüş yapabiliriz, ne dersiniz?" dedi.

Ne diyebilirdi sanki? Bütün kızlar, delikanlılarla buluşup, çifter çifter kilise-sonrası gezintisine çıkınışlardı çoktan.

"Siz bilirsiniz," dedi. "Ama çok uzağa gidemem. Dokuzda evde olmalıyım.

"Ne yana gidelim?"

Yola koyuldular. Yokuşu inince, parkların sırasından geçtikten sonra, Albert yürüyüş konusunda pek özgün bir öneri sayılmayan Flint's Lake'i önerdi. Demiryolu boyunca –bu madenlere ait olan demiryoluydu– gidecek, sonra Marlpool Sokağı'ndan döneceklerdi. Bir çeşit tur olacaktı. Alvina kabul etti.

Konuşacak fazla bir şey bulamadılar. Alvina ona gelecekle ilgili tasarıları ve Cape hakkında sorular sordu. Kaba ana hatlar dışında pek bir şey alamadı ağzından.

Albert, "Genellikle, pazar akşamları ne yaparsınız?" diye sordu.

"Lucy Grainger ile yürüyüşe çıkarım, Hallam'a giderim ya da evde otururum."

"Gençlerle yürüyüşe çıkmıyorsunuz demek?"

"Babam bunu kabul etmez," diye cevap verdi.

Albert kendinden büyük bir hoşnutluk duyarak sordu:

"Ya şimdi ne diyecek?"

Alvina, "Allah bilir!" diyerek güldü.

"Allah genellikle bilir zaten," diye cevap verdi flörtçü bir havayla.

Eğri büğrü demiryoluna gelince, "Koluma girin isterseniz," diyerek adı geçen uzvu Alvina'ya sundu.

"Yok iyiyim," dedi Alvina. "Teşekkür ederim."

Biraz daha yaklaşarak kolunu uzattı:

"Bunda bir şey yok ki, öyle değil mi?"

"Yok, ondan değil," dedi Alvina.

Ve tuhaf bir duruma düştüğünü sezinleyerek, isteksiz isteksiz koluna girdi. Albert ona biraz daha sokuldu, hafif tertip yaylı bir yürüyüşe geçti.

Kolunu hiç kıpırdatmadan Alvina'nın elini usulca sıkarak, "Şimdi daha iyi yürüyoruz, değil mi?" dedi.

Alvina gülerek, "Çok daha iyi," dedi.

Sonra Albert sesini iyice alçalttı, "Bu sokaktan geçeli yıllar oluyor."

"Bu sizin eski yürüyüşlerinizi yaptığınız yollardan biri mi?" diye sordu Alvina kötü niyetli.

"Evet, bir iki kez geçtim buradan – şimdi hepsi evli olan birtakım kızlarla."

"Siz evlenmek istemediniz mi?" diye sordu.

"Bilmem. Belki evlenebilirdim. Nedense bir türlü olmadı. Bazen hiç olmayacak diye düşündüğüm de oldu."

"Neden?"

"Bilmiyorum tam olarak. Yürüyecek bir iş gibi görünmedi bana. Belki her ikimiz de gerektiği gibi bağlanmamıştık."

"Öyle olmalı," dedi.

"Ama yine de," diye sinsi sinsi itiraf etti, "evlenmek *isterdim*..."

Buna Alvina cevap vermedi.

"Siz istemez misiniz?" diye devam etti.

Alvina güldü. "Adamına rastlarsam."

"Tamam," dedi. "İşte mesele bu zaten! Peki rastlamadınız mı *ona*?" Sanki onu yakalamış gibi, sesi zaferle gülümsüyor gibiydi.

"Şey... bir kez rastladığımı sandımdı... Alexander'la nişanlandığımda."

"Ama yanıldığınızı anladınız?" diye üsteledi.

"Hayır. Annem o sıralar çok hastaydı..."

"Her zaman düşünülmesi gereken bir şey çıkar," dedi.

Alvina, Albert kendisini öpmek isterse ne yapacağını düşünüp duruyordu. Ondan gelebilecek böyle bir isteğin uygunsuzluğu, tek başına sorun yaratmaya yetiyordu. Allahtan, bu akşamlık öyle bir istek açıkça belirmedi ve dokuzu biraz geçmişti ki Albert onu dükkânın kapısına bıraktı, şu ricayla:

"Hafta içinde sizi göreceğim, değil mi?"

"Bilmiyorum. Söz veremem şimdi," dedi Alvina çabuk çabuk. "İyi geceler."

Alvina'nın ona karşı beslediği duygu her şeyden kopuk bir karmaşaydı, duygusuzluğa çok benziyordu bu.

Gülerek, "Bilin bakalım, bu akşam kim beni yürüyüşe götürdü Miss Pinnegar?" dedi sırdaşına.

Miss Pinnegar onu süzerek, "Hiç tahmin edemeyeceğim," dedi.

"Hiç tahmin etmezsiniz ya," dedi Alvina. "Albert Witham."

Miss Pinnegar donakalmıştı. "Albert Witham mı?" diye bağırdı.

"İşte böyle soluğunuz kesilir," dedi Alvina. Miss Pinnegar çabuk çabuk konuşarak:

"Yok yok, ondan değil!" diye sitem etti. "Bak hele! Bak hele, maşallah!.." Sonra daha değişik bir sesle: "Bence çok seçkin bir insan," dedi.

"Hem de çok çok seçkin!" diye cevap verdi Alvina.

"Öyle." Miss Pinnegar üsteliyordu. "Bence çok iyi."

Alvina, "Nedir çok iyi olan?" diye sordu.

Miss Pinnegar bocaladı. Alvina'ya baktı. Yeniden düşündü.

"Elbet sizin için düşünebileceğim adam değildi, ama..."

"Ama yine de olur diye düşünüyorsunuz?" dedi Alvina.

Miss Pinnegar: "Neden olmasın?" dedi. "Neden o olmasın... eğer beğeniyorsanız."

Alvina, "Ah!.." diye bağırarak bir kahkaha attı ve koltuğa çöktü. "Şimdi oldu."

Miss Pinnegar, "Tabii, ona karşı bir ilgi duymuyorsanız olmaz," diye ayrıca bildirdi.

Albert ortalıkta dolanmaya devam etti. Birkaç gün doğrudan doğruya saldırıya geçmedi. Ansızın, bir akşam elinde bir demet beyaz çiçekle arka kapıda beliriverdi. Alvina kapıyı açınca yüzü ani, garip bir gülümsemeyle ışıldadı... Geniş, donuk pırıltıları olan, olağanüstü bir gülümseyiş.

"Lottie, yarın çaya gelir miydiniz diye soruyor," dedi hemen. Gözlerindeki ışınlar Alvina'nın gözlerinin içine solgun solgun gülümsüyordu, ama hiçbir şey görmeden. İçeri girmek için kapının eşiğinde bekliyordu.

"İçeri buyurmaz mısınız?" dedi Alvina. "Babam evde."

"Olur, nasıl isterseniz." Memnun olmuştu. Merdivenleri tırmandı, elinde hâlâ beyaz demeti tutuyordu.

James Houghton sandalyesinde dönerek, gözlüklerinin üstünden, kimin geldiğini görmek için bakındı.

"Baba," dedi Alvina, Mr. Witham'ı tanıyorsunuz, değil mi?"

James Houghton hafifçe kalktı. Hâlâ gözlüklerinin üstünden, içeri giren adama bakıyordu.

"Evet... şahsen tanırım. Nasılsınız?"

Zayıf, titrek elini uzattı. Albert geri çekildi, kendi eli çiçek-

lerle doluydu. Ve o geniş, doygun, donuk pırıltılı gülümseyişle bir babasına, bir kızına bakarak:

"Bu çiçekleri ne yapayım? Miss Houghton, siz kabul eder misiniz?" dedi. Donuk bir gülümsemeyle parlayan gözlerini ondan ayırmıyordu.

Alvina yapmacık bir neşeyle, "Bunlar bana mı geldi?" dedi. "Teşekkür ederim."

James Houghton gözlüğünün üzerinden, arayan gözlerle, daha çok sivri dişli küçük sansarlara bakar gibi çiçeklere bakıyordu. Sonra, Albert'in nihayet uzatabildiği eline, aynı kuşkuyla baktı. Elini hafifçe sıkarak:

"Buyurun, oturun," dedi.

Yüzünde hâlâ o gergin, heyecanlı gülümseyişle Albert:

"Korkarım okumanıza engel oluyorum," dedi.

"Eh, ışık da zaten azalıyor."

Alvina bir vazoya koyduğu çiçeklerle içeri girdi. Vazoyu masaya yerleştirdi.

"Ne güzel kokuyorlar, değil mi?"

Albert yine aynı heyecanlı gülümsemeyle, "Öyle mi?" diye cevap verdi. Bir sessizlik oldu. Albert biraz malıcup bir tavırla öne doğru eğildi:

"Ne okuduğunuzu görebilir miyim?" dedi. Kitabın başını çevirdi. "*Tommy and Grizel*, evet! Nasıl buldunuz?"

"E... daha başındayım," dedi James.

Albert, "Bence, kendinden kurtulamayan bir adamı incelemek açısından ilginç bir kitap," dedi. "Böyle bir yığın insanla karşılaşırız hayatta. Asıl merak ettiğim şey, bunu neden bir engel olarak gördükleri."

"Neyi bir engel olarak gördükleri?"

"Kendinden kurtulmayı beceememeyi. Kendinin sürekli olarak bilincinde olmak, işte bu onları durduruyor, eyleme geçme güçlerini yok ediyor. Merak ettiğim konu da bu; kendi bilincinde olmak neden insanın eylemlerini engellesin? Neden onu kuşkuya düşürsün? Ben de, sürekli olarak kendi bilincinde olan insanlardan biriyim ama öyle kuşkularım, korkularım yok. Bu kuşkuların, korkuların yersiz olduğu kanısındayım."

"Evet, ben de Tommy'nin zayıf kişilikli bir adam olduğunu düşünüyorum. Bence iğrenç bir adam," dedi James.

"Yok, o kadarını söyleyemem," dedi Albert. "Kesinlikle zayıf bir kişilik diyemeyeceğim. Ancak bir yönden zayıf. Hayır, benim merak ettiğim şey neden suçluluk duyduğu. Eğer sürekli olarak kendinizin bilincindeyseniz, bunun için suçluluk duygusuna kapılmak yersiz, değil mi?"

Garip, gülümseyen bakışlarıyla James'e bakıyordu.

"Hayır diyemem ama," dedi James, "bir insan hiçbir zaman karar veremiyorsa, o da pek adamdan sayılmaz elbet."

"Anlamıyorum," diye cevap verdi Albert. "Önemli olan nokta, adamın karar veremediği için suçluluk duyması. Gereksiz olan şey bu. Suçluluk duygusu...."

Albert, James'i hiç de ilgilendirmeyen bu noktada üsteleyip duruyordu.

"Bir değişiklik yapmamız gerekiyorsa," dedi Albert, "bu bize ne yapmamız, neler duymamız gerektiğini başka insanların söylemesini önlemek olmalı. Kimse kimsenin herhangi bir durumda neler duyması gerektiğini bilemez. Herkesin kendi özel duyguları ve bu duyguları duymaya da hakkı vardır. Eğitim de böyle olmalı. Bütün çocuklarınızın aynı duyguları taşımalarını istememelisiniz. Hepsinin yaradılışı birbirinden farklıdır, onun için hemen hemen hiçbir konuda aynı duygulara sahip olamazlar."

"Doğacak karışıklığın sonu gelmez, o zaman," dedi James.

"Sözü edilmeyi gerektirecek türden bir karışıklık çıkması gerekmez. Toplumsal amaçlar bakımından birkaç kurala, geleneğe, yasaya uyarsınız. Ama özel hayatınızda ne isterseniz onu hissedersiniz, başka türlü hissetmeye hiç kendinizi zorlamadan."

"Bilmiyorum," dedi James. "Bütün insanlığın birtakım ortak duyguları vardır; aşk gibi, onur gibi, doğruluk gibi."

"Siz bunlara duygu mu diyorsunuz?" dedi Albert. "Burada ortak olan şey düşüncedir. Düşünce bir kez söze döküldü mü insanlığın ortak malı olur. Ama duygu insandan insana değişir. Aynı düşünce, her bireyde ayrı bir duyguyu temsil eder. Bana öyle geliyor ki, eğitimde bir düzeltme yapacaksak önce kabul

etmemiz gereken şey budur. Kitleler için duygular yaratmak istemiyoruz, değil mi? Siz de aynı düşüncede değil misiniz?"

Zavallı James aynı düşüncede olup olmadığını bilemeyecek kadar şaşırmıştı.

"Alvina, ışığı yakalım mı?" dedi kızına.

Alvina odanın ortasında asılı duran gaz lambasını yaktı. Işığı yakmak için uzandığında lambanın kuvvetli beyaz ışığı onu biraz yıpranmış gösterdi. Ama Albert, dalgın dalgın gülümseyerek onu seyretti. Sanki Albert'in sözleri kendisini hiç etkilemeden ağzından dökülüyordu. Duyguları üzerinde hiç düşünmüyordu ve düşündüğü şeyleri duymuyordu. Bu yüzden Alvina onun sözlerini hiç dinlemiyordu. Ama akıllı olduğunu kabul etti.

Koltuğun bir köşesinde, şömineden uzak sayılmayacak bir yerde oturan ve heyecanlı bir konuşmaya dalan Albert'in çok mutlu olduğu, yani kendi tarzında çok mutlu olduğu her halinden belliydi. Rahatsız edici şey şuydu; dinleyicisinin bulunduğu yöne doğru konuşmakla birlikte, *dinleyicisiyle* konuşmuyordu. Yalnızca sözlerini ona doğru söylemekle kalıyordu. Ne var ki, kendisi de havada uçan tüyden pek farklı olmayan James, buna dikkat etmedi, yalnız Oxford'dan gelme bir adamla böyle ince bir konuşmayı sürdürdüğü için kendi önemini hissetti. Babasıyla geçirdiği uzun deneyden sonra hiçbir zaman ağırbaşlı konuşmalardan tat alabileceğini ummayan Alvina düşüncesinin haklı çıktığını bir daha gördü. Bu konuşma hiç açmamıştı onu.

Genç adam gayet iyi giyinmişti. Tüvit ceketi ve tüvit ceketle giyilmesi gereken kahverengi ayakkabıları, flanel pantolonu vardı. Sarı çoraplarına ve sarı kahverengi karışık boyunbağına bakılırsa şık bile denebilirdi. Miss Pinnegar içeri girince, onaylayıcı bakışlarla süzdü onu.

El sıkışırlarken azıcık yukarıdan "İyi akşamlar!" dedi. "Bunca zaman dışarıda kaldıktan sonra Woodhouse'u nasıl buldunuz?" Konuşması öyle sakindi ki, içinden konuşuyor sanırdınız.

"Eh, birçok bakımdan eskisi gibi buldum," diye cevap verdi.

"Yine buraya yerleşmek istemez miydiniz?"

"Sanmam. Yeni bir ülkeden gelince burası biraz sıkıcı. Ama onun da kendi güzellikleri var." Sözün burasında anlamlı anlamlı gülümsedi.

"Evet," dedi Miss Pinnegar, "eski bağların da bir değeri vardır."

"Tabii. Mutlaka öyle. Eski bağlılıklar gibisi yoktur." Alvina'ya bakarken gevrek gevrek gülüyordu.

"Demek sizce öyle!" diye karşılık verdi Miss Pinnegar. "Size göre yeni bağlar eskilerin yerini tutmuyor?"

"Yok, büsbütün onların yerini tutamaz. Eksik olan bir şey kalır..."

Yine Alvina'ya baktı. Ama Alvina onun bakışına karşılık vermedi.

Miss Pinnegar, "Yeni, daha büyük güzelliklere karşın bizim de hâlâ bir değerimiz olmasına sevindim. Daha ne kadar kalacaksınız İngiltere'de?" dedi.

"Bir yıl daha. Bir tek yıl. Gelecek yıl bu zamanlar Cape'e doğru yola çıkmış olacağımı tahmin ediyorum." O günü özlemle bekliyormuş gibi gülümsedi. Ama bunun ya da herhangi bir şeyin Albert için bir önemi olduğuna inanmak çok güçtü.

"Peki, Oxford'dan memnun musunuz?" diye sordu.

"Evet. Kendimi meşgul edecek şeyler buldum."

James, "Hangi konular üzerinde çalışıyorsunuz?" diye sordu.

"İngiliz edebiyatı ile tarih. Ama özel bir ilgi duyduğum için zihin bilimleriyle de uğraşırım."

Alvina dikişini almıştı. Işığın altında, biraz da asık bir suratla oturuyordu. Bütün bunlardan *ona* ne? Adam konuşuyor, Alvina'ya bakınca da yüzünden neşe saçılıyordu. Alvina kendi önemini hissediyordu. Ama etkilenme ya da duygulanma? – Damlası bile yoktu bunların.

Akşam yemeğine kalmasını teklif edecekler mi diye meraklanıyordu. Ekmek, peynir, su ve frenküzümünden başka bir şey yoktu. Kimse bir çağrıda bulunmadı, sonunda o da kalktı. Miss Pinnegar, "Alvina, Mr. Witham'ı dükkân tarafından uğurla," dedi.

Alvina adamı dükkânın karanlık, dolambaçlı, uzun koridorundan geçirdi. Kapıya gelince Albert, "Perşembeye çaya gelip gelmeyeceğinizden hiç söz etmediniz," dedi.

Alvina, "Gelemeyeceğim, herhalde," dedi.

Biraz şaşmış göründü.

"Neden?" dedi. "Nedir gelmenize engel olan?"

"Yapacak çok işim var."

Yavaşça ve alayla gülümsedi.

"Hiç vakit bulamaz mısınız?"

"Yok, gerçekten. Perşembe gelemem... Çok çok teşekkür ederim. İyi geceler." Elini uzattı ve çabucak dükkâna girip kapıyı kapattı. Albert kapı önündeki sundurmada kapanan kapıya bakarak duruyordu. Sonra, dudaklarını burnuna doğru kaldırdı ve dönüp gitti.

Alvina tekrar içeri girdiğinde Miss Pinnegar kararlı bir tavırla, "Sen istediğini söyle ama bence Albert çok hoş, *çok hoş* bir insan," dedi.

"Son derece zeki," dedi James Houghton, iskemlesinde doğrularak.

Alvina, "Çok canım sıkıldı benim," dedi.

İkisi de sinirlenerek ona baktılar.

Bundan sonra Alvina onunla karşılaşmamak için gerçekten elinden geleni yaptı. Sokakta, onu rahat haliyle dolaşırken görünce bir çeşit öfke kaplıyordu içini. Pazar günü, korodaki yerinden kiliseye geçiyor, Albert onu arka çıkışta bekleyedursun, o ön kapıdan çıkıveriyordu. Ve şansına, Albert hafta içinde bir gün eve ziyarete geldiğinde Alvina dışarıdaydı. Alvina bahçeye geldiğinde, perdesiz pencerelerden içeriyi gördü. Orada oturmuş kendisini bekliyordu. Hiç öyle fazla düşünmeden, döndü ve koşarak kaçtı. O gidene kadar eve dönmedi.

"Ne kadar geç kaldınız!" dedi Miss Pinnegar. "Mr. Witham on dakika öncesine kadar buradaydı."

Alvina gülerek: "Evet," dedi. "Bahçeden gelirken onu gördüm. Onun için de geri döndüm."

Miss Pinnegar hoşnutsuzluğunu belirten bir tavırla ona baktı:

"Herhalde bir düşündüğünüz var?"

Babası, "Böyle bir davranışı nasıl açıklıyorsun bakalım?" dedi hırçın bir sesle.

"Onunla karşılaşmak istemedim."

Ertesi akşam cumartesiydi. Alvina, eskiden Miss Frost'un görevi olan kilise çiçeklerine bakma işini üstüne almıştı. Tanıdıklarının bahçelerini dolaşmış, kırmızı, mor, parlak sarı renklerde sardunya, yıldız çiçeği, Japon çiçeği toplamıştı. Sepetini bu çiçeklerle doldurup, akşama doğru evden çıkıp kiliseye doğru koştu. Kapıcı Mr. Calladine'in o gelene dek kapıyı kilitlemeyeceğini biliyordu.

Kiliseye girer girmez –kocaman, havası temiz, hoş bir yapıydı kilise– orgun bulunduğu yönden çekiç sesleri geldiğini duydu ve bir mum ışıltısı gördü. Pazara yetişecek bir işle uğraşan bir işçi, çuha kaplı kapıyı örttü ve vazoları almak için yönetim kurulu odasına, oradan da su almak için musluğa koştu. Her taraf ılık, sakindi.

Akşamın erken saatleriydi. Yan pencerelerden sarı bir ışık içeri akıyordu. Sarı ve morun çok hâkim olduğu uçtaki renkli camlı pencerede bütün renkler alabildiğine coşuyordu. Orgun bulunduğu yerden çekiç sesleri geliyordu. Koyu sarı, kırmızı, mor, tunç yeşili çiçekleri vazolara serpiştirince bu renk karmaşasıyla komünyon masası da renkli pencereye benzedi. Alvina, koyu, sıcak renklerin titreşimlerle yumuşayarak birbirine geçtiği, kaleydoskop gibi, aydınlık bir etki sağlamak istiyordu. Komünyon masası için bu tantana fazlaydı. Ama beyaz zambak günleri artık geçmişti.

Ansızın korkunç bir çatırtı işitti. Orgun oradan gelen gümbürtüyü bir küfür izledi.

Alvina boşluğa bakarak, "Bir yerinize bir şey oldu mu?" diye seslendi. Mum kayıplara karışmıştı.

Hiç cevap gelmedi. Alvina meraklanarak kiliseyi geçti, yan sundurmanın merdivenlerini koşarak tırmanıp orgun bulunduğu yere vardı. Yana döndü – işte orada karanlıkta, orgla duvar arasında, yerde büzülüp oturan gömlekli bir adam gördü. İkisinin arasında, düşmüş bir merdiven duruyordu. Kim olduğu karanlıkta seçilmiyordu.

"Şu çürük merdiven tepetaklak aşağı indirdi beni," dedi Arthur Witham'ın öfkeli sesi. "Nerdeyse bacağımı kıracaktı."

Alvina merdivenin üzerinden adımlarını dikkatle atarak ona yaklaştı. Arthur oturmuş, bacağını ovalıyordu.

"Kötü mü?" diye eğilerek sordu.

Karanlıkta başını kaldırdı. Yüzünün rengi atmıştı, gözleri öfkeden vahşileşmişti. Alvina'nın yüzü onunkine çok yaklaşmıştı.

"Kötü," dedi, geçirdiği şoktan çılgınca öfkelenen adam. Şoktan dengesini kaybetmişti.

"Bakayım," dedi Alvina.

Bacağını sımsıkı tutan elini biraz yukarı çekti Alvina, kırık var mı diye anlamak için, parmaklarıyla çorabın üzerinden kemiğe dokunduğu zaman eli kanla ıslandı. O zaman Arthur tuhaf bir şey yaptı. İki eliyle Alvina'nın elini yaralı bacağına, bütün gücüyle, plaster yapıştırır gibi bastırdı. Birkaç dakika, öylece Alvina'nın elini kırık bacak kemiğine bastırarak oturdu. Şok geçirip bir yerleri acıyınca bilinçliliğin yalnız bir tek noktasında çok duyarlı olup geri kalanını hiç hissetmeyen bazı insanlar gibi o da Alvina'nın elinden başka bir şeyin bilincinde değildi.

Sonra yavaş yavaş kendine gelmeye başladı. Acı değişiyordu. İncik kemiğine apansız giren keskin sızıya dayanamaz oldu. Bu onun bedeninin en duyarlı yerlerinden biriydi.

Alvina profesyonel bir tavırla, "Kemik kırılmamış," dedi. "Ama çorabı çıkarsanız iyi olur."

Hiç düşünmeden pantolonunun paçasını daha yukarı sıvadıktan sonra müthiş bir özenle çorabını indirmeye koyuldu. Acıdan kıvranıyordu. Alvina'ya, "Işık bulabilir misiniz?" dedi.

Alvina mumu buldu. Kibritin de orgun bir çıkıntısında durduğunu biliyordu. Böylece Arthur kırık dizini inceleyedursun, o gitti mumu getirdi. Kan akıyordu ama pek fazla değildi. Çok kötü berelenmişti. Şişiyor ve müthiş acı veriyordu. Arthur mum ışığında eğilmiş, dikkatle bacağına bakarak oturuyordu.

"Acısı geçince önemli bir şey kalmaz," dedi Alvina, bacağının kara kara kıllarına gözü kayarak. "Bağlasak iyi olacak. Mendiliniz var mı?"

Arthur, "Ceketimde," dedi.

Alvina ceketi aradı. Arthur onun varlığını hiç önemsemediği için canı sıkılmıştı. Mendili buldu, parmaklarını sildi. Sonra kendi mendilinden sargı bezi yaptı.

"Bağlayayım mı?" dedi.

Cevap vermiyordu. Hâlâ oturmuş bacağını okşuyor, yarasını seyrediyordu. Yaradan sızan kan ıslak kılların arasından ayak bileğine doğru süzülüyordu. Beklemekten başka yapacak bir şey yoktu.

Uzunca bir süre sonra tekrar, "Bağlayayım mı şimdi?" diye sabırsızlanarak sordu. Arthur bacağını biraz öne uzattı.

Alvina yaraya baktı, biraz sildi. Sonra kendi mendilinden yaptığı sargıyla yaranın üstünü kapattı. O zaman Arthur yine aynı şeyi yaptı, sanki bir plastermiş gibi Alvina'nın elini aldı, yarasının üzerine koydu, sakınarak sıkıca bastırdı. Alvina bayağı öfkelenmişti. Arthur onu hiç umursamıyordu. Öylece onu beklerken düş görüyor, uyuyor gibi oldu. Öyle çakılı durmaktan kolu titredi. Arthur'un sıkı baskısıyla kendi varlığını duymaz oldu sanki. Elinin üzerindeki bu güç onu unutulmuşluğa itiyor gibiydi.

"Bağla," dedi canlanarak.

Alvina söz dinleyerek, hissizleşen parmaklarıyla sargıyı bağladı. Elinin işe yararlığını çekip almıştı sanki adam.

O işini bitirince Arthur toparlanıp ayağa kalktı. Onarmakta olduğu orga baktı, sonra da yerdeki merdivene.

"Çürümüş tahta parçası! İnsanın hayatını tehlikeye sokar!" dedi merdivene bakarak. Sonra inatla, tekrar merdiveni doğrulttu ve yarım kalan işini seyretmeye koyuldu.

"Devam etmeyeceksiniz, değil mi?" diye sordu Alvina.

"Bitmesi gerek. Yarın pazar," dedi. "Bir dakika şu merdiveni tutarsanız! Yapılacak iş bir dakikadan fazla sürmez. Yalnızca yerine yerleştireceğim şeyler kaldı."

"Bıraksanız daha iyi olmaz mı?" dedi.

"Şu merdiveni lütfen tutar mısınız? Yoksa yine düşürecek beni," dedi. Eline vida somununu, çekici, mumu alıp inatla, öfkeyle merdivene zıpladı. Birkaç dakika çalıştı. Alvina, aşağıdan, sarsak merdiveni tutup onun biçimsiz pantolonunu seyrederken o tak tuk vuruyor, somunu yerleştiriyordu. Alvina, elinde olmadan, gerçekteki adamın duyarlı, kıllı ve biraz çocuksu bacağı ile boru gibi, biçimsiz işçi pantolonu arasındaki garip farkı düşündü. Çekirdek, yani adamın kendisi çok yumuşak görünüyordu – ama kabuk cansızdı, katıydı.

Peki, adam Alvina'yla konuşmayacak mıydı – onun insan olduğunu belirten bir söz çıkmayacak mıydı ağzından? Erkekler en tuhaf, en gerçeğe uymaz yaratıklardır. Alvina'yı kullanmıştı işte. Nazik ama kararlı, Alvina'nın gücünü yok edip onu karanlığa gömene kadar nasıl onun elini bacağına bastırmış, erdemini çekip almıştı, düşünün. Bundan sonra kaba, çirkin işçi kılığına bürünüp Alvina'ya kendisini tutacak ya da düşürecek bir merdiven gibi mi davranmalıydı?

Alvina merdivene yapışmış dururken kendini biraz güçsüz ve isterik duydu. Gücünü toplamak, ondan öcünü almak istiyordu. Ne de olsa Alvina'nın erdemini almıştı, belki ona teşekkür etmek, insanca davranmak lütfunda bulunurdu.

Nihayet takırtıyı kesip çevresine bakındı.

"Bitirdiniz mi?" dedi Alvina.

Küskün küskün, "Evet," dedi.

Mumu alıp aşağı inmeye koyuldu. Yere basınca çömelip yarasını elledi.

"Acıyor," dedi, sanki bu Alvina'nın suçuymuş gibi.

Alvina, "Sargının bağı tutuyor mu?" dedi.

"Evet, galiba," dedi ters ters.

"Bir baksanız, emin olmak için."

"Tamam, tamam," diyerek başını öte yana çevirdi, aletlerini topladı. "Eve gideyim."

"Ben de," dedi Alvina.

Mumu aldı, biraz önde gidiyordu. Arthur bir an önce çıkma telaşıyla ceketini, eşyalarını topladı. Alvina elinde mumla ona dönüp baktı.

"Elime bakın," dedi kolunu uzatarak. Eli, elbisesinin kol kapağı –siyah beyaz çizgili pamuklu elbisesi– kana bulanmıştı.

"Yaralandı mı?" dedi.

"Hayır, ama bakın. Bakın buraya!" Elbisesindeki kan lekelerini gösterdi.

Arthur ondan korkarak: "Yıkanınca çıkar," dedi.

"Evet, yıkanınca çıkacak. Ama, şimdilik burada kan var. Bana teşekkür etmek zorunda değil misiniz?"

Arthur biraz geriledi:

"Evet," dedi. "Size borçluyum."

"Daha fazlasını da olmalısınız."

Cevap vermedi. Baştan aşağı onu süzdü.

"Aşağı ineceğiz şimdi," dedi. "Arkamızdan konuşurlar."

Birden Alvina gülmeye başladı. Çok komikti durum. Ne durum ama! Gülerken elindeki mumu sarsıyordu. Ne adam, otomatik makine gibi cevap veriyor! Cidden, cidden Alvina'ya "Arkamızdan konuşurlar!" diyordu. Alvina merdivenlerden inerken soluğu kesilene kadar güldü.

Merdivenin alt başında kapıcı Calladine onları karşıladı. Elli yaşlarında, uzun boylu, esmer, bıyıklı bir adamdı.

"İşinizi bitirdiniz mi?" dedi, Alvina'nın hâlâ uçuşan kahkahasını karşılayan bir gülümsemeyle.

Arthur öfkeyle, "Ölüm tuzağı olarak iyi bir merdiven koymuşsun yukarı," dedi. "Paldır küldür yuvarlandık birlikte. Az daha bacağım kırılıyordu."

Calladine tatlılıkla:

"Yuvarlandı mı? Hay Allah! Hiç aklıma gelmezdi," dedi.

"Gelsin öyleyse. Bacağım nerdeyse kırılıyordu."

"Bir yerinize bir şey oldu mu?"

"Galiba oldu. Baksana şuraya..." Pantolonunun paçasını sıvamaya başladı. Ama Alvina mumu Calladine'e verip kaçmıştı. Arthur'a son baktığında onu yanı başında mumu tutan Calladine'le birlikte eğilmiş kıymetli bacağını muayene ederken gördü.

Eve varınca soyundu, yıkandı. Elbisenin kolunu da iyice, iyice yıkayıp kullandığı suyu döktü, leğeni temiz suyla dikkatle çalkaladı. Sonra siyah elbisesini bulup yeniden giyindi, saçını yaptı, aşağı indi.

Ama dikişini dikemedi, bir türlü sakinleşemiyordu. Cumartesi akşamıydı, babası dükkânı açmıştı, Miss Pinnegar Knarborough'ya gitmişti. Dokuzda dönecekti. Peynir, ekmek, yumurtayla uydurma bir şeyler yapmaya koyuldu. Gözlerini kocaman kocaman açmış, eğleniyormuş gibi, alaylı alaylı bakıyordu. Yüzünde hiç de hoş olmayan iğneleyici bir titreklik vardı.

Miss Pinnegar içeri girince, "İyi ki geldiniz, yemek hazır. Babama sorayım dükkânı kapayacak mı?" dedi.

Tabii James, ışığı boşa yakmaktan başka işe yaramasa da dükkânı kapamayacaktı. Yemeğini yemek için yukarı çıktı ama zil sesini duyar duymaz, ağzı yemek dolu, tekrar dükkâna koştu. Müşterilerini mümkün olduğu kadar uzun bir süre lafa tutardı. Konuşma sevgisi onda ansızın patlak veren bir gevezelik tutkusuna dönüşmüştü.

Yoksul sofralarında otururken, Alvina Miss Pinnegar'a baktı. Gözlerini açmış, alaylı, şeytanca bakışlarla bakıyordu.

"Albert Witham hakkında kararımı verdim," dedi. Miss Pinnegar ona baktı.

Usulca ama biraz sertlikle: "Nasıl bir yolda?" diye sordu.

"Her şey bitti," dedi Alvina, kendini tutamayıp sinirli sinirli gülerek.

"Niye, ne oldu?"

"Hiçbir şey olmadı. Çekilmez bir adam."

"Neden?.... Böyle ansızın..."

Alvina güldü: "Ansızın değil. Hiç öyle aniden değil. Tahammül edemiyorum ona. Hiç edemedim. Edemeyeceğim de. İşte böyle, oldu mu?" Sonra yine gülmeye başladı, kendine, Arthur'a, Albert'e, Miss Pinnegar'a.

"Eh, o kadar eminseniz..." dedi Miss Pinnegar iğneleyerek.

"Evet, oldukça eminim..." dedi Alvina. "Oldukça eminim."

"Kendinden çok emin olan insanlar çok yanılırlar."

Alvina, "Başkalarının doğrularına kendi yanlışımı tercih ederim," dedi.

"Öyleyse yaptığınız yanlışları başkalarının ödemesini beklemeyin," dedi Miss Pinnegar.

"Öyle de olsa bir şey değişmez ki," dedi Alvina.

Yatağına yatınca sokak lambasının duvara vuran ışığına daldı gözleri. Çok sıkı bir şekilde düşünüyordu. Ama Allah bilir ne düşünüyordu. Kendini sertleştiriyordu. Yarını bekliyordu. Albert Witham'ı görmeyi bekliyordu. Bu işi bitirmek istiyordu. Onunla her türlü ilişkiyi kesmeye kesin kararını vermişti. Saatlerce sokak lambasının duvardaki ışığına baktı, gözleri kısılmıştı.

Ertesi gün sabah ayinine gitmedi, yemeği pişirmek için evde kaldı. Akşam gitti, korodaki yerine oturdu. Lottielerin locasın-

da Lottie ile Albert vardı... Arthur yoktu. Albert ha bire bakıyordu. Alvina onu karşısında görmeye tahammül edemiyordu – düpedüz tahammül edemiyordu görmeye. Yine de tatlı sesiyle ilahinin alto bölümünü söyledi:

Tanrı bu gece bizi korusun, bu gece
Bütün korkulardan sakınsın
Uykumuzda melekler beklesin bizi
Sabah ışıyana kadar.

Alvina altoyu söylüyor, akşam ilahisinin duygusal armonisi kiliseyi tatlı tatlı dolduruyordu. Alvina dizinin üzerine ellerini yerleştirmiş, uzanıp uzanıp Lottie'nin şapkasına bakıyordu. Lottie'nin şapkalarına tahammülü yoktu. Bu şapkaların saldırgan, bayağı bir yanı vardı. Albert dua için diz çökmüştü, onun da kafasının yassılığından iğreniyordu. Bayağı, alelade bir görünüşü vardı. Arthur'un da öyle olduğunu hatırladı. İşte tamam! Neden daha önce fark etmemişti bunu? O bayağı, adi görünüşü! Nasıl olmuş da Arthur'u düşünebilmişti? Her zaman olduğu gibi kendini budala yerine koydurmuştu. O ve küçücük bacağı. Yüzünü buruşturarak, insanların itişe kakışa kiliseden çıkmalarını bekledi.

Kapıda Albert bekliyordu. Öne doğru çıkıp gülümseyerek şapkasını çıkardı, "İyi akşamlar!" dedi tanıdık bir ses tonuyla.

"İyi akşamlar," diye mırıldandı Alvina.

"Sizi görmeyeli ne kadar zaman geçti," dedi. "Hem sizi her yerde aradım."

Yağmur çiseliyordu. Alvina şemsiyesini açtı.

Albert, "Bir yürüyüş yaparız. Yağmur pek şiddetli değil," dedi.

"Olmaz, teşekkür ederim," dedi. "Eve gitmeliyim."

"Neden? Ne aceleniz var? Haydi Beeby Köprüsü'ne kadar gidelim. "

"Hayır. Lütfen."

"Ne oldu? Neden reddediyorsunuz"

"İstemiyorum da ondan."

Albert durdu, tepeden tırnağa süzdü onu. Öfkenin soğuk, aşağılayıcı, hain görünümü geldi yüzüne.

"Yağmur yüzünden mi?" dedi.

"Hayır. İnşallah kusura bakmazsınız. Ama artık yürüyüş yapmak istemiyorum. Bu yürüyüşlerin özel bir anlamı yoktu."

"Nasıl özel bir anlamı olabilir ki?" diye sözü ağzından aldı. Alvina'ya gülümsedi.

Alvina dik dik adamın yüzüne baktı.

"Yine de artık yürüyüş yapmak istemiyorum, teşekkür ederim. Hiçbir yürüyüşü istemiyorum," dedi, tam gözlerinin içine bakarak.

"İstemiyorsunuz?" dedi, sertleşerek.

"Evet. İstemediğimden eminim."

Albert yüzünü küçümser bir tavırla buruşturdu, "Demek bu kadar eminsiniz!" dedi. Aşağılayıcı bakışlarla baştan aşağı süzüyordu onu.

Alvina, "İyi geceler!" dedi. Onun bu aşağılayıcı tavrına deli olmuştu. Şemsiyesini kaldırıp yürüdü.

"İyi geceler, öyleyse!" dedi Albert ona yüzünü göstermeden. Ama sesi buruk ve yenikti.

Alvina eve giderken titriyordu. Ama içinden memnundu. Yakayı kurtarmıştı onlardan.

Daha sonra, kaba davrandığını düşündü. Ancak, olan olmuştu artık. *Vogue la galere.**

(*) (Fr.) "Bırak gitsin," anlamına gelen bir deyim – e.n.

ALTINCI BÖLÜM

Houghton'ın Son Girişimi

Alvina'nın gemisi iyiydi hoştu ama, yürümüyordu. Limandan dışarı çıkamadan, karaya oturmuş, duruyordu. Bağımsız olmak, önüne gelenle rahat rahat, kayıtsızca alay etmek iyiydi ama, bunun karşılığında rafa tüneyip toz içinde kuruyordu insan.

Alvina yeniden korktu, gururu yumuşadı: Annesinin kalp hastalığının belirtileri onda da görülmeye başladı. Çünkü gün günü, ay ayı kovalıyor, mevsimler geliyor geçiyor, Alvina Manchester House'da bir hizmetçi gibi didiniyor, bir koşu çarşıya gidip alışveriş yapıyor, pazarları kilise korosunda şarkı söylüyor, çeşitli kilise etkinliklerine katılıyor, arkadaşlarına ziyarete gidiyor, gülüyor, konuşuyor ve kâğıt oynuyordu. Ama bütün bunlar olurken, gerçek olarak ne vardı hayatında? Çok bir şey yoktu. İhtiyar kızlığa doğru çürüyordu. Yirmi sekiz yaşına varmıştı ama hâlâ evle uğraşmakla geçiriyordu gününü. Babası zihni ve ruhu hâlâ canlı kalmış, yaşlı, çelimsiz bir adam olmuştu. Miss Pinnegar da yaşlanıyor, para gitgide azalıyordu. İleride beklenen karanlık gün gelecek, babası ölecek ve ev dağılacak, o zaman hayatla bir işçi olarak boğuşması gerekecekti.

Bir tek yol kalıyordu: çalışmak. Miss Frost gibi piyano öğretmeye çabalayarak geçirebilirdi günlerini, hastabakıcı olarak

emir kulu olabilirdi, bir dükkânın kasasının başına oturabilirdi. Bir çeşit iş bulunurdu. Ve çoğu kadının yaptığı gibi işinin gündelik düzenine gömülebilir, incir çekirdeğini doldurmaz işler ve lakırdılar arasında yaşlanıp ölebilirdi. Bağımsızlığı diye bellediği şeye sahip olurdu. Ama bu hazineyle ciddi olarak yüz yüze gelince ve bunu geri çevirme fırsatını da bulamayınca, tuhaftır ki çok iğrenç buluyordu bağımsızlığı.

Çalışmak! Bir iş! Witham'a duyduğundan fazla tepki duyuyordu işe karşı. Albert Witham sinir bozucuydu; daha doğrusu, sinir bozucu değil de, yakışık almaz bir şeydi öncelikle. Bir akvaryumun cam duvarının arkasından, yani içinde su bulunan yanından, kendisine bakarak ağzını oynatıp sırıttığı duygusundan kurtaramıyordu kendini. Onun bu garip, insanlık dışı yanına alışabilir miydi acaba, kim bilir? Ne olsa, bir çeşit serüven olacaktı: Bir *işten* daha iyi. Bütün belkemiği isyan ediyordu iş kelimesine. Onun yerine kullanılan, çalışma, *mesai* gibi kelimeler bile dayanılmaz, sinir şeylerdi. Kesin olarak, ücret karşılığında çalışmak istemiyordu. Her yedinci gün üç kuruş para almak için bir hayat boyu, her Allahın günü, birtakım özel hareketler yapmaktan daha alçaltıcı bir şey olabilir mi? Utanç verici! Utanılası bir durum. Kölelik biçimlerinin en bayağı, çirkin, küçültücü olanı: ne kadar mekanik. Gidip açıktan açığa köle olmak, bir insanın bütün kaprisleri ve itkilerine katlanmak, modern bir işin mekanik düzenine hizmet etmekten çok daha iyiydi.

Öfke, güçsüzlük, korkuyla titriyordu. Albert düşüncesiyle acı çekti aylarca. Onunla evlenebilirdi. Pek garip bir balık olacaktı o zaman kocası. Ama bu olmadık sıçrayışı yapmak, onun dünyasına girmek iş düzenine kendini mahkûm etmekten daha iyi olmayacak mıydı? Tuhaf, insanlık dışıydı. Yine de, bir yaşantı olabilirdi. Bir bakıma hoşlanıyordu ondan. Hoşuna giden, garip ve bütünsel bir yanı vardı. Yalancı değildi. Kendi ölçüleri içinde dürüst ve dosdoğruydu. Hem onu Güney Afrika'ya götürecekti: yepyeni bir çevre. Belki çocuk doğuracaktı. Hafifçe ürperdi. Yok, onun çocuğu olmaz! Garip bir biçimde soğukkanlıydı. Ama yine de, neden olmasın? Alvina'nın kendi

küçük balıkları gibi, onun garip, solgun, yarı soğukkanlı çocukları niye olmasındı? Niye olmasın? Her şey olabilirdi: Hem her şey istenebilirdi de, bir kez tuhaflığını görüp anladıktan sonra. Bir seferliğine atlayabilirdi akvaryumun camından! Bir sefer öpebilirdi onu!

Dolayısıyla Miss Pinnegar'ın durmaksızın aynı telden çalışına dayanmak güçleşiyordu.

"Mr. Witham'dan hiç hoşlanmayışınıza şaşıyorum," dedi Miss Pinnegar.

"Böyle şeylere hep şaşılır," dedi Alvina. "Ben de nişasta ve ararot sevmeyişime şaşıyorum – ama sevmiyorum işte."

"Bu başka," dedi Miss Pinnegar kısaca.

"Anlaması daha kolay değil," dedi Alvina.

"Çünkü anlamak gerekmiyor," dedi Miss Pinnegar.

"Ötekini anlamak gerekiyor mu?"

"Elbette. Ben hiç kusurunu görmedim," dedi Miss Pinnegar.

Alvina cevap vermeden uzaklaştı. Bu, Albert'i sepetledikten sonraki ilk birkaç ay içindeydi. Oxford'a dönmüştü; Noel'e kadar Woodhouse'a gelmeyecekti. Alvina ile Woodhouselu Withamlar arasında belirgin bir soğukluk vardı. Hiç bakmıyorlardı ona – o da onlara.

Yine de, Noel yaklaştıkça Alvina'nın içi kaynamaya başladı. Belki barışacaklardı. Yoluna çıkıp gülümseyecekti Albert'e. Bu dalışı yapacaktı. Bir kereliğine ve kesinlikle öpecekti onu ve evlenecekti onunla ve çocuklarını, yarı balıkları doğuracaktı. Bayağı ateşli ateşli bekledi bunu.

Ama onu ilk akşam kilisede kaskatı oturur ve önüne bakarken, yeryüzündeki hiçbir şeye bakmayıp, Allah bilir neye bakarken –tıpkı balıkların baktığı gibi– görünce adamın insanlık dışılığı bir tutuklama kararı gibi çıktı karşısına ve zihnindeki bütün fantezileri tutukladı. Dosdoğru önüne bakıyordu ve kendisiyle Alvina'nın arasına bir unutma duvarı çekiyordu. Ürperdi ve ilişmedi.

Ama Noel'den sonra düşüneceği, olmasını bekleyeceği hiçbir şey kalmadı. O zaman sanki boyu bosu küçülür gibi oldu. Resmen boyu küçülür gibiydi.

"Mr. Witham'la hiç konuşmadın mı?" diye sordu Miss Pinnegar.

"O benimle hiç konuşmadı," dedi Alvina.

"Bana şapkasını çıkararak selam verdi."

"*Siz* evlenseydiniz onunla, Miss Pinnegar," dedi Alvina. "Size iyi uyardı." Ve biraz alaylı güldü.

"Benim geleceğimi güven altına almak gerekmiyor," dedi Miss Pinnegar.

Bundan sonra Alvina'yı bağışlaması, yeniden dost olmaları epey sürdü. Annesinin terk edilmiş oturma odasında onu acı acı ağlarken görmese belki de hiç bağışlamayacaktı.

Alvina'nın şimdiye kadarki hikâyesi oldukça sıradan. Aşağı yukarı binlerce kızın hikâyesi de böyledir. Hepsi iş bulurlar. Her şeyin olağan çözüm yoludur bu. Biz de olağan bir kızın hikâyesini ele alıyor olsaydık uzun çalışma yıllarını ağır ve tatsız bir biçimde anlatacaktık; ya da en iyi ihtimalle, renksiz kokusuz bir öğretmenle ya da büro kâtibiyle evliliğini yazacaktık.

Ama Alvina kesinlikle olağan bir kız değildir. Olağan insanların alınyazıları da olağan olur. Olağanüstü insanların olağanüstü alınyazıları vardır. Ya da hiç alınyazıları yoktur. Herkesi aynı duruma sokan modern sistem olağanüstü insanlara uymaz. Ya öldürür onları, ya da kullanmadan bir yana fırlatıp atar.

Olağan insanlar üzerine yeterince hikâye yazıldı. Clarence Dükü de Malmsey'yi hiç beğenmemiştir herhalde, soluksuz kalıp mosmor bir halde boğulduğunda. Olağan insanlar falan da değildir. Bildiğimiz musluk suyu gibidirler. Ve bitmez tükenmez olağanlık selleri altında öylesine ıslandık, debelendik, boğulacak hallere geldik ki, musluk suyu tiksinti verici bir sıvı oldu bizler için. Musluktan çıkma tatsızlığından nefret ediyoruz. Olağan insanlara hiç dayanamıyoruz. Hayatımız tehlikede onların yüzünden. Ruhlarımız da öyle; çünkü hepimizi olağanlığa mahkûm etmek istiyorlar. Her bireyin doğuştan gelme olağanüstü özellikleri olmalıdır. Ama bugünlerde bunları mikroskopla aramak gerekiyor, sıradan, mekanik günle-

rimizin düzenli makine sürtüşmesiyle öylesine yıpranmış bu özellikler.

Alvina için olağanlıkta ekmek yoktu. Yardım gelecekse, olağanüstüden gelecekti. Onun için son derece tehlikeliydi durumu: Keskin bir korku ve alçalma duygusu vardı içinde, Manchester House'da kendini halktan mümkün olduğu kadar gizleyerek pejmürde bir halde sürüklenirken. Erkekler, başarısızlığın acı otunun, kendini önemseme özsuyunu emebilirler. Genellikle en başarısız erkekler en çok kendini beğenmiş olanlardır: James Houghton da böyleydi. Ama bir kadın için başarısızlık başka türlü bir şeydir. Kadın için bu, yaşamayı başaramamak, yeryüzünde kendi hayatını kuramamak demektir. Bu da alçakça bir şeydir, alçalmanın son kertesidir.

Böylece yıllar ağır ağır sürüklendi ve her birinin tamamlanan kangalı yeni, ağır, boğucu bir ilmek oldu. Alvina yirmi altıncı, yirmi yedinci, yirmi sekizinci ve hatta yirmi dokuzuncu yılını da doldurmuştu. Otuzunu sürüyordu. Gülmeli insan buna. Ama gülemiyordu.

Ach, schon zwanzig
Ach, schon zwanzig
Immer noch durch's Leben tanz'ich
Jeder, Jeder will mich küssen
Mir das Leben zu versüssen.

Ach, schon dreissig
Ach, schon dreissig
Immer Madchen, Madchen heiss'ich.
In dem Zopf schon graue Harchen
Ach, wie schnell vergehn die Jahrchen.

Ach, schon vierzig
Ach, schon vierzig
Und noch immer Keiner find'sich.
Im Gesicht schon graue Flecken
Ach, das muss im Spiegel stecken.

Ach, schon fünfzig
Ach, schon fünfzig
Und noch immer Keiner will'mich;
Soll ich mich mit Banden zieren
Soll ich einen Schleier führen?
Dann heissts, die Alte putzt sich,
Sie ist fu'fzig, sie ist fu'fzig. *

Gerçekten, Alvina'nın açık kumral örgülerinde beyazlar seçilmeye başlamıştı. Aslında, bir genç kız olarak görünmeyi hâlâ tercih ediyordu. Ve bir türlü geçmek bilmeyen ağır aksak yılların birikimi farkına varılmaksızın çok fazlaydı.

Ama şarkımızın ölümcül ve gamlı bitişine varmayacağız biz. Herhalde, bugünlerin olağan ihtiyar kız kahramanının kaderi elli yaşlarında ölmektir, eski romanların o çok yaşayan kişilerinden olmasına izin verilmez. Şarkı yetsin o kahramana.

James Houghton daha tam tükenmemişti. Torbasından çıkaracağı bir numarası daha vardı. Değişen dünyaya baktıkça, popüler yenilikleri çekici buluyordu. Buz pateni pisti bir Karibdis gibi az kalsın yutuyordu onu, Throttle-Ha'penny'nin kayalıklarından yaslı yaslı uzaklaşırken. Ama canını kurtarmış, neredeyse üç yıl miskin miskin limanda yatmıştı, ömrünü tüketmiş, dayanıksız bir tekne gibi, mallarının son kalıntılarını satarak, depodaki artıklarla küçük gösteriler yaparak. Miss Pinnegar artık yatıştığına inanmıştı.

Ama heyhat, o yoz ve hırpani, kırık dökük kulüpte bir kışkırtıcıyla daha karşılaştı: eğlence yerleri için bir tür acentelik işi yapan tombalak bir adam. Bu adam küçük kasabalarda eğlen-

---

(*) Ah yaşım henüz yirmi / Ah yaşım henüz yirmi / Hayatın tadını çıkarıyorum hâlâ / Herkes herkes öpmek istiyor beni / Hayatıma tat katmak için tabii!

Ah yaşım henüz otuz / Ah yaşım henüz otuz / Hâlâ kız, kız deniyor bana / Örgümde ak saçlar var ama / Ah, yıllarda bir koşuyor ki!

Ah yaşım henüz kırk / Ah yaşım henüz kırk / Ve ben hâlâ kendime eş bulamadım / Yüzümde gri lekeler başladı / Ah bunu hep gizlemeliyim!

Ah yaşım henüz elli / Ah yaşım henüz elli / Ve hâlâ kimse istemiyor beni / Kurdelelerle süslemeliyim kendimi / Yoksa peçe mi takmalıyım? / Moruk kendini süslüyor derler / Yaşı elli, yaşı elli! – ç.n.

ce programları düzenliyordu. Amerika'ya Batı'ya gitmiş, orada gösteriler düzenlemişti. Sonra, karısıyla kızını bıraktığı İngiltere'ye dönmüştü. Ama aile hayatına dönmemişti. O neredeyse, karısı oranın yüz mil uzağında oluyordu. Şimdi Woodhouse'da, biraz karaya vurmuş gibi bir durumdaydı. Potteries'de *neredeyse* anlaşmıştı bir gece kulübüyle yönetici olarak. Derbyshire'deki Ickley'de de buna benzer bir sözleşme yapmasına ramak kalmıştı. Endüstri ve madencilik kasabalarını gezmiş, ufak bir şeyler vurabileceği gece kulübü ya da gösteri programlarıyla ilgilenmişti. Şimdi kendini Woodhouse'da ve oldukça sığ bir suda bulmuştu.

Woodhouse'un bir sineması vardı zaten: şaşırtıcı bir biçimde yolunu bulan ünlü mimar ve dekoratör Jordan'ın yaptığı bir sinema. James'in gençliğinde Jordan tanınmamış, bilgisiz bir hiçti. Oysa şimdi bir otomobili vardı, düşük kapaklı siyah gözleriyle alaycı bir küçümsemeyle bakıyordu yaşlı James'e. Biraz şişmanca, sağlıksız, ama sessiz ve yenilmezdi A. W. Jordan.

"Bu işte fırsatı kaçırdım," diyordu James eli ayağı dolaşarak. "Çok iyi bir fırsat kaçırdım bu işte. Sinemayı ilk ben yapmalıydım."

Mr. May'e de itiraf etti bunu, "yöneticilik" işi arayan o yabancıya. Mr. May de tombuldu ve dilini tutmasını biliyordu, ama yine de etli yüzü ve açık mavi gözleri bir hayli bağırtkandı, onun için sanki sözünü piposuna koyup içiyor gibiydi. Pipo içtiğinden değil; aslında yalnızca sigara içerdi. Ama James'in itirafına, yararlanılacak bir şey olarak yapıştı, sarıldı.

Mr. May'in kafası fena çalışmıyordu ama, kanatlı değildi zekâsı, yayan ilerliyordu. Woodhouse'a Jordan'ın "Empire" Sineması'na değil, eski At Pazarı'ndaki derme çatma tahta yapıya bakmak için gelmişti: Wright'ın Sineması ve Varyete Tiyatrosu. Wright'daki numaralar Woodhouse Empire Sineması'ndakiler gibi üstün kalite değildi. Yine de madenciler ve işçi kızlarla tıka basa dolu oluyordu. Ama ne yazık ki At Pazarı pastasına Mr. May'in el sürmesine imkân yoktu. Wright'ın işi bir aile işiydi. Mr. ve Mrs. Wright ile bir oğulları ve iki kızlarıyla onların kocaları: tamamen kapalı bir aile işi. Ama Mr. May'in hoşuna gi-

den türden bir işti: Ancak aralarda film gösteriliyordu. Sinema programda Mr. May'e göre – daha heyecanlı olaylar, yani hokkabazlar, popüler şarkılar, beş dakikalık farslar, numara yapan kuşlar – komikler arasında bir maddeydi sadece. Mr. May bir programın sadece göz yoran filmlerden ibaret olmasını istemeyecek kadar insaniydi.

Bir açık kapı bulmayı bir türlü beceremediği için bayağı sinirleniyordu. Ailesini geçindirmesi gerekiyordu – gerçi dürüstlüğü varyete tipi bir dürüstlüktü ama kızı ve karısı konusunda vicdanı duyarlıydı. Amerika'da çok uzun süre kaldığı için birtakım Amerikan özellikleri edinmişti, bunlardan biri de böyle özel hayatında masum, "iş hayatında" da rahat ve doğal bir biçimde çıkarcı olmaktı. Maddi şeylerde tuhaf bir duygunluğu vardı, elbiselerinin düzgün ve derli toplu, çamaşırlarının tertemiz, yüzünün de bir melek yüzü gibi tıraşlı olmasından hoşlanıyordu. Ama ne yazık ki elbiselerinin modası geçmişti, onun için, dükkânda sarılmış bir paketten daha o sabah çıkmış kadar yeni oldukları halde, biraz pahalı şıklıkları girdiği işlerde lehine değil aleyhine etki yapıyordu. Başına biraz ufak gelen fötr şapkaları dolgun pembe yüzüne doğru havalı bir biçimde eğik duruyorlardı. Ama gözleri dalgındı, talihinin hak etmediği kadar kötü olduğunu düşünür gibiydi ifadeleri ve altlarında derin çizgiler vardı.

Böylece Mr. May, Woodhouse'un en iyi oteli olan *Moon and Stars*'da –iyi bir otele yerleşmesi şarttı– dalgın dalgın durumunu düşünüyordu. Woodhouse'da kazanacak bir şey yoktu. Alfreton'a gitmeliydi. Peki, orada bir şey bulabilecek miydi? Ah, ah, bu kötü dünyada, sorumluluklar altında ezilen, elinden geleni yapmaya kararlı olup da kendisine fırsat verilmeyen bir insan nereye gidebilirdi ki? Mr. May, parası olan her Amerikalı gibi Pullman otomobiliyle yolculuk etmiş ve konakladığı şehirlerin en iyi otellerine inmişti, Amerika'dayken. Hem de bayağı iyi becermişti bu işleri. Oysa şimdi, meteliğe kurşun atan bu İngiltere'de, ayakkabılarının topuklarından aşındığını görüyor, tren bileti alacak kadar bile parası kalmayacağından korkuyordu. Otelin parasını ödeyemeden sıvış-

ması gerekirse ne yapsın, bu onun değil, dünyanın suçuydu. Ölecek değildi ya. Yine de Birmingham'a gidecek kadar bir para ayırmalı. Karısının Londra'da oturduğunu söylüyordu hep. Ve hep, mektuplarını postalamak üzere, Lumley'ye kadar yürüyordu. İşi gücü kaçamaktı.

Mektuplarını postalamak için yine yürüdü Lumley'ye. Ve baktı Lumley'ye. Allahın belası, kuyu gibi bir yerdi burası. Vadiden aşağı uzun, tozlu bir yol iniyordu. Çanak çömlek yapımından artakalan açık renk bir toz ve süprüntü kaplamıştı her yeri ve yol kıyısındaki kocaman bacalar karınlarından kapkara bir duman kusuyorlardı. Biraz ileride kısa bir sapak vardı ve bunun ucunda, simsiyah, pas içinde bir yer olan demirhane görünüyordu. Tren istasyonu bunun az ötesindeydi ve biraz sonra da, çorap fabrikalarının olduğu Hathersedge'e doğru uzanan evler başlıyordu. Ağaçların ve çimenli yamaçların üstünde yüksekçe bir yerden övünçlü ve adi bir biçimde yükselen kilisesiyle Woodhouse, Lumley'nin yanında huzurlu bir cennetti.

Mr. May bir ufak viski yuvarlamak üzere Derby Hotel'e girdi. Ve tabii sohbete başladı.

"Bu sizin Lumley pek durgun görünüyor," dedi tuhaf, incelmiş programcı sesiyle. "Eğlence çeşidinden *hiçbir şey* yok mu burada?"

"Herkes Woodhouse'a gider... ya da Hathersedge'e."

"Ama burada bir yer olsa yaşamaz mı – Wright'ın varyetesine *rakip* bir yer?"

"Olabilir – belki – biri başlatırsa."

İşte, bakir Lumley topraklarında bir sinema açma fikri James'e böyle aşılandı. Kadınlara tek kelime söylemedi. Ama Mr. May'in konuyu açtığı ilk sabah yepyeni bir adam olup çıktı. Çırpınmaya başladı, sanki o anda kanatları çıkıvermiş gibi çırpınıyordu.

"Gidelim de bir yer beğenelim," dedi Mr. May. "Bir şey söylemiş olmuyoruz, anlaşma yapmıyoruz. Sadece bir yer kararlaştırıyoruz zihnimizde."

Böylece, ertesi sabah bu garip çift Lumley'ye yollandı. James iyice hırpani bir durumdaydı, siyah ceketi ve koyu gri pantolo-

nu, ucuz gri kasketiyle. Yürürken öne doğru eğiliyor, hâlâ acele acele seğirtiyordu arkasından alınyazısı kovalıyormuşçasına. Yüzü zayıf ve hâlâ yakışıklıydı. İşin tuhafı ucuz kasketi, bir terslik sonucu, daha bir kibarlaştırmıştı onu. Yürürken çabuk çabuk sağa sola bakıyor, herkesle selamlaşıyordu.

Yanı başında, tombul ve elbisesine biraz güç sığar bir durumda, göğsü ilerde ve başı geride olmak üzere Mr. May, küçük çapta ama oldukça önemli bir kuşu hatırlatır biçimde, kibar kibar yürüyordu. Gri elbisesi kalıbına tıpatıp uymuştu; yalnız biraz dar geliyordu. Ceketiyle yeleğinin astarı kumaşla tıpatıp aynı tondaydı. Tertemiz ve yepyeni yumuşak yakalığında da gömleğinde olduğu gibi siyah bir şerit vardı. Üstü süet ayakkabıları siyahtı: Topukları *biraz* aşınmıştı yalnız. Koyu gri şapkası fiyakalıydı. Bütünüyle gayet şık, ama *bir parça* eski modaydı görünüşü. Mavi gözlerinin altı çökük de olsa yüzü fena halde pembeydi. Çok iyi dolduruyordu yerini, yalnız yer yanlış seçilmişti.

James öne, Mr. May geriye eğimlenerek yürürlerken bir yandan da dostça konuşuyorlardı. Mr. May incelmiş bir hayat adamı tonunu takınmıştı.

"Şüphesiz," dedi – bu kelimeyi çok söyler, biraz çiğner gibi telaffuz ederdi – "Şüphesiz," dedi Mr. May, "felaket bir yer, *felaket!* Bunca dolaştığım yerde bundan kötüsünü görmedim. *Gelgelelim,* sorun bu değil!"

Tombul ellerini tertemiz kolluklarından çıkarıp uzattı.

"Hayır, sorun bu değil. Kesinlikle bu değil. Bu tamamen konu dışı. "Bizim istediğimiz," diye başladı söze James.

"Seyirciler... şüphesiz! Bu da var işte! Bakir toprak!"

"Evet, kesinlikle. El değmemiş! Bozulmamış bir pazar."

"Bozulmamış bir pazar!" diye tekrarladı Mr. May, yürekten onaylayarak, ama yine de yüzünde belli belirsiz bir gülümseme gezindi. "Bizim için ne kadar iyi bir *talih.*"

"İyi kullanılırsa," dedi James. "İyi kullanılırsa."

"Evet, şüphesiz. Niye iyi kullanmayalım?"

"Evet, orası öyle, orası öyle." James'in sesi acele, biraz boğuk çıktı.

"Şüphesiz iyi kullanacağız! Lumley'de seyirci bulmayı da beceremezsek elimizden bir şey gelmiyor demektir."

"Bunların zevkleri konusunda bir kılavuzumuz var," dedi James. "Wright'ın, Jordan'ın ne yaptığını görebiliriz. Ayrıca Hathersedge'e, Knarborough'ya, Alfreton'a gidebiliriz önceden yani."

"Ah, tabii, *gerekli* görüyorsanız. Ben bütün bu işleri yaparım. *Hatta,* yöneticiler ve artistlerle de konuşurum, gazeteciymişim gibi yaparım, anlıyorsunuz. Aslında gazetecilikle bir hayli uğraştım, çeşitli gazetelerden kart almak son derece kolaydır."

"Evet, bu iyi bir fikir," dedi James. "Gazeteye röportaj hazırlar gibi... Çok iyi."

"Çok da basit! İstediğiniz *bütün* bilgileri toplarsınız ."

"Elbette, elbette!" dedi James.

Ve iki kahramanımız Lumley'nin pis sokaklarını ve ot bürümüş arsalarını ve bataklıklarını böyle, koklaya koklaya dolaştılar. İki Çingene arabasının durduğu çıplak bir arsa buldular. Arabalardan birinin alt basamağına bir kadın oturmuş, patates soyuyordu. Elinde büyük, soluk mavi emaye bir su kabıyla melez bir kız yaklaştı. Arka tarafta, boyalı brandayla örtülmüş iki kulübe vardı. İçeriden çekiç sesi geliyordu.

"Günaydın!" dedi Mr. May, kadının önünde durarak. "Panayır zamanı galiba, öyle mi?"

"Hayır, panayır yok," dedi kadın.

"Ya. Demek kendi başınıza buraya yerleşiyorsunuz. İşler iyi mi?"

"Şöyle böyle," dedi kadın.

"Vah vah! Demek çok iyi değil. İyi günler."

Mr. May'in tecrübeli gözü, kulübelerden birini örten brandanın altından eğilen bir zenciye takılmıştı. Zenci zayıftı, genç ama güçsüz görünüyor, yürürken topallıyordu. Yüzü, Watteau'nun resmindeki genç zenciyi andırıyordu – acıklı, dalgın, kuzeyde olmaktan dertli. Bir anda Mr. May durumu kavramıştı: Adam kadının kocasıydı – bu bölgelere alışmaya çalışıyorlardı. Kurmaya çalıştığı kulübe kazığa halka geçirme oyunu içindi. Öbürü de tüfekle atış yapmak için. Bir Amerikalının bir zen-

ci karşısında duyduğu tiksintiyi duyan Mr. May James'le birlikte oradan uzaklaştı.

Kadının Lumley'den olduğunu, iki çocuğu olduğunu, zencinin sessiz sedasız, kendi halinde bir adam olduğunu ve ailenin Lumley halkıyla pek alışverişi bulunmadığını öğrendiler.

"Tersi olacak değildi ya," dedi Mr. May, böyle bir ihtimalin bile hatırlatılmasına biraz sinirlenerek.

Sonra soruşturmaya devam etti: Ne kadar zamandır buradaydılar? –Üç ay– daha ne kadar kalacaklardı? –Bir haftacık daha, sonra Alfreton panayırına gidiyorlardı?– Arsanın sahibi kimdi – Mr. Bows, kasap. Ya! Arsa ne içindi? Hiç, ev yapmak için. Ama temel atmaya uygun değildi.

"Tam aradığımız şey! *Şansımız var,*" diye haykırdı Mr. May, sokağa adımlarını atar atmaz canlanıp dikleşerek. Ama bu neşe ve bu canlılık bayağı yoruyordu onu. Saat on bir viskisini fena halde –fena halde– özlemişti. Toparlanmak için. İçki kullanmadığını bildiği James'e de bir türlü açamıyordu derdini. Onun için Woodhouse'a kadar güçbela sürüklendi ve derinden bir "Oh!" çekerek *Moon and Stars*'ın barına çöktü. Küçük burnunu kırıştırdı. Buranın kokusundan hiç hoşlanmıyordu. İşçilerin içtiği *rezil* bira. Öf! – *çok* yorulmuştu. Viskisini eline alıp arkasına yaslandı ve boş gözlerle önüne baktı. Gözlerinin altı büsbütün çökmüştü. İyice şanssız buluyordu kendini, sinirliydi.

Yine de, James'le bir daha buluştukları zaman canlılığını yeniden takındı. Daha maliyet konusunu açmamıştı. James'den ne zaman avans alabilirdi? Bunu konuşmakta acele etmeliydi *artık*. Aynanın karşısında gevrek, kıvırcık kumral saçlarını özenle taradı. Şakakları bayağı ağarmıştı! Nasıl ağarmasın, böyle bir hayat yaşayınca! Gömleğiyleydi. Gri saten astarlı yeleği biraz dar geliyordu. Şişmanlamıştı ama kilo da almamış gibiydi. Hayır, hiç. Aynada kendini yandan süzdü, yok, aslında adamakıllı zayıftı. Kendilerini bir kuş gibi taşıyan insanlardandı, öyle ki, kuyruğu biraz geriden geliyordu afili bir biçimde. Yeleğinin saten astarı ne kadar iyi dayanmıştı! Kolluklarına baktı. Gidiyorlardı. Neyse ki gömlekleri yaptırdığında yakalıklarla kolluklarını yenileyecek kadar kumaş ayırtmıştı. Ceketini sırtına ge-

çirip toz şüphesi uyandıran en ufak şeyleri fiskeleyerek temizledi. Yeniden, gidip James'le avans işini konuşmaya hazırlandı. Mutlaka gerekliydi avans.

Ne var ki o gün alamadı avansını. Ertesi sabah saat altıda kahvaltı gelsin diye zili çalıyordu. Daha saat on olmadan Lumley'ye gidip dönmüş, Mr. Bows'la arsa konusunda iki çift söz etmiş ve hatta tiksintisini yenerek sessiz, çelimsiz, üzgün zenciyle bile görüşmüştü. Alfreton panayırını, sinema makinesi için portatif bir kulübe edinme imkânını sormuştu ona.

Bütün bu haberlerle James'e geldi; pejmürde kulübe değil. Esnaf Birliği denen yerin bomboş okuma odasına; buraya gerçek esnaf adımını atamaz, yalnız James'in sınıfından insanlar gelirdi. Bu odada satranç tahtasını aldılar ve oyun oynar gibi yaptılar. Ama görüşmeleri hızlı ve gizliydi.

Mr. May bütün keşiflerini anlattı. Sonra, bir deneme yapar gibi, sordu:

"Ne dersiniz, işin mali yanını da düşünmeye başlasak mı? Bir bina dikeceksek" – Tuhaf ama bu konuda hep bu deyimi kullanırdı– "ne harcayacağımızı bilmemiz gerekir."

"Evet –evet öyle–" dedi James Mr. May'e bakarak, sinirli sinirli, kaypak bir tavırla. Mr. May de dalgın bir tavırla siyah veziriyle oynuyordu.

"Görüyorsunuz ki," dedi Mr. May, "elimde hiç nakit para yok. Şüphesiz *ileride* –gerekirse– birkaç yüz bulabilirim. Birçok *alacağım* var – bir hayli. Ama bütün alacakları toplamak çok güç, hele Amerika'dan." Mavi gözlerini James Houghton'a dikti. "Şüphesiz bir süre erteleyebiliriz, alacaklarımı toplayıncaya kadar. Ya da sizin yanınızda yönetici olabilirim – işverenim olabilirsiniz."

James'in yüzünü süzdü. James satranç tahtasına bakıyordu. Heyecan içindeydi. Ortak istemiyordu. Bu işe kendi başına girmek istiyordu. Nefret ediyordu ortaklardan.

"Belli bir maaşla yönetici olmaya razı mısınız?" diye sordu James telaşlı ve boğuk bir sesle, ince parmaklarını oynatarak.

"Elbette, bana ileride, karşılıklı anlaşmaya bağlı koşullar altında ortak olma hakkı tanıyacak olursanız."

James bundan pek hoşlanmadı.

"Ne gibi koşullar düşünüyorsunuz?" diye sordu.

"Şimdilik önemli değil. Şimdilik isterseniz belli bir maaşla yönetici olarak işe başlayayım, şöyle –maaş– ne kadar dersiniz?"

"Haftalık olarak mı?" dedi James, haftalığı vurgulayarak.

"Aylık olsa daha iyi değil mi?"

Birbirlerini süzdüler.

"Vazgeçme durumu olursa bir ay önceden bildirilmek üzere," diye devam etti Mr. May.

"Ne kadar?" dedi James. Cimrileşivermişti.

Mr. May bakımlı parmaklarını inceledi.

"Vallahi, yirmi pounddan az bir parayla bu işi yürütebileceğimi sanmıyorum. Bu da gülünç denecek kadar düşük şüphesiz. Amerika'da ayda üç yüz dolardan aşağısını hiçbir zaman kabul etmedim, ki bu da orada kabul ettiğim en düşük ücretti. Ama şüphesiz, İngiltere Amerika gibi değil – ne yazık ki."

Ama James titrek titrek başını sallıyordu.

"İmkânsız!" diye şirret bir tavırla cevap verdi. "Yirmi sterlin imkânsız. Veremem. Düşünemem bile."

"Öyleyse bir rakam söyleyin. Ne düşündüğünüzü söyleyin." Mr. May bu taşralı pimpiriğin böyle kurnaz kurnaz başını sallamasından ve kendisinin de birdenbire aşağı bir duruma düşmesinden huylanmıştı. James kesin bir tavırla:

"Ayda on sterlinden fazlasını veremem," dedi.

"Ne!" diye bağırdı Mr. May. "Neyle geçineceğim peki? Karım neyle geçinecek?"

"Bu iş kendi parasını çıkarmalı. Başka türlü yapamam. Parayı çıkarmak için de yapılacak şey en baştan giderleri az tutmaktır."

"Hayır! Tam tersi. Başında biraz harcama yapmayı göze almalısınız. Öyle kuruşu kuruşuna giderseniz hiçbir yere varamazsınız. Ayda on sterlin! İmkânsız. Ayda on sterlin? Peki ama *neyle* yaşayacağım ben?"

James'in kafası hâlâ hayır anlamında sallanıyordu. İki adam o sabah hiçbir anlaşmaya varmadılar. Mr. May yerine her günkünden daha yorgun ve bıkkın döndü, viskisini içerken her za-

mankinden daha küskündü. James ise savaşın ateşine kaptırmıştı kendini, ışıl ışıl yanıyordu.

Zavallı Mr. May bir sonraki buluşmalarına hazırlık olarak, bütün canlılığını ve zekâsını toplamak zorunda kaldı. Karar verdi, başka yollardan bir yüzde koparacaktı. Bilinen bütün yolları düşündü. On sterlini kabul edecekti –ama gerçekten, hayatınızda hiç bu kadar komik şey duydunuz mu? On sterlin!– Pis paragöz ihtiyar, kocakarı! On sterlini kabul edecekti ama bu parayı başka yoldan geri alacaktı.

Yine zenciyle görüşmeye koştu. Ondan, Selverhay Common yakınlarında yer alan ve belki de satılmak üzere bulunan yanları bölmeli eski bir gezginci tiyatro soruyordu. Bir kez daha Mr. Bows'a koştu. Çeşit çeşit mektuplar yazdı ve cevaplar aldı. Ertesi gün sabah 8.00'de Selverhay yolundaydı. Zavallı adam, hiçbir güzelliği olmayan yedi millik yolu, ayaklarına biraz da dar gelen pabuçlarıyla yürüyordu. Bir zamanlar güzel olan ama şimdi, maden işçilerinin yaşadığı köylerle karalanmış tepeciklerin arasından geçiyordu. Sonunda önüne çıkan serserilere sora sora Common'a geldi. Common da hiç öyle adının çağrıştırdığı gibi bir yer değildi; insanın içine sıkıntı veren köylerin en kötülerinden biriydi; çıplaktı, tepenin üzerinde, gökyüzüne ve tamamen çorak bir manzaraya bakıyordu.

Orada tiyatro gişesini gördü. Koyu kırmızı boyalı yapı eski ve pisti. Üstünde yırtık afiş parçaları duruyordu. Tahta duvarları otlar bürümüştü. Bari çürümüş olmasaydı. Yere çömelip çakısıyla duvarı dürtükledi, deldi. Kafasında kavanoz gibi duran başlığıyla bir köy polisi onu görüp bisikletinden inerek sinsice çayırı geçene kadar öylece kaldı. Polisin emreden sesini duyunca şaşkınlığa uğrayan Mr. May'e neredeyse inme inecekti:

"Ne arıyorsun burada?"

Mr. May kıpkırmızı bir yüzle, boynundaki damarlar şişmiş bir halde kalktı, elinde çakıyı tutuyordu.

"Ah, günaydın," dedi. Ceketini düzeltip, sırık gibi duran uzun boylu polise ve pırıldayan bisikletine baktı. "Şu eski yapıya satın almak niyetiyle bir bakayım demiştim. Korkarım, alt taraftan çürümeye başlamış."

"Pek şaşmam," dedi polis, çakısını kapamakta olan Mr. May'e kuşkulu kuşkulu bakarak.

"Ne yazık ki bu haliyle benim işime yaramaz," dedi Mr. May.

Polis cevap vermeye tenezzül etmedi.

"Acaba bunun hakkında bilgi almak için kime başvurmalıyım, biliyor musunuz?"

Mr. May, çok görmüş geçirmiş bir adamın en nazik, en sokulgan sesiyle konuşuyordu. Ama polis, Mr. May normal, namuslu dünyada bilinmeyen olağanüstü bir örnekmiş gibi, onu tepeden tırnağa süzmeye devam ediyordu.

"Ne hakkında?" dedi.

Mr. May alıngan bir tonda, "Satın alıp alamayacağım hakkında," dedi. Büyük bir çaba harcıyordu erkek erkeğe, açık açık konuşma tavrını sürdürebilmek için.

Polis, "Onlar burada yoklar," dedi.

"Ah, öyle mi? Neredeler? Kim bunlar?"

Polis bu kez eskisinden de fazla bir kuşkuyla süzdü onu. "Adları Cowlard'dır. Yolculukta olmadıkları zaman Offerton'da otururlar."

"Cowlard... Teşekkür ederim." Mr. May cep defterini çıkardı. "C-o-w-l-a-r-d böyle mi? E, adresi rica edeyim, lütfen?"

"Sokağı bilmiyorum. Fakat Three Bells'den öğrenebilirsiniz. Hanımın kardeşi olurlar."

"Three Bells – teşekkür ederim. Offerton mu dediniz?"

"Evet."

"Offerton – neresidir bu?"

"Sekiz mil çeker."

"Sahi mi? – Nasıl gidilir oraya?"

"İster yürürsün, istersen trenle gidersin."

"Ah, demek istasyonu var."

"İstasyon!" Polis ona ya budala ya da suçlu biri gözüyle baktı.

"Evet, istasyon var mı orada?"

"Evet, Chesterfield'den sonraki en büyük istasyon."

Mr. May ansızın uyandı.

"Ah, ah," dedi, "*Alfreton* demek istiyorsunuz."

"Evet, Alfreton." Polis artık onun garip bir adam olduğu kanısına varmıştı. Allahtan ki çok istekli bir polis memuru değildi, polis olarak yükselmekte gözü yoktu; aşağı mevkilerde kendini daha güvenli buluyordu.

"Buradan istasyona giden yol hangisidir, öyleyse?" diye sordu Mr. May.

"Pinxon'dan mı yoksa Bull'ill'den mi gitmek isterdiniz?"

"Pinxon'la Bull'ill mi?"

"Evet, iki tane var," dedi polis.

"Selverhay'e gitmek için iki istasyon mu var?"

"Evet, bu ikisi var."

"Hangisi daha iyi?"

"Gelen trene bağlı. Bazen bir iki saat beklemek zorunda kalırsınız."

"Trenlerin saatini bilmiyorsunuz, değil mi?"

"Bir tane öğleden sonra var; ama istasyona vardığınızda gitmiş olabilir mi bilmem."

"Hangisine?"

"Bull'ill'e."

"Ha. Bull'ill. Eh, en iyisi bir deneyeyim. Yolu tarif eder misiniz?"

Bir saatlik zahmetli bir yürüyüşten sonra Mr. May *Bulwell* istasyonuna geldi ve akşamın altısına kadar tren olmadığını öğrendiğinde Mr. Houghton'dan alacağı parayı kuruşu kuruşuna hak ettiği duygusuna kapıldı.

Miss Pinnegar'la Alvina'ya kendilerini bekleyen serüven hakkındaki ilk bilgiyi, James'in dükkânı yandaki manav Marsden'e kiraladığını onlara bildirdiği zaman edindiler. Marsden daha önce kiraladığı manav bölmesiyle aynı fiyata, bu yeni bölmeyi de kiralamaya razı olmuştu. Üstelik bütün gerekli değişiklikler ve eklemeler için harcamaları da kendisi yükleniyordu. Bu James için çok kârlı bir işti; kendi cebinden bir kuruş çıkmadan kirayı net kâr olarak alacaktı.

"İyi ama ne zaman?" diye bağırdı Miss. Pinnegar.

"Ekimin birinde gelip yerleşecek."

"İyi fikir. Dükkân pek işe yaramıyordu," dedi Miss. Pinnegar.

"Elbette yaramıyordu," dedi James, ellerini ovuşturarak; çok özel bir biçimde heyecanlanıp memnun olduğunun bir işaretiydi bu.

"Siz de emekliye ayrılıp, sessiz sakin bir köşeye çekilecek misiniz?" dedi Miss Pinnegar.

"Bakalım," dedi James. Ve bu öldürücü kelimelerden sonra Mr. May'i bulmak üzere dışarı süzüldü.

"Babam bir şeyler peşinde," dedi Alvina uyarıcı bir sesle.

"Bence de öyle," dedi Miss Pinnegar derin derin düşünerek. "Şimdi ne buldu acaba, merak ediyorum."

"Kim bilir?" diye güldü Alvina. "Ama bahse girerim ki çok kötü bir şeydir; yoksa bize söylerdi."

"Evet," dedi Miss Pinnegar usulca. "Mutlaka söylerdi. Acaba nedir?"

"Hiç fikrim yok," dedi Alvina.

İki kadın öyle içlerine kapanık yaşıyorlardı ki James'in Lumley yolculuklarından haberleri yoktu. Onun için, kediler gibi, erkeklerinin akşam yemeğine dönüşünü gözlediler.

Miss Pinnegar onun, baştan aşağı griler giyinmiş, ardıç kuşu gibi göğsünü gösterişle kabartan ve her zamankinden daha pembe bir görünümü olan Mr. May'le heyecanlı heyecanlı konuşarak geldiğini gördü. En sonunda anlaşmaya vardıkları için şerefe bir viski soda içmeye cesaret edebilmişti, James de resmen bir bardak şarap içmişti.

"Alvina!" diye kısık bir sesle dükkâna doğru seslendi. "Alvina! Çabuk!"

Alvina koşarak dükkâna indi, köşe camından dışarıyı gözetlemek için. İki adam oracıkta duruyordu. Mr. May gösterişli, pembe yüzlü, gri tüylü bir kuşa benziyordu. Bütün dikkatini James Houghton'a vermiş, başını sağa sola oynatıyor, hatta arada bir ceketinin yakasından çekerek ondan onaylayıcı bir söz duymak gibi boş bir hevese kapılıyordu. Bu arada James'in başı sallanıyor, yüzü konuşmanın heyecanıyla oynuyordu. Ağırlığını bir ayağından ötekine aktararak dinleyicisinin çevresinde dolanıyordu. Miss Pinnegar, dehşet içinde:

"Bu adi görünüşlü adam kim olabilir ki?" dedi.

"Hiç bilemeyeceğim," dedi Alvina, manzaranın komikliğine gülerek.

"Korkunç bir adam değil mi sizce?" dedi zavallı yaşlı kadın.

"Tam anlamıyla felaket. Hayatınızda hiç bu kadar pembe bir surat gördünüz mü?"

"Hele şu kordonlarına bakın!" dedi Miss Pinnegar öfkeyle.

"Belki elbiseyi de babam satmıştır ona," dedi Alvina.

"Dua edelim de o babanızı satmış olmasın, bu kadarına bile razıyım," dedi Miss Pinnegar.

İki adam eve doğru birkaç adım yaklaştılar, kadınlar da içeri kaçmak için hazır vaziyete geçtiler. Orada durup sokağı gözetlemek tabii ki dünyanın en ayıp işi olurdu. Ama kim bu durumda ayıbı düşünebilirdi?

"Yine durdular," diye Alvina'ya seslendi Miss Pinnegar.

İki adam birkaç heyecanlı kelime daha konuştular, sesleri ancak işitilebiliyordu.

"Kim olabilir, çok merak ediyorum," diye mırıldandı Miss Pinnegar çaresizlik içinde.

"Tiyatrocudur, eminim," diye açıkladı Alvina.

"Öyle mi dersiniz?" dedi Miss Pinnegar. "Olamaz! Olamaz!"

"Başka da bir şey olamaz, öyle değil mi?"

"Ah, inanamıyorum, inanamam."

Şimdi Mr. May, alıkoymak istercesine, eliyle James'in kolunu tutuyordu. Ve şimdi işverenin elini sıkıyordu. Ve şimdi ucuz kasketiyle James resmi bir veda gülümsemesiyle uğurluyordu onu. Ve Mr. May gri süet eldivenli elini zarifçe sallayarak, zıplar adımlarıyla *Moon and Stars*'a dönüyor, James ise, her zamanki aceleciliğiyle, ayaklarının ucuna basa basa eve koşuyordu.

Alvina çabucak geri çekildi, ama Miss Pinnegar göğsünü gerdi. James dükkânın girişinde onu karşısında bulunca şaşakaldı.

"Ah... Miss Pinnegar!" dedi ve yanından sıvışmaya davrandı.

"Kimdi o adam?" Miss Pinnegar, yaramazlıklarına daha fazla dayanamayacağı bir çocukmuş gibi sert sert sordu James'e.

"Ha? Anlayamadım?" dedi James şaşırarak.

"Kimdi o adam?"

James biraz sağırdı, sesi de çatallaşmıştı.

"Adam..." Miss Pinnegar kapıya döndü. "Bakın, o adam!"

James de kapıya gelerek sanki garip bir manzarayla karşılaşacakmış gibi dışarı baktı. Mr. May'in daracık ceketi, gri eldivenli, züppe şapkalı, arkadan görünüşü onu epey şaşırttı. Bu manzaranın kendisine gösterilmesine kızmıştı.

"Ha," dedi. "O benim menajerim." Ve aceleyle dükkâna girerek yemeğini istedi.

Miss Pinnegar birkaç dakika için dükkânın girişinde her şeyi unutarak kalakaldı. Bilinci işlemez olmuştu. Kendine geldiğinde bir isteri ve çöküntünün eşiğinde hissetti kendini. Bir kez daha kendini katılaştırdı, ama bu çaba ona hayatının bir yılına mal oldu. Hiçbir zaman kendini bırakmamış, isteriye hiç kapılmamıştı.

Yine kendini toparladı ama bu darbeden beli bükülmüş gibiydi; dükkânın kapısını kapatarak önüne geçilmez bir şey gibi James'in ardından gitti. Yemeğini yiyordu, onun içeri girdiğini fark etmemiş gibiydi. Türlü kokusu yayılmıştı ortalığa.

"Ne menajeri?" dedi Miss Pinnegar, kısa, sessiz ve kaçınılmaz bir şey gibi durarak kapıda.

Ama James o ünlü dalgınlarından, vecitlerinden birindeydi.

"Ne menajeri?" diye üsteledi.

O yine hiçbir şeyin farkında olmadan tabağının üzerine eğilmiş, türlü atıştırıyordu.

"Mr. Houghton!" dedi Miss Pinnegar birdenbire değişik bir sesle. Kül sarısı bir renk almıştı yüzü. Masanın üzerine vuran eli garip, keskin bir ses çıkarttı.

James irkildi. Uykudan sıçrayan biri gibi başını kaldırıp şaşkın şaşkın baktı.

"Ha?" dedi, ağzını aça aça. "Ha?"

"Cevap verin bana," dedi Miss Pinnegar. "Ne menajeri?"

"Menajer mi? Ha? Menajer mi? Ne menajeri?"

Biraz daha yaklaştı, kara giysileri korku veriyordu. James büzüldü.

"Ne menajeri?" diye yankıladı James. "Benim menajerim. Sinemanın menajeri."

Miss Pinnegar ona baktı, baktı ve konuşmadı. O anda kadınlığından ötürü ona duyduğu bütün öfke sessizce boşalıyordu James'in üzerine, tıpkı kara bir elektrik akımı gibi. Bir öfke makinesi haline gelen Miss Pinnegar patlayacak duruma geldiğini seziyordu.

"Sinema! Sinema! Yani bir de..." Ama boğulacak gibi olmuştu. Damarları çatlamak üzereydi. Bir eliyle masaya tutunma gereğini duydu.

Korkunç bir andı. Maskeleşen yüzü, camlaşan gözleri ve moraran dudaklarıyla ölümcül, korkunç bir görünüş almıştı. Korkunç bir gök gürültüsü patlayacak gibiydi. James solgunlaştı, ses etmedi. Sessizlik ve gerilim dakikalarca sürdü.

Ve o dakikalarda Miss Pinnegar James'le işini bitirdi. Artık hayatının sonuna kadar işi bitmişti onunla. Yeteri kadar kendini toparlayınca sandalyesine gitti, tabağının başına oturdu. Bir süre sonra sanki tek başınaymış gibi, yemeye başladı.

Bütün bunlar kendisi için hiç beklenmedik ve korkunç bir an olan zavallı Alvina da bir ona bir ötekine baktıktan sonra başını tabağına eğdi. James de başı öne eğik oturuyordu, yemeğini unutmuştu. Miss Pinnegar çok yavaş, kendi kendine yiyordu.

"Yemek yemek istemiyor musunuz, Alvina?" diye sordu uzun bir süre sonra.

"Deminki kadar istemiyorum," dedi Alvina.

"Niye?" dedi Miss Pinnegar. Kısa konuşuyordu, neredeyse Miss Frost kadar kısa. Garip bir biçimde Miss Frost'u andırıyordu.

Alvina çatalını aldı ve mekanik olarak yemeye başladı.

Miss Pinnegar, "Hep düşünürüm, türlüye biraz şalgam konunca daha lezzetli oluyor," dedi.

"Bence de öyle, gerçekten," dedi Alvina. "Ama şalgam daha çıkmadı."

"Salı günkü yemekte kullanmamış mıydık?"

"Yok, onlar sarı turptu; şalgam değil."

"Eh o zaman sarı turp olsun. Sarı turpları seviyorum," dedi Miss Pinnegar.

"Bilseydim biraz koyardım," dedi Alvina.

"Evet, bir dahaki türlüyü öyle yaparız."

Sinema konusunda tek kelime konuşulmadı; tek bir soluk alınmadı. James erik tatlısını yer yemez kaçtı. O gittikten sonra Alvina:

"Ne işler çevirdi acaba?" dedi.

"Bir sinema almıştır... Ve gördüğümüz o adam da menajeri. Oldukça basit."

"İyi ama sinemayı ne yapacağız biz?" dedi Alvina.

"O, onun yapacağı iş. Beni ilgilendirmez. Benim derdim değil. Kendisine ödünç para filan vermeyeceğim. Hiç düşünmeyeceğim bile; ben o sinemayı yok bileceğim. Bu konuda bütün söyleyeceklerim de bu kadar," diye açıkladı Miss Pinnegar.

"Ama kendini bu işe bağlamış bile," dedi Alvina.

"Eh, o zaman bırak kendi çıksın işin içinden. Benim işim değil bu. Ayrıca babanızın işleri beni ilgilendirmez. Hem küstahlık olur bu tür işlere karışmam."

"*Beni* de fazla ilgilendirmiyor," dedi Alvina.

"Siz farklısınız. Siz onun kızısınız. Allahtan ki benim akrabam filan da değil. Annenize acıyorum."

"Ama o hep böyleydi zaten," dedi Alvina.

"Zaten bütün sorun da burada ya," dedi Miss Pinnegar.

Miss Pinnegar'ın duygularında ölümcül bir hava vardı. Duyguları bir kez soğumaya başlayınca bir daha canlanmak bilmiyordu. Donmuş bir fareyi ısıtınayı deneyin daha iyi. Yalnızca kokuşur.

Bundan sonra zavallı Miss Pinnegar daha yaşlı görünmeye başladı. Hatta sırtı biraz kamburlaştı. Ve söylediği şeyler, Alvina'ya fena halde Miss Frost'u hatırlatıyordu.

Ertesi akşam, Miss Pinnegar çekildikten sonra James kızıyla konuşmaya daldı.

"Size bir sinema binası satın aldığımı söylemiştim," dedi James. "Şimdi makineler için görüşmeler yapıyoruz: dinamo filan."

"Nerede bu?" diye sordu Alvina.

"Lumley'de. Yarın seni götürüp yerini göstereceğim. Bina taşınabilir bir gezginci tiyatrosu. Bir kısmı perşembeye gelecek, önümüzdeki perşembeye."

"Kim var bu işte sizinle birlikte?"

"Tek başıma sayılırım, tek başıma sayılırım," dedi James Houghton. "Mükemmel bir menajer buldum, bu işi iyi bilen bir adam. Adı... Mr. May. Çok iyi bir adam. Çok iyi bir adam."

"Kısaca boylu, gri elbiseli biri mi?"

"Evet, düşünüyorum, Miss Pinnegar parayı alıp bilet dağıtabilir mi? Gişeyi üzerine alabilir mi? Ve sen piyano çalar mısın? Mr. May de makineyi işletebilirse –şimdi ders alıyor– ben de içerdeki işlerle meşgul olursam başka adama ihtiyaç kalmaz."

"Miss Pinnegar kasaya bakmaz, baba."

"Neden olmasın? Neden?"

"Neden olmayacağını söyleyemem. Ama hiçbir iş yapmayacak... Ve ben de senin yerinde olsam ona sormazdım."

Bir sessizlik oldu.

"Eh, n'apalım," dedi James biraz kabadayı bir tavırla. "Onsuz olmayacak değil ya."

Alvina'ya piyano çalmak düşüyordu! Bu ona bir darbeydi! Koşarak yatak odasına çıktı, hem ağlayıp hem gülmek için. Kendini piyanoya oturmuş *Şen Dul*'u bangırdatırken ya da daha duygulu anlarda *Rosary*'yi çalarken görüyordu. *Rosary*, üst üste. Film kareleri parıldadıkça seyirciler bağırıyorlardı. Adi bir oğlan çocuk sesi: "Buzlu frigo! Buzlu frigo! Buzlu frigo!" diye bağırıyordu ve Alvina yeni bir melodiye geçiyordu.

Allahım ne korkunç bir manzaraydı bu! Kahkahayla gülmeye başladı. Ve aynı anda Miss Frost'la annesini hatırladı. Yüreği eriyecek gibi ağladı. Sonra ne kadar gülünç, yakışık almaz melodi varsa hepsi birden kafasına üşüştü. Bu melodilere yeni sözler uyduruyor, olmadık değişiklikler yapıyordu. *Linger Longer Lucy* sözgelişi. *Linger Longer Lucy* teması üzerine hayalî melodiler örüyordu.

Linger Longer Lucy, linger longer Loo
How I love to linger longer linger long o'you.
Listen while I sing, love, promise you'll be true,
And linger longer longer linger linger longer Loo.

Bütün bunlar Miss Frost'u sinirlendiren şarkılardı.

For in Spooney-ooney island
Is there any one cares for me?
In Spooney-ooney Island
Why surely there ought to be-

Zavallı Miss Frost! Alvina filmin koptuğu anlarda, boğucu bir "Woodbines" atmosferi içinde bir grup soytarı kılıklı işçi korosunu yönettiğini düşündü.

How'd you like to spoon with me?
How'd you like to spoon with me?
(Why *ra-ther!)*

Underneath the oak-tree nice and Shady
Calling me your tootsey-wootsey lady
How'd you like to hug and squeeze
(Just try me!)

Dandle me upon your knee.
Calling me your little lovey-dovey-
How'd you like to spoon with me?
(Oh-h-Go on!)*

Alvina bunları düşüne düşüne neredeyse ateşi çıkacaktı.

Ertesi sabah Miss Pinnegar'a anlattı.

"Evet," dedi Miss Pinnegar, "benim bilet sattığımı görüyorsunuz, değil mi? Evet... öyle. Ama korkarım işin bu kısmını kendi yapmak zorunda kalacak. Siz de piyano çalacaksınız. Bu rezil olmak demektir! Rezil olmak! Miss Frost'la annenizin öldüğüne şükretmeliyiz. Her türlü utanma duygusunu yitirdi... En ufak bir utanç duygusu yok... Damlası bile yok –eskiden vardıysa eğer– çünkü çok şüphe ediyorum şimdi. Neyse, bütün söyleyeceğim şu: Neyse ki hiç ilgilenmiyorum bu işle. Size üzülüyorum, kızı olduğunuz için. Yüreğim parçalanıyor size, gerçekten yüreğim parçalanıyor. Hiç utanma kalmamış... Hiç utanma kalmamış."

(*) O dönemin popüler şarkılarından. İngilizce ses oyunlarına dayandığı ve anlamsız kelimeler kullandığı için çevrilmeden bırakıldı. Genel olarak flörtle ilgili şarkılar – ç.n.

Miss Pinnegar, bir ördek yürüyüşüyle odadan çıktı.

Alvina Lumley'ye gitti. Kendisine sinemanın yeri gösterildi ve Mr. May'le tanıştırıldı. Mr. May ona en Amerikanvari tavrıyla eğildi ve kusursuz bir Amerikan saygısı gösterdi.

"Mükemmel bir iş değil mi?" diye sordu. "Siz ne dersiniz?"

"Harika," diye cevap verdi.

"Ah tabii," dedi. "Yapıyı geçici olarak kullanacağız. Tabii, bakılacak, seyredilecek bir şey değil: Eski bir gezginci tiyatro evi. Fakat aslında, önemli olan başlamaktır."

"Siz de filmi oynatacaksınız, öyle değil mi?" diye sordu Alvina.

"Evet," dedi gururla. "Akşamlarımı Knarborough'da Marslıların operatörünün yanında geçiriyorum. Çok ilginç, gerçekten çok ilgi çekici buluyorum bu işi. Siz de piyano çalacaksınız, öyle mi?" diyerek başını yana doğru eğdi ve çapkınca baktı ona.

"Öyle diyor babam," diye cevapladı.

"Siz ne diyorsunuz, peki?" diye meraklandı Mr. May.

"Galiba benim söz hakkım yok."

"Ah, olmaz olur mu? Elbet yapmak istemiyorsanız yapmazsınız. Böyle hiç olmaz. Genç bir çocuk tutamaz mıyız?" diyerek sorarcasına James'e baktı.

James, "Woodhouse'da bulunabilecek herhangi biri kadar iyi çalabilir Alvina," dedi. Giderlerimizi çoğaltmayalım. Hele ücretler, özellikle..."

"Ama, elbette Miss Houghton da kendi ücretini alacak. İşçinin değerine göre ücreti vardır. Kadın olsun, erkek olsun. Siz de aynı paraya bilekleri kuvvetli bir delikanlı tutarsınız. Korkarım bu iş Miss Houghton'ı yorgunluktan öldürür..."

"Sanmam," dedi James. "Sanmam. Birçok zaman eşlik etmesi gerekmeyecek..."

"Eh iş oraya geliyorsa, bir kısmına ben de eşlik edebilirim, makineyi çalıştırmadığım anlar. Piyanoda uzman sayılmam... ama biraz bilirim." Ve önünde piyanonun tuşesi varmış gibi, Alvina'nın karşısına geçip parmaklarıyla tuşlara vurur gibi yaptı. Yan yan Alvina'ya bakıp hafif çapkın gülümsüyordu.

"Eminim ki," diye devam etti, "yemek tabaklarıyla cambazlık eden adamlar dışında herkese eşlik edebilirim piyanoyla. Ama

onlar oynarken çalarsam tabaklar düşüp kırılabilir. Şarkılara gelince – aman Allah; *Con molto espressione!*"*

Ve yine hayalindeki tuşların üzerinde parmaklarını gezdirdi, tombul yanaklarına yayılan gülümseyişiyle Alvina'yı süzdü.

Alvina biraz biraz adamı sevmeye başladı. Azıcık tanıyınca bu adamın çıtkırıldım bir yanı olduğunu görüyordunuz: Gerçekten *kılı kırk yaran* bir yanı vardı. *Show* adamıydı, elbet orası öyle! Bağırtkandı ama kendi içinde kuralları olan bir gösterişlilikti.

Bundan sonra epey sık gelmeye başladı Manchester House'a. Miss Pinnegar ona karşı sertti, o da ondan hoşlanmıyordu. Alvina'yla oturup çene çalmaktan hoşlanıyordu.

"Karınız nerede?" diye sordu ona Alvina.

"Karım mı? Aman ondan söz etmeyin," dedi komik bir yüzle. "Londra'dadır."

"Neden sözünü etmeyecekmişiz?" diye sordu Alvina.

"Çeşitli nedenler yüzünden. İkimiz hiç geçinemeyiz."

"Vah vah, ne yazık," dedi Alvina.

"Çok yazık ya! Ama ne yapacaksınız?" Komik bir biçimde güldü. Sonra ciddileşti. "Yok," dedi, "hiç yola gelmeyecek bir insan."

"Anlıyorum," dedi Alvina.

"Eminim ki anlamıyorsunuz," dedi Mr. May. "Sakın..." ve sözün burasında elini Alvina'nın koluna koydu... "sakın onun *ahlaksız* bir insan olduğu düşüncesine kapılmayın. Bundan daha büyük yanlış olamaz. Hayır, hayır. En güçlü yanı ahlakçılığıdır. Marulun üç yaprağını yer, gerisini fukaraya dağıtır. Budur onun görüşü. Ah o ilk yıllarımızda ne kötü günler yaşadık. Ancak üç yıl yaşadık birlikte. Aman Allahım ne feciydi! Ne feci!"

"Neden?"

"Kadını hoşnut etmek mümkün değildi. Yemek yemezdi. 'Akşama ne yiyeceğiz, Grace?' diyecek olsam cevabı hiç kuşkusuz: 'Ah, yatarken ben bir banyo yapacağım... o da yemek yerine geçer,' olurdu. O ilerici, et yemez kadınlardan biriydi, hani bilirsiniz."

"Ne kadar orijinal!" dedi Alvina.

(*) Çok sözlü anlamına gelen İtalyanca bir müzik terimi – e.n.

"Orijinal mi? Öyle olmalı. Benim için de pek *orijinal* bir durum. Benim de yememe izin vermezdi. Kendime yemek pişirecek olsam öfkeyle arkamdan gelirdi mutfağa. Bir düşünün niye! Kendime *champignon* hazırlardım; ah, dünyanın en güzel mantarları! Tereyağında kavurmak için tavaya koyardım, canım diri diri mantarları. Allah belamı versin ki, arkamdan mutfağa girer, tavaya yarım litre havuç suyu boşaltırdı. *Deli olurdum.* Düşünsenize!... güzelim taze, dipdiri *champignon*'lar."

"Taze mantarlar," dedi Alvina.

"Mantarlar... dünyanın en güzel şeyleri. Ah, sizce öyle değil mi?" Gözlerini acayip bir biçimde gökyüzüne kaldırdı.

"*Güzeldir* mantarlar," dedi Alvina.

"Öyle elbet. Ve onun o pis havuç suyu içinde bataklığa düşmüş gibi. Ah, öyle kızardım ki! Bütün söylediği de şuydu: 'İyi ama ben havuç suyu ziyan olsun istemedim!' O pis havuç suyunu ziyan etmemek için *champignon*'larımı mahvederdi. Böyle bir insanı düşünebiliyor musunuz?"

"Sinir bozucu bir durummuş."

"Öyleydi ya. Çok kilo kaybettim. O kadınla evli olduğum ilk yıl kim bilir kaç kilo verdim. Yemek yememden nefret ederdi. Şuraya bakın kuzum, bana karşı yaptığı en büyük suçlama şu oldu: 'Kilere baktım, hemen hemen boştu. Kendi kendime, eh artık kendine yemek *pişiremez*, diye düşündüm. Ama yine pişirdin!' İşte! Buna ne buyrulur? 'Ama yine pişirdin!' sözündeki kine bakın!"

"Ne yiyerek yaşamanızı bekliyordu peki?"

"Onunla birlikte bir salata yaprağı kemireceksin, üzerine musluk suyu... Sonra da bir Bernard Shaw makalesiyle kendini yücelteceksin. Böyle bir kadındı yani. Bütün bunlar karnımda şiddetli bir gazdan başka bir şey katmadı bana."

"Bu kadar zorba!" dedi Alvina.

"Ahh ah!" diyerek gözlerini gökyüzüne kaldırdı, avuçlarını açtı. "Kendi duyularıma inanamadım. Böyle insanların yaşadığını bilmiyordum. Hele o arkadaşları. Hele o korkunç arkadaşlar... Ah şu Fabianlar!* Dünya ırklarını ıslah etmeye gelmişler.

(*) İngiliz ılımlı sosyalistleri – ç.n.

Benim özel ahlak yargılarımı, bu ıslahat amaçları için sınamaya kalktılar. Böyle bir durumu gözünüzün önüne getiremezsiniz. İspanyol engizisyonundan da beter. Ve ben buna üç yıl dayandım. Nasıl dayandığımı da bilmiyorum."

"Şimdi artık onu görmüyor musunuz?"

"Asla! Asla ona nerede olduğumu bildirmem. Ama, *tabii* para yolluyorum kendisine."

"Ya kızınız?"

"Ah, o dünyanın en şeker çocuğudur. Amerika'dan döndüğümde bir arkadaşın evinde gördüm onu. Dünyanın en şeker şeyi. Ama *tabii* benden kuşkulanıyor. Beni tanımazmış gibi davranıyor..."

"Ah, ne yazık!"

"Ya, dayanılmaz bir şey!" Tombul, manikürlü ellerini açtı. Parmaklarından birinde oymalı, yeşil bir yüzük vardı.

"Kızınız kaç yaşında?"

"On dört."

"Adı nedir?"

"Gemma. Roma'da, ben *danseuse* Miss Maud Callum'un menajerliğini yaparken doğmuştu da."

Mr. May'in Alvina'yla çabucak kurduğu bu yakınlık pek garipti. Ama yalnız sözde kalan, betimsel bir yakınlıktı bu. Alvina'dan fiziksel olarak yararlanma tavrında değildi. Tersine, Alvina'nın serptiği duygudaşlık kırıntılarını gagalayan ama bütün bu süre boyunca onun kendisine yaklaşmadığından emin olmak için gözünü de ondan ayırmayan bir kumru gibiydi. Eğer Alvina'da üzerine-doğru-bir-geliş sezinleseydi, tir tir titreyerek kaçacaktı. Üstüne üstüne gelen bir kadın onu dehşete düşürüyordu, çileden çıkarıyordu, bütün kadın milletinden tiksiniyordu: Bıyıksız, iki ayaklı, korkunç kediler. Eğer bir kuş olsaydı, bir kediye karşı duyacağı içgüdüsel dehşet de böyle olurdu ancak. Kadınlarda *meleksiliği* ve özellikle meleksi anne tipini seviyordu. Ah, ona bayılırdı işte! Ama üstüne üstüne gelinmesine dayanamazdı.

Bu nedenle, dışarıda Alvina'yla birlikte görünmeyi hiç istemezdi: Sokakta ona rastladığında eğilir, selam verir, geçerdi;

yerlere kadar, pek saygılı eğilirdi elbet ama hiç durmaz geçerdi, sırtını biraz daha dikleştirip kavgacılaştırarak. Kesinlikle, kalabalık içinde ona sırtını dönüyordu.

Ama Miss Pinnegar, bildiğiniz ihtiyar, tehlikeli dişi kedi, soluk gözleriyle onu izlerdi kuyruğunu kıstırıp kaçarken.

"Ne kadar erkeğe benzemez bir adam!" diye mırıldanırdı. "Giyinişiyle, tavırlarıyla, hiçbir şeyiyle erkeğe benzemeyen bir adam."

"Ben sizin yerinizde olsaydım, Alvina, Mr. May'i oturma odasında bu kadar sık kabul etmezdim. Dedikodu çıkacak."

"İltifat etmiş olurlar," diye güldü Alvina.

"Ne demek istiyorsunuz?" diye sertleşti Miss Pinnegar.

Hiç değilse, iş konusunda güvenilir bir adamdı Mr. May. Sabahları beş buçukta kalkar, yedide işinin yolunu tutmuş olurdu. Oraya buraya giderken hiç dinmeyen bir rüzgâra karşı giden sağlam küçük bir gemi gibiydi. Davranışları çok kesin ve canlıydı. Her şeyi anında yakalıyordu. Öfkelendiği, memnun olmadığı zamanlar sözleri, makas gibi, keskin ve kısaydı.

"Ama nasıl olur da..." diye Arthur Witham'a saldırıyordu, "gaz borusu henüz ana boruya bağlanmamış olur? Dün hazır olması gerekiyordu."

"Dirseklerin hazır olmasını bekledik."

"*Nasıl olur da beklersiniz*, bundan on beş gün önce dirseklerin gerekli olacağını bilmiyor muydunuz?"

"Elimizde yetecek kadar dirsek var sanıyordum."

"Ah demek öyle sanıyordunuz! Yani, Allah aşkına! Ne iyi etmişsiniz de böyle düşünmüşsünüz. Acaba şu gelecek borular için de öyle mi düşünmektesiniz, yoksa geleceklerini garantiye aldınız mı?"

Arthur ona ters ters baktı. Nefret ediyordu. Ama Mr. May'i bozmak mümkün değildi.

"İnşallah *düşünmekten* öte bir şeyler yaparsınız," dedi. "Düşünmek yavaş bir süreç anlaşılan. Dirsekleri ne zamana bekliyorsunuz?"

"Yarına."

"Ne, bir gün daha yani. Bir gün *daha!* Sizin meslekte, zamana karşı çok garip bir biçimde ilgisizsiniz! Halı! *Yarın!* Düşünsenize! Zaten iki gün gecikmişiz, bir de *yarın!* İnşallah yarından kastınız çarşambadır, yarının yarını değildir, ya da yalnızca *düşünmüş* olduğunuz saçma sapan bir gün değildir. Ama yarın şu iş hazır olsun lütfen..." Bir an için yalancı bir iltifatla elini Arthur'un koluna koydu. "Yarına hazır olacak, söz, değil mi?"

"Evet, herhangi bir insanın bunu yarına yetiştirmesi mümkünse ben de yetiştiririm."

"Herhangi bir insan yetiştirebilirse demeyin işte. Yetişecek deyin."

"Yetişecek, eğer yetişmesi mümkünse."

"Halı, pekâlâ, öyleyse. Aman dikkat edin de yetişsin... ve *çok* teşekkür ederim. Eğer bitirebilirseniz çok teşekkür borçlu olacağım size."

Arthur'un canı sıkılmıştı ama kaytaramıyordu. Böylece, ekim başlarında yer hazır oldu, bütün Woodhouse "Houghton'ın Eğlence Sarayı" ilanlarıyla dolup taşıyordu. Zavallı Mr. May, cümlenin "Saray" kelimesindeki alayı görmemek elinden gelmiyordu. "Biz *eğlenceyi* garanti ederiz de..." diyordu, "ben şahsen sarayın sorumluluğunu üzerime alamam gibime geliyor."

Ama James'in gözü bir şey görmez olmuştu.

"Babamın gözü başka bir şey görmüyor," dedi Alvina Mr. May'e.

"Öyle mi?" dedi Mr. May, biraz şaşkın, biraz üzüntülü.

Bunun anlamı yalnızca James'in hayatını yaşadığıydı. Önce, bir yığın allara boyanmış, üzerinde büyük kara harflerle gizemli, Houghton Sinema Sarayı yazılı kâğıtlar vardı. Bu iri kara yazıların altında daha küçük harflerle 7 Ekim, saat 6.30'da Lumley'de açılıyor yazılıydı. Nereye gitseniz allara boyanmış kara çizgili kâğıtlar duvardan size doğru fırlıyordu. Sonra, sahici tiyatro afişleri gibi üzerinde tam program yazılı açık mavi, açık kırmızı zarif ilanlar da vardı. Bunların altında sarı zemin üzerine yeşil iri iri harflerle yazılmış bir ilan "Houghton'ın Knarborough yolundaki dükkânında son tasfiye satışları, 30 Eylül Cuma. Gelin ve ucuza alın" diye bildiriyordu.

James'in gözü bir şey görmez olmuştu. Manchester House'un kıyısında köşesinde nesi varsa toplamıştı. Bunları yığınlar halinde birbirinden ayırıyordu, her yığını da kafasında sınıflandırıyordu. Sonra her şeyi salıverdi. Bütün pencerelere, dükkânın her yerine ilanlar yapıştırdı: "Ne istersen al, ne istersen öde."

Miss Pinnegar'la birlikte dükkâna bakıyordu. Kadınlar sürü halinde akın ediyorlardı. Her şeyi evirip çeviriyorlardı. Verdikleri fiyatı kabul etmek James'i neredeyse öldürecekti. Ama kabul ediyordu. Yalnız her şeyi tek tek almalarını şart koştu. Üç parça eşyayla gelenlere, "Lütfen, her seferinde tek bir şey alın," diyordu. Akşamın geç saatlerine kadar bu kuralı gevşetmedi.

Eh, gecenin on birinde epey temizlenmişti ortalık, gerçekten eşyanın büyük bir bölümü satılmıştı... Ve birçok kadın, hiç ihtiyaç duymadıkları nesneleri, verdikleri fiyata almışlardı.

Heyecanlı ama memnun, James dükkânı son bir kez daha kapattı. Ertesi gün saat on bir olduğunda kendine ait ne varsa dükkândan taşımıştı. Dükkânla evi bağlayan kapı üzerine tahtalar çakılmıştı. Manav içeri girip, bu çıplak uzantıya baktıktan sonra James'den anahtarı aldı ve hiç vakit kaybetmeden oğluna, James'in bütün ilanlarını koparttırıp yerine yenilerini astırdı. Zavallı James dükkânından evine gidebilmek için Knarborough Sokağı'ndan Wellington Caddesi'ne geçmek, oradan Livery Stables'e kadar yürüdükten sonra dar bir geçitten devam etmek zorunda kaldı.

Ama aldırdığı yoktu. Her geçen saat Eğlence Sarayı'ndaki ilk gösteriyi biraz daha yaklaştırıyordu. Mr. May'den hoşnuttu; Mr. May'den hoşnut olduğunu açıkça kabul etmeliydi. En sonunda, sarayın sağlam bir görünüşü olmuştu; ah, ilk geldiğinde ne kadar derme çatmaydı! Ve o koyu kırmızı –öküz kanı– renge baştan aşağı boyanınca nasıl da parlamıştı. Kapının çevresine ve süslü çatı kenarlarına sürülen leylak rengi ve sarı boyalar da pek şık duruyordu. Kapılara doğru tahtadan yeni bir eğim yapılmıştı, içerinin tahta döşemeleri de yenilenmişti. Önde, sahneye yakın yerlerde kırmızı kadife koltuklar, arkada ise kilise sıraları vardı. Genç maden işçileri kilise sıralarını tanıdılar.

"Hey! Bunlar şu eski Primitive Chapel'den çıkan sıralar değil mi?"

"Vah vah, biz buraya papazı dinlemeye gelmedik ki!"

Sonu gelmeyen şakaların konusu. Büyük bir şans eseri olarak, Houghton'ın Eğlence Sarayı, Houghton'ın Teşebbüsü olarak vaftiz edildi. Bunun ima ettiği şey, Miss Pinnegar'la Alvina'nın da yer aldıkları Hıristiyan Teşebbüsü adlı belirli bir kilise yardım programıydı.

"Nereden böyle?"

"Lumley'den."

"Houghton'ın Teşebbüsü'nden mi?"

"Ha."

"Berbat."

İşte böyle, az ve öz konuşan genç madenciler karşılaştıklarında birbirlerini böyle selamlıyorlardı. Ama hele bekleyelim.

Mr. May de ilk hafta için iyi bir program hazırlamak üzere çok çalıştı. Filmlerinden biri *İnsan Kuş* baştan başa kayak hakkındaydı, Norveç'ten geliyordu. *Gözleme* ise güldüren bir filmdi; ve büyük numarası, seri halindeki Sessiz *Tuzak*'tı. Ve her ara için bir numara vardı. İlk çıkan kat kat jüponlarıyla Miss Poppy Traherne'di. Bu kadın her istediğiniz kılığa girerdi, yeşil çoraplar giyip bir çeşit leylak çiçeği olurdu, ya da gökkuşağı, tekerlek, hatta çay fincanı bile olurdu; harikaydı Miss Poppy Traherne. Ondan sonra sıra Baxter Kardeşler'indi. Onlar da birbirinin sırtına tırmanır, sonra göğüslerinden aşağı kayar, birbirlerinin kafasının üstünde ya da kendi kafalarının üstünde tepetaklak durur, birbirlerine tırmanıp omuz kısmında da bir an duralarlardı, sanki her biri bir merdiven ve bir sahanlıkmış gibi; böylece üçü de üç merdivendi üç katlı ve üst kat merdiveni sürekli aşağı kayıp alt kat merdiveni oluyor, bu arada orta kat merdiveni de yatay bir duruma gelip koridor oluyordu.

Gösteriyi "Hepiniz Hoş Geldiniz" adlı saçma sapan bir şarkıyla Alvina'nın açması gerekti. Alvina heyecanlı ve üzgündü. O pazar sabahı Mr. May'in yönetiminde bir prova yapıldı. "Hepiniz Hoş Geldiniz"i çaldıktan sonra Miss Poppy Traherne'in yanında taşıdığı, parmak izleriyle lekelenmiş notaları aldı. Miss Poppy her şeyin titizlikle yapılmasını isterdi. Eteklerini fora edip dönerken, "Biraz daha hızlı, lütfen...", "Biraz daha yavaş,

lütfen," deyip duruyordu. Giysilerinin hareketi içinde hafif boğuklaşan resmi, övünçlü bir sesle, "Şuna biraz *anlam* katamaz mısınız?" diye bağırırdı; leylak çiçeği gibi açarken, sesinde gerçek bir hazzın belirtileri vardı. Ama çay fincanı olduğunda niye öyle "Daha koyu, daha koyu," diye bağırdığını Alvina bir türlü anlayamazdı; yoksa Miss Poppy kendini koyu bir çay olarak mı düşünüyordu gerçekten?

Neyse ki hızlı yürek çarpıntılarıyla yine eski haline döndü, boğuk bir sesle, gösteride ilk sırada olup olmadığını sordu, "Hepiniz Hoş Geldiniz"i hiçe sayarak. Mr. May "Evet" dedi. O ilkti. Bunun üzerine Miss Poppy ortalığı toz duman etti. Mr. Houghton hemen araya girerek bir "açılış konuşması" yapmak niyetinde olduğunu bildirdi. Miss Poppy ona tıpkı bir guguklu saate bakar gibi bakıyordu ve sanki söze başlamak için onun guguklamasının bitmesini bekliyordu. Sonra:

"Ama bu her gece olmaz. Haftada altı gece var," dedi. James böylece ağzının payını aldı. Sonuç olarak Mr. May'in fino köpeği kılığına girmesine karar verildi; kostümlerin çantasında olduğunu söyledi Mr. May. Baxter Kardeşler'den biriyle kesmeşeker numarası yapacaktı ilk numara olarak. Böylece Miss Poppy'nin mesleki bekâreti de tecavüze uğramaktan kurtuldu.

Sahne arkasında ufacık bir bölme, baylarla bayanların giyinme odası olmak üzere bir perdeyle ortadan ikiye ayrılmıştı. Boş zamanlarında Alvina, kadınların giyinme odasında ya da onun alt kapı aralığında otururdu çünkü içerde yer yoktu. Kadınların makyaj yapışını seyreder, küçük yardımlarda bulunurdu. Perdenin öbür tarafında yıpranmış dans ayakkabılarını giyen erkeklerin ayaklarını görüyordu, boğuk seslerini duyuyordu. Genellikle kuliste perde arkasından iki taraf argoyla bir sohbet sürdürürdü çünkü artistler birbirlerini tanıyorlardı yüz yüze olduklarında çok iyiydi de arkalarını dönünce birbirleri hakkında çok kötü konuşurlardı.

Zavallı Alvinacık şaşkınlık içindeydi. Kadın artistlere çok nazik davranıyordu; çok ama. Onlar da Alvina'ya zorlama olmayan bir dostluk gösteriyorlardı. Ama biraz küçümsüyor, biraz da kıskanıyorlardı. Çünkü Mr. May Alvina'ya özel bir yer ve-

riyor ve onu sayıyordu. Alvina biraz heyecanlı, biraz şaşkındı, sanki burada oturan insan kendisi değildi.

En sonunda, ilk gece gerçekten geldi. Babası ona giymesi için pembe krepdöşin bir bluzla parlak taşlı bir saç tokası getirdi. Alvina ikisini de reddetti. Siyah eteği, siyah bluzu ve sade saç modelinden vazgeçmeyecekti. Mr. May, "Tabii ya! Dikkati kendi üzerine çekmek istemiyor," dedi. Miss Pinnegar onunla birlikte çıktı evden ve gaz lambalarıyla parlayan öküz kanı renkli yapıyı görünce ağlamaya başladı. Bu onun binayı ilk görüşüydü. Alvina'yla birlikte sahnenin arka kapısına kadar geldi ve merdivenleri çıkıp hurda soyunma odasına girdi. Ama lepiska saçlı, paçaları yeşil dantel farbalalı, büzgülü yeşil külotuyla Miss Poppy'yi görür görmez dışarı fırladı. Zavallı Miss Pinnegar! Binadan dışarı çıktı ve gerçekten ağladı. Allahtan yüzüne tülünü örtmüştü.

Sonra öndeki girişe doğru gözü pek adımlarla ilerledi, merdivenleri çıktı. Kalabalık yeni yeni toplanıyordu. James'in dışarıyı gözleyen yüzü seçilmekteydi bilet gişesinin içinde.

"Bir tane," diyerek ağırbaşlı bir tavırla bileti uzattığı sırada onu tanıdı. "Aa," dedi, "siz de mi para vereceksiniz?"

"Evet," diyerek paraları saydı. James'in para canlısı kararlı parmakları paranın üzerine kapandı, Miss Pinnegar'ı arkasındaki genç itip kakarken.

Kapıdaki adam, "Sizin bilet salonun arka yarısı için," diyerek Mr. May'in bulunduğu yönü işaret etti. Mr. May onu kırmızı kadife koltuklara oturtmak istedi ama Miss Pinnegar kilise sıralarına doğru ilerleyip bir yer seçti kendine.

İçerisi ıslık çalan, bağırıp çağıran heyecanlı bir kalabalıkla doluydu. Perde inikti. James perdeyi de esnaf dostlarına kiralamıştı. Birtakım mahalli reklamlar vardı üstünde. Şişman bir domuz kasabıyla şişman bir domuz pirzolası vardı ve domuz şöyle demekteydi: "Beni nerede bulacağınızı biliyorsunuz. Knarborough Road, Woodhouse'da, Frank Churchill'in dükkânında!" W. H. Johnson'ın adının çevresinde bir melon şapka, bir kolalı yaka ve boyunbağı, bir çift pantolon askısıyla bir şemsiye uçuşmaktaydı. Ve işte buna benzer daha bir sürü şey. Bütün bunlar

insana evindeymiş gibi bir duygu veriyordu. Ama Miss Pinnegar bulunduğu yerde sıkışmış, sıcaktan bunalarak oturuyordu.

Vakit doldu ve maden işçileri ayaklarını yere vurmaya başladılar. Bu tam Mr. May'in istediği heyecanlı, kalabalık seyirciydi. Koştu, James'i bulmaya; sahneye çıkartacaktı. Ama küçük para yığınlarını bu kadar çabuk topladığını görünce kendinden geçen James'i para kutusundan ayırmak mümkün değildi, iki adam neredeyse dövüşeceklerdi. En sonunda Mr. May'in James'i bir tavuk gibi kışkışlayarak sahneye çıkardığı görüldü.

James, ışıklandırılmış perdenin ve mahalli reklamların önünde eğilip selamlar vererek söze başlıyor ama tek kelime duyulmuyor! Kalabalık sessizleşti, söylev başladı. Kalabalık James'den bıktı ve kıpırtılar başladı. Ön taraftan öfkeden deli olan Mr. May'in "İn aşağı, in aşağı," diye tıslayan sesi duyuldu. Ama James kıpırdamadı bile. Bütün gece sözleri akacaktı böyle. Mr. May heyecanla, piyano başında acılı acılı oturan Alvina'ya el etti ve sahneye fırladı. Sesini yükseltip James'in sesini boğdu. James, paradan kararan ellerini sallamaktan vazgeçti, Alvina elinden geldiği kadar yüksek sesle ve vurguyla "Hepiniz Hoş Geldiniz"i çalmaya başladı.

Bütün bu süre boyunca Miss Pinnegar bir sfenks gibi oturdu – bir sfenks gibi. Duygusuz gözlerle ne düşündüğünü kendi de bilmiyordu. James'e bakıyordu ve yan yan Alvina'yı endişeyle süzüyordu. Alvina piyanoyu tangırdatıyordu. Miss Pinnegar, Mr. May'in fino köpeği "kostümü"ne bürüneceği ana kadar onun böyle tangırdatmaya devam edeceğini biliyordu.

Perdede bir kıpırtı. Alvina son notaları tamamladı, perde açıldı ve:

"Eh, yani!" dedi Miss Pinnegar yüksek sesle.

İşte sahnedeydi Mr. May, dilenen bir fino köpeği olarak – fazlasıyla bir fino köpeği ve imkânsız bir manzara olarak. Seyirciler bağırıyordu. Alvina elleri kucağında oturuyordu. Fino köpeği çok başarılı oldu.

Perde! Toreador'dan birkaç mezür çalındı, sonra Miss Poppy'nin müziğine geçildi. Hafif müzik. Miss Poppy sahnede yeşil bir eşarbın altındaydı. Mükemmel bir leylakla sonuç-

lanan, kocaman bir birikimin açılışı... Birdenbire perde indi ve maden işçilerinin sevinç dolu çığlıkları yükseldi. Bütün çiçeklerin içinde leylak en gizemli ve eşi bulunmayanıdır.

Derken Alvina'nın piyanosundan bir cazırtı, bir gürültü. Bu gökkuşağını doğuracak fırtınadır. Perde açılır – Miss Poppy rüzgârdaymış gibi etekleri açılıncaya kadar kendi ekseni çevresinde döner ve şimdi koyu bir renge bürünmüş bacakları üzerinde yükselir, gökkuşağı olur. Sahne ışıkları hemen hemen sönmüştür. Miss Poppy de hemen hemen sönmüştür.

Gökkuşağı leylak kadar heyecan verici değil. Ama son anda tek bacak üzerinden havaya doğru beklenmedik bir sıçrayış ve yine geri dönüşle yapılan tekerlek numarası tiyatroyu alkıştan inletti.

Miss Poppy, kendisi en çok çay fincanı numarasına önem verir. Ama her zaman olduğu gibi bayağı seyirci, bunu anlayamaz.

Böylece Alvina Miss Poppy'nin notalarını alıp içeri süzülürken, Mr. May gerçek bir profesyonel gibi piyanonun başına geçer ve Baxter Kardeşler'e göre merdiven müziğini çalmaya başlar. Bu arada Alvina'nın yüzü yan tarafın karanlığında bir hayalet gibidir.

Işıklar söner; hırıltılar ve öpüşme sesleri. Sonra perdede bir titreşim. Son derece titrek harflerle: *İnsan Kuş*. Makine pek iyi olmadığı gibi Mr. May de pek iyi bir operatör değildir. Seyirci özellikle eleştirici bir tavır içindedir. Işıklar yanar ve "Frigo, frigo" sesleri –sonra *Gözleme*– böylece ilk yarı geçer. Ara olunca ışıklar yanar.

Miss Pinnegar içini çekti ve ellerini kavuşturdu. Sağına, soluna bakmıyordu. Kendine rağmen, müthiş bir utanma ve namus duygusuna rağmen heyecanlanmıştı. Ama böyle bir heyecanın sağlıklı olmadığını seziyordu. Orada duran oğlan boşu boşuna "frigo" diye bağırıyordu ona. Ne sağına ne soluna bakıyordu. Ama yandaki geçidin ucunda, sahnenin altında Alvina'nın kendisine gülerek başıyla işaret ettiğini görünce az daha gözyaşlarını boşanacaktı. Bütün bu olanlar birdenbire çok fazla geldi. Ve üstelik, Alvina'da namus ölçülerini aşan heyecan belirtileri görünüyordu. "Dream Waltz" diye baştan çıkarıcı bir parçayı çal-

mak üzere seyircinin önünden süzülürken tıpkı babası gibi bir telaşlılık gösterdi. James, tabii söylemenin hiç gereği yok, havuz başında kuyruk sallayan bir kuş gibi seyirciyle sahnenin çevresinde, oradan oraya koşuyordu.

İkinci yarıda komik bir oyun yer alıyordu. Baxter Kardeşler'den ikisi kadın kılığına, Miss Poppy de erkek kılığına giriyordu – muhafız ve kontrolü için de yerlilerden iki kişi seçilmişti. Bu çok iyi oldu. *Sessiz Tuzak*'ın ilk kısmının gösterilmesiyle temsil sona eriyordu.

Işıklar yandığında Alvina ciddi ciddi İngiliz ulusal marşını çaldı. Seyirci ayaktaydı ve pek sakin değildi, tavada ateşten indirildikten sonra da cızırdayan börekler gibi, hâlâ heyecanlı sesler geliyordu. Mr. Houghton onlara gösterdikleri nezaket ve ilgi için teşekkür etti. Hiç kimse buna aldırış etmedi.

Miss Pinnegar, Alvina'yı beklemek için en sona kaldı. Alvina da heyecanla Mr. May'i ve babasını bekledi.

Mr. May boşalan salona adeta tırısa kalkmışçasına geldi.

"Ya!" dedi iki elinin yumruğunu Miss Pinnegar'a doğru uzatarak. "Nasıldı?"

"Bence pek iyi gitti," dedi.

"Çok iyi ya! Öyle tabii. Yangın alevi gibi gitti. Efendim? Değil mi?" Ve heyecanlı, tiz perdeden bir kahkaha attı.

James, kasada kuruşları sayıyor ve Gladstone çantasına dolduruyordu bunları. Ötekiler de onu beklemek zorunda kaldılar. Sonunda çantayı kilitledi.

"İyi," dedi Mr. May, "iyi oldu mu?"

"Oldukça iyi," dedi James, heyecanlı, boğuk bir sesle. "Oldukça iyi."

"Sadece oldukça mı? Ah!" Ve Mr. May ansızın çantayı aldı. James çantayı ondan kapacakmış gibi döndü. "Şunu bir yoklasanıza, oldukça iyi mi yoksa..." diyerek Mr. May çantayı Alvina'ya uzattı. Alvina:

"Aman Allahım!" diye bağırarak çantayı Miss Pinnegar'a uzattı.

"İnanılır şey değil," dedi Miss Pinnegar ve çantayı James'e bıraktı. Konuşması soğuk ve ilgisizdi.

Mr. May gazı kapattıktan sonra boş tiyatronun karanlığında yolunu el feneriyle aydınlatarak konuşa konuşa geldi. Kapıları kilitleyip anahtarları cebine koydu.

"*C'est le premier pas qui coûte*,"* dedi bir çeşit Amerikan Fransızcasıyla. James yanlarında sessizce sekerek yürüyordu, içi para dolu Gladstone çantanın ağırlığı altında iki büklüm olmuştu.

"Ne kadar kazandık, baba?" diye sordu Alvina neşeyle.

"Saymadım," diye kestirip attı.

Eve gelince bir koşu çıplak yatak odasına gitti. Masasını bir güzel temizledi, sonra uzmanca bir tavırla paraları avuç avuç çıkarıp masanın üstüne dizdi. Tombul penilerden bir ordu oldu böylece, bir kolda bir düzine olmak üzere; sıra sıra şişman kahverengi yedek ve artçılar da dizildi. Bunların önüne, öncü kolu olarak ince narin yarım penileri koydu. Hepsine komuta edecek bir mevkide de, yapılı iki buçuklukları, kabadayı görünüşlü iri kıyım florinleri dizdi general ve albay olarak. Bundan başka bir sürü şilin yüzbaşı ile küçük bir bulut halinde gümüş yarım şilin teğmenler vardı. En sonda da, cılız davulcu oğlanların yerinde, kalabalık bir üç penilikler dizisi duruyordu.

İşte böyle: Gürbüz peniler kahraman süvarileri meydana getiriyordu. Yerlerinden kolay kıpırdayacak bir halleri yoktu; önlerinde de yarım peniliklerden hafif piyadeler perde olmuştu. Başlarında iki buçukluk general, onun yanında da florinlik albaylarla şilin yüzbaşılardan meydana gelen kurmayı. Ufak tefek, ayağına tez yarım şiline teğmenler de onların ötesinde. Hepsi de mat, cılız üç penilik erleri görmezlikten geliyordu.

James tekrar tekrar seyretti ordusunu. Bayılıyordu onlara. Masanın bel verdiğine, bu ağırlık altında inlediğine inanmak istiyordu. Bayılıyordu penileri seyrederken; sayısız bulutlar gibi açılmamış kaynakların yabanlığına uçmayı bekliyorlardı; gümüş paralar da, ışık sütunları olarak, talihin uzun gecesinde yol göstereceklerdi. Ağırlıklarını sanki kaslarında duyuyor, büyük bir tat alıyordu. Bronzun kanlı canlı pireler gibi koyu kızıllığı canlıydı sanki, yüreği atıyordu; gümüşler kanatlıymışçasına büyülüydü sanki.

(*) Zor olan başlamaktır anlamına gelen bir Fransızca deyim.

YEDİNCİ BÖLÜM

Natcha-Kee-Tawara

Mr. May ile Alvina ayrılmaz oldular ve Woodhouse'u bir fiskostur sardı. Woodhouse, Mr. May'in kadınların üstüne varması korkusunun gerçekten o kadar kesin olduğuna inanamıyordu. Bu zavallı, kimsesiz, yıpranmış adamcağızın Alvina'yı sadece bir kız kardeş gibi gördüğü için öylesine sevdiğine inanamıyorlardı; oysa Alvina sahici bir bedeni filan olmayan saf ve temiz bir kız kardeşti onun gözünde. Gerçi Mr. May, biraz Epikürcü bir tavırla, kendi bedeninden epey hoşlanırdı ama, başka insanların bedenleri onu ürpertirdi. Dolayısıyla Alvina için en büyük sözü şu oldu: "Fiziksel bir insan değil, manevi."

Bunun nasıl böyle olduğunu, kendine özgü o saf tavrıyla, Alvina'nın kendisine bile açıkladı bir gün.

"İki çeşit dostluk vardır," dedi, "fiziksel ve manevi. Fiziksel olanı, geçici bir şeydir. Şüphesiz böyle insanlardan da hoşlanırsınız, iyi geçinirsiniz, filan falan olayı mümkün mertebe nezaket sınırları içinde tutarsınız. Zaten siz orada tuttuğunuz sürece o da orada kalır. Yine de, geçicidir, gündeliktir. Siz de bilirsiniz ya! Bir iki hafta ya da bir iki ay sürebilir. Ama başından beri biteceğini bilirsiniz kesin olarak – yakında bitecektir. Ne ise odur, üstünde daha fazla durmazsınız. Ama manevi dostluklar *hiç* böyle değildir. *Onlar* kalıcıdır. Ebedidirler; insani olan bir

şey ebedi olabilirse, ne kadar ebedi olabilirse." Tuhaf, meleksi bir tavırla ellerini kavuşturdu. İçtenlikle konuşuyordu: bir erkek ne kadar içten olabilirse.

Alvina onun manevi ve ebedi dostlarından biri olmaktan memnundu – ya da *dostluk*'larından demeli, çünkü onun gözünde tamamen soyutta vardı. Çünkü o Mr. May'i fiziksel bakımdan hiç çekici bulmuyordu. Fiziksel olarak ortada yoktu; tuhaf bir biçimde namevcuttu. Ama Mr. May'in saflığı Alvina'nın acı alaycılığının yılan dişini gıdıklamıştı.

"Ya karınız?" dedi ona.

"Ah, karım! Korkunç bir anı! İşte burada, aynı insanda bu iki ayrı şeyi bir arada arama yanlışını yaptım! İkisini de ıskalayıp ortadaki boşluğa düştüm! *Sonra*... sonra o da gelip üstüme yerleşti. Bir daha yerimden kalkamayacağım sandım. Ben fiziksel olduğumda, o manevi oluyordu – akşam yemeği yerine Bernard Shaw ve soğuk duş! Ben manevi olduğum zaman da o fizikselleşip boynuma sarılıyordu. Hem de sabahleyin, dikkatinizi çekerim. Hep sabahleyin, tam işe gitmeye hazırlanırken. Hep böyleydi. Siz buna ne dersiniz? Şeytan bizzat gelse, bundan daha beter bir şey icat edebilir miydi? Aman aman, hiç sözünü etmeyin bunların. Neler çektim! Sağ kaldığıma şaşıyorum. Vallahi! Siz gülümseyin daha."

Alvina gülümsemekle yetinmedi. Sesli sesli güldü. Yine de bu garip küçük adamla dostluğunu bozmadı.

Mr. May üstüne tıpatıp uyan şık bir pardösüyle kadife taklidi bir şapka almıştı. Hatta bir akşam divanın üstünde rahat rahat kıvrılıp uzanırken, Alvina, uçuk mavi ipek çamaşırlarıyla mor ipekli jartiyeri olduğunu da gördü. Böyle şeyleri nereden bulup aldığına, nasıl para yetiştirdiğine şaştı. Ama işte, üstündeydiler.

James bu sıra kendini yeni alışverişe adamıştı; özellikle de bunun alış kısmına. Şimdilik memnun görünüyordu; ya da hemen hemen, hemen hemen. Gerçekten para geliyordu. Ama bina ve döşemesi için ödünç aldığı bütün paraları ödemesi gerekiyordu ve yığınla peni bankada pek cılız bir hesap oluşturuyordu.

Teşebbüs başarılıydı, evet, başarılıydı. Ama çok da değil.

Yağmurlu gecelerde Woodhouse Lumley'ye kadar gitmeye üşeniyordu. Ayrıca Lumley de, yeryüzünün şu hiçbir çekiciliği olmayan, kasvetli, olumsuz yerlerinden biriydi. Bu keskin yamaçtı güzel tepeler ve gösterişsiz kanal vadileri ülkesinde Woodhouse, Hathersedge, Rapton gibi tepelik yerlerde yaşıyordu ve kanal kıyısındaki sönük bölgeler de hayat ve eğlence için değil, sadece çalışma yerleri olarak vardı. Girişimini, hiçbir hayalin yeşeremeyeceği, fabrikaların, atölyelerin talaşıyla pasının ortasına kurmak tam James'in yapacağı işti.

Yerlerin her gece dolacağını, fiyatlan yükselteceğini ummuştu. Ama fiyatı yükseltme imkânı görünmüyordu. Woodhouse Empire'dan daha düşük tutmak zorundaydı. Daha başlangıçtan, ikinci sınıftı. Şimdi umudu Knarborough'dan başlayıp Woodhouse, Lumley ve Hathersedge'den geçerek –kapkara bir yöreydi gerçekten– Rapton'a varacak olan tramvay hattındaydı. Bu tramvay bir çalışmaya başladı mı kızlar oğlanlar eksik olmazdı artık. Dolayısıyla gökkuşağı kanatlarını geleceğe doğru uzatıp anlatmaya başladı:

"Tramvay işletmeye açılınca yeni bir makineyle daha ince mercekler alacağım. Yeri de genişleteceğim."

Mr. May Alvina ile iş konuşmazdı. İş konusunda dehşetli gizli kapaklıydı. Ama açılıştan sonraki yıl bir kez şunları söyledi:

"Eh, işlere ne dersiniz, Miss Houghton?"

"Başlangıçta olduğundan daha iyi değil sanırım," dedi Alvina.

"Hayır!" diye cevap verdi. "Değil! Doğru. Çok doğru. Ama niye? Programlardan hoşlanır gibiler."

"Bence de hoşlanıyorlar," dedi Alvina. "Oraya gidince hoşlanıyorlar, bana sorarsanız. Ama tuhaf değil mi, pek gelmek istemiyorlar sanki. Bizden hep ikinci sınıf bir yer olarak söz ettiklerini biliyorum. Zaten sadece Empire'a ya da ta Hathersedge'e gidemedikleri için bize geliyorlar. Biz bir çeşit yedeğiz. Biliyorum, böyle bu."

Mr. May ağzını büzdü. Mavi gözleriyle ona korkulu ve perişan baktı. Başarısızlıktan iyice yılmaya başlamıştı.

"Sizce bunun nedeni nedir?"

"Numaralardan hoşlanmıyorlar bence," dedi Alvina.

"Ama baksanıza *nasıl* alkışlıyorlar! Ne kadar hoşlarına gidiyor!"

"Biliyorum. Bir kez gelince ve görünce hoşlanıyorlar, biliyorum. Ama ikinci bir sefer gelmiyorlar. Empire'a doluyorlar; Empire'da sadece film var şimdi; işletmesi de çok daha ucuz."

Üzüntüyle bakıyordu Mr. May.

"Yalnız film istediklerine inanamıyorum. Her şeyi böyle dümdüz isteyeceklerine inanamıyorum," dedi hem perişan hem de yaltaklanarak. Kendisi sinemaya meraklı değildi. Yaşayan artistlerle ve onların yaşayan numaralarıyla ilgiliydi hâlâ. "Aslında," diye devam etti, "iyi bir numara gördükleri zaman filmlerde olduğundan çok daha fazla heyecanlanıyorlar."

"Biliyorum, öyle", dedi Alvina. "Ama bu biçimde heyecanlanmaktan hoşlandıklarını sanmıyorum."

"Ne biçimde?" diye sızlandı Mr. May.

"*Artistlerin* yaptıkları şeylerle. Kıskanıyorlar bence."

"Saçma!" diye patladı Mr. May, vurulmuş gibi yerinden fırlayarak. Sonra hemen Alvina'nın kolunu tuttu. "Kusuruma bakmayın! Öyle demek istemedim, şüphesiz! Ama bu maden işçisi oğlanlarla fabrika işçisi kızların, kendileri yapamadıkları için *artistleri* kıskandıklarını mı söylemek istiyorsunuz?"

"Evet, öyle," dedi Alvina.

"Ama inanamıyorum," dedi Mr. May, kapris yapan bir çocuk gibi dudaklarını büzüp gülümseyerek. "İnsanlar hakkında ne kötümsersiniz!"

"Öyle miyim?" diye güldü Alvina. "Hiç düşünmemiştim. Ama çok iyi biliyorum ki bu basit insanlar kendilerinde olmayan ya da kendilerinin yapamadığı her şeyi kıskanıyorlar."

"İnanamıyorum," diye itiraz etti Mr. May. "Nasıl böyle aptal olabilirler? Hem öyleyse filmlerdeki olağanüstü şeyleri neden kıskanmıyorlar?"

"Çünkü canlı insan görmüyorlar. Eminim ki bundan ötürü. Filmde yalnız resim var, *Daily Mirror* gazetesinde olduğu gibi. Resimlerin de, onlarınkiler dışında duygusu yok. Yani seyreden insanların duyguları dışında demek istiyorum. Filmler yal-

nız seyreden insanlarda yaşıyorlar. Onun için filmleri seviyorlar. Çünkü o zaman her şey olduklarını sanıyorlar."

"Filmler mi madencilerle işçileri her şey olduklarına inandırıyor? Ama nasıl? Yani perdedeki kahramanlarla kendilerini özdeşliyorlar mı?"

"Evet! Hepsini kendileri yapmış sayıyorlar; zaten kendilerinden başka bir şey yok. Biliyorum böyle olduğunu. Çünkü bir filme kendilerini doldurabiliyorlar, ama yaşayan bir artistle aynı şeyi yapamıyorlar. Orada canlı artist çıkıyor karşılarına. Ve bundan hiç hoşlanmıyorlar."

Mr. May üzüntüyle uzun uzun baktı ona.

"İnsanların böyle olabileceğine inanamıyorum! Aklı başında insanların!" dedi. "Canım, bence bütün güzellik yaşayan kişilikte, artistin ilginç *kişiliğinde*. Ben bundan alıyorum bütün tadı."

"Biliyorum. Ama sizin onlardan farkınız bu."

"Ama gerçekten farklı mıyız?"

"Evet. Siz onlar kadar yeni değilsiniz."

"Yeni mi değilim? Ne demek istiyorsunuz? Onlar daha mı akıllı sizce?"

"Hayır, ama onlar daha modern. Siz, kendinizin olmayan şeylerden de hoşlanıyorsunuz. Ama onlar öyle değil. Kendilerinin sayamayacakları bir şeyi beğenmekten hoşlanmıyorlar. Kendileri olmayan bir şeyden nefret ediyorlar. Onun için de sinemayı seviyorlar. Çünkü o zaman, tamamen kendi kendileriyle baş başa kalabiliyorlar."

Mr. May hâlâ şaşıyordu.

"Anlamıyorum ne dediğinizi hâlâ," dedi biraz alay edercesine, sanki Alvina saçma sapan şeyler söylüyormuş gibi.

"Çünkü onları tanımıyorsunuz. Basit insanları bilmiyorsunuz. Ne kadar kendini beğenmiş olduklarını bilmiyorsunuz."

Mr. May uzun uzun baktı ona.

"O halde varyeteyi keselim, Empire'daki gibi yalnızca film oynatalım diyorsunuz, öyle mi?" dedi.

"Daha iyi iş olur," dedi Alvina.

"Masraf da azalır," diye cevap verdi. "Ama *sonra*? Ne kadar sıkıcı! Aman, ne kadar sıkıcı. Vallahi dayanamam."

"Bizim filmler de iyi değil," dedi Alvina. "Yeni bir makine alıp daha pahalı filmler oynatmalıyız. Makine çok sarsak, filmler de eski."

"Ama olsun, pekâlâ iyi filmler!" dedi Mr. May.

Durum buydu. *Endeavour* masrafını çıkarıp birazcık da kâr bırakıyordu; o kadar. Bahar, yaz oldu, o zaman kâr da azıcık arttı. Ama James yılmıyordu. Tramvayı bekliyordu şimdi ve tuğlayla harçtan bina yapamadığı için umuttan bina yapıyordu.

Yol işçileri Knarborough yolunda ve Lumley Tepesi'nde uğraşıp duruyorlardı. Alvina onlara iyice alışmıştı. Saat altıdan biraz sonra sokağa çıkınca gruplar halinde eve döndüklerini görüyordu. Bazılarından hoşlanıyordu da! Yasadışı bir yanları vardı afili afili yolda yürürlerken. Ve bazılarında da, başlarının sessizce eğik olmasından ötürü onu cezbeden ve bu nedenle de korkutan bir şey vardı. Kırmızı yüzlü, sarışın, uzun boylu bir genç vardı aralarında, denizleri ve kutup güneşini göğüslemişe benziyordu. Alvina'ya bakıyordu. Yolda göre göre iyice tanımışlardı birbirlerini. Kırıtkan Mr. May'e de bakıyordu. Alvina, delikanlının bakışının ne anlam taşıdığını anlamaya çalıştı. Mr. May için ne düşündüğünü...

Mr. May'in işçi hakkındaki kanısını işitince şaşırdı.

"İşte şu, yakışıklı bir delikanlı!" dedi yol arkadaşı bir gün işçiler geçerken. Üçü de döndüler ve üçü de birbirlerinin döndüğünü gördüler. Alvina güldü, göz etti. O an sevinçle işçinin yanına takılıp gidebilirdi. Mr. May'in sessiz tırısından öylesine bıkkınlık gelmişti içine.

Alvina genel olarak sinemayı ve sinemanın getirdiği hayatı seviyordu. Kabul ediyordu. Biraz bayağılaşmıştı. Sınıfından düşmüştü. Sınıfını tamamen yitirmişti. Öteki saygıdeğer dükkâncı kızları şimdilerde ondan kaçıyor ya da biraz uzaktan konuşuyorlardı. Mr. May'le aşna fişne olduğuna inanılıyordu.

Alvina aldırmıyordu. Hoşuna bile gidiyordu. Sınıfından düşmekten hoşlanıyordu. Yabancı olmaktan hoşlanıyordu. En sonunda kendi yerini bulmuş gibiydi. Woodhouse'la Lumley arasında, Manchester House'la Eğlence Sarayı arasında gidip gelirken kendi kendine gülüyordu. Bütün Woodhouse gençlerinin

onu tanımasına ve kendilerine eğlence sağlayan düşükçe bir kişi olarak görmesine gülüyordu. Haritadan silinmişti: Ve hoşlanıyordu bundan.

Çünkü ne de olsa bayağı eğleniyordu. Sadece sürekli bir faaliyet değil artistler de vardı. Her hafta yeni bir yıldız takımına rastlıyordu: en az üç dört tanesine. Pazartesi öğleden sonraları onlarla prova yapıyor, her akşam bir kez, matine günleri de iki kez görüyordu, James şimdi her akşam iki program yapıyordu ve her seferinde biraz seyirci oluyordu. Böylece Alvina düşük sahnenin bütün garip insanlarıyla temas etme imkânını buldu. Birbirlerine çok benziyorlardı; genel olarak biraz canları çekilmiş, sönük, alışılmış ahlaka kayıtsız ve sinirli olsalar bile hoşgörülüydüler. Çok zaman, pek sinirliydiler. Ve her zaman, bol miktarda nasır tutmuş felsefeleri vardı. Alvina *sevmiyordu* onları; zaten bunlarla fazla duygusallaşmak olmazdı. Ama görmek ve tanımak eğlenceliydi. Her şeyin fiyatı, etiketi bilinen Woodhouse'dan çok farklıydı. Bu insanlar göçebeydiler. Kim olduğuna ya da olmadığına aldırış ettikleri yoktu. Sinirli bir meslek gururları vardı ve hepsi de bu kadardı zaten. Bayağı tuhaftı seyretmesi. Öyle eğreti nezaketleri yoktu. Genç hanım külotuyla dururken genç beylerden birinin canı perdenin kıyısından bakmak istese: Eh, ne yapalım, genç hanım herhalde dobra bir dille terslerdi onu, ama kimse de bir şey demezdi. Hanımların ince külotlar ve siyah ipek çoraplar giymesi olgusu kimseyi heyecanlandırmıyordu. Makyaj boyası ya da takma bıyığın heyecanlandırmaması gibi. Bunların hepsi mesleğin parçalarıydı. Ahlaksızlığa gelince: Evet, neydi bunun zararı? Pek fazla bir şey değil. Erkeklerin çoğu, bir damla viskiye herhangi bir cinsel günahtan daha fazla önem veriyorlardı, kızlar da birbirleriyle iyi arkadaşlardı, erkeklerle rol yapılıyordu yalnızca: Yapılacak rol açık saçık bir aşk farsı olsa bile. Neydi öyleyse? Heyecanlanacak bir şey yoktu ortada; genel olarak.

Mr. May genellikle Lumley'de artistler için bir ev tutuyordu. Daha önemli biri geliyorsa, Woodhouse'da biraz daha yüksek sınıftan bir dulun evine giderdi. Alvina'yı bu işlere hiç karıştırmazdı; yalnız uzun zaman Manchester House'da hizmetçi ola-

rak çalışan, şimdi bile temizliğe gelen, Woodhouse'daki dulun evine bırakırdı.

Garip, eksantrik insanlardı bu artistler. Çoğunun hayal gücü az buçuk çalışıyordu ve çoğu içiyordu. Çoğu orta yaşlıydı. Çoğu dalgındı gündelik hayatta, her nasılsa, bir kenarda kalmış insanlardı. Garip, uzak yaratıklar, çoğu zaman bungun, hayatın ellerinden kaçtığının bilincinde. Sinema öldürüyordu onları.

Alvina, flüt ve pikolo çalan biriyle oldukça ciddi biçimde flört etti. Adam elli yaşlarındaydı, hâlâ yakışıklıydı ama şişmanlıyordu. Ayık olduğu zaman çekingen ve ciddiydi. Biraz içince çok hoş ve eğlenceli bir konuşma tarzı vardı, çok hoş. Alvina bayağı vuruldu ona. Ama *nasıl* da içiyordu! Ama ne kadar tatlı bir adamdı! Gitti, bir daha da görmedi onu.

Sıradan Amerikalımsı görünüşlü, iyi tıraş olmuş, uçuk benizli genç erkek, dostça ve gerçekten şövalye bir nezaketi olduğu halde, Alvina'yı etkilemiyordu. Oldukça sevimliydi. Ama hiç çekici değildi. Garip, olmadık yaratıklardı Alvina'yı büyüleyen: altı sansarla dehşetli numaralar yapan kadın ya da tepeden tırnağa dövmeli, korkunç güçlü bilekleri olan, elini şöyle bir oynatarak herhangi bir maden işçisini yere seriveren Japon gibi. Garip yaratıklardı bunlar! – Ama Alvina'nın erişemeyeceği bir yerdeydiler. Biraz uzaktan bakıyordu onlara. Bu uzaklığı bir atlayışta geçivermeyi istemiyor değildi. Özellikle de sahneye neredeyse tamamen çıplak, ama dövmelerden bir elbise giymiş olarak çıkan Japon söz konusu olduğunda. Omuzları arasında korkunç kanatlarını açarak uçan kartalı ya da kalçalarının yuvarlaklığını kaplayan garip karmaşık örnekleri hiçbir zaman unutamayacaktı. Pek iriyarı değildi ama biçimliydi, pürüzsüz, dövmeli gövdesinde hiç tüy yoktu. Rengi neredeyse maviydi; yani, dövmeleri maviydi ve arada parlak allar vardı: Sözgelişi meme uçlarının çevresinde ya da göbeğindeki garip kırmızı yılanın ağzında. Bir yılan dolanıyordu kasıklarında ve kaba etlerinde. Bu dövmeler yapılırken birkaç kez kan zehirlenmesi geçirdiğini anlattı Alvina'ya. Garip, kara gözlü bir yaratıktı ve sessiz bir tavrı, kurbağa gibi de bir şehvetliliği vardı. Alvina'ya ürküntü veriyordu. Ama normal elbiselerini giyince,

sadece ucuz, kılıksız bir Avrupalı-Japon olunca daha bir korkunçtu. Çünkü yüzü –boynunun aşağısındaki bir halka dışında dövme görünmüyordu o zaman– sarı ve yassıydı, tek gözü açık uyuyan yüz yıllık bir ihtiyar yılan gibiydi. Alvina'ya, durmadan korkunç bir biçimde gülümsüyor gibi geliyordu: Şehvetli, düşünceye sığmaz. Garip bir manzaraydı Woodhouse'da. Güneşli bir sabah vaktinde, kılıksız, biraz sünepe bir şark artığı. Omuzlarındaki korkunç kartal, kasıklarındaki yılan, esnek, büyülü teni, kimin aklına gelebilirdi?

Yaz geçti, sonbahar da geçti. Kış, James Houghton için biraz daha iyi bir mevsimdi. Üstelik, tramvay da ocakta işlemeye başlayacaktı.

Tramvay hattının açılış haftasına iyi bir program düzenlemek istiyordu. Mr. May uzun bir süre önceden bunu hazırladı. Numaralardan biri Natcha-Kee-Tawara Trupu'ydu. Natcha-Kee-Tawara Trupu beş kişilikti: Madame Ronchard ve dört genç adam. Bir Kızılderili trupuydular. Ama adamlardan biri Alman asıllı İsviçreliydi ve ünlü bir yodelciydi, ötekiyse Fransız asıllı İsviçreliydi ve Fransız şivesiyle iyi bir komedyendi. Ve Madame'la Alman'ın iki kişilik dehşetli bir farsları vardı. Ama asıl büyük numaraları Natcha-Kee-Tawara Kızılderili sahnesiydi.

Natcha-Kee-Tawaralar ocağın üçüncü haftasında, pazar akşamı, Potteries'den geleceklerdi. Alvina o pazar akşamı kiliseden döndüğünde dul Mrs. Rollings'i oturma odasında, endişeli bir görünüşü olan James'le konuşurken buldu. Eğlence Sarayı açılalı James kiliseye pek uğramaz olmuştu. Üstelik yaşlanmış ve sarsaklaşmıştı ve pazar akşamı dinlenebileceği tek akşamdı. Özellikle bu karanlık pazar gecesi, dışarıda berbat bir yağmur vardı ve James de kötü bir öksürüğe yakalanmıştı, onun için evde oturmakla iyi ediyordu.

Mrs. Rollings'in kucağında bir şişe vardı. Eczaneye gidip öksürük şurubu alacaktı çünkü Madame soğuk almıştı. Eczacı kiliseye gitmişti; sekize kadar dükkânı kapalıydı.

Madame ile dört genç adam saat altı sularında gelmişlerdi. Madame, Mrs. Rollings'in anlattığına göre, ufak tefek, tom-

bul bir hanımdı ve öksürüğünü anlatıp duruyordu, elini göğsüne koyup "hır-hır" sesler çıkararak soluk alıp alamadığına bakıyordu. Kendisi, yani Mrs. Rollings, ayaklarını hardallı sıcak suya koymasını söylemişti ama Madame göğsünü temizleyecek bir şey gerektiğini söylüyordu. Dört genç adam, nazik çocuklardı. Madame'ı pek sevdikleri belliydi. Madame onların pirzolalarını kendisi pişirmek için ısrar etmişti. Kendi de bir tane yemişti ama ilk lokmayı yutar yutmaz elini göğsüne koymuştu. Gençlerden biri ona konyak almaya çıkmış, ama onun yanı sıra altı büyük şişe bira da almıştı.

Mr. Houghton Madame'ın rahatsızlığına çok üzüldü. Aynı soruları tekrarlayıp duruyor, hastalığın ciddiyetini kestirmeye çalışıyordu. Ama Mrs. Rollings doğru dürüst bilmiyordu. James'in alnı kırıştı. Ya Madame sahneye çıkamazsa? Bayağı kuşkudaydı.

Mrs. Rollings'le gidip şu kadıncağızın durumuna bir bakabilir misin, Alvina?" dedi kızına.

"Böyle bir gecede Alvina'yı sokağa yollamasanız çok iyi olur," dedi Miss Pinnegar. "Üstelik, doğru değil. Mr. May nerede? Böyle şeyleri o yapmalı."

"Yok canım!" dedi Alvina. "Giderim ben, ne olacak. Bekle bir dakika, bakayım göğüs yanması için bir pastil var mı? Çok kötüyse, annemin kullandığı yakılardan yapabiliriz."

Yukarıya koştu. Madame'la dört gencin nasıl insanlar olduklarını merak ediyordu.

Mrs. Rollings'le birlikte eczaneye uğradılar, arka kapıdan, sonra sulu kar altında dulun pansiyonuna yollandılar. Uzak değildi. Merdivenden çıkarken sesleri işitiyorlardı. Ama mutfakta çıt yoktu. Sesler ön odadan geliyordu.

Mrs. Rollings kapıyı vurdu.

"Buyurun!" dedi biraz keskin bir ses. Alvina da dulun ardından içeri daldı.

"Öksürük şurubu getirdim," dedi Mrs. Rollings. "Miss Houghton da geldi, rahatsızlığınıza bakmak için."

Dört genç erkek, gömlekli olarak masanın başına oturmuşlardı. Masada bira şişeleri de vardı. Epey sigara dumanı dol-

muştu odaya. Alev alev yanan ateşin yanında koyu renk parlak gözlü ve ince koyu renk kaşlı, solgun yüzlü, tombul bir kadın oturuyordu; yaşı kırkla elli arasındaydı. Düzgün siyah saçları arasında ağarmış teller de vardı. Küçük dantel yakalı şık bir siyah elbise giymişti. Yüzünde hafifçe kendine acır bir ifade vardı. Sarkık parmakları arasında bir sigara tutuyordu.

Sanki biraz güçlükle ayağa kalktı ve dört beş yüzüğün ışıldadığı tombul elini uzattı. Sigarayı belli etmeden şömineye atmıştı.

"Nasılsınız?" dedi. "Adınızı iyi işitemedim." Madame'ın sesi hafifçe sızıltılı ve dalgalıydı şimdi, yaslı yaslı titreşen bir bronz boru gibi.

"Alvina Houghton," dedi Alvina.

"Numaralarınızı yapacağınız tiyatronun sahibinin kızı," diyerek söze karıştı Mrs. Rollings.

"Ha, evet! Anlıyorum. Miss Houghton. Nasıl okunduğunu bilmiyordum da. Haftın diye – değil mi? Miss Houghton. Kötü bir öksürüğe yakalandım, göğsüme indi." Yüzüklü tombul elini tombul göğsüne koydu. "Ama sizi benim gençlere tanıştırayım." İşaretparmağı sigaradan hafifçe sararmış elini masaya doğru salladı.

Dört genç ayağa kalkmış, Alvina ile Madame'a bakıyorlardı. Oda küçük, biraz çıplaktı. Döşeme muşamba kaplıydı ve yüksek arkalıklı, at kılı minderli ve beyaz örtüyle kaplı koltuklar vardı. Masada da parlak ama temiz, canlı desenli bir Amerikan muşambası seriliydi. Tepesinden, yalın bir gaz lambası sarkıyordu. Eşya olarak yalnızca sandalyeler, koltuklar, masa ve bir divan vardı. Yine de küçük oda çok dolu görünüyordu, insan dolu; şık yelekleri ve kravatları olan, ama ceketsiz erkeklerle.

"Bu Max," dedi Madame. "Adlarını söyleyeceğim yalnız, soyadlarını söylemeyeceğim, çünkü bu türlü hatırlaması daha kolay."

Bu sırada Max eğilerek selam vermişti. Badem gözlü, geniş yüzlü ve biraz katı, sopa gibi duran bir İsviçreliydi.

"Bu da Louis." Louis zarif bir selamla eğildi. Fransız asıllı bir İsviçreliydi, boyu ortalama uzunlukta, elmacık kemikleri çıkık, parlak siyah saçları şakaklarına düşen bir adam.

"Bu da Geoffroi Geoffrey." Geoffrey eğildi. Fransız Alplerinden geniş omuzlu, dikkatli, az konuşan bir adam.

"Bu da Francesco Frank." Francesco dudağını hafifçe kıvırarak yarım gülümsedi ve askerce bir selam verdi farkında olmadan. Esmer, uzunca boylu ve yumuşak vücutluydu, sarımtırak koyu gözleri vardı. Güneyli bir İtalyan'dı. Madame bir daha baktı ona. "İngilizce Frank adını sevmez. Bakın, hemen uzadı suratı. Yok, hiç hoşlanmıyor, Ciccio da deriz biz." Ama Ciccio utanarak başını eğmişti, gülümsemeyle yüz buruşturma arası bir ifadeyle sandalyesine eğilmiş, oturmayı bekliyordu.

"İşte bizim aile," dedi Madame. "Üç ayrı ırktan toplanmayız, yalnız Ciccio bizim dağlardan değil. Lütfen oturmaz mısınız?"

Hepsi yerlerine oturdular. Bir sessizlik oldu.

"Gençler yorucu yolculuktan sonra biraz bira içiyorlar. Genel olarak, içki içmelerinden hoşlanmam. Ama bu gece biraz bira içiyorlar. Ben içmiyorum, çünkü ateşimin çıkmasından korkuyorum." Elini göğsüne koydu, uzun, rahatsız soluklar aldı. "Duyuyorum, *burada* duyuyorum." Göğsünü okşadı. "Yarın için korkuyorum. Bir bardak bira içmez misiniz? Ciccio, bir bardak istesene!" Masanın öbür ucundaki Ciccio ayağa kalkmadı, kalkmasına gerek kalmayacağına inanır gibi Alvina'ya baktı. Ağzındaki garip, alaycı kıvrıntı yerinde duruyordu. Madame öfkeyle baktı ona. Ama belli belirsiz bir alayla yakışıklı yanağını dönüverdi Madame'a.

"Hayır, teşekkür ederim. Bira hiç içmem," dedi Alvina, aceleyle.

"Hayır? Hiç mi? Hım!" Madame ellerini kavuşturup durdu ama kara gözleri Ciccio'ya zehir saçıyordu. Genç adamlar bardaklarıyla oynadılar, sigaralarını ağızlarına götürüp dumanı burunlarından saldılar rahatsız rahatsız.

Madame gözlerini yumdu ve bir an arkasına yaslandı. O zaman yüzü saydam ve solgun göründü, gözlerinin altında kara halkalar vardı, özenle taranmış saçları kulaklarının üstünde siyah bir cam gibi pırıl pırıl parlıyordu. Rahatsız olduğu belliydi. Gençler ona baktılar ve birbirlerine bir şeyler mırıldandılar.

"Korkarım kötü bir soğuk algınlığı geçiriyorsunuz," dedi Alvina. "İzin verirseniz bir derecenize bakayım."

Madame irkildi, korkmuş göründü.

"Ama bence bu zahmetlere gerek yok," dedi.

Max, uzun boylu, kanlı canlı İsviçreli de üsteledi:

"Evet, evet, ateşinize bir bakalım, o zaman anlarız, değil mi? Redruth'dayken benimki yüz beşe çıkmıştı."

Alvina cebinden dereceyi çıkarmıştı. Bu sırada Ciccio, Max'a Fransızca bir şeyler –herhalde ayıp bir şey– mırıldandı.

"Yarın çalışamazsam ne yaparım?" diye inildedi Madame, Alvina'nın dereceyi ışığa tuttuğunu görünce. "Max, ne yaparız?"

"Yataktan çıkmazsınız, biz de 'Beyaz Tutsak' oyununu oynarız," dedi Max, kesik kesik ve resmî bir tonla.

Ciccio burun kıvırıp başını çevirdi. Alvina dereceyle Madame'ın yanına gitti. Madame, Alvina'dan korunmak ister gibi elini uzatarak son sözünü söyledi:

"Asla! On yıl içinde bir gün bile işten geri kalmadım. Asla. Terk edilmiş bir halde yatakta yatacağıma, bir an önce öleyim daha iyi."

"Terk edilmiş bir halde yatmak ne demek!" dedi Max. "Böyle bir şeyin olmayacağını bilirsiniz. Ne biçim konuşuyorsunuz?"

"Bakın ateşinize," dedi Geoffrey, sertçe ama duygulanarak.

"Yarın iyileşeceksiniz. Mutlaka!" dedi Louis. Madame acı acı başını salladı, ağzını açtı ve derecenin ucu komik bir biçimde ağzının kıyısından sallanırken gözlerini yumup oturdu. Alvina da bu sırada tombul beyaz bileğini tutmuş, nabzını sayıyordu.

"Prova yapabiliriz," diye söze başladı Geoffrey.

"Şşt!" dedi Max parmağını kaldırarak. Alvina'ya ve yüzü bembeyaz, ağzından derece sarkan Madame'a endişeli endişeli baktı.

Max ve Louis endişeyle seyrediyorlardı. Geoffrey burnundan soluyarak oturuyordu, Ciccio ise duygusuzca bir sigara yakmıştı: kibriti topuğunda çakıp, uzunca burnundan dumanı bırakarak. Sonra sigarayı ağzından çıkardı, başını çevirdi, yere tükürdü ve ayağıyla tükürüğü sildi. Max çaresiz bir tavır alarak

"*Ein schmutziges italianisches volk*,"* diye söylendi. Görmek ve işitmek istemeyen Louis ise sessizce "*Chien*"** dedi.

Sonra ikisi de yıldırım hızıyla dikkatlerini Madame'a yönelttiler.

Ateşi Fahrenheit 102'ydi.

"Yatmalısınız," dedi Alvina. "Bir şey yediniz mi?"

"Bir lokma bir şey," diye sızlandı Madame.

Max sararmıştı, Louis koşup Madame'ın elini tuttu. Çabucak öptü o eli, sonra da gözlerinin yaşardığını göstermemek için başını çevirdi.

Geoffrey iri yudumlarla birasını içiyor, Ciccio ise başını eğmiş, kirpiklerinin altından durumu seyrediyordu.

"Hemen doktora gideyim," dedi Alvina.

"Sakın! Sakın, şekerim! Sakın gitmeyin! Ateşim olabilir."

"Olur mu öyle şey," diye mırıldandı Louis acıyla.

"Yatayım," dedi Madame, uysalca ayağa kalktı.

"Birazcık durun. Bakayım odanızın şöminesi yanıyor mu?" dedi Alvina.

"Ah, şekerim. Çok iyisiniz. Kapıyı açsana, Ciccio."

Ciccio kapıya uzandı ama geç kalmıştı. Max koşup Alvina'ya kapıyı açtı. Madame arkasına yaslanarak oturdu.

"On yıldır bir kez bile olmadıydı," dedi, ağlamaklı bir sesle. "*Quoi Faire, ah, quoi faire! Que ferez – vous mes pauvres sans votre Kishwegin? Que vais-je faire, mourir dans un tel pays! La bonne demoiselle – la bonne demoisselle-elle a du coeur. Elle pourrait aussi etre belle. S'il y avait un peu plus de chair. Max, liebster, schau ich sehr elend aus? Ach... Oh jeh, oh jeh!*"

"*Ach nein Madame, ach nein. Nicht so furchtbar elend*," dedi Max.

"*Manca il cuore solemente al Ciccio*," diye inledi Madame. "*Che natura povera, senza sentimento –niente di bello. Ahime, che amico. Che ragozzo duro. Aspero–*"***

(*) (Alm.) Kirli İtalyan halkı – e.n.

(**) (Fr.) Köpek – e.n.

(***) Natcha-Kee-Tawaraların kozmopolit niteliğini gösterecek şekilde, her dilden karmakarışık konuşmaları gösterilmiş. Özet olarak: "Ah, ne yapmalı, ne yap-

"*Trova?*" dedi Ciccio, dudağını kıvırarak. Uzun, eğik kirpiklerini eğerken, şu sıra yaramazlık etmeye kararlı olmasa bütün bunlara ağlayabileceğini söylemek ister gibiydi.

Böylece Madame solgun yüzüyle koltuğunda otururken dört dilde inledi. Genellikle yalnız Fransızca konuşurdu gençlerle. Ama bu olağanüstü bir durumdu.

"*La pauvre Kishwegin!*" diye mırıldandı Madame. "*Elle va finir au monde. Elle passe – la pauvre Kishwegin.*"*

Kishwegin, Madame'ın programa çıktığı Kızılderili adıydı.

Hastalığı anlayınca Madame sanki daha fazla hastalanmıştı. Güçlükle soluk alıyordu. Böğründe bir sancı vardı. Yüzü kızardı. Gençler iyice huzursuz oldular. Louis artık gizlemeden ağlıyordu. Yalnız Ciccio o ince gülümsemeyi yüzünden eksik etmiyor ve böylece Madame'ın öfkesini ve acısını artırıyordu.

Alvina onu yatağa götürmek üzere geldi. Gençler hepsi kalkıp odadan çıkan Madame'ın elini öptüler. Her birine münasip bir biçimde iyi geceler diledi.

"İyi geceler, sadık Max'ım benim, sana güveniyorum. Duygulu Louisciğim, iyi geceler. İyi geceler cesur Geoffrey. Ah, Ciccio, yüreğimin acısını ağırlaştırma. İyi olun, savaşçılar, kardeş olun. Zavallı Kishwegin için bir küçük duacık esirgemeyin. İyi geceler!"

Onlarla böyle vedalaştıktan sonra merdiveni ağır ağır, her basamakta eliyle dizini tuta tuta tırmandı.

"Hayır-hayır," dedi yardımına koşan Max'a. "Yukarı gelme. Hayır-hayır!"

Yatak odası temiz ve tertipliydi.

"Bu gece," diye inledi, "Çocukların odaları düzenli mi diye bakamayacağım. Onlara güvenilmez, hiç. Bakacak biri gerek: Özellikle Ciccio, özellikle Ciccio!"

---

malı? Yavrucuklarım, Kishwegin'siz ne yapacaksınız? Ne yapayım, böyle bir ülkede ölmek! İyi matmazel, iyi yürekli matmazel. Güzel de olabilir. Birazcık toplansa, Max, şekerim, çok mu üzgün görünüyorum?" "Ah, Madame, ah, hayır. O denli üzüntülü de değil." "Kalp sadece Ciccio'da yoktur" diye inledi Madame. "Duygudan yoksun, hiç güzel yanı olmayan bir tabiat." – ç.n.

(*) "Zavallı Kishwegin. Bütün dünyayı terk edecek. Gidiyor, zavallı Kishwegin" – ç.n.

Ateşin yanına çöktü ve elbisesini çıkarmaya başladı.

"Size yardım etmeme izin verin," dedi Alvina. "Ben hastabakıcıyımdır."

"Ah, çok, çok iyisiniz, sevgili küçükhanım. Ben kimsesiz ihtiyar bir kadınım. Böyle bakılmaya alışık değilim. En iyisi siz bırakın beni."

"Bırakın yardım edeyim," dedi Alvina.

"Heyhat, *ahime*! Kim tahmin ederdi Kishwegin'in yardıma ihtiyacı olacağını. Dün gece Leek'te çocuklarla dans ettim tiyatroda. Bu gece ise yatağa düşüyorum, buranın adı neydi şekerim?.. Galiba unutmuşum."

"Woodhouse," dedi Alvina.

"Woodhouse! Woodhouse! Ne çirkin bir ad! Niye böyle çirkin?"

Alvina tombul kadını çarçabuk soydu. Öyle yumuşacıktı ki! Sahnede nasıl dans ettiğine Alvina bir türlü akıl erdiremedi. Ama Madame'ın yumuşaklığı, bir mürekkepbalığı gibi, birdenbire çılgın bir enerjiye, ihtilalci bir kudrete dönüştü. Sonra Madame'ı yatağa yatırdı.

"Ah!" diye içini çekti Madame, "Canım yatak! Canım yatak! Ama soğuk, çok soğuk. Elbisemi asar mısınız, şekerim, çoraplarımı da katlayıverir misiniz?"

Alvina zarif çamaşırları hemen katlayıp kaldırdı. Tuhaf, ince bir kadındı Madame, siyahlı sarılı jartiyerlerine kadar.

"Zavallı çocuklarım, yarın Kishwegin yok! Sizce papaza ihtiyacım yok, değil mi, şekerim? Papaz!" dedi Madame, dişleri çarparak.

"Papaz mı! Ne münasebet! Sizi biraz ısıtınca bir şeyiniz kalmayacak. Bence basit bir soğuk algınlığı. Mrs. Rollings bir battaniye ısıtıyor."

Alvina aşağı kata koştu. Ayak sesini işiten Max, oturma odasının kapısını açıp bekledi. Kemikli yumruklarını sımsıkı sıkmıştı ve kaşları trajik bir biçimde kalkıktı.

"Çok hasta mı?" diye sordu.

"Bilmiyorum. Ama sanmıyorum. Mrs. Rollings lapa hazırlarken siz de battaniyeyi ısıtır mısınız?"

Max ile Louis ısınacak battaniyenin başına geçtiler. Louis'in pantolonu belinde ve kalçasında dardı, kadınsı bir görünüş veriyordu. Max dimdik ve kaskatıydı. Mrs. Rollings, Geoffrey'e kömür kovalarından birini doldurup yukarıya taşımasını rica etti. Geoffrey hemen feneri kapıp kömürlüğe koştu. Daha sonra da koltuğu taşıması gerekti.

"Eve gidip bir şeyler getirmeliyim," dedi Alvina Ciccio'ya. "Gelip taşımaya yardım eder misiniz?"

Yerinden hemen kalktı ve aynı davranışla sigarasını attı. Alvina'ya bakmıyordu. Güzel kirpikleri gözlerini perdeliyordu sanki. Uzunca boyluydu ama İtalyanlarda genellikle görünmeyen bir gevşeklik vardı vücudunda; omuzları hafifçe düşüktü. Elini ağzına götürürken Alvina, Akdenizli eline dikkat etti. Tanımadığı türden bir eldi, sarıcı, kavrayıcı bir niteliği vardı, müşfik ve esmerdi. Garip, zarif, sere serpe bir yürüyüşle koridora çıkıp ceketine uzandı.

Alvina'yla yürürken hiç konuşmuyor, uzak duruyordu.

"Madame için üzüldüm," dedi Alvina, biraz da soluk soluğa koşuştururken. "Sizlere çok düşkün."

Ama Ciccio hiç karşılık vermedi, elleri yağmurluğunun cebinde, soğuktan gerilmiş bir halde yürüyordu.

"Korkarım yarın dans edemeyecek," dedi Alvina.

"Öyle mi diyorsunuz?" dedi.

"Evet. Hiç şüphem yok."

Buna da cevap vermedi. Evin arkasındaki karanlık sokağa ve karışık arka bahçeye varıncaya kadar Alvina da konuşmadı.

"Burada göz gözü görmez," dedi. "Şuradan geleceksiniz." Karanlıkta arandı, Ciccio'nun aranan elini buldu.

"Buradan," dedi.

Tuhaf, ne kadar hafifti parmaklarının dokunuşu, bir çocuk eli gibi neredeyse. Böylece oturma odasının perdesinden sızan ışığa vardılar.

Alvina içeri koştu, genç adam da arkasından geldi.

"Bu gece Madame'la kalmam gerekecek," diye acele acele açıkladı.

"Ateşi var, ama terletebilirsek atlatabilir." Sonra yukarıya ko-

şup gerekli şeyleri topladı. Ciccio sırtını kapıya vermiş duruyordu ve Miss Pinnegar'ın ateşin yanına gelmesi yolundaki çağrılarını başını sallayarak ve hafifçe gülümseyerek geri çeviriyordu, utangaç ve aptal.

"Ama yeniden sokağa çıkmadan gelin de ısının," dedi Miss Pinnegar başı eğik Ciccio'ya. O yine başını salladı ama sonunda ağzını açıp konuştu.

"Sonra daha soğuk oluyor," dedi, hafif aptal bir gülümsemeyle dişlerini göstererek.

"Eh, madem öyle düşünüyorsunuz, siz bilirsiniz," dedi Miss Pinnegar, başa çıkamayınca. Ciccio'yu bir şeye benzetememişti, benzetmeye de çalışmıyordu.

Döndükleri zaman Madame sayıklıyor, heyecanlı heyecanh, dansını, gençlerini anlatıyordu. Üç genç dehşet içindeydi. Battaniyeler ateş gibi olmuştu. Alvina yakıyı hazırladı ve Madame'ın ağrıyan yanına koydu. Nasıl da beyaz tenli, yumuşacık, tombul bir çocuk gibiydi! Ağrı, kesinlikle zatülcenp demekti. Gençler kapının dışında dolaşıp duruyorlardı. Alvina zavallı hastayı battaniyelere sardı, ağzına birkaç damla viski ile lapa damlattı, yatağını iyice sıkıştırdı, ışığı karartıp erkekleri de sahanlıktan sepetledi. Sonra oturup başını beklemeye koyuldu. Madame çırpınıyor, inliyor, sayıklıyordu. Alvina onu yatıştırıyor ve kollarını battaniyenin altına sokuyordu. Sonunda zavallıcık sakinledi. Alnı hafifçe nemliydi. Bol bol terleyerek sakin bir uykuya daldı. Alvina yine bekliyordu başında. Arada sırada ansızın fırlayıp örtüleri savurmaya başlayınca onu yatıştırıyor, hafifçe ama kesinlikle yatağına bastırıyor, üstünü örtüyordu. Madame boğulduğunu söyleyip tere karşı debelendikçe ve sıcaktan yakındıkça, Alvina da, "Kıpırdanmadan yatın. Kıpırdanmadan. Terlemelisiniz," diyerek yatıştırıyordu onu.

Zavallı Madame inliyordu. Kendi teri içinde vıcık vıcık banyo yapmaktan tiksiniyordu. Başına buyruk yaradılışı isyan ediyordu. Üstündekileri fırlatıp atmak, soğuk havaya çıkmak istiyordu. Alvina o yumuşak ve karşı konmaz gücüyle onu yatağa bastırmasa çıkacaktı da.

Saatler, bire kadar böylece geçti. O zaman ter azaldı, hasta gerçekten daha iyileşti, daha rahatladı. Alvina bir dakika için aşağı kata indi. Ön odada ışığın hâlâ yandığını gördü. Kapıyı vurup girdi. Max bir perişanlık tablosu halinde ateşin yanında oturuyordu. Louis de karşısında, uyukluyordu. Divanın üstünde Geoffrey hafif hafif horluyordu, Ciccio ise masaya dayadığı kollarına başını yaslamış, ölü gibi uyuyordu. Yumuşak, esmer Akdenizli ellerini, ince bileklerini, onun gibi kaslı bir adam için ince sayılacak bileklerini gördü yine.

"Daha yatmadınız mı?" diye fısıldadı Alvina. "Niye?"

Louis uyandı. İnatla gözlerini yummayan Max dertli dertli başını salladı.

"Ama düzeldi," diye fısıldadı Alvina. "Terledi. İyileşti. Rahat rahat uyuyor."

Max, yuvarlak, uykusuzluktan akları belirginleşmiş, baykuşumsu gözleriyle karamsar ve şüpheci baktı.

"Evet," diye üsteledi Alvina. "Gelin, bakın. Yalnız ne yaparsanız yapın, uyandırmayın."

Max terliklerini çıkardı, upuzun kalktı ayağa. Louis korkmuş bir tavuk gibi arkasından geldi. İkisi de terliklerini ellerine almışlardı. Sessizce girdiler ve sessizce eğilip yatağa baktılar. Madame pembeleşmiş, küçük bir kız gibi yatıyor, rahat uyuyordu, siyah saçının bir tutamı yanağına yapışmış, dudakları hafifçe aralanmıştı.

Max bir süre onu seyretti. Sonra ansızın dikleşti, Alman usulü taranmış kumral saçlarını eliyle arkaya itti ve bir mihrap önündeymişçesine diz kırarak haç çıkardı; bir kez daha haç çıkarıp diz kırdı; sonra bir üçüncü kez haç çıkararak diz kırdı mihrabın önünde. Sonra yine dikleşti, yana çekildi.

Louis de haç çıkardı. Gözyaşları boşandı yine. Eğilip battaniyenin bir ucunu tuttu, o alçakgönüllülük içinde onu öptü. Sonra elini yüzüne kapadı.

Madame sessiz ve masum uyumaya devam ediyordu.

Alvina çıkmaya hazırlandı. Max, Louis'in kolundan tutarak, sessizce onu izledi. Aşağı kata indiklerinde Max ile Louis birbirlerine sarıldılar, büyük bir ciddiyetle, Avrupa usulünde, birbirlerini yanaklarından öptüler.

"İyileşti," dedi Max ciddiyetle Fransızca.

"Tanrı'ya şükürler olsun," dedi Louis.

Alvina bütün bunları hayretle seyrediyordu. Adamlar ona hiç aldırmıyorlardı. Max gidip Geoffrey'i sarstı. Sonunda Geoffrey hareket eder gibi oldu. Ama Louis, Ciccio'nun omzunu boşuna çekiştiriyordu. Baş ve eller hareketsiz duruyordu masada. Uzun kara kirpikleri kıpırtısızdı, uzunca, ince Grek burnu aynı hafif hareketlerle soluk alıyordu, ağız kapalıydı. Tuhaf siyah saçları vardı, kürk gibi sık, hayvansıydı ve elleri çıplak, ince görünüşlü, esmer. Bir elinde gümüş bir yüzük vardı.

Alvina ansızın, Louis genç adamın omzunu sarsarken sofra örtüsüne kayan hareketsiz elini tuttu. Sıktı eli. Ciccio koyu sarı gözlerini açtı. Uyku sersemiydi, bir şey görmedi.

"Uyan," dedi Alvina gülerek, elini yeniden sıkarak.

Başını bir daha kaldırdı, Alvina'nın elini sıkıca kavradı, gözlerine bilinç geldi, eli gevşedi, tanıdı onu ve başını yana çevirip kirpiklerini indirerek arkasına yaslandı.

"Haydi kalk, koca hayvan," diyordu Louis Fransızca, hafif bir sesle ve öküz güdenlerin öküzlerini dürttükleri gibi dürtüyordu onu. Ciccio sendeleyerek ayağa kalktı.

"İyileşti," dediler ona. "Yatıyoruz."

Mumları alıp odalarına yollandılar. Kapıdan çıkarken hepsi birer birer Alvina'nın önünde eğildi, selam verdi. Max ciddi, Louis kibar, öbür ikisi uyku sersemi... Çatı arasındaki iki odada yatıyorlardı.

Alvina divanın şiltesini aldı ve Madame'ın odasında, şöminenin önünde yerde yattı.

Madame uzun ve derin bir uyku uyumuştu, ara sıra uyanır gibi oluyor, kıpırdıyor, sonra yine dalıyordu. İlk sorusunu sorduğunda saat sekiz olmuştu. Alvina kalkmıştı o zamana kadar.

"Oh, *–alors–** Öyleyse iyiyim, çok iyiyim. Bugün dans edebilirim."

"Bugün olmaz," dedi Alvina. "Belki yarın olabilir."

"Hayır, bugün," dedi Madame. "Bugün dans edebilirim, çünkü çok iyiyim. Kishweginim."

(*) (Fr.) Peki – e.n.

"Daha iyisiniz. Ama bugün de yatmalısınız. Evet –gerçekten öyle– ayağa kalktığınızda ne kadar zayıf düştüğünüzü anlayacaksınız."

Madame somurtuk bir ifadeyle baktı Alvina'ya.

"Tam bir İngiliz'siniz, sert ve maddeci," dedi.

Alvina şaşırdı, mavi gözleriyle şaşkın şaşkın baktı ona.

"Niye?" dedi. Acıklı bir hal vardı üstünde, Madame'ın tiksindiği, ama şimdi dokunaklı bulduğu bir çeşit yiğitlik.

"Gelin!" dedi Madame, yüzüklü tombul elini uzatarak. "Gelin, ben nankör bir kadınım. Gelin, onlar size göre değil, bu insanları anlıyorum. Gelin bana."

Alvina yavaş yavaş Madame'a yaklaştı, uzattığı elini tuttu. Madame elini öptü, sonra kendine çekti Alvina'yı, erkeklerin öpüşürkenki ciddiyetleriyle yanaklarından öptü.

"Kishwegin'e iyilik ettiniz. Kishwegin'in kalbi unutmaz. İşte, Miss Houghton ne söylerseniz yapacağım. Kishwegin sözünüzü dinleyecek." Madame, Alvina'nın elini okşadı ve başını hızlı hızlı salladı.

"Ateşinize bakalım mı?" dedi Alvina.

"Evet, şekerim, bakalım. Siz söyleyin, ben boyun eğerim." Ve Madame böylece dereceyi ağzına koyup yastığına yaslandı ve kara gözleriyle Alvina'yı süzdü.

"Güzel," dedi Alvina, dereceyi alınca. "Normal."

"Normal!" diye yankıladı onu Madame biraz gırtlaktan gelme sesiyle. "İyi! Öyleyse ne zaman dans edebileceğim!"

Alvina döndü, baktı ona.

"Doğrusu, perşembe ya da cumadan önce olmaz," dedi.

"Perşembe!" diye tekrarladı Madame. "Perşembe mi dediniz?" Sesinde güçlü bir isyan vardı.

"Çok zayıfsınız şimdi. Bir zatülcenp atlattınız. Ben size bildiğimi, düşündüğümü söylüyorum."

"Ah, siz İngiliz kadınları," dedi Madame, kara gözleriyle onu süzerek. "İlle dediğiniz gibi olsun istersiniz. Her işte, dediğiniz dediktir. Hem de herkese karşı. Çok iyisinizdir dediğinizi yaptırmakta. Evet, siz iyi İngiliz kadınları. Perşembe. Pekâlâ, perşembe olsun. Öyleyse, perşembeye kadar Kishwegin yok."

Şimdiden biraz yorulmuştu, yine yaslandı yastığına. Çayını içip, yıkanıp, oda da temizlenince gençleri çağırdı. Alvina, Max'ı uyarmış, Madame'ın bugün hiç heyecanlanmaması gerektiğini söylemişti.

Gençler terlikleri ve gömlekleriyle kapıda belirir belirmez Madame söze başladı:

"İşte geldiniz, gençlerim! Girin! Girin! Sizinle konuşan Kishwegin değil. İngiliz *demoiselle*'in dediğine göre Kishwegin perşembeye kadar yok." Hafifçe kolonya kokan elini uzattı – bütün oda kolonya kokuyordu– ve Max katı belkemiğini eğerek eli tuttu, öptü. Öteki eliyle hafifçe yanağına dokundu.

"Sadık Maxım, desteğim."

Louis, bir demet menekşe ve pembe şakayıkla gülümseyerek içeri girdi. Çiçekleri yatağa bıraktı, Madame'ın elini tuttu, saygıyla eğilip öptü.

"İyileştiniz mi, sevgili Madame?" dedi, gülümseyerek uzun uzun baktı ona.

"İyileştim, evet, ince Louisciğim. Senin güzel çiçeklerin, şövalye yüreğin daha da iyileştirdi beni." Çiçekleri iki eliyle yüzüne bastırdı, sonra onları yatağın üstüne bırakarak elini Geoffrey'e uzattı.

"Kishwegin yokken iyi yürekli Geoffrey elinden geleni yapacak mı?" dedi, Geoffrey eğilip selam verirken.

"*Bien sûr Madame.*"*

"Ciccio, kolluğunun düğmesi kopmuş, iğnem nerede?" Ciccio elini öperken o da odada gözleriyle arandı.

"Bir şey mi aradınız?" dedi Fransızca konuşmayı anlamayan Alvina.

"Dikiş iğnem, şu düğmeyi dikmek için. Orada, ipekli çantadadır."

"Ben dikerim," dedi Alvina.

"Teşekkür ederim."

Alvina düğmeyi dikerken Madame gençleriyle, özellikle de Max'la konuştu. En büyük ağabeyleri olduğu için hepsinin Max'ın sözünü dinlemeleri gerektiğini söyledi. Bugün öğle-

(*) (Fr.) Pek tabii Madam – e.n.

den sonra "Beyaz Tutsak" numarasının provasını yapacaklardı. Provada çok dikkatli olmalıydılar, genç Kızılderili kadın rolünü oynayacak birini de bulmalıydılar; çünkü bu oyunda onun, yani Kızılderili kadının hiç rolü yok gibiydi, sadece oturacak, bazen ayağa kalkacaktı. Miss Houghton; ama ah, Miss Houghton piyano çalıyordu, bu rolü alamazdı. Öyleyse başka biri.

Onlar konuşurken Mr. May üzüntü içinde geldi.

"Geçit alayı olmayacak mı?" dedi.

"Ah, geçit alayı!" diye haykırdı Madame.

"Natcha-Kee-Tawara Trupu herhangi bir şehre gidişinde, istenildiği zaman, bir geçit alayı da yapardı. Gençler Kızılderili savaşçı kılığına girerler, başlarında Kishwegin'le ata binerek şehrin anacaddelerinden geçerlerdi. Bir İtalyan süvari alayında ünlü binici Marchese'nin emir eri olan Ciccio, at üstünde numaralar yapardı.

Mr. May bu geçide çok meraklıydı. Atları hazırlamıştı. Dünkü sulu kardan sonra bu sabah hava hafifçe güneşliydi. Ama Mr. May gelince Madame'ı yatakta gençleriyle sohbette bulmuştu.

"Ne talihsizlik!" diye haykırdı Mr. May. "Ne talihsizlik!"

"Felaket! Felaket!" diye inledi Madame yatağında.

"Ama *hiçbir* şey yapamaz mıyız?"

"Evet. 'Beyaz Tutsak' numarasını yapabilirsiniz; gençler bunu yapabilirler. Kızılderili kadın rolünü oynayacak birini bulursanız. Of, of, gerçekten benim kalkınam gerek sanıyorum."

Alvina, Madame'ın yüzünü dertli ve telaşlı gördü.

"Şimdi hepiniz aşağı kata inseniz iyi olacak," dedi. "Mr. Max ne yapmanız gerektiğini biliyor."

Ve beş adamı yatak odasından kışkışladı.

"Kalkmalıyım. Dans etmeyeceğim. Hareketsiz duracağım. Ama orada olmalıyım. Çünkü kötü, çok kötü!" diye inledi Madame.

"Siz onlara bakmayın. Kendi başlarına becerebilirler. Erkekler çocuk gibidir. Bırakın kendileri bir yol bulsunlar."

"Çocuk gibi mi dediniz? Hem nasıl!" diye inledi Madame. "Hepsi çocukturlar! Peki ama, ne yapacaklar başlarında dadı-

ları olmadan? Zavallı yiğitlerim, Kishwegin'siz ne yapacaklar? Çok kötü, evet çok kötü. Zavallı Mr. May, ne kadar üzüldü!"

"Bırakın üzülsün," diye haykırdı Alvina, Madame'ı zorla yatağına uzatıp battaniyelerini sıkıştırırken.

"Çok sertsiniz! Sert bir İngiliz kadını! Hep böyledir, hep!" Madame telaşlı ve halsiz, sırtüstü uzandı. Alvina hafif hareketlerle biraz odada dolaştı. Birkaç dakika sonra Madame uykuya dalmıştı.

Alvina aşağıya indi. Mr. May, Almanca olarak "Beyaz Tutsak" numarasını anlatan Max'ı dinliyordu. Mr. May'in çocukluğu bir Alman okulunda geçmişti. Başını yana eğmiş, elini Max'ın koluna koymuş, tuhaf Almancasıyla onu eğlendiriyordu. Ötekiler susuyordu. Ciccio dinler görünmeye de çalışmıyor, ayaklarına bakarak sigarasını içiyordu. Louis ile Geoffrey yarım yamalak anlıyorlardı. Louis derin bir anlayış ifadesiyle başını sallıyor, Geoffrey de gerekli gereksiz "Ja! Ja! Doch! Eben!" gibi sesler çıkarıyordu.

"Kızılderili kadın ben olurum," diye İngilizce haykırdı Mr. May, konuşmayı kesip ötekilere bakarak. Tuhaf, papağanımsı bir tavırla başını oynattı. "Kızılderili kadın ben olurum. Neydi adı? Kishwegin? Kishwegin'i ben oynarım." Sonra utanarak gülümsedi.

İki uzun boylu İsviçreli, gülümseyerek baktılar ona. Divanda kollarıyla bacaklarını sararak oturan Ciccio başını döndürdü ve anlaşılmaz, ifadesiz bir ilgiyle Mr. May denen olayı süzdü.

"Gidelim," dedi Mr. May, kendini pek önemseyerek. "Gidip *bu sabah* provayı yapalım, alayı da öğleden sonraya bırakalım, madencilerin eve dönüş saatine. İşte! Nasıl? Güzel değil mi? Tamam! *Hemen*, şimdi hazırlanabilir misiniz?"

Heyecanla baktı gençlere. Onlar da, hemen Kızılderili savaşçılar oluvermiş gibi ağır bir ciddiyetle başlarını salladılar. Sonra ayakkabılarını giymeye başladılar. Az sonra, dört genç önde, Mr. May de Alvina'nın yanında bir sirk atı gibi tırısa kalkmış olarak, Lumley yoluna düzülmüşlerdi.

"Ne dersiniz?" diye haykırdı Mr. May. "Durumu kurtardık, değil mi? Aynı fikirde değil misiniz? Bence kendimizi kutlayabiliriz."

Mr. Houghton'ın tiyatroda oraya buraya koşuştuğunu gördüler. Madame'ın hasta olduğunu bildiği için heyecanı son kertedeydi.

Max dehşetli bir yodel örneği verdi.

"Ama onlara açıklamalıyım," diye haykırdı Mr. May "Yodel ne demektir, *açıklamalıyım* onlara."

Boş koltuklara dönüp elini uzatarak anlatmaya başladı.

"İsviçre Alpleri'nde, çiçeklerle dolu çayırlar üzerinde ebedi karların ve buzların hüküm sürdüğü bu ülkede benim gibi siz de dağın çayırları arasında ormanlık bir çiftlikte uyanacak olursanız, yani... şey... yüksek çayırlarda, ormanlık, ıssız, bir çiftlikte geceyi geçirirseniz, şafak vakti çılgın, insanlık dışı bir şarkıyla uyanırsanız, gözlerinizi açar açmaz ilk buzlu, ebedi güneş ışınlarını görürsünüz, kulağınıza kelimeleri ve anlamı olmayan garip bir şarkı dolar, sanki yabani bir buz tanrısı şafak vakti gezinirken kendi kendine bir şarkı mırıldanmaktadır. Çiçeklerin üzerinden masmavi karlara bakarsınız ve uzakta, taa uzaklarda, çayırların arasında dolaşan minicik bir adam görürsünüz. Bu, dağlı şarkısını söyleyen bir köylüdür, daha insan soyu dünyaya gelmeden önce, ebedi karların kıyısından sesini yükselterek şarkısına başlamış bir yaratık gibidir."

Bu söylev sırasında James Houghton çenesini avcuna alıp oturmuş, acı bir kıskançlık içinde Mr. May'in konuşma yeteneğini ölçüyordu. Sonra birden irkildi, çünkü Max, Tirol elbiseleriyle yakışıklı ve uzun boylu, beyaz gömlekli ve yeşil askılı, keçi derisinden, yeşilli kırmızılı işlemeli kısa pantolonlu, dizleri ve ayak bilekleri çıplak, yodel tipi şarkısını söylemeye başlamıştı, keskin, tedirgin edici bir sesle. Yırtıcı, buzlu bir tutku vardı bu adamda. Alvina, Madame'ın niçin onun boyunduruğunda olduğunu anlamaya başladı.

Louis ile Geoffrey kısa bir fars oynadılar. İki yabancı aynı anda sokakta bir cüzdan görüyorlar, birbirleriyle boğuşuyorlar ve dimdik, gülünç bir biçimde duran polise, Ciccio'ya cüzdanı götürmek için itişip kakışıyorlar. Mr. Houghton ağır ağır, ciddi ciddi başını sallayarak beğendiğini belirtiyordu.

Son büyük numaradan önce giyinmek için çekildiler. Alvina,

Madame'ın notalarını prova etti. Madame iyi bir piyanist bulursa memnun olurdu; bulamazsa aramazdı.

"Olmuş muyum," dedi, gülmesini güç tutan bir ses.

Ve işte Kishwegin gelmişti: Esmer, cilveli, uzun siyah saçlı ve kısa deri fistanlı, jartiyerli, mokasenli, kolları da çıplak: *Öylesine* cilveli, öylesine fıkır fıkır ki. Alvina kahkahasını tutamadı.

"Ama olmamış mıyım?" dedi Mr. May, incinerek.

"Evet, harikasınız," dedi Alvina, boğularak. "Ama ben de gülmeliyim."

"Ama niye? Söylesenize, niye?" diye kuşkuyla sordu Mr. May. "*Görünüşüme* mi gülüyorsunuz, yoksa sadece *bana* mı? Banaysa önemli değil. Ama görünüşüme gülüyorsanız, söyleyin lütfen."

Derken Ciccio dehşetli bir biçimde savaş boyalarıyla boyanmış olarak sahneye geldi. Belinden yukarısı çıplaktı, pantolonunun kenarından saçlar sarkıyordu, esmer kızıl tenliydi, başında uzun saçları ve kartal tüyleri –yalnız iki tüy vardı ve yüzü harika ve korkunç beyaz, kırmızı, sarı, siyah çizgilerle boyalıydı. Belli ki görünüşünden memnundu. Hafif adımları ve bir çeşit gülümsemeyle üst dudağının kalkıp beyaz dişlerinin görünmesi çok inandırıcıydı.

"Kemer eksik," dedi, Mr. May'in tombul beline dokunarak, "Bir de saçınıza birkaç çiçek takın."

Mr. May sözün burasında keskin bir çığlık atarak sıçradı. Arka ayakları üstünde bir ayı, gevşek omuzlarını devire devire, ağır ağır, pençesini uzatıyordu ona doğru. Ayı dört ayak üstüne indi ve ağzından bir kahkaha sesi geldi.

"Dans etmeniz gerekmez," dedi Geoffrey, ayının içinden.

"Gelin, çiçekleri takın," dedi Mr. May Alvina'ya.

Soyunma odasının bölme perdesi açıktı. Geyik derisi pantolonunu giymiş ama daha göğsünü boyamamış olan Max, Louis'in yüzüne son savaş boyalarını sürerken çok beyaz ve garip görünüyordu. Alvina'ya baktı, sonra işine devam etti. Dimdik beyaz bedeninde ve kaskatı duran başında, yarı aydınlık kumral saçında bir çeşit soyluluk vardı. Tuhaf bir biçimde üstün görünüyordu.

Alvina, hanım hanımcık Mr. May'in tuvaletini tamamladı. Louis yerinden kalktı; Ciccio'dan da beter, boyalı bir savaşçı olmuştu. Max yırtık bir avcı ceketi geçirdi sırtına ve beline bir fişeklik taktı. Yüzü azıcık karartılmıştı. Beyaz tutsaktı o.

Dekorları hazırladılar. Alvina da seyretti. Bu iş fazla da sürmedi. Orman resmi çizili bir perde gerdiler: bir Kızılderili çadırı, bir ateş, bir sırıktan asılmış bir beşik. Onlar çalışırken Alvina iki savaşçıyı boyalarından ayırt etmeye çalıştı. Çizgiler öyle ustaca çizilmişti ki yırtıcılık ifadesi yüzlerine yerleşmişti, onun için dekorlarla uğraşırken bile Louis'in kalın, dişi zarafeti gizli bir kötülükle doluydu ve Ciccio'ya bir an güvenmeye gelmezdi. Korkunç şeylerdi erkekler, uygarlıklarının altında vahşi, yıkıcı.

Bu numaranın kendine göre bir güzelliği vardı. Başlangıçta Kishwegin çadırının önünde yemek pişiriyor, bir şeylere kulak veriyor, ara sıra asılı beşiği sallıyordu. Ah, bir de Madame kendisi orada olsa, bir Kızılderili ninnisi mırıldansa. Derken savaşçı Louis beyaz tutsağıyla giriyor. Max'ın elleri yanına bağlı. Kishwegin kocasını selamlıyor; bağlı tutsak ateşin yanına oturtuluyor; Kishwegin yemeği hazırlıyor, tutsağa yedirmek için izin istiyor. Savaşçı Louis bir ses işiterek ok ve yayını alıyor, gidiyor. Kishwegin'le tutsak arasında sessiz bir duygudaşlık sahnesi oluyor; tutsak iplerinin kesilmesini istiyor. Savaşçı Louis dönüyor; Kishwegin'e kızıyor. Savaşçı Ciccio, görünüşte ölmüş bir ayıyı sürükleyerek getiriyor. Kishwegin ayıyı, Ciccio tutsağı inceliyor. Ciccio tutsağa işkence yapıyor, ayağa kaldırıyor, zorla zıplatıyor. Kishwegin beşiği sallıyor. Tutsağın ayağı takılıyor, düşüyor, kalkamıyor. Yerde yatan ayının yanında kalıyor. Kishwegin, Ciccio'ya yemek götürüyor. İki savaşçı konuşur gibi yapıyorlar. Kishwegin beşiği sallayıp ninni söylüyor. Erkekler yine kalkıp tutsağın yanına gidiyorlar. Onlar bakarken boğuk bir kükreme duyuluyor. Ayı doğrulmuştur. Louis dönüyor, aynı anda ayı bir pençe atarak onu yere seriyor. Ciccio ileri atılıp ayıyı bıçaklıyor, kapışıyorlar. Kishwegin koşuyor, tutsağın bağını kesiyor. Tutsak kalkıyor, uyuşmuş, güçsüzleşmiş kollarını kaldırmaya çalışıyor, ayı ise Ciccio'yu eziyor ve Kishwegin, kocasının yanında diz çöküyor. Ayı, Ciccio'yu bırakıp

Kishwegin'e dönüyor. O anda Max, ayıyı öldürmeyi başarıyor; Kishwegin'in elinden tutuyor, birlikte Louis'in cesedinin yanında diz çöküyorlar.

Erkekler hepsi öyle iyi oynuyorlardı ki rollerini. Yalnız Mr. May, Kishwegin rolünde biraz fazla oynaktı. Ama o da idare ediyordu.

Ciccio, öğleden sonrasının gösterisi için kiralanan atlara bakmak üzere hemen giyindi. Alvina onun yanındaydı. Mr. May'le ötekilerin ise işi vardı.

"Çok güzel sizin bu numara," dedi Ciccio'ya.

Ciccio dönüp baktı ona. Sarı, esmer gözleri onu görmeden, yumuşakça değdi, utangaç ve küçümser gülüşüyle kıvrıldı dudağı.

"Madame olmayınca bir şey değil," dedi, ağır, yarı alaylı, aptal gülümseyişiyle. "Madame olmadan," omuzlarını kaldırıp ellerini iki yana açtı ve kaşlarını kaldırdı, "çoluk çocuk oyunu."

"Yok," dedi Alvina. "Bence Mr. May durumu kurtarabiliyor. Madame *ne* yapardı?" diye biraz kıskanarak sordu.

"Ne mi yapardı?" Sarı gözlerinin o aynı uzun, alaylı bakışıyla baktı ona, yanından uçup geçen bir kuşa bakan bir kedi gibi. Yine omuz silkti. "Hepsini o yapar aslında. Ötekiler –onlar hiçtir– neyseler Madame onları öyle yapmıştır. Onlar da sanırlar ki hepsini kendileri yaptılar, tamam mı. Tamam mı, böyle işte."

"Ama nasıl Madame yaptı? Yani o mu düşündü demek istiyorsunuz?"

"Düşündü, evet. Sonra *yaptı* da. Onu dans ederken göreceksiniz, ah! Ben ayıyı getirdiğim zaman, başında dans edişini görmelisiniz! Ah, çok güzel bir şeydir. Elini çırpar." Ciccio durdu sokakta, hafifçe bir yana eğik şapkasıyla biraz bayağı görünüyordu; uzun burnundan aşağı bakarak güldü Alvina'ya, hafifçe çırptı elini, kaşlarını, gözkapaklarını kaldırdı sanki dansı yüzüyle taklit ediyormuş gibi; bir yandan o aptal gülümseme de ağzından eksik olmuyordu. Başını son bir kez sallayıp gösterisini bitirdiğinde karşı kaldırımda büyük bir kahkaha tufanı koptu. Önlükleri çamurlanmış, saçları, pabuçları, derileri kirli, çamurlu bir yığın yoksul kız çocuğu birikmişti oraya. Kızlar, bir şebek sürüsü gibi, yeniden bağırıştılar. Ciccio burun kıvırarak

dönüp baktı. Daha da yüksek sesle bağırdılar. Ciccio korkunç tedirgin olmuştu, küçük ve biraz kadınsı görünüşlü ayaklarıyla Alvina'nın yanı sıra yürürken.

"Ne salak şeyler," dedi Alvina. "Ben alıştım artık."

"Bunları," keskin, hınçlı bir hareketle elini kaldırdı; "*şamarlamalı!*" diye bitirdi, elini indirdi.

"Kim yapacak?" dedi Alvina.

Yüzünün Napolili ifadesiyle bir elinin parmaklarını oynattı havada. "Mesele orada zaten. Bunu yapmadıkları için böyle oluyor," demek ister gibiydi.

"Madame'ı niçin bu kadar çok seviyorsunuz?" diye sordu Alvina.

"Nasıl? Sevmek mi?" dedi hafifçe yüzünü buruşturarak. "Seviyoruz, severiz, annemiz gibi. *Sevmek* diyorsunuz." Omuzlarını hafifçe silkti. Yürürlerken hep yan yan süzüyordu Alvina'yı. Koyu kirpiklerinin altından ve ağzından o tuhaf, aptal, utangaç, yarı alaycı gülümseme eksilmiyordu. Alvina azıcık kızıyordu onun bu tavrına. Ama Ciccio'dan büyük bir içgüdüsel iyiliğin yayıldığını duyuyordu. Alvina'nın kendi el kol hareketlerinin dilini anlayamadığını bildiği için utangaç ve sıkkındı. Konuşarak kendini dile getirmek ona doğal gelmiyordu. El hareketleri, yüz hareketleri doğaldı, bir kabul etseniz, neler neler anlatabiliyordu.

Ama gerçekten, Alvina'nın bu kelimeye verdiği anlamla, aptaldı. Mr. May'in vereceği yargıyı işitir gibi oluyordu: "Tıpkı bir çocuk, biliyor musunuz, bir çocuk gibi sevimli, sıkıcı ve aptal."

"Memleketiniz neresi?" diye sordu.

"İtalya." Alvina yine bozulmuştu.

"Hangi bölgesi?" diye üsteledi.

"Napoli," dedi, yan yan bakarak merakla.

"Çok güzel olmalı," dedi Alvina.

"Ha!" Boynunu büküp ellerini havaya açtı:

"Napoli'yi de güzel bulmazsan, hayatta neyi beğenirsin?" demek ister gibi.

"Görmek isterdim ama ölmek istemem," dedi Alvina.

"Ne?"

"Napoli'yi gör ve öl' derler de," dedi gülerek.

Ağzını açtı, anlamıştı. Sonra gözlerinin içine bakarak gülümsedi.

"Bu ne demek biliyor musunuz?" dedi, sevimli bir tavırla. "Napoli'yi gördükten sonra öl. Görmeden önce ölme demek."

Bilgiç bilgiç gülümsedi.

"Anlıyorum! Anlıyorum!" dedi Alvina. "Böyle olduğu aklıma gelmemişti."

Alvina'nın şaşmasına ve gülmesine sevinmişti.

"Ah, Napoli!" dedi. "Çok güzeldir." Ellerini ileri uzattı:

"Deniz-sonra Posilippo-Sorrento-Kapri- Ahh! İngiltere'den hiç çıkmadınız mı?"

"Hayır," dedi Alvina. "Çok isterdim görmeyi."

Gözlerinin içine baktı Ciccio. İçgüdüsü, hemen onu alıp götüreceğini söyletiyordu.

"Bir şey görmemişsiniz, hiçbir şey," dedi.

"Ama madem Napoli bu kadar güzel, nasıl ayrılabildiniz oradan?" diye sordu Alvina.

"Ne?"

Soruyu tekrarladı. Cevap olarak, Alvina'nın yüzüne baktı, elini uzattı, başparmağıyla öbür parmaklarının ucunu ovarak, ince, yakışıklı bir gülümsemeyle:

"Mangır! Para!" dedi. "Napoli'de para kazanamazsın. Ah, güzeldir Napoli, ama yoksuldur. Güneş altında yaşar, günde on dört peni kazanırsın."

"Yetmez," dedi Alvina.

"Ne yaparsın?" der gibi boynu bükük kaşlarını kaldırdı. Gülümsemesi yaslı, ince, güzeldi. Anlatılmaz bir keder ya da özleme vardı üzerinde, hem çok gürbüz hem incecik bir şey, ve bu Alvina'yı tuhaf bir biçimde çekiyordu.

"Ama dönmeyecek misiniz?" dedi Alvina.

"Nereye?"

"İtalya'ya. Napoli'ye."

"Evet, İtalya'ya döneceğim," dedi kesin bir şey söylemekten kaçınmak ister gibi. "Ama belki Napoli'ye dönmem."

"Hiç mi?"

"Ah, 'hiç!' demem ben. Teyzemi görmek için giderim Napoli'ye. Ama yerleşmek için gitmem."

"Anneniz babanız sağ mı?"

"Benim? Yok! Bir erkek kardeşimle iki kız kardeşim var Amerika'da. Ana baba yok. Öldüler."

"Siz de böyle dünyayı dolaşıyorsunuz," dedi Alvina.

Alvina'ya baktı, yaslı hafif bir hareket yaptı, yine kayıtsız.

"Ama anneniz yerine Madame var," dedi Alvina.

Bu sefer bir jest daha yaptı; pek hoşlanmamış gibi ağzının kenarlarını aşağı indirdi. Sonra yavaş yavaş gülümsedi.

"İnsan iki anneyi ne yapsın? Hmm?" dedi, bir bilmece sorar gibi.

"Ben de bilmiyorum," diye güldü Alvina.

Ne demek istediğini, ne anladığını görmek için dönüp baktı Alvina'ya.

"Annem öldü!" dedi. "Fransız kadınları... Fransız kadınları... yüz yaşlarına kadar çocukları olur onların."

"Nasıl olur?" dedi Alvina, gülerek.

"Bir Fransız yedi yaşındayken, küçük bir adamdır, ama annesi yanına gelince yetmiş yaşında da olsa küçük bir bebek olur. Bunu biliyor muydunuz?"

"Bilmiyordum," dedi Alvina.

"Ama şimdi biliyorsunuz," dedi, bir köşeyi birlikte dönerlerken.

Ahıra gelmişlerdi. Atların üçü oradaydı, Ciccio'nun bineceği safkan da. Hayvanları dikkatle inceledi. Sonra tuhaf sesler çıkararak konuştu onlarla; okşadı, yokladı, ellerini her yerlerinde, sırtlarında, yanlarında, bacaklarında gezdirdi.

Sonra oradan, atların yanında çömeldiği yerden, sarı gözlerinin uzun, yavaş bakışıyla baktı Alvina'ya. Alvina farkında olmadan iltifat görmüş gibi bir duyguya kapıldı. Uzun sarı bakışı oyalandı, Alvina'nın gözlerini tutarak. Ne düşünüyordu acaba? Hiç de konuşmuyordu. Yeniden atlara döndü. Atlar onu anlıyor gibiydiler, hemen dikiliyorlardı.

"Benimki bu," dedi, safkan kısrağın boynunda elini gezdirerek. Alnı beyaz çizgili doru bir attı.

"Güzel bir at herhalde," dedi Alvina. "Çok duygun görünüyor."

"İngiltere'de," diye cevap verdi ansızın, "Atlar çok uzun yaşar, çünkü aslında yaşamazlar –canlı olmazlar– anladınız mı? İngiltere'de lokomotifler canlıdır, atlar da tekerlekli." Alvina anlamış gibi gözlerinin içine bakarak gülümsedi. Sarı gözleriyle, alaylı alaylı, yarı gizemli gülümseyişi hafifçe ürpertti Alvina'yı. İçinden kaçıp ahırdan gitmek geldi. Ama daha derin bir iç itkiyle yüzüne bakarak gülümsedi.

"Dokunmanızdan hoşlanıyorlar," dedi.

"Kim?" Gözleri, tutuyordu Alvina'nın gözlerini. Ne kadar koyuydu gözleri, yalnız bebeklerinde bir sarı halka vardı. Ta içine bakıyordu, gündelik kişiliğinin ötesine, kişisellikten uzak varlığına.

"Atlar," dedi Alvina. Uzun, kedi gibi bakışından ürkmüştü. Yine de sonuçta çok iyi olduğuna kesin güveni vardı. Şimdiye dek gördüğü, tutkulu ve iyi yürekli tek erkek olduğunu düşündü. Garip garip bakıyordu ona Alvina. Garip, belirsiz bir güvenle, içten bir inançla. Ona mı? Neyine?

O gün öğleden sonra evlerine dönen maden işçileri iyi bir gösteri gördüler. Geyik derisinden saçaklı elbisesi ve pantolonu, uzun siyah saçlarıyla, süslü püslü koşumlanmış beyaz beygirinde ayakta duran Kishwegin, arkasında büyük reis elbisesiyle ve büyük reisin boyalı, tüylü başlığıyla Max, arkasında da savaş boyaları sürünmüş, tüyler takmış, parlak Navajo battaniyelerine sarınmış olarak ötekiler. Okları, mızrakları da vardı. Ciccio'nun harmanisi yoktu, belden yukarısı çıplaktı, boyanmıştı ve bir mızrak savuruyordu elinde. Arkadayken hayvanı ön tarafa sürdü, yanından geçerken kolu ve kargısıyla reisi selamladı, birden atını şaha kaldırdı, sonra yine geriye kaldı. At üstünde olağanüstü çevik ve esnekti.

Bir yığın çocuk heyecanla bağrışarak yanları sıra koşuyorlardı. Bulutlu, kurşuni batıdan bitmez tükenmez bir ırmak halinde, kurşuni ve ağır, akmakta olan maden işçileri kaldırımda durdular ve yaklaşıp yanlarından geçen, çizgili harmanileri ve eyerleri, kıpkızıl yünlüleri ve parlak tüyleri, şıngırdayan gümüş

çıngırakları ve koşum takımlarıyla cıvıl cıvıl olan bu topluluğa baktılar. Savaş boyaları içinde Ciccio, kaldırıma yaklaşınca kadınlar çığlık attılar. Çocuklar çığlık çığlığa koşuştular. Madenciler bağırıştılar. Korkunç savaş boyalarıyla Ciccio gülümsedi, mızrağını savurdu ve sapının ucunda bir çiçek gibi parlayarak grubuna döndü.

Miss Pinnegar, Alvina ve James Houghton seyretmek için Knarborough yoluna gelmişlerdi. Büyük bir andı. Yol boyunca bütün dükkâncılar sokağa dizilmişti, kaldırımlar heyecan içindeydi. Derken, uzaktan, çıngırak sesleri arasında kıpkızıl koşumlarıyla beyaz at, parlak renkli çizgili eyerde, bütün bu renk cümbüşü üstünde hareketsiz oturan Kishwégin; sonra reis Max, esmer yüzlü, dimdik, rahat, kırmızı beyaz çizgili beyaz bir harmaniye bürünmüş, arkasından, uçları boyanmış iki sıra tüy sarkıyor; yaklaşınca kurt postu ve atın siyah yanlarında daha da belli olan pırıl pırıl mokasenleri seçilebiliyordu; arkasından Louis ile Geoffrey geliyordu, kızıl, korkunç yüzleriyle, esmer tenleri üstünde renk renk harmanileri, ellerinde mızraklar; en arkada da Ciccio, atını bir oraya bir buraya sürüyor, tüyleri sallanıyor, atı terliyor, savaş boyaları arkasından ürkütücü bir gülüşle gülüyor. Kış gününün akşamında, Knarborough yolunun kurşuni solukluğu arasından böylece geçtiler. Bir yerlerde güneş batıyordu ve ortalık parlak bir turuncuya bürünmüştü.

"Allah Allah!" diye mırıldandı Miss Pinnegar. "Allah Allah!"

Çizgili Navajo harmanilerinin garip yabanıllığı şaşırtmıştı onu: Kishwégin'i merakla süzdü.

"Bunun Mr. May olduğuna kim inanır? Tıpkı bir kız. Allah Allah, neyin ne olduğunu şaşırıyor insan. Ama çok iyiler, değil mi? Hı? Çok çarpıcı. Tıpkı Kızılderili. İnsan gözlerine inanamıyor. Aman Tanrım, ne korkunç insanlar." Ciccio, atının kuyruğuyla onu süpürerek, hatta mızrağının ucuyla Alvina ve James Houghton'a hafifçe dokunarak geçtiği için Miss Pinnegar bir çığlık atarak duvara yapıştı. James de bağırdı ve irkildi, köşedeki kalabalıktan bir feryat koptu. Ama boyalı umacı geçerken dişlerini gösterdiği için Alvina yavaş, afacan gülümsemeyi kapmıştı; o da heyecanlı bir gülüşle cevap vermeye imkân bul-

du. O bir an içinde, sarı-koyu gözlerin, gitmek istemezmiş gibi kendinde oyalandığını sezdi.

"Artık bu kadarı fazla!" diye bağırıyordu Miss Pinnegar, altüst olmuştu. "Şimdi bunun gereği yoktu! Canım, insanı korkudan öldürecekler. Üstelik, tehlikeli de. Buna bir son vermeli. Bu tiyatro artistlerinin böyle laubali olmalarından hoşlanmıyorum."

Tedirgin atları, sessiz binicilerin renk ışıltısı ile alay geçiyordu. Ciccio, yeşil eyeri üstünde kadife gibi yumuşak, esmer, çıplak göğsü çok güzel, geri geri geliyordu.

"Bir düşse ölür gider," diyordu kalabalığın içinden kadınlar.

"Tam vahşi bu. İnsanın ödünü patlatıyor."

"Ayrıca yakışıklı da, yüzündeki boyalara bakma. Bayağı güzel adam."

Ciccio, Alvina'ya bakmıyordu. Hafif yaramaz gülüşüyle dişleri ortaya çıktı. Ansızın Geoffrey'in yedeğine girdi, Geoffrey'e İtalyanca bir şey bağırdı.

Hava soğuyordu. Atları tırısa kaldırdılar. Mr. May epey sallanmaya başlamıştı. Ciccio durdu, mızrağını bir sokak fenerine dayadı, altındaki yeşil harmaniyi alıp omzuna attı, atı mahmuzladı. Ötekiler Lumley Hill'de gözden kaybolmuşlardı. O da gitti. Kışın alacakaranlığında kalabalık ağır ağır dağılmaya başlamıştı. Ve tuhaf bir biçimde, az önceki gösteriyi beğenmediğini de belirtiyordu: Aklı başında insanlar olarak, böyle bir gösteriden hatta biraz alınmışlardı. Bir anakronizmdi bu. Doğrudan doğruya zihne hitap ediyordu. Miss Pinnegar duyuları dile getirdi.

"Eh," dedi, Manchester House'a kapağı atıp ışıklar yandıktan sonra, çayı demlerken. "Siz ne derseniz deyin. Bir bakıma ilginç, Kızılderililerin nasıl olduklarını göstermek bakımından. Ama çocukça bir iş. Sırf çocukluk. İnsanlar böyle şeylerden hâlâ nasıl hoşlanabiliyor, hiç anlamıyorum. Olan bir şey yok. Sinema gibi değil, sinemada her şeyi görüyorsunuz, her şeyi birden alıyorsunuz; bir bakışta her şeyi *anlıyorsunuz*. Bu insanlara bakınca bir şey anlaşılmıyor. Biliyorsunuz ki, para için bu kılığa girmiş birtakım insanlardır. Niçin teşvik ettiğinizi anlamıyorum. Ben bu

tembel insanlardan hiç hoşlanmıyorum şahsen. Haftada bir kez sinemaya gitmekten hoşlanıyorum. Eğitici, bir bakışta, gereken her şeyi kavrıyorsunuz ve bir hafta sürüyor. Sinemadan insanların sahici hayatlarını bile öğreniyorsunuz. İnsanların böyle giyinip gösteriş yapmalarını niçin istediğinizi anlamıyorum."

O bunları söylerken marmelatlı kızarmış ekmekler de hazırlanmış, çaya oturmuşlardı. Miss Pinnegar, Alvina'da her zaman soğuk duş etkisi yapardı: Nefis bir heyecandan sonra yakalayıp bilinçliliğe getirirdi onu. Bir anda Madame, Ciccio, her şey gerçekdışı olmaya başladı; gerçek gerçekdışılıklar: Öte yandan sinemanın titrek resimleri gerçek, gün gibi gerçek oldu. Bu olunca Alvina hep bozulurdu. Gerçekten nefret ediyordu Miss Pinnegar'dan. Ama verecek hiçbir cevabı da yoktu. Gerçekdışıydılar, Madame, Ciccio ve ötekiler. Ciccio, rüzgârın getirdiği bir fanteziydi, yine rüzgâr alıp götürecekti. Gerçek, kalıcı olan Woodhouse'du, Knarborough yoluydu, Manchester House'un değişmez kasvetiydi, şişkin, boğucu Miss Pinnegar'dı ve parmakları, ruhu meteliklerle kirlenen babası. Bunlardı elle tutulur, kalıcı gerçekler. Bunlar hayatın kendisiydi. Doru atı ve yeşil eyeriyle Ciccio ise bir şarlatan, dışarıdan gelme bir hiçti, Knarborough yolundan öbür dünyaya savrulan renkli bir paçavra. Öbür dünyaya. Oysa Miss Pinnegar'la babası uyuşuk uyuşuk çayın başında oturacaklardı ebediyen, kızarmış ekmeği yiyecek, ekmeğin kabuk kısmını da keseceklerdi ebediyen ve üçüncü çaylarını yudumlayacaklardı. Onlar hiç rüzgâra kapılıp gitmeyeceklerdi, hiç, hiçbir zaman. Woodhouse ebediyen oradaydı. Natcha-Kee-Tawara Trupu ise yırtık bir kâğıt gibi öbür dünyaya sürükleniyordu. Hiçlik! Zavallı Madame! Zavallı, zarif, teatral Madame! Küf kokulu Miss Pinnegar onu buruşturup faydacılık lağımına fırlatıverecek, işini bitirecekti. Ve Miss Pinnegar ebediyen yaşayacaktı.

Alvina çok kızdı buna.

"Miss Pinnegar," dedi, "bazen çok münasebetsiz konuşuyorsunuz. Her eğlencenin tadını kaçırırsınız."

"Eh," dedi Miss Pinnegar, huysuzlanarak, "Korkarım sizin beğendiğiniz eğlenceden hoşlanmıyorum."

"Ne kadar hoşlanmasanız, sizin bu her şeyi çirkinleştiren varlığınızdan benim duyduğum tiksintiyi duyamazsınız," dedi Alvina, öfkeyle parlayarak.

"Alvina, sen delirmişsin!" dedi babası.

"Delirmediğime şaşmalı," dedi Alvina. "Şu yaşadığım hayata bakınca."

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Ciccio

Soğuk algınlığından sonra Madame hemen düzelemedi. İki gün daha yatakta kaldı ve Mrs. Rollings, Alvina ve gençler ona baktılar. Gelgelelim, dedikoduya yol açacak durumlara hiç fırsat vermiyordu. Arada üçüncü bir kişi olmadıkça gençler yanına sokulamıyorlardı. Üçüncü kişi olsa bile, bir merasim ya da iş ziyareti yapabiliyorlardı ancak.

"Ah, şu sizin Woodhouseunuz, buradan ayrıldığıma ne kadar sevineceğim," dedi Alvina'ya. "Bana uğursuz geldi."

"Öyle mi düşünüyorsunuz?" dedi Alvina. "Ama böyle kötü bir soğuk algınlığına başka bir yerde yakalansaydınız, durumunuz daha da beter olabilirdi, bunu da düşündünüz mü?"

"Ah, ah!" dedi Madame. "Woodhouse'la sizi birbirinize karıştırabileceğimi mi sanıyorsunuz? Hayır, hayır! Siz başka, Woodhouse başka. Bence, tam tersine, burası sizin için de kötü bir yer. Ayrıca, nasıl söylesem, biraz zayıf görünüyorsunuz, pek mutlu değilmiş gibi."

Bu sözlerde bir soru seziliyordu.

"Sizin nefret edebileceğinizden çok fazla nefret ediyorum Woodhouse'dan," diye cevap verdi Alvina.

"Öyle olmalı. Evet! Mutlaka. Anlıyorum. Niçin biraz uzaklaşmıyorsunuz? Niçin evlenmiyorsunuz?"

"Kimse benimle evlenmek istemiyor," dedi Alvina.

Madame araştıran gözlerle, kemerli kaşlarının altından, siyah kurnaz gözlerle baktı ona.

"Nasıl olur?" diye haykırdı. "Nasıl istemezlermiş? Hiç de çirkin değilsiniz, yalnız biraz zayıf. Biraz yıpranmış."

Süzdü Alvina'yı. Alvina biraz tedirgin olarak güldü.

"*Hiç* kimse yok mu?" diye üsteledi Madame.

"Şimdi yok," dedi Alvina. "Hiç kimse yok." Utangaç bir gülüşle Madame'ın simsiyah gözlerine baktı. "Çünkü ben de hoşlanmıyorum Woodhouse'un delikanlılarından. Elimde değil."

Madame yavaş yavaş başını salladı. Solgun, balmumu tenine gizli bir memnunluk yayıldı, gözleri ikiz ama birbirine yabancı çevik yaratıklar gibiydi: karlar içinde iki küçük, parlak koyu renk hayvan gibi.

"Şüphesiz!" dedi bilgece. "Şüphesiz! Nasıl hoşlanabilirsiniz? Ama burada başka erkekler de var." Elini pencereye doğru salladı.

"Onlarla hiç karşılaşmıyorum ki," dedi Alvina.

"Evet sık karşılaşamazsınız. Ama bazen! Bazen!"

İki kadın arasında ağır bir sessizlik oldu.

"İngiliz kadınları," dedi Madame, "çok pratik olurlar. Niçin öyledirler?"

"Herhalde başka türlü olamadıkları için," dedi Alvina. "Ama sizin yarınız kadar akıllı ve pratik olduklarını sanmıyorum, Madame."

"O la-la! Ama ben başka türlü pratiğim. Ben pratik olmayan bir biçimde pratiğim." Kelimelere ayağı takılmış gibiydi. "Ama şu sizin Sue, örneğin, *Jude the Obscure*'daki, ne kadar ilginç bir romandır, değil mi? Peki, o, her zaman pratik bir biçimde pratik değil midir? Pratik olmayan bir biçimde pratik olsaydı hiçbir zaman pek öyle mutlu olamazdı. Ne demek istediğimi anlıyor musunuz? Anlamıyorsunuz. Ama gülünç bir yaratık, Sue; Anna Karenina da öyle. İkisi de gülünç. Sizce de öyle değil mi?"

"Niçin?" dedi Alvina.

"İstedikleri adam ellerindeydi, para da vardı. Ne diye herkesi birden mutsuz ettiler? Bence ikisi de budala. İyi bir dayak yese-

lerdi, bütün pratik fikirlerini ve dertlerini bırakırlardı, bunları unutup yeterince mutlu olurlardı. Ben, bunu söyleyen bir kadınım. Onlardaki bu fikirler trajik değil. Hiç bile, ilgisi yok. Sadece saçma, anlıyor musunuz, saçma. Hepsi bu. Saçma, Sue da, Anna da saçma kadınlar. İşte bu kadar. Trajedi filan yok. Saçma. Ben kadınım. Erkekleri de bilirim. Ve saçmalığı görünce anlarım. İngiliz kadınları hep saçma olurlar; dünyanın en saçma kadınları."

"Eh, ben de İngiliz'im," dedi Alvina.

"Evet, şekerim, siz de İngiliz'siniz. Ama sizin de öyle saçma olmanız gerekmez. Niçin böyle oluyorsunuz?"

"Nasıl, saçma mı?" diye güldü Alvina. "Ama neyime saçma dediğinizi anlamıyorum ki."

"Ah," dedi Madame, yorulmuşçasına. "Hiç anlamazlar. Ama sizden hoşlandım, şekerim. Ben yaşlı bir kadınım."

"Benden gençsiniz," dedi Alvina.

"Sizden gencim, çünkü benim yüreğim pratik, yalnız kafam değil. Siz yürekten pratik değilsiniz. Ama yüreğiniz var."

"Ama bütün İngiliz kadınları iyi yüreklidir," diye itiraz etti Alvina.

"Hayır! Hayır!" dedi Madame. "Hepsi çok iyi yüreklidirler, o iyi yürekliliklerıyle çok da pratiktirler. Ama bu iyi yüreklilikle-rinde yürek yoktur. Kafadır, hep kafa: kafanın iyi yürekliliği."

"Sizinle aynı fikirde değilim," dedi Alvina.

"Hayır, hayır. Beklemiyorum zaten. Ama zararı yok. Bana karşı çok iyisiniz, onun için size teşekkür ederim. Ama kafadan, anlıyor musunuz? Dolayısıyla ben de size kafamla teşekkür ediyorum. Yürekten değil."

Madame beyaz parmaklarını bitiştirdi ve bir yadsıma hareketiyle göğsüne koydu. Kapkara gözleri kinle bakıyordu.

"Ama Madame," dedi Alvina, içerleyerek, "ben sizin gibi bir işkadını olmayı dünyada başaramazdım. Bu da kafayla olmuyor mu?"

"Ha! Şüphesiz! Şüphesiz, işkadını olamazsınız. Çünkü iyiliğiniz kafanızda. Ben," –elini alnına vurup başını salladı– "Ben kafamla iyi değilim. Kafamla işkadınıyım, iyi bir işkadını. Şüp-

hesiz iyi bir işkadınıyım –şüphesiz! Ama,"– yüzünün ifadesini değiştirdi, gözlerini açtı, elini göğsüne koydu – "yürek konuşunca – o zaman ben de yüreğimle dinlerim. Kafamla dinlemem. Kalp kalbi işitir. Ama kafa, o bambaşka bir şey. Ama sizin mavi gözleriniz var, siz anlayamazsınız. Ancak koyu renk gözler..." Sözünü yarım bırakarak dalgınlaştı.

"Ya sarı gözler?" diye sordu Alvina gülerek.

Madame hızla bir göz attı ona, dudakları hafif, küçümseyici bir gülümseyişle büzüldü. Ama ilk olarak kara gözleri irileşti ve ısındı.

"Ciccio'nunki gibi sarı gözler mi?" dedi, iri gözleri dikkat doluydu ve ince dudakları gülümsüyordu. "En karanlığı onlardır." Ve hınzırca salladı başını.

"Öyle mi?" dedi Alvina utanarak, boynundan başlayarak bütün yüzünün kızardığını duydu.

"Ha, ha!" diye güldü Madame. "Ha, ha! Görüyorsunuz, yaşlı bir kadınım. Yüreğim iyi olacak kadar yaşlı, kafam da akıllı olacak kadar yaşlı. Yüreğim çok az kişiye karşı iyi; çok az; özellikle bu İngiltere'de. Benim gençler de bilir bunu. Ama belki size karşı iyidir."

"Teşekkür ederim," dedi Alvina.

"İşte. Kafanızla: *Teşekkür ederim.* İyi olmadı, görüyorsunuz. Görüyorsunuz!" Ama Alvina iyice utanarak kaçtı. Madame kendisiyle oynuyor gibi gelmişti ona.

Mr. May, Kishwegin rolünü oynamaya bayılıyordu. Madame aşağı indiğinde, iyi taklit yapan Louis onun taklidini yapıyordu. Alvina tam bu kahkahaların arasında oturma odalarına girdi. Sustular ve sakıngan sakıngan baktılar ona.

"*Continuez! Continuez!*" dedi Madame, Louis'e. Alvina'ya da, "Oturun, şekerim, bakın bizim Louis'miz ne kadar iyi bir aktör," dedi.

Louis çevresine baktı, başını biraz yan yatırıp çenesini içeri çekti. Tastamam Mr. May'in sırıtışıyla ve kuyruğunu hafif hafif sallayarak, düzmece Kishwegin'i oynamaya devam etti. Elleri havada hoplayıp sıçrıyor ve haykırıyordu. Uzun boylu Fransız, Mr. Houghton'ın menajerinin öyle gülünç bir karikatürünü

yaptı ki Madame'ın gülmekten gözünden yaş geldi; Max ise duvara yaslanmış ve istemeden kaynayan bir çaydanlık gibi durmadan kıkırdıyordu; Geoffrey sıkılı yumruklarını masaya koyarak bağıra bağıra gülüyordu; Ciccio başını geri atmış, zevkle güler, alay ederken bütün dişlerini sergiliyordu. Alvina da güldü. Ama yüzü de kızardı. Louis'in alayında ısırıcı, yok edici bir nitelik vardı. Ötekiler de o kadar hoşlanıyordu ki durumdan. Birkaç kez Alvina dudaklarını ısırdı, o kadar komik ve o kadar yıkıcıydı. Kendini tutamadan gülüyordu. İstemeden bir kahkaha nöbetine yakalandı. Louis ustaydı: Alvina'nın ruhunu egemenliği altına almıştı. Gülmekten hali kalmadı, koltuğa yığıldı öylece. Çaresiz, hareketsiz yatıyordu gülme orgazmıyla. Mr. May'in sonu. Yine de incinmişti.

Sonra Madame kurnaz kara gözlerini sildi ve başını ağır ağır sallayarak onayını belirtti. Birdenbire Louis irkildi ve parmağını kaldırdı. Hepsi birden gülüşlerini örttüler ve kendilerine çekidüzen verdiler. Yalnız Alvina sessizce gülerek yatıyordu.

"Ah, günaydın, Mrs. Rollings!" Mr. May'in sesiydi. "Sizinkiler çok neşeli. Miss Houghton burada mı? Ben de girebilir miyim içeri?"

Hızlı, küçük adımları ve kapıya hızlı, küçük vuruşları işitildi.

"Buyurun," diye seslendi Madame.

Natcha-Kee-Tawaraların hepsi ciddi suratlarla oturuyordu. Yalnız Alvina yeni ama hafif bir çırpınmayla koltuğuna serilmişti. Mr. May çevresine hızlı hızlı baktıktan sonra Madame'a doğru ilerledi.

"Ah, günaydın, Madame, sizi aşağıda gördüğüme çok sevindim," dedi elini sıkarak ve saygıyla eğilerek. "Neşenizi bozduğum için özür dilerim!" Şakacı bir tavırla çevresine bakındı. Alvina hâlâ kendine gelememişti. Koltuğunda bir yana sarkmıştı ve konuşamıyordu bile.

"Herhalde çok eğlenceli bir şakaydı," dedi. "Ben de öğrenebilir miyim?"

"Ah," dedi Madame, baygın baygın. "Şaka değil. Bizim Louis biraz maskaralık yapıyordu."

"Çok iyi bir numara olmalı," dedi Mr. May. "Sahneleyemez miyiz?"

"Hayır," dedi Madame, aynı baygın tonla, "öyle bir şey değil, bir anın saçma bir coşkunluğu. Oturmaz mısınız? Biraz viski içersiniz değil mi?"

Max, Mr. May için viskiyle suyu koydu.

Alvina, yüzünü yana çevirmiş oturuyordu, sessizdi ama Mr. May'e bir şey söyleyemiyordu. Max ile Louis pek kibarlaşmışlardı. Geoffrey iri lacivert gözlerini yeni gelene dikmişti. Ciccio dirseklerini dizlerine dayamış, uzun kirpiklerinin altından yan yan Alvina'yı süzüyordu.

"Evet," dedi Madame, "gişeden memnun musunuz?"

"Ah, evet," dedi Mr. May. "Çok! İki gece çok iyiydi. Çok!"

"Memnun oldum buna. Miss Houghton da bana yarın dans etmememi, daha çok erken olduğunu söylüyor."

"Eh iyi, Miss Houghton *bilir*," dedi Mr. May şakacı bir gülüşle.

"Şüphesiz!" dedi Madame. "Onun sözüne uymalıyım."

"Elbette, çünkü onun değil sizin iyiliğiniz için."

"Şüphesiz! Şüphesiz! Çok iyi yürekli kendisi."

"Miss Houghton *her zaman herkese* karşı iyidir," dedi Mr. May.

"Hiç şüphem yok," dedi Madame. "Sizin de böyle iyi bir Kishwegin olduğunuza sevindim. Bu da çok iyi oldu."

"Evet," diye cevap verdi Mr. May. "Bazen mesleğimi yanlış mı seçtim diye düşünüyorum. Sahne arkasında değil, sahnede olmalıydım."

"Şüphesiz," dedi Madame. "Ama artık biraz geç."

Yabancıların üzerine dikilmiş gözleri Mr. May'e iltifat gibi geldi.

"Korkarım öyle," dedi. "Evet, halkın zevki anlaşılmaz bir şey. Peki şimdi nasılsınız? Eskiden olduğu kadar iyi değerlendiriliyor mu yaptıklarınız?"

Madame kara gözleriyle süzdü onu.

"Hayır," diye cevap verdi. "Öyle olmuyor. Sinema bizi yavaş yavaş siliyor. Belki on yıl daha dayanırız. Ondan sonra işimiz biter."

"Öyle mi dersiniz?" dedi Mr. May. Ciddileşmişti.

"Hiç şüphem yok," dedi, başını bilgiç bilgiç sallayarak.

"Ama niçin öyle?" dedi Mr. May öfkeli, kavgaya hazır.

"Niçin mi? Bilmiyorum. Bilmiyorum. Filmler ucuz, kolay, seyirciye bir şeye mal olmuyorlar, yüreklerinde bir duygu, ruhlarında bir coşku olmasına gerek yok, bunların hiçbirine mal olmuyor. Onun için filmleri seviyorlar, bizi sevmiyorlar, çünkü bizim yaptığımız şeyleri *yüreklerinde* duymalılar, ruhlarıyla değerlendirmeliler. Anlatabildim mi?"

"Değerlendirmek, duymak istemiyorlar mı?" dedi Mr. May.

"Hayır. İstemiyorlar. Her şeyi sırf gözle görmek istiyorlar: Her şey bitmiş olacak. Sırf merak, küstahça bir merak. Hepsi bu kadar. Bütün ülkelerde aynı şey. Onun için, on yıla kadar, Kishwegin filan kalmayacak."

"Evet, peki sizin geleceğiniz ne olacak?" dedi Mr. May üzgün üzgün.

"Belki de ölürüm, kim bilir? Ölmezsem Lozan'da ya da Bellinzon'da küçük bir katım olur, yeniden bir burjuva ya da iyi bir Katolik olurum. Öyleyim zaten."

"Ben de öyleyim," dedi Mr. May.

"Ya! Öyle mi? Amerikan Katoliği mi?"

" Eh -İngiliz-İrlandalı-Amerikalı."

"Ya?"

Mr. May hayatında bu kadar kederlenmemişti. Huzursuz başını en son nerede dinlendirecekti?

Natcha-Kee-Tawara grubunda da her şey düzgün gitmiyordu. Perşembe günü program değişecekti: "Kishwegin'in Düğünü" (beyaz tutsakla olduğunu da söyleyelim) önceki sahnenin yerini alacaktı. Tabii provayı Max yönetiyordu. Madame kendi oynamadıkça tiyatroya adımını atmazdı.

Genellikle sessiz ve silik durduğu halde Max birdenbire sinir bozucu bir zart zurt havasına girebilirdi. Geoffrey buna her zaman çıldırırdı. Ama asıl Ciccio öfkeden kudururdu. Çünkü Max böyle zamanlarda, birdenbire, İtalyan'a karşı küçümser bir tavır alırdı.

"*Bah! Quelle tête da veau*," dedi Max kızarak ve küçümseyerek; çünkü gerçekten de kendisine söylenenleri biraz geç anlayan Ciccio, bir kere daha anlayışsızlık yapmıştı.

"*Comment?*" diye sordu Ciccio, ağır ağır, alaycı bir tonla.

"*Comment?*" diye yankıladı onu Max, burun kıvırarak. "*Ne? Ne?* Ne söyledim ben? Öküz kafası dedim. Domuz kafası da diyebilirim, sana daha uygun gelirse."

"Kime? Bana mı, sana mı?"

"Sana tabii, pis İtalyan."

Max kıpkırmızı, dimdik dikilmişti, kumral saçları alnından dimdik yükseliyor, mavi gözlerinden ateş saçıyordu.

"Yani kaba bir Alman domuzu mu bunu bana söylüyor? Ha?"

Bütün bunlar Fransızca söyleniyordu. Piyanoda oturan Alvina, Max'ın öfkeden bembeyaz kesildiğini gördü; Ciccio boynunu uzatınıştı Max'a doğru. Kızgınlıktan her şeyi unutmuş, kaskatı olmuştu. Hepsinin giyimi normaldi ama ceketsizdiler, gömlekle prova yapıyorlardı. Ciccio eline bir bıçak geçirmişti.

"Haydi, kesin artık! Uzatmayın!" dedi Mr. May, emreden bir sesle. Ama öfkeyle gerilen, kıpırtısız duran Ciccio hiçbir şey görmüyordu. Eli sahne bıçağını sımsıkı kavramıştı.

"Pis bir İtalyan," dedi Max, İngilizce Mr. May'e dönerek. "Bunlar hiçbir şey anlamaz."

Ama lafını bitirmeden Ciccio atıldı ve bıçağı savurdu. Max yan dönebildi, darbeyi omuz kemiğine yedi ve Mr. May'in üstüne yuvarlandı. Ciccio ise bir kedi gibi sahneden aşağı sıçradı, salonu geçti ve tiyatrodan dışarı fırladı. Bıçağı da yere atmıştı kaçarken. Öfkesinden bembeyaz kesilen Max kendini toparladı ve bir zebani gibi onun arkasından atıldı.

"Durun! Durun!" diye haykırdı Mr. May.

"*Halte Max! Max, Max attends!*" diye bağırarak Louis ve Geoffrey de arkadaşlarının arkasından fırladılar. Sahnenin tahtaları onların sıçrayışıyla yeniden çatırdadı.

Aşağıda piyanonun başında oturan ve bekleyen Alvina, Ciccio yanı sıra koşarken ayağa fırlamış, sandalyesini de devirmişti. Şimdi de, kararlı mavi gözleri, bembeyaz yüzüyle Max'ın karşısındaydı.

"Yapmayın!" diye haykırdı, onu durdurmak için elini kaldırarak. Max onu gördü, duraladı ve sendeledi, koltukların üs-

tünden atlamak için dönünce de Louis arkasından yetişip beline sarıldı.

"*Max-attends, ami! Laisse – le partir Max. Tu sais que je t'aime. Tu le sais, ami. Tu le sais. Laisse-le partir.*"*

Max ile Louis kapı aralığında boğuşuyorlardı. Max nefretle bakıyordu arkadaşına. Ama Louis de kararlıydı ve en azından Max kadar şiddetle güreşiyordu. Sonunda Max vazgeçer gibi oldu. Soluk soluğaydı, kendini kaybetmiş gibiydi. Louis elini, kolunu bırakmıyordu hâlâ.

"Bırak gitsin, kardeşim, değmez. Ne anlıyor ki, Max, sevgili kardeşim, ne anlıyor? Bu güneyliler, yarı çocuk, yarı hayvan bunlar. Ne yaptıklarını bilmiyorlar. Yaraladı mı seni, sevgili dostum? Yaraladı mı seni? Uydurma bıçak ama fena vurdu; hay köpek İtalyan. Bir bakalım hele."

Böylece Max yavaş yavaş sakinleşti. Omzunda, yeleğinin altında, gömleği kanlanmaya başlamıştı.

"Yaralı mısın kardeşim?" dedi Louis. "Bakalım."

Max acıyla kıpırdattı kolunu. Yeleğini çıkarıp gömleğini geri ittiler. Pis, kararmış bir yara çıktı. Deri iyice berelenmişti.

"Kemik kırılmış olmasa!" dedi Louis tasayla. "Kemik kırıldı mı acaba? Kolunu kaldırsana, *frère*- kaldır. Acıtıyor mu-böyle-yok-yok-kırılmamış-hayır- kemik kırılmamış."

"Kırık kemik filan yok, biliyorum," dedi Max.

"Hayvan. Hiç değilse *bu* haltı yememiş."

"Nereye gitmiş olabilir?" diye sordu Mr. May.

Yabancılar omuz silktiler ve aldırış etmediler. Prova bitmişti.

"En iyisi eve dönüp Madame'la görüşelim," dedi Mr. May; akşamki gösteri için iyice korkuya kapılmıştı.

Tiyatroyu kapattılar. Alvina, Ciccio'yu düşünüyordu. Gömleğiyle fırlayıp gitmişti. Arkadaki soyunma odasından ceketiyle şapkasını aldı ve kolundaki yağmurluğun altında taşıdı.

Madame telaş içindeydi. Arka kapıdan birinin girdiğini, yukarı kata çıkıp sonra yine indiğini işitmişti. Mrs. Rollings İtalyan'ın geldiğini, gömlekli olarak gelip siyah ceketiyle siyah şap-

(*) (Fr.) Max – bekle dostum! Bırak onu gitsin Max. Biliyorsun seni sevdiğimi. Biliyorsun bunu dostum. Bırak onu gitsin – ç.n.

kasını aldıktan sonra, tek kelime söylemeden, bisikletini alarak gittiğini anlatmıştı. Zavallı Madame! Ötekiler geldiklerinde şapkasını giymiş, ayakkabılarını giymeye çabalıyordu.

"Ne oldu?" diye haykırdı.

Louis acele acele olanları anlattı.

"Ah, hayvan, hayvan, değmezmiş ona verdiğim bunca emeğe!" diye haykırdı zavallı Madame, ayakkabısının tekini giymiş olarak oturmuştu bir yere. "Peki, Max, şu aşağılayıcı öfkeni tutabilecek kadar adam olmak elinden gelmedi mi? Natcha-Kee-Tawara'da sadece Kızılderili ulusu ve sadece Kishwe kabilesi olduğunu size tekrar tekrar söylemedim mi? Şimdi tutup ona pis İtalyan demişsin ya da pis İtalyan köpeği demişsin, o da hayvanca davranmış. Tam, tam bir hayvan gibi, hiç *esprit* yok. Ama sen, Max, sen de ondan aşağı değilsin pek. Sende iblisin öfkesi var, ki bu belki hayvan öfkesinden daha büyük. Ah bu Woodhouse, uğursuz bir yer burası, biliyorum. Bir uzaklaşabilsek şuradan. Hiç geçmeyecek mi bu hafta? Ciccio'yu bulmalıyız. Onsuz kumpanya mahvolur yerine birini buluncaya kadar. Yerine birini bulmalıyım. Ama nasıl? –Nereden?– Bu ülkede? Var mı bunu bilen? Bıktım bu Natcha-Kee-Tawara'dan. Gerçek Kishwe kabilesi olamadı, olamadı, hiçbir zaman. Usandım. Yeter artık Natcha-Kee-Tawara. Dağıtalım şirketi, ayrılalım, *mes braves*,* elveda diyelim birbirimize şu *funeste*** Woodhouse'da."

"Ah, Madame, sevgili Madame," dedi Louis, "umudumuzu yitirmeyelim. Birbirimize daha sadık olacağımıza yemin edelim, sevgili Madame. Kishwe ginimiz. Hiç, hiç ayrılmayalım. Max, sen istiyor musun ayrılmak, kardeşim, sevgili, sevgili dost? Bu kadar sevdiğim kardeşim, sen ayrılmak istemiyorsun değil mi? Ya sen, Geoffrey, sen?"

Madame ağlamaya başladı. Louis de ağladı. Max bile gözleri yaşararak başını yana çevirdi. Alvina, arkasında Mr. May, odadan çıktı sessizce.

Bir an sonra Madame da arkalarından geldi.

"Ah," dedi. "Gitmemişsiniz, neyse! Ciccio nereye gitmiş ola-

(*) (Fr.) Yiğitlerim – e.n.

(**) (Fr.) Uğursuz – e.n.

bilir diye düşünüyoruz, Knarborough'ya mı yoksa Marchay'ye mi? Geoffrey bisikletine binip onu arayacak. Ama, Knarborough'ya mı gitsin, Marchay'ye mi?"

"Pazaryerindeki polise sorsun," dedi Alvina. "Mutlaka dikkat etmiştir çünkü Ciccio'nun sarı bisikleti hiç alışılmadık bir şey."

Ötekiler kendi aralarında Ciccio'nun nereye gidebileceğini tartışırken Mr. May de bu işi yapmaya gitti.

Dönüşünde Knarborough yoluna saptığını söyledi. Hafif bir yağmur çiseliyordu.

"Ah!" dedi Madame. "O koskoca şehirde nasıl bulacağız şimdi onu! Korkarım hiç acımadan bırakacak bizi."

"Gitmeden önce Geoffrey ile konuşmak ister mutlaka," dedi Louis.

"Çok iyi arkadaştılar."

Hepsi Geoffrey'e baktılar. Geniş omuzlarını silkti o da.

"İyi arkadaştık," dedi. "Evet. Belki Battersea'deki kuzeninin yanında bekler beni. Knarborough'da bekleyeceğini sanmıyorum."

"Ne kadar parası vardı?" diye sordu Mr. May.

Madame ellerini açtı ve omuz silkti.

"Kim bilir?" dedi.

"Şu İtalyanlar," dedi Louis Mr. May'e dönerek, "Her zaman paraları vardır. Yabancı ülkede, ellerinden gelse metelik harcamazlar. Böyledirler." Ve parmaklarıyla havayı çekerek ünlü Napoliten jesti yaptı.

"Ama hiçbir şey söylemeden hepinizi bırakıp gidebilir mi?" diye haykırdı Mr. May.

"Evet! Evet!" dedi Madame, bir çeşit stoacı dokunaklılıkla. "Yapar. Yalnız o böyle bir şey yapabilir. Ama yapar."

"Peki nereye gidebilir?"

"Nereye gidebilir?"

"Nereye, şüphesiz Battersea'ye kuzenine – sonra da İtalya'ya; toprak mı alacak, ne yapacaksa, onun için yeterince para biriktirdiğine aklı keserse tabii."

"Demek ki güle güle dememiz gerekecek," dedi Mr. May, acı acı.

"En doğrusunu Geoffrey bilir," dedi Madame, Geoffrey'e baktı.

Geoffrey omuz silkti, yoldaşını ele vermedi.

"Hayır," dedi. "Bilmiyorum."

"Peki Knarborough'da nerede bulunabileceğini bilmiyor musunuz?" diye sordu Mr. May. Keskinliği üstündeydi.

"Hayır bilmiyorum. Belki gardan trene binip, Londra'ya gider." Belli ki Geoffrey'in Mr. May'e yardım etmeye niyeti yoktu.

"*Alors!*" dedi, Madame, bu boşu boşuna konuşmaları keserek. "Sen git Knarborough'ya Geoffrey, git bak, sonra da vaktinde dön tiyatroya. Haydi git şimdi. Bulabilirsen, al geri getir. Bana iyilik etmiş olmak için gelmesini söyle. Öyle söyle."

Ve delikanlının arkasından el salladı. O da yağmur altında Knarborough'ya dokuz millik bisiklet yolculuğuna atıldı.

"Bilirler," dedi Madame. "Birbirlerinin nerede olacağını bilirler. Knarborough'ya geleli bir yıldan biraz fazla oldu. Ama hatırlarlar."

Geoffrey çamurda gidebileceği kadar hızlı gidiyordu. Arkadaşını bulup bulamayacağına pek aldırış ettiği yoktu. İtalyan'ı seviyordu ama kalıcı bir nesne olarak görmüyordu onu. Ciccio'nun hoşnutsuz olduğunu, bir değişiklik istediğini biliyordu. İtalyan'ın onu, üç beş yıldır birlikte olduğu truptan çektiğini biliyordu. Ve Martignyli İsviçreli, Napolilinin bir gün, bütün bağları koparark, ansızın İtalya'ya döneceğini anlıyordu. Bu böyleydi ve Geoffrey de böyle olduğunu filozofça kabul ediyordu.

Kasabaya varınca ilk işi müzikhollerde çalışan bütün oyuncuların odalarına bakmak oldu. Hepsi buyur edip viski verdiler – ama Ciccio'yu gören olmamıştı. Onu başka pansiyonlara, başka oyunculara gönderdiler. Tanıdığı tanımadığı kişileri, bildiği bilmediği pansiyonları, üçüncü sınıf muhtemel birahaneleri gezdi. Sonra Marsh'da oturan İtalyanlara gitti – bu adamların hep birbirlerini aradıklarını biliyordu. Sonra da aceleyle Midland Garı'na, oradan da Büyük Merkez Garı'na koştu. Londra peronlarındaki memurlara sarı bisikletli, siyah bisikletçi kasketli arkadaşını görüp görmediklerini sordu. Bütün bunlardan hiçbir sonuç çıkmadı.

Geoffrey aceleyle fenerini yaktı ve karanlıkta gerisin geri Woodhouse yoluna düştü. Güçlü kuvvetli, kolay yorulmayan bir adamdı. Endüstri ülkesinin karanlık sokaklarında yavaş yavaş yokuş yukarı çıkıyor, sonra yokuş aşağı süzülüyordu. Sık sık yeni tramvay raylarının üstünden geçmesi, koyu karanlığın içinden süzülen pırıl pırıl tramvayların önünden kaçması gerekiyordu. Yağmur ise hiç durmuyor; arka tekerlek, çamurda ve yeni tramvay rayları üstünde kayı kayıveriyordu.

Staters Mili ile Durbeyhouses arasındaki uzun karanlığı geçerken ileride bir ışık gördü. Bir başka bisikletli. Yolun kenarına çekildi. Işık hızla yaklaşıyordu. Kuvvetli bir asetilen. Gözlüyordu. Bir ışıltı ve bir su şapırtısı arasında muhtemelen Ciccio'nun kamburlaşmış sırtının alçak yarış bisikleti üstünde hızla geçtiğini gördü.

"Hey, Cic! Ciccio!" diye seslendi, kendi bisikletinden atladı.

"Haa!" Karanlığın içinden kesinlikle İtalyan bir bağırtı işitti.

Döndü, öbür bisikletin durduğunu gördü. Işık döndü, Ciccio yavaşça yaklaştı. Geoffrey'in yanında durdu.

"*Toi!*" dedi Ciccio.

"*He! Où vas-tu?*"*

"*He!*" dedi Ciccio.

Konuşmaları daha çok karşılıklı ünlemlere dayanıyordu. "Geri mi dönüyorsun?" diye sordu Geoffrey. "Neredeydin?" diye sordu Ciccio. "Knarborough'da – Seni arıyordum. Nerede?" "Durbeyhouses'da ön tekerleği tamir ettim."

"Çıktı mı?"

"Hı!"

"Bir şey oldu mu?"

"Yok."

"Max'ın bir şeyi yok."

"*Merde!*"

"Haydi, gel benimle."

"A-ah." Ciccio başını salladı.

"Madame ağlıyor, dönmeni istiyor."

Ciccio başını salladı.

(*) (Fr.) Neredesin? – e.n.

"Hiç mi?" dedi Geoffrey.

"*Basta* – yetti artık," dedi Ciccio yüzünü buruşturarak.

"Az zaman için gel, sonra ikimiz birlikte kırarız."

Ciccio yine başını salladı.

"Ne bu, elveda mı?"

Ciccio bir şey söylemedi.

"Gitme, yoldaş," dedi Geoffrey.

"*Faut*" dedi Ciccio, biraz alaylı.

"*Eh, Alors!* Ben de seninle İtalya'ya gelmek isterdim. Ha?"

"Nereye?"

"Fark etmez. Sen İtalya'ya mı gideceksin?"

"Kim bilir! – Öyle görünüyor."

"Ben de dönmek isterdim."

"*Eh, alors!*" Ciccio döner gibi yaptı.

"Beni birkaç gün bekle," dedi Geoffrey.

"Nerede?"

"Yarın Knarborough'da görüşürüz. Mrs. Pym'e git. 6 Hampden Street. Gettiventi orada. Tamam mı?"

"Düşünürüm."

"Saat on bir, ha?"

"Düşünürüm."

Arkadaşız hep – Ciccio – tamam mı?" Geoffrey elini uzattı.

Ciccio ağır ağır tutup sıktı bu eli. İki adam uzanıp öpüşerek vedalaştılar.

"Yarın, Cic."

"*Au revoir! Gigi.*"

Ciccio bisikletine atladı ve göz açıp kapayıncaya kadar ortadan kayboldu. Geoffrey yağmurda pırıl pırıl üzerine koşturan bir tramvayı bekledi. Sonra o da bisiklete binip ters yöne sürdü. Dosdoğru Lumley'ye gitti; Madame'ın telaş içinde saat ona kadar beklemesi gerekti.

Haberi duydu.

"Yarın gidip ben getiririm onu," dedi. Bunu dedikten sonra da gitti, yattı.

Sabah erkenden kalkıp Alvina'ya bir pusula gönderdi. Alvina saat dokuzda geldi.

"Benimle gelirsiniz, değil mi?" dedi Madame. "Gelin. Birlikte Knarborough'ya gidip yaramaz Ciccio'yu geri getireceğiz. Benimle gelin çünkü gücüm yerinde değil. Evet, değil mi? İyi! İyi! Çocuklara söyleyelim, hemen yola çıkalım. Tramvaya bineriz."

"Ama kılığım uygun değil," dedi Alvina.

"Kim görecek?" dedi Madame. "Haydi, gidelim."

Geoffrey'ye, on bire beş kala Hampden Street köşesinde randevu verdiler.

"Görüyorsunuz ya," dedi Madame Alvina'ya, "çok komiktir bu gençler, özellikle de İtalyanlar. Onları yakaladığınızı düşünmelerine asla fırsat vermeyeceksiniz. Belki de göstermez bize kendini, kim bilir? Belki yine gider İtalya'ya."

Sarsıla sarsıla giden tramvayla uzun ve yorucu bir yolculuk yaptılar. Sonra da endüstri şehrinin sıkıcı, pis sokaklarını adımladılar. Sokağın köşesinde bisikletiyle çamur içinde gelen Geoffrey'i beklediler.

"Ciccio'ya gelip bizi görmesini söyle, Geyşa lokantasına gidip kahve içeriz ya da çay filan," dedi Madame.

İki kadın yine beklemeye başladılar sokağın başında, yorgun yorgun. Sonunda geldi Geoffrey, başını sallıyordu.

"Gelmiyor mu?" diye haykırdı Madame.

"Hayır."

"İtalya'ya gideceğini mi söylüyor?"

"Londra'ya."

"Aynı şey. Güvenilmez ki bunlara. Bütün inadı üstünde mi?"

Geoffrey omuzlarını kaldırdı. Madame onun da vücudunun bozulmaya başladığını görüyordu. Kendisi de yorulmuş, sıkılmıştı.

"Natcha-Kee-Tawara'nın defterini dürmemiz gerekiyor, olacağı bu," dedi sinirli sinirli.

Geoffrey, sakin, kayıtsız bakıyordu ona.

"Sen de istiyor musun onunla gitmeyi?" diye sordu birdenbire.

Geoffrey utangaç utangaç gülümsedi ve kızardı. Ama cevap vermedi.

"Git öyleyse," dedi. "Git öyleyse! Git onunla! Ama benim şerefim için, Woodhouse'da bu haftayı bitirin. Miss Houghton'ın

babasına iki gece para mı kaybettireyim? Ne oldu sizin utanma duygunuza? Bu haftayı tamamlayın, sonra gidin, gidin! Ama bu haftayı tamamlayın. Söyle bunu Francesco'ya. Benim onunla işim kalmadı. Ama verdiği sözü yerine getirsin. Beni utandırmayın, şerefime leke sürmeyin, Natcha-Kee-Tawara'nın şerefine de. Söyle ona."

Geoffrey yine gitti eve. Madame şık siyah şapkasıyla benekli tülü ve siyah tayyörüyle köşebaşında duruyor, önüne bakıyor, soğuktan hafifçe titremekle birlikte hiç ağzını açmıyordu.

Geoffrey yine kapıda belirdi. Yüzünde hiç ifade yoktu.

"Gelmek istemediğini söylüyor," dedi.

"Ah!" diye haykırdı ansızın Fransızca, "Nankör, hayvan! Bunun cezasını görecek. Görürsünüz nasıl görecek. Piskopuk, duygusuz, sadakatsiz herif. Maxçığını sen haklıymışsın. Ah, bu kopukları dövmeli, köpek gibi, söz dinlemeyi öğreninceye kadar. Yok mu benim için şunu bir dövecek? Evet, git ona. İngiltere'den ayrılmadan önce Kishwegin'in elinin ağırlığını duyacağını ve bunun Kara El'den daha ağır olacağını söyle ona. Söyle ona, bir kadına istemeden sözünü bozdurtan o korkağa. Ah, kopuk, kopuk! Ne sadakat ne duygu, ne sadakat ne duygu. Güvenmeyeceksiniz bunlara, bu güneyli itlere." Birkaç telaşlı adım attı. Sonra öfke ve acı hayal kırıklığının yaşlarını silmek için tülünü kaldırdı.

"Durun biraz," dedi Alvina. "Ben gideceğim." Duygulanmıştı.

"Hayır, sakın!" diye haykırdı Madame.

"Evet, gideceğim," dedi. Gözünde savaş ışığı parlıyordu. "Siz de kapıya kadar benimle gelin," dedi Geoffrey'ye.

Geoffrey uysalca yola düştü, sarılı kahverengili yıpranmış bir muşamba döşeli yüksek dar bir merdivenden çıkıp evin en üst katına tırmandılar.

Kapıya gelince "Ciccio," diye seslendi.

"*Oui!*" dedi Ciccio'nun kıvırcık sesi.

Geoffrey kapıyı açtı. Ciccio, oldukça pejmürde bir tavan arası odasında, dik inen çatının eğimi altında, dar bir yatağa oturmuştu.

"Siz girmeyin," dedi Alvina, Geoffrey'ye, içeri girerken başını çevirip omzunun üstünden baktı ona. Sonra kapıyı kapayıp

sırtını yasladı ve gözünü İtalyan'a dikti. Yatağın üstünde sere serpe oturmuştu Ciccio, parmakları arasındaki sigaranın külleri çıplak tahtalara dökülüyordu. Merakla bakıyordu Alvina'ya. O da iri, parlak mavi gözleriyle, hafifçe gülümseyerek ve bir şey söylemeden ona bakıyordu. Ciccio, savunmaya hazır, uzun kirpiklerinin altından uzun uzun süzdü onu.

"Gelmeyecek misiniz?" dedi, gülerek ve gözlerinin içine bakarak. Küçük parmağıyla sigarasının külünü silkti. Ciccio'nun küçük parmağının tırnağını niye bu kadar uzattığını merak etti. Hâlâ gülümsüyordu ona ve öteki de hâlâ renk vermiyordu.

"Gelin!" diye üsteledi, gözünü hiç ayırmadan.

Ciccio kılını oynatmadı. Ellerini dizlerinden aşağı sarkıtmış oturuyor, sigarasının mavi dumanı yavaş yavaş süzülerek Alvina'yı gözlüyordu.

"Gelmez misiniz?" dedi, sırtını kapıdan ayırmadan. "Gelmez misiniz?" Canlı canlı, bir garip gülümsüyordu.

Ansızın ilerledi, eğildi, neredeyse uysalca bakarak yüzüne, esmer elini yakaladı, kendine doğru çekti. Eli titredi, sigara düştü, ama çekmedi elini.

"Geleceksiniz, değil mi?" dedi, dimdik kendisine bakan, garip, tetikte sarı gözlerine gülümseyerek yumuşak yumuşak. Ve Ciccio'nun gözbebekleri de genişledi, yumuşadı. Gülümsedi yumuşayan yuvarlak gözlerine: Durgun, yumuşak anlarından birinde uzun uzun bakan bir hayvanınkileri andıran gözlerine. Sonra Alvina birden öptü o eli, iki kez öptü, parmaklarını ve üstünü. Gümüş bir yüzük vardı parmağında. Dudaklarını değdirirken parmaklarına, bu yüzük tutsaklığının, düşüklüğünün bir simgesi gibi göründü gözüne. Alvina biraz daha çekti elini. Ciccio ayağa kalktı.

Alvina döndü, elini tokmağa attı; sol eliyle hâlâ Ciccio'nun elini tutuyordu.

"Geliyorsunuz değil mi?" dedi, başını çevirip gözlerinin içine bakarak. Değişmeyen gözlerinden kabul cevabını alınca elini bıraktı ve kapıyı araladı. Ciccio ağır ağır döndü, ceketini çividen çekip sırtına aldı. Sonra şapkasını da alıp yanan sigarayı

ayağıyla ezdi. Başı biraz önde, İtalyanların o yarı hergele, duyusal-yenik tavrıyla Alvina'nın ardı sıra çıktı odadan.

Sokağa çıkınca Madame'ın düzgün, Fransız silüetiyle terk edilmişçesine bir başına durduğunu gördüler. Benekli tülünün altında yüzü bembeyaz, gözleri simsiyahtı. Ciccio'nun, karanlık, dayak yemiş köpek tavrıyla Alvina'nın arkasından gelişini gözledi, karşısına gelip duruncaya kadar parmağını bile oynatmadı. Yüzüne bakıyordu.

"*Te voilá donc!*"* dedi anlamsız bir yüzle. "*Allons boire un café, he?* Gidip kahve içelim." Şimdi sesine bir sevecenlik tınısı katmıştı. Ama gözleri öfkeden kararmıştı. Ciccio yavaş yavaş gülümsedi, yavaş, ince, ahmak bir gülümseyiş ve sonra o da yürüyüşe geçti yanları sıra.

Madame yolda hiçbir şey söylemedi, Geoffrey bisikletine bindi, dosdoğru Woodhouse'a gideceğini söyledi.

Üçü birlikte kahvelerini getirtince, Madame tülünü gözlerinin üstüne kaldırdı, öyle ki tül kaşlarının üstünde, siyah bir bant oldu. Yüzü bir çocuk yüzü gibi soluk ve dolgundu ama bir taş gibi ifadesizdi, gözleri siyah, anlaşılmazdı. Ciccio ve Alvina'yı siyah, anlaşılmaz gözlerle süzüyordu.

"Kahvenizle bisküvi ister miydiniz?" dedi, garip kara bakışlarının yalanladığı bir dostluk tonuyla.

"Evet," dedi Alvina. Meydan okur gibi hali vardı ama hafifçe kızarmıştı; Ciccio ise eğik başını yana çevirerek, dudaklarında hâlâ o yavaş, ince, ahmak gülümseyişle utangaç utangaç oturuyordu.

"Artık Max'la kavga yok, *hein* – sen, Ciccio?" dedi Madame, aynı dostça ses tonu ve aynı kara, araştıran gözlerle. "Bu aptalca sahneler yok artık, *hein*? Ne? Cevap versene bana."

"Benden bir şey gelmez," dedi, alaycı gözlerini bir kedi gibi kısarak.

"Hmm? Yok mu? Tamam mı? İyi öyleyse! İyi! Ciccio'nun geri döndüğüne ve artık kavga olmayacağına sevindik, değil mi, Miss Houghton? – *Hein?* – sevinmedik mi?"

"Ben çok sevindim," dedi Alvina.

(*) (Fr.) İşte – e.n.

"Çok sevindik, evet, çok sevindik! İşitiyor musun, Ciccio? Bir dahaki sefere hatırlarsın. Efendim? Değil mi? *He?*"

Başını kaldırıp baktı ona, yavaş, alaylı gülümseyişle dudakları kıvrılarak.

"Tabii," dedi yavaş yavaş, kurnaz bir tonla.

"Evet. İyi! Peki öyleyse! Peki öyleyse! Hepimiz arkadaşız. Hepimiz arkadaşız, değil mi, bütün Natcha-Kee-Tawaralar? *He?* Ne dersin? Ne diyorsun?"

"Evet," dedi Ciccio, sarı, ışıl ışıl gözleriyle bir daha bakarak ona.

"Peki! Peki o halde! Her şey tamam, unutuldu." Madame oldukça açık yürekli, barışık gibiydi. Ama gözlerindeki dikkat ve Ciccio'nun ona baktığında kısılan gözleri, kelimelerin belirginliği ardında bir başka durum olduğunu gösteriyordu. "Miss Houghton da bizden biri! Evet. Bizi bir kez daha birleştirdi ve kendisi de aramıza katıldı." Madame boş, toparlak beyaz yüzüyle garip garip gülümsedi.

"Çok isterdim Natcha-Kee-Tawaralar arasına girmeyi," dedi Alvina.

"Evet iyi ya niçin olmasın? Niye bizden biri olmayasınız? Niye? Sen ne dersin, Ciccio? Piyano çalabilirsiniz, belki başka şeyler de yapabilirsiniz. Belki Kishwegin'den daha iyi. Ne dersin, Ciccio, bize katılmamalı mı? Bizden değil mi?"

Gülümsedi ve dişlerini gösterdi ama bir şey söylemedi.

"Ey, ne diyorsun? Söylesene. Katılmasın mı?"

"Katılsın," dedi Ciccio, bir şeye bağlanmış olmak istemeyerek.

"Evet, ben de öyle diyorum! Ben de öyle diyorum. Bayağı iyi bir fikir! Bunu daha düşünürüz, babanızla da konuşuruz belki ve gelirsiniz! Evet."

Böylece iki kadın Woodhouse'a tramvayla döndüler, Ciccio ise bisikletiyle geldi.

Madame ile Alvina birbirlerine söyleyecek şaşılacak kadar az lakırdı buldular.

Madame trupunun yeniden birleşmesini sağlamıştı ve her şey önceki gibi güzel görünüyordu. Ertesi gece, cumartesi gecesi dans etmeye karar vermişti. Pazar günü topluluk bir son-

raki sözleşmesini yerine getirmek üzere otuz mil kadar uzaktaki Warsall'a gidecekti.

O akşam Ciccio, boş kaldığı her anı Alvina'yı seyrederek geçirdi. Alvina da bunu biliyordu. Ama seyretmesinin ne anlama geldiğini bilmiyordu. Tiyatroda bir yılan görecek olsa ona da aynı biçimde bakabilirdi. Yan yan, kaçak kaçak, ama hep bakıyordu ona. Üstelik, göz göze gelmek de istemiyordu. Hem kaçıyordu hem gözlüyordu. Sere serpe, adaleli, gevşek başı öne eğik ve gözleri yan yan bakarken gördükçe onu, Alvina bazen sevimsiz buluyordu. Ama yüzünde bir çeşit incelik vardı. Teni tatlı esmer ve hafifçe parlaktı. Gözleri öyle karanlıktaydı ki uzaktan bakınca simsiyah ve pırıl pırıl olmaları beklenirdi. Oysa yakından bakınca sarı gözbebeklerini görüyordunuz, kükürtlü ve uzak. Bir arslanla karşılaşmak gibi bir şeydi. Uzun, ince burnu, uzunca, yuvarlak çenesi ve kıvrık dudakları unutulmuş bir kültürün çağları boyunca incelmiş gibiydi. Bekliyordu: Sessiz, gevşekliğinde bile adaleli, uzaklarda gibi bir nitelik vardı. Bekliyordu. Neyi? Alvina bunu tahmin edemiyordu. Gözünü yakalamak, açık bir anlaşmaya varmak istiyordu. Ama Ciccio bırakmıyordu. Gidip konuşunca aptal aptal cevaplar veriyordu, ağzı gülümsüyor ama gözleri değişmiyordu ve hiçbir şey söylemiş olmuyordu. İnatla kendinden uzakta tutuyordu Alvina'yı. Savaş boyalarını sürünmüştü, bir an kaslı, yakışıklı, aşağı sarkık göğsünden tiksindi: öylesine aptal ve dolgun. Max'ın ince keskin dikliği daha hoş, aydınlık, daha erkekçe görünüyordu. Ciccio'nun kadifemsi ağırlığı, öylesine dolgun ve yumuşakça güçlü kaslarının hareketi içini bulandırdı.

Öfkeyle çaldı piyanoyu. Son akşam Kishwegin'i oynayan Madame, keskin bakışlar fırlatıyordu. Ciccio nasıl Alvina'dan kaçındıysa Alvina da öylece Madame'dan kaçmıştı – elinden kayarak ama varlığının bilincinde, bir uzaklık ama bir bağlantı aynı zamanda.

Madame çok güzel dans ediyordu. Lamı cimi yok, sanatçıydı kadın. Bayağı değişik bir insan olmuştu: Taze, bakir, çok eski, büyülü bir yaratık uçuyordu orada. Yumuşacıktı, çekiciydi. Erkekler hemen şanlı kahramanlar oluverdiler, büyülemişti onla-

rı. Alvina istediği kadar sinirli bir biçimde tangırdatsın piyanoyu. Kishwegin'le trupunu saran pırıltıyı bozamazdı. Ciccio yakışıklıydı şimdi: Boyaları yoktu, uyanmıştı, korkusuzdu ve aynı zamanda bir şeyler hatırlatıyordu, karanlık ve gizemli bir ışıltı vardı yüzünde, tutkulu ve uzak. Bir yabancı, yine de çok güzel. Alvina, neredeyse ağlayacak gibi saldırdı piyanoya. Nefret ediyordu Ciccio'nun güzelliğinden. Kendisini dışarıda bırakıyordu. Hiçbir alışverişi olamazdı o güzellikle.

Madame, özenle taranmış örgülerle sarkan uzun koyu renk saçlarıyla, saçından düşen gölgenin altında yanan yanağıyla, bambaşka bir yaratıktı. Yere ne kadar hafif basıyordu. Ne kadar alçakgönüllü ve uzak görünüyordu, sanki bir uçurum vardı onunla erkeklerin arasında. Ne kadar uysaldı, ele geçmez bir uysallık sonsuzluğu içinde. Ölü ayının çevresindeki dansı enfesti: karanlık, gizli merakı, ayının masif, erkek gücüne hayranlığı, ölü hayvan karşısında zafer titremeleri, zalim coşkusu ve salıiden ölmemişse diye korkusu. Çok güzel bir manzaraydı, dünyanın tan yerini hatırlatıyordu, Havva daha beyaz etli meyveyi ısırmadan önce, esmer, kara gözlü ve dinginken. Sonra, beyaz tutsağa gizli duygudaşlığı! İşte şimdi kışkırtılan, bilgiyi isteyen esmer Havva oluyordu. İnsafsızca çekiyordu bir şey onu. Ölen Kızılderili'nin, kocasının yanında diz çöküyordu, ayının yanında çöktüğü gibi. Korku, hayranlık, kuşku ve coşkuyla. Hafifçecik dokunuveriyordu ona ayağıyla. Ayı gibi, ölü bir beden! Ve bir neşe pırıltısı yanıyordu yüzünde, sonra derin bir acı hıçkırığına dönüyordu bu. Sonra, titreşimli, zalim, kuşkulu, Ciccio'nun ayıyla boğuşmasını seyrediyordu.

Bütün oyunun anahtarıydı, Kishwegin. Ve Kızılderililer kararıyor, daha gizemli, daha kötü oluyorlar, zalim bir ateşle yanıyorlar, aynı zamanda, sonlarını bildikleri için daha gamlı oluyorlardı. Ciccio ayıyla boğuşurken, bundan önceki akşamlarda hiç gülmediği gibi, bir tuhaf gülüyordu. Seyirciler de işitiyordu hafif, kötü, alaylı gülüşünü. Ve ayının onu ezmesi gereken anda, düşeceği zaman, ayının pençelerinden sıyrıldı ve alaylı sesiyle Madame'a:

"*Vivo sempre*, Madame," dedi. Sonra yıkıldı.

Madame bir kurşun yemiş gibi durdu, "Hâlâ yaşıyorum, Madame," dediğini işitince. Kıpırtısız havada asılı kaldı sanki, birdenbire soldu. Ve ansızın eliyle ağzını örterek bir çığlık attı:

"Ayı!"

Sahne böylece kendiliğinden sona erdi. Ama Kishwegin beyaz adamın elini tutup öptüğü zaman olması gereken sevecen, yarı kederli zafer duygusu yerine bir kuşku, bir duraklama, bir hiçlik vardı ve Max da ne yapması gerektiğini pek bilemiyordu.

Gösteriden sonra ne Madame ne de Max, Ciccio'ya oyunda yaptığı yenilikle ilgili bir şey söylemeye cesaret edemediler. Louis kendisinin konuşması gerektiğini sandı; bu iş ona kalmıştı.

"Yahu Cic," dedi, "niye değiştirdin sahneyi? Madame böyle bir dâhi olmasa her şeyi berbat edebilirdin. Niçin öyle dedin?"

"Niçin mi?" dedi Ciccio, Louis'in Fransızca sorusuna İtalyanca cevap vererek. "Ölü olmaktan bıktım da ondan."

Madame ve Max işittiler ve bir şey söylemediler.

Alvina ulusal marşı da çaldıktan sonra kulise geçti. Ama Ciccio ile Geoffrey pılıyı pırtıyı toplayıp gitmişlerdi bile. Madame, James Houghton'la konuşuyordu. Louis ile Max birlikte bir şeyler yapıyorlardı. Mr. May Alvina'ya yaklaştı.

"Eh, bir hafta da böyle geçti," dedi. "Bütün güçlüklere karşın oldukça iyi başardık, ne dersiniz?"

"Çok iyi oldu," dedi Alvina.

Ama zavallı Mr. May'in konuşması, görünüşü pek acıklıydı. Terk edilmiş bir hali vardı. Alvina pek aldırmadı ona. Gözleri fıldır fıldır dönüyordu. Mr. May'e dikkat etmedi.

Madame yaklaştı.

"Miss Houghton," dedi, "vedalaşma zamanı geldi herhalde."

"Dansınızdan sonra kendinizi iyi buluyor musunuz?" diye sordu Alvina.

"Eh, her zamanki kadar zinde değilim ama pek kötü de sayılmaz. Düzeleceğim sayenizde. Bana kalırsa babanız benden daha hasta. Bana çok rahatsız göründü."

"Babam kendini çok yoruyor," dedi Alvina.

"Evet, üstelik gençlik bir kez elden gidince geriye yoracak fazla bir şey de kalmıyor. Neyse, size bir daha teşekkür ederim."

"Yarın sabah kaçta ayrılıyorsunuz?"

"On buçukta, trenle. Yağmur yağmazsa gençler bisikletle gidecek – belki hepsi. İstedikleri zaman yola çıkacaklar."

"Ben gelip sizleri uğurlarım," dedi Alvina.

"Ah, hiç zahmet etmeyin."

"Evet, bazı şeyleri de eve götürmek istiyorum, çaydanlığı filan."

"Ah, çok teşekkür ederim, ama zahmet etmeyin. Ben onları Ciccio ile gönderirim ya da ötekilerden biriyle."

"Ben hepinize güle güle demek istiyorum," diye diretti Alvina.

Madame, Max'la Louis'e baktı.

"Hepimiz burada değil miyiz? Hayır. İkisi gitmiş. Hayır! Neyse! Peki, kaçta gelirsiniz?"

"Dokuz?"

"Güzel, ben de onda çıkıyorum. Çok iyi. Öyleyse sabaha kadar *au revoir*. İyi geceler."

"İyi geceler," dedi Alvina. Yüzü biraz pembeleşmişti.

Mr. May'le yan yana yürüdü ama varlığının pek farkında değil gibiydi. Akşam yemeğinden sonra James Houghton paraları saymaya gidince Alvina Miss Pinnegar'a sordu:

"Babam kötüledi gibi geliyor bana, ne dersiniz?"

"Ben çoktandır öyle görüyorum onu," dedi Miss Pinnegar, ters bir sesle.

"Ne yapsa iyi gelir sizce?"

"Kendini öldürüyor orada, her türlü havada, o bilet gişesinde donuyor. Üstelik havası da berbat. Düpedüz öldürüyor kendini."

"Ne yapabiliriz?"

"O tiyatro varoldukça hiçbir şey yapamayız. Hiçbir şey."

Alvina da böyle düşünüyordu. Gitti yattı.

Zamanında uyandı. Gözü saatteydi. Kurşuni bir sabahtı ama yağmur yağmıyordu. Dokuza beş kala Mrs. Rollings'e geldi. Bisikletler arka bahçeye çıkarılmışlardı, sahiplerine göre ya pırıl pırıl ya da çamurluydular. Ciccio çömelmiş, lastiği onarıyordu, parmak uçlarında, yere yakın çömelmişti. Alvina yaklaşınca kulağı delik bir hayvan gibi döndü ama ayağa kalkmadı.

"Gitmeye mi hazırlanıyorsunuz?" dedi, ona bakarak. İsteksiz isteksiz başını çevirdi, aşağıdan yukarı, çenesini ona doğ-

ru uzatarak baktı. Böyle sanki tepetaklak haldeyken tanımıyordu onu. Şaşkın şaşkın baktı yüzüne. Çenesi kocaman, saldırgandı. Bu haliyle biraz itici, hayvansıydı. Yine de söze devam etti.

"Madame için getirdiğimiz şeyleri geri taşımama yardım eder misiniz?"

Ayağa kalktı ama Alvina'ya bakmıyordu. Patlak bisiklet ayakkabıları vardı ayağında. Bisikletine bakarak bekledi.

"Hemen değil," dedi Alvina. "Madame'la vedalaşmak istiyorum. Yarım saat sonra gelir misiniz?"

"Evet, gelirim," dedi, hâlâ, yerde çıplak yatan bisiklete bakıyordu. Başının öne eğikliği tuhaf bir biçimde güzeldi, düz, güçlü ensesi, başının biçimli arkası, siyah saçları. Boynun güçlü, esnek omuzlardan fırlayışı çok güzeldi. Başının öne eğikliğinde zihinsiz ama *kararlı* bir nitelik vardı. Yüzü renksiz gibiydi, nötr bir renkte ve ifadesizdi.

İçeri girdi. Gençler içeride gidip geliyor, hazırlık yapıyorlardı.

"Yukarı gelin, Miss Houghton!" diye üst kattan seslendi Madame. Alvina yukarı çıktığında Madame çantalarını hazırlıyordu.

"Taşınma zamanlarımız patırtılı olur," dedi Madame. Alvina'ya bir yabancı görmüş gibi bakıyordu.

"Korkarım ayak altındayım. Ama sizi tutmayacağım."

"Ah, hiç sorun değil. İşte getirdiğiniz eşyalar." Madame küçük bir yığına işaret etti. "Size *çok* teşekkürler, *çok* teşekkürler. Hayatımı kurtardınız. Şimdi size şükranımı belirtecek küçük bir şey vermek istiyorum. Önemli bir şey değil, çünkü biz Natcha-Kee-Tawaralar arasında milyoner yok. Sadece Woodhouse'daki gürültülü ziyaretimizi hatırlatacak bir şey."

Bir çift mokasen sundu Alvina'ya: Boncuktan yapılma, garip, çok güzel bir örgüsü olan, yanları ve tabanları yumuşacık geyik derisinden yumuşacık bir çift mokasen.

"Bunlar Kishwegin'indi, onun için Kishwegin hiç değilse uzun bir hastalıktan kurtardığınız için duyduğu şükrandan ötürü bunları size veriyor."

"Ah! Ama almak istemiyorum onları," dedi Alvina.

"Sevmediniz mi? Niçin?"

"Çok güzel, sevmez olur muyum! Ama sizden almak istemiyorum."

"Ben size verince benden almış olmuyorsunuz. Kabul ediyorsunuz. *He?*" Madame yine tutuşturdu eline ayakkabıları, yüzüklü tombul ellerini kesin bir ifadeyle açtı.

"Ama *bunları* almak istemiyorum," dedi Alvina. "Bence bunlar Natcha-Kee-Tawara'nın malı. Natcha-Kee-Tawara'nın malını almak istemiyorum, doğru değil mi böylesi? Vermeyin bana."

"Yok, verdim bile. Bir çift ayakkabı almakla Natcha-Kee-Tawara'yı soymuş olmazsınız, mümkün değil!"

"Üstelik bana çok küçük gelir."

"Ha!" diye haykırdı Madame. "O mu sorun? Deneyin."

"Biliyorum, küçüktür," dedi Alvina, utangaç bir gülüşle.

Oturup kendi ayakkabısını çıkardı. Mokasen biraz kısa geliyordu – azıcık. Ama çok güzel durmuştu ayağında, çok güzel.

"Evet," dedi Madame. "Kısa geliyor. Peki. Başka bir şey bulmalıyım."

"Aramayın, lütfen," dedi Alvina. "Lütfen bana bir şey bulmayın. Bir şey istemiyorum. Lütfen!"

"Efendim?" dedi Madame, daha yakından bakarak. "İstemiyorsunuz? Niçin? Natcha-Kee-Tawara'dan mı, yoksa Kishwegin'den mi bir şey istemiyorsunuz? *He?* Hangisinden?"

"Lütfen bana bir şey vermeyin," dedi Alvina.

"Peki! Peki öyleyse! Vermeyeceğim. Natcha-Kee-Tawara'dan istediğiniz bir şey veremeyeceğim size."

Madame yeniden çantalarına daldı.

"Gittiğinize çok üzgünüm," dedi Alvina.

"Üzgün? Niçin? Evet, ben de sizi bir daha göremeyeceğimize üzgünüm. Evet, ben de. Ama belki de bir gün görürüz sizi! *He?* Bir kart atarım size. Belki çocuklardan birini gönderirim size bisikletiyle, sizin için aldığım bir şeyi göndermek için. Olur mu? Göndereyim mi?"

"Ah! Çok sevinirdim, ama satın almayın." Alvina kendini tuttu. "Bir şey almayın. Bana Natcha-Kee-Tawara'dan küçük bir şey gönderin. Mokasenleri *çok* sevdim."

"Ama küçük geliyorlar," dedi Madame. Her niyeti okuyan

simsiyah gözleriyle onu süzüp duruyordu başından beri. Madame da biraz cimriydi ve mokasenleri kurtardığına sevinmişti. "Olur, olur, öyle yaparım. Size Natcha-Kee-Tawara'dan küçük bir şey gönderirim, çocuklardan biriyle. Belki Ciccio ile? *He?*"

"*Çok* teşekkür ederim," dedi Alvina, elini uzatarak. "Güle güle. Gittiğinize çok üzülüyorum."

"Evet, evet! O kadar uzağa gitmiyoruz. Çok uzak sayılmaz. Belki bir gün yine görüşürüz. Olabilir. Hoşça kalın!"

Madame, Alvina'nın elini sıktı, birdenbire dostça baktı ona, şefkatle, anlaşılmaz simsiyah gözleriyle. Ani, olağanüstü bir şefkat. Alvina şaşkınlıktan kızardı ve ağlamak istedi.

"Evet. Ben de üzgünüm Natcha-Kee-Tawara'dan olmadığınıza."

Alvina götürmek istediği şeyleri aldı. Sonra, giyinme süreçlerinin çeşitli aşamalarında olan gençlerle vedalaşmaya gitti. Yalnız Max'ın giyinmesi tamamlanmıştı.

Ciccio ön tekerleğin dış lastiğini takıyordu. Esmer parmaklarının lastiği yerleştirmesini seyretti. Eli çabuk, emindi. Akdenizli ellerine bakarak sanılacağından çok daha usta, becerikliydi. Çevirdi tekerleği, okşadı hafifçe.

"Bitti mi?"

"Bitti sanırım." Pompaya uzandı, lastiği şişirdi. Yavaş yavaş aktardığı güce baktı. Fiziksel, kaslı bir gücü vardı. Sonra bisikleti çevirdi, tekerlekleri üstüne koydu. Çabucak topladı takımlarını.

"Şimdi gelir misiniz?" dedi Alvina.

Ellerini ovuşturarak, eski bir beze kurulayarak döndü. Eve girdi, ceketiyle kasketini giydi, masadan eşyaları aldı.

"Nereye gidiyorsun?" diye sordu Max.

Ciccio başıyla Alvina'yı gösterdi.

"Ah, izin verirseniz ben taşıyayım Miss Houghton. O daha giyinmedi," dedi Max.

Gerçekten, Ciccio yakalığını takmamıştı, ayakkabıları da patlaktı.

"Zararı yok," dedi Alvina, aceleyle. "Nereye gideceğini biliyor. Daha önce de o getirmişti."

"Ama ben taşırım. Giyiniğim. İzin verirseniz." Ve eşyaları toplamaya başladı. "Sen de giyin, Ciccio."

Ciccio, Alvina'ya baktı.

"İstiyor musunuz?" dedi, bir emir bekler gibi.

"Bırakın Ciccio getirsin," dedi Alvina, Max'a. "*Çok* teşekkür ederim. Ama o getirsin."

Böylece Alvina pazar sabahı sokaklarına İtalyan'la birlikte daldı. Ciccio'nun eli ayağı bir yığın hasta eşyasıyla doluydu. Alvina söyleyecek bir şey bulamıyordu, öteki de konuşmadı.

"Böyle gidiyoruz," dedi, holün kapısını birdenbire açarak. Dışarı çıkarken kilitlemişti, çünkü bu giriş pek seyrek kullandırdı. Böylece İtalyan'ı, raf raf dana derisi ciltli kitaplarla yüksek siyah kitaplıkların durduğu, eski kırmızı, çiçekli halısı ve üstüne nota defterleri saçılmış piyanosuyla loş salona götürdü. Ciccio eşyaları istediği yere koydu, kasketi elinde, gözünü kaçırarak durdu.

"Çok teşekkür ederim," dedi Alvina, kelimelerle oyalanarak.

Hafif, küçümseyici bir gülümseyişle kıvrıldı dudakları.

"Bir şey değil," diye mırıldandı.

Tedirgin gözleri duvardaki bir portreye takıldı.

"Annemdi," dedi Alvina.

Ciccio Alvina'ya baktı ama cevap vermedi.

"Gidiyorsunuz diye üzgünüm," dedi Alvina, sinirli sinirli. İri mavi gözleriyle ona bakıyordu Alvina.

Yüzünün aşağı kısmında o hafif gülümseme genişledi, ama yüzünü saklamak istiyor gibiydi. Sonra baktı Alvina'ya.

"Gitmemiz gerekiyor," dedi, gözleri sakınınılı bakıyordu, ağzı yarı utangaç bir gülüşle kıvrılmıştı.

"Hep böyle gitmek hoşunuza gidiyor mu?" dedi, iri mavi gözlerini Ciccio'nun yüzünde sabitleştirerek.

Hafifçe başını salladı.

"Öyle yapmamız gerekiyor. Hoşuma gidiyor."

Söylediği sözün kendisi için hiçbir anlamı yoktu. Şimdi o da gözünü kırpmadan bakıyordu Alvina'ya. Hafif alaylıydı bakışı ve elden bırakmadığı bir çekingenlik de vardı yüzünde.

"Sizi bir daha görebilir miyim acaba?" dedi Alvina.

"İster miydiniz?" diye sordu, hınzırca bir gülüşle ve hafifçe omuz silkerek.

"Çok isterdim." Yanağına bir kızartı yayıldı. Miss Pinnegar'ın güçlükle işitilen adımlarının yaklaştığını duydu.

Ciccio hafifçe başını salladı, gözünü kırpmadan bakıyordu, gözlerinin kıyıları hınzırca yukarı kalkıyor, burnu sanki hınzırca keskinleşiyordu.

"Olur. Önümüzdeki hafta? Sabahleyin?"

"Olur!" dedi Alvina, Miss Pinnegar kapıdan içeri girerken. Ciccio hemen başını çevirip arkasına baktı.

"Ah!" dedi Miss Pinnegar. "Kim olduğunuzu anlayamamıştım da." Keskin keskin baktı genç adama.

"Anlayamadınız mı?" dedi Alvina. "Şunları geri getirdik."

"Ha, evet. Öteki odaya gelseniz daha iyi, şömineye," dedi Miss Pinnegar.

"Ben gidiyorum. Hoşça kalın!" dedi Ciccio, Alvina'nın önünde hafifçe eğildi, Miss Pinnegar'a daha da resmî bir selam vererek odadan ve evden kaçar gibi çıktı.

"Bu sabah gidiyorlar herhalde," dedi Miss Pinnegar.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Alvina, Allaye Oluyor

Natchalar gidince ağladı Alvina. O kadar seviyordu ki onları, onlarla birlikte olmak istiyordu. Ciccio'yu bile sadece Natchalardan biri olarak görüyordu. Onun gelmesini, sanki bütün trup kendisini ziyarete gelecekmiş gibi bekliyordu.

Onlar olmayınca tiyatro ne kadar sıkıcıydı! Bıkmıştı Endeavour'dan. Keşke hiç olmasaydı, diyordu. Pazartesi sabahının provası usanç verdi. Babası öfkeli, sinirliydi. Geçirdikleri hafta onu çok yormuştu. Sinirlerini öyle bozmuştu ki bu kadar sinirlenmeyi belki sadece Endeavour'un yanıp kül olması, James'in de içeride bir yeni Samson gibi kurban gitmesi haklı çıkarabilirdi. Bütün *artistler* sinirlerini bozuyordu. Onlardan birine bağlandığında, bir an rahat edemiyordu.

"Tamamen filme dökmeliyiz işi," dedi, sinir içinde, Mr. May'e. "Önümüzdeki aydan sonrası için hiçbir sözleşme yapmayın."

"Sahi mi?" dedi Mr. May. "Sahi mi? Kesin kararınızı verdiniz mi?"

"Evet, kesin! Kesin!" diye çırpındı James. "Chanticlers'den yeni bir makineyle yeni filmler ısmarladım."

"Sahi mi?" dedi Mr. May. "Eh, öyleyse..." Ama üzülmüş, gocunmuştu.

"Şüphesiz," dedi Alvina'ya, daha sonra, "sadece bir sinema

olacaksak ben burada kalamam!" Ve ağarmış, perişan gözkapaklarını dehşetli bir kesinlikle yukarı kaldırdı.

"Niçin?" diye haykırdı Alvina.

"Niçin olacak!" Biraz alaycıydı. "*Hiç* bana göre bir iş değil. *Film operatörü* değilim ben." Büyük bir üstünlük ve küçümseme ifadesiyle boynunu yana eğdi.

"Ama onu da yapabiliyorsunuz," dedi Alvina.

"Evet, onu *da*. Ama *sadece* onu değil. Siz de mutfakta kirli tabakları yıkayabiliyorsunuz. Ama sadece *gündelikçi* değilsiniz, değil mi?"

"İyi ama bu ikisi aynı şey mi?" diye haykırdı Alvina.

"Şüphesiz!" diye karşılık verdi Mr. May. "*Şüphesiz* aynı şey."

Solgun, dertli gözlerine bakarak biraz katı yüreklilikle gülüverdi Alvina.

"Peki ama, ne yapacaksınız?" diye sordu.

"Başka bir iş arayacağım," dedi incinmiş, ama korkusuz küçük adam. "Başka ne yapabilirim ki?"

"Burada kalmayacak mısınız?" diye sordu.

"Kalmayı aklımdan bile geçirmem. Aklımın kıyısından bile." Yaralı bir güvercin gibi boynunu içeri çekti.

"Peki öyleyse," dedi Alvina, durgun bir tavırla yüzüne bakarak. "Sizinle babam arasında..."

"*Şüphesiz!*" dedi. "Elbette! Başka kiminle!" Ama sesinin tonu biraz acıydı; son umudunu Alvina'ya bağlamıştı sanki.

Alvina gitti. Ufukta görünen değişikliği Miss Pinnegar'a açıkladı.

"Evet," dedi Miss Pinnegar, düşünceli ama uzak bir tavırla, "doğru yönde bir adım. Ama bir işe yarayacağından kuşkuluyum."

"Öyle mi?" dedi Alvina. "Niçin?"

"O tiyatro işine inancım yok, zaten hiç olmadı," dedi Miss Pinnegar. "Oradan bir hayır çıkacağını ummuyorum."

"Ama niçin?" diye üsteledi Alvina. "Niçin bu kadar kesin söylüyorsunuz?"

"Bilmiyorum. Öyle bir duygu var içimde. Başından beri böyle. Başından beri yanlıştı. Başlamak yanlıştı."

"Ama niçin?" diye ısrar etti Alvina, gülerek.

"Babanızın işi değildi böyle bir şeye girişmek. Bu şov işine girmesinin hiç gereği yoktu. Kendisine uygun bir iş değil. Onun işi değil. Kendi yaradılışına, kendi hayatına karşı çıkmış oldu."

"İyi ama," dedi Alvina, "babam dükkânda da şov yapıyordu. Başından beri. Annem, telefon kulübesine sıkışmış bir programcıya benzetirdi onu."

Miss Pinnegar afallamıştı.

"Eh!" dedi, acı acı. "Demek siz onu böyle görüyorsunuz!" Bir sessizlik oldu. "O halde," diye devam etti ters bir sesle, "programcılığın birazı kızına da geçmiş! – Ve bence pek hoş da olmamış."

"Nesi var?" dedi Alvina. "Hoşuma gidiyor, babam da hoşlanıyor."

"Hayır," diye haykırdı Miss Pinnegar. "Burada yanılıyorsunuz! İşte burada bir yanlışınız var. Onun bütün olumlu yanlarıyla çelişen bir durum bu."

"Allah Allah!" dedi Alvina, şaşarak. "Ne tuhaf bir fikir! Ama babamın olumlu yanları neler?"

"Siz bilmeyebilirsiniz," dedi Miss Pinnegar, soğuk soğuk. "Onun için ben de size hiçbir zaman anlatamam: Ama böyle olması durumu değiştirmez." Bir an tam bir suskunluğa gömüldü. Sonra, soğuk ve kötü, çıkardı ağzından baklayı: "Kendini öldürünceye dek devam edecek, *o zaman* anlayacak."

Bu küçük *o zaman* sözü havayı bir kurşun gibi delip geçti. Duraladı Alvina. Babasının ölümü yakın mıydı? Düşündü. Eh, herkes ölüyor.

Kafasına doluşan öbür sorular arasında bu soruyu unuttu. İlkin, Endeavour da herhangi bir ucuz ve kötü sinemaya dönüşünce, bu duruma dayanabilecek miydi? Gözlerinin önünde geçit yapan garip *artistler* gerçekten eğlendirmişti onu, her hafta. Bazı haftalar onlardan sıkılmış, bazı haftalar hatta tiksinmişti, ama her zaman bir sonraki haftanın değişiklik getireceği umudu vardı. Düşün, Natcha-Kee-Tawaraları!

Natcha-Kee-Tawaraları fazla düşünüyordu. Biliyordu da böyle olduğunu. Zihnini yeni durumu düşünmeye, titreyen, sıkıcı bir-

takım filmlere eşlik etmek üzere piyanosunu tangırdatacağı durumu düşünmeye zorluyordu. Babası, kendisi ve Mr. May olacaktı –ya da yeni bir operatör, yeni bir menajer. Yeni menajer! Bir an için onu düşündü. Wright'ın ve Woodhouse Empire'ın menajerliğini yapan mekanik, fabrika suratlı insanları düşündü.

Ama bu kısır düşünceden çabuk caydı. Zihni Natcha-Kee-Tawaralara takılmıştı. Büyülemişlerdi onu. Hangisi yapmıştı, ya da neydi onu büyüleyen, burasını bilmiyordu. Ama sanki hipnotize olmuştu. Çok özlüyordu onlarla birlikte olmayı. Durmadan onlara doğru çekiliyordu ruhu.

Pazartesi geçti, Ciccio gelmedi. Salı geçti. Çarşamba da. İçten içe, sözlerini tutacaklarından kuşkuluydu – Madame'ın da, Ciccio'nun da. Ne diye tutsunlar ki sözlerini? Bu göçebe *artistler*'in ne mal olduklarını bilirdi. Ruhu inatlaşıyordu.

Çarşamba gecesi Endeavour'da bir olay daha çıktı. Gösteri başladıktan sonra Mr. May, James Houghton'ı gişede baygın buldu. Şimdi ne olacak? Ne programı ne de Alvina'yı durduramazdı. Frigocu oğlanı konyak alsın diye Pear Tree meyhanesine yolladı.

James kendine geldi. "İyiyim," dedi, "iyiyim, telaş etmeyin." Böylece alnını eline dayayıp oturdu gişede ve Mr. May de filmi oynatmaya gitti.

Arada, Mr. May bir koşu yine gişeye gitti, James'in ancak oturabildiği daracık bir delikti burası ve yine aynı durumda, yarı baygın olarak onu buldu. Biraz daha konyak verdi.

"İyiyim, gerçekten," dedi James, gözleri çakmak çakmak. "Bırakın beni." Ama hiç de iyi bir hali yoktu.

Mr. May bu defa Alvina'ya koştu. Kızı gişeye girdiğinde James yine yarı baygındı.

"Baba," dedi, omzunu hafifçe sarsarak. "Ne oldun?"

Bir şeyler mırıldandı ama ne söylediği belli değildi. Yüzüne baktı. Sapsarı ve bomboştu.

"Eve götürmeliyiz," dedi. "Bir taksi bulalım."

"Biraz konyak verin," dedi Mr. May.

Oğlanı taksi getirmeye gönderdiler, James de bir kaşık konyak daha yuttu. Sinirli sinirli ayıldı.

"Ne? Ne oluyor?" dedi. "Böyle telaş istemem. Programa devam edin, benimle uğraşmayın." Deli deli bakıyordu.

"Eve gitmelisin, baba," dedi Alvina.

"Bırakın beni! Bıraksanıza beni! Hayatım boyunca kadınlar itip kaktı –kadınlar itip kaktı– önce biri, sonra öbürü. Yeter artık – yeter artık!" Yeniden kendinden geçerken Alvina'ya bir tür coşkuyla baktı, sonra yine başı ellerinin üstüne devrildi. Alvina, Mr. May'e baktı.

"Eve götürmeliyiz," dedi Alvina. Paltosunu üstüne örtüp yanına oturdu. Program müziksiz devam etti.

Sonunda taksi geldi. James baygın olarak Woodhouse'a götürüldü. Evden içeri taşıdılar. Alvina karanlık koridoru aydınlatmak için önden koştu.

"Babam hasta!" diye bildirdi Miss Pinnegar'a.

"Demedim mi!" dedi Miss Pinnegar, koltuktan fırlayarak.

İki kadın James'i kollarında taşıyan şoförü karşılamaya koştular.

"Becerebilecek misiniz?" diye sordu Alvina, ışık tutarak.

"Pek ağır değil," dedi adam.

"Ah- ah- ah," dedi Miss Pinnegar, üzüntü içinde. "Ne dedim ben," diye haykırdı. "Ne dedim başından beri?"

James'i divana yatırdılar, gözleri yarı açıktı. Biraz konyak içirdiler, oğlanı doktora koşturdular, Alvina'nın yatağını ısıttılar. Hasta yatağa yatırıldı. Bundan sonra yeni bir nöbet başladı. Alvina hasta odasında oturuyordu. James sarsılıyor, mırıldanıyor, ama ayılmıyordu. Şafak söktü ama bir şey değişmedi. Zatürree, zatülcenp ve biraz da menenjit. Alvina çay içti, kahvaltı niyetine biraz bir şeyler yedi ve Miss Pinnegar'ı James'in başında bırakarak saat dokuz sularında yatmaya gitti. Zaman altüst olmuştu.

Miss Pinnegar sinirli bir hastabakıcıydı. Dehşet ve endişe içinde, kaşlarını kaldırmış oturuyor, ne zaman bir ses çıkaracak olsa yerinden fırlayıp James'e bakıyordu. Yanına koşuyor, elinden geleni yapıyordu. Ama bir gören olsa tiksindiğini, bu işi belki bilmeden çok çirkin bulduğunu söyleyebilirdi.

O sabah Mrs. Rollings uğradı ve geçen haftaki İtalyan'ın geldiğini, Miss Houghton'ı görmek istediğini söyledi.

"Daha uyanmadığını, Mr. Houghton'ın da ciddi biçimde hasta olduğunu bildirin kendisine," dedi Miss Pinnegar, ters ters.

Alvina öğleden sonra dört sularında uyanıp aşağı indiğinde bir paket buldu: kemikten oyulma bir tarak ve Madame'dan bir not: "Kishwegin'den Miss Houghton'a sevgiler ve içten teşekkürlerle."

Oyma, canavar yüzlü yılanıyla taraktı, Alvina'nın payı. Başka bir haber olup olmadığını sordu. Yoktu.

Mr. May geldi ve sıkıntılı bir yarım saat geçirdi. Sonra Alvina hastanın başına gitti. Hasta iyileşmemişti, hâlâ baygındı. Miss Pinnegar alt kata indi. Gözleri kızarmış, yüzü asılmıştı. James'in durumu umut vermiyordu.

Ertesi sabahın erken bir saatinde öldü. Alvina, Mrs. Rollings'i çağırdı, birlikte cesedi hazırladılar. Saat henüz beşti ve hava ağarmamıştı. Alvina, babasının, koridorun ucundaki küçük, soğuk odasına gidip uzandı. Uyumaya çalıştı ama olmadı. Yedi buçukta kalktı, yeni doğan günün işlerine girişti. Doktor geldi, resmi makamlara gitti, filan falan.

Mr. May geldi. Tiyatronun açık kalmasına karar verildi. Piyano çalmak ve bilet satmak için birileri bulunacaktı.

Öğleden sonra James'in kuzeni ve en yakın akrabası Frederick Houghton geldi. Knarboroughlu, orta yaşlı, sarışın, sağlıklı, dindar bir kumaşçıydı – hali vakti yerinde ve gayet burjuva bir adam. Alvina'yla babaca, ya da dostça, ya da yardımcı olur bir biçimde konuşmaya çalıştı. Ama Alvina onu dinleyecek durumda değildi: Sinirine dokunuyordu.

Bahçe kapısının kapandığını işitince kalkıp pencereye koştu. Konuşmalarını gerekli ağırbaşlı havada sürdürmek için kuzeniyle salonda oturuyorlardı. Ciccio'nun sarı bisikletini duvara dayadığını, başı öne eğik olarak, dar karanlık arka bahçeden mutfağa doğru geldiğini gördü.

"Bir dakika," dedi kuzenine. O odadan çıkarken kuzeni biraz öfkeyle baktı arkasından.

Tam Ciccio kapıyı vururken yetişti, açtı. Basamakta, yukarıdan ona bakarak durdu. Ciccio, kara kirpikleri altından baktı ona, hafif bir gülümsemeyle.

"Geldiğiniz için teşekkür ederim," dedi Alvina. Ama yüzü beyaz, yorgundu, bomboştu. Yalnız iri gözleri o yorgunluk arasında mavi maviydiler Ciccio'ya bakarken. Ciccio ona çok uzaklarda gibi görünüyordu.

"Madame Mr. Houghton'ın nasıl olduğunu soruyor," dedi.

"Babam mı? Bu sabah öldü," dedi sakin bir sesle.

"Öldü mü?" diye haykırdı İtalyan, yüzünden bir korku ve sıkıntı ışıltısı gelip geçti.

"Evet, bu sabah." Ne gözünde yaş ne duruşunda bir duygusallık vardı, basamağın üstünden dalgın dalgın bakıyordu sadece. Ciccio başını eğip ayaklarına baktı. Sonra yine kaldırdı başını, Alvina'ya baktı. Alvina da, sanki uzaktan bakarmışçasına baktı ona. Böylece seyrettiler birbirlerini, geniş, soyut bir uzaklıktan birbirlerini süzen iki yabancı gibi.

Döndü, karanlık bahçenin gerilerine baktı, bisikletinin solgun gri lastiğinin ve sarı çamurluğunun göründüğü bahçe kapısına doğru. Düşünür gibiydi. Şimdi giderse, tam gidecekti. Kendini tutamadan dönüp yine Alvina'ya baktı, merakla onu inceliyormuşçasına. Duruyordu basamakta, duygusuz, renksiz, iri, durgun gözleriyle. Karşısındakini görmüyor gibiydi. Ciccio uyanık, sarı-kara anlaşılmaz gözleriyle baktı ona, göz göze gelinceye kadar. O zaman başıyla çok küçük bir hareket yaptı, çağırırcasına, Alvina'nın ruhu yerinden oynadı, sonra öldü. Yine o küçük, seçilemez hareketi yaptı başıyla, geriye ve yana doğru, onu kendisine çağırır gibi. Onun da yüzü kapalı, ifadesizdi. Ama Alvina'nın gözlerinden ayrılmayan gözlerinde karanlık bir üstün gelme kıpırtısı vardı. Yenecekti onu, Alvina da biliyordu. Ruhu çöktü, bedeninden dışarı akar gibi. Bedeninden aktı gitti ve onu güçsüz, ruhsuz bıraktı.

Yine de, başı öne eğik, gitmek için dönerken omzunun üzerinden geriye doğru baktı, Alvina da indi basamaktan, onun düzeyine, onu izlemek için. Karanlık bahçeden sakına sakına geçti Ciccio, kapıya yaklaştı. Bisikletin yanında, bir barakanın kuytu köşesi vardı. Burada durup oyalandılar.

Alvina'nın gözleri iri, hoş ve uysaldı, ruhunu yitirmiş gibi, yepyeni, korkunç bir uysallıkla doluydu. Böylece baktı ona, bir

kurban gibi. Ciccio'nun gözleri hafifçe gülüyordu. Eğildi, uzandı Alvina'ya doğru.

"Beni seviyorsun? Evet? Evet?" dedi, sesi sanki gelip dokunmuştu tenine.

"Evet," diye tekrarladı Ciccio, kazandığı zaferden sonra alay ediyordu neredeyse. "Evet. Evet!" Ve gülümseyerek öptü onu, yumuşacık, çok ince bir bilgiyle. Ruhu inledi, kollarında, ölü, ölü, ölü duydu kendini. Başına yanan kömürler konmuşçasına yakan bir incelikle, tutkulu bir incelikle öptü.

Ayak sesi işittiler. Miss Pinnegar aramaya geliyordu. Ciccio bıraktı onu yere, uzun uzun baktı gözlerine, anlaşılmaz bir yüzle gülümseyerek.

"Yarın gelirim," dedi.

Sonra koşarak çıktı bahçeden; bisikletini bir tüy gibi kaptı; Miss Pinnegar'a hiç bakınadı ve bahçe kapısını çarparak kapattı.

"Alvina!" dedi Miss Pinnegar.

Ama Alvina cevap vermedi. Döndü, yanından süzülerek geçti, içeriye, kendine mal ettiği küçük çıplak yatak odasına koştu. Kapıyı kilitleyip yere diz çöktü, bir nöbet halinde başını eğdi dizlerine doğru. Nöbet halinde çünkü seviyordu onu. Bir nöbet halinde yere diz üstü çöktü, iki büklüm, çünkü seviyordu onu. Sevinçten çok acıya, sancıya benziyordu. Dayanılmaz duyumlarla nöbet halinde iki yana sallandı, çünkü seviyordu onu.

Miss Pinnegar gelip kapıyı vurdu.

"Alvina! Alvina! Ha, orada mısınız? Ne yapıyorsunuz? Gelip kuzeninizle konuşmayacak mısınız?"

"Birazdan," dedi Alvina.

Yatağından bir yastık alıp ezercesine sarıldı ona, bilinçsizce sallanıyordu, dayanılmaz duygularının orgazmı içinde. Ta kasıklarında duyuyordu – korkunç, dayanılmaz duyguyu. Nasıl dayanacaktı buna?

Çömeldi kaldı bir süre, sonra sakinleşti. Durgunluk anı gelip bir uyku gibi örttü onu: o bir tek saniye içinde bir uyku sonsuzluğu. Sonra kalktı, dikeldi. Aynaya gitti, sakin, uçucu, saçını düzeltti, yüzünü yumuşattı. Öyle durgun, öyle uzaklardaydı ki hiç, hiçbir şeyin kendisine değemeyeceğini duyuyordu.

Böylece indi aşağıya, babasının o felaket kuzenine. Öylesine el değmez, uzak ve bakirdi ki kuzeni de, Miss Pinnegar da onu nereye yerleştireceklerini bilemediler. Sorularını cevaplandırıyor, ama konuşmuyordu. Kendi aralarında konuştular. Ve sonunda kuzen gitti; Miss Alvina'dan hiç hoşlanmamıştı.

O ise farkında bile değildi. Sadece gittiğine sevinmişti. Günün geri kalan kısmını belirsizlik ve kayganlık içinde geçirdi. O gece, düş görmeden, derin derin uyudu.

Ertesi gün cumartesiydi. Dehşetli bir rüzgâr, yağmur ve doluyla başladı gün: bir fırtına. Alvina acıyla bakıyordu. Ciccio'nun gelemeyeceğini biliyordu, bisikletle gelemezdi, trenle gelip dönmesi de imkânsızdı. Neredeyse rahatlamıştı. Alınyazısının ertelenmesine sevinmiş, aradaki tarafsız günden dolayı ferahlamıştı.

Öğleden sonra bir telgraf geldi: "İkimiz yarın sabah geliyoruz, başınız sağolsun. Madame." Ertesi gün pazardı: Cenaze de öğleden sonraydı. Alvina, Ciccio'yu düşününce içinde bir yanma duydu. Ürperdi; yine de gelsin istiyordu. Çok istiyordu gelmesini.

Telgrafı Miss Pinnegar'a gösterdi.

"Aman Allahım!" dedi Miss Pinnegar, yorgun argın. "Bir de o insanlar mı? Hiç kuşkumuz olmasın, cenazeye de geleceklerdir. Sanki *onlar* için herhangi bir önemi varmış gibi."

"Bence çok nezaket gösteriyor," dedi Alvina.

"Eh, ne yapalım," dedi Miss Pinnegar, "madem öyle düşünüyorsunuz. Bana kalırsa, kendisi cenazesine böyle insanların gelmesini istemezdi. *İkimiz* derken kimi kastediyor? Öteki kim?" Miss Pinnegar keskin bir bakışla baktı Alvina'ya.

"Ciccio," dedi Alvina.

"İtalyan! Başıma gelenler! Ya *o* ne diye geliyor? Sizi anlayamıyorum, Alvina. Adı öyle mi, Çiçyo mu? Hiç böyle ad işitmemiştim. İnsan adına benzemiyor. Arabalarda yer bulunmaz ki bunlara."

"Bir araba daha çağırırız."

"Fazla masraf. Hiç böyle küstah insanlara çatmadıydım."

Ama Alvina onu işitmiyordu. Ertesi sabah yeni elbisesini özenle giydi. Siyah vualdi. Saçını özenle taradı. Ciccio ile Ma-

dame geliyorlardı. Ciccio'yu düşününce ürperiyordu. Dalgın dalgın beklemeye koyuldu. Neyse ki cenazeye geleceklerin hiçbiri saat birden önce gelmeyeceklerdi. Alvina salondaki şöminenin karşısında kayıtsızca düşünerek oturdu. Artık her şeyi Miss Pinnegar'la Mrs. Rollings'e bırakmıştı. Kızarmış gözleri, sararmış yüzüyle Miss Pinnegar tarifsiz bir sinirlilik göstermekteydi.

Alvina bahçe kapısının sesini işittiğinde neredeyse öğle olmuştu. Ön kapıyı açmaya gitti. Madame küçük siyah şapkasıyla siyah benekli tülünü takmıştı, siyah pardösülü Ciccio bahçe kapısını kapatıyordu.

"Ah, sevgili kızım!" diye haykırdı Madame. Birisiyle bir şemsiye tuttuğu siyah deri eldivenli ellerini ileri uzatarak öne atıldı: "Çok üzüldüm, babanızın haberini alınca çok üzüldüm. Gerçekten öyle mi? – Gerçekten? Ah, inanamıyorum."

Tülünü kaldırıp Alvina'yı öptü, gözlerini kuruladı. Ciccio da tırmandı basamakları. Şapkasını çıkarıp Alvina'yı selamladı, yanından geçerken hafifçe gülümsedi. Alvina kapıyı kapatıp onları salona aldı.

Madame bir kuş gibi çevresine bakarak odayı ve eşyayı inceledi. Belli ki beğenmişti. Ama durmadan avutucu sözler söylemekteydi.

"Anlatın bana, zavallı kızım, nasıl oldu?"

"Anlatacak pek bir şey yok," dedi Alvina, James'in hastalığı ile ölümünün hikâyesini kısaca anlattı.

"Yorgundu! Yorgundu!" dedi Madame, başını yavaş yavaş sallayarak. Yukarı ittiği siyah tülü kaşlarının üstünden bir yas bandı gibi sarkıyordu. "İçten içe eriyordu. Peki siz mi işleteceksiniz tiyatroyu!"

Ciccio ateşin karşısına oturmuştu. Varlığı, Alvina'yı ürpertiyordu. İnce siyah saçlarını hiç ayırmadığını gördü, başına sıkıca geçen bir kep gibi büyüyordu saçları ve alnında yana yatırmıştı. Madame konuşurken bazen bakıyordu Alvina'ya, sonra başını çeviriyordu.

Sonunda durdu Madame. Uzun bir sessizlik oldu.

"Cenazeye kalacak mısınız?" dedi Alvina.

"Ah, şekerim kalabalık ederiz."

"Hayır," dedi Alvina. "Sizin için de hazırlık yapmıştım."

"İşte! Her şeyi düşünürsünüz. Ama ben kalırım, Ciccio değil. O sizi rahatsız etmez."

Ciccio bir bakış attı Alvina'ya.

"Onun da gelmesini isterdim," dedi Alvina, dosdoğru. Ama yüzü al al kızarmaya başlamıştı. Bu kızarmanın nereden geldiğini anlamıyordu çünkü, buz gibiydi her yeri. Ve ağlamak istiyordu.

Madame sıkı sıkı inceliyordu Alvina'yı.

"*Siamo di accordo,*" dedi Ciccio'nun sesi.

Alvina da, Madame da ona baktılar. Sıkıntılı bir tavırla oturuyordu, yüzü yana dönük, gözleri yerdeydi ama gülümsüyordu.

Madame iyice bir süzdü Alvina'yı.

"Dediği doğru mu?" diye sordu.

"Anlamıyorum ki," dedi Alvina. "Ne dediğini anlamadım."

"Sizinle anlaştığını..."

Madame ve Ciccio, yeni siyah elbisesiyle oturan Alvina'yı süzdüler. Alvina'nın gözleri kendiliğinden Ciccio'nunkilere kaydı.

"Bilmiyorum," dedi şaşkın şaşkın. "Öyle mi?" Ve baktı ona.

Madame biraz durdu. Sonra ciddiyetle konuştu.

"Evet! - Evet! - neyse!" Önce birine, sonra öbürüne baktı. "Neyse, düşünecek birçok şey var. Ama karar verdinizse...

İkisi de cevap vermedi. Madame birden ayağa kalkıp Alvina'nın yanına gitti. İki yanağından öptü.

"Sizi koruyacağım," dedi.

Sonra koltuğuna döndü.

"Ne dedin Miss Houghton'a?" dedi ansızın Ciccio'ya, doğrudan saldırıya geçerek ve soğuk bir tavırla konuşarak.

Hafif alaylı bir gülümseyişle baktı Madame'a. Sonra Alvina'ya baktı. Alvina kızararak başını eğdi.

"Konuşsana," dedi Madame, "nedenin var." Ciccio'ya pek güvenmez gibiydi.

Ama o başını çevirdi ve sanki Madame'ın varlığından haberi yokmuş gibi konuşmayı reddederek oturdu.

"Eh, peki," dedi Madame, "ben geleceğim, Signorino."

Yarı alaylı bir tehdit tonuyla konuşuyordu. Ciccio dudak büktü.

"Daha onu tanımıyorsunuz," dedi Madame, Alvina'ya.

"Biliyorum," dedi Alvina, alınarak. Sonra ekledi, "Şapkanızı çıkarmak istemez miydiniz?"

"Gerçekten kalınamı istiyorsanız çıkarayım," dedi Madame.

"Evet, lütfen kalın. Siz de pardösünüzü hole asmaz mısınız?" dedi Ciccio'ya.

"Ah!" dedi Madame sertçe. "O yemeğe kalmaz. Başka bir yere gider."

Alvina, Ciccio'ya baktı.

"Öyle mi tercih edersiniz?" dedi.

Alaycı sarı gözleriyle baktı ona.

"Siz öyle isterseniz," dedi, tuhaf, alaylı gülümseyişiyle kıvrıldı dudakları ve dişleri göründü.

Bir an paniğe kapıldı Alvina! Gerçekten sadece aptal ve hayvan mıydı yoksa? Bir an baştan aşağı kapladı onu bu düşünce, Sarı gözleri alaylı bakıyordu. Esmer, öte-dünya yüzünün düzgün biçimiydi Alvina'nın işini bitiren; çünkü derinden bir ıspazmoz geçiriyordu ona bakınca.

"Kalmanızı isterim," dedi.

Bir zafer gülümseyişi gezindi Ciccio'nun yüzünde. Madame koltuğunun yanında, bir eli belinde durarak soğuk soğuk seyretti onu. Alvina, Kishwegin'i hatırladı. Ama Madame'ın donuk güvensizliğinde bile, onu çekici bulduğu belliydi. Ciccio, cebinden tabakasını çıkarmıştı.

"*On ne fume pas dans le salon,*" dedi Madame, öfkeyle.

"Pardösünüzü koridora asıverin, isterseniz için sigaranızı," dedi Alvina.

Ayağa kalktı ve pardösüyü çıkardı. Yüzü inatçı ve alaycıydı. Siyah ama biraz süslüce giyinmişti, siyah rugan ayakkabıları da vardı. Yakışıklıydı, ama kesinlikle zevksizdi de. Gümüş yüzük hâlâ parmağındaydı, sık, ince, ayrılmamış saçı da şık İngiliz elbisesine uymuyordu. Bayağı görünüyordu. Alvina da bunu kabul etti. Ve yüreği sızladı. Ama ne yapabilirdi? Ciccio belli ki mutlu değildi. İnattan uzatıyordu durumu.

Alvina ile Madame yukarı kata çıktılar. Madame, James'in ölüsünü görmek istemişti. Zayıf, yakışıklı, havai yüzüne baktı ve ağlayarak haç çıkardı.

"*Un bel homme, cependant,*"* diye fısıldadı. "*Mort en un jour. C'est trop fort, voyez!*"** Korkuyla, içini çeke çeke ağladı

Alvina'nın çıplak odasına gittiler. Madame, girdikleri her odada yaptığı gibi çevresine bakındı.

"Burası babamın yatak odası," dedi Alvina. "Öbürü benimkiydi. İlle de böyle istiyordu odasını, çıplak."

"Bir keşiş, bir münzevi yaradılışı," diye fısıldadı Madame. "Kimin aklına gelebilirdi! Ah, erkekler, erkekler!"

Şapkasını çıkardı ve kendini zorlukla görebildiği küçücük aynanın karşısında saçını eliyle düzelti. Alvina ayakta bekliyordu.

"Peki şimdi," diye fısıldadı Madame, birdenbire dönerek ona doğru. "Ya bu Ciccio işi ne olacak?" Üst katta oldukları halde fısıldamakta ısrar etmesi komikti. Ama vazgeçmiyordu bundan.

Parlak siyah camdan gözleriyle inceledi Alvina'yı. Alvina da ona baktı ama ne diyeceğini bilemedi.

"Ne olacak bu iş, *hein?* Evlenecek misiniz onunla? Niçin evleniyorsunuz?"

"Hoşlandığım için herhalde," dedi Alvina, kızararak.

Madame yüzünü hafifçe buruşturdu.

"Ah, evet!" diye fısıldadı, ağzını küçümseyerek büzdü. "Ah, evet! Hoşlandığınız için! Ama hiç tanımıyorsunuz onu, hiç. Nasıl hoşlanabilirsiniz tanımadan? Sahiden çok kötü bir adam olabilir. O zaman da hoşlanır mısınız?"

"Ama kötü bir adam değil, değil mi?" dedi Alvina.

"Bilmiyorum. Bilmiyorum. Olabilir. Ben bile tanımıyorum onu, oysa üç yıldır yanımda. Neyin nesidir? Halktan bir adam, kayıkçı, işçi, ressam modeli. Hiçbir işe bağlanmaz."

"Kaç yaşındadır?" diye sordu Alvina.

"Yirmi beş. Çocuk daha. Ya siz? Daha büyük olmalısınız."

(*) (Fr.) Güzel adam – e.n.

(**) (Fr.) Bir gün ölünüyor, bu çok acı – e.n.

"Otuz," diye itiraf etti Alvina.

"Otuz! İşte, gördünüz ya, çok fark var! Nasıl güvenirsiniz ona? Nasıl? Niçin evlenmek istiyor sizinle, niçin?"

"Bilmiyorum," dedi Alvina.

"Bilmezsiniz, ben de bilmiyorum. Ama bu İtalyan erkeklerini biraz biliyorum; her ülkede işçidirler, sadece işçi ve hep emredilen durumundadırlar, aşağı, aşağı, aşağı." Ve Madame açık avuçlarını aşağı doğru bastırdı. "Böylece, yukarı çıkma fırsatı buldular mı..." Ellerini zıplatır gibi yukarı çekti, "Çok kibirli olurlar ve ellerine geçen fırsatı kullanırlar. O da sizinle yükselmek isteyecek ve siz onunla alta gideceksiniz. Böyle olur. Kaç kere gördüm, evet, bir kez, iki kez değil."

"Ama," dedi Alvina, üzgün üzgün gülerek. "Benim yolumda pek yükseleceği yok."

"Nasıl olmaz? Nasıl olmaz? Bir kez siz İngiliz'siniz, bundan yararlanmak istiyor. Ayrıca siz aşağı sınıftan değilsiniz, yukarı sınıftansınız, efendiler sınıfından, Ciccio'yu ve onun gibileri yanlarında çalıştıranlardansınız. Nasıl yararlanmaz sizden? Evet, çok yükselecek. Ya da sizi aşağı çekecek, aşağı. Evet, ya biri ya öbürü. Hem sonra sizin şimdi paralı olduğunuzu sanıyor, babanız ölünce..." Sözün burasında Madame dikkatli dikkatli baktı kapalı kapıya. "Hepsi de severler parayı, evet, bayılır bütün İtalyanlar."

"Öyle mi?" dedi Alvina, korkmuştu. "Ama para mara olamaz. Babamın mutlaka borçları vardır."

"Ne? Öyle mi dersiniz? Sahi mi? Ah, zavallı Miss Houghton! Ee peki bunu da söyleyecek misiniz Ciccio'ya? Hmm? *Hein?*"

"Evet, elbette, önemliyse," dedi zavallı Alvina.

"Şüphesiz önemli. Şüphesiz çok önemli. Onun için önemli. Çünkü kendisinde yok. Biriktirir durur, bütün ötekiler gibi, İtalya'ya dönüp bir parça toprak almak için. Sizi ele geçirirse daha da pahalıya gelir ona, Natcha-Kee-Tawara ile devam ettiremez. Her şey güçleşir."

"Öyleyse vaktinde söylemeliyim," dedi Alvina, dudakları beyazlaşarak.

"Söyleyeceksiniz! Evet. Böylesi daha iyi. O zaman görürsü-

nüz. Ama inatçıdır, bir katır kadar. Yine de sizi isterse o zaman düşünmelisiniz. Çalışan bir adamın, buradaki deyimiyle pis bir İtalyan'ın karısı olarak İngiltere'de yaşayabilir misiniz? Ciddi bir konu. Alışık değilsiniz, sizin için hoş olmaz. Ben de alışık değilim. Ama ben gördüm." Alvina iri, dertli gözlerle bakıyordu, Madame parlak, derin siyah camdan gelir gibi bakışlar fırlatırken.

"Evet," dedi Alvina. "Pis bir sokakta, küçücük bir evde oturan bir işçi karısı olmaktan hiç hoşlanmazdım."

"Evde mi?" diye haykırdı Madame. "Ev mev olmaz. Bunlar bir evde bir sürü halinde otururlar. İki oda, hatta tek oda olur, pek temiz olmayan bir evde başka bir sürü insanla, görüyorsunuz ya."

Alvina başını salladı.

"Buna dayanamam," dedi kesinlikle.

"Dayanamazsınız!" diye onayladı Madame, "Hayır! Dayanamazsınız. Kötü yaşıyorlar, bu İtalyanlar. İngiliz evi onlara çok yabancı, tamamen. Öylesinden hoşlanmıyorlar. İsviçrelilerin temiz ve düzgün evlerini de bilmiyorlar. Hayır. Anlamıyorlar. Koşuyorlar inlerine, uyumak ya da saklanmak için. Bütün bildikleri bu."

"İtalya'da da mı böyle?" dedi Alvina.

"Orada daha bile kötü; çünkü orası daha çok güneşli."

"Demek eve gerek kalmıyor," dedi Alvina. "Bakın öylesi hoşuma gider."

"Evet, hoştur, ama siz o hayatı bilmiyorsunuz. Üstelik hayvan gibi insanların arasında bir başınıza kalırsınız. Hem İtalya'ya giderseniz sizi döver de döver."

"Ben de bırakırım," dedi Alvina.

"Ama bir şey yapamazsınız ki, herkesten uzakta: İtalya'da bir adamın karısı olunca kimse size yardım etmez. İtalyan yasasına göre evlendiniz mi, onun malısınız. İngiltere gibi değil. İtalya'da boşanmak da yok. Sizi döverse, elinizden bir şey gelmez."

"Niye dövsün beni?" dedi Alvina. "Niye dövmek istesin?"

"Öyledir onlar. Çok kıskançtırlar. Sonra öfkeleri berbattır, yatıştırılmaz."

"Kışkırtıldıkları zaman, sadece," dedi Alvina, Max'ı hatırlayarak.

"Evet ama neyin onu kışkırtacağını bilemezsiniz ki. Kim bilecek ne zaman kızar? Ve tutar döver sizi."

Madame'ın parlak siyah gözlerinde bir zafer duygusu birikir gibiydi. Alvina ona baktı, sonra başını kapıya çevirdi.

"Hiç değilse şimdi biliyorum," dedi, biraz zorlamalı bir sesle.

"Hepsi *doğru* bunların. Bütün anlattıklarım," diye fısıldadı Madame, öç alırcasına. Alvina ondan kaçmak istiyordu.

"Mutfağa gitmeliyim," dedi. "Aşağı inelim mi?"

Alvina Madame'la salona girmedi. Altüst olmuştu, o an Ciccio'yu görmekten ödü kopuyordu.

Yüzü ateşten kıpkırmızı olan Miss Pinnegar, Mrs. Rollings'in yemek pişirmesine yardım ediyordu.

"İkisi de kalıyor mu, yoksa yalnız biri mi?" diye ters ters sordu.

"İkisi de," dedi Alvina, şaşkınlığını ve üzüntüsünü örtmek için salçayla uğraşmaya başladı.

"Adam da mı?" dedi Miss Pinnegar. "Ne diye getirmiş onu kadın? Babanız kim bilir ne derdi? Bayağı bir akrobat, görünüşü de öyle. Şimdi bir de yemeğe kalıyor."

Miss Pinnegar'ın iyice tepesi atmıştı, patateslerle uğraşırken. Alvina sofrayı kurdu. Sonra salona gitti.

"Yemeğe geliyor musunuz?" dedi iki konuğa.

Ciccio kalktı, sigarasını şömineye atarak döndü. Dışarıda solgun, nemli bir güneş ışığı vardı: Ama hiç değilse dışarısıydı. Tutuklanmış gibiydi, rahat hareket edemiyordu. Çekip gitmek için dayanılmaz bir istek duyuyordu.

Hole çıkınca elini şapkasına attı. Sıkıntılı, aptalca gülümsemesi vardı yine yüzünde.

"Ben artık gideyim," dedi.

"Sofrada size de bir yer ayırdık," dedi Alvina.

"Bu kadar beklediğine göre kal artık," dedi Madame, kara bakışlarını fırlatarak ona.

Ama o aceleyle pardösüsünü giydi, o sersem haliyle. Madame kaşlarını küçümseyerek kaldırdı.

"Ne nezaket!" diye alay etti.

Alvina ne yapacağını bilemiyordu.

"Cenazeye gelecek misin?" dedi Madame, soğuk soğuk.

Başını salladı.

"Ne zaman dönersiniz?" diye sordu.

"Dörtte," dedi Madame, "cenaze eve dönünce. O zaman trene yetişiriz."

Başını salladı, aptal aptal gülümsedi, kapıyı açıp çıktı.

"Tam ona göre iş, böyle... böyle..." Madame duyduklarını anlatacak kelime bulamadı.

"Miss Pinnegar, işte Madame," dedi Alvina.

"Nasılsınız?" dedi Miss Pinnegar, biraz soğuk ve aşağılayan bir tavırla. Madame keskin bir bakışla süzdü onu.

"Adam nerede? Adını bilmiyorum," dedi Miss Pinnegar.

"Kalmadı," dedi Alvina. "Adı ne, Madame?"

"Marasca - Francesco. Francesco Marasca Napolili."

"Marasca!" diye tekrarladı Alvina.

"Çirkin bir sesi var, uğursuz bir ses," dedi Madame. "Ma-rasca!" Hecelerin zevksizliğini, başını sallayarak vurguladı.

"Niye öyle diyorsunuz?" dedi Alvina. "Seslerin de anlamı var mı sizce? İyi ya da kötü?"

"Evet," dedi Madame, "Elbette. Bazı sesler iyidir, hayattan yana, yaratıcıdırlar; bazıları da kötüdür, yıkıcıdır. Ma-ra-sca! Bu kötü işte, küfreder gibi."

"Ama ne çeşit kötülük? Ne yapıyor?" dedi Alvina.

"Ne mi yapar? Hayatı aşağı itiyor, yükselteceği yerde."

"Her şey niçin yükselsin? Hayat niye hep yükselsin?" dedi Alvina.

"Bilmiyorum," dedi Madame, etini çabuk çabuk keserek. Bir sessizlik oldu.

"Ya öteki adlara ne diyorsunuz," diye söze karıştı Miss Pinnegar, biraz tepeden bakarak. "Houghton nasıl?"

"Houghton - Haftın!" dedi. "Söylediğiniz zaman, *karşı* bir sesi var: Yani, başkalarına karşı, insanlığa karşı. Ama *Hough-ton* diye yazdığınızda! O zaman başka, karşı değil, *yana*."

"Her zaman *Haftın* diye telaffuz edilir," dedi Miss Pinnegar.

"Bizlerce," dedi Alvina.

"Doğrusunu bilecek biziz," dedi Miss Pinnegar.

Madame dönüp baktı bu mutsuz, yaşlıca kadına.

"Akrabalarından mısınız?" dedi.

"Hayır, akraba değilim. Ama yıllardır buradayım," dedi Miss Pinnegar.

"Ha, evet!" dedi Madame. Miss Pinnegar dehşetli alınmıştı. Üç kadının baş başa yediği yemek çok acılı bir biçimde sona erdi.

Yemek bitince Miss Pinnegar yukarı kata, ağlamaya gitti. Çok yalnız duyuyordu kendini. Alvina da biraz aceleyle tabakları yıkamaya kalktı çünkü cenaze konuklarının gelmesine az kalmıştı. Madame hınzırca sigarasını içmek üzere salona geçti.

Kasvetli olaya ilk gelen Mr. May'di: Elbiseleri daracık ve şık, ama biraz sönüktü, tepeden tırnağa siyahlar içindeydi. Siyah hiç giymez, giyince de çok rahatsız olurdu; bu rengin kendi üzerinde uyandırdığı izlenime karşı sağlıksız bir biçimde duyarlı olduğu için. Madame'ı eğlendirmek ona kaldı.

Madame fazla üzüntülü görünmeye çalışmıyor, siyah ve uyanık gözleriyle, tam bir işkadını olarak oturuyordu.

"Tiyatro ne olacak? Devam edecek mi?" diye sordu.

"Vallahi ben de bilmiyorum. Miss Houghton ne düşünüyor, bilmiyorum," dedi Mr. May. Bugün biraz kibirli gibiydi.

"Tiyatro onun mu?" dedi Madame.

"Eh, bildiğim kadarıyla,"

"Ya satıp aradan çıkmak isterse?"

Mr. May kollarını yana açtı, üzgün ama uzak bir tavır takındı.

"Siz bir şirket kurup devam etmelisiniz," dedi Madame.

Mr. May daha da uzak bir görünüş aldı, garip bir biçimde kendini toparlayıp oturunca bohçalanmış gibi oldu. Ama Madame'ın keskin kara gözleri ve işlek zekâsı yakasını bırakmıyordu.

"Miss Houghton'dan satın alın," dedi Madame kurnazca.

"Şüphesiz," dedi Mr. May. "Miss Houghton kendisi buna karar verir."

"Ah, şüphesiz! Siz, evli misiniz?"

"Evet."

"Karınız burada mı?"

"Karım Londra'da kalır."

"Çocuk?"

"Bir kızım var."'

Madame, binlerce iki kere ikiyi çarpıyormuşçasına ağır ağır başını salladı.

"Miss Houghton'a çok bir şey kalır mı dersiniz?" dedi.

"Yani mal mı? Vallahi bilmem. Hiç sormadım."

"Elbette, ama bir fikriniz olmalı."

"Korkarım hiç fikrim yok."

"Yok! Allah Allah! Demek fazla bir şey olamaz?"

"Gerçekten bilmiyorum. Herhalde *büyük* bir miras olamaz!"

"Olmaz, demek?" Madame kara gözlerini hiç ayırmıyordu ondan. "Öteki bir şey alır mı sizce?"

"*Öteki* mi?" diye sordu Mr. May, sesi tizleşerek. Madame yavaşça mutfağı gösterdi başıyla.

"Yaşlısı... Miss.... Miss Pin... Pinney.... neyse adı."

"Miss Pinnegar! Terzi kızların başı? Vallahi, hiç bilmiyorum." Mr. May buz gibi soğuktu.

"Ha ha! Ha ha!" dedi Madame, durgun durgun. Sonra sordu: "Hangi terzi kızları diyorsunuz?"

Mr. May'e zorla anlattırdı böylece üst kattaki dikiş atölyelerinin hikâyesini ve öğrenmek istediği ayrıntıları koparırcasına aldı ağzından. Sonra bir sessizlik oldu. Madame odayı süzdü.

"Güzel bir ev!" dedi. "Kendi evleri mi?"

"Yanılmıyorsam öyle."

Yine bilgece başını salladı Madame.

"Borçlar, belki-hı? Ipotek?" Hınzırca alaycı bir hali vardı.

"Yani!" dedi Mr. May, ayağa fırlayarak. "Gidip Mrs. Rollings'le görüşmemde bir sakınca yok ya?"

"Hayır, hayır, buyurun," dedi Madame ve Mr. May öfkeyle çıktı odadan.

Asıl cenaze konukları gelmeye başlayıncaya kadar koltuğunda yalnız kalan Madame odanın ayrıntılarını inceleyip kafasında hesaplar yaptı. O zaman da gelenlerin ölçüsünü alarak eğlendi. Birkaçı çelenklerle geldiler. Tabut taşınmış, küçük oturma odasına konmuştu. Mrs. Houghton'ın oturma odası. Beyaz

çelenkler ve kırmızı kordonlarla donanmıştı. Kalabalık oldu, itişip kakışıldı.

Sonunda cenaze arabasıyla öteki arabalar da geldi, tabut dışarı taşındı, Alvina, babasının hiç hoşlanmadığı kuzeninin koluna girerek evden çıktı. Miss Pinnegar da öteki yaşlıları sürüdü. Berbat bir işti bu.

Ama büyük bir cenazeydi. Cenaze arabasından başka dokuz araba vardı. Woodhouse'un, Manchester ailesine eski saygısı dirilmişti. Birtakım küçük dükkâncılar da vardı alayda, arabaların arkasında; hepsi siyahlı ve siyah eldivenli. Daha zengin mağaza sahipleri arabalarda oturuyorlardı.

Zavallı Alvinacık bütün hayatında ilk olarak genel ilginin merkezi oluyordu. Bir kerecik, bütün gözler ona dikilmiş, bütün zihinler onu düşünüyordu. "Zavallı Alvina!" diyordu bütün Woodhouse "orta sınıfı": Zavallı Alvina Houghton, diyordu bütün madenci karıları. Zavallıcık, yapayalnız kaldı, tek kuruşu yok üstelik. Bari bir yığın borç kalmasa üstüne. James Houghton da zamanında az parayla oynamadı. Ya, talihi olsa şimdi zengin bir kadın olurdu. Sadece annesinin drahoması üç dört bin pound vardı. Ama James hepsini batırdı Throttle-Ha'penny'de, Klondyke'da ve Endeavour'da. Eh, o adam kadar kendine kötülük eden de az bulunur. Ödedi yaptıklarını. Vallahi, ben orasından pek emin değilim. Baksana neler yaptı karısına, şimdi de Alvina'ya. Kendi yakınlarına da az kötülük etmedi. Neyse, artık parayı saçıp savuramayacak. Yok, nasıl da birdenbire gidiverdi, değil mi? Ama dikkat ettinizse çok zayıflamıştı. Evet evet, düşer gibi koşuyordu canım, Lumley'ye. Orası masrafını çıkarır mı dersiniz? Neresi, Endeavour mu? Öyle diyorlar. Epey kazanıyormuş diyorlar. Eh, her zaman dolu sayılır. Öyle, öyle. Belki artık dolmaz Mr. Houghton öldükten sonra. Olmayabilir. Acaba çok bir şey bıraktı mı? İmkânı yok. Gırtlağına kadar ipotek içindeydi. Yığınla da borç bırakmıştır, bakın görürsünüz. Ya kız ne yapacak? Manchester House'dan çıkacak herhalde, o da, Miss Pinnegar da. Ne iş tutar dersiniz? Belki hastabakıcılık yapar. Aslında ondan da hiç kazanmadıydı, değil mi? Üstelik hemşirelik eğitimi yapmak için de bir do-

lu para harcamış diyorlar. İş konusunda o da biraz babası gibi, beceriksiz. Ne yazık ki şöyle hoş bir genç çıkagelip almıyor kızı. Vallahi bilmem ama, kancaya gelir bir hali de yok, değil mi? Doğru dürüst bir flörtü bile olmadı. Bir kez nişanlandı dedilerdi. Ha, öyle, ama oğlanı gören olmadı hiç, zaten başlamasıyla bitmesi de bir oldu. Hatırlıyor musunuz, bir aralık da Albert Witham'la dolaşmıştı. Ya? Hayır, hiç bilmiyorum. Ne zaman oldu bu? Canım, hani Oxford'a gelmişti ya, dönüşte başöğretmen olmak için. Ee, neden evlenmedi onunla? Kim bilir, belki çocuk teklif bile etmedi. Evet, tabii o da olabilir. O zamanlar tepeden bakardı ona, geçmiş zaman. Ama bunlar geçti artık, arkadaş. Şimdi kimi bulsa havada kapar. Baksana neler yapıyor o menajerle. Sahi, berbat bir şey. Sinemada hiç baktınız mı? Hiç yalnız bırakmıyor. Hem herkese aynı. Kendine saygısı kalmamış, canım. Bence, kendine saygısı olan bir kız böyle her gördüğünün yakasına yapışmazdı. Peki, öyle mi yapıyor? Elbet, artist martist dinlemiyor. Yaşı da geçti geçiyor. Pek şansı kalmadı sayılır. Kaç yaşında vardır dersin? Eh, otuzu epey aşmış olmalı. Yok canım. *Gösteriyor da.* Belli belli, tam ihtiyar kız. Ama arada bir canlanıyor. Evet, birini enselediğini sandığı zaman. Niye varmadı kimseye acaba? Tuhaf bir şey. Eh, önceleri çok kibirli, azametliydi, şimdi de artık geç oldu. Kimse onu istemiyor. Gidecek bir akrabası da yok, değil mi? Yok, işte şu, koluna girdiği babasının kuzeni. Bak, geliyorlar. Bayağı yakışıklı adam, ha? Miss Frost'u da Mrs. Houghton'ın yanına gömmeleri gerekmez miydi? Öyle ya, tabii. Bence Alvina, Miss Frost'un yanına gömülür. Mezar ikisi için hazırlanmış diyorlar. Öyle, anasından daha yakındı ona. Çok iyiydi onlara karşı Miss Frost. Alvina onu dünyaya değişmezdi. Şu onun taşı, bak, şuradaki. Pek iyi bir taş sayılmaz, düşünürsen. Değil ya. Bak, Alvina'nın adı için de yer bırakılmış. Şşt!

Alvina arabada arkasına yaslanmış ve o kuytuluktan sokaktaki yüzleri seyretmişti: tanıdık, tanıdık, kendi yüzü kadar tanıdık yüzler. Şimdi ise onları büyük bir uzaklıktan, kendi karanlığından seyreder gibiydi. Büyük kuzeni karşısında oturuyordu; ne sevimsiz bir varlıktı.

Kilisede, annesini, Miss Frost'u, babasını düşünerek ağladı. Çok yalnızdı; her şey öylesine boş. Dua etmek için başını eğdiğinde acı acı ağladı. Onun ağlaması Miss Pinnegar'ı da dürttü, o da hemen hemen aynı acılıkla ağlamaya başladı. Epey korkunçtu. Sonrası? Korkunç sonra.

Ağır ağır gidildi mezarlığa. Donuk, sönük bir gündü. Açık mezarın yanında dururken titriyordu Alvina. Mantosu yeterince ısıtmıyordu, eski siyah fok derisi kürkü yeterince korumuyordu. Rahip mezarın yanındaki tahtanın üstünde duruyor, Alvina da kenardan, beyaz çiçeklerin rüzgârla titreşmesini seyrediyordu. Annesi ve Miss Frost gömülürken de seyretmişti onları. Birden Miss Pinnegar'a karşı dehşetli bir bağlılık duydu. Oysa ayrılmaları gerekiyordu. Miss Pinnegar, tuhaf, çekingen tavrıyla çok bağlanmıştı babasına. Zavallı Miss Pinnegar, hayatın bütün verdiği buydu ona. Eh, ne de olsa bir ev, bir ev hayatı bulmuştu. Şimdi Alvina da bu eve ve bu ev hayatına umutsuz bir özlemle sarılıyordu, babası da ölünce bunu yitireceğini bilerek. Garipti babasının ölmesi. Ama yorulmuştu, zayıflamış, yorgun düşmüştü. Gününü doldurmuştu. Ne kadar değişikti her şey şimdi ölünce, Alvina'nın küçük bir çocuk olarak onu bildiği ve kibar bir bey olarak gördüğü zamandan ne kadar farklıydı. Yaşıyorsun, öğreniyorsun, yitiriyorsun.

Bir an yüzü siyah benekli tülünün ardında saklı, soğuktan titreyen Madame'a takıldı gözü. Ama Madame dehşetli uzaklardaydı: öylesine gerçekdışı. Ya Ciccio? Neydi adı? Aklına gelmiyordu. Neydi? Madame'ın ağzından çıkan sesi hatırlamaya çalıştı. Marasca... Maraschino. Marasca! Maraschino! Maraschino neydi? Nerede işitmişti? Beynini zorladı, doktorları, tiyatro sonrası yemekleri hatırladı. Ve Maraschino. Öyle ya, masum Dr. Young'ın beyaz içkisinin adıydı bu. Hatta *maraschino* kelimesini söylerken dudaklarını şapırdatmasını bile işitir gibi oldu. Ama kendisi pek hoşlanmamıştı. Yakıcı, acımtırak bir şey, kötü: Dr. James'in verdiği yeşil Chartreuse'e benzemiyordu. Maraschino! Evet, tamam. Kirazdan yapılma. Eh, Ciccio'nun soyadı da onun gibi bir şeydi. Ne gülünç! Ama herhalde İtalyanca kelimeler hep benzeşirdi.

Ciccio, yani Marasca, acı kiraz, kalabalığın kıyısında durmuş, bakıyordu. Olan bitenle en ufak bir ilgisi yoktu; mahcup, tedirgin, bütün bunların dışında duruyor; rüzgârı yiyor, kendisine bakan insanlardan nefret ediyordu. Madame'ın düzgün, tombul vücudunu görüyordu: Birtakım kümes kuşlarının arasında duran biçimli bir keklik gibi. Ve, bağımlıydı onun varlığına. Onsuz, bu yamaçta dehşetli tedirginlik duyacaktı. Belli bir bağları vardı ikisinin. Ama şu öbürleri, çok yabancı ve kaba geliyorlardı ona. Giyimleri güzel de olsa, İngiliz işçi sınıfı da onca barbardı, uygarlık görmemişti: O da aynı biçimde onların gözünde uygarlıktan uzak bir hayvandı. Kaba görünüyorlardı ona. Keskin açılı, yontulmamış, ülkelerinin havası gibi. Düşündüğü de yoktu ya onları. Ama kabalıklarını, rahatsız edici yanlarını etinde duyuyordu. Alvina da bunlardan biriydi. Mezarın yanında o solgun, zayıf, çekingen tavrıyla dururken bütün sahnenin iğrenç soğuk gri rahatsızlığının bir parçasıydı. Bu kadar tatsız şeyi hayatında görmemişti, Ciccio patlıyordu sıkıntıdan. Kaçsam diye can atıyordu. Bütün istediği buydu. Sadece bir çeşit Güneyli inadıyla olduğu yerde duruyordu. Ve solgun, çekingen kızı seyrediyordu. Belki itici bile buluyordu onu o anda. Ama yine de seyrediyordu.

Tören bitip herkes arabalara doğru yönelince Madame, Alvina'ya yaklaştı.

"Şimdi veda edeyim, Miss Houghton. İstasyona gidip trene yetişmeliyiz. Çok teşekkürler, çok çok teşekkürler. Allahaısmarladık."

"Ama," Alvina çevresine bakındı.

"Ciccio orada. Gördüm. Trene yetişmeliyiz."

"Ama, arabaya binmez misiniz? Ciccio'ya da söyleyin, sizinle arabaya binsin. Nerede?"

Madame eliyle işaret etti. Siyah şapkası hafifçe yana eğik, mezarlar arasında sallanıyordu. Gözlüyordu onları. Alvina kuzeninden kopup ona yaklaştı.

"Madame istasyona gidecek," dedi. "Sizin de yanında gitmenizi istiyor, arabada."

Arabalara doğru baktı.

"Peki," dedi, Alvina'nın arkasından Madame'ın yanına geldi.

"İşte, birlikte bineceğiz arabaya," dedi ona Madame. "Allahaısmarladık, sevgili Miss Houghton. Belki yine karşılaşırız. Kim bilir? Kalbim sizinle şekerim." Alvina'ya, biraz rol yaparcasına sarılıp onu öptü. Kuzen, uzak durarak seyrediyordu. Ciccio yanı başlarındaydı.

"Haydi, Ciccio," dedi Madame.

"Güle güle," dedi Alvina ona da. "Yine geleceksiniz, değil mi?" Solgun, sıkıntılı yüzüyle baktı.

"Olur," dedi, başını sallayarak. Çok kayıtsızdı sesi.

"Geleceksiniz ama, değil mi?" diye tekrarladı, sıkıntılı görmeyen mavi gözlerle bakarak ona.

"Peki," dedi, kaçar gibi dönerek.

Alvina, şaşkın, bir an öyle kalakaldı. Sonra kuzeniyle arabaya bindi, evde cenaze çayına yetişmek üzere.

"Allahaısmarladık!" Madame siyah kenarlı bir mendil salladı. Ama arabada iyice huzursuzlaşan Ciccio kendini göstermedi.

Çörekleri, pastalarıyla cenaze çayı bir felaketti. Ama her şey bittiği gibi bu da bitti ve Miss Pinnegar'la Alvina, Manchester House yalnızlığı içinde kaldılar.

"Siz burada olmasaydınız, Miss Pinnegar, iyice yalnız kalacaktım," dedi Alvina, solgun ve sıkıntılı.

"Evet, siz olmasanız ben de öyle kalacaktım," dedi Miss Pinnegar inatla. Bakıştılar. O gece, boş evin korkusundan, ikisi de Miss Pinnegar'ın yatağında yattılar.

Cenazeyi izleyen günlerde, Alvina'dan daha sinir bozucu bir insan olamazdı. James, Miss Pinnegar'ın olan, atölyedeki birkaç hak dışında her şeyi Alvina'ya bırakmıştı. Ama önemli olan, bu "her şey"in ne kadar olduğuydu. Bankada yüz pound bulmayan bir para vardı. Manchester House ipotekliydi. Endeavour'un ödenmemiş yüklü borçları vardı. Cenaze masrafları ödenince Alvina'ya sigorta parasından yüz pound kadar bir şey kaldı. Bunu kesinlikle biliyordu, ama başka bildiği yoktu.

Gelip konuşanlar yüzünden delirmesine az kaldı. Avukat geldi, rahip geldi, kuzeni geldi, Woodhouse'un yaşlı, şişman,

zengin satıcıları geldi, Mr. May geldi, Miss Pinnegar geldi. Hepsinin tasarıları, verecek öğütleri vardı. Başlıca plan, tiyatronun satılmasıydı! Manchester House da satılacak, yalnız üst kat, Miss Pinnegar'ın atölyeleri kirayla elde tutulacaktı: Miss Pinnegar ile Alvina küçük bir eve taşınmalı, Miss Pinnegar atölyeyi çalıştırırken Alvina da müzik dersleri vermeliydi. İki kadın atölyede ortak olmalıydı.

Şüphesiz başka planlar da vardı. Şu yukarıdaki planı öneren kilise grubuna karşı bir grup vardı. Mr. May'le daha neşeli dükkân sahiplerini içine alan tiyatro grubu her şeyin Endeavour'a yatırılmasından yanaydı. Alvina Endeavour'un patronu olacak, başka bütün girişimlerden vazgeçerek bunu bir çeşit başarıyla işletecekti. Daha küçük çapta planlar da eksik değildi: Alvina, ayda altı pound karşılığında, yöre ebesi olmalı; küçük bir özel okul açmalı; küçük bir manifaturacı dükkânı işletmeli; kuzeninin Knarborough'daki bürosuna girip çalışmalıydı. Alvina bütün bunlara kaçamaklı cevaplar veriyordu: "Ne yapacağımı bilmiyorum. Bilmiyorum. Daha bir şey söyleyemem. Göreceğiz. Göreceğiz." Sonunda hepsi birden kızdılar. O kadar iyi davranmışlardı, yapabileceği en güzel şeyi önermişlerdi. Şimdi bozulmuşlardı, önerdiklerini hemen kabul etmedi diye kızmışlardı hatta. Hepsini dinliyordu. Hatta ne öğüt verdiklerini bile soruyordu. Durmadan, "Peki, siz ne diyorsunuz?" diye soruyordu. Kilise planını tiyatro grubuna, tiyatro planını kilise takımına, ebeliği piyanoculara, manifatura dükkânını özel okul önericilerine tekrarlıyordu. "*Siz* ne düşünüyorsunuz?" diyordu ha bire. Ve hepsi *kendi* planlarını anlatıyorlardı. Azar azar, herkese başkalarının öğütlerini aktardı. "İşte, avukat Beeby'ye göre..." ya da, "Evet, rahip, Mr. Clay de diyor ki..." – falan filan – sonunda otuz kadar iyilikçi kafa bu öğütlerle arı kovanı gibi uğuldamaya başladı. Ve otuz iyilikçi irade kendi tasarısını öbürlerinin önüne yerleştirmeye çabalıyordu. Saf ve acılı Alvina da, ne yaptığını bilmeden, hepsini itekleyip duruyordu. Bir şeyi kesinlikle biliyordu. Kendi içindeki inatçı bir irade, karar vermeye kesinlikle karşıydı. Ne başkalarının kendisi için karar vermesine meydan bırakıyor ne de kendisi bir karara varıyordu. Sonunda her-

kes, "Bıktım bu kızdan. Konuşuyorsun, anlatıyorsun, ama bir yere varmak yok. Oradan kaçıp başka yere gidiyor. Artık uğraşamam onun işiyle," demeye başladı. İşin doğrusu, Woodhouse üç hafta kadar bir süreyle, Alvina'nın düzenlenmez geleceğini düzenleme nöbetine tutuldu. Hayırseverlerin önerilerinin sonu yoktu, üç hafta süreyle.

Bütün bunlar olurkenavukat da vasiyetnamenin doğruluğunu tespit ettiriyor,James'in mal ve mülkünün son durumunu ortaya çıkarıyordu; Alvina uğramıyordu ama Mr. May Endeavour'ı çalıştırmaya devam ediyordu; Miss Pinnegar da kızları çalıştırmaya devam ediyordu; Alvina da kararsızlıkta devam ediyordu.

Ciccio ilk hafta gelmedi. Alvina, Madame'dan, Cheshire'den bir kart aldı: epey uzaklardan. Ama geleceğiyle ilgili gürültü ve patırtının içinde günün mülksüz kahramanı türlü tasarılar ve hayırseverlerin öğütleri arasında savrulup gidiyordu. Madame'ın kartına cevap yazdı, ama Natcha-Kee-Tawaraları pek düşünmedi. Woodhouse'un ezici iyiliğinin ortasında (bilinçsiz ama sistemli olarak boşa çıkardığı bir iyilik) gerçekten önemli bir kişi olmanın tadını çıkarıyordu o sırada. Neler olmuyordu: Malları satma, ihtiyat parası ayırma ya da olanı elde tutma ve fiyat tespit etme ve Manchester House ile Endeavour için özel teklifler alma, Manchester House'un satışıyla ilgili olarak avukatla ve eşyaların satışıyla ilgili olarak mezatçıyla görüşme, üst kattaki makineleri ucuza almak isteyen adamları kabul etme ve her şeyi havada sallanır bırakma, her şeyi bir başkasını görünceye kadar erteleme, bütün bunlar o an için onu büyülüyor, kafasını dolduruyordu. Fakat ikinci hafta da geçtikten sonra heyecanı öfkeye dönüşmeye başladı ve ancak üçüncü haftanın sonunda soluğu kesen bir kararsızlık ağına dolaştığını anlayıp Ciccio'nun görünmemesine üzülmeye başlayabildi. Natcha-Kee-Tawaraları bir daha görebilmek için ne isteseler verirdi. Ama nerede olduklarını bilmiyordu. Mal patırtısından tiksinmeye başlamıştı: Her parçası şüpheli bir biçimde onundu. Woodhouse'dan, bu pis işlerin korkunç dırıltısı ve ağından kurtulmak için her şeyi verebilirdi. Şimdi, çılgın umursamazlığını takınmıştı yeniden.

Ansızın, başını alıp bir yerlere gideceğini söyledi: Nereye gideceğini söylemiyordu. Olanca parasını topladı: Hepsi yüz yirmi beş pound ediyordu. Trene binip Cheshire'e, Natcha-Kee-Tawaraların son adresine gitti. Onların ardından Stockport'a, oradan da Chinley'ye gitti. Burada gece kalması gerekti. Ertesi gün neredeyse Woodhouse'a döner gibi olup Sheffield'e saptı. Burada, bu kapkara şehirde, duvarda görebildi afişlerini. Bir taksi tutup tiyatrolarına, oradan da pansiyonlarına gitti. İlk gördüğü, sahanlıkta, gömleğiyle Louis oldu.

Heyecanla ve zevkle güldü. Bambaşka bir kadın olmuştu. İçeri girdiğinde Madame neredeyse canı sıkılmış gibi bakıyordu.

"Sizden uzak duramadım, Madame," dedi.

"Belli," dedi Madame.

Madame gençlerin çoraplarını onarıyordu. Harika bir anneydi, dikişlerini diker, yemeklerini pişirir, hepsine özenle bakardı. Hiç boş durmazdı.

"Sizce bir sakıncası var mı?" dedi Alvina.

Madame bir süre cevap vermeden iğne oynattı.

"Woodhouse'da ne var ne yok?" dedi.

"Artık dayanamadım. Dayanamadım. Toplayabildiğim bütün parayı toplayıp kaçtım. Nerede olduğumu kimse bilmiyor."

Madame, parlak siyah, eleştiren gözlerle baktı karşısındaki yüzü kızarmış kıza. Alvina'nın üstünde Madame'ın bilmediği bir gariplik, bir pırıltı ve Fransız kadının güvenemediği, yine de yumuşadığı bir açık yüreklilik vardı.

"Ya bütün işler, vasiyetname filan?" dedi Madame.

"Hâlâ uğraşıyorlar onlarla."

"Biraz para var mı?"

"Yanımda yüz pound var," diye güldü Alvina. "Her şey bitince ne olacağını bilmiyorum. Ama fazla bir şey olmayacağı kesin."

"Ne kadar tahmin ediyorsunuz? Bin pound?"

"Eh, ancak işte. Ama bakarsınız tek kuruş kalmayıverir."

Madame hesap yaparkenki tavrıyla ağır ağır başını salladı.

"Bir şey yoksa, ne yapmayı düşünüyorsunuz?" dedi.

"Bilmem ki," dedi Alvina, neşeyle.

"Ya bir şey varsa?"

"Onu da bilmiyorum. Ama düşündüğüm, sizinle oynamama izin verirseniz, kendimi bir süre idare ederim, kendi paramla. Belki benim de Natcha-Kee-Tawaralar arasına gireceğimi söylemiştiniz. Buna izin vermenizi çok isterdim."

Madame başını iyice eğdi, öyle ki saçının siyah kıvrımlarından başka bir şey görünmez oldu. Sonra ağır ağır gülümseyerek başını kaldırdı, bilgiç, alaycı bir gülümseyişle:

"Ciccio sizi görmeye gelmedi, *hein?*" dedi.

"Hayır," dedi Alvina. "Hem de söz vermişti."

Madame alaycı alaycı güldü:

"Siz buna söz vermek mi diyorsunuz?" dedi. "Demek bir sözle yetiniyorsunuz. Yüz pound? O kadar mı?"

"Yüz yirmi."

"Nerede?"

"İstasyonda, çantamda, banknot olarak. Burada da biraz var." Alvina çantasını açıp biraz altın ve gümüş para çıkardı.

"İstasyonda mı!" diye haykırdı Madame, acı bir gülüşle! "O halde belki hiç paranız kalmadı."

"Yok, güvenilir sanıyorum. Siz?"

"Evet, belki, İngiltere'de olduğumuza göre. Peki yüz yirmi pound yetişir mi sanıyorsunuz?"

"Neye yetişir mi?"

"Ciccio'yu memnun etmeye."

"O aklıma gelmemişti," dedi Alvina.

"Ya?" dedi Madame, iğneleyen bir tonla. "Ben söyleyebilirim ona. Bir dakika durun." Kapıya gidip Ciccio'yu çağırdı.

Geldi. Pek keyifli görünmüyordu.

"Haydi, şekerim," dedi ona, Madame, "istasyona gidip Miss Houghton'ın çantasını getiriver. Bilet sizde, değil mi?" Alvina bagaj biletini Madame'a uzattı. "Midland Garı," dedi Madame. "Ciccio, dinliyor musun? Unutma! Çantada Miss Houghton'ın yüz yirmi pound parası var. İşittin mi? Dikkat et, kaybolmasın."

"Bütün param o," dedi Alvina.

"Şimdilik, şimdilik. Vasiyetnamenin doğruluğu tespit edilinceye kadar bütün parası bu. Onun için iki kat dikkatli ol. İşitiyor musun?"

"Tamam," dedi Ciccio.

"Ne çeşit bir çanta olduğunu anlatıverin, Miss Houghton," dedi Madame.

Alvina anlattı. Ciccio kayar gibi gitti. Madame binadan çıkışına kulak kabarttı. Sonra bilgiç bilgiç başını salladı Alvina'ya.

"Şapkanızla mantonuzu çıkarın, şekerim. Birazdan çay içeriz; Ciccio dönünce. Düşünsün bakalım, hoşuna gidiyor mu? Bu kadar para kesin olunca, belki fazlası da gelir. Düşünsün. Bu kadar nakit bulunması iyi oldu, evet, bu kadar."

"Ama gerçekten bu kadar önemli mi onun için?" dedi Alvina.

"Ah, şekerim!" dedi Madame. "Niye olmasın? Bu dünyada yaşıyoruz, bir şeyler yememiz gerek. Cennette değiliz. Bin pound olsa, sizinle evlenmeye can atardı. Ama yüz yirmi de gözüne yumruk yemekten daha iyidir, hı? Elbette!"

"Ama çok çirkin bir şey bu!"

"O la- la! Çirkin! Max söz konusu olsaydı, duygusaldır o, eh, paranın hiç önemi olmazdı. Ama ötekiler... canım, anlamalısınız, erkek bunlar, işlerini bilirler. Erkekler kedi gibidir, şekerim, midelerine düşkün olurlar. Niye olmasınlar? Ben de öyleyim, ben de!"

"Çoraplara yardım edebilir miyim?" dedi Alvina.

"*Hein?* Ciccio'nun çoraplarını vereyim mi size, evet? Parmak tarafından yırtar o, bakın." Madame siyahlı kırmızılı bir çorabın içinden iki parmağını çıkarıp biraz kötü kötü gülümsedi Alvina'ya.

"Kimin çorabı olduğu önemli değil," dedi Alvina.

"Değil mi? Sahi mi? Öyleyse başka bir tane vereyim. Ama isterseniz ben onunla konuşurum."

"Ne söyleyeceksiniz?" diye sordu Alvina.

"Bu kadar paranız olduğunu, daha fazla olacağını da umduğunuzu. Ve ondan hoşlandığınızı... Evet? Haklı değil miyim? Ondan çok hoşlanıyorsunuz? *Hein?* Değil mi?"

"Peki sonra?" dedi Alvina.

"Evlenmek isteyip istemediğini bana açıkça söylemesini. Hmm? Tamam mı?"

"Hayır," dedi Alvina. "Bir şey söylemeyin, şimdilik."

"*He*? Şimdilik? Şimdilik? Peki, şimdilik söylemem o halde. Görürsünüz."

Alvina çorabı dikerek ve kendi utanmazlığına gülerek oturdu. En hoşuna gideni de, onunla evlenmek isteyip istemediğini kendisinin de hiç bilmiyor olmasıydı. Madame, hünerli, tombul, kara bir örümcek gibi örüp duruyordu ağını. Ciccio vardı, tedirgin sinek. Bir de kendisi vardı, ne yaptığını kesinlikle bilmeyen kendisi. Öylece oturdular ikisi, Madame ile Alvina, gazla ısınan havasız bir yatak odasında sökük dikerek, burada doğmuşlar gibi rahat. Ne de olsa, Woodhouse'a elli mil bile yoktu buradan.

Madame çayı hazırlamak için alt kata indi. Her gittikleri yerde gençlerin yemeğini denetlerdi. Alvina'yı aşağıya çağırdı. Ciccio çantayla geldi.

"Bak bakalım, paran yerinde mi, şekerim," dedi Madame.

Alvina çantayı açıp gıcır gıcır paraları saydı.

"Şimdi ben onu kendi küçük bankama kilitlerim, kimseler alamaz," dedi Madame. "Size bir makbuz veririm, gençler de tanık olurlar."

Grup, havasız oturma odasında çay için toplandı.

"Ee, çocuklar," dedi Madame, "siz ne dersiniz? Miss Houghton da Natcha-Kee-Tawaralara katılsın mı? Bizim piyanistimiz olsun mu?"

Dört gencin gözleri Alvina'ya dikildi. Max, sorumlu kişi olarak, işadamı tavrı takındı. Louis müşfikti, Geoffrey şaşkın ve meraklı, Ciccio sinsi.

"Bizim için büyük bir mutluluk," dedi Max. "Ama Natcha-Kee-Tawaralar kendilerine bir piyanist tutabilirler mi?"

"Hayır," dedi Madame. "Hayır. Sanmıyorum. Miss Houghton bir ay için gelecek, deneme olarak ve bu süre içinde kendi masrafını kendi görecek. Değil mi? Böyle istiyor."

"Masraflarını biz karşılayamaz mıyız?" dedi Max.

"Hayır," dedi Alvina. "Bırakın, hepsini ben üstüme alayım, bir ay için. Sizlerle birlikte olmayı çok istiyorum."

Dimdik oturan Max'a yarı afacan, yarı ricacı bir bakışla baktı. Max oturduğu yerde eğilip selam verdi.

"Hepimiz için şereftir," dedi.

"Şüphesiz," dedi Louis, o da eğildi çay fincanına doğru.

Geoffrey başını eğdi, Ciccio kabul ettiğini anlatmak için kirpiklerini oynattı.

"Tamam öyleyse," dedi Madame, canlı bir tavırla, "hepimiz anlaştık. Bu gece bunu kutlamak için bir şişe şarap açarız. Oldu mu beyler? Nasıl istersiniz? Chianti olsun mu?"

Hepsi eğilip onayladılar.

"Şimdi Miss Houghton'ın da profesyonel adı olmalı, hmm? Çünkü artık Miss Houghton diyemeyiz."

"Alvina deyin bana," dedi Alvina.

"Alvina, Al- vi- na! Yok, kusuruma bakma, şekerim. Hoşuma gitmiyor. Şu "vi" sesini sevmedim. Bu gece bir ad buluruz."

Çaydan sonra Alvina için bir oda sordular. Pansiyonda boş oda yoktu. Ama iki kapı ötede düzgün bir pansiyon vardı ve bunun çatı katında Alvina için bir oda bulundu.

"Burası pekâlâ olur bence," dedi Madame.

"Bayağı güzel," dedi Alvina, pis odaya bakarak ve ebe olarak geçirdiği öteki sınamayı düşünerek.

Yeni siyah vual elbisesiyle mümkün olduğu kadar şıklaşmaya çalıştı ve Madame'ı taklit ederek parmaklarına dört tane mücevherli yüzük taktı. Genel olarak, Miss Frost'un hiç parmağından çıkarmadığı siyah emaye ve pırlanta yas yüzüğünü takmakla yetinirdi. Şimdi bunu çıkardı, dört tane başka pırlanta yüzükle iyi bir safir taktı. Daha önce hiç bakmadığı gibi, yaptığı etkiyi ölçerek baktı aynaya. Elbisesine de değerli bir eski yakut broş taktı.

Sonra Madame'ın evine geçti. Madame keskin bir gözle, hafifçe kıskanarak süzdü onu: Düzgün ve parlak siyah saçlı, tombul ve solgun bir keklik gibi olan, siyah gözleri öylesine keskin, siyah elbisesi öylesine kusursuz ve şık Fransız kadınıyla yumuşak, biraz gevşek kumral saçlı ve masum, mavi-gri gözlü, yumuşak vual giymiş ince İngiliz kadını arasındaki ebedi kıskançlık.

"Ah, değişmişsiniz, hem çok değişmişsiniz! Biraz da toplasanız, o zaman," Madame hafifçe dilini şaklattı. "Ne güzel broş, ama!" Madame yokladı broşu. "Eski zaman taklidi, güzel."

"Hayır," dedi Alvina. "Sahici yakuttur. Büyükannemin annesinden kalma."

"Sahi mi söylüyorsunuz? Gerçekten? Emin misiniz?"

"Evet, eminim."

Madame mücevherleri dikkatle inceledi.

"Hmm!" dedi. Şüpheci mi, kıskanıyor mu, hayran mı, yoksa gerçekten beğendi mi, bir türlü anlayamadı Alvina.

"Pırlantalar da sahici mi?" dedi Madame, Alvina'nın ellerini yukarı kaldırtarak.

"Öyle biliyorum," dedi Alvina.

Madame inceledi, ağır ağır başını salladı. Sonra, biraz kıskanarak baktı Alvina'nın gözlerinin içine.

"Burada bir dört bin frank daha var," dedi, bilgiççe başını sallayarak.

"Sahi mi?" dedi Alvina.

"Elbette. Yeter, yeter."

Bir sessizlik oldu.

Gençler yemek alışverişine çıkmışlardı. Fransız ve Alman yiyeceklerinin nerede bulunduğunu bilen Louis elinde koca paketlerle, Ciccio bir çift şişeyle, Geoffrey de türlü yiyeceklerle döndüler. Alvina, Madame'a yardım etti, birlikte ançüezi, sardalyeyle tonu, jambonla salamı tabaklara koydular. Saksılardan birinden bir ılgın otu kırarak domuzu süsledi, çirkin çatalları, bıçakları, kadehleriyle sofrayı kurdu. Bütün bunları yaparken yüzükleri ışıldıyor, kırmızı broşundan ışınlar saçılıyordu, gülüyordu, neşeliydi, eline çabuktu ve Madame'a özel dikkat göstererek pohpohluyordu. Pansiyonun çirkin, bayağı, havasız oturma odasında gerçekten kendine uygun hareket edip etmediğini bilmiyordu, aldırmıyordu da. Ama heyecanlı ve neşeliydi. Gençlerin kendisini izlediğini biliyordu. Max elinden geldiği kadar yardım etti. Geoffrey, yarı büyülenmiş, yüzüklerine bakıyordu. Ama Alvina sadece Madame'ın tombul, beyaz, yumuşak gururunu okşamakla meşguldü. En güzel tabağı, en saydam kadehi, sapı en beyaz bıçağı, en ince çatalı özenle seçip ayırıyordu onun için. Bütün bunları Madame da keskin gözleriyle görüyordu.

Tiyatroda da aynıydı: Alvina, Kishwegin için, yalnız Kishwegin için çalışıyordu. Madame da hayatını yaşıyordu.

"Biliyor musun, şekerim," dedi sonradan, Alvina'ya, "musikide duygudaşlığı anlarım. Musiki dosdoğru yüreğe gider." Ve dramatik bir jestle sarılarak iki yanağından öptü Alvina'yı.

"*Çok* sevindim," dedi kurnaz Alvina.

Gençler de tedirgin tedirgin kıpırdandılar, sinsi sinsi gülüştüler.

Dehşetli yemeğe yetişmek için acele acele eve döndüler. Madame masanın bir başına kuruldu, öbür başına da Alvina yerleşti. Madame'ın yanında Max ve Louis, Alvina'nın yanında Ciccio ile Geoffrey vardı. Ciccio Alvina'nın sağındaydı.

Çerezle ve dörtte üçü Chianti dolu bardaklarla başladılar. Alvina şarabını sulandırmak istedi ama kutsal içkiyi alçaltmasına izin verilmedi. Büyük bir canlılık ve dostluk havası vardı. Madame içtiği şarapla biraz daha solgunlaştı, sesi azıcık boğuklaştı.

"Bu gece," dedi, "Natcha-Kee-Tawaralar büyük kardeşlik şölenlerini veriyorlar. Ülkeden ülkeye uçan, yuvalarını duvarlarda ve çatılarda kuran kırlangıçlar olan Hirondellerin kafilesine beyaz kız da girdi. Yeni bir kırlangıç. Soluk Yüzlerin, Kuzeylilerin, Yengiler Kabilesi'nin çadırlarından yeni bir Hüron." Madame'ın kara gözleri coşkulu bir zaferle parlıyordu Alvina'ya bakarken. "Kırmızı mücevherli, karanlık yürekli kız, adsız, adı olmadan geldi. Soluk Yüz'den şarap, Kishwegin için şarap, savaşçılar için şarap, Vaali, *à vous*."

Madame kadehini kaldırdı.

"Vaali, onun şerefine içelim – *Boire à elle* – " Bardağını havaya kaldırdı. Gençler de hep birden kadehlerini Alvina'ya doğru uzattılar. Hepsi gülümsüyor, dişleri beyaz beyaz ışıldıyordu. "Vaali! Vaali! *Boire à vous*."*

Ciccio yanındaydı. Masanın altından elini dizine koydu. Çabucak elini uzattı kendini korumak için. Elini tuttu Ciccio, şarabını içerken kadehin üstünden baktı Alvina'ya. Şarap aşağıya inerken gırtlağının oynayışını gördü Alvina. Kadehini masaya bıraktı Ciccio, gözü hâlâ Alvina'daydı.

(*) (Fr.) Size içelim – e.n.

"Vaali!" dedi gırtlaktan gelme bir sesle. Sonra masadakilere seslendi:

"*He, Gigi- Viale! Le Petit Chemin! Comment? Me prends-tu? L'Allee-*"

Louis bir kahkaha patlattı.

"Çok güzel, çok güzel!" diye haykırdı. "Ah, Madame! Viale, İtalyancada küçük sokak demek. Çok iyi."

Max da gürültülü ve edepsiz bir kahkaha attı.

"*L'Allee Italienne!*" dedi, bağıra bağıra gülerken.

"*Allee* olsun, sokak olsun, ne önemi var," diye haykırdı Madame Fransızca. "İyi bir yolculuk olduktan sonra."

Sonunda Geoffrey de anlamıştı nükteyi. Tuhaf, kararlı bir hareketle kadehini doldurdu, dirseğini havaya kaldırarak.

"*A toi Cicc'- et bon voyage!*" dedi, sonra da başını arkaya itip iri iri yudumlarla boşalttı bardağı.

"Elbette! Elbette!" diye haykırdı Madame. "İyi yolculuklar sana, Cicciocuğum, çünkü pek iyi bir gezgin sayılmazsın."

"*Na, pour ça, y'a plus d'une voie,*" dedi Geoffrey.

Bu Fransızca konuşmalar süresince Alvina pırıl pırıl gözlerle hepsine bakıyor ve konuşulanları anlamıyordu. Ama kendisiyle ilgili, açık saçık bir şey olduğunu biliyordu. Birinden ötekine bakarken gözlerinde biraz ürkmüş bir pırıltı vardı. Ciccio elini bırakmıştı, ağzını siliyordu şimdi. O da biraz utangaç görünüyordu.

"*Assez de cette eternelle voie Italienne,*" dedi Madame. "*Courage, courage au chemin d'Angleterne.*"

"*Assez de cette eternelle voix rauque,*"* dedi Ciccio, çevresine bakarak.

Madame hemen kendini toparladı.

"Benim verdiğim adı beğenmiyorlar. Size *Allay* demek istiyorlar!" dedi Alvina'ya. "İyi mi? Beğendiniz mi?"

"Çok iyi," dedi Alvina.

Gigi'nin, arkasından da ötekilerin niye kahkahalarla güldüklerini anlayamadı. Parlak, şaşkın gözleriyle bakınıp duruyordu. Yüzü azıcık pembeleşmişti ve yumuşacıktı, toy, genç görünüyordu.

(*) Bu diyalogda yolculukla ilgili olarak kelime oyunlarına başvuruyorlar.

"Allaye adıyla Natcha-Kee-Tawara kabilesine katılıyorsunuz. Öyle mi?"

"Evet!" dedi Alvina.

"Ve kabilenin kurallarına tamamen uyacaksınız. Kabul mü?"

"Evet."

"Öyleyse dinleyin." Madame siyah bir güvercin gibi gerindi, boğazını temizledi ve kara gözlerinden ok gibi bakışlar fırlattı.

"Biz bir kabile, bir ulus halkıyız. Tekrarlayın."

"Biz bir kabile, bir ulus halkıyız," diye tekrarladı Alvina.

"Hepiniz söyleyin," diye haykırdı Madame.

"Biz bir kabile, bir ulus halkıyız," diye bağırdılar, değişik şivelerle.

"İyi!" dedi Madame. "Hirondeller dışında bir ulus tanımıyoruz."

"Hirondeller dışında bir ulus tanımıyoruz," diye haykırdı sert erkek seslerinin korosu, neşeli ve alaylı.

"Hüronlar-Hirondeller, *kırlangıç* anlamına gelir," dedi Madame.

"Evet, biliyorum," dedi Alvina.

"Ya! Biliyorsunuz! İyi öyleyse! Hirondeller dışında ulus tanımıyoruz. HÜRON YASASINDAN BAŞKA YASA BİLMEYİZ!"

"Hüron yasasından başka yasa bilmeyiz!" diye cevapladılar, derin, alaycı bir şarkı halinde.

"KISHWEGIN DIŞINDA YASA KOYUCU TANIMAYIZ."

"Kishwegin dışında yasa koyucu tanımayız," dedi koro.

"KISHWEGIN'İN ÇADIRINDAN BAŞKA EVİMİZ YOKTUR."

"Kishwegin'in çadırından başka evimiz yoktur."

"NATCHA–KEE–TAWARA'NIN İYİLİĞİNDEN BAŞKASINI DÜŞÜNMEYİZ."

"Natcha-Kee-Tawara'nın iyiliğinden başkasını düşünmeyiz."

"BİZ HİRONDELLERİZ,"

"Biz Hirondelleriz,"

"BİZ KISHWEGIN'İZ,"

"Biz Kishwegin'iz,"

"BİZ MONDAGUA'YIZ,"

"Biz Mondagua'yız,"
"BİZ ATONQUOİS'YİZ,"
"Biz Atonquois'yiz"
"BİZ PACOHUILA'YIZ,"
"Biz Pacohuila'yız,"
"BİZ WALGATCHKA'YIZ,"
"Biz Walgatchka'yız,"
"BİZ ALLAYE'YİZ,"
"Biz Allaye'yiz."

"*La Musica* Pacohuila, *la musica*," diye haykırdı Madame; cezbeye kapılmışçasına ayağa fırladı.

Ciccio çabucak ayağa kalktı ve mandolinini kutusundan çıkardı.

"A- A- Ai- Aii- ya-" diye, uzun, ince bir çığlık attı Madame ve inleyen mandolinden de müzik başladı. Madame küçük ama yeğin bir dansa başladı. Bir eş çağırdı kendine ve tarantella narasını attı. Louis ceketini fırlatıp tarantella duruşunu aldı. Ciccio tarantellayı çaldı ve Madame ile Louis daracık yerde oynamaya başladılar.

"Bravo!.. Bravo!" diye haykırdı ötekiler, Madame yerine çöktüğü zaman. Elini öpmeye koşuştular. Birbirleri ardından gelip öptüler parmaklarını, o da hepsinin başlarını okşadı, biraz soluğu kesilmiş bir halde otururken. Ama Ciccio yaklaşmadı, mandolinini tıngırdatmaya devam etti. Alvina da yerinden kalkmadı.

"Pacohuila!" diye seslendi Madame, emreden bir tavırla. "Allaye! Gelin!"

Ciccio mandolinini bırakıp Madame'ın elini öpmeye gitti. Alvina da ilerledi. Madame elini uzattı. Öptü, Alvina. Madame elini Alvina'nın da başına koydu.

"Bu, Kızılderili kızı Allaye, Kishwegin'in kızı," dedi, Tawara tavrıyla.

"Peki, Allaye'nin yiğidi nerede, Kishwegin'in kızını kim tutuyor, yeni kızın güzel başı üstüne hangi Kırlangıç kanat geriyor?"

"Pacohuila!" dedi Louis.

"Pacohuila! Pacohuila! Pacohuila!" dedi ötekiler.

"Ger yumuşak kanatlarını, ger karanlık çatılı kanatlarını, Pacohuila," dedi Kishwegin ve gömleğiyle oturan Ciccio, büyük bir ciddiyetle kollarını açtı.

"Eğil, eğil, Allaye, Pacohuila'nın kanatlarının altına gir," dedi Kishwegin, Alvina'yı hafifçe omzundan iterek.

Alvina eğildi ve Pacohuila'nın sağ kolunun altına girdi.

"Kuş, yuvasına uçtu mu?" diye şarkı söyler gibi sordu Kishwegin.

"Kuş, yuvasına vardı," diye cevap verdi erkekler.

"Yuva sıcak mı?" diye sordu Kishwegin.

"Yuva sıcak."

"Erkek kuş eğiliyor mu?"

"Eğiliyor."

"Allaye'yi kim alıyor?"

"Pacohuila."

Ciccio nazikçe eğilip Alvina'yı ayağa kaldırdı.

"*C'est ça!*" dedi Madame, öperek Alvina'yı. "Evet, çocuklar, Sheffield polisi gelip kapımıza dayanmadan hepimiz çadırlarımıza çekilelim."

Ciccio, Alvina'yı gözlüyordu. Madame ona, genç kadını evine götürmesi için gizli, emreden bir işaret yaptı.

"Anahtarın yanında mı, Allaye?" dedi.

"Var mıydı anahtarım?" dedi Alvina.

Madame kurnazca gülümseyerek bir anahtar çıkardı.

"Hepinizin kapılarını Kishwegin açar," dedi. Sonra, biraz gösterişli bir hareketle anahtarı Ciccio'ya verdi. "Ona veriyorum. Olur mu?" diye ekledi, bilgiç, iğneli gülümsemesiyle.

Hafif hafif gülümseyen ve başını eğik tutan Ciccio anahtarı aldı. Alvina, ürkmüş gibi bakışlarını hepsinde dolaştırıyordu.

"Işığı da!" dedi Madame, bir cep feneri çıkarıp bir zafer havasıyla Ciccio'ya vererek. Alvina süzüyordu Ciccio'yu: Başının düz, güçlü omuzlarından aşağı nasıl eğildiğine, bunun güzelliğine, güçlü, öne eğik ensesine ve başının arkasına. Bir tür gözü kamaşmış boyun eğme duygusu uyandırıyordu onda, bu bilinmedik güzelliğin sersemleştirici etkisi.

"İyi geceler, Allaye! *Bonne nuit, fille des Tawara.*"* Madame öptü onu, kara, anlaşılmaz bakışlar fırlattı sonra da.

Bütün savaşçılar elini öptüler, derin bir saygıyla selamladılar. Sonra erkekler, bir şeyler mırıldanarak, Ciccio'nun elini sıktılar.

Şapkasını, ceketini giymedi, olduğu gibi geldi komşu eve, kapıyı açtı. Önde Alvina, arkada Ciccio, girdiler. Ciccio feneri yaktı. Kapıya geldikleri zaman Alvina döndü ve baktı ona. Yüzü seçilmiyordu, ama çok tuhaf ve güzeldi. Bu bilinmedik güzellikti Alvina'yı neredeyse öldüren.

"Gelmiyor musunuz?" dedi, titreyen bir sesle.

Siyah kaşları tuhaf, yarı sevinçli, yarı alaycı bir biçimde oynadı ve sessizce gülmeye başladı. Sonra yine başını salladı, aldırışsız, utkulu, yürekten güldü ona, esmer Güneyli. Alvina'nın içgüdüsü kendini savunmak oldu. Ve birden karanlıkta buldu kendini.

Göğüs geçirdi. O göğüs geçirirken Ciccio yumuşacık tutarak onu odadan içeri sokmuş, kapıyı kapatmıştı ve bir koluyla sarıyordu bir yandan. Ağır, adaleli egemenliği duydu. Böylece kolları arasına aldı Alvina'yı, güçlü, gizemli, dehşetliydi kopkoyu karanlığın içinde. Yine de o bilinmedik güzelliğin duygusu bir ağırlık gibi eziyordu onu. Güzelliğinin kapkara büyüsünden bir an kendini kurtarabilse serbest kalacaktı. Bir saniyecik çirkin görebilseydi onu, o zaman Alvina'yı böyle öldüremeyecek ve kölesi yapamayacaktı. Ama bozulmadı hiç karanlığının ve ölçülmemiş yakışıklılığının büyüsü. Ve öldürdü onu. Öylece sardı sarmaladı ve öldürdü onu. Neler çektiğini hiç kimse anlatamaz; yine de her zaman, o pırıl pırıl karanlık güzelliği, dayanılmazdır.

Sonradan yüzünü onun göğsüne bastıra bastıra ağladığında, bir çocuk tutar gibi tuttu kollarının arasında, ama hiç umursamadı ve Alvina karanlığın içinde gülümsediğini sezdi. Kapkaranlıktı ve biliyordu gülümsediğini ve neredeyse isterik bir hal aldı. Ama o sadece öptü onu, gülümsemesi derinleşip bir gülüş oldu: sessiz ve görünmez ama duyulabilir bir gülüş, alıp Alvi-

(*) (Fr.) İyi geceler, Tawaraların kızı – e.n.

na'yı bir kez daha götürürken. Kendine köle etmeye kararlıydı, biliyordu Alvina. Ve bir dalga gibi üstüne çullanıyor, soluğunu kesiyordu. Ve Alvina da dövüşebilirdi, karanlık, dolgun yakışıklılığının bilinci bir zehir gibi uyuşturmasaydı her yerini. Böylece Ciccio'nun tutkusu içinde soluk soluğa oradan oraya çarpıldı.

Sabahleyin ortalık ağarınca Ciccio dönüp uzun kara kirpiklerinin arasından uzun, sürekli, zalim, hafifçe gülümser bir bakışla baktı ona, sanki hâlâ hayatta olup olmadığını görmek ister gibi süzdü. O da ona baktı, gözleri ağırlaşmış, yarı boyun eğmiş olarak. Ciccio hafifçe gülümsedi ona, kalktı, gitti yanından. Alvina duvara döndü, yenilgiyi duyarak. Yine de ölesiye yenilmemişti: Aşkının şu ölümcül uyuşukluğu olmasa, kaçabilirdi ondan. Ama kıpırtısız yatıyordu, zehirlenmiş gibi. Kölesi yapmak istiyordu onu.

Kahvaltı için Natcha-Kee-Tawaraların yanına gittiğinde kendisini beklediklerini gördü. Biraz zayıf ve çaresizdi görünüşü ve şaşkın gözleri ağladığını belli ediyordu.

"Gel, Tawaraların kızı," dedi Madame. "Seni bekliyorduk. Günaydın ve mutluluk, hmm? Bak, bu senin armağan günün."

Madame gülümseyerek Alvina'yı yerine götürdü. Tabağının yanında bir demet menekşe, bir demet karanfil, bir çift nefis boncuk mokasen, konçları tüylerle süslü bir çift ince geyik derisi eldiven vardı. Mokasenler Kishwegin'dendi, eldivenler Mondagua'dan, karanfiller Atonquois'dan ve menekşeler de Walgatchka'dan: Hepsinin yanında, küçük kartlarda, *Tawaraların kızı, Allaye için* yazılıydı.

"Pacohuila'nın armağanını biliyorsun," dedi Madame, gülümseyerek. "Pacohuila'nın kardeşleri senin de kardeşlerindir."

Hepsi teker teker yanına gelerek elini tuttular ve parmaklarını alınlarına değdirdiler, sırayla:

"Ben senin kardeşin Mondagua'yım, Allaye!"

"Ben senin kardeşin Atonquois'yim, Allaye!"

"Ben senin kardeşin Walgatchka'yım, Allaye!" dediler. En son kardeşi olduğunu söyleyen de Geoffrey'di, iri, sevgi dolu gözlerle bakıyordu ona. Alvina nerede olduğunu merak ederek,

biraz donukça gülümsüyordu. Her şey çok ciddi yapılıyordu. Hepsi alay mıydı, rol müydü? Acı acı ağlamak istedi.

Bu sırada Madame, her zaman kendi eliyle yaptığı kahveyle geldi ve kahvaltıya oturdular. Ciccio, Alvina'nın sağındaydı ama ona bakmaktan ya da konuşmaktan kaçınıyor gibiydi. Hep karşısına bakıyordu, Gigi'ye, yarı iddialı, bilen gözlerle ve hep Gigi ile konuşuyordu. Sesinin gırtlaktan gelme, zengin, dalgalı niteliğine dayanamıyordu Alvina, çok korkunç geliyordu. Üstelik Fransızca konuşuyordu; iki adam sözü edilmez birtakım şeyler alıp verir gibiydiler. Öyle ki Alvina, bütün istekliliğine, boyun eğmişliğine karşın, ciddi olarak alındı. Yemeği bitirir bitirmez masadan kalktı. İçten içe, Ciccio'nun kendisiyle herkesin önünde ilgilenmesini, onu tanımasını istiyordu ve Ciccio yapmıyordu bunları. Kendi evine, kendi odasına döndü; ortalığı toplamak, ev sahibesinin odaya girmesini önlemek istiyordu. Biraz da Ciccio'nun gelip konuşmasını bekliyordu.

Leğende bir şey yıkarken, ev sahibesi kapıyı vurup geldi. Kaba saba, bira düşkünü olduğu izlenimini veren, sevimsiz bir Yorkshireliydi.

"Ha, yatağını da yapmışın demek!"

"Evet," dedi Alvina. "Bütün işleri yaptım."

"Ya, gördüm, gördüm. Çalışkansın."

Alvina cevap vermedi.

"Galiba çamaşırını kendin yıkıyorsun."

Alvina yine cevap vermedi.

"Arka bahçeye asabilirsin."

"Burada da kurur," dedi Alvina.

"Burada pek kurumaz. Bitince bize gönder. Belki acelesi vardır. Ben kurutuveririm mutfakta. Biraz bir şey içmez misin?"

"Hayır," dedi Alvina. "Hoşlanmam."

"Hoşlandığın şişedekinden az daha sert. Neyse, sen de kurdunu dökeceksin elbet. Haydi söylesene, hangisi? Çıkarken şöyle bir gözüme ilişti ama hangisi olduğunu anlamadım. Eh, yazık, bir şey içmek istemiyorsun. Açık renk saçlısı mı, en uzun boylusu mu?"

"Hayır," dedi Alvina. "En esmeri."

"Haa! Eh, o da fena sayılmaz. Madame meraklıdır sanıyordum. Sizden biraz daha fazla para alacağım. Ben de biraz kazanmalıyım. *Ben* de genel olarak meraklıyımdır. Öyle giren çıkan belli değil, hoşuma gitmez. Söz olur. Ama siz çok uslu görünüyorsunuz. Tamam mı, bir çeyrek fazla isterim, yoksa olmaz, tamam mı? O kadar ileri gitmek yok bu evde yani."

Kırmızı yüzlü ve ekşi, duruyordu kapı aralığında. Alvina sessizce bir yarım pound verdi.

"Yok, bu fazla," dedi kadın, "yarısını verseniz yetişir. Beş şilin bol bol yeter, kızım. Ben sizden öyle fazla şey istemiyorum, ben yapmam öyle şey. Ama işte, biraz da görünüşü kurtarmak gerek. Canım işte, ihtiyat meselesi!"

"Beş şilinim yok," dedi Alvina.

"Yok mu? İyi ya, bugün iki buçuk verirsin, yarın da ötekini. O da yeter, Allah razı olsun. Açık yüreklilik o yapmacık namusluluk numarasından daha iyi. Bence öyle. Çok daha iyi. Sende iş var, kızım, sende iş var."

Uykulu ev sahibesi bunları söyleyerek gitti.

Alvina'nın bunu önemsemesi gerekirdi. Ama aldırmadı. Aynasına bakıp güldü bile. Beynini tek uğraştıran, Ciccio'nun niçin kendisiyle ilgilenmediğiydi. Gerçekten, şimdi gelip konuşmasını bekliyordu. Oysa bir bilseydi, böyle bir niyetten ne kadar uzak olduğunu!

Onun için isteksiz isteksiz oyalandı pencerede; eğri büğrü sokağı seyretti, ev sahibesinin pis önlüğüyle bir içki şişesini aklınca örterek siyah asfalt kaldırımda hızlı hızlı yürüdüğünü gördü. Kadının köşedeki meyhaneye girişini izledi. Sonra Ciccio'yu gördü, sarı bisikletinde kamburunu çıkararak oturmuş, Gigi ile güç ve tehlikeli bir gezintiye çıkıyordu.

Bundan sonra da oyalandı o pis odada. Madame'ın beklediğini seziyordu. Ama durgun, zayıftı, konuşacak durumda değildi. Sonunda, Madame'ı gerçekten gücendirmekten korktuğu için gitti.

Kapıyı Max açtı.

"Ah!" dedi. "Gelebildiniz. Biz de sizi merak etmiştik."

"Teşekkür ederim," dedi, iki bisikletin hâlâ durduğu kirli hole girerken.

"Madame mutfakta," dedi Max.

Madame kocaman bir beyaz önlük takmış, haşlamadan önce bir tavuğu limonla ovuyordu.

"Ah!" dedi. Madame. "Demek geldiniz! Çıktım, alışverişi yaptım, yemek hazırlamaya başladım bile. Evet, yardım edebilirsiniz. Pırasaları yıkayabilir misiniz? Evet? Bütün kumlar temizlenecek. Size bırakayım mı o halde?"

Madame genellikle sabahları mutfağı yalnız başına kullanırdı. Ev sahibesini ya kapı dışarı eder ya da yamak yerine kullanırdı. Çünkü Madame obur değildi ama boğazına da düşkündü. Zayıflık göstermekte kendini hoş gördüğü bir konu varsa, o da yemekti. İyi bir sofraya bayılırdı. Bu yüzden Tawaralar olabilecekleri kadar tutumlu olamıyorlardı. Titiz, öfkeli, zorba bir aşçıydı. Basit bir yemek pişirmeyi pekâlâ bilen Alvina, Madame'ın isteklerinden alındı. Pırasanın yeşilini ters çevirip bir kum taneciğini, yatakta pire kovalar gibi, beyazına kadar kovalayan Madame, Alvina'ya fazla geldi.

"Korkarım sizi memnun edecek kadar titiz olamayacağım," dedi. "Başka bir şey yapamaz mıyım size yardım etmek için?"

"Benim için? Benim için herhangi bir şey yapılmasına ihtiyacım yok. Ama gençler için... Evet, şimdi gösteririm."

Alvina'yı yukarı kata, kendi odasına götürdü ve Kızılderililerden birinin, kenarları tüylü ince deri pantolonlarından birini verdi. Dikişlerden biri atmıştı. Madame, Alvina'ya bir bezle balmumu sıvanmış tire verdi.

"Gigi'nin bu eşyalarının derisi çok iyi değil," dedi. "Kötü yapılmış. Bakın, işte böyle." Alvina'ya pantolonun başka bir onarılmış yerini gösterdi. "Önlüğünüzü çıkarmayın. Hafta sonu başka giyecekler getirmelisiniz, yoksa bu güzelim vual berbat olur. Pırlantalarınızı nerede bıraktınız? Ne? Odanızda mı? Kilitli mi? Aman Allahım!" Madame sarardı ve alev saçarak baktı Alvina'ya. "Bir çalınırlarsa!" diye haykırdı. "Ay, bayılacak gibi oldum işitince!" Soluğunu toplayıp başını salladı. "Çalınmadılarsa, ermişlerinize dua edin. Haydi, koşun, koşun!"

Ve resmen ayağını da yere vurdu Madame.

"Neyiniz var neyiniz yoksa getirin bana, değerli olan *her* şeyi. Ben kilitleyeceğim. *Nasıl* olur da..."

Alvina bir koşu odasına gitti. Neyse ki her şeyi yerli yerindeydi. Hepsini getirdi Madame'a: Madame sevgiyle okşadı hazineleri.

"İstediğiniz şeyi benden alırsınız," dedi.

Nasıl da merakla inceliyordu yakut broşu.

"İsterseniz alın onu, Madame," dedi Alvina.

"Nasıl yani?"

"Hoşunuza gidiyorsa o broşu size vereyim."

"Bana vermek... bunu!" diye haykırdı Madame, yüzü kıpkırmızı kesildi. Sonra sesi ağlamaklı oldu. "Yok... yok. Alamam! Almam. Veremezsiniz böyle bir şeyi."

"Önemli değil," dedi Alvina. "Alın istiyorsanız, gerçekten."

"Ah, yok, yok! Alamam. Çok güzel bir şey. Bin frankın üstünde olmalı değeri çünkü sahici."

"Sahici olduğunu biliyorum," dedi Alvina. "Madem hoşunuza gidiyor, alın."

"Ah, alamam! Alamam!"

"Evet, alın."

"Güzelim kırmızı taş! Antika mücevher, antika mücevher! Gerçekten mi veriyorsunuz bana?"

"Evet, vermek istiyorum."

"Çok soylu bir yüreğiniz var." Madame boynuna sarılıp öptü onu. Alvina gayet soğukkanlıydı. Madame son bir kez daha baktıktan sonra mücevherleri kaldırdı.

"Tavuk," dedi, "çok hızlı kaynamamalı."

Sonunda Alvina da yemeğe çağırıldı. Gençler masaya oturmuşlardı. Genç erkeklerin genellikle konuştuğu gibi, yani pek ilginç olmayan bir biçimde konuşuyorlardı. Yemekten sonra Ciccio oturup mandolin çalmaya başladı. Uzun uzun titretiyordu telleri.

"Gidip biraz şehri gezeceğim," dedi Alvina.

"Kim gelecek sizinle?" diye sordu Madame.

"Siz gelmezseniz yalnız gideceğim, Madame," dedi Alvina.

"Ah, ne yazık ki ben gelemem. Gelemem. Sahi yalnız mı çıkacaksınız?"

"Evet, kadın dükkânlarına gitmek istiyorum," dedi Alvina.

"İstiyorsunuz! İyi öyleyse! Herhalde çaya dönersiniz, hım?"

Alvina çıkar çıkmaz Ciccio mandolinini kaldırıp bir sigara yaktı. Biraz sonra Geoffrey'yi çağırdı ve iki genç sokağa fırladılar. Rotherhampton Broadway'de bir kumaşçı dükkânından çıkan Alvina onları kaldırımda dururken gördü. Yanı sıra yürümeye koyuldular. Onun için kadın çamaşırı satan bir dükkâna girip onları dışarıda bıraktı. İçeride çok oyalanmaya baktı. Ama çıktığında hâlâ oradaydılar. Sonsuz bir bekleme sabırları vardı.

"Gidersiniz diye düşünmüştüm," dedi.

"Acelemiz yok," dedi Ciccio, sonra da, sanki böyle bir hakkı varmış gibi, paketleri aldı elinden. Siyah şapkasının kenarını gözünün üstüne indirmesi, ceketindeki bel yerinin belirginliği, sokakta yürürken sigara içmesi sinirine dokunuyordu. Ama sinire dokunmakla değişeceği yoktu. Yarı onunla, yarı değilmiş gibi yanı sıra yürüyordu: İllet bir şey.

Dükkânlarda elinden geldiği kadar fazla zaman harcadı, sonra tramvaya binip eve döndüler. Gigi'nin eli pantolon cebinde para ararken Ciccio elini uzatıp Gigi'nin elini tuttu ve üçünün biletini aldı. Sonra da, paralar ödenince, sevecen ama bayağı bir zafer havasıyla, arkadaşının omzuna sarıldı. Alvina'nın yüzünden düşen bin parçaydı.

Onunla konuşmaya, gözüne girmeye çalıştılar, hiç yüz vermiyordu. Buz gibi bir nezaketle konuşuyordu. Çay zamanı, çay sonrası zamanı da böyle geçti. Tiyatroda gösteri biraz mekanik oldu ve sonra evde, bira ve haşlanmış domuz etiyle akşam yemeği göreneksel biçimde neşeli bir olaydı. Madame bile Alvina'dan biraz korkuyordu bu akşam.

"Yorgunum, bu gece erken yatacağım," dedi Alvina.

"Evet, galiba hep yorgunuz," dedi Madame.

"Niye öyle?" diye, metafizik bir tonla sordu Max. "Niye birbiri ardınca iki neşeli gece geçmez hiç?"

"Max, bira seni çok başarılı bir komedyen yapıyor," dedi Madame. Alvina kalktı.

"Lütfen kalkmayın," dedi ötekilere. "Anahtarım var, önümü de görebiliyorum," dedi. "Hepinize iyi geceler."

ş"Lütfen gelmeyin," dedi sokak kapısında. Ama inatla o da çıktı sokağa. Kapıya kadar geldi.

"El fenerini getirdiniz mi?" dedi Alvina. "Merdiven çok karanlık."

Baktı, feneri almak için döner gibi oldu. Alvina çabucak kapıyı açıp içeri süzüldü ve kapıyı da pattadak kapattı burnuna. Ciccio bir süre kapıya bakakaldı, dümdüz burnuna bir çirkinlik tırmanıp yerleşti. Sonra o da evine girdi.

Alvina hemen yattı ve rahat uyudu. Ertesi gün gene o buz gibi nezaketi elden bırakmadı. Natcha-Kee-Tawaralar ne yapacaklarını biraz şaşırmışlardı. Pişmiş aşa soğuk su katıyordu. Sinirlendiriyordu onları. O akşam –cumaydı– Ciccio eve kadar götürmek için yerinden kalkmadı. Kalkıp gidince rahatladıklarının da farkındaydı.

Bu, hoşuna gitmedi. Ertesi gün cumartesiydi, haftanın son ve en büyük gecesi. Gene trup içinde bir yabancı olarak kaldı. Kabile eski birliğini kurmuştu. O dıştan gelme biri, araya sıkışmaya çalışan bir yabancıydı. Ciccio bakmıyordu bile yüzüne, yana dönük yanağını gösteriyordu sadece; ve nasılsa alaya, çirkin bir görünüşü vardı bu yanağın.

"Yarın Woodhouse'a gidecek misiniz?" diye sordu Madame, biraz soğuk. Artık hiçbiri ona Allaye demiyordu.

"Birkaç eşya getirsem iyi olacak, değil mi?" dedi Alvina.

"Evet, bizimle kalmayı düşünüyorsanız."

Tokat gibi bir sözdü bu. Ama:

"Öyle istiyorum," dedi.

"Evet! O haldeyarın Woodhouse'a gidersiniz. Pazartesi sabahı da Mansfield'a gelirsiniz, olur mu? Böyle olsun mu? Woodhouse'da bir gece kalırsınız?"

Alvina hızla düşündü: "Bensiz bir akşam geçirmek istiyorlar." Birden onuruna dokundu bu durum. Neredeyse kesecekti her şeyi: "Woodhouse'dan hiç dönmeyebilirim," diyerek. Ama dilini tuttu.

Ne de olsa, bayağı insanlardı bunlar. Aslında sevinmeliydi-

ler yanlarında olmasına. Madame nasıl da kapmıştı o broşu! Şu Ciccio da az yontulmamış bir herif değildi. Aslında, aşağılıyordu kendini utanç verici bir biçimde onlarla sürterek, bu bayağı, pis odalarda kalarak. Ne de olsa, böyle yetişmemişti. Yalnız ahlak konusunda değil, bütün hayatta düşük standartları vardı, dehşetli düşük. Bu çeşit standartlara uymakla bayağı alçaltmıştı kendini. Annesini, Miss Frost'u gözünde canlandırdı: Hanımefendiydiler, soylu kadınlardı ikisi de. Ne hale getirmişti kendini!

Neyse ki, gittiği yerden geri dönecek zamanı vardı. Kendini vermemişti. Ciccio'ya vermişti sadece. Onu düşününce yüreği kavruldu, biraz öfke ve utançla ve heyhat, biraz da yadsınmaz ve doymamış aşkla. Kendini nasıl dizginlerse dizginlesin, yüreği yanıyordu ve ona bakmak istiyordu, onun da kendisiyle ilgilenmesini istiyordu. İçgüdüsü, Ciccio'nun onu tamamen unutabileceğini söylüyordu. Odasına mutsuz bir kadın olarak döndü, utançla özlem arasında gidip gelerek sabaha kadar ağladı, yatağında döndü durdu.

ONUNCU BÖLÜM

Manchester House Çöküyor

Alvina, arınmış ve istekli uyandı. Saçını tararken Ciccio'nun mandolininin genizden gelir gibi, iniltili sesini işitti. Evlerin arka bahçelerine bakınca o kargaşalık içinde arka avluda, gömleğiyle, başı açık, bir sandıkta oturan ve ağlayan mandolini çalan Ciccio'yu gördü. Sıcak bir sabah değildi, ama biraz güneş ışığı vardı. Rüzgâr ya da yağmur olmadıkça Ciccio'nun soğuğa aldırış etmediğine dikkat etmişti. Alvina'nın hiç bilmediği, çılgınca özlem dolu Napoliten şarkıları çalıyordu. Ama, sadece bir kısmını görebildiği halde, başını görünce nöbetler halinde gelip giden o çekim gücüne yine yakalandı. Uzaklığı, Güneyliliği, kadifemsi ve koyu bir şeydi. Kolaylıkla onu büsbütün yitirebilirdi. Kıl payıyla yok olmaya bırakabilirdi.

Acele acele indi aşağı. Kapıyı Geoffrey açtı. Alvina, aydınlık bir gülüşle gülüverdi ona, büyülü bir değişim geçirmiş gibi.

"Ciccio'nun çaldığını işittim," dedi.

Geoffrey'in biraz kalınca dudakları bir gülümseyişle yayıldı, başıyla da arka tarafı gösterdi. Arkadaşının aşk özlemi çektiğini anlatmak ister gibi uzun uzun, içten bir bakışla Alvina'nın gözlerinin içine baktı.

"Yanına gideyim mi?" dedi Alvina.

Geoffrey iri elini Alvina'nın omzuna koydu bir an, gözleri-

ne baktı, sonra başını salladı. Geniş omuzlu bir adamdı, renkli, yakışıklı bir yüzü vardı. Davranışları, ağır, ebedi, hatta biraz da gizemli Alp öküzünü andırıyordu. Bu öküz gözlerinin derin, gizemli bakışı Alvina'yı irkiltti. Kaşlarının tuhaf yayı bir an için insanlık dışı görünmüştü gözüne. Ürkerek gülümsedi ona. Ama o sadece başını eğdi ve ağır eliyle omzundan Ciccio'ya doğru itti hafifçe.

Arka avluya çıkınca o ani, aydınlık gülümseyişle dosdoğru gülümsedi Ciccio'ya. Mandolini çalan eli titreyerek durdu. Bir anlık bir bilgi yenilemesiyle baktı Alvina'ya. Ama Alvina'nın içi çekilir gibi oldu, kapkara gözlerinin uzun, anlaşılmaz bakışı karşısında. Epey kızıyordu ona. Yine de, elbisesi değecek kadar sokuldu yanına. Ciccio hâlâ, o ağır, konuşmayan bakışla, ezmek ister gibi bakıyordu ona: Bazı planlar yaparak onu gözetleyen bir yaratık gibiydi. Alvina, kuru bir yaban üzümü de olan simsiyah bahçeye yan yan baktı.

"Benimle Woodhouse'a gelir misin?" dedi.

Başını yeniden çevirip kendisine bakıncaya kadar cevap vermedi Ciccio.

"Woodhouse'a mı?" dedi, süzerek, araştırarak.

"Evet," dedi Alvina, dudakları biraz beyazlaşmıştı.

Ve o ebedi zafer gülümseyişinin ağzının kıyısında yavaş yavaş büyüdüğünü gördü yine. Elini uzatıp ağzını örtmek geldi içinden. Kapkara kirpikleri, kaşlarıyla sarıya çalan gözlerini tercih ediyordu. Gözleri, kedinin kuşa baktığı gibi bakıyordu ona, ama o beyaz yırtıcı ışıltı yoktu. Gözlerinde bir güneş sıcaklığı vardı, derinliği ölçülmez, derinleşen kara bir kuyu gibi bir şey. Ama Alvina'ya sevimli geliyordu bu.

"Gelir misin?" diye tekrarladı.

Gözleri kabul ettiğini itirafa başlamıştı bile. Dosdoğru bir cevap vermek istemezmiş gibi başını yana çevirdi.

"Evet," dedi.

"Bana bir şey çal," dedi Alvina, heyecanla.

Başını kaldırıp baktı, başını hafifçe salladı.

"Evet, haydi," dedi Alvina, bakışı karşılayarak.

Başını mandoline eğdi, birdenbire, kafadan gelen, hafif, kısık

bir sesle Napoliten bir şarkı söylemeye başladı. Dudakları oynamaya başlar başlamaz başını kaldırdı ve tuhaf, şakacı bir okşayışla dimdik yüzüne baktı, mandolinin titrek tınlaması onun sesini bastırıyordu. Sesi, ateşten bir iplik gibi nüfuz etti Alvina'nın içine, acıtarak, ama nefis bir duyguyla. Sesinin tiz ipliği. Gırtlağında âdemelmasının oynadığını görüyordu, başını kaldırıp bakarken kirpikleri arasından, kaşları da hafifçe yukarı kalkmıştı. İşte bu garip sfenks, şarkı söylüyordu yine ve Alvina da pençeleri arasındaydı! O gücün altında eriyecek gibi oldu.

Madame yetişip kurtardı:

"Ne o, kahvaltıdan önce serenat mı! Amma kuvvetli mideleriniz var ikinizin de. Jambonlu yumurta yemek daha yerinde olmaz mı? Haydi gelin, almadınız mı kokusunu?"

Ciccio mandolini bırakıp başını yana çevirirken yüzünden bir küçümseme ve alay ışıltısı geçti.

"Ben serenadı tercih ediyorum," dedi Alvina. "Jambonlu yumurtayı daha önce çok yedim."

"Tercih ediyorsunuz, *hein?* Eh, her zaman etmezsiniz. Şimdi jambonlu yumurtayı yemelisiniz. Evet? Öyle değil mi?"

Ciccio ayağa kalktı, orada olsa Gigi'ye bakacağı gibi baktı Alvina'ya. Gözleri Madame hakkında söylenmez şeyler söylüyordu. Alvina ansızın bir gülüş ışıldattı. Ciccio'nun yüzünü de keyifli, yarı alaycı bir gülümseme kapladı.

Madame'ın arkasından eve girdiler. Alvina önden giderken parmaklarının boynunu okşadığını, sonra yumuşak bir dokunuşla sırtı boyunca aşağı kaydığını duydu. Görünmeyen bir yaratık pençesiyle sırtını sıvazlamış gibi irkildi, dönüp arkasına bakınca Ciccio'nun yaramaz yüzünü gördü.

"Şimdi, bence," dedi Madame, "bugün hepimiz aynı trene binelim. Great Central'dan birlikte kavşağa kadar gideriz. Sonra sen, Allaye, Knarborough'ya devam edersin, biz de yarın sabaha kadar seni uğurlarız. Pek fazla zamanımız da kalmadı."

"Ben Woodhouse'a gidiyorum," dedi Ciccio, Fransızca.

"Sen de mi! Trenle mi, bisikletle mi?"

"Tren," dedi Ciccio.

"O kadar para?.."

Ciccio hafifçe omuz silkti.

Kahvaltıdan sonra Alvina da odasına dönünce Geoffrey arka bahçeye çıktı, bisikletlerin yanına geldi.

"Cic," dedi, "ben de seninle Woodhouse'a gelmek istiyorum. Gel seninle bisikletle gidelim."

Ciccio başını salladı.

"Ben *onunla,* trende gidiyorum," dedi.

Geoffrey derin bir öfkeyle karardı.

"Görmek istiyorum, nasıl bir yer, *chez elle!*" dedi.

"*Kendisine* sor," dedi Ciccio.

Geoffrey dik dik baktı ona.

"Beni terk ediyorsun demek," dedi. "Ben de görmek istiyorum orayı."

"*Kendisine* söyle," diye tekrarladı Ciccio. "Sonra bisikletle gel."

"Beni bırakıyorsun," diye mırıldandı Geoffrey.

Ciccio arkadaşının geniş yanağına dokundu, sevgiyle gülümsedi.

"Seni bırakmıyorum Gigi. Senden öğüt istedim. Git, dedin. Ama gel. Ona sor, sonra gel. Bisikletle gel, hı? Ona sor! Haydi! Git sor ona."

Kapı vurulunca şaşırdı Alvina, sonra Gigi'nin yabancı şiveli sesini duydu.

"Miss Houghton, çantanızı alayım."

Şaşkın şaşkın kapıyı açtı. Hazırdı.

"İşte orada," dedi, gülümseyerek ona.

Ama öteki tehlikeli bir güçle yüklü, kuvvetli bir öküz gibi dikildi karşısına. Alvina'nın gülümsemesi yüreğine su serpmişti.

"A-ah, Allaye," dedi, "bana bir şey söyle."

"Ne?" diye güldü Alvina.

"Woodhouse'a gelebilir miyim?"

"Ne zaman?"

"Bugün, bisikletle gelebilir miyim, çaya, hım? Evinize, sizinle ve Ciccio'yla çay içmeye? Hm?"

Şüpheci, yarı somurtuk bir gülümseme vardı yüzünde.

"Tabii!" dedi Alvina.

İri, lacivert gözleriyle baktı ona.

"Sahi mi?" dedi, kocaman elini uzatarak.

Alvina sevinçle el sıkıştı onunla.

"Tabii sahi," dedi. "Çok sevinirim."

"İyi," dedi, kalın dudaklarında geniş bir gülümsemeyle. İri gözleriyle meraklı meraklı bakıp duruyordu bir yandan da.

"Ciccio, iyi bir çocuk, değil mi?" dedi.

"Öyle mi?" diye güldü Alvina.

"A-ha!" Gigi ciddi ciddi başını salladı. "Çok iyidir!" Gözleri öyle ciddileşmişti ki Alvina güldü. O da güldü ve bir sabun köpüğünü tutar gibi kaldırdı bavulunu.

"Hey, Cic!.." dedi, Ciccio'yu sokakta görünce. "*Sommes d'accord.*"

"*Ben!*" dedi Ciccio, bavulu almak için elini uzattı. "*Donne.*"

"*Ne-ne,*" dedi Gigi, omuz silkerek.

Alvina o pazar sabahı, yeni ve kalabalık istasyonda, tiyatro trubunun bir üyesi olarak yer aldı. Tuhaf bir yaşantıydı. Göz çıkarırcasına bir tiyatro trubuydular; bu dünyanın dışından insanlar. Madame, kara gözleriyle benekli tülünün arkasından oraya buraya ok gibi bakışlar atıyor ve mesleğinin verdiği göze görünür serinkanlılıkla peronda duruyordu. Üstündeki kırmızı Natcha-Kee-Tawara kelimelerinin mistik bir hava verdiği büyük siyah bir sandıkla peronun alt tarafındaki dekorlar arasında Max uzun adımlar atarak gidip geliyordu. Louis bilet kuyruğuna girmiş, Gigi ile Ciccio da bisikletleri getiriyorlardı. Onlar da başlı başına yola çıkmak üzere bir tren gibiydiler; meşgul, heyecanlı, neşeli, ve tuhaf bir biçimde herkesten ayrı, serseri.

Alvina yarı açık kitapçıya doğru yürüdü. Onunla ötekiler arasında Geoffrey bir anıt gibi duruyordu. Ona baktı.

"Kaçta gelirsiniz?" dedi.

Geniş geniş, dostça gülümsedi Geoffrey.

"Oraya mı, kaçta? Ha?" Gözlerini devirip bir hesap yaptı. "Dörtte," dedi.

"Tam bizim oraya varış saatimiz," dedi Alvina.

Bilgiççe baktı ve başını salladı Geoffrey.

Trende neşeleri yerindeydi. Erkekler sigara içiyor, külünü yere silkiyorlardı. Madame bütün yolcuları mesleki bir merakla gözden geçiriyordu. Max, *Lloyds* gazetesini okuyor, bazı yazıları Louis'e gösteriyor, o da Max'ın omzunun üstünden eğilerek okuyordu. Ciccio birden Geoffrey'in bacağını dürttü ve gülerek yüzüne baktı. Kavşağa varıncaya kadar böyle gitti. Ondan sonra, sanki ebediyen ayrılıyorlarmış gibi, öpüşüp vedalaşmaya başladılar. Louis bara koştu ve küçük çöreklerle, portakal sularıyla döndü. Madame, Alvina'ya çikolata armağan etti. Hep birden bağırdılar arkalarından: "Güle güle, güle güle, Allaye! Güle güle Ciccio! *Bon voyage*. İyi tatiller, ikinize de."

Böylece Alvina, Ciccio ile birlikte Knarborough ekspresine bindi.

"Hepsini de seviyorum," dedi.

Ciccio ağzını aralayarak başını aşağı yukarı salladı. Bu hareketinden, onları nasıl sevdiğini, kendi tarzında, nasıl duygusal olduğunu anladı. O da hepsini çok seviyordu. Alvina elini uzattı, onun eline verdi. Bir kez sıktı Ciccio, fiziksel anlaşmayı göstermek için, sonra hiçbir şey olmamışçasına bıraktı. Vagonda yanlarında başkaları da vardı. Elinin o bir anlık sıkışının güzelliğini duymaktan kendini alamadı Alvina.

Böylece, Knarborough'ya kadar, pazar sabahı manzarasının yanları sıra kayışını seyrettiler. Şehirde küçük bir lokantaya girdiler. Saat birdi.

"Böyle yolculuk yapmamız tuhaf değil mi?" dedi Alvina, karşılıklı oturunca.

Ciccio gözlerinin içine bakarak gülümsedi.

"Tuhaf mı geliyor?" dedi, dişlerini azıcık göstererek.

"Sence öyle değil mi?" diye sordu.

Hafifçe, alaycı alaycı güldü.

"Seni bu kadar sevmeye zor dayanıyorum," dedi Alvina, sesi titreyerek, patateslerin arasından.

Ciccio hemen çevresine baktı, işiten, dinleyen biri var mı diye. Olsa çok içerleyecekti. Ama yakında kimseler yoktu. Küçücük masanın altında Alvina'nın dizlerini iki dizi arasına kıstırdı, ağır ağır, dehşetli güçlü bir sıkışla sıktı bacakla-

rını. Alvina çaresizce elini ona doğru uzattı masanın üstünden. Bir an için avucunun içine aldı elini Ciccio, sonra yokmuş gibi bıraktı. Ama dizleri hâlâ onun dizlerinin güçlü, diri ezişi altındaydı.

"Ye!" dedi ona, gülümseyerek tabağını gösterdi. Ve bıraktı bacaklarını.

Woodhouse'a tramvayla gitmeye karar verdiler. Bir saatlik yoldu. İkinci katta, koyu sigara dumanının içinde otururken Ciccio yine çekingendi. Kabuğuna çekilmişti, besbelli esmer bir yabancıydı. Alvina yanında otururken Lumley'deki zencinin karısını hatırladı. O kadının soğuk duruşunu anlıyordu. Kendisi de, yanında oturan adam yüzünden, öyle bir yabancı gibiydi. Yabancı! Hem de sevinçliydi yabancı olduğundan. Ciccio'nun esmer, küçümsenen yabancı doğasına dört elle sarıldı. Sevdi, tapındı ona, dıştaki bütün dünyaya meydan okudu. Esmerliğiyle oturuyordu yanında, kendini çekmiş, bu Kuzeyli endüstriyel insanlar arasında varsayılan aşağılıklığının ezikliğini duyarak. Alvina da onunla, onun yanındaydı, kendi insanlarının dışında.

Tramvayda bile tanıdıklar vardı. Selamlarını cevaplamıştı ama o kadar uzaktı ki tavrı, dönüp dönüp ona ve Ciccio'ya bakıyorlardı. Ama üstüne varmadılar. Aralarındaki kopma kesinleşmişti, kesinleştiren de Alvina'nın iradesiydi.

Böylece endüstriyel tepelik bölgenin inişlerini çıkışlarını aşarak Woodhouse'a yaklaştılar. Throttle-Ha'penny'nin yıkıntılarını geçerken Alvina duygusuzca bakıyordu. Knarborough yoluna girdiler. Birkaç Woodhouselu genç, pazar kılıklarıyla piyasaya çıkmıştı. Tanıyordu hepsini. Lizzie Bates'in tilki kürkü, Fanny Clough'ın leylaki kostümü, Mrs. Smitham'ın tüylü şapkası. Hepsini tanıyordu. Kaçınılmaz bir biçimde o eski Woodhouse duygusu içine sızmaya başladı. Ciccio'dan biraz utandığı için görünmemelerine seviniyordu. O an, Ciccio orada olmasın istiyordu. İnme zamanı yaklaşınca kuşkuyla ileri geri bakınmaya başladı, daha az kalabalık bir durak seçmek için. Ama sonra havaya savurdu çekingenliğini, yanında çantasını taşıyan Ciccio ile indi tramvaydan, pa-

zar öğle sonrası kalabalığına karıştı. Herkesin gözünün kendilerinde olduğunu biliyordu.

Manchester House'a geldiler. Miss Pinnegar, Alvina'yı bekliyordu, ama daha geç, trenle geleceğini sanıyordu. Uyumuştu, kapıyı çalıp uyandırdılar. Yanakları biraz pörsük, biraz yalnız, biraz da sinirli bir durumda açtı kapıyı.

"İki kişi geleceğinizi bilmiyordum," dedi. "Hoş geldin evine."

"Öyle mi?" dedi Alvina, öperek onu. "Ciccio bavulumu taşımak için geldi."

"Ah," dedi Miss Pinnegar. "Nasılsınız?" Elini yumruk atar gibi uzattı. Gevşek gevşek sıktı Ciccio bu eli.

"Telgrafınızı aldım," dedi Miss Pinnegar. "Tren demiştiniz. Mrs. Rollings dörtte gelecek."

"İyi," dedi Alvina.

Ev sessizdi, öğle sonrasının havası sinmişti. Ciccio ceketini çıkararak Mr. Houghton'ın koltuğuna oturdu. Alvina ona sigara içebileceğini söyledi. Konuşmuyor, uzak duruyordu. Miss Pinnegar, zavallı, yanakları pörsümüş, sırtı kamburlaşmış kadıncağız ne yapacağını pek bilmeden duruyordu.

Alvina'nın arkasından yukarı kata çıktı.

"Anlamıyorum, *onu* niçin getiriyorsunuz buraya?" diye aksilendi:

"Ne düşündüğünüzü anlamıyorum. Herkes dedikodu yapıyor zaten."

"Bana ne," dedi Alvina. "Hoşlanıyorum ondan."

"Ay! Ne ayıp!" diye haykırdı Miss Pinnegar, Miss Frost'un çaresiz, bilinçsiz hareketiyle elini havaya kaldırarak:

"Kendi hakkınızda nasıl böyle düşünebilirsiniz? Daha babanız öleli bir ay oldu."

"Orası önemli değil. Babam öldü. Ölüler böyle şeylerle uğraşmaz."

"Hiç işitmedim böyle sözleri."

"Ne var bunda? Ciddi söylüyorum."

Miss Pinnegar bomboş ve çaresiz kalakaldı.

"Herhalde gece yatısına kalmasını söylemezsiniz," dedi zorlukla.

"Söyleyeceğim. Yarın da onunla Madame'ın yanına dönüyorum. Biliyor musunuz, ben de piyanist olarak onlara katıldım şimdi."

"Peki, evlenecek misiniz onunla?"

"Bilmiyorum."

"Nasıl bilmiyorum diyebilirsiniz? Korkunç bir şey. Beni deli edeceksiniz."

"Ama ne yapayım, bilmiyorum," dedi Alvina.

"İnanılır gibi değil! İnanılır şey değil! Galiba aklınızı kaçırdınız. Annenizde bir tuhaflık olduğunu düşünürdüm. Siz de öylesiniz. Aklınız başınızda değil. Size birinin bakması gerekiyor."

"Öyle mi dersiniz, Miss Pinnegar! Evet, ama siz bana bakmaya kalkışmayın sakın."

"Ben bakmazsam kimse bakamaz."

"Ben de öyle olmasını umuyorum."

Sustular.

"Woodhouse'da bir gün daha kalamam bu utançtan sonra," dedi Miss Pinnegar.

"*Ben* zaten ebediyen gidiyorum," dedi Alvina.

"İyi edersiniz," dedi Miss Pinnegar.

Birdenbire bir koltuğa yığıldı, bağırarak ağlamaya başladı.

"Zavallı babanız! Zavallı babanız!"

"Ölmüşlerin bir derdi olmaz herhalde. Niçin acıyorsunuz ki ona?"

"Siz kaybolmuş bir kızsınız!" diye haykırdı Miss Pinnegar.

"Sahi mi?" diye güldü Alvina. Komik bir sözdü bu.

"Evet, kaybolmuş bir kızsınız," diye hıçkırdı Miss Pinnegar, umutsuzluğun son aşamasında.

"Ben seviyorum kaybolmayı," dedi Alvina.

Miss Pinnegar ağladı ağladı, sonra sustu. Kırık dökük bir hal aldı. Alvina yanına yaklaşıp elini omzuna koydu.

"Kendinizi üzmeyin, Miss Pinnegar," dedi. "Akılsızlık etmeyin. Ciccio ve Madame'la birlikte bulunmaya bayılıyorum. Belki sonunda onunla evlenirim. Ama bir dakika görmemeye dayanamam, anlıyor musunuz?"

Zavallı Miss Pinnegar inandı ve ufaldı.

"Benim için Woodhouse'da kalmayı güçleştiriyorsunuz," dedi.

"Aldırmayın," dedi Alvina, öperek onu. "Woodhouse'dan başka yer yok mu?"

"Kırk yıldır burada oturuyorum."

"Ben de otuz. Onun için sevine sevine uzaklaşıyorum." Bir süre konuşmadılar.

"Tamworth'de ufak bir iş başlatmayı düşünüyordum," dedi Miss Pinnegar. "Biliyorsunuz Watsonlar da orada."

"Daha mutlu olacağınıza inanıyorum," dedi Alvina.

Miss Pinnegar toparlandı. Bütün enerjisini, cesaretini kaybetmemişti daha.

"Zaten burada kalmak istemiyorum," dedi. "Woodhouse artık benim için hiçbir şey değil."

"Elbette değil," dedi Alvina. "Uzaklaşırsanız daha mutlu olursunuz."

"Evet... öyle... hele şimdi!"

Miss Pinnegar'ın saçları ağarmıştı, şişman, tuhaf, yaşlı bir kadıncağız olmuştu.

Aşağı kata indiler. Miss Pinnegar çaydanlığı ateşe koydu.

"Evi gezmek ister misin?" dedi Alvina, Ciccio'ya.

Başını salladı. Bütün odaları gezdirdi ona. Gözleri çabuk çabuk, merakla her şeyin üstünde geziniyor, her şeyi kapıyordu, ama eleştirmiyordu.

"Burası annemin oturma odasıydı," dedi. "Yıllar yılı burada, bu koltukta oturdu."

"Hep burada mı?" diye sordu Alvina'nın yüzüne bakarak.

"Evet. Kalbi hastaydı. İşte bu da onun fotoğrafı. Ben ona benzemiyorum."

"Öteki kim?" diye sordu, alımlı, ak saçlı Miss Frost'un resmini göstererek.

"O Miss Frost. Mürebbiyemdi. Ölünceye dek burada yaşadı. Çok severdim onu, benim için her şey demekti."

"O da öldü mü?"

"Evet, beş yıl önce."

Salona gittiler. Ciccio elini piyanonun tuşlarında gezdirdi, bir notaya bastı.

"Güzel piyano, hı?" dedi, yüzüne bakarak.

"Tonunu seviyorum," dedi Alvina.

"Senin mi?"

"Piyano mu? Evet. Her şey benim herhalde, hiç değilse kâğıt üstünde. Babamın işlerinin iç yüzünü daha bilmiyorum."

Ciccio ona baktı, sonra gözleri odada gezindi. Uçuk mavi elbiseli, açık kumral saçlı, biraz şaşkın bakan bir çocuk portresine takıldı.

"Sen misin?" dedi.

"Tanıdın mı beni?" dedi Alvina. "Çok komik değil miyim?"

Yukarı kata çıkardı onu, önce anıtsal yatak odasına.

"Burası annemin odasıydı," dedi. "Şimdi benim odam."

Ciccio baktı ona, sonra odadaki şeylere, sonra pencereden dışarı, sonra yine Alvina'ya baktı. Alvina kızardı, ona kendi yatacağı odayla banyoyu göstermek için dışarı çıktı. Sonra aşağı kata indi.

Ciccio tavanların yüksekliğine, odaların boyuna bakıyor, evin yüzölçümüne ve oranlarına, eşyaların niteliğine dikkat ediyordu.

"Kâğıt üstünde benim," dedi Alvina. "Babam her şeyi bana bıraktı, ama borçlarını da bana bıraktı."

"Çok borç var mı?"

"Evet! Ne kadar, bilmiyorum. Ama belki kalan maldan çok borç vardır. Yarın sabah gidip avukatı göreceğim. Hepsi ödenince belki bana hiçbir şey kalmaz."

Merdivende söylüyordu bunları, dönmüş, bir basamak yukarıda duran Ciccio'ya bakıyordu. O da, zihninde hesaplar yaparak baktı ona. Sonra ekşi ekşi güldü.

"Kötü, hepsi giderse!"

"Vallahi, pek aldırmıyorum, geçinebildikten sonra," dedi Alvina.

Acır gibi ellerini açtı, anlamamıştı. Sonra yine yukarıya, koridora, sonra aşağıya, hole baktı.

"Güzel bir ev. Senin olsa çok iyi olurdu," dedi.

"Keşke olsaydı," dedi Alvina, acıklı bir tavırla, "madem bu kadar sevdin."

Ciccio omuz silkti.

"Nasıl sevilmez?" dedi.

"Ben sevmiyorum," dedi Alvina. "Kasvetli, berbat bir mağara, bana sorarsan. Hayatım boyunca burada oturdum ve bütün kötü şeylerin burada olduğunu gördüm, onun için nefret ediyorum."

"Niye?" dedi Ciccio, meraklı, alaycı bir tonla.

"Senin olmaması kötü," diye tekrarladı oturma odasına girerlerken. Miss Pinnegar da buradaydı, kızarmış ekmeğe tereyağ sürüyordu.

"Nedir kötü olan?" diye sordu Miss Pinnegar, keskin bir sesle.

"Evin durumu," dedi Alvina.

"Ha, evet. Ama daha bilmiyoruz. İyi olmasını umalım," diye cevap verdi Miss Pinnegar, ekmekleri tabağa dizerken. Sonra biraz aksi bir tavırla ekledi, "Kötü olmasına kötü. Ve bundan başka daha birçok şey var kötü olan. Miss Houghton sahip olması gereken şeylere sahip olsaydı her şey çok farklı olurdu."

"Evet, evet," dedi Ciccio, çünkü bu sözler ona söylenmişti.

"Çok farklı olurdu. Bütün para kaybolmasaydı bu biçimde. O zaman bir kez Miss Houghton tiyatroda piyano çalmazdı."

"Evet, çalmazdı herhalde," dedi Ciccio.

"Elbette çalmazdı. Onun yapacağı şey değil, *kesinlikle*."

"Sizce öyle mi?" dedi Ciccio.

"Hiç olabilir mi?" dedi Miss Pinnegar, kavga edecek gibi Ciccio'ya doğru dönerek.

Belli belirsiz gülerek süzdü Miss Pinnegar'ı.

"Ne bileyim!" dedi.

"Bilecek bilmeyecek bir şey yok, apaçık," dedi Miss Pinnegar.

"Hmm," diye mırıldandı, tam anlamamıştı söyleneni.

"Ama tabii daha iyisine alışık olmayanlar alışık olduklarından başka bir şey bilmezler," dedi Miss Pinnegar, siyah ipek önlüğündeki ekmek kırıntılarını şömineye silkelerken. Ciccio onu süzüyordu.

Miss Pinnegar mutfağa gitti. Alvina salonun şöminesini yakıyordu. Elinde faraşla oturma odasının şöminesinden biraz kor almaya geldi.

"Ne yapmak istiyorsun?" dedi Ciccio, ayağa kalktı. Küreği elinden aldı:

"Ateşler iyi, sıcak, değil mi?" dedi, yanan kömürleri ocağın ızgarasından alırken.

"Fena değil," dedi Alvina. "Fena değil! Salona götüreceğiz." Ciccio alev alev korları öbür odaya taşıdı, ocağın ızgarasındaki kuru dalların üstüne attı. Alvina'nın biraz daha kömür koyuşuna baktı.

"Ateş, güzel! Çabuk oldu, ha? Güzel şey, ateş! Bizim oralarda ne derler bilir misin: Yemeksiz yaşanır ama ateşsiz yaşanmaz."

"İyi ama ben Napoli her zaman sıcaktır diye biliyorum," dedi Alvina.

"Yok, değildir. Sonra benim köy, küçükken ben, dağlık yerdeydi, Napoli'den ekspres trenle bir saat yol. Kışın soğuk, yazın sıcak."

"İngiltere kadar soğuk mu?" dedi Alvina.

"Hı... daha bile soğuk. Kurtlar iner. Gece işitirsin, ulurlar, donda."

"Amma korkunç!" dedi Alvina.

"Köpekleri de öldürürler üstelik. Hep öldürürler köpekleri. Bilir misin, nefret ederler köpekten, kurtlar." Tuhaf bir ses çıkardı, kurtların köpeklerden nasıl nefret ettiğini göstermek için. Alvina anladı, güldü.

"Kurt olsam ben de öyle yapardım," dedi.

"Öyle mi?" Gözü bir ışıldadı. "Evet, ama zavallı köpekler! Ertesi gün bulursun, ısırılmış, taşların, ağaçların arasında sürüklenmiş, zor olur bulması."

"Kim bilir ne çok korkarlar!" dedi Alvina.

"Korkmak... hu!" Ani bazı hareketler yaparak ya da sesler çıkararak sözlerini kat kat derinleştiriyordu.

"Peki, sever miydin köyünü?" diye sordu.

Biraz küçümseyerek boynunu büktü.

"Hayır," dedi, "çünkü, ne bileyim, bir şey yok işte; para yok, çalış, çalış, çalış, hayat yok, hiçbir şey yok yani. Ben daha çocukken babam öldü, annem benimle Napoli'ye geldi. O zaman küçük sandallarla denize çıkardım: balığa, insan taşımaya." Ke-

limeyle anlatılmayacak her şeyi anlamasını ister gibi geniş bir hareket yaptı eliyle. Gülümsedi, ama belli belirsiz ve dokunaklı bir hüzün, bir uzaklık vardı tavırlarında; eski bir kaderciliğin güzelliği ve alınyazısına karşı bir aldırışsızlık.

"Çok yoksul muydun?"

"Yoksul? Eh, tabii! Hiçbir şeyim yoktu. Paçavra; ayakta pabuç yok, ekmek, biraz balık, midye filan."

Elleri seyirdi, gözlerinde derin bir bilgi ile baktı Alvina'nın yüzüne. Sanki her şeye karşın, bir durum tıpkı bir başka durumdu, yoksullukla zenginlik aynı şeydi. Yalnız bir kıskanç düşünce vardı kafasında yoksulluğun utanç verici olduğu yolunda ve böylece, gösteriş uğruna, zenginleşmeyi aklına koymuştu. Ardındaki sayısız uygarlık çağları ona dünyanın anlamsızlığını öğretmişti. Yalnız modern eğitimi, para ve bağımsızlığı zihninde bir saplantı haline getiriyordu. Eski içgüdü dünyanın bir hiç olduğunu söylüyordu. Ama öylesine sığ olan modern eğitim, içgüdüden daha etkiliydi. Onu dünyada kendini göstermeye itiyordu. Hipnotize olmuş gibi onu seyreden Alvina, art arda uygarlık süresince yoğrulmuş eski güzelliğini ve aynı zamanda modern bayağılığını görüyordu.

"Memlekete dönünce, köyüne mi gideceksin?" dedi.

Başı ve omuzlarıyla, kaçınan, söz vermeyen bir jest yaptı.

"Bilmiyorum ki," dedi.

"Köyünün adı nedir?"

"Pescocalascio." Alçak sesle, istemeden söylemişti.

"Tekrar söylesene," dedi Alvina.

"Pescocalascio."

Alvina da tekrarladı.

"Nasıl yazıyorsun?" diye sordu.

Cebinde kalem kâğıt aramaya başladı. Alvina kalkıp eski bir bloknot getirdi. Ağır ağır, ama güzel bir İtalyan el yazısıyla köyünün adını yazdı.

"Kendi adını da yaz," dedi Alvina.

Marasca Francesco, diye yazdı.

"Annenle babanın adlarını da yaz," dedi Alvina. Ciccio, soran gözlerle baktı.

"Görmek istiyorum," dedi Alvina.

Marasca Giovanni, yazdı, altına da, Califano Maria, diye ekledi.

Güzel İtalyan yazısıyla yazılmış dört ada baktı Alvina. Tek tek hepsini okudu. Ciccio, ciddi bir gülümsemeyle yanlışlarını düzeltti. Doğru söyleyince ciddi ciddi başını salladı.

"Evet," dedi. "Tamam. İyi söylüyorsun."

O sırada Miss Pinnegar, Mrs. Rollings'in öteki genci sokakta bisikletiyle gördüğünü haber vermeye geldi.

"Gigi olmalı! Buraya nereden gelindiğini bilmez," dedi Ciccio, hemen şapkasını alıp arkadaşını bulmaya çıktı.

Geoffrey, geniş yüzü ter içinde, geldi.

"Bulamadınız mı?" dedi Alvina.

"Evi buldum ama kapıyı bulamadım," dedi Geoffrey.

Hepsi güldüler, sonra çaya oturdular. Geoffrey ile Ciccio Fransızca konuşuyor, birbirlerine destek oluyorlardı. Neyse ki Madame'dan sofraya oturup kalkmasını öğrenmişlerdi. Yine de Miss Pinnegar'a uymayacak kadar rahat ve serbesttiler.

"Bu evin ne kadar güzel bir ev olduğunu biliyor musun?" dedi Ciccio Geoffrey'e, Fransızca.

"Hayır," dedi Geoffrey, iri gözlerini odada gezdirerek ve ağzı doluyken konuşarak. "Öyle mi?"

"Ah, bir *onun* olsaydı! Anlıyor musun?"

Onun için yemekten sonra Ciccio sordu Alvina'ya:

"Geoffrey de evi görsün mü?"

Tur, yeniden başladı. Geoffrey kalın bacaklarını iki yana açarak duruyor, odaları seyredip yorumlarını Ciccio'ya Fransızca olarak bildiriyordu. Merdivenden çıkarlarken büyük, düzgün maun trabzanı elledi. Yatak odasında görkemli yatakla dolaba bakarken neredeyse üzüntüye kapıldı. Banyoda eski tarz, gümüşlenmiş musluklarla oynadı.

"Bu, benim odam," dedi Ciccio, Fransızca.

"*Assez eloigne!*"* diye cevap verdi Gigi. Ciccio da koridorun uzunluğuna baktı.

"Evet," dedi. "Ama yolda engel yok."

(*) (Fr.) Daha uzaklaşma – e.n.

"Bana bak, evlat, evlenirsen *bununla...*" dedi evi kastederek.

"Evet, ama kendi malı olup olmadığını bilmiyor! Belki de hepsi borca gidecek."

"Yok, yahu! Tüh, çok kötü, çok kötü! *La pauvre fille - pauvre demoiselle!*" diye yakındı Geoffrey.

"Yazık değil mi? Ne dersin?"

"Hem ne yazık! Hem çok yazık! Bana bak, evlat, aşk mal gerektirmez, ama evlilik gerektirir. Aşk herkes için, çekirgeler bile sevişebilir. Ama evlilik mutfak demektir. Başka yolu yok. *La pauvre demoiselle; c'est malheur pour elle.*"

"Orası öyle," dedi Ciccio. "*Et aussi pour moi.* Bana da yazık."

"Sana da, *cher!* Belki," dedi Geoffrey. Elini omzuna attı, sonra birden sarıldı ona. Birbirlerine gülümsediler.

"Kim bilir!" dedi Ciccio.

"Öyle ya, kim bilir, Cicc'," dedi Geoffrey.

Piyano çaldığını işittikleri Alvina'nın yanına gitmek için aşağı kata inerlerken Geoffrey büyük yatak odasına bir kez daha göz attı.

"*Tu ne jamais monté si haut, mon beau. Pour moi, ça serait difficile de m'elever. J'aurais bien peur, moi. Tu te trouves aussi un peu ebahi, hein? N'est pas?*" *

"*Y'a place pour trois,*" ** dedi Ciccio.

"*Non, je crèverais, là-haut. Pas pour moi!*" ***

Gülüşerek indiler.

Bu akşam kiliseye gitmemeye karar veren Miss Pinnegar Alvina'nın yanında oturuyordu. Elinde bir romanla oturmuş, daha doğrusu yığılmıştı. Alvina iki gençle fingirdedi, onlara piyano çaldı, sonra kâğıt oynamayı önerdi.

"Alvina, bir de kâğıtları çıkarmazsın bu gece!" diye itiraz etti zavallı Miss Pinnegar.

"Ama Miss Pinnegar, kime zararı var?"

(*) (Fr.) Güzelim, sen hiç o kadar yukarı çıkmadın. Benim için çıkmak zordur. Ben hep korkmuşumdur. Bunu biraz şaşkınlıkla karşılıyorsun sanırım, değil mi? – e.n.

(**) (Fr.) Üç kişilik yer var – e.n.

(***) (Fr.) Hayır, yukarısı taşımaz beni. Benim için değil – e.n.

"Ne düşündüğümü biliyorsunuz: Babanızın ne düşündüğünü ve annenizle Miss Frost'un."

"Ama bence sadece bir önyargı," dedi Alvina.

"Nasıl isterseniz!" dedi Miss Pinnegar, öfkeyle.

Kitabını kapattığı gibi kalkıp öbür odaya gitti.

Alvina kartları ve Endeavour hasatlarından kalan metelik kutusunu çıkardı. O sırada kapı çalındı. Mr. May gelmişti. Miss Pinnegar bir zafer kazanmış gibi getirdi adamı.

"Ah!" dedi Mr. May. "Konuklarınız var! Geldiğinizi haber aldım da, Miss Houghton, saygılarımı sunmaya koştum. *Konuklarınız* olduğunu bilmiyordum. Nasılsınız, Francesco! Nasılsınız, Geoffrey! *Comment allez - vous, alors?*"

"*Bien!*" dedi Geoffrey. "Siz de katılır mısınız?"

"Pazar akşamı iskambil! Aman ne ihtilal! Şüphesiz, ben softa değilim. Eğer Miss Houghton isterse."

Miss Pinnegar büyük bir ciddiyetle baktı Alvina'ya:

"Tabii, siz de katılın, Mr. May," dedi Alvina.

"Teşekkür ederim, o halde ben de oynarım. Hele şu cilveli mangırları, metelikleri de görmüyor muyum. Kim kasa oluyor? Miss Pinnegar da oynayacak mı?"

Ama Miss Pinnegar, zavallı, kamburlaşmış sırtını dönmüş ve odayı terk etmişti bile.

"Korkarım o biraz darıldı," dedi Alvina.

"Ama niye? *Onun* ruhunu tehlikeye atmıyoruz ki, değil mi? Biliyorsunuz ben iyi bir Katoliğim, bu küçük taşra sofuluklarına gelemiyorum. Kim dağıtıyor? Siz mi, Miss Houghton? Ama korkarım biraz *kuru* bir oyun olacak bu? Hmm? Siz ne dersiniz?"

Öteki erkekler güldüler.

"Miss Houghton izin verirse köşebaşına kadar koşup bir şeyler getireyim. Olur mu? Öylesi çok daha neşeli. Ne istersiniz beyler?"

"Bira," dedi Ciccio, Geoffrey de başını salladı.

"Bira mı? Sahi mi? Çok tuhaf! Ben her zaman viskiyi tercih ederim. Ne çeşit bira? Siyah? Beyaz? En iyisi şişeyle alayım. Ama şimdi nasıl gizlemeli bunları? Küçük bir valiziniz yok mu, Miss Houghton? O zaman yolculuktan yeni dönmüş

gibi görünürüm. Doğrusu da bu zaten: Güneş'e gidip döndüm: Miss Pinnegar ile John Wesley bunu da yeterli saymazlarsa ne yapayım?"

Alvina bir valiz buldu.

"Mükemmel!" dedi. "Mükemmel! Yarın düzineyi rahat alır. Şimdi –fısıldamaya başladı– ön kapıdan çıksam bekçi köpeğini daha kolay atlatmaz mıyım?"

Ayaklarının ucuna basa basa giderken ötekiler gülerek seyrettiler. Neyse ki bardak vardı, en iyi eski kadehler salondaki büfenin gözündeydi. Ama ne yazık ki Mr. May dönünce tirbuşon gerekti. Onun için Alvina sinsice mutfağa süzüldü. Miss Pinnegar ateşin karşısında, gözlükleri ve kitabıyla oturuyordu. Alvina'yı bir vaşak gibi gözetliyordu. Suç aleti tirbuşonu gördü. Ve koltuğa biraz daha gömüldü.

O gece âlem vardı! Çünkü Mr. May uzun süren sıkıntılarından sonra bu gece neşesini bulmuştu. Kâğıt oynarken heyecanla, gülerek bağırıyorlardı, resmen bağırıyorlardı. Miss Pinnegar hepsine katlandı. Ama bir an geldi ki dayanamadı.

Salon kapısı açıldı, siyah serj elbisesiyle şişman, kamburlaşmış, solgun kadın, bodur bir intikam meleği gibi belirdi kapıda:

"*Babanız* ne derdi bütün bunlara?" dedi haşin bir sesle.

Herkes gülmeyi ve iskambil oyununu bırakıp ona baktı. Miss Pinnegar bu kadar yabancı gözle karşılaşınca soluverdi, bir tuhaf oldu.

"Babam mı?" dedi Alvina. "İyi ama bunun babamla ne ilgisi var?"

"Kayıp kız!" dedi Miss Pinnegar, geriledi ve kapıyı kapattı.

Mr. May gülmekten viskisini bile devirdi.

"Bakın işte," diye haykırdı, "bakın bana neye mal oldu!" Ve bir hindi gibi kabararak yeniden makaraları koyuverdi.

Ciccio, sessizce gülerek ağzını araladı.

"Kayıp kız! Kayıp kız! Nasıl kayıp, işte evdesiniz?" dedi Geoffrey, sanki kendisi bir şey kaybetmiş gibi oraya buraya bakarak.

"E, ama tabii," dedi Mr. May, "Pazar akşamı salonda yabancı erkeklerle içki içmek ve iskambil oynamak, *elbette* rezalet! Fecaat! Böyle bir günahtan nasıl kurtulacağınızı bilmiyorum.

Hem de Manchester House'da!" Yeniden bir hindi kahkahası attı, kıvranarak ve ince ince sesler çıkararak:

"Ah, bayıldım buna, bayıldım! *Kayıp kız!* Şüphesiz kayıp! Ve Miss Pinnegar da yeni buldu bunu. Kim kaybolmaz? Elinden gelse Miss Pinnegar da kaybolurdu. *Elbette* kaybolurdu! Çok doğal!.."

Mr. May, viskiyi çekmiş olan mendiliyle gözlerini sildi.

Böylece Mr. May ile Geoffrey bütün penileri kazanıncaya kadar oynadılar. Ciccio'nun iki penisi vardı, Alvina ise borca girmişti.

"Eh, çok güzel bir oyun oldu," dedi Mr. May. "Çok hoş? Değil mi?"

İki erkek gülerek başlarını salladılar.

"Yalnız Miss Houghton'ın bu gece böyle sürekli kaybetmesine üzüldüm. Gerçekten, şaşılacak şey. Ama yine de, diyorum ki: 'Kumarda kaybeden aşkta kazanır.' Ben de gerçekten aşkta talihsizlikten kurtulamıyorum. Herhalde Miss Houghton aşkta talihsiz olmaktansa kumarda talihsizliği tercih eder. Öyle değil mi?"

"Şüphesiz," dedi Alvina.

"Gördünüz mü, işte! Eh, bundan sonra bizim bütün yapabileceğimiz kendisine aşkta iyi şanslar dilemek. Değil mi, beyler? Hiç şüphem yok ki *bizler* buna elimizden gelen katkıda bulunmaya hazırız. Değil mi, beyler? Miss Houghton'ın aşkta mutlu olması için elimizden geleni yapmaya hazır değil miyiz? İyi ya, gelin şimdi buna kadeh kaldıralım." Kadehini kaldırarak Alvina'ya doğru eğildi. "Size aşkta başarılar dilerim, Miss Houghton, sadık köleniz olarak." Eğildi ve içti.

Geoffrey içkisini içerken gözlerini aça aça baktı Alvina'ya.

"*Ben* biliyorum aşkta kazanacağınızı, biliyorum ben," dedi.

"Ya siz, Ciccio? Siz içmiyor musunuz?" dedi Mr. May.

Ciccio kadehini aldı, Alvina'ya baktı, ağzıyla şakacı bir hareket yaptı, sonra birasını içti.

"Eh," dedi Mr. May, "sözle olmadığına göre birayla söylenmiş saymalı."

"Saat kaç?" dedi Alvina. "Akşam yemeği yiyelim."

Dokuzu geçmişti. Alvina kalkıp mutfağa gitti, erkekler de arkasından. Miss Pinnegar orada yoktu. Hiçbir yerde yoktu.

"Yattı mı acaba?" dedi Mr. May. Ayaklarının ucuna basarak sinsi sinsi üst kata çıktı, komik, kırmızı yüzlü, şişman küçük adam. Evi iyi biliyordu. Hoplaya zıplaya döndü.

"Öksürüğünü işittim," dedi. "Kapısının altından ışık sızıyor. Yatmış. Demedim mi iyi insandır diye? Sağlığına içiyorum, Miss Pinnegar!" Merdivene doğru resmî bir selamla eğildi: "Sağlığınıza ve *iyi geceler*."

Sonra, keyifle kıkırdayarak masanın başına oturdu ve koyun etini parçalamaya koyuldu.

"Peki Natcha-Kee-Tawaralar nerede bu hafta?" diye sordu. Anlattılar.

"Ya. Demek ikiniz bu gece bisikletle Kishwegin'in kampına döneceksiniz? O halde muhabbetimizi fazla ileri götürmeyelim."

"Ciccio yarın eşyaını hazırlamaya yardım etmek için gece burada kalacak," dedi Alvina. "Biliyorsunuz, Natcha-Kee-Tawaralara kesin olarak katıldım: piyanist olarak."

"Hayır, bilmiyordum! Gerçekten öyle mi? Sahi mi! Ah! Hay Allah! Anlıyorum! Kesin olarak! Evet, çok şaşırdım. Piyanist demek? Peki, gelirden payınızı da sorabilir miyim?"

"O daha belli değil," dedi Alvina.

"Değil mi? Tamam! Belli olamaz daha. Kesin bir sözleşme olduğunu söylüyorsunuz hem de. *Şüphesiz!* Bu durumda."

"Evet, sürekli bir anlaşma," dedi Alvina.

"Sahi mi! Çok şaşırttınız beni! Endeavour'a dönmeyecek misiniz? Ne? Hiç mi?"

"Hayır," dedi Alvina. "Endeavour'daki payımı satacağım."

"Sahi mi? Kesin karar verdiniz demek? Allah Allah! Çok şaşırdım. Kesin konuşuyorsunuz, öyle mi?"

"Evet," dedi Alvina.

"Anlıyorum! Olayları yan yana getirince" ve iki genç erkeğe baktı, "anlıyorum. Kesin olarak, açık açık görüyorum, anlıyorum. Hay Allah! Fakat ne kadar şaşırttınız beni! Ne kadar şaşırttınız!"

"Niçin?" dedi Alvina.

"Peki ama Endeavour ne olacak? Ve dolayısıyla zavallı ben ne olacağım?

"Siz bir şirket kurarak devam ettiremez misiniz?"

"Korkarım ettiremem. Elimden geleni yaptım. Ama korkarım bana kazığı attınız."

"Çok üzgünüm," dedi Alvina, "ama umarım öyle yapmamışımdır."

"*Umut* için teşekkürler," dedi Mr. May alay ederek. "Umut tatlıdır derler ama bana biraz *acı* gelmeye başladı!"

Zavallı adam, yüzü sapsarı olmuştu bile. Ciccio ve Geoffrey karanlık gözlerle bakıyorlardı ona.

"Peki bu ölümcül kararınızı ne zaman yürürlüğe koyacaksınız?" diye sordu Mr. May.

"Avukatı yarın göreceğim. Her şeyi bir an önce satıp savmasını söyleyeceğim," dedi Alvina.

"Her şeyi satacaksınız! Bu evi, içindekileri?"

"Evet," dedi Alvina. "Her şeyi."

"Sahi mi?" dedi Mr. May. Neredeyse dilini yutacaktı. "Dünya birdenbire yıkıldı gibi oluyor," dedi.

"Ama sizin dünyanız daha önce de birçok kez yıkılmadı mı?" dedi Alvina.

"Eh, bir iki kez herhalde. Ama daha önce hiç benim üstüme yıkılmamıştı."

Sustular.

"Miss Pinnegar'a da söylediniz mi?" dedi Mr. May.

"Kesin olarak söylemedim. Ama o akrabaları olan Tamworth'de ufak bir iş başlatmak istiyor zaten."

"Ya! Peki, *gerçekten* bu gençlerle *dolaşacak* mısınız?" Ciccio ile Gigi'yi gösterdi. "Ücretsiz olarak!" Sesi yükseldi. "Hani neredeyse beyaz köle ticareti Madame'ın yaptığı. Vallahi öyle!"

"Ben öyle düşünmüyorum," dedi Alvina. "Bunun hakaret olduğunun farkında değil misiniz?"

"*Hakaret!* Vallahi bilmiyorum. Bence *doğru*."

"Öyle de olsa bana söylemeniz gerekmez," dedi Alvina, öfkeden titreyerek.

"Ah!" dedi Mr. May, garip bir kızgınlıkla rengi atarak. "Ah! Düşündüğümü söylemem de yasak! Ah!"

"Böyle şeyler düşünüyorsanız, söylemeyin," dedi Alvina.

"Allah Allah! İşin kötüsü, ne yazık ki *böyle* düşünüyorum." Alvina iri, ağırlaşan gözlerle ona bakıyordu.

"Gidin," dedi. "Gidin! Sizin hakaretlerinizi dinleyemem."

"Tabii!" diye haykırdı Mr. May, ayağa fırladı. Gözleri yuvalarından dışarı uğramak üzereydi. "Tabii! Size bu *iki* genç beyin önünde hakaret etmek aklımdan geçmez."

Ciccio da yavaş yavaş ayağa kalktı ve başını ağır ağır sallayarak kapıyı gösterdi.

"*Allez!*" *dedi.*

"*Certainement!*" diye haykırdı Mr. May, sözle Ciccio'nun gırtlağına sarılarak, ibiği sararmış öfkeli bir tavuk gibi. "*Certainement! Je m'en vais. Cette compagnie n'est pas de ma choix.*"*

"*Allez!*" dedi Ciccio, daha yüksek bir sesle.

Ve Mr. May kendi öfkesiyle patlayan bir kuş gibi çıktı odadan. Ciccio, masaya elleriyle yaslanarak durdu, dinledi. Mr. May'in ön kapıyı çarparak kapattığını işittiler.

"Gitti!" dedi Geoffrey.

Ciccio burun kıvırarak güldü.

"*Voyez! Un cochon de lait,*" dedi Geoffrey, geniş ve rahat.

Ciccio yerine oturdu. Geoffrey onun bardağına biraz bira koydu.

"İç, sevgili Ciccio, köpük patladı, fft!" dedi ve şişirdiği yanağını kendi yumruğuyla söndürdü. "Sevgili Allaye, sağlığına! Biz Tawaralarız. Biz Allaye'yiz! Biz Pacohuila'yız! Biz Walgatchka'yız! *Allons!* Süt domuzu pişti, yendi. *Voilà!*" Geniş geniş gülümseyerek birasını içti.

"Birer birer," dedi Geoffrey; biraz sarhoştu:

"Birer birer saf dışı ettik onları, savaş dışı oldular. Kim kaldı? Pacohuila, Walgatchka, Allaye."

İyice yayıldı gülümsemesi. Alvina ansızın gelen öfkesinden sonra dalgın ve uyuşmuş bir halde oturuyordu.

"Allaye, ne düşünüyorsun? Sen Tawara'nın gelinisin," dedi Geoffrey.

Alvina ona baktı, biraz donukça gülümsedi.

"Ya Tawara kim?" diye sordu.

(*) (Fr.) Kesinlikle! Gidiyorum, yanımdakileri ben seçmedim – e.n.

Geoffrey, komik bir Çinli efendi gibi ellerini havaya açtı, omuzlarını kaldırdı ve başını iki yana salladı.

"İşte!" diye haykırdı. "İşte soru! Tawara kim? Kim? Söylesene! Ciccio-ben-Max ve Louis." Kabilenin uzaktaki üyelerine uzattı elini.

"Dördünüzün birden gelini olamam," dedi Alvina, gülerek.

"Hayır, hayır! Hayır, hayır! Öyle bir şey aklıma bile gelmez. Ama sen Tawara'nın gelinisin. Pacohuila'nın çadırında oturuyorsun. Sonra bir gün geliyor, olur ya, Pacohuila'nın çadırında sana yer kalmıyor, o zaman ayı Walgatchka'nın çadırı da sana açık. Açık, evet, ardına kadar." Masanın öbür ucunda, geniş göğsünü göstererek kollarını açtı. "Açık ve Allaye içeri girince, orası Allaye'nin çadırı oluyor ve Walgatchka da Allaye'ye hizmet eden ayı. Soluk Yüz yasalarınca Yengilerin, Fransayelerin yasalarınca, Allaye çadırının girişini örten perdeyi kaldırdığı gün Walgatchka Allaye'nin ayı-kocası olacak."

Gözlerini devirerek çevresine bakındı. Alvina da ona bakıyordu.

"Ama belki de ayı-kocadan korkarım," dedi.

Geoffrey ayağa kalktı.

"Manitu için," dedi, "ayı Walgatchka'nın başı uysaldır." Burada Geoffrey başını eğdi. "Dişleri nilüferler gibi yumuşaktır." Burada ağzını açtı ve parmağını kısa, sık dişlerinin arasına soktu. "Elleri, çiçekleri okşayan arılar kadar yumuşaktır." Burada ellerini açtı ve gidip Alvina'nın yanında ansızın dizüstü çöktü ve ellerini ve dişlerini ve devrik gözlerini gösterdi. "Allaye ayı Walgatchka'dan hiç korkmasın," dedi komik bir biçimde ona bakarak.

Ciccio durumu izlemiş ve hafif hafif gülümsemişti. İşin burasında o da ayağa kalktı ve Geoffrey'i omzundan tutup kaldırdı.

"*Basta!*" dedi. "*Tu es soûl.* Sarhoş oldun, Gigi kardeş. Kalk ayağa. Nasıl döneceksin bu halde Mansfield'e, ha? Koca hayvan."

"Ciccio," dedi Geoffrey, büyük bir ciddiyetle. "Seni severim. Seni kardeş gibi, belki daha fazla severim. Bildiğin gibi, seni kardeşim kadar severim. Ciccio'cuğum. Ama," yırtıcı bir soluk verdi, "ben Allaye'nin kölesiyim, Allaye'nin evcil ayısıyım."

"Kalk," dedi Ciccio, "kalk! *Per bacco!* Onun evcil ayıya ihtiyacı yok." Arkadaşına gülümsedi.

Geoffrey ayağa kalkıp Ciccio'ya sarıldı.

"Cicc'," diye yalvardı. "Cicc' seni kardeşim gibi severim. Ama bırak Allaye'nin ayısı olayım, Allaye'nin nazik ayısı olayım."

"Peki," dedi Ciccio. "Sen Allaye'nin evcil ayısısın."

Geoffrey, Ciccio'yu göğsünde sıktı.

"Teşekkür ederim! Teşekkür ederim! Selamla beni, dostum."

Ciccio onu iki yanağından öptü. Bunun üstüne Geoffrey yine hemen Alvina'nın önünde diz çöktü ve geniş, kırmızı yanağını uzattı.

"Ayını selamla, Allaye," diye haykırdı. "Köleni, evcil ayı Walgatchka'yı selamla. Allaye ile kardeşi puma Pacohuila'dan başka herkese vahşi ayıdır o."

Geoffrey gerçekten vahşi bir ayı gibi hırlayarak Alvina'ya yanağını uzattı.

Ayakta onları seyreden Ciccio'ya baktı Alvina. Sonra yanağına hafif bir öpücük kondurarak:

"Haydi yatıp uyuyun artık," dedi.

Geoffrey biraz zorlanarak ayağa kalktı, başını salladı.

"Yok-yok," dedi. "Yok-yok! Walgatchka, Kishwegin'in çadırına, Tawaraların kampına gitmeli."

"Bu gece olmaz artık," dedi Ciccio. "Bu gece burada kalırız, *hein?* Niye ayrılalım, *hein?- frere?*"

Geoffrey yine sarıldı Ciccio'ya.

"Pacohuila ile Walgatchka kan kardeşi, iki beden, bir kan. İki bedense bir kan; iki vadide bir pınar; iki dağ arasında bir göl."

Geoffrey iri, uykulu gözleriyle baktı Ciccio'ya. Alvina bir mum getirip yaktı.

"İkiniz bir odada idare edebilecek misiniz?" dedi. "Bir yastık daha vereyim."

Önlerine düşüp yukarı kata çıkardı. Geoffrey de arkadan geldi ağır ağır. En arkada Ciccio vardı. Sahanlıkta Alvina onlara yastıkla mumu verdi, fısıltı halinde iyi geceler diledi, sonra yine aşağıya indi. Sofrayı topladı, şişeleri, bardakları salondan götürdü. Bulaşıkları yıkadı ve ziyafetin bütün izlerini ortadan kal-

dırdı. İskambilleri de eski maun kutularına geri koydu. Manchester House eski haline gelmişti.

Gazın ana musluğunu da kapatıp yukarı çıktı, yattı. Uzaktaki odadan Geoffrey'in horultusu yavaş ama derinden titreşimiyle işitiliyordu. Yorulmuştu artık: Hiçbir şeyi dert edinemezdi bu yorgunlukla.

Ama sabah ilk kalkan o oldu. Miss Pinnegar'ı işitince daha da acele etti. Bira ve duman kokusu çıksın diye çabucak kapıları, pencereleri açtı. Erkeklerin banyodan sesleri geliyordu. Yine bir çabuk kahvaltıyı hazırlayıp şömineyi yaktı. Mrs. Rollings o gün daha geç gelecekti. Yediye çeyrek kala Miss Pinnegar aşağı kata indi ve çayını hazırlamak için mutfağa girdi.

"İkisi de kaldılar mı?" diye sordu.

"Evet, ikisi de dipteki odada yattılar," dedi Alvina.

Miss Pinnegar başka bir şey söylemedi, çayıyla rafadan yumurtasını alıp oturma odasına gitti. Sabah vakti konuşkan değildi.

Ciccio her zamanki gömleğiyle aşağıya indi ama yakasını takmıştı. Miss Pinnegar'ı nezaketle selamladı.

"Günaydın," dedi Miss Pinnegar, işine baktı.

Geoffrey göründü. Miss Pinnegar, somurtarak ona da şöyle bir göz atıp günaydınını cevapladı. Sonra, yavaş ve inatçı hareketlerle dilsiz, yumurtasını yemeye devam etti.

Erkekler Geoffrey'in bisikletine bakmaya çıktılar. Sabah havası ağır, kurşuni, bulanıktı. Lastikleri şişirirken arkalarından ayaklarını sürüye sürüye birinin geldiğini işittiler. Miss Pinnegar gelip bahçe kapısının sürgüsünü açtı, fakat onları görmezden geldi. Sonra dönüp yavaş yavaş en üst kata çıkan dış merdivenden tırınandığını gördüler. İki dakika sonra da işçi kızların patırtısıyla irkildiler. Kızlar da, bulanık sabah vaktinde, sağ yanlarında iki erkek görüverince çığlıklar attılar. Derin bir merakla, birbirlerini dürtükleyip fısıldaşarak, merdivenlerde oyalandılar. Sonunda Miss Pinnegar belirdi ve işçilerin giriş kapısı yanında duran zili sertçe çaldı.

Bu heyecanlı olaylardan sonra Geoffrey ile Ciccio içeri girip Alvina'nın hazırladığı kahvaltıya oturdular.

"Hepsini sen mi hazırladın?" dedi Ciccio, masayı gözden geçirerek.

"Evet. Kaç yıldır kalıvaltı hazırlarım," dedi Alvina.

"Burada pek fazla hazırlamayacaksın herhalde, ha?" dedi, anlamlı anlamlı gülerek.

"İnşallah," dedi Alvina.

Ciccio neredeyse bir koca gibi –hakkını kullanıyormuş gibi– kuruldu masaya.

Geoffrey bu sabah çok sessizdi. Kahvaltısını bitirdi, gitmeye hazırlandı.

"Yakında görüşürüz," dedi, alık alık gülerek selamladı Alvina'yı. Ciccio sokağa kadar geçirdi onu.

Ciccio döndüğünde Alvina yine bulaşık yıkıyordu.

"Kaçta gideriz?" diye sordu Ciccio.

"Bir trenine yetişiriz. Bu sabah avukatı göreceğim."

"Ne söyleyeceksin ona?"

"Her şeyi satmasını."

"Benimle evleneceğini?"

İrkildi Alvina, dönüp baktı.

"Yoksa evlenmek mi istiyorsun?" dedi.

"Evet, istiyorum."

"Bekleyip görmek istemez misin?"

"Neyi?" dedi.

"Para olup olmadığını."

Gözünü iyice dikti Alvina'ya, yüzü karardı.

"Niye?" dedi.

Alvina titremeye başladı.

"Para olsa daha çok hoşuna gidecek."

Sinsi bir gülümseyişle ağzı kıvrıldı. Gözleri hiç gülmüyordu. Yalnız Geoffrey'e bakarken, bazen gözlerine sıcak, gülen bir ışık seli doluveriyordu.

"Öyle mi yapmalıyım sence?"

"Evet. Doğru değil mi? Öyle istiyorsun!"

Gözlerini indirdi, çatalları yıkayan ellerine baktı. Alvina'nın elleri hafifçe titriyordu. Sonra yine başını kaldırdı, iri, istekli ve biraz suçlayarak kendisine bakan Alvina'ya dikti gözlerini.

Küstah gülüşü yayıldı yüzünde.

"Evet," dedi, "para olunca her zaman daha iyidir." Elini koydu omzuna, Alvina kasıldı. "Ama seninle aşk için evleniyorum, anlıyor musun? Biliyorsun aşk nedir?" Kollarına aldı onu, güldü.

Alvina kurtulmaya çalıştı.

"Ama aşkı evlenmeden de bulursun," dedi. "Bunu biliyorsun."

"Peki! Peki! Bana aşk ver, tamam mı? Ben onu istiyorum."

Alvina debelendi.

"Ama şimdi olmaz," dedi.

"Şimdi!" dedi. "Şimdi!"

Sarımtırak gözleriyle yukarıdan bakıyordu.

"Olmaz," diye debelendi Alvina. "Şimdi olmaz."

Sinsiydi gülüşü: Yine de bir sıcak yüreklilik vardı.

"O büyük odaya gidelim," dedi.

Alvina'nın yüzü isyan doldu.

Aksi aksi "Şimdi olmaz, gerçekten," dedi.

Göz göze geldiler. Alvina'nın gözleri sert, soğuk, kararlıydı. Birkaç saniye kıpırtısız durdular. Sonra, Alvina'nın saçının savrulmuş bir tutamı gözüne ilişince, yüreğini sıcak ve kabaran istekle doldurdu, savaş öfkesini sildi. Bir an yumuşayıverdi. Alvina'nın katılığının saldırganlaştığını gördü. Ansızın gelen hoşlanmama duygusuyla bırakıp gidecek gibi oldu. Sonra isteği yeniden yüreğini kabarttı, umursamaz bir gülümseyişle kavrayıp kaldırıverdi.

"Evet," dedi. "Şimdi."

Alvina bir an çırpındı. Ama aynı anda kendisinden ne kadar güçlü olduğunu anladı, öfkeden hareketsizleşmişti, dilsizleşti: bembeyaz, dilsiz ve kıpırtısız. Bıraktı. Kendini bıraktı ve ayağı sonsuz yerden kesilerek, Ciccio'nun iradesinin bilinmez karanlık seline kapılıp derinlere battı.

Alınyazısının bizleri alıp sürüklediği anlar vardır. Şimdi Alvina da sürüklendiğini duyuyordu –nereye olduğunu bilmeden– ama bu gittiği yerde esmer yüzlü ve saydam sarı gözlü adamlar vardı, –dilleri anlaşılmıyordu– hayat onun bildiği hayat değildi. Sanki kendi dünyasından başka, esmer bir yıldıza düşmüştü, burada bütün anlamlar değişikti. Yalnızdı ve yalnız olduğu-

na aldırış etmiyordu. İstediğiydi bu. Sevgilisinin bütün bu tutkusunda bir yalnızlık bulmuştu, güzel, serin ve bir gölge gibi sarınmıştı buna ve tatlı bir kusursuzluğa ermişti. Dinginlik ve bütünlük anıydı bu.

Sokakta, yukarıdaki atölyede sesler vardı. Ama onlardan çıt çıkmıyordu.

Sonunda Ciccio kalktı, Alvina'ya baktı.

"Aşk güzel şey, Allaye," dedi.

Onun garip, gülümseyen yüzüne bakarak olduğu yerde kaldı Alvina: Bu yüzü uzak, yasak bir varoluşta, tanımış, yarı-tanımış gibiydi. Yaklaştı, elini göğsüne koydu ve öptü onu.

"Aşk?" dedi, bir bilmece gibi, biraz dalgın.

Ama Alvina cevap veremedi, kıpırdamadan durdu. Ciccio gözlerinin içine baktı, uzaklardan, yine de hemen oracıkta.

Kusursuz ve güzel yalnızlığıyla kaldı, yalnızlığında kusursuz. Ama biraz sonra onu bulmak istedi. Yukarı kata çıkıp aynada kendine ve elbiselerine baktı, saçını düzeltti, önlüğünü bağladı, yine aşağıya indi. Ciccio'yu bulamadı; dışarı çıkmıştı. Mutfakta bir sokak kedisi sıçradı ve bir tabağı düşürüp kırdı. Bulaşık suyu soğumuştu. Ocağa yeni su koyup tabakları kurulamaya başladı.

Ciccio çok geçmeden döndü, kapıda durup baktı. Alvina da ona doğru döndü, beklenmedik bir biçimde güldü.

"Ne düşünüyorsun kendi hakkında, memnun musun?" dedi, gülerek.

"Eh," dedi, hafifçe başını salladı. Gizli bir zafer görünüşü vardı üstünde, ama yine kaçamaklıydı. Yanından geçip odaya girdi. Alvina'nın içi yandı aşkla: Sessizce gözünün önünden kaybolurken öyle ele avuca sığmaz, öylesine güzeldi. Mutluluk içinde kuruladı tabakları. Niye böyle saçma bir biçimde mutlu olduğunu kendi kendine soruyordu. Ve niçin hâlâ karşı koyuyordu karanlık, ele geçmez güzelliğine? Ele geçmez, hiçbir zaman ele geçmeyecek! Buydu onu neredeyse kölesi yapan. Önünde diz çökme isteğiyle dövüşüyordu. Gülünç şey, bu kadar mutlu olmak.

Aşağı katta işlerini görürken kendi kendine şarkı söylüyordu. Sonra, yatakları toplayıp bavulunu yapmak için yukarı kata çıktı. Saat onda aile avukatına gidecekti.

Eşyalarıyla epey oyalandı: Ne almalı, ne almamalı? Bu yüzden epey zaman harcadı. Aceleyle aşağıya indiğinde saat on olmuştu bile. Sakin sakin oturmuş bekliyordu. Başını kaldırıp baktı.

"Şimdi acele etmeliyim," dedi Alvina. "Bir saatten fazla sürmez sanırım."

O da şapkasını başına geçirip birlikte çıktı.

"Avukata seninle nişanlandığımı söyleyeceğim. Olur mu?" diye sordu.

"Evet," dedi. "Ne istersen söyle." Aldırmıyordu.

"Çünkü," dedi Alvina, neşeli neşeli, "ne söylersek söyleyelim, istediğimizi yaparız. Birbirimizi daha iyi tanıyınca, yazın evleneceğimizi söylerim. Ve İtalya'ya gideceğimizi."

"Ne gerek var bütün bunlara?" dedi Ciccio.

"Çünkü kendi hakkımda bazı bilgiler vermem gerekiyor. Yoksa bana istemediğim şeyler yaptırırlar. İstersen sen de gel avukata. Çok tatlı bir ihtiyardır. O zaman inanır sana."

Ama Ciccio başını salladı.

"Yok," dedi. "Ben gelmem. *Beni* görmek istemiyor ki."

"İyi ya, nasıl istersen. Ama adını hatırlıyorum, Francesco Marasca, sonra Pescocalascio'yu da hatırlıyorum."

Woodhouse'un tenha, pazartesi sabahı sokağında yürüyorlardı. Ciccio cevap vermedi. Herkes Alvina'ya selam veriyordu. Kimi meraklılar onunla konuşmak ve Ciccio'ya bakmak için yanaştılar. Ama Ciccio kenarda durdu ve arkasını döndü.

"Evet," diyordu Alvina. "Arkadaşlarda kalıyorum birkaç haftalığına, orada burada. Hayır, ne zaman döneceğimi bilmiyorum. Hoşça kalın!"

"İyi görünüyorsunuz," diyorlardı ona. "Çok güzelleşmişsiniz. Değişiklik yaramış."

"Evet, yarıyor," dedi Alvina, sevinçle. Güzel göründüğüne sevinmişti.

"Eh, şimdilik hoşça kal," dedi, avukatın evinin bahçe kapısının önünde, sarmaşıklı duvarın yanında, gülümseyerek gözlerinin içine baktı.

Avukat, kır saçlı, ufak tefek bir adamdı. Alvina çocukluğundan beri onu tanırdı: Ama bir insandan çok resmî bir kişi ola-

rak. Gülerek girdi odasına. Avukat oturdu, başlamadan önce resmî bir biçimde Alvina'yı süzdü, inceledi.

"Ee, Miss Houghton, ne gibi haberleriniz var?" diye sordu.

"Bende haber yok, korkarım, Mr. Beeby. Haber almak için size geldim."

"Ah!" dedi avukat, bir kâğıt yığınının üstündeki tutacakla oynayarak. "Yazık ki pek hoş bir haberim yok. Ama pek tatsız bir şey de yok sayılır."

Kurnazca gülümsedi.

"Vasiyetname tespiti tamam mı?"

"Daha değil. Ama birkaç güne kadar tamamlanacağını sanyorum."

"Bütün talepler geldi mi?"

"Evet, yani geldi sanıyorum!" Sonra yine kâğıtları sıvazladı, kenarlarını okşadı.

"Bütün bunlar?" dedi Alvina.

"Evet," dedi hafif bir sesle. Uğursuz bir sesle.

"Çok!" dedi Alvina.

"Epeyce! Epeyce! Bakın size bir şey göstereyim."

Kalkıp bir kâğıt getirdi. Avukatın yardımıyla, borçların, babasından kalan maldan aşağı yukarı yedi yüz pound fazla olduğunu anladı.

"Yani yedi yüz pound borçlu muyuz şimdi?" diye sordu.

"Mala biçilen *tahmini* fiyata göre öyle. Şüphesiz, satıldığında çok daha fazla edebilir, daha az da edebilir."

"Ne kötü!" dedi Alvina, cesareti kırılmıştı.

"Talihsizlik! Talihsizlik! Yine de, mülkün tahmin edilenden aşağı gideceğini sanmıyorum. Hiç sanmıyorum."

"Öyle bile olsa," dedi Alvina, "yine de borçlu kalacağız."

Babasının borçlarını kendi sırtında duydu.

"Korkarım öyle," dedi avukat.

"O zaman ne olacak?" dedi Alvina.

"Eh, alacaklılar alacaklarından biraz azıyla yetinmek zorunda kalacaklar herhalde. Çok da değil aslında. Fazla yakmacaklarını sanmıyorum. Aslında, bazıları korktukları kadar zarara girmeyecek bile. Yok, o bakımdan pek üzüleceğimiz bir şey

yok. Zaten, üzülsek de boşuna. Ama şimdi, size gelelim. Size de bir tedarik bulunması için alacaklılarla anlaşmanızı ister misiniz? Çoğu, sizi tanıyan, durumunuzu bilen insanlar: Bir deneyebilirim."

"Neyi deneyeceksiniz?" dedi Alvina.

"Bir anlaşmaya varmayı. Belki Miss Pinnegar'ın atölyelerinin kirası sizde kalabilir. Belki sinema için de bir şey yapılabilir. Ne isterdiniz?"

Alvina koltukta, pencereden dışarıya, sarmaşık yapraklarına ve leylak tomurcuklarına bakarak oturuyordu. Bütün kaynaklardan vazgeçmemesi gerekir gibi geliyordu. Birkaç yüz pound geleceğinden hiç kuşkusu olmamıştı: hatta birkaç bin. Bu, hiçbir şeyi olmayan bir insan için, *bir şey* demek olurdu. Ama şimdi? Hiçbir şey! Elinde avucunda yüz poundundan başka bir şeyi yoktu. O da bitince?

Kararsızlık içinde baktı avukata.

"Bu kadar kötü olacağını beklemiyor muydunuz?" diye sordu avukat.

"Galiba beklemiyordum," dedi.

"Evet. Eh, daha kötü de olabilirdi."

Yine sustu. Yine boş boş ona baktı Alvina.

"Ne diyorsunuz?" dedi avukat.

Cevap yerine sadece baktı.

"Belki daha sonra karar vermek istersiniz."

"Hayır," dedi. "Hayır. Sonradan karar vermenin anlamı yok."

Avukat biraz merakla baktı. Elini azıcık sabırsız tıkırdattı masada.

"Size bir şeyler koparmak için elimden geleni yapacağım," dedi.

"Peki öyleyse," dedi Alvina. "En iyisi hepsi gitsin. Buralarda sallanmak istemiyorum. Beni hiç düşünmeyin. Nasıl olsa gideceğim."

"Gidecek misiniz?" dedi avukat, tırnaklarını inceleyerek.

"Evet. Burada kalmayacağım."

"Sorabilir miyim, belli bir fikriniz var mı, nereye gideceksiniz?"

"Gezgin bir tiyatro trupuyla piyanist olarak anlaşma yaptım."

"Öyle mi!" dedi avukat, alıcı gözle bir daha süzerek. Alvina boş boş, açık pencereden bakıyordu. Avukat hemen tırnaklarını incelemeye koyuldu. "Yeterli bir maaşla mı?"

"Yeterli sayılır, teşekkür ederim," dedi Alvina.

"Evet, e-veet!" Oturduğu yerde biraz kıpırdadı. "Biliyorsunuz eski komşuyuz, babanızla da yıllardır hukukumuz olmuştur. Biz... yani ilgili kişiler ve ben... sizin Woodhouse'dan... şey... yoksul olarak ayrıldığınızı, uzaklaştırıldığınızı düşünmek istemeyiz. Şey, yani, sizin de hoşunuza gidecek bir formül bulunsa ve size bir geçim yolu bulunsa..."

Keskin mavi gözleriyle süzüyordu Alvina'yı. Alvina, hâlâ biraz boş gözlerle ona baktı.

"Hayır! Çok teşekkür ederim!" dedi. "Ama üzülmeyin. Gideceğim."

"Gezgin tiyatro trupuyla?"

"Evet."

Avukat derin bir ilgiyle inceledi tırnaklarını.

"Eh," dedi, parmağının ucuyla bir çivi başının hayali çıkıntısını yoklayarak. "Eh, o halde... o halde... geri dönülmez bir karar aldıysanız."

Keskin bir bakışla baktı Alvina'ya. Alvina, porselenden bir mandaren gibi ağır ağır başını salladı.

"O halde," dedi, "değer biçmeyle ve satış hazırlığıyla uğraşmalıyız."

"Evet," dedi Alvina zayıf bir sesle.

"Biliyorsunuz ki," dedi, "sizin ve Miss Pinnegar'ın kişisel eşyalarınız dışında Manchester House'da bulunan her şey alacaklılara aittir ve evden götürülmemelidir."

"Evet," dedi.

"Evdeki her şeyin sayımını yapmak gerekecek. Onun için, Miss Pinnegar'la, kişisel eşyalarınızı belli olacak biçimde ayırırsanız... Ama bugün Miss Pinnegar'ı nasıl olsa göreceğim. Yedide gelmesini söyler misiniz? O saatte serbesttir sanırım."

Alvina titreyerek oturdu.

"Eşyalarımı bugün toplarım," dedi.

"Şüphesiz," dedi avukat, "bağlı olduğunuz ufak tefek şey-

leri alacaklılar da mutlaka kendi malınız sayınızı isterler. Ama daha değerli şeyler için: Piyano gibi, özel olarak rica etmem gerekir."

"Ah, yok, bir şey istemiyorum," dedi Alvina.

"Hayır? Peki! Bakarsınız. Birkaç gün daha burada mısınız?"

"Hayır," dedi Alvina. "Bugün gidiyorum."

"Bugün! Bu da öyle kesin mi?"

"Evet, bugün öğleden sonra gitmeliyim."

"Anlaşmanız dolayısıyla mı? Kumpanyanız bu hafta nerede olacak, sorabilir miyim? Uzakta mı?"

"Mansfield."

"Peki, özel olarak sizinle görüşmemi gerektiren bir durum olursa, gelir misiniz?"

"Gerekirse," dedi Alvina. "Ama gerekli olmadıkça Woodhouse'a gelmek istemiyorum. Yazışamaz mıyız?"

"Evet- elbette! Elbette! Çoğu işler için! Elbette! Şimdi."

Avukat bazı teknik konulara girdi, Alvina bazı belgeleri imzaladı. Sonunda iş bitti. Odada bir saatten fazla kalmıştı.

"Eh, iyi günler, Miss Houghton. Haberleşiriz. Yeni işinizde başarılar dilerim. Woodhouse'dan ebediyen ayrılmıyorsunuz."

"Allahaısmarladık!" dedi Alvina. Acele acele sokağa çıktı.

Ne kadar uğraşsa, ağır bir darbe yediği duygusundan kurtulamıyordu. Darbe yemişti.

Bahçe kapısının önünde bir an durdu. İleride, ufak bir çukur yerin ötesinde mezarlık tepesi vardı. Oradaydı mezarları: annesinin, Miss Frost'un, babasının. Miss Frost'un mezarındaki beyaz haçı, annesiyle babasının mezarlarındaki gri taşları seçebiliyordu. Sonra ağır ağır döndü, kilise duvarının yanı sıra, Manchester House'a yöneldi.

Gururu kırılmıştı. Kimseyi görmek istemiyordu. Miss Pinnegar'ı görmek istemiyordu, Natcha-Kee-Tawaraları görmek istemiyordu: hele Ciccio'yu, hiç. Woodhouse'da bir yabancı gibiydi, sanki toprak ayağının altından yükselmiş ve ağzına bir yumruk atmıştı. Manchester House'un ve eşyasının babasının alacaklıları hesabına satılacağı olgusu karşısında sanki bü-

tün Woodhouse hayatı paramparça olmuştu. Manchester House'u düşünmeye dayanamıyordu. Bir an daha orada kalmak istemiyordu.

Natcha-Kee-Tawaralara gitmeyi de istemiyordu. Tepesindeki kilise saati on biri vurdu. Mansfield'a on iki-kırk treni ile gitmeliydi. Ama eve gideceği yerde tarlalara ve çaya doğru saptı. Kim bilir kaç kez yürümüştü bu yolu. Kaç kez Miss Frost'u bu yolda, müzik öğrencilerinden eve gelirken, kahramanca yürürken görmüştü. Kaç kez belli bir yabankirazının çiçek açtığını, belli bir karaçalının, alıçların dallar üzerine beyazlığını yaydığını görmüştü. Kaç kez, nice baharlarda Miss Frost elinde bir tutam kara çalıyla dönmüştü eve!

Bugün Mansfield'a gitmek istemiyordu. Hakarete uğramış sayıyordu kendini. Madame'ın gözünde çok ucuzlayacağını biliyordu. Trup içindeki yerinin onur kırıcı olacağını biliyordu. Açıktan açığa, biraz onur kırıcı olacaktı. Ama Woodhouse'da kalmak ve Woodhouse'un hesaplı hayırseverliğinin tadını sonuna kadar tatmak çok daha çıldırtıcı bir biçimde onur kırıcı olurdu. Hangisinin daha kötü olacağını bilemiyordu: Madame'ın yarı-küçümser, yarı-memnun küstah ve soğukkanlı tavrıyla mali yıkımının haberini dinlemesi mi, yoksa Woodhouse eşrafından göreceği babacan yardım mı? Haberi işitince Madame'ın kara gözlerinin nasıl parlayacağını, ağzının nasıl, hafifçe utkulu bir gülümseyişle kıvrılacağını çok iyi biliyordu. Ve Henry Wagstaff'ın kendisine Woodhouse hayırseverliğini dikte edecek zorba ses tonunu da işitebiliyordu. Hepsinden uzaklaşmak istiyordu, hepsinden, ebediyen.

Ciccio'dan bile uzaklaşmak istiyordu. Çünkü o da hakaret ediyordu. İnceden inceye, hepsi bunu yapıyorlardı. Bir mirasyedi olarak imkânlarına saygıları vardı hepsinin. Beş yüz, hatta iki yüz pound kalsa bambaşka olurdu. Görmezlikten gelmeye çalışmak boşunaydı. Ciccio için bile öyleydi. İki yüz pound gibi ufacık bir şey kalsa, Ciccio ona hayatı boyunca saygı duyardı. Şimdi bir şey kalmayınca, rahatlıkla esirgeyecekti bu saygıyı. Hatta alay bile edebilirdi. Ve Alvina atamazdı üstünden bu duyguyu.

Neyse ki bir parça nakit parası vardı. Satabileceği birkaç incik boncuk vardı. Hepsi de buydu. Neyse ki, hiç değilse şimdilik bağımsızdı.

Sonra ne yaparsa yapsın, gidip eşyasını toplaması gerekiyordu şimdi. İki büyük bavulu yapmalı, hazır bırakmalıydı. Çünkü bir kez gidince, bir daha Woodhouse'a dönemeyeceğini seziyordu. İngiltere'nin yeri kayalık olsaydı, gidecek yer kalmayınca, ötesi olmayınca, bu kayalardan birinden yürür giderdi. Ama şimdilik önündeki kısa uzaklığı koşmak gerekiyordu. Bağımsızlığına çok önem veriyordu.

Böylece şehre döndü. 12:40 trenine yetişemeyecekti, çünkü zaten öğle olmuştu. Ama memnundu. Kendine biraz zaman ayırmak istiyordu. Ciccio'yu gönderecekti. Tanıdık tepeyi yavaş yavaş tırmandı; yavaş yavaş ve acı acı. Kendi yurdunun kendisine hakaret ettiği duygusuna kapılmıştı: Natcha-Kee-Tawaralar da hakaret ediyordu. Hakaretlerin ortasında kendi içine gömülmüştü ve yalnız kalmak istiyordu.

Ciccio'yu bahçenin dibinde beklerken buldu: Sanki ebedi bir bekleyiş içindeydi. Sabırsızdı.

"Geç kaldın," dedi.

"Evet," diye cevap verdi.

"Trene acele etmemiz gerek."

"Ben bu trene yetişemeyeceğim. Daha sonra gelirim. İki lokma bir şey atıştırıp git sen."

Eve girdiler. Miss Pinnegar daha inmemişti. Mrs. Rollings patates soyuyordu.

"Mr. Marasca trene yetişecek, biraz soğuk et yiyecek," dedi Alvina. "Ben yukarıda çalışırken siz de bunları hazırlar mısınız?"

"Sharps'la Fullbanks şu faturaları gönderdi," dedi Mrs. Rollings. Alvina bunları açınca sarardı. Otuz pound, cenaze masrafı. Bunu tamamen unutmuştu.

"Mr. Atterwell de babanız için o taşı koymak isteyip istemediğinizi soruyor, yazısını yazarsanız."

"Peki."

Mrs. Rollings, Miss Pinnegar'ın patateslerinin altını yaktı.

Ciccio için de örtüyü serdi. Ciccio yerken Miss Pinnegar da geldi. Alvina'yı sordu, o da üst kata çıktı.

"Yemek yediniz mi?" dedi. Çünkü Alvina oturmuş mektup yazıyordu.

"Daha sonraki bir trenle gideceğim," dedi Alvina.

"İkiniz de mi?"

"Hayır. O şimdi gidiyor."

Miss Pinnegar yine alt kata indi, mutfağa girdi. Alvina inince de oturma odasına geçti.

"Bu mektubu Madame'a verirsin," dedi Alvina, Ciccio'ya. "Yedide tiyatroda olurum. Dosdoğru oraya geleceğim."

"Niye şimdi gelemiyorsun?" dedi Ciccio.

"Gelemeyeceğim," dedi Alvina. "Avukat az önce babamın borçlarının elde kalan her şeyi aştığını açıkladı. Hiçbir şey bizim değil, yemeğini yediğin tabak bile. Her şey, borçların ödenmesi için satılmak üzere mühürlenecek. Onun için benim de elbiselerimi, ayakkabılarımı toplamam gerek, yoksa onlar da satılacak. Mr. Beeby akşam yedi sularında sizi bekliyor, Miss Pinnegar, unutmadan söyleyeyim."

"Sahi mi!" dedi Miss Pinnegar, dehşet içinde. "Sahi mi! Ev de, eşya da, hepsi de satılacak mı? Öyleyse sokakta kaldık! İnanamıyorum."

"Öyle söyledi," dedi Alvina.

"Ama ne korkunç şey," dedi Miss Pinnegar, bir koltuğa hareketsizce gömülerek.

"Ben de bu kadarını beklemiyordum," dedi Alvina. "Eşyalarımı iki büyük bavula dolduruyorum. Şimdi Mrs. Stanley'ye soracağım bir süre saklayabilir mi diye. Bir de yanıma alacağım çanta var."

Sahi mi!" dedi Miss Pinnegar, aynı dehşetle. "İnanamıyorum! Peki ne zaman evi boşaltmamız gerekiyor?"

"Ha, öyle çok acelesi olduğunu sanmıyorum. Eşyanın sayımını yapacaklar. Satış zamanına kadar burada kalınabilir herhalde."

"Ya satış ne zaman olacak?"

"Bilmem. Bir iki hafta sonra."

"Sinematograf da gidecek mi?"

"Evet, her şey! Piyano... annemin portresi bile."

"İnanılır şey değil," dedi Miss Pinnegar. "İnanılır şey değil. Bu kadar kötü bir duruma getirmiş olamaz."

"Ciccio," dedi Alvina. "Trene yetişeceksen hemen çıkmalısın. Madame'a mektubumu verirsin, olur mu? Treni kaçırırsan üzülürüm. Şimdiden zor dayanıyor bana, yol açtığım kargaşalık yüzünden."

Ciccio, ağzını silerek, yavaş yavaş kalktı.

"Yedide orada olursun, değil mi?" dedi.

"Tiyatroda," diye cevap verdi Alvina.

Fazla uzatmadan gitti.

Mrs. Rollings içeri girdi.

"İşittiniz mi?" dedi Miss Pinnegar, dramatik bir tavırla.

"Bir şeyler işittim," dedi Mrs. Rollings.

"Satılacak! Her şey satılacak! Ne var ne yoksa! Bugünü görmez olaydım," dedi Miss Pinnegar.

"Beklenmeyecek bir şey değildi," dedi Mrs. Rollings. "Ama sizin için bir şey yok, Miss Pinnegar. Paranız ortak değildi, değil mi?"

"Hayır," dedi Miss Pinnegar. "Bir kenara koyduğum az bir param var. Ama geçinecek kadar değil. On yıl daha yaşayacağımı düşünsek bile beni geçindirmeye yetmez. Haftada yalnız bir pound harcasam, yılda elli iki pound eder. On yılda, düşünsenize, beş yüz yirmi pound tutar. Bundan azı da düşünülemez. Oysa bunun yarısı bile yok bende. Ücretten başka bir şey almamıştım çünkü. Miss Frost benden çok daha fazla kazanırdı. O bile elliden fazla pek bir şey bırakmadı. Para nereden gelecek?"

"Ama ufak bir işe başlamaya yetecek kadar varsa," dedi Alvina.

"Evet, zaten öyle yapmam gerekecek. Öyle yapmam gerekecek. Peki, ya siz? Siz ne yapacaksınız?"

"Ah, beni hiç düşünmeyin," dedi Alvina.

"Düşünmeyin demek kolay. Benim yaşıma gelince, düşünmeniz gerektiğini bilirsiniz, bol bol da düşünürsünüz. Pişman olacak bir durumda bulmazsanız kendinizi. Üzülmek şart. Ve daha bitmeden yeniden üzülürsünüz."

"Bir günün kötülüğü o güne yeter," dedi Alvina.

"Ah, nice günlere yeter, bana sorarsanız."

Miss Pinnegar gerçekten kızmıştı. Alvina'ya durumu bu tavırla kabul etmek tuhaf geliyordu. Soğuk etle sıcak patates ve ısıtılmış pudingden meydana gelme huzursuz bir yemeğe oturdu üç kadın.

"Ama ne yaparsanız yapın," diye bildirdi Miss Pinnegar, "ne kadar uğraşırsanız uğraşın bu hayatta, sonunda yeniliyorsunuz. Sonunda mutlaka yeniliyorsunuz."

"Sonunda olacaksa önemli değil," dedi Alvina. "Hayatınızı yaşadınızsa önemi yok artık."

"Hayatınızı hiçbir zaman yaşayamazsınız," dedi Miss Pinnegar, "ölünceye dek. Çalışır çabalarsınız, emeğinizin meyvelerine de hak kazanırsınız."

"Önemli değil," dedi Alvina kısaca, "çalışmanızdan tat alabildinizse."

Ama Miss Pinnegar felsefe yapamayacak kadar öfkeliydi. Alvina öfkelenmenin de, başka türden bir duygusallığa kapılmanın da gereksiz olduğunu biliyordu. Ama o da sert bir darbe yemiş gibiydi. Hatta neredeyse Miss Pinnegar'ın Jamworth'deki küçük tuhafiyeci dükkânı tasarısını bile kıskanıyordu. Kendi sorunu o kadar tehlikeli görünüyordu ki. "Ya cevap ver, ya da öl," diyordu alınyazısının sfenksi. Miss Pinnegar, kendi alınyazısına soruya göre cevap verebiliyordu. "Tuhafiyeci dükkânı" diyebiliyordu ve sfenks bu cevabın doğaya uygun olduğunu anlayacak, tatmin olacaktı. Ama her bireyin kendi alınyazısı, kendi sfenksi var. Alvina'nın kocamış, görmüş geçirmiş bir sfenksi vardı ve böyle melez cevapları kabul etmiyordu. Kocamış dişleri de uzun ve keskindi. Fantastik fakat katışıksız Houghton soyunun son üyesi olan Alvina için alınyazısının sorusu son derece belirsizdi.

Yapacak tek şey, bu bilmeceyi çözmemekti: Devam etmek, aklına ne geliyorsa onu söylemek alınyazısına. Alınyazısıyla yarışa girmek olmazdı. Talihine güveneceksin, sonuçlara da katlanacaksın.

"Miss Pinnegar," dedi Alvina. "Elimizde ne kadar para var?"

"Bankada yirmi pound kadar bir şey var. Hepsi yazılı defterlerimde," dedi Miss Pinnegar. "Çekemeyiz herhalde, değil mi?"
"Defterde hepsi var." Alvina yine düşündü.
"Gelecek başka fatura var mı?" diye sordu. "Yani bana ait olan. Benim hiç borcum var mı?"
"Hiç sanmıyorum," dedi Miss Pinnegar.
"Sigorta parasını alacağım. Ne isterlerse söylesinler. Ben de zaten geri vermeyeceğim."
"Siz bilirsiniz," dedi Miss Pinnegar. "Yalnız Sharps ile Fullbanks'ın hesabını temizlemek gerek."
"Onları ödeyeceğim," dedi Alvina. "Atterwell'e babamın taşına ne yazacağını siz söylersiniz. Ne tutuyor?"
"Bir harfi beş şilin ediyor."
"İyi, öyleyse yalnız ad ve tarih koyacağız. Ne eder? James Houghton. Doğum 17 Ocak."
"'Ayrıca'yı da koymamız gerek," dedi Miss Pinnegar.
"Ayrıca," dedi Alvina. "Bir- iki- üç- dört- beş- altı harf; otuz şilin. 'Ayrıca'yı yazınca çok fazla tutuyor."
"Ama bunu çıkaramazsınız," dedi Miss Pinnegar. "Bundan ekonomi yapamazsınız."
"Ama gönül rahatlığıyla da vermiyorum," dedi Alvina.

ON BİRİNCİ BÖLÜM

Namuslu Nişan

Alvina, Natcha-Kee-Tawaraların yanına geldikten sonra uzun süre sessiz, içine kapalı ve uzak durdu. Asalak durumunun onur kırıcılığını hep duyuyordu. Onlar da pek umursamıyorlardı onu. Herkes birbirinden kopuk gibiydi. Eski içtenlik, yaşama sevinci geri gelmedi. Madame biraz sinirliydi, çok titizdi ve huysuzlaşma eğilimindeydi. Ciccio, Geoffrey ile geçiriyordu vaktini.

İkinci haftasında Madame bir adamın gelip, ev sahibesine ve ev sahibesinin şişman kızına kendileriyle ilgili birtakım şeyler sorduğunu öğrendi. Bir dedektif olmalıydı; sersem dedektifin teki. Madame bekledi. Sonra Max'ı uydurma bir iş için Mansfield'a gönderdi. Evet, aynı pis dedektifler oraya da uğramışlardı ve Natcha-Kee-Tawaraların davranışlarıyla ilgili sıkı araştırmalar yapmışlardı: Ne yaparlar, nerede nasıl uyurlar, Madame erkeklerle nasıl konuşur, erkeklerin Alvina'ya karşı tavrı nedir, filan.

Madame yine bekledi. Sonra, Doncaster'e gittikleri zaman, aynı sokak köpeği görünüşlü polisler yine ortalarda dolanıyor ve pansiyondakilere sorular soruyorlardı. Bütün Natchalar gördü bu herifleri. Madame, namuslu ve saygıdeğer pansiyoncu kadından, polislerin ne sorduklarını ustaca öğrendi. Yine ki-

min nerede yattığını sormuşlardı, ev sahibesi gece bir şey işitiyor muydu, bir şeye dikkat etmiş miydi?

Durum açıktı, Natcha-Kee-Tawaralar şüphe altındaydı. İzleniyor, gözetleniyorlardı. Ne için? Madame akıllıca bir tahminde bulundu. "Bizim ahlaksız ecnebiler olduğumuzu sanıyorlar," dedi.

"İyi ama bizim kişisel ahlakımıza ne karışıyorlar?" dedi Max, öfkeyle.

"Öyle. Ama bu İngilizler! Çok temizdirler," dedi Madame.

"Biri bunlara bir şey söylemiş olmalı," dedi Louise.

"Belki," dedi Madame. "Allaye ile ilgili olarak."

Alvina bembeyaz kesildi.

"Evet," diye haykırdı Geoffrey. "Beyaz Kadın Ticareti! Mr. May söylemişti."

Madame ağır ağır başını salladı.

"Mr. May!" dedi, "Mr. May! Odur. Bilir o, ahlakı ve ahlaksızlığı. Evet, anlıyorum. Evet- evet- evet! Bizim ahlaksızlığımızdan şüpheleniliyor, *mes braves!*"

"Ama benden başka kimsenin ahlaksızlığı yok," diye haykırdı Alvina, dudaklarına kadar bembeyaz olmuştu.

"Siz! Siz! Siz işte!" diyerek alaycı bir biçimde gülümsedi Madame.

"Ne yapacağız?" dedi Max. Onun da rengi atmıştı.

"Allah belalarını versin! Allah belalarını versin!" diye mırıldanıyordu Louis, Fransız şivesiyle.

"Bekleyin," dedi Madame. "Bekleyelim. Bize bir şey yapamazlar. Sizler sadece pis ecnebilersiniz, *mes braves*. En fazla, saf ve temiz ülkelerini terk etmemizi söyleyebilirler."

"Biz onların işine karışmıyoruz ki," diye haykırdı Max.

"Allah belalarını versin," diye mırıldandı Louis.

"Aldırma, *mon cher*. Temiz bir ülkedesin. Bekleyelim."

"Benim yüzümden diyorsanız," dedi Alvina, "gidebilirim."

"Aman, şekerim, sen sadece bahanesin," dedi Madame, hoşgörüyle gülümseyerek. "Bekleyelim bakalım."

Gülerek kabullenmişti ama yanakları kâğıt gibi beyazdı ve siyah gözleri mürekkep damlaları gibi olmuştu, öfkeden.

"Bekleyelim bakalım," dedi, alaylı alaylı. "Bekleyelim bakalım. Sevgili ülkelerinden ayrılmamız gerekirse, o zaman *adieu!*" Ve hayali bir İngiltere'yi eğilerek selamladı.

"Bu benim yüzümden. Gitmeliyim," diye haykırdı Alvina. Madame'ın gözlerinin ışıltısını ve renginin solukluğunu, erkeklerin kararan yüzlerini görünce çok üzülmüştü. Ciccio'nun alnı hiç böyle kapkara kesilmemişti. Ve Alvina hep kendini suçlu görüyordu. Hiç böyle çirkin bir duyguya kapılmamıştı hayatında: İğrenç bir şey sırtına tırmanıyor gibi. Bu haftaların her anı ona yıkım oldu: Bu dedektif itlerinin peşlerinde olması, ahlaksızlıklarının açık bir kanıtını ele geçirmek için uğraşmaları. Ve sonra, yetkililerin bilinmez kini! Polis yetkililerinin iğrenç gizli kapaklılığı ve mutlak kudreti. Onları avcunda tutan, gözetleyen, yoklayan, son pis vuruşu indirmek için bekleyen büyük kötü niyetli bir kudret: suçlanmayan, sadece gözetlenen ve kuşatılan bireylerin mutlak çaresizliği! Onların, kendisi de içlerinde bulunmak üzere Natcha-Kee-Tawaraların, bütün bunlara yol açtıklarına göre korkunç sefahat canavarları olması gerektiği duygusu. Yine de, hiçbirisinin sefahat canavarı olmadığını açıkça bilmek: Bayağı kahredici bir şeydi. Polisi görünce Alvina'nın yüreği hopluyordu korkuyla, acıyla; ama hukuken korkacak hiçbir şey olmadığını da biliyordu. Kapının her çalınışı korkunçtu.

Anlayamıyordu. Ama işte devam edip gidiyordu: İzleniyor, gözetleniyorlardı. Bunun tartışılır yanı yoktu. Bütün düşünebildiği, Woodhouse'da birinin trıpu gizlice beyaz kadın ticareti ile suçlamasıydı. Kim bilir, belki de Mr. May Woodhouse'un hayırsever eşrafını dolaşmış, Alvina'nın erdemiyle ilgilenir görünmüş ve bu ilgisiyle onların desteğini almıştı. Bundan hiç şüphesi yoktu, kendi erdeminden başlıyordu bütün hikâye: Ve başlatan da Mr. May'di; adi bir yargıcı ya da şehir meclisi üyesini elde ederek.

Madame, Alvina'nın görüşünü pek ciddiye almıyordu. O bunun doğrudan doğruya Tawaralara karşı, belki Madame'dan hoşlanmayan bir başka trubun hazırladığı bir kötülük olduğunu düşünüyordu.

Gerçek ne olursa olsun, birkaç hafta süreyle, onları izleyen, onlara dokunmak ve kara ayıp lekesiyle damgalamak isteyen bu iğrenç parmağın gölgesinde dolaştılar. Erkekler suskun ve somurtkandı. Kenetlenmiş gibiydiler. Güçlü bir sessizlik ve gerilim dörtgeni olmuşlardı. Onlar kendi kabuklarına, Alvina kendi kabuğuna, Madame da kendi kabuğuna çekilmişlerdi. Böyle devam ettirdiler.

Yavaş yavaş bulut dağıldı. Hiçbir zaman tam yok olmadı. Alvina, Tawaralardaki sessiz korkusuzluk ve öfkenin gücüyle fırtınanın patlamasının önlendiğine inanıyordu. Bir zayıflık gösterilse, bir şey kopuverse, hepsi yıkılırdı. Ama yürekleri katı, yatışmaz bir öfkeyle sertleşmişti. Ve bulut dağıldı, geçti. Bir belirti kalmadı.

Yaz başını bulmuşlardı. Alvina artık Natchalarla rahat değildi. Dert başlarındayken onu görmezden gelmişlerdi. Erkekler onunla, aslında Madame'la da pek az konuşuyorlardı. Kendi dörtgenlerinden pek dışarı çıkmıyorlardı.

Ama Alvina kendini özellikle dışarıda, terk edilmiş buluyordu. Dedektif meselesi geçip erkekler yeniden neşelenince, onun da şakalaşmasını, onlara yaklaşmasını istediler. Sözle cevap verdi onlara, ama yüreği cevap vermiyordu.

Madame, Alvina'ya karşı oldukça cömertti. Odasının parasını, yol masrafını kendisine ödettiriyordu. Ama yemeğini ötekilerle birlikte yiyordu. Madame her gittikleri yerde yiyeceği kendi satın alır, pişirirdi. Alvina da öbürlerine katıldı: Yemek parası vermedi.

Yine de, Madame'ın ufak bir ücret teklif etmesini bekledi: Hiç olmazsa, masrafını topluluk karşılayabilirdi. Ama Madame böyle bir öneride bulunmadı. Alvina da kendisine pek fazla ihtiyaç olmadığını anladı. Onun için parasını harcamıyor, bir fırsat kolluyordu.

Her sabah, bulundukları kasabanın genel kitaplığına gidip ilanlara bakmayı huy edindi: Ebe, hastabakıcı, piyanist, hatta asil hanımlara yardımcı arayanların ilanlarına bakıyordu. Birkaç mektup da yazdı ama bir süre hiçbir iş bulamadı.

Bu sıralarda yeniden çevresinde dolanmaya başlayan Ciccio

bir sabah kitaplığa kadar yanında geldi. Ama Alvina'nın yüreği ona karşı da kapanmıştı.

"Niye kitaplığa gidiyorsun?" diye sordu Ciccio. Lancaster'daydılar.

"Dergilere, gazetelere bakmak için."

"Ha! İş bulmak için, değil mi?"

Keskinliği karşısında bir an irkildi.

"Bulursam kabul edeceğim," dedi.

"He! Biliyorum," dedi Ciccio.

Ve o sabah kitaplığın ilan tahtasında, şehir meclisinin tecrübeli bir ebeye iş vermek istediğini, gönüllülerin sağlık kuruluna başvurmaları gerektiğini okudu. Alvina başvurma yerini not etti. Ciccio onu seyrediyordu.

"Ebe nedir?" diye sordu.

"*Accoucheuse!*" dedi Alvina. "Doğum yaptıran hastabakıcı."

"Sen bu işi biliyor musun?" dedi pek inanmayarak, yarı da alayla.

"Eğitim görmüştüm," dedi Alvina.

Ciccio cevap vermedi, eve kadar sessizce yanında yürüdü. Yaklaşırlarken sordu...

"Artık bizimle kalmak istemiyor musun?"

"Kalamayacağım," dedi Alvina.

Alaycı bir hareket yaptı.

"Kalamayacağım," diye tekrarladı. "Niye hep yapamayacağım, edemeyeceğim diyorsun?"

"Yapamayacağım da ondan."

Küçümser bir tavırla bir ıslık sesi çıkardı Ciccio.

Ama Alvina dosdoğru odasına girdi. Neyse ki, Manchester House'dan eşyasını getirdiğinde ebe diplomasıyla doktorların tavsiyelerini de getirmişti. Dilekçesini yazdı, belediyeye kadar tramvayla gitti ve dilekçeyi oradaki posta kutusuna attı. Sonra doktoruna yeni bir bonservis için tel çekti. Bundan sonra kitaplığa gitti, konusuyla ilgili bir kitap alıp okumaya başladı. Çağırılırsa, pazartesi günü sağlık kuruluyla görüşmesi gerekiyordu. Bir haftası vardı. Bütün eski deneylerini ve bilgilerini hatırlayarak, okumaya girişti.

Kurula üniformayla gitmesinin daha iyi olup olmayacağını düşündü. Hastabakıcı elbiseleri Woodhouse'da, Mrs. Stanley'in evindeki sandıktaydı. Şimdi mayıstı. Woodhouse'daki bütün işler bitmişti. Manchester House da, eşyası da birtakım ayakkabıcılara satılmıştı. Dört bin pound vermişlerdi; avukatın tahmininin üstünde bir fiyat. Öte yandan, tiyatro da yok pahasına gitmişti. Sonunda otuz üç pound da –alacaklılar bunu elliye çıkarmışlardı– Alvina'ya kalmıştı. Bunun yarısının Miss Pinnegar'a verilmesi için dayatmıştı Alvina. Miss Pinnegar da Jamworth'e yerleşmişti bile, küçük dükkânı haftaya açılıyordu. Mutlu, heyecanlı bir tonla anlatıyordu bunları mektubunda.

Bazen alınyazısı çabuk ve pürüzsüz hareket eder. Perşembe günü Alvina o pazartesi gelmesi için bir mektup aldı. Ama cumartesi akşamına kadar Madame'la konuşmayı göze alamadı. O akşam hepsi yemekteyken söyledi.

"Madame, Lancaster Belediyesi'ne ebe olarak çalışmak için başvurdum."

Madame kaşlarını kaldırdı. Ciccio bir şey söylememişti.

"Ya! Bana hiç söylemediniz."

"Bir şey çıkmazsa boşuna iş çıkarmayım diye söylemedim. Bu pazartesi gidip görüşmemi istiyorlar. Sonra karar verecekler."

"Ya! Öyle mi? Pazartesi? Peki, kabul ederlerse burada mı kalacaksınız? Evet?"

"Evet, tabii."

"Tabii! Tabii! Evet! Hmm! Etmezlerse?"

İki kadın göz göze geldiler.

"Nasıl?" dedi Alvina.

"Bu işe giremezseniz! *Emin* misiniz?"

"Hayır," dedi Alvina. "Hiç emin değilim."

"İyi ya! O halde! Kabul edilmezseniz?"

"O zaman ne mi yapacağım?"

"Evet, ne yapacaksınız?"

"Bilmiyorum."

"Nasıl! Bilmiyorum! O zaman bize dönecek misiniz?"

"Siz isterseniz dönerim."

"Ben istersem! *Ben* mi istersem? Canım, bu *benim* istemem meselesi değil ki. Sizin ne yapmak istediğinize bağlı."

"Beni pek fazla istediğinizi sanmıyorum," dedi Alvina.

"Niye? Niye öyle geliyor size? Kimin yüzünden? Hangimiz size bu duyguyu veriyor? Söyleyin bana."

"Özel olarak kimse değil. Ben öyle duyuyorum."

"Ha, o başka. Kimse bir şey yapmıyor da, siz öyle duyuyorsanız, mesele sizin kendinizde, değil mi? Hmm, öyle değil mi?"

"Belki öyledir," diye gerçeği söyledi Alvina.

"Evet, o zaman başka!" Böylece Madame izin vermiş oldu. "Ama geri dönmek isterseniz; öyle *hoşunuza* giderse, o zaman..." Madame omuz silkti, "yine gelirsiniz, herhalde?"

"Teşekkür ederim," dedi Alvina.

Gençler seyrediyorlardı. Aldırmaz görünüyorlardı. Ciccio, hafif, alıkça gülümsemesiyle yan döndü.

Sabahleyin Madame Alvina'ya, bankası dediği küçük kasadan çıkarıp bütün eşyasını verdi.

"İşte para... şu.... işte... şu da... tamam. Lütfen bir daha sayın!" Alvina saydı ve elinde sımsıkı tuttu parayı. "Bunlar da yüzükleriniz, zinciriniz, madalyonunuz.... işte... hepsi... her şey Ama broş yok. Broş nerede? Burada. Geri vereyim mi, *hein?*"

"Onu size vermiştim," dedi Alvina, içerleyerek. Madame'ın kara gözlerinin içine baktı. Madame gözlerini indirdi.

"Evet, vermiştiniz. Ama şimdi çok paranız kalmadığı için belki geri almak istersiniz diye düşündüm."

"Hayır, teşekkür ederim," dedi Alvina, tombul elinde, kırmızı broşla bıraktı Madame'ı, gitti.

"Allahtan değerli bir şey vermişim," diye düşündü, titreyerek odasına giderken.

O da bavulunu hazırladı. Yeni bir oda bulması gerekiyordu. Natcha-Kee-Tawaralarla vedalaştı. Yüzü soğuk ve uzaktı, ama onlarla vedalaşırken hafifçe gülümsüyordu.

"Belki," dedi Madame, "belki yarın öğleden sonra ya da akşamleyin Wigan'a gelirsiniz? Evet?"

"Teşekkür ederim," dedi Alvina.

Çıktı ve küçük bir otel buldu. Lancaster'a niçin geldiğini açıklayarak tek gecelik bir oda tuttu. Yüreği kaskatıydı ve yanıyordu. Her şeye karşı derin, kavurucu, sessiz bir öfke ve insanlığa karşı derin bir kayıtsızlık vardı yüreğinde.

Dolayısıyla, ertesi gün, her şey büyü içindeymiş gibi oldu. Sağlık kurulundakiler en ufak bir ilgisizlik gösterirlerse çekip gitmeyi, bavulunu alıp Windermere'e yollanmayı aklına koymuştu. Hiç gitmemişti göllere. Windermere uzak da değildi. Başka kimseden en ufak bir aşağılamayı kabul edecek sabrı kalmamıştı. Dosdoğru Windermere'e gidecekti, büyük gölü görmeye. Niye istediğini yapmasındı! Göllerde, kendi başına, pekâlâ mutlu olabilirdi. Ve kesinlikle, kesinlikle özgür olurdu. Belediyeden çıkıp çantasını aldığı gibi gara ve özgürlüğe koşmaya can atıyordu. Yüz pound daha parası yok muydu? Ne vardı düşünecek? Koca dünyada tamamen yalnız olmak ve tamamen, tamamen özgür olmak, yüz pounduyla bu durum Alvina'ya gerçekten çok çekici geliyordu.

Onun için ertesi gün belediyede her şey çok iyi geçti. Sağlık kurulu bir harikaydı, bir harika. En ufak bir duraksama olmadı. Daha ilk andan beğendiler, kabul ettiler. Bahçe içinde bir hastanede boş bir oda verdiler ona; başhemşire çok iyiydi, doktorlar son derece nazikti.

İşe ne zaman başlayabilirdi? Ne zaman istiyorlardı? Gelebileceği *an*, hemen. Yarın başlayabilirdi, ama üniforması yoktu. Ah, bavulu gelinceye kadar başhemşire üniforma ve önlük kolayca bulurdu.

Ve işte, öğleden sonraya kadar bahçeye bakan sevimli odasına hastabakıcı üniforması içinde yerleşmişti. Büyü gibi bir şeydi bu. Madame'a tel çekmiş, bavulu için de tel çekmişti. Bambaşka bir insan olmuştu.

Sevindiğini söylemek bile gereksiz. Sabahleyin, banyosunu yapıp temiz elbiselerini, beyaz elbiseyi, beyaz önlüğü, beyaz kepi de giyince, bambaşka bir insan olmuştu. Ne kadar temizdi, ne kadar ferahlamıştı! Teni temizlik ve beyazlıkla okşanmış ve canlanmış gibiydi. Kendini apaydınlık duyuyordu. Bu görev Natchalarla birlikte olmaktan çok farklıydı.

Bahçede beyaz çiçekler, güller, yeşil yapraklar arasında sallanıyordu, pembe mayıs çiçekleri, kıpkırmızı mayıs çiçekleri ve ağaçların taze yeşili altında mor ve bembeyaz yükselen süsenler vardı. Genç bir bahçıvan çalışıyordu. Nekahet döneminde bir hasta ağır ağır yürüyordu.

On dakika boş zamanı kalan Alvina oturup Ciccio'ya bir not yazdı: "Burada bu hastabakıcılık işini bulduğuma çok sevindim. Herkes çok iyi davranıyor. Şimdiden evimde gibiyim. Oldukça mutluyum. Natcha-Kee-Tawaralarla geçirdiğim günleri ve bana bu kadar yabancı olan seni düşüneceğim. Elveda. A. H."

Adresi yazıp postaya attı mektubu. Şüphesiz Madame da okuma fırsatını bulacaktı. Bırak okusun.

Alvina yeni işine girişti. Tabii yapacak çok şey vardı, çünkü hem hastanede hem de şehirde, çoğu kez de şehirde çalışıyordu. Bir yerden bir yere çağrılıyor, gidiyordu. Her saatte çağrılıyordu. Onun için iş yorucuydu ve kendine ancak arada bir soluk alacak kadar zaman kalıyordu.

İşi çok olduğu için kimseyle ciddi bir biçimde ahbap olmadı. Başhemşire, hastabakıcılar, doktorlar ve hastalar hepsi gündelik işin parçalarıydı ve Alvina da onları böyle görüyordu. Erkeklerin hiç farkında değildi: En çok başhemşireyle arası iyiydi. Fazla iş olmayan sessiz, güneşli öğle sonralarında, onun odasında sık sık çay içiyor, gevezelik ediyordu. Dinlenme zamanının tadını çıkarmaya bakıyordu, çünkü şehirdeki doktorlardan hangisinin ne zaman telefon edeceği belli değildi.

Böylece, başhemşireden tığla dantel örmeyi öğrendi. O zamana kadar canı hiç çekmemişti bunu öğrenmeyi. Ama şimdi pamuk yumağıyla tığını alıyor, hem konuşup hem işliyordu. Sağlığı yerindeydi, yeniden toparlanmaya başlamıştı. Natcha-Kee-Tawaralar ile birlikteyken düzelmeye başlamıştı, rengi ve gücü geri gelmişti. Ama belli ki, ne kadar yorucu olsa, ona en iyi uyanı bu hastabakıcı hayatıydı. Alımlı, rahat bir kadın oldu. Öteki hastabakıcılarla birlikteyken neşeli, dostu başhemşireyle gerçekten mutluydu; görgülü, aklı başında bir kadındı bu başhemşire, hiçbir zaman senli benli olmuyordu.

Alvina'nın doktorlardan en fazla, bir İskoçyalı olan Dr. Mitchell'le işi oluyordu. Enerjik bir adamdı ve yoksullar arasında çok hastası vardı. Elli dört yaşlarındaydı, uzun boylu, iri yapılı, yakışıklı, yalnız elleri ve ayakları olağanüstü büyük bir adamdı. Yüzü kırmızı, tertemiz tıraşlı, gözleri mavi, dişleri çok güzeldi. Alvina öbür hastabakıcılardan yoksul bir çocuk olarak yurttaşı Dr. Robertson'un yanına çırak geldiğini, çalışıp çabalayıp doktor olduğunu ve bağımsız çalıştığını öğrenmişti. Şimdi oldukça zengindi; ve bekâr. Ama hastabakıcılar pek kırıtmazlardı ona çünkü ağzı kalabalıktı ve kibirliydi.

Yoksul evlerinde tam bir despot kesilirdi.

"Nedir orada duran?" diye sorardı sık sık, yoksul bir kadının başucunda falancanın kuvvet şurubunu görünce. "Alın şunu, musluğa dökün. Bir daha isterseniz sıcak suya biraz ayakkabı boyası karıştırırsınız, aynı işi görür."

Kırmızı yüzlü, yakışıklı adamın bu sözleri nasıl ağır ağır, tumturaklı, ağzı dolu dolu söylediğini bir gözünüzün önüne getiriverin, yoksulların ona niçin bu kadar değer verdiğini anlarsınız.

Kartal gibi gözleri vardı. Nereye gitse, merdivende ayak sesi işitilir işitilmez bir koşuşma başlardı. Üstelik bilirdi, bir şeyler sakladıklarını. Havayı koklardı: Keskin gözleriyle ortalığı tararadı. Vizite sırasında, aynanın arkasına itilmiş bir sürahiyi buluverirdi. Bakardı içine, koklardı.

"Bira?" diye sordu öfkeli bir ses tonuyla: Yüce Tanrı, cennetteki öte beri arasında bir yere atılmış elma koçanını bulunca böyle bir tonla konuşmuş olmalıdır: "Bira! Bira mı içiyorsunuz?"

Bunu söylerken yataktaki solgun anneye yukarıdan aşağı baktı.

"Bir damlacık verdiler, doktor. Çok kötüydüm."

Doktor, elinde sürahi, çıktı odadan. Hasta kadın dehşete kapılmış bakıyordu ona. Yardımcı kadınlar ellerini havaya kaldırıp birbirlerine baktılar. Acaba bir daha dönmemecesine mi gidiyordu? Ansızın bir şangırtı. Doktor mavi sürahiyi merdivenden aşağı fırlatmıştı. Ağır ağır döndü.

"İşte bu kadar!" dedi. "Bundan sonra size bira vereni de sürahiyle birlikte atacağım aşağı."

"Ah, doktor, birazcık rahatlatıyor da!" diye inledi hasta kadın. "Ne zararı olacak?"

"Zarar! Zarar! Sizinki gibi hasta bir mideye? Zararmış! Benden iyi mi bileceksiniz? Ne diye geldim buraya? Neyin zararı olup neyin olmadığını bana söyleyesiniz diye mi? Galiba burada doktora gerek yok, siz her şeyi biliyorsunuz."

"Ah, hayır, hayır, doktor. Öyle değil. Ama yatakta insan kendinden geçince, ne yapacağını bilemeyince..."

"Biraz çay için, ya da bir sütlaç yiyin. *Besin* alın, pislik değil. Anlaşıldı mı?" Hastayı bekleyen kadının üstüne yürüyünce o da duvara yapıştı. "Alkollü hiçbir şey verilmeyecek, verirken yakalamayayım sizi."

"Birada zaten yüzde dört bir şey var diyorlar," diye karşılık verdi cüretli dişi.

"Yüzde dört," diye kaba kaba taklidini yaptı doktor. "*Sizin* kadar bilgisiz bir insan ne bilir yüzde dördü?"

Kadın işitilir işitilmez bir şeyler mırıldandı.

"Ne? Hızlı söyleyin! Ne diyorsanız ben de işiteyim, hanım. Hiç şüphesiz işime yarayacak bir şeydir!"

Hakarete uğramış kadın odadan dışarı koşup sahanlıkta ağlamaya başladı. Bundan sonra yatışan Dr. Mitchell hastaya ne yapması gerektiğini cömertçe anlatıp sözü şöyle bağladı:

"Beslenme! Size beslenme gerek. Saçma, yutamadığınızı hiç anlatmayın bana. Kendi kendine inmiyorsa itin aşağı."

"Ah doktor!"

"Bana *ah doktor* deyip durmayın. Dediğimi yapın. *Sizin* işiniz bu." Sonra çıktı, az sonra otomobilinin gürültüsü işitildi.

Alvina böyle sahnelere alıştı. İnsanların ne diye bunlara sabrettiğine şaşırıyordu. Ama çok geçmeden anladı ki hepsi bayılıyorlardı buna, hele kadınlar.

"Ah, hemşire hanım, Dr. Mitchell gelip gidene dek kalıverin. Ödüm kopuyor, çünkü bana bağıracak."

"Peki ama herkes niye katlanıyor buna?" diye sordu saf Alvina.

"Ah, ama çok iyi yüreklidir, hemşire hanım, gerçekten düşünür insanı."

Ve her yerde aynı şeydi: "Ah, çok iyi yüreklidir. Serttir fakat yüreği iyidir. Öyle sırıtıp kırıtanlar olacağına böylesi olsun. Ne derlerse desinler, insan Dr. Mitchell'e güven duyuyor."

Ama kadınları tavuk gibi koşuşturan bu paldır küldür, zorba yüreğin Alvina için hiçbir çekiciliği yoktu.

Erkekler Dr. Mitchell'den hoşlanmıyor, mümkünse onu çağırmıyorlardı. Ama hem kulüp doktoru hem de kurul doktoru olduğu için boyun eğmek zorundaydılar. Hasta ya da yaralı bir işçiye söylediği hiç değişmezdi:

"Biradan da uzak dur."'

"Ha, tamam!"

"Biradan uzak dur, yoksa bu eve ayağını basmam."

"Yüzünüz yeterince kırmızı, bir de bağırmanız gerekmez."

"Yüzüm her türlü havaya açık, senin gibi bilgisiz kişiler dahil. Alkolün hiçbir çeşidine elimi sürmem."

"Eh, ben de. Az bir şey bira içerim, alkole el sürmek dediğiniz oysa. Bir kötülüğünü de görmüyorum."

"Ne dediğimi işittin."

"İşittim."

"Biraya devam edersen, kendini tedaviye de devam edebilirsin. *Ben* bakamam sana. Sözümün eri olduğumu bilirsiniz, Mrs. Larrick." –Bunu karısına söylemişti.–

"Biliyorum, doktor. Söylediğiniz şeyin ne kadar doğru olduğunu da biliyorum. Durmadan uğraşıyorum ben de."

"İyi işte, söz dinlemezse, sonuçlarına katlanır. Dediğimi dinlemezse arkasından koşacağını sanmasın." Doktor çekip gitti, kadın da vıdı vıdıya başladı.

Ama kadınların da Dr. Mitchell'den şikâyetleri vardı. Alvina ne zaman yağmurlu bir günde temiz bir eve girse, ev sahibesinin söylendiğini işitirdi.

"Ah, buyurun hemşire hanım! Ne hava! Doktor daha gelmedi. Tam evi temizledim ya, şimdi gelir, koca ayaklarıyla. Lancaster'da ondan daha büyük ayaklı bir adam yok. Hiç de ayağını paspasa silmesi yoktur, dosdoğru girip basar tertemiz basamaklarınıza."

"Niye ayağını silmesini söylemiyorsunuz?" dedi Alvina.

"Aman ne diyorsunuz! Ben nasıl söylerim? Ağzımı açacak olsam iki ayağıyla birden ağzımdan içeri atlar. Ona öyle şeyler söylenmez. Efendimizdir o. Bakamazsınız bile, yoksa mahveder."

Alvina güldü. Biliyordu ki hepsi seviyorlardı onu, onları azarladığı ve her şeye karşın iyi yüreği olduğu için.

Bazen cevabını aldığı oluyordu; ama hemen her zaman bir erkekten. Bir keresinde bir işçinin evine gitmişti, adam yemekteyken.

"Yahu, vereceğin şu lapadan daha doğru dürüst bir yemek yok muydu?" diyordu kıllı koca, yemeğe burun kıvırarak.

"Canım sen de," dedi karısı. "Başka bir şey yapacak vaktim yoktu." Dr. Mitchell de tam bu sırada yakışıklı endamıyla kapıda belirmişti.

"Lapa!" diye haykırdı, kocaman kocaman. "Bundan daha yararlı ve besleyici bir şey bulamazsınız. Ben her gün lapa yerim, her Allahın günü!"

Adam lapasını yiyor, pos bıyıklarına lapayla inci diziyordu. Cevap vermedi.

"Sahi mi, doktor!" diye haykırdı kadın. "Hiç değişiklik de yapmaz mısınız?"

"Hiç," dedi doktor.

"Şaşılacak şey! Demek bu kadar seviyorsunuz?"

"Bana yarıyor. Hafif, sindirimi kolay. Midem, bir kelebek midesi gibi zayıf."

İşçi pos bıyıklarını mendiliyle sildi.

"Ama benimki öyle değil," dedi, "onun için lapa bir şeye yaramıyor. Su gibi bir şey. Ben biraz bir şey yemiş gibi olmaktan hoşlanıyorum: Biraz et, bir iki bardakçık da bira, ancak öyle doluyor bizim delik. Sen benim yaptığım işi yapsan sen de benim gibi olurdun."

"Senin işini yapsam..." diye burun kıvırdı doktor. "Ben sizin onunuzun yaptığı işi yapıyorum. Benim sindirimimi bozan iş oldu zaten, ne rahat bir yemek yemek var ne gece tam bir uyku. Sofrada oturup yediğimi sindirmeye vakit mi bulu-

yorum sanıyorsun? Koşup senin gibi adamlara bakmak zorundayım."

"Eh, sen de biberonunu yanında taşı," dedi işçi.

Ama Dr. Mitchell haftalarca küplere bindi bu söz yüzünden. Yüce erkekliğine hakaret edilince köpürmüştü. Alvina sessizce eğlendi.

Doktor başta ona karşı da yüceydi, aşağılayıcıydı. Fakat o işini ne kadar iyi biliyorsa, Alvina da kendi işini o kadar iyi biliyordu. Gülüp geçti, aldırmadı küçümsemesine. Ne korku ne de hayranlık duyuyordu. İşin doğrusu, pek hoşlanmıyordu bu adamdan: Elli üç yaşında, iriyarı, kırmızı yüzlü bekâr, kafasındaki keli ve bir bebek midesi kadar zayıf midesi, ağız dolusu zart zurtu ve olabileceği kadar bencil olan iyi yüreğiyle. Kendi hayırseverliğine inanmış bir iyi yürekten daha kesinkes bencil bir şey olamaz hayatta. Bir yandan, kötü alışkanlıklardan o kadar uzaktı ki, öbür yandan çok erkeksi olması güçleşiyordu. Alvina, yemekleri pos bıyıklarına takılan işçileri tercih ediyordu ona. Ayrıca, insanca sevimli olamayacak kadar ağzı kalabalık ve kibirliydi.

Aslında, yükselip de bir efendi olduğunun bilincindeydi. Oysa insan *efendi* olduğunun fazla bilincinde olursa, biraz daha az *insan* olur. Ama efendi *olamazsam* diye didinir durursa, o zaman da sadece acınası olur. Gelgelelim, bir de üçüncü durum var. Bir adam, davranışıyla, *şimdi* bir efendi olduğunu öne sürüyorsa, bir soytarı gibi görünür. Alvina'nın gözünde zavallı Dr. Mitchell üçüncü kategoridendi, soytarıydı. Kadınlar hanım evlatları ile *poz* yapan erkekleri çok kez hoş görürler ya, işte öyle gülümseyerek hoş görüyordu onu. Kurulda onun iriyarı ve önemli varlığını görünce gülümsüyordu. Bir mezatta, eski eşyaların en büyük parçalarını satın alırken görünce, gülümsüyordu. Keklik vurmak için İskoçya'ya gitmekten ya da bir pazar sabahı bir saatçik kaytarıp golf oynamaktan dem vurunca, gülümsüyordu. Başhemşireyle, sakin, ince bir alayla sözünü ederlerdi. Doktor hastanede pek sevilmiyordu.

Zamanla Dr. Mitchell'in ona karşı tavrı değişti. O yukarıdan bakışın yerine Dr. Mitchell'e tedirgin bir eşitlik geldi. Bu ona

yakışmıyordu. Dr. Mitchell kimseyle eşit olamazdı: Sadece geniş bir kendinden aşağı olanlar tabakası vardı, bunlara karşı da oldukça kârlı iyiliğini kullanıyordu, yılda iki bin getiriyordu bu iyilik: Bir de kendinden üstün olanlar vardı; paralı doğan insanlar. Sıfırdan başlayıp da, otomobil düzeyine kadar tırmanmayı beceren satıcılar matıcılardı onu asıl huzursuz eden. Dolayısıyla, Alvina'ya karşı bu huzursuz satıcı tavrını alırken, ayağını yanlış yere basmış gibiydi.

Alvina sessizce eğlenme tutumunu sürdürdü. Ve doktor yavaş yavaş battı. Tepesinin üstünde uçan yüce bir yaratıkken, şimdi burnunu su yüzüne çıkarıp ona bakan bir balık gibi olmuştu. Biraz küstahça bir ilgi gösteriyordu ona.

"Bu sabah yorgun görünüyorsunuz," dedi bir keresinde, havlar gibi. Sıcak bir gündü.

"Galiba gök gürlüyor," dedi Alvina.

"Gök mü gürlüyor? Yani iş demek istiyorsunuz." Ve hafifçe gülümsedi. "Sizi evinize bırakırım."

"Hayır, teşekkür ederim, zahmet etmeyin! Yolda uğrayacağım bir yer var."

"Nereye uğrayacaksınız?"

Anlattı.

"Güzel. Bu iş beş dakikadan fazla sürmez. Sizi beklerim. Haydi mantonuzu alın."

Şaşırmıştı. Yine de, öbür kadınlar gibi boyun eğdi.

Giderken yolda el arabasıyla hıyar satan bir adam gördü. Arabayı durdurup adama doğru uzandı.

"O araba dolusu zehri götür de *göm!*" diye bağırdı, kuvvetli sesiyle. Kalabalık sokak bir duraladı.

"Ne dediniz, bayım?" dedi afallayan satıcı.

Dr. Mitchell yeşil salatalık yığınını gösterdi.

"Daha başkalarına da zarar vermeden," diye seslendi, "o araba dolusu zehri götür göm."

"Neymiş araba dolusu zehir?" diye sordu satıcı, yaklaşarak. Kalabalık toplanmaya başlamıştı.

"Araba dolusu zehir neymiş!" diye tekrarladı doktor. "Ne olacak, şu hıyar araban."

"Ha," dedi adam, hıyarları dikkatle inceleyerek. Eh, bazılarının uçları biraz sararmıştı. "Niye öyle? Hıyar iyidir: Bu sabah aldım pazardan, tazedir."

"Taze olsun, olmasın," dedi doktor, kelimeleri açık seçik dökerek ağzından. "Ha bunları yemişsin, ha midene zehir atmışsın. Hıyar yenebilecek en kötü şeydir."

"Ah!" dedi adam, kekeleyerek. "Belki sevmeyene öyle gelir. Bana hayatta hıyardan zarar gelmedi, üstelik de elma gibi yerim." Bunun üzerine satıcı arabasından bir hıyar aldı, bir ucundan ısırdı ve suyunu fışkırttı. "Nesi var bunun?" dedi, ısırılmış hıyarı uzatarak.

"Ben o hıyarın nesi olduğundan konuşmuyorum," dedi doktor. "Benim derdim bunun girdiği midenin nesi olduğu. Ben doktorum. Ve biliyorum ki işimin yarısını bu gibi şeyler çıkarıyor. İnsanların yazın çektiği iç hastalıkların yarısına bunlar yol açıyor."

"Ha iyi! Eh, bu da size kayıp değil ya. Ortak çalışırız. Ben ne kadar çok hıyar satarsam size de o kadar iş çıkar. İşte mesele kalmadı. *Salatalık! Taze salatalık! Taze taze, sulu sulu! Ucuz salatalık!*" diye seslendi adam.

"Ben sadece hastalık tedavi etmek için doktor değilim, elimden geldiğince önlemek için de doktorum. Hıyar da herkesi zehirliyor."

"*Salatalık! Salatalık! Taze salatalık!*" diye bağırdı adam.

Dr. Mitchell arabasını çalıştırdı.

"Ne zaman akıllı olmasını öğrenecekler?" dedi Alvina'ya. Gülümsedi; beyaz, düzgün dişlerini gösterdi.

"Ben hiç aldırmıyorum," dedi Alvina. "Ben olsam bırakırım insanları istedikleri gibi yapsınlar."

"Kendilerine zararlı olacağını bildiğiniz halde?" diye sordu, dostça bir büyüklenmeyle gülümseyerek.

"Elbette, niye olmasın! Kendi bilecekleri şey. Zaten öyle olmasa böyle, bir zarar verecekler kendilerine."

"Önlemeye de çalışmaz mısınız?"

"Denizi elinizle durdurmaya çalışmak gibi bir şey."

"Demek böyle düşünüyorsunuz?" dedi doktor, gülümseye-

rek. "Bakıyorum, karamsarsınız. İnsan yaradılışına karşı karamsarsınız."

"Öyle miyim?" diye gülümsedi Alvina, gülün de bu kadar güzel kokacağını düşünerek. Alvina'nın insan yaradılışına karşı karamsar olduğu sonucuna varmak doktorun hoşuna gitmiş gibiydi. Böyle olmak Alvina'ya bir seçkinlik kazandırıyordu. Doktorun gözüne seçkin *gözüküyordu*. Ondan hoşlanmaya başlamıştı.

Tabii doktor kendisine hayranlık duymaya başlayınca, Alvina da ondan daha fazla hoşlandı, hatta sevimli, çocuksu bir çekicilik de buldu. Gerçekten çocuksu bir yanı vardı. Ve bu çocuksu şey, sanki kurtarıcı inayetmiş gibi kendisine saygıyla bakar duruma gelince, Alvina da okşandı ve ona karşı yumuşadı.

Fırsat bulunca otomobiline almayı huy edinmişti. Tam çay zamanında başhemşirenin kapısını çalıp, gülümseyerek ve güzel dişlerini göstererek geliyordu.

"İçeri girebilir miyim?" Neredeyse flört eder gibiydi sesi.

"Elbette."

"Bakıyorum çay içiyorsunuz! Çok güzel, bu saatte çay!"

"Siz de bir tane için, doktor."

"Memnuniyetle." Ve gülümseyişlerle çelenklenerek oturdu. Alvina fincan almaya kalktı. "Sizi rahatsız etmek niyetinde değildim," dedi. "Ama erkekler hep böyle araya girerler." Başhemşireye gülümsedi.

"Bazen," dedi başhemşire, "kadınlar bayılırlar böyle araya girilmesine."

"Sahi mi!" Gözleri parladı. "Ama herhalde siz aynı fikirde değilsiniz?" dedi, Alvina'ya bakarak. Alvina tam dolaba uzanıyordu. Pek hoştu şu anda, tertemiz elbisesi ve kepi, yumuşacık kumral saçlarıyla, dolgun, yumuşacık kasıkları ve çekici endamıyla. O da dönüp baktı.

"Evet," dedi. "Ben de tamamen başhemşirenin fikrindeyim."

"Öyle mi!" Bunu nasıl kabul edeceğini bilemedi. "Ama çayda rahatsız edilmekten hoşlanmazsınız herhalde."

"Yoo," dedi Alvina. "Rahatsız edilmeye o kadar alışkınız ki."

"Biraz açık mı olsun, doktor?" dedi başhemşire, çayı koyarken.

"Çok açık, lütfen."

Doktorun nezaketi biraz zorlamalıydı ama kesinlikle nezaketti. Gittikten sonra başhemşire saf ve masum bir tavır aldı, Alvina ise utanmıştı. İkisi de söze ötekinin başlamasını bekliyordu.

"Ne dersiniz, Dr. Mitchell canlanıyor gibi son zamanlarda?" dedi Alvina.

"Ya! Hanımlara karşı *pek* nazik! Acaba kim canlandırıyor onu? Çok beğenilecek bir çalışma, şüphesiz." Alvina'ya çapkın çapkın baktı.

"Yok, bana bakmayın," diye güldü Alvina. "*Benim* hiç haberim yok bundan."

"Yoksa ben miyim dersiniz?" dedi başhemşire, hınzırca.

"Hiç şüphem yok ki sizsiniz! En sonunda zevk sahibi olduğunu gösterdi."

"Eh, öyleyse!" dedi başhemşire. "Şu kepimi düzelteyim." Aynaya yaklaştı, saçlarını kabartarak kepini yeniden yerleştirdi.

"İşte!" dedi, Alvina'ya küçük bir reverans yaptı.

Gülüştüler, sonra işlerine gittiler.

Ama şüpheye yer yoktu. Dr. Mitchell açılmaya başlamıştı. Alvina'nın karşısında bükülüyor, gülüyor, fıkırdıyor, garip bir biçimde tutuklaşıyordu: Epey huzursuzdu. Oturduğu sandalyenin yanından ayrılamıyor, kendisi hiç sigara içmediği halde her rastlaştıkları yerde büyük bir tantanayla sigara ikram ediyordu. Altın bir sigara tabakası vardı.

Bir gün bahçesini göstermek istedi. Yüksek duvarlı bahçesiyle, dört köşe, hoş bir evi vardı. Çiçeklerini ve duvara tırmanan sarmaşığını gösterdi, çileklerinden yemesini istedi. Kuşkonmazlarını takdir etmesini buyurdu. Sonra da salonunda ona çilekler, kremalar, keklerle çay içirdi. Ve kendisi bunların hiçbirine el sürmedi. Ama durmadan, geniş geniş gülümsemekteydi. Kendini yaratmış bir adamdı; ve şimdi kendini sahiden bırakıyordu, her şeyin tadını çıkarıyordu; her şeyden çok da, eski, George dönemi demlikten zarif bir davranışla çayı boşaltan ve Kraliçe Anne dönemi çay takımları arasında öylesine sevimli bir biçimde gülümseyen Alvina'nın tadını çıkarmaktaydı.

Ve o, ah hınzır, salonun bütün ayrıntılarına bayılıyordu. Gerçekten hoş bir odaydı, Fransız tipi pencerenin dışındaki gülleriyle; pencerenin ötesinde, parlak kırmızı çiçek tarhlarıyla, güneş ışığı altında çimen uzanıyordu. Ama evin içi ısrarla antikaydı. Alvina Jakoben büfeye ve Jakoben koltuklara, Hepplewhite iskemlelere ve Sheraton kanepeye ve Chippendale sehpalara ve Axminster halıya ve üzerine Shakespeare ile Aristo'nun yaslandığı bronz saate –evet, saatteki Shakespeare'e bile bayıldı– ve yaldızlı pirinç çekmeceli dolaba ve boncuklu taburelere ve içindeki meleklerle berbat *Sévres* tabağına –daha saymaya gerek yok– hayranlık belirtiyordu. *Her şeye* hayrandı. Dr. Mitchell'in yüreği de kabardıkça kabardı, çatlayacak gibi oldu, ya ayağının dibine çökmek ya da olağanüstü bir şeyler yapmak üzereydi. Böylesine açılacağını hayal bile edemezdi: ne harika bir duygu. Bu çılgınca açılmanın coşkusu içinde Alvina'nın ayaklarını öpebilirdi. Ama şimdilik görenek, gülümsemekten öteye geçmesini önlüyordu.

Bir başka gün de, yaştan konuşuyorlardı:

"Kendinizi kaç yaşında hissediyorsanız yaşınız odur. Yirmi yaşımdayken dünyanın bütün derdini ve sorumluluğunu sırtımda taşır gibiydim. Şimdi aşağı yukarı orta yaşlı sayılırım, ama hayata yeni başlarmışçasına hafifim." Gülerek baktı Alvina'ya.

"Belki de *kendi* hayatınıza *şimdi* başlıyorsunuz," dedi Alvina. "Şimdiye dek hep işiniz için yaşadınız."

"Olabilir," dedi. "Şimdiye dek başkaları için, hastalar için yaşamış olabilirim. Belki artık biraz da kendim için yaşarım." Hayatın gerçek lüksünün başladığını görmüş olarak yüzü parlıyor, gülüyordu.

"Niye olmasın?" dedi Alvina.

"Evet, niyetim öyle," dedi, güvenle.

Gerçekten, şimdi evlenmeye ve işten kısmen çekilmeye karar vermişti. Yani bir başka yardımcı bulacak ve kendine daha çok boş zaman ayıracaktı. Eviyle olağanüstü kıvanç duyuyordu. Şimdi hayatının tadını çıkaracağı anı özlemekteydi: karısı olacak kadının çevresinde dolanmak, arkasında dolaş-

mak, karısıyla ve eviyle kıvanç duymak, sabahtan akşama kadar karısıyla konuşmak ve kendini gerçekten onda bulmak. Viziteye çıkarken karısı da gelirdi otomobilde: Karısının da gelmeye gönüllü olacağına karar vermişti. Ona araba sürmeyi öğretecek, yan yana oturacaklardı. Karısı arabayı sürecek ve onu bekleyecekti. Hastalarının evlerine girip çıkacak, arabada onu oturuyor bulacak, o da yanına geçecek, öbür hastaya giderlerken işleri hakkında bilgi verecek ve çok güvenli ve çok mutlu olacaktı.

Olur da viziteye birlikte gelmezse, otomobilin sesini işitir işitmez kapıya koşup orada bekleyecekti. Salonda uzun, samimi akşamlar geçirecekler, karısının huzurunda büyük bir zevk içinde olacaktı. Karısı kucağına oturacak, saatlerce böyle kucak kucağa kalacaklar, sonra sıcak sıcak yatağa gideceklerdi. Sabahları bir acele işe koşması gerekmeyecekti. Karısıyla oyalanacak, bahçede gezinecekler, bütün yeni çiçeklere, meyvelere bakacaklar, karısı tiril tiril çiçekli elbiseler giyecek ve başına artık kep takmayacaktı ve bir türlü kopup ayrılamayacaktı onun yanından. Her sabah ondan ayrılmak dayanılmaz bir şey olacak ve akşamları koşa koşa dönecekti. Birbirlerinin bütün varı yoğu olacaklardı. Ve nasıl tadını çıkaracaktı bunun! Ah!

Çocukları olup olmayacağını düşündü. Bir çocuk karısını uzaklaştırırdı ondan. İlk düşündüğü bu oldu. Ama! Canım, bunu da o zamana bırakmalı. Aşkın gençlik düşü hiçbir zaman bakir elli üç yaş düşü kadar tatlı olamaz.

Ama çok da sakıngandı. Açık bir soru koyana kadar belirli bir ilerleme yapmadı. Sorunun konması da ağustos banka tatilinde, savaş ilanının o ebediyen kara gününde oldu. Çünkü hikâyemizin bu yılı, ölümcül 1914 yılıdır.

Savaşın ilanı kasabayı hayli karıştırmıştı. Ama çoğu insanlar bunun, çok önemli banka tatiline fazladan bir heyecan katmak için yapıldığına inanır gibiydiler. Dünyanın yarısı Blackpool ya da Southport'a gitmiş, öbür yarısı da göllere ya da kırlara dağılmıştı. Yine de, Lancaster bir çeşit bayram havasıyla çalkalanıyordu. Hava da iyi olduğu için, herkes gerçek bir tatil duygusuna kapılmıştı.

Öyle ki, Alvina'yı hastaneden almayı başaran Dr. Mitchell onu saat üç buçukta eve, çaya getirmeyi de başardı.

"Bu yeni savaşa ne dersiniz?" dedi Alvina.

"Eh, altı hafta sürmez, biter," deyiverdi doktor, rahatça. Burada bıraktılar konuyu. Yalnız, Natcha-Kee-Tawaraları etkileyip etkilemeyeceği sorusu şöyle bir gelip geçti Alvina'nın zihninden. Hiç haberlerini almamıştı.

"Bugün nereye gitmek isterdiniz?" dedi doktor; arabada ona bakıp, gülümseyerek.

"Windermere'e (göllere) herhalde," dedi Alvina.

"Kısa bir zaman sonra göllere gezmeye gidebiliriz," dedi. Alvina dalmıştı, onun için bu sözlere pek dikkat etmedi:

"Güzel olur!" dedi, laf olsun diye.

"Arabayla gider, istediğimiz gibi gezebiliriz," dedi doktor.

"Evet," dedi Alvina ve ancak o zaman şaştı bu sözlere.

Salonda kibar kibar oturup sohbet ederek çaylarını içtikten sonra doktor evin öteki odalarını görmek isteyip istemeyeceğini sordu. Alvina teşekkür edince doktor onu, ağır meşe takımlarıyla döşenmiş yemek odasına; çalışma odası dediği, tıbbi eserlerin ve döner koltuğun olduğu küçük odaya; kâhya kadının biraz ters bakmasına karşın kilere ve mutfağa; sonra da yukarı kata, kendi yatak odasına götürdü. Burada güzel maun eşyalar, konsollar, tuvalet masasının üstünde gümüş şamdanlar, yeşil fildişi saplı fırçalar, beyaz hijyenik bir yatak ve saman dolu şilteler vardı. Misafir yatak odası da bunun karşısındaydı. Burası eski eşyalarla, krem rengi koltuklar ve büyük, uçuk mavi minderler ile kızılımtırak işlemeli, uçuk renkli bir halıyla döşeliydi. "Çok hoş, pek güzel, ne güzel, bunu pek sevdim, ne güzel değil mi, hiç böylesini görmemiştim!" Alvina'nın hayranlığı havai fişekler gibiydi. Doktor gülümsüyor, kendinden geçiyordu. Ama Alvina'nın aklı Manchester House'daydı. ne karanlık, ne kasvetli olduğunu, nasıl nefret ettiğini, ama Ciccio ile Geoffrey'ye nasıl görkemli göründüğünü, sahibi olsalar nasıl kıvanç duyacaklarını, gözlerinin nasıl kamaştığını düşünüyordu. Biraz acı acı gülümsüyordu. Çünkü bugün anlaşılmaz bir tedirginlik ve özlem vardı içinde, uzaklıklara can atıyordu yine: Oysa sevinerek bu oyundan vazgeçtiğini sanmıştı.

Doktor eğik tavanlı çatı katına bile sürükledi onu. İri yapılı bir adamdı ve her zaman usta terzi elinden çıkma, kusursuz lacivert takım elbiseler giyerdi. Güzel lacivert takım elbise giyen erkeklerin, hele kırmızımsı yüzleri ve kocaman ayakları varsa ve saçları da seyreliyorsa, kendilerine özgü, tumturaklı ve biraz sıkıcı tipler olduğunu düşünmeden duydu.

"Ne güzel bir tavan arası! Çatının değişik açıları, değişik eğimleri bence çok sevimli. Ah, ne sevimli bir pencere!" Pencere boşluğuna sokuldu. "Harika! Şehre, tepelere bakın! Bu odayı kendime ayırırdım."

Doktor, "Alın öyleyse," dedi. "Odalarınızdan *biri* de bu olsun."

Pencere boşluğundan çıkıp baktı ona. Doktor öne doğru eğilmişti, gülümsüyordu, sıkılgandı, araştırıyordu, istekliydi. Alvina çıkar yolu gülerek geçiştirmekte buldu.

"Ben öyle çocuk gibi söyledim, laf olsun diye," dedi.

"Onu çok iyi anlıyorum," diye cevap verdi, kararlı bir tonla. "Ama ben söylemek istediğimi söylüyorum."

Alvina cevap vermedi, biraz ayıplayarak baktı. Gülüyor, geniş geniş sırıtıyordu doktor.

"Benimle evlenmez misiniz ve gelip bu çatı katına yerleşmez misiniz?" Konuşmasına bakılırsa sanki çikolata ikram ediyordu. Tuhaf bir kesinsizlik vardı gülüşünde.

"Bilemiyorum," dedi Alvina, belirsiz bir tavırla.

Gülümsemesi genişledi.

"İyi ya," dedi, "karar verin. Ben sevgiden *konuşmakta* pek başarılı değilim. Ama sevgi *duymakta* epey başarılıyım. Buraya gelmenizi ve mutlu olmanızı istiyorum; benimle." Bu son kelimeyi şakacı bir tonla eklemişti, en sonunda kendini de bağlamış olmak ister gibi.

"Ama hiç düşünmemiştim böyle bir şeyi," dedi Alvina, hızla düşünerek.

"Düşünmediğinizi biliyorum. Ama şimdi düşünün." Bu işi yürütme tarzını çok beğenmeye başlamıştı. "Şimdi düşünün. *Beni* ve tavan arasını çekebilir misiniz, söyleyin bana. " Gülümsedi ve hafifçe boynunu büktü, bir saniye kadar Mr. May'e benzedi. Ama Mr. May'den çok daha tehlikeliydi. Dediği dedikti,

istediği gibi olmadı mı öfkesi korkunçtu. Alvina bunu biliyordu. Lacivert elbiseli, iri yapılı bir adamdı, bembeyaz dişli.

Yine en iyisinin gülüp geçiştirmek olacağını düşündü.

"Ben de sizi düşünüyorum," diye güldü, hâlâ flörtçü bir tavırla. "Ben de size şaşıyorum."

"Eh," dedi, kendinden memnun bir tavırla, "karar verinceye kadar sizi düşünürüm, olur mu?"

"Evet," dedi. "Ben de bunu istiyorum. Bir daha sefere sorduğumda, cevabınızı verirsiniz. Oldu, değil mi?" Hoşgörüyle gülümsedi: Yüzünü genç ve güzel, çok güzel buluyordu.

"Evet," dedi Alvina. "Ama çok çabuk sormayın sakın."

"Nasıl çok çabuk?" diye gülümsedi, zevkle.

"Düşünecek zaman bırakırsınız, değil mi? Bu ay bir daha sormazsınız, değil mi?"

"Bu ay?" Gözleri zevkle parladı. Ertelemeden Alvina kadar o da hoşlanıyordu. "Ama ay daha yeni başlamıştı! Gelgelelim! Evet, istediğiniz gibi olsun. Bu ay bir daha sormam."

"Ben de bütün ay düşüneceğime söz veriyorum," diye güldü Alvina.

"Anlaştık," dedi.

Aşağıya indiler, Alvina işine döndü. Çok heyecanlanmıştı, gerçekten çok heyecanlanmıştı. İriyarı, lacivert elbiseli hali vakti yerinde bir adam, yakışıklı, elli üç yaşında, beyaz dişli ve zayıf mideli: Gerçekten heyecanlandırıcıydı. Sağlam bir yer, boş bir ev ve içinde, oraya buraya çekilirse çok güzel olacak eşyalar. Ve açıktı ona tapınacağı. Bunu söylemek gerekmezdi. Alvina, biri ona yeni bir çift ayakkabı vermiş gibi titizleniyordu. Gerçekten kılı kırk yarmaktaydı ve sevinçliydi: Ve kabul etmeye kararlıydı. Böyle görüyordu olayı: Kabul edecekti.

Şüphesiz adamı da düşünmek gerekiyordu. Ama o eli yüzü düzgün bir adamdı. Kabul etmemeyi gerektirecek bir yanı yoktu, hiçbir yanı. Ağustos ayının ilk yarısında üstüne varsa, hemen hemen kesindi Alvina'yı elde edeceği. Ama o sadece bekliyor ve gülümsüyordu.

Bir yandan, savaş karışıklığı ve tedirginliği başlamıştı, Lancaster'da da duyuluyordu. Heyecan ve huzursuzluk Alvina'nın

parlak titizliğini yıpratmaya başladı. Eski tedirginliği dirilir gibi oldu. Şu birkaç aydır sanki uykuda olan ruhu biraz sinirli olarak uyanmıştı ve kabını aşındırıyordu. Kimdi, onunla evlenmek isteyen bu yaşlıca adam? Kim oluyordu, onu öpecek? Onun öpmesi, okşaması! Tiksindirici. Vebadan kaçar gibi kaçmaya başladı. Düşün onun geniş, lacivert yeleğine başını yaslamayı! Bir böcek sokmuş gibi irkildi. Kırmızı, gülümseyen yüzü tepesinde, ona sarılmak için eğiliyor! Elini uzatıp itti. Ve kaçtı, bu düşünceyi defetmek için.

Yine de! Yine de! Hayatı boyunca o kadar rahat, hali vakti yerinde olacaktı ki. İğrenç, maddi durum sorunu kesin olarak çözümlenecekti. Ve maddi durum denen şeyin yaşamayı ne kadar iğrençleştirebileceğini biliyordu.

Onun için, acele davranmamaya karar verdi. Ama Dr. Mitchell'e bayağı kin duyuyordu, önerisinin bütün avantajlarını ona bağışlayıp kendinin kabulünden vazgeçmiyor diye. Acele karar verecek cesareti yoktu. Ve sırtında bir boyunduruk gibi duran bu korku onu karar vermeye iten adama kızmasına yol açıyordu.

Bazen başkaldırıyordu. Bazen adamın yüzüne ekşi ekşi gülüyordu. *Çok* ileri gitmeye cesaret edemiyordu ama: Çünkü ondan ve ansızın gelen öfkesinden de biraz korkuyordu. Somurtkan başkaldırma anlarında Natcha-Kee-Tawara'yı düşünüyordu. Derin derin düşünüyordu onları. Neredeydiler, ne yapıyorlardı; savaş, işlerini nasıl etkilemişti? Zavallı Geoffrey Fransız'dı, dövüşmek için Fransa'ya gitmesi gerekecekti. Max ile Louis İsviçreliydiler, onları etkilemezdi. İtalyan Ciccio'yu da. Acaba İngiltere'de miydiler? Geoffrey gitse de devam ederler miydi? Kendisini hiç düşünüp düşünmediklerini merak ediyordu. Düşünürler gibi geliyordu. Onu unutmamışlardır gibi geliyordu. Bir bağ var gibi geliyordu.

Aslında, ağustosun ikinci yarısında Natcha-Kee-Tawaraları. Dr. Mitchell'i düşündüğünden fazla düşündü. Ama Natchaları düşünmekten ona bir hayır yoktu. Nerede olduklarını bilse onlara kaçacağını duyuyordu. Ama sonra da kaçmayacağını düşünüyordu.

İstasyonda kalabalık ve kargaşalık görüyordu. İnsanlar gençlerini uğurluyorlardı. Bira akıyordu. Trende denizciler sarhoştu: Kadınlar genç erkekleri ceketlerinin yakalarından kavramıştı. Tren uzaklaşırken, genç adamlar mendil sallıyor, kadınlar sesli sesli ağlıyor ve hıçkırıyorlardı arkalarından.

Alvina'nın omurgasından aşağı bir soğukluk indi. Bu başka bir şeydi. Dr. Mitchell'den ayrı. Onu çok gerçekdışı, önemsiz kılan bir şey. Alvina ne yapacağını bilemiyordu. Bir şeyler yapması gerektiğini anlıyordu. Hayatın bu çılgınca yerinden çıkışı içinde bir rol oynamak. Dr. Mitchell'i yine erteleyeceğini anlıyordu.

Konuyu başhemşireyle görüştü. Başhemşire de ertelemesini öğütledi. Niye savaş hizmetine gönüllü yazılmasın? Gerçi ebeydi ve bu da askerler için istenen uzmanlık sayılmazdı hiç. Yine de hastabakıcıydı.

Alvina'ya en iyisi bu olacak gibi geliyordu. Her yer heyecan, hareket içindeydi. Erkekler iş başındaydı, kadınlara da gerek vardı. Adını gönüllü listesine yazdırdı. Ağustosun son gününde yaptı bunu.

Eylülün birinde, Alvina sabah görevine başlamak üzereyken Dr. Mitchell erkenden hastaneye geldi. Başhemşirenin odasına girip hemşire Houghton'ı istetti. Başhemşire onları yalnız bıraktı.

Doktor heyecanlıydı. Geniş geniş gülümsüyordu ama sinirli bir heyecanın gerilimi içindeydi. Alvina sıkıntılıydı. Yüreği hızlı hızlı çarpıyordu.

"Evet!" dedi Dr. Mitchell. "Bana ne diyeceksiniz?"

Şaşkın gözlerle baktı ona. Doktor heyecanlı ve anlamlı bir gülümseyişle baktı, biraz daha sokuldu.

"Cevabınızı bugün veriyorsunuz, değil mi?" dedi. "O halde, sizi dinliyorum."

Ama Alvina irileşmiş, dertli gözlerle ona bakıyordu sadece, konuşmadan. Doktor biraz daha yaklaştı.

"O halde," dedi, "sessizliğinizi kabul etmenize yoruyorum." Sinirli sinirli güldü, sinirli bir bekleyişle, kolunu omzuna atmak istedi. Ama Alvina ansızın geriledi.

"Hayır, daha değil," dedi.

"Niçin?" diye sordu.

"Daha cevabımı vermedim," dedi Alvina.

"Verin öyleyse," dedi, biraz kızarak.

"Savaş hizmeti için gönüllü yazıldım," diye kekeledi. "Ben de bir şey yapmak zorunluğunu duyuyorum."

"Niçin?" Bu tek kelimelik soruya tatsız bir ton vermişti. "Önce *bana* cevap vereceğinizi düşünüyordum."

Alvina cevap vermedi, sadece baktı. Hoşlanmıyordu ondan.

"Daha dün imzaladım," dedi.

"Niçin yarına bırakmadınız? Daha iyi görünürdü." Kızmıştı, ama Alvina'nın yüzünde yarı ürkmüş, yarı suçlu bir ifade görüyordu ve beklediği haftalar boyunca bir şeylere hazırlandığını anlıyordu.

"Ama şimdi bunu bırakın." Biraz tehlikeli bir biçimde gülümsedi. "Yine de soruma cevap vermeniz gerekiyor. Savaş hizmetine yazılmanız benimle nişanlanmanızı engellemiyor, öyle değil mi?"

Alvina iri gözleriyle baktı ona. Doktor yine sokuldu, o kadar ki lacivert serj yeleği Alvina'ya tecavüz eder gibiydi ve morumsu kırmızı yüzü de oracıktaydı.

"Bu koşullar altında nişanlanmasam daha iyi," dedi.

"Niçin?" Yine o tatsız soru. "Koşullarla ne ilgisi var?"

"Her şey o kadar belirsiz ki," dedi. "Beklesem daha iyi olacak."

"Beklemek mi? Yeterince beklemediniz mi? Şimdi benimle nişanlanmanızı engelleyecek hiçbir şey yok. Hiçbir şey! Haydi. Oyun oynayacak yaşta değilim. Ve sizi böyle kararsız bırakmayacak kadar fazla seviyorum. Haydi!" Yüce bir gülümseyişle gülümsedi, kocaman elini uzattı. "İzin verin de yüzüğü parmağınıza takayım. Sizinle evlendiğim gün hayatımın en mutlu günü olacak. Verin bana elinizi."

Alvina sendeliyordu. Bir yandan, sırf merakla, yüzüğü görmek istiyordu. Neredeyse elini uzatır gibi oldu. Öpeceğini bilmese, verecekti elini. Ama öperdi, buna karşı inatla kararlıydı. Elini arkasına çekti, inatla baktı gözlerinin içine.

"Benimle oyun oynamayın," dedi doktor, tehlikeli bir tonla.

Ama Alvina inatçı ve alaycı bir bakışla bakmaya devam ediyordu.

"Haydi," dedi doktor, elini vermesi için bir işaret yaptı.

Başının belli belirsiz bir hareketiyle direndi, gözünü hiç ayırmıyordu. Doktora yatışmaz öfkesi egemen oldu: Ne yaptığını bilmeden, gözü kararark, omzundan yakaladı, sarstı ve itti, duvara savurdu sanki duvardan içeri itecekmiş gibi. Yüzü öfkeden körelmişti, sıcak, kızıl bir güneş gibi. Birdenbire, aynı anda kendine geldi ve elini çekti. Sağ elini sanki bir sıçan ısırmış gibi sallıyordu.

"Affedersiniz!" dedi, kendini kaybetmişti. "Affedersiniz. Bunu yapmak istemezdim. Affedersiniz." Tir tir titriyordu.

Alvina dengesini buldu, yüzü bembeyaz, ciddi ve karanlık bir bakışla baktı ona.

"Affedersiniz!" diye devam etti yüksek sesle, küçük bir oğlan gibi garip bir ispazmoz halindeydi. "Unutun! Unutun! Böyle bir şey yaptığımı düşünmeyin."

Yüzü bomboştu, farkında olmadan, Alvina'yı sarsan elini sıkıyordu, acıyormuş gibi. Alvina ise ona bakıyordu, bu heyecanının nereden geldiğine şaşıyormuş gibi. Buz gibi olmuştu; doktorun, duymasını beklediği güçlü duyguların hiçbirini duymuyordu. Ne de olsa, yakalanıp duvara çarpılmak pek o kadar doğa dışı bir şey değildi. Gerçi omzu, tuttuğu yer acıyordu. Ama dünyada bundan kötü ne acılar vardır. İrileşmiş, uzaklaşmış gözlerle bakıyordu adama.

Ve önünde diz çöktü, kitap rafına doğru gerilmek isteyen Alvina'yı eteğinden tutup çekti. Bu onu büsbütün utandırdı, rahatsız etti.

"Beni bağışlayın!" dedi. "Unutun! Bağışlayın! Sevin beni! Sevin beni! Unutun ve sevin beni! Bağışlayın beni ve sevin beni!"

Alvina, bağırıp çağırırken bir çocuk gibi beyaz dişlerini gösteren iriyarı, kırmızı yüzlü, yaşlıca adama şaşkın şaşkın bakar ve eteğini elinden kurtarmaya çabalarken kapı açıldı, büyük işlemeli başlığıyla başhemşire belirdi. Alvina ona baktı, kıpkırmızı kesildi, sonra yine adama baktı. Yüzüne eliyle dokundu.

"Üzülmeyin," dedi. "Önemli değil. Düşünmeyin bunu."

Elini yakaladı, bırakmadı.

"Sevin beni! Sevin beni! Sevin beni!" diye inledi.

Başhemşire kapıyı yavaşça çekerek gitti.

"Sevin beni! Sevin beni!"

Alvina neye uğradığını şaşırmış, aptallaşmıştı. Erkeklerin böyle şeyler yapabileceğini hiç bilmiyordu. Duygulandırmıyordu, Alvina'yı aptallaştırıyordu.

Elini bırakmayan doktor ayağa kalktı, sarıldı ona, deli gibi göğsüne bastırdı.

"Beni seviyorsunuz! Beni seviyorsunuz değil mi?" dedi, onu göğsüne bastırır ve yüzünü saçlarına gömerken kendini iyiden iyiye kaybetmişti. Böyle bir anda sevmediğini söylemek neye yarardı? Ama sevmiyordu. Yine de, bu utanç verici duruma acıyarak sustu, kıpırdamadan durdu kollarının arasında, geniş göğsünü kaplayan lacivert serj yelekten boğulacak gibi olmuştu.

Doktor kendine gelmeye başlıyordu. Sustu. Alvina'yı hâlâ sıkıyordu, bırakmaya hiç niyeti yoktu.

"Yüzüğümü takacaksınız, değil mi?" dedi sonunda, yine o garip, acınası sesle. "Takacaksınız, takacaksınız değil mi?"

"Evet," dedi buz gibi bir sesle. Bu sahneden patırtısız kurtulsun da, ne olursa olsun.

Doktor bir eliyle cebinde deli gibi arandı, öbür koluyla hâlâ Alvina'yı sımsıkı tutuyordu.

Tek eliyle yüzüğü kutusundan çıkarmayı da becerdi, sonra kutuyu yere bıraktı. Tek taşlı pırlanta bir yüzüktü.

"Hangi parmağa? Hangisine takılır?" diye sordu. Hafifçe gülümseyebilmişti. Alvina elini kurtardı, yüzük parmağını uzattı. Miss Frost'un hep taktığı matem yüzüğü bu parmaktaydı. Doktor tek taş pırlantayı matem yüzüğünün üstüne taktı ve Alvina'yı yine göğsünde katladı.

"Şimdi," dedi, sesi nedense normalleşerek, "şimdi beni sevdiğinizi biliyorum." Sesinin bu rahatlığı, kendini beğenmişliği Alvina'yı kızdırdı. Sıyrıldı kollarından.

"Benimle gelecek misiniz şimdi?" dedi doktor.

"Gelemem," diye cevap verdi. "Buradaki işimi yapmalıyım."

"Hemşire Ailen de yapabilir onu."

"Ben istemiyorum."

"Bugün nereye gidiyorsunuz?"

Hastalarını saydı.

"Öyleyse çaya gelirsiniz. Her gün sizi çaya bekleyeceğim."

Ama Alvina aynanın önünde buruşan kepini düzeltiyordu, cevap vermedi.

"Madem nişanlandık, birbirimizi istediğimiz zaman görebiliriz artık," dedi memnun memnun gülümseyerek.

"Acaba başhemşire nerede?" dedi Alvina, birdenbire serin beyaz koridora dalarak. Doktor da arkasından geldi. Koğuştan çıkan başhemşire ile burun buruna geldiler.

"Hemşire hanım!" dedi Dr. Mitchell. Eski ağzı kalabalık önemliliğini takınmıştı yine. "Hemşire Houghton'la benim nişanımızı kutlayabilirsiniz." Geniş geniş gülümsedi.

"*Sizi* kutlayabileceğimi söylemek istiyorsunuz," dedi başhemşire.

"Evet, şüphesiz. Ama, ikimizi de, çünkü artık biriz," diye cevap verdi.

"Daha değil," dedi başhemşire, ciddi bir yüzle.

Sonra onu savmayı başardı.

Hemen görevinin başına giden Alvina'ya koştu.

"Eh, iyi oldu herhalde," dedi başhemşire, aynı ciddiyetle.

"Hayır, olmadı," dedi Alvina. "Onunla *asla* evlenemem."

"Ah, asla, çok kesin bir söz! Geldiğimi işitti mi?"

"Hayır, hiç sanmıyorum."

"Aman, inşallah işitmemiştir."

"Öyle! Korkunç bir şeydi. Dizleri üstünde beni kovalıyor ve kendisini sevmem için bağırıyordu! Korkunç bir şeydi!"

"Evet," dedi başhemşire. "Erkekleri iyice tanıyıncaya kadar neler yapabileceklerini bilmezsiniz. Sonra da artık hiçbir şeye, ama *hiçbir* şeye şaşmazsınız. Ben hiçbir yaptıklarına şaşmıyorum."

"Vallahi ben şaştım," dedi Alvina. "Hem de çok tatsız bir biçimde."

"Ama kabul ettiniz."

"Susturmak için ne olsa yapardım, isterik bir çocuk gibiydi."

"Evet, ama susturmanın çok tehlikeli bir yolunu seçmişsiniz, istediğini vermekle."

"Kendimi koruyabilirim sanıyorum," dedi Alvina. "Herhangi bir gün gönderilebilirim."

"Evet!" dedi başhemşire. "Gönderilmenize engel olabilir, biliyorsunuz. Kurulda. Sizden vazgeçilemeyeceğini söylerse."

Alvina bunu düşünmemişti. O, çabuk kurtulacağını ummuştu. Yüzüğü önlüğünün cebine attı ve doktor onu öğleden sonra, hastalardan birinin evinde sıkıştırıncaya kadar orada unuttu. Alıp götürmek için bekledi.

"Yüzüğünüz nerede?" dedi.

Kirli, çıkarıp attığı önlüğün cebinde kaldığını o zaman hatırladı, belki de kaybolmuştu.

"İş başında takmayacağım onu," dedi. "Biliyorsunuz."

Birlikte çaya gitmeleri gerekti. Her çeşit yılışmaktan tiksindiğini söyleyerek kur yapmasını önledi. Adam da yaşlı bekârdı, bu oyunbazlıklara kolay alışamıyordu; hiç değilse evlilik öncesinde. Böylece neyse ki Alvina'nın üstüne fazla varmadı: Aslında Alvina'nın yüz vermemesinden çok memnundu. Ama orada bulunmasını istiyordu. En büyük özlemi buydu. Her zaman orada bulunmasını istiyordu. Evlenmeyi de yine böyle özlüyordu: ona bütün bütün sahip olmak, onu her zaman yanında bulundurmak, böylece hiç yalnız kalmamak. Yalnız ve bütün dünyadan uzak kalmamak: onun yanında, hep onun yanında bulunmak.

"Evlilik tarihi için ne dersiniz?" dedi. "Ertelemenin bir anlamı yok. Ikimiz de ne yaptığımızı biliyoruz. Artık nişan da açıklandı."

Kuşkuyla bakıyordu. İriyarı, dediği dedik adamın içindeki isterik çocuğu görür gibi oluyordu Alvina.

"Noel'den önce olmaz!" dedi.

"Noel'den sonra mı!" Bir yeri ısırılmış gibi irkildi. "Saçma! Bu kadar beklemek saçma. En geç, önümüzdeki ay."

"Ah, yok," dedi Alvina. "Bu çok erken olur."

"Niye olmasın? Ne kadar erken olsa o kadar iyi. Bir an önce istifanızı verir, serbest kalırsınız."

"Ama ne gereği var? Savaş hizmetine alınabilirim."

"Bu pek olmaz. Ebesiniz çünkü."

Böylece günler geçti. Her gün öğleden sonra onun evine çaya gidiyordu, alıştı adama. Eşyayı konuşmaya başladılar, birkaç değişiklik, *kendi* aklına gelen ufak tefek yeni düzenlemeler önermekten kendini alamadı. Doktor da İskoçya'da balayı gezisi planladı. Ama Alvina onunla evlenmeyeceğini kesin olarak biliyordu. Başhemşire gülüyordu onun bu kesinliğine. "Farkına varmadan sürüklenip gideceksiniz," diyordu. "Bir yığın ince ince iplikle bağlıyor sizi."

"Ah, görürsünüz," diyordu Alvina.

"Evet," dedi başhemşire. "Göreceğim."

Bu sıralar Alvina'nın kararsız olduğu belliydi. Evlenmemeye *kararlıydı*. Ama zembereği, dosdoğru doktora karşı boşatmıyordu. Doktorun sözüne uyarak istifasını vermişti. Ama serbestliği onunla evlenmek için değil, ondan kaçmak için istiyordu. Böyle diyordu kendi kendine. Ama her attığı adımla ona yaklaşıyordu.

Bir gün –eylül sonlarına doğru– doktorla otomobilde, istasyon yakınlarında oturuyordu; gümbür gümbür bandoya ayak uydurarak, kuzeyden gelen özel asker trenine giden hâki elbiseli bir alay, yollarını kesmişti. Şehir heyecan içindeydi. Savaş ateşi her yere yayılıyordu. Erkekler askere koşuyordu, ama daha yedekler alınmadığı için hep geri çevriliyorlardı.

Kalabalık kaldırımda itişirken, askerler istasyona doğru yürürken ve trafikte beklerken, ters yönden bir akıntı başladı. 16:15 treni gelmişti. İnsanlar bavullarıyla ilerlemeye çalışıyor, çocuklar oyuncak kovaları ve kürekleriyle koşuyor, içlerinde aileler taşıyan taksiler sürünerek ilerliyordu: Deniz kenarından dönenlerdi bunlar. Alvina iki kalabalığın birbirine karışmasını seyrediyordu.

Bakarken iki adam gördü; biri, tanıdığı bir mandolin kutusu ve bir bavul taşıyordu. Ciccio'ydu. Ötekini tanımıyordu: tiyatrolarda çalışan biri. İki adam, bandonun geçişine bakmak için

neredeyse arabanın yanında durdular. Alvina, Ciccio'yu hemen yakınında gördü. Esmer, yakışıklı, habersiz ensesine su fışkırtmak geldi içinden. Nefret duyuyordu sanki ona karşı. Öylece durmuştu orada, yanındakiyle konuşurken dudakları o hafifçe alaycı İtalyan tarzında kıvrılıyordu. Kirpikleri her zamanki gibi uzun ve kapkaraydı, gözleri yine sanki küt bir parmakla yuvalarına oturtulmuş gibi olmanın çekiciliğini taşıyordu. Sevmediği o kahverengimsi elbisesi vardı üstünde ve aynı siyah şapka çapkınca yana eğikti. Bayağı görünüyordu: Yine de, Alvina'nın gözünde ona belli bir güzellik ve seçkinlik veren o tuhaf Güneyli uzaklığı vardı. Nefret ettiğini duyar gibi oldu. İhanetine uğramıştı.

Bando geçti. Bir çocuk, duran otomobilin tekerleklerine doğru atıldı. Alvina ansızın öne eğildi, kornayı hızla öttürdü. Herkes, seferi askerler bile dönüp baktı bu sese.

"Daha hareket edemeyiz," dedi Dr. Mitchell.

Ama Alvina o anda Ciccio'ya bakıyordu. Herkesle birlikte o da dönmüş, arabaya bakıyordu. Esmer teninde akları büsbütün beyaz görünen gözleri, o insanlık dışı, sarı gözbebekleri ona baktı ve tanıdı. Ağzı selam gülüşüyle kıvrılmaya başladı. Ama Alvina kılını oynatmadan bakıyordu ona, bomboş bakıyordu. Her türlü duygu kırıntısını, düşmanlığı ve soğukluğu bile silmişti bakışından. Gülümsemenin dudaklarında öldüğünü, bakışlarının yana, yine yana kaydığını gördü, kendine özgü o garip hayvansı utangaçlıkla. Sanki Alvina'nın kendisine baktığını görmek istemiyordu ve kafese kapatılmış bir gelincik gibi oradan oraya kaçıyordu, bomboş, mavi bakışından kaçmak için.

Alvina, Dr. Mitchell'e döndü.

"Ne demiştiniz?" diye sordu olanca tatlılığıyla.

ON İKİNCİ BÖLÜM

Allaye de Nişanlanıyor

Alvina Lancaster'da gördüğü saygıdan hoşlanıyordu. Yalnız peygamberler değildir kendi yurdu dışında sayılanlar: Kişiliği olan herkes böyledir. Bu kuzey şehrinde Alvina kişiliğinin yararını görüyordu. Daha şimdiden, saygıdeğer tıp adamları arasına katılmıştı. Ayrıca kişiliği de vardı, bir kişiydi.

İyi işte. Kendini ucuzlatmayacaktı. Dr. Mitchell'le nişanlanınca yerlilerin –en azından varlıklıların– biraz gözünden düştüğünü sezmişti. Nişan *The Times*'da, *Morning Post*'da, *Manchester Guardian*'da ve yöresel *News*'da ilan edilmişti. Duyulmasından korkulduğu yoktu. Ve Alvina'ya bir bayağılık lekesi sürülür gibi olmuştu. Woodhouse'da herkesin gözünde değerinin artacağını biliyordu. Ama artık Woodhouse'da değildi. Lancasterlıydı. Ve Lancester'da nişanı, onu bir kategoriye sokuyordu. Dr. Mitchell'den ayrı olarak, büyülü bir potansiyeli vardı. Onunla bağlantılı olarak, bilinen, etiketi olan bir nicelikti.

Şehrin ileri gelenleriyle olan konuşmalarından çıkarıyordu bunları. Başhemşire iyi aileden gelme bir kadındı. Büyük beyaz, işlemeli başlığıyla, eski zamanların bir başrahibesi gibi seçkin görünmenin yolunu bulmuştu. Şehrin gerçekten havalı hanımları odasına çaya gelirler ve hastanedeki bu küçük çaylar bir çeşit ufak zarif dişi fesatlığı haline gelirdi. Biraz sanat ve edebiyat

tadı bile karışırdı işin içine. Başhemşire geçmişte bir zamanlar Walter Pater'i tanımıştı.

Bu kuzey kasabasının havalı entelektüel seçkinlerini meydana getiren birkaç kadının katıldığı bu çaylara Alvina da çağrılırdı. Başhemşirenin odasında bir çeşit masonluk yapıyorlardı. Başhemşire, bir hanım doktor, bir din adamının kızı, ve ora büyüklerinden iki sanayicinin karıları, bu beşi ile Alvina küçük bir trup meydana getiriyorlardı. Hastane dışında pek rastlaşmazlardı. Ama her zaman, en göreneksel kadınlar arasında bile bir yasa haline gelebilen o garip dişi masonlar havasıyla buluşurlardı. Erkeklerin ya da kendi dışlarındaki kadınların önünde hiçbir zaman konuşmayacakları biçimde konuşurlardı. Görenek giyiminin tümünü çıkarıp atmışlardı. Düşündükleri şeyleri –en gizlilerini bile– açıkça konuşurlardı ve yaptıkları işler –en imkânsızları bile– konusunda gayet serinkanlıydılar. Alvina, gayrimeşru ilişkilerinin son derece basit bir olay olacağını, ama nişanlanmasının gerçekten ayıp sayıldığını anlıyordu.

"Peki, gerçekten evlenecek misiniz onunla?" diye sordu Mrs. Tuke, uzun uzun, soğuk soğuk bakarak.

"Aklım almıyor evlenebileceğimi," dedi Alvina.

"Evet, ama insanın aklının alamayacağı neler oluyor. İşte burada beden üstünlüğünü kuruyor. Benim de aklım almıyor, çocuğum olabileceğini" Gözkapaklarını yorgun ve alaycı bir biçimde indirdi.

Mrs. Tuke o yörenin sanayicilerinden birinin karısıydı. Yaşı yirmi sekiz kadardı. Solgun bir yüzü, iri ve koyu gri gözleri, kemerli bir burnu ve kapkara saçları vardı. Şu güzelim Siraküza sikkelerinde gördüğünüz başlara benziyordu. Ağzının kıyısında, bir gülümseme olmayan o gülümseme, kemerli burun, iri, dolu, klasik gözlerinin yavaşlığı geçmişteki Siraküzalı kadınların tehlikeli Yunani görünüşünü veriyordu ona: eski Sicilya'nın tehlikeli, dehşetli uygar kadınlarının: Latomya'ya gülerek bakan o kadınlar.

"Ama *hiç* istemeden çocuğunuz olabilir mi?" diye sordu Alvina.

"Ama hiçbir yanımla istemiyorum, *hiçbir* yanımla. *Bedenim* istemiyor; kafam da istemiyor; ama oluyor işte çocuk!" İnce ellerini bir kaçınılmazlık ifadesiyle açtı.

"İsteyen bir şey olmalı," dedi Alvina.

"Ah!" dedi Mrs. Tuke. "Evren bir koca makine, biz de onun parçasıyız." Gri ipek mendilini çıkardı, burnuna dokundurdu, iri, gri-kara gözleriyle Alvina'nın taze yüzünü süzerek:

"En ufak bir parçam bile bu çocuğu istemiyor," diye ısrar etti, Alvina'ya. "Etim ilgilenmiyor, zihnim de öyle. Ama *işte! – le voila!*– gebeyim. Tommy ile niye evlendim, aklım almıyor. Ama işte, evlendim!" Bütün bunları onun anlaması mümkün değilmiş gibi başını salladı ve çağdışı ağzının kıyılarındaki sözde – gülümseyiş derinleşti.

Mrs. Tuke'a Alvina bakacaktı. Bebek ağustos sonunda bekleniyordu. Ama eylül ortasında varmışlardı ve daha çocuk yoktu.

Tukelar çok zengin değillerdi. Daha doğrusu, genç kuşaktan olanları. Tommy beste yapmak istiyor, onun için babasının verdiğiyle geçiniyordu. Babası ona şehir dışında bir ev vermişti. Kasaba halkının anormal saydığı pahalı eşyalarla döşenmiş bir ev. Ama işte, Effie duvara resim asacağına, ender bir sarı kadife parçası asmakta ya da yemek odasının badanalı duvarlarının içerlek yerine elma yeşiline boyanmış raflar koymakta inat ediyordu. Sonra holdeki eşyalara sarı emaye kaplattı ve garip yeşil, eflatun çizgiler ve çiçeklerle süsledi, garip garip yastıklar ve üstünde acayip hayvan resimleri olan sardunya çanak çömleği koydu.

Böyle bir kadını ne yaparsınız! Alvina bu günlerde hastanede değil, onun evinde kalıyordu. Çünkü Effie'nin uykusu hiç iyi değildi. Kalkıp oturuyordu yatağında, pırıl pırıl iki kara saç örgüsü solgun yüzünün iki yanından sarkarak, metalik mavi, ince ipekli astarlı koyu gri, ipekli sabahlığına gevşek gevşek sarınırdı ve öylece, fildişi ve kapkara ve kurşuni gri, beyaz yatak çarşafları arasında otururdu mendilini sallayarak ve mavi ipekten ve beyaz ipekten geceliğini göstererek; sinirlerinden, durumunun berbatlığından yakınır ve Alvina'ya bir yarım saatçik daha birlikte oturmasını rica ederek, sonra birdenbire par-

mağındaki iri, kan-kırmızı taşa, içinde bir şey okuyormuşçasına dalardı.

"Galiba *Cent Nouvelles*'deki kadın gibi olacağım ve bu çocuğu böylece beş yıl taşıyacağım. Biliyor musunuz hikâyeyi? Üstüne kar taneleri yapışmış bir maydanoz yaprağı yediği için gebe kalmış. Tıpkı..."

Alvina güler, usanırdı. Alvina'nın yarı acı sağlıklılığı ve kayıtsızlığı hoşuna gidiyordu sinirli kadının.

Bir gece saat on bir sularında böylece yatak odasında otururlarken birden sustular ve dinlediler. Uzaklarda köpekler de havlamaya başlamıştı. Bir mandolin titreşiyordu dışarıda, hızlı hızlı, ince ince. Alvina sarardı. Ciccio olduğunu anlamıştı. Onu şehir sokaklarında dolanırken görmüş, ama hiç konuşmamıştı.

"Ne bu?" diye haykırdı Mrs. Tuke, başını uzatarak. "Müzik! Bir mandolin! Ne tuhaf şey! Bir serenat mı dersiniz?" Ve kaşlarını yay gibi kaldırdı.

"Galiba öyle," dedi Alvina.

"Çok tuhaf. Bir hanıma serenat yapmak için böyle bir zaman seçmek! Hayatta da böyle olmaz mı aynen! Mutlaka bakmalıyım."

Biraz güçlükle yataktan inerek sabahlığına sarındı, ayaklarına terliklerini giydi ve pencereye yaklaştı. Perdeyi araladı. Nefis bir eylül mehtabı vardı. Pencere, kısa araba yolu ve sokağa açılan demir kapısıyla ön bahçeye bakıyordu. Mandolin sesi sokağın karanlığından geliyordu.

"Hey, Tommy!" diye seslendi Mrs. Tuke kocasına. Araba yolu üstünde görmüştü onu. "Müzikal kulağın nasıl?"

"Fena değil! Seni rahatsız etmiyor mu?" dedi adam aşağıdan.

"Hiç. Hoşuma gidiyor. Sesi bekliyorum. *'O richard! Ô mon roi!'*"

Ama müzik durmuştu.

"İşte, gördün mü?" diye haykırdı Mrs. Tuke. "Kaçırdın onu! Oysa biz serenat dinlemek için ölüyoruz, değil mi, hemşire hanım?" Alvina'ya baktı. "Ne olur, kürkümü verir misiniz? Çok teşekkürler. Siz de öteki pencereyi açıp baksanıza."

Alvina ikinci pencereye gidip bakmaya başladı.

"Haydi yine çalın!" diye seslendi Mrs. Tuke gece karanlığına. "Bir şarkı söyleyin." Beyaz koluyla mehtapta duvardan sarkan bir güle erişti ve beyaz kolunu savurarak bahçe duvarına doğru attı; ve tabii yetiştiremedi.

"Yine çalmaz mısınız?" diye seslendi geceye, görünmeyene. "Tommy, içeri gir. Sen dışarda olunca kuş ötmeyecek."

"Sesine bakılırsa bir İtalyan. Duygusal İtalyan müziği kadar nefret ettiğim bir şey yok. Mide bulandırıcı."

"Sen aldırma, şekerim. Biliyorum, bütün içleri ağızlarından dışarı uğruyor gibidir. Ama biz serenat istiyoruz, değil mi, hemşire hanım?"

Alvina pencerede duruyordu, ama cevap vermedi.

"Hmmm?" diye tuhaf bir biçimde sordu Mrs. Tuke. "Hoşlanmıyor musunuz?"

"Evet," dedi Alvina. "Çok hoş."

"Siz de bir şarkı diye bayılıp ayılmıyor musunuz?"

"Tamamen."

"Haydi!" diye mehtaba seslendi Mrs Tuke. "*Una canzone bella- bella- molto bella.*"

Heceleri teker teker söylüyordu geceye doğru. Biraz komikti durum. Aşağıdan kaba bir gülüş sesi işitildi.

"Gir içeri, Tommy! Sen orada durdukça söylemeyecek. Sen oradayken kimse şarkı söylemez," diye seslendi genç kadın.

Çakılların üstünde ayak sesi işittiler, sonra ön kapı çarpılarak kapandı.

"Haydi," diye seslendi Mrs. Tuke.

Beklediler. Gerçekten, biraz sonra, mandolin hafif hafif tıngırdadı ve şarkı sesi geldi. Çok bilinen Napoliten şarkılardan biriydi ve Ciccio söylenmesi gerektiği gibi söylüyordu.

Mrs. Tuke, Alvina'ya sokuldu.

"Bütün bağırsaklarını da katıyor içine, değil mi?" dedi, elini kendi dolgun vücuduna koyup gözlerini alaycı alaycı devirerek. "Sinamekiden çok daha etkileyici değil mi?"

Sonra kendi penceresine döndü, kürküne sarındı, beyaz dirseklerini mehtaba yasladı.

Torn'a Surriento
Famme campà

Şarkı birdenbire bitti, gürültülü, hayvansı bir hasretle. Mrs. Tuke sessizdi, çenesini eline dayamıştı. Alvina da kıpırdamıyordu. Sonra Mrs. Tuke yavaş yavaş duvardaki güllere uzandı.

"*Molta bella!*" diye haykırdı yarı alaycı bir sesle. "*Molta bella! Je vous envoie une rose.*" Ve gülleri araba yoluna fırlattı. Kapının dışında, yolda, bir adam gölgesi göründü. "*Entrez!*" diye seslendi Mrs. Tuke. "*Entrez! Prenez votre rose.* Gelin de gülünüzü alın."

Adam uzaktan bir şey haykırdı.

"Ne?" diye seslendi Mrs. Tuke.

"*Je ne peux pas entrer.*"*

"*Vous ne pouvez pas entrer? Pourquoi alors! La porte n'est pas fermee a clef. Entrez donc!*"**

"*Non. On n'entre pas,*"*** diye haykırdı Ciccio'nun tanıdıksesi.

"*Quoi faire, alors!*"**** Alvina, gülü alın, kapıya kadar götürün, olur mu? Haydi! Şarkı söylemeleri felaket, bence. Ben gidemiyorum ona. Ama gülleri götürün ve neye benziyor, bir bakın. Haydi, ne olur!" Mrs. Tuke'ın gözleri heyecanlıydı. Alvina ağır ağır baktı ona. Alvina da kendine kendine gülümsüyordu.

Yavaş yavaş merdivenleri inip ön kapıdan çıktı. Kenarda bir çalıdan güzel kokulu iki gül kopardı. Sonra araba yolundan Effie'nin güllerini de aldı. Ciccio bahçe kapısının dışında duruyordu.

"Allaye!" dedi, yumuşak, özlem dolu bir sesle.

"Mrs. Tuke sana bu gülleri gönderdi," dedi Alvina, çiçekleri kapının parmaklıkları arasından uzatarak.

"Allaye!" dedi, okşadı elini, yumuşak, tutkun, özlemli ağzıyla öptü. Alvina titredi. Ciccio kapıyı çabucak açtı ve Alvina'yı kendine çekti. Duvarın gölgesine çekti onu ve sarıldı, tutkulu özlemiyle ayaklarını yerden kesti.

(*) (Fr.) Giremiyorum – e.n.

(**) (Fr.) Neden giremiyorsunuz ki? Kapı kapalı değil. Girin haydi – e.n.

(***) Hayır. Girilmiyor – e.n.

(****) (Fr.) Peki öyleyse – e.n

"Allaye!" dedi. "Seni seviyorum, Allaye, güzelim, Allayem. Seni seviyorum, Allaye!" Sımsıkı bastırdı göğsüne ve onunla yürümeye başladı. Kıpır kıpır, adaleli gücü tamamen sarıp sarmalamıştı Alvina'yı. Almış onu, göğsüne sarmış, götürüyordu.

"Hemşire! Hemşire hanım! Sizi göremiyorum! Hemşire hanım!" diye uzun uzun seslendi Mrs. Tuke gecenin içine. Köpekler havlamaya başladı.

"Yere bırak beni," diye mırıldandı Alvina. "Yere bırak beni, Ciccio."

"Benimle İtalya'ya gel! Benimle İtalya'ya gel, Allaye, İtalya'ya yalnız gidemem, Allaye. Benimle gel, benimle evlen. Allaye, Allaye!"

Yüzünün hemen üstünde garip, kısık bir fısıltıydı sesi, hâlâ gümbür gümbür vuran yüreğine bastırıyordu Alvina'yı.

"Evet, evet!" diye fısıldadı. "Evet, evet! Ama indir beni, Ciccio. İndir beni."

"Benimle İtalya'ya gel, Allaye. Benimle gel," diye tekrarlıyordu, acı ve özlemle kısıklaşmış bir sesle.

"Hemşire hanım! Hemşire hanım! Nereye gittiniz. Hemşire! Sizi çağırıyorum," diye tedirgin ve aksi seslendi Mrs. Tuke.

"İndir beni!" diye mırıldandı Alvina, debelendi kollarında.

Kollarını yavaşça gevşetti ve Alvina yağmur gibi indi toprağa. Ama hâlâ sımsıkı tutuyordu.

Yüzünü görüyordu mehtapta, güzel, insanlık dışı. Hafifçe titredi.

"Evet!" dedi. "Geleceğim. Ama şimdi gideyim. Mandolinin nerede?"

Döndü, yola baktı.

"Hemşire hanım! Artık gelmelisiniz. Dayanamıyorum," diye haykırdı Mrs. Tuke'ın tuhaflaşan sesi.

Alvina şaşıran Ciccio'nun kollarından sıyrıldı, kapıdan bahçeye koştu.

"Gelmelisiniz!" diyordu penceredeki ses, acıyla.

Alvina yukarı kata koştu. Mrs. Tuke, yüzü dehşet içinde, gerilmiş bir durumda bir koltuğa yığılmıştı. Acı ansızın gelip kavrayınca haykırdı ve sıktığı yumruklarını yüzüne bastırdı.

"Sancılar başladı," dedi Alvina, yanına koşarak.

"Ah, korkunç! Korkunç! İstemiyorum!" diye haykırdı kadın, doğum sancısı içinde. Alvina elinden geldiği kadar yatıştırdı, yüreklendirdi onu. Ve dışarıdan bir kez daha, Napoliten şarkının umutsuz feryadı geldi; gece havasında hayvansı ve insanlık dışı.

E tu dic' Io parto, addio!
T'alluntane da stua core,
Nel paese de amore
Tien' o cor' di non turnar'
Ma nun me lasciar' –

Hani neredeyse dayanılır gibi değildi şarkı. Ama Mrs. Tuke birdenbire sakinleşti, yumruklarını dizlerine bastırdı: Kapkara iki saç örgüsü, fildişi yüzünün iki yanından sarkıyordu ve iri gözleri boşluğa çakılıp kalmıştı.

Ma nun me lasciar' – dizesini kendi kendine yavaşça mırıldanmaya başladı:

"Evet, korkunç! Dehşet. Anlayamıyorum. Nedir anlamı, bu gürültünün? Bu sancılar kadar kötü. Nedir anlamı? Ne diyor? Biraz İtalyanca anlarım," durakladı. Ve yine geldi ani yakınma:

Ma nun me lasciar' –

"*Ma nun me lasciar'-!*" diye mırıldandı şarkıyı Mrs. Tuke. "Bu; beni bırakma, demek: Beni bırakma! Ama niye? Niçin bir insan bir insandan uzaklaşsın? Nedir bunun anlamı? Şu *berbat* gürültü! Aşk berbat bir şey! Gerçekten feci. İnsanı mahvediyor, uluyan bir hayvan haline getirip bırakıyor, iki cehennemî hayvan, gece boyunca uluşup duruyor! Ben kendim değilim, o kendi değil. Of, sahiden feci bir şey. Neye benziyor, hemşire hanım? Güzel mi? Yoksa iriyarı bir hayvan mı?"

Kocaman, durgun, bilmecemsi gözleriyle baktı Alvina'ya.

"Eskiden tanıdığım biri," dedi Alvina. Mrs. Tuke'ın yüzü yarı-kendinden geçmişliğinden uyandı.

"Sahi mi! Ah! Eskiden tanıdığınız biri! Nereden?"

"Uzun hikâye," dedi Alvina. "Gezgin bir müzikhol trupundan."

"Gezgin bir müzikhol trup! Ne kadar olağanüstü! Allah Allah, nereden rastladınız böyle bir adama?"

Alvina kısaca anlattı. Mrs. Tuke onu süzüyordu. "Sahi mi!" dedi. "Demek bütün bu işleri yaptınız!" Alvina'nın yüzünü inceledi. "Belli ki üzerinde etkiniz olmuş." Sonra ürperdi, mendilini burnuna götürdü. "Ah, beden *hayvanlık!*" diye haykırdı. "Siz buradasınız diye bir adamın orada öyle uluması. Ve benim ulumam, içimde bir çocuk var diye. Dayanılır gibi değil! Sahi, neye benziyor?"

"Bilmiyorum," dedi Alvina. "Olağanüstü değil. Dediğiniz gibi bir hayvan daha çok."

Mrs. Tuke bir göz attı ona, alayını yakalamak için. "Görmek isterdim," dedi. "Ne dersiniz, görebilir miyim?"

"Bilmem ki," dedi Alvina, kayıtsız görünerek.

"Yukarı gelmez mi? Bir sorsanız. Görmek istiyorum."

"Gerçekten istiyor musunuz?" dedi Alvina.

"Elbette." Mrs. Tuke iri, koyu, durgun gözleriyle süzdü Alvina'yı. Sonra zorlanarak ayağa kalktı. Alvina yatağa yatmasına yardım etti.

"Çağırın, bir dakikacık geliversin," dedi Effie. "Tommy'nin namlı port şarabından bir kadeh sunarız. Ne olur, göreyim onu. Haydi, ne olur!" Ani bir yalvarışla, uzun beyaz kolunu uzattı Alvina'ya.

Alvina güldü, şüpheli şüpheli başını yana çevirdi. Dışarıda gece sessizdi. Ama Ciccio'yu kapıya yaslanmış dururken buldu. Hemen başını kaldırdı Ciccio. "Allaye!" dedi.

"Biraz içeri gelir misin? Mrs. Tuke'u yalnız bırakamıyorum."

Ciccio uysalca, tek kelime söylemeden onu izleyerek üst kata kadar geldi. Alvina yatak odasına aldı onu. Effie'nin yatakta, uzun saç örgüleri ve kapkara gözleriyle, ağzının köşelerinde o ince-kurnaz gülümseyişle oturduğunu görünce şaşırdı ve geriledi.

"Gelin, gelin," dedi Mrs. Tuke. "Şarkı için size teşekkür etmek istedim. Hemşire hanım şarkının kendisine olduğunu söylüyor, ama benim de hoşuma gitti. Sözlerini söyler misiniz bana? Çok güzel bir şarkı."

Ciccio kapının yanından ayrılmıyordu. Başı eğikti ve yüzünde utangaç, şüpheli, hafifçe kötü niyetli o gülümseyiş vardı.

"Bir kadeh port için, ne olur!" dedi Effie. "Hemşire hanım, hepimize birer kadeh doldurmaz mısınız?" Ben de bir kadeh içeyim. Bir de bisküvi." Yine ansızın uzattı uzun beyaz kolunu sabahlığının mavi astarından, ansızın isteklenmişçesine. Ciccio ayak değiştirip Alvina'nın şarabı doldurusunu seyretti.

Kendi şarabını bir yudumda devirdi, kadehini bir kenara bıraktı.

"Biraz daha için!" dedi Effie, kendi kadehinin üstünden bakarak.

Ciccio hafifçe, alık alık gülümsedi, başını salladı.

"İstemiyor musunuz? Peki şimdi şarkının sözlerini söyleyin."

Esmer esmer baktı ona ama cevap vermedi. Hafif, yarı aptal, yarı alaycı gülümseyiş dudaklarındaydı.

"Söylemez misiniz bana? Bir dizesini anladım."

Ciccio'nun gülümseyişi derinleşti ona bakarken, ama konuşmadı.

"Bir dizesini anladım," dedi, gözlerini irileştirerek. "*Ma non me lasciare- Beni bırakma!* Öyle değil mi?"

Gülümsedi, ayak değiştirdi ve başını salladı.

"Beni bırakma! Tamam, bildim işte. Niye istemiyorsunuz hemşirenin sizi bırakmasını? *Her dakika* sizinle olmasını mı istiyorsunuz?"

Biraz küçümseyerek, biraz tedirgin gülümsedi Ciccio, başını çevirdi, Alvina'ya baktı. Effie'nin tetikte gözleri yakaladı bu bakışı. Hızlı bir bakıştı, onu öylesine dehşete düşüren o korkunç özleyişle dolu.

Aynı anda sancı geldi geçti, yüzü boşaldı Effie'nin.

"Aşağı inelim mi?" dedi Alvina, Ciccio'ya.

Kasketi elinde, döndü hemen, arkasından geldi. Holde mandolinini alırken kulaklarını dikti. Mrs. Tuke'ın boğuk iniltileri, çığlıkları işitiliyordu. Aynı anda çalışma odasının kapısı açıldı, müzisyen, saçları darmadağınık, dışarı fırladı.

"Mrs. Tuke mı o?" diye sordu endişeyle.

"Evet. Sancılar başladı," dedi Alvina.

"Tanrım! Nasıl yalnız bırakıyorsunuz?" Çok sinirliydi.

"Sadece bir dakika," dedi Alvina.

Öfkeyle patlayarak merdivene atıldı.

"Çocuk doğuracak," dedi Alvina, Ciccio'ya. "Yanına dönmem gerekiyor." Ve elini uzattı.

Elini tutmadı, yine o ezici, koyu ve dayanılmaz özleyişle yüzü hafifçe çarpılmış olarak baktı yüzüne; bir sele kapılmış gibi Alvina'ya doğru sürükleniyordu sanki.

"Allaye!" dedi, dudağı hafifçe kıvrıldı, dişleri göründü, acı çeken bir hayvan gibi: Garip bir gülümseyişti bu. Gidemiyordu.

"Yanına dönmeliyim," dedi Alvina.

"Benimle İtalya'ya gelecek misin, Allaye?"

"Evet. Madame nerede?"

"Gitti! Gigi de, hepsi gitti."

"Nereye?"

"Fransa'ya. Çağırıldı."

"Peki Madame, Louis, Max?"

"İsviçre'ye."

Çaresizce bakıyordu Alvina'ya.

"Gitmeliyim," dedi Alvina.

Alınyazısının kurbanı, zincirlenmiş bir hayvan gibi, uzun kara kirpiklerinin altından, sarı gözleriyle baktı ona. Alvina onu bırakıp koştu.

Mrs. Tuke çarşaflarını didikliyor, haykırıyordu döndüğünde! "Hayır, Tommyciğim. Senden çok hoşlanıyorum, sen de biliyorsun. Ama git şimdi. Of Tanrım, gitsene. Aramıza mesafe koy. Aramıza mesafe koy!"

Mr. Tuke, "Varlığıma dayanamıyor musun?" diye bağırdı ve hızla merdivene yöneldi.

"Ebe hanım!" diye haykırdı Effie. "Hayatı yakalamaya çalışmak boşuna. Bazı *güçlerin* insafındasın hep!" Öfkeyle haykırdı.

"Niye olmasın?" dedi Alvina. "İyi hayat-güçleri de var. Tanrı'nın istemi bile bir hayat-gücü."

"Anlamıyorsunuz! Ben, *kendim* olmak istiyorum. Ve kendim *değilim*. *Güçler* beni parça parça ediyor. Korkunç!"

"Eh, suç bende değil. Evreni ben yapmadım," dedi Alvina.

"Güçlerin sizi parça parça etmesi gerekiyorsa, parçalanacaksınız çaresiz. Başka güçler parçaları birleştirir nasıl olsa."

"Istemiyorum. Kendim olmak istiyorum. İskemle gibi, çekiçle çakılarak bir araya getirilmek istemiyorum. Kendim olmak istiyorum."

"İskemle gibi çakılacak değilsiniz. Hayata inanın."

"Ama nefret ediyorum hayattan. Bir güçler yığınından başka bir şey değil. *Ben,* akıllıyım. Hayat akıllı değil. Bakın işte şu ana. Buna akıllı denir mi? Of, of! Korkunç! Of!" Kendinden geçmişti, ter içindeydi, sancıdan. Tommy de aşağıda kendinden geçmiş koşuşuyordu. Ay ışığı altında birisiyle konuştuğu işitiliyordu. Ciccio ile konuşuyordu. Deli gibi doktora telefon etmişti. Ama doktor gereğinde ebenin kendisini çağıracağını söylemişti.

Mrs. Tuke soluğu toparlar gibi olunca yine başladı.

"Hayattan, inançtan, böyle şeylerden nefret ediyorum. İnanç sadece korkudur. Hayat da, akıllı varlıkları boyunduruğu altına sokan akıldışı bir güçler yığınından başka bir şey değil. Fahişeleştiriliyoruz. Ah-ah! Fahişeleştiriliyoruz."

"Belki hayatın kendisi akıldan daha büyük bir şeydir," dedi Alvina.

"Akıldan büyük!" diye bir çığlık attı Effie, "*Hiçbir şey* akıldan büyük olamaz. Erkeğiniz koca bir hayvan. Sarı gözleri akıllı *değil. Hayvanca.*"

"Hayır," dedi Alvina. "Başka bir şey. Keşke beni bu kadar çekmeseydi."

"Alın işte! Çünkü *güçlerin* insafında kalmaktan memnun değilsiniz!" diye haykırdı Effie. "Ben memnun değilim. Değilim. Kendim olmak istiyorum. Ama güçler paramparça ediyor beni. Paramparça-e-di-A-a-hh! İstemiyorum!"

Aşağıda Tommy Ciccio'yu yeniden eve getirmişti ve şimdi ikisi çalışma odasında port içiyor, Tommy'nin büyük bir duygusal bağlılıkla sevdiği İtalya'yı konuşuyorlardı; ama genç Scarlatti'den sonraki bütün İtalyan müziğinden nefret ederdi. Bütün gece port içtiler. Tommy'ye yukarı gelmek, hatta doktor çağırmak kesinlikle yasaklanmıştı. Üç buçuk şişe port içtiler. Sa-

balı Alvina onları çalışma odasında, hâlâ yanan elektrik ışığı altında uyurken buldu. Tommy, kocaman gevşek bir meyve gibi sarışın ve karışık saçları aşağı doğru sarkarak kanepede uyumuştu. Ciccio yerde, yüzünü kavuşturduğu kollarına gömmüş, yüzükoyun yatıyordu.

Alvina hareketsiz Ciccio'yu bir türlü uyandıramadı. Sonunda onu bırakıp Tommy'yi uyandırmaya karar verdi. Tommy de kalkarken kanepeden aşağı yuvarlandığı için tatsız bir biçimde uyandı. Dolayısıyla gazap içinde Alvina'ya ne halt ettiğini bilip bilmediğini sordu. Alvina cevap olarak parmağını kaldırdı ve hemen her şeyi hatırlayan Tommy tokat yemiş gibi sustu.

"Uyuyor şimdi," dedi Alvina.

"Kız mı, oğlan mı?" diye haykırdı.

"Daha doğmadı," dedi Alvina.

"Of, Tanrım, ne lanet bir füg bu!" diye haykırdı sersemleyen Tommy. Sonra Petruşka'daki ölü bebek gibi gevşek ve darmadağınık yatan Ciccio'yu uyandırmaya girişti. Ama uyanınca Alvina'ya gülümsedi, "Allaye!" dedi.

Karanlık, uyanan gülümseyiş altüst etti Alvina'yı.

ON ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Nikâhlı Zevce

Bütün bunların sonucunda Alvina kimseye söylemeden Scarborough'ya kaçtı. Ekimin ilk haftasıydı. Evlenme hazırlıkları için bir hafta sonu izni aldı. Evlilik muhtemelen Dr. Mitchell'le olacak evlilikti. Oysa kesin söz vermemişti ona. Gelgelelim, istifa için bir aylık süre dolmuştu ve hukuken serbestti. Dolayısıyla her şeyi büyücek bir bavula doldurdu, hastabakıcı takım taklavatını bırakarak gündelik kılığıyla yola çıktı.

Scarborough'yu oldukça iyi bilirdi: Çok eskiden Miss Frost'la kaldıkları bir pansiyonda, o zaman tuttukları odaya yerleşti. Yol yorgunluğunu geçirince kuzeydeki kayalıklara gitti. Akşamdı ve deniz önündeydi. Ne yapacaktı?

İki adamdan kaçmıştı: Mitchell'den olduğu kadar Ciccio'dan da. Son iki haftayı ikisinden de az çok kaçarak geçirmişti. Şimdi zamanı kendinindi. Aslında erkeklerden çok fazla şey isteyen Mrs. Tuke'dan da kurtulmuştu. Mrs. Tuke'ın bir kızı olmuştu, düzeliyordu. Ciccio, Tukeların yanında kalıyordu. Tommy ondan hoşlanmış, bir çeşit kişisel yardımcı olarak yarı zamanlı işe almıştı: Tam, kasabın faturasını ödeyemeyen Tommy'nin yapacağı şeydi bu.

Alvina böylece sıkıntı içinde oturdu kayalıklara. Kaçıp saklanmaktan bıkmıştı. Kimseyle evlenmek istemiyordu. Niye evlen-

sin? Kendi başına kalmaktan, ölçüsüz sevinçliydi. Başka insanlardan ve arsızlıklarından usanmıştı! Ne yapacaktı? Az zaman sonra yeniden savaş hizmetine gönüllü yazılmaya karar verdi. Bu sefer başka bir şehirde. Şimdilik yalnız kalmak istiyordu.

Ekim başlarının kısa fakat güzel günlerinde ovada gezintiye çıkıyordu. Üç gün süreyle her şey çok güzel ve tatlıydı: eksiksiz özgürlük, katıksız, neredeyse cennette gibi.

Dördüncü gün yağmur yağdı: Bütün gün anlatılamayacak kadar soğuk, kasvetli, iç kapatıcıydı. Kasvete gömülüp öylece oturdu. Ve bir çıkış yolu bulamadı. Dokuzda yattı; ansızın hemen Londra'ya gidip savaş hastanelerinde iş bulmaya, bulmadan vazgeçmemeye karar vermişti.

Ama gece düşünde ilk nişanlısı Alexander'ı gördü. Bir limanın rıhtımındaydılar ve Alexander geç kalıp gemiyi kaçırttığı için ona sert sert çıkışıyor, hatta sövüyordu. Gemiye binmek için gelmişlerdi, ama Alvina dalgınlığı yüzünden bir saat geç kalmıştı ve şimdi vapurun geniş kıçını uzaklarda görebiliyordu. Tam bir saat geç. Alexander'a saatini gösterdi, on olacağı yerde tam dokuzdu. O zaman saati geri olduğu için büsbütün kızdı ona. Liman saatini gösterdi, onu on geçiyordu.

Uyandığında Alexander'ı düşünüyordu. Düşünmeyeli ne kadar uzun bir zaman geçmişti. Kızmaya hakkı var mı diye düşündü.

Hava hâlâ kurşuniydi, deniz üstünde ağır yağmur bulutları; çirkin, münasebetsiz. Dünün bir uzantısıydı. Eh, umutsuzluğun bir yararı yoktu; keyifsiz durmanın da. İki ruh halinden de bir doyum bulamadı. Yapacak şey, hareket etmekti: Hayatı yakalamak ve boynunu burmak.

Holde asılı tren tarifesini aldı: tarife, bugünün büyülü halısı. Şüphede olunca, *yürü*. İlke buydu. Yürü. Nereye?

Bir karar daha. Ciccio'ya tel çekip onunla buluşacaktı. Nerede? York-Leeds. Halifax? Tarifede yerlere baktı, Leeds'de karar kıldı. O akşam Leeds'de olacağını bildiren bir telgraf yazdı. Zamanında yetişir miydi? Kısmet.

Hemen gitti, telgrafı çekti. Sonra biraz eşya aldı, ev sahiplerine ertesi gün döneceğini söyleyip yola çıktı. Lancaster yolunda olmak hoşuna gitmiyordu. Ama zararı yok.

Kuzey treninin gelmesini uzun zaman bekledi, ilk gördüğü Tommy oldu. El salladı ve tren daha durmadan aşağı atladı.

"Hey!" dedi. "Gördüğüme çok sevindim! Ciccio da yanımda. Effie gelip sizi görmem için ısrar etti."

İşte, Ciccio da bavullarla iniyordu. Bir çeşit uşak! Bu kadarı fazlaydı artık.

"Demek valenizle geldiniz," dedi, Ciccio bavulla dururken.

"'Hiç olur mu?" dedi Tommy, elini Ciccio'nun omzuna atarak. "Çok iyi arkadaş olduk. Kalbim biraz rahatsız olduğu için taşıyamıyorum çantayı. Hemşire hanım, kusuruma bakmayın, üniformanızla sizi daha çok beğeniyordum. Siyah size yakışmıyor. Kızmadınız ya?"

"Evet kızdım. Ama üniformam dışında bütün giyeceklerim siyah."

"Şimdi bakın! Bu gece bir yere gitmiyorsunuz ya?"

"Çok geç oldu."

"İyi ya, otele gidip konuşalım. Ben, anlayacağınız gibi, Effie'nin emriyle hareket ediyorum."

Otelde Tommy karısının yazdığı mektubu verdi ona: Özet olarak; "Evlenme bu İtalyan'la, kendini yakmış olursun ve insan yanmak istemez. *Biliyorum,*" diye bitiriyordu Effie, uğursuz bir tonla.

Tommy ise başka telden çalıyordu. Ciccio harika bir oğlandı, az bulunur bir oğlandı, birinci sınıf. O, yani Tommy, herhangi bir kadının niçin onunla evlenmek isteyeceğini hemen anlardı – Effie ile aynı fikirde değildi, hiç. Ama evlilik, evlilik çok kesin bir şeydi. Sonra bir de savaş. İnsan ne olacağını hiç bilmiyordu: bir yabancı, filan. Hem sonra –sözüme darılmazsınız ya?– Sınıf filan palavralarına hiç girmeyelim. Adam iyiyse iyidir. Ama entelektüel bakımdan sizin denginiz mi, Hemşire Hanım? Ne de olsa, önemli sorun bu. Konuşamayacağınız bir insanla nasıl evlenirsiniz? Ciccio, birlikte bulunmak için çok iyi bir insan, öylesine doğal çünkü. Ama *zihni* açıdan öyle değil.

Alvina, Tommy'nin saati geldi mi müzikten ve sözde felsefeden konuşmasından yakınan Mrs. Tuke'ı hatırladı. Effie'nin yorgunluk ve usançla uzattığı uzun kolunu görür gibi oldu.

"Elbette!" Bu da Mrs. Tuke'ın ünlemlerindendi. "Madem istiyorsunuz, siz de atavistik olun ve atalarınız gibi bir erkeğin arkasına takılıp gidin. Barbar kadınlar gibi, köle olun."

Bütün bunlar konuşulurken Ciccio söylendiği üzere dışarıda bekledi. Ancak Alvina aynanın önüne oturunca kapıyı yavaşça açarak girdi.

"Geliyorum," dedi ve kapıyı örttü.

Alvina elinde saç fırçasıyla ona bakarak kaldı. Yaklaştı, yumuşacık gülümseyerek onu kollarına almak istedi. Ama Alvina sandalyeyi aralarına koydu:

"Mr. Tuke'ı niçin getirdin?" diye sordu.

Omuz silkti.

"Ben getirmedim," dedi Alvina'ya bakarak.

"Telgrafı niçin gösterdin?"

"Mrs. Tuke almıştı."

"Niye ona verdin?"

"O bana verdi, odasında. Ben gidip alıncaya kadar odasından çıkarmadı."

"İyi öyleyse," dedi Alvina. "Tukelerin yanına dön." Yeniden saçlarını fırçalamaya başladı.

Ciccio gözleri kısılarak baktı ona.

"Ne demek istiyorsun?" dedi. "Gitmem Allaye. Sen benimle geleceksin."

"Hıh!" dedi aşağılayarak. "Ben istediğim yere giderim."

Ama Ciccio başını salladı ağır ağır.

"Geleceksin Allaye," dedi. "Benimle geleceksin, Ciccio ile."

Bu yumuşak, şikâyetçi yakarış ürpertti Alvina'yı.

"Nasıl gelirim seninle? Sana nasıl güvenebilirim?"

Yine başını salladı. Gözlerinde tuhaf bir sarı alev vardı, yalvarıyordu. Yakınıyordu, şeytani bir özlem etkisi vardı.

"Evet, benimle gel, Allaye. Benimle gel, İtalya'ya. Öteki adama gitme. O çok yaşlı, çok sağlıklı. Benimle İtalya'ya gel. Niçin telgraf çekiyorsun?"

Alvina oturup yüzünü elleri arasına aldı, titriyordu.

"Yapamam! Yapamam! Yapamam!" diye söylendi. "Yapamam bunu."

"Evet, benimle gel. Param var. Benimle gel, dağlardaki yerime, amcamın evine. Güzel evdir, seversin. Benimle gel, Allaye."

Bakamıyordu ona.

"Niye istiyorsun beni?" dedi.

"Niye istiyorum seni?" Tuhaf tuhaf, neredeyse alay eder gibi güldü. "Bilmiyorum ki. Başka bir şey sor."

Alvina sessiz oturuyor, önüne bakıyordu.

"Yapamam, herhalde," dedi dalgın dalgın, başını kaldırıp ona baktı.

Gülümsedi; ince, bilgiç bir gülümseme, bir şeytan gibi ama anlatılmayacak kadar yumuşak. Hipnotize olmuş gibi titredi Alvina. Ve bir yılan gibi uyutmuştu onu ve şimdi eğiliyordu üzerine doğru ve yerinden kıpırdayamıyordu bile.

"Geleceksin Allaye," dedi, yumuşacık yabancı şivesiyle. "Gel. Benimle İtalya'ya gel. Evet?" Elini değdirdi. Alvina yumruk yemiş gibi irkildi. Ama yumuşak, güçlü kavrayışlarla elleri daha da sıkı tuttu onu.

"Evet?" dedi. "Evet? Peki, hı? Peki!" Garip, hipnotize edici bir nüfuzu vardı üstünde, sanki duyusal sırlara sahipti ve Alvina'nın boyun eğmesi gerekiyordu.

"Yapamam," diye inledi, kurtulmaya çalışarak, ama gücü tükenmişti.

Karanlık ve sinsiydi: Hiç saygısı yoktu ona. Bir insanın hareketleri nasıl bu kadar yumuşak ve nazik, aynı zamanda bu kadar saygısız olabilir? Hiç saygısı yoktu. Niçin başkaldırmıyordu? Niye? Büyülenmişti sanki. Bu büyüyle başa çıkamıyordu. Niçin? Çünkü güzel, öylesine güzel görünüyordu gözüne. Ve bu uyuşturuyordu onu, uysallaştırıyordu. Niye onu böyle güzel görüyor? Niye böyle iradesiz? Eski kutsal orospulara benzetti kendini: kutsal bir orospu.

Sabah erkenden, uyuyan Tommy'ye bir mektup bırakarak Scarborough'ya doğru yola çıktılar. Scarborough'da nüfus memurluğuna gittiler: İki hafta içinde evlenebiliyorlardı. İki hafta böylece geçti ve Alvina büyüden çıkamadı. Fakat biliyordu durumunu. Sönmüş gibiydi. Ciccio konuşuyordu, ama yalnız gündelik şeylerden. Her zaman aklından geçirdiği, çok istediği

türden bir konuşma yakınlığı yoktu aralarında. Hayır. Seviyordu Alvina'yı; ama karanlık, hipnotize eden bir tarzda seviyordu ve onu kendisi olmaya bırakmıyordu. Aşkı uyarmıyor, coşturmuyordu. Söndürüyordu onu. Baş eğen, silik kadın olmak zorundaydı: Peçe de takmış gibiydi. Düşünceleri loştu, bilinçliliğin loş arka planında, yine de, bir yerlerde, yücelmiş duyuyordu kendini. Atavizm, atalara uygun hareket etmek! Mrs. Tuke'ın sözü zihninde oynuyordu. Atavizm miydi bu, Ciccio'nun büyüsüyle kayıp gitmek ve yok olmak? Atavizm miydi onun varlığı karşısında bu garip, uykuya-benzer boyun eğme? Belki öyleydi. Ama aynı zamanda ağır, tatlı ve zengindi. Bir yerlerde, doygundu. Bir yerlerde hatta, onun gölgesinde, duyduğu bu kara peçeli ebedi yalnızlıktan dehşetli mağrurdu da.

Böyle olması da gerekirdi. Ciccio'ya dokundukça ürperiyordu, çünkü öylesine güzeldi Ciccio ve kendisi öylesine boyun eğmişti. Ciccio kıpırdanınca, sanki onun gölgesiymiş gibi kıvrılıp bükülüyordu. Yine de zihni açık seçikti, ayrıydı. Onu eleştirebiliyordu, kusur buluyordu yaptıklarına. Ama *en sonunda,* kusur bulamıyordu ona. Bu gücü elinden kaçırmıştı. Aldırmıyordu. Kusurlarına aldırmak gücünü kaybetmişti. Garip, tatlı, zehirli umursamazlık! Uyuşmuştu. Biliyordu da. Bu karanlık, sıcak komadan çıkabilecek miydi hiç? Ürperdi, çıkmak istemedi. Mrs. Tuke atavizm diyecekti. Atavizm! Kelime tuhaf bir biçimde tekrarlanıyordu zihninde.

Ama bütün bu sorunların gerisinde iyiydi; uyku gibi derin bir kayıtsızlık, öylesine karanlık ve tatlı olduğu için günah gibi kötü olduğuna inandığı bir edilginlik ve umursamazlık. Kötü! Kötüydü, kötü. Ama başka türlü olabilmek için gücü yoktu. Resmen evlendiler. Sevindi buna. Kaçamayacağını bilmek onu rahatlattı. Mrs. Marasca idi. Artık Miss Houghton olarak kalmaya çalışmanın ne yararı vardı? Marasca, acı kiraz. Yemiş olduğu esmer zehirli bir meyve. Ne kadar memnundu o meyveyi yediğine! Ne kadar güzeldi Ciccio! Ve bunu Alvina'dan başka gören yoktu. Alvina için öyle bir güçtü ki bu, Ciccio'yu gördükçe titriyordu. Güzelliğinin koyu gölgesi. Ciccio gerçekten evleneli beri eskisinden çok daha yakışıklıydı. Bir şeyleri yarıp çık-

mış gibiydi. Daha önce İngiltere sokaklarında bütünüyle göze görünmez olurdu. Ama şimdi içinde bir şeyler açılmıştı, güçlü, şanlı bir huzura kavuştu, insanlar dönüp ona bakıyordu. Çevresindeki havada esmer, panterimsi bir gurur vardı ve İngilizler buna bakıyorlardı.

İtalya'ya gitmek istiyordu. Ve şimdi, *onun* iradesiydi hükmünü sürdüren. Alvina karısı olarak, boynunu eğmeliydi. Evlendiklerinin ertesi günü Londra'ya götürdü Alvina'yı. İtalya'ya gitmek istiyordu. İngiltere'de, casus çılgınlığının başladığı bu dönemde, bir yabancı olarak kalmak istemiyordu.

Londra'da Ciccio'nun kuzeninin evinde kaldılar. Kuzeni Battersea'de bir lokanta işletiyordu, hali vakti yerinde bir Londralı İtalyandı – İtalyan kurnazlığına temizlik ve dürüstlük gibi olumlu İngiliz erdemleri eklenerek oluşmuş, tam bir Londra ürünü. Adı Guiseppe Califano idi, soluk yüzlü bir adamdı, kıvanç duyduğu dört tane çocuğu vardı. Alvina'yı sevecen bir duyguyla karşıladı, ailenin bir kazancı sayarmışçasına, ama biraz da tedirgin ve beğenmez gibiydi. Ciccio ile evlenmekle *alçalmıştı*. Kastından çıkmıştı. Califano da onun bu düşüşüne sevinir gibiydi. Çünkü kuzeylileşmiş bir İtalyandı ve İngiliz ölçülerini benimsemişti. Çocukları İngiliz yumurcaklarıydı. Neredeyse Alvina'ya tepeden bakmaya başladı.

Derken Alvina'nın uzak mavi gözleriyle bir uzun, durgun bakışı onu kendine getirdi ve birdenbire Ciccio'yu kıskandı, neredeyse kendi âşık oldu. Alvina tedirgin ediyordu onu. Londralı bir lokantacı olarak yeni edindiği İngiliz güvenini sarsıyordu ve ihanet ettiği eski karanlık İtalyan ruhunu sarsıyordu. Ona karşı bir İngiliz hanımefendisi olarak davranıyordu. Ama gözlerinin durgun, uzak bakışı bunu suya düşürmüştü. İtalyan olması gerekiyordu şimdi.

Ve Ciccio'yu kıskanıyordu. Ciccio'nun yüzünde gizli kapaklı bir gülümseme vardı, ince burnunun çevresinde de kurnaz, yarı meydan okuyan bir utku. Ne de olsa, İngilizleşmiş kuzeni karşısında bir zafer kazanmıştı. Savaşın bu çılgın ilk günlerinde Ciccio sinsi, panterimsi bir gururla dolaşıyordu Londra sokaklarında. Tek galip oydu, yenik Kuzey'in üzerinde sinsi sinsi kabarıyordu.

Alvina bütün bu karmaşıklıkları görmüyordu. Şimdilik, karanlık ve güçlüydü. Her şey tuhaf görünüyordu. Battersea'de, çocukların İngilizceyi İtalyancadan daha rahat konuştuğu bu İngiliz-İtalyan evinde bulunmak tuhaftı. Lokantanın üstünde bir katta oturmak, parktaki ağaçları görmek ve tramvayların tıngırtısını işitmek tuhaftı. Yürüyüşe çıkıp nehir kıyısına gelivermek tuhaftı. Savaş fokurtusunu ve havadaki korkuyu duymak tuhaftı. Ama hiçbir şeyi merak ettiği yoktu. Erkeğinin tutkulu etkisine dalıp gitmişti, narkotik verilmişçesine. Mrs. Tuke'ın atavizm lakırdısını bile unuttu. Belirsiz ve meraksız geçirdi günlerini, Ciccio'yla şehre indi, birlikte alışverişe çıktı, ya da müzikholde yanında oturdu, ya da odasında kalıp dikiş dikti, ya da, yüzünde belirsiz bir ışıltıyla, Califanolarla sofraya oturdu.

Mrs. Califano da çok iyi davranıyordu ona karşı, çok nazik; ama nezaketinin altında kötü niyetli bir zafer duygusu, bir alay şüphesi de vardı. Yine de İngiliz serbestliğiyle İtalyan ezikliği arasında gidip gelirken, kadınca müşfikti. Alvina'ya yarı acıyordu ve yarıdan çok fazla kıskanıyordu.

Alvina hiçbir şeyin bilincinde değildi: Ciccio'nun varlığı dışında. Fiziksel varlığıydı onu böyle büyüleyen. Onun soluduğu havayla yaşıyordu. Ve boyun eğiyordu ona, Ciccio kendi karanlık doğasını onun da üstüne germiş gibi. Hakkında hiçbir şey bilmiyordu. Onun varlığında zihinsiz yaşıyordu, onun kanı kendinde akıyormuşçasına titriyordu etkisi altında. Biliyordu tutsak olduğunu. Varlığının küçücük bir köşesi bunu biliyor, gözetliyordu.

Ciccio mutluydu ve yüzünde gerçek mutluluk vardı. Gözleri ışıl ışıl bir gizlilikle yanıyordu, bir çalı dibine sinmiş, uzaktan görülen, zafer kazanmış mutlu yabani bir yaratığın gözleri gibi. Yumuşaklığı karşısında Alvina derinliklerinin sel kapakları açılmış gibi baygınlaşıyor ve bütün bütün kendini unutuyordu. Ciccio'nun sıcak, zihinsiz, kapsayıcı aşkının derinliği ölçüsüzdü, sıcak kucağına ebediyen gömülebileceğini duyuyordu.

Daha sonraları, onu eleştirme eğiliminde olduğu bir zaman, Londra'daki İtalyan Konsolosluğu'nda yüzünü gördüğü anı

hatırlıyordu. Çok adam vardı konsoloslukta, pasaport derdine düşmüş –deli gibi, karmakarışık bir kalabalık. Onlar da sıra beklemiş, içeri girmişlerdi– Ciccio ite kaka yol açmayı pek beceremiyordu. İçeride uzun boylu, beyaz sakallı, yaşlı ve nazik bir adam Alvina'yı kâğıtlarını doldurmak üzere bir yere oturttu. Yaşlı adama teşekkür etti, o da sanki böyle kirli işlere bulaşmak istemiyormuş gibi bir tavırla eğildi.

Arkasından Ciccio geldi. Alvina İtalyanca bilmediği için onun oturup formları doldurması gerekti. Alvina yanında duruyor, sıraya yığılan heyecanlı, patırtıcı, yoksul İtalyanları seyrediyordu. Londra'nın orta yerinde olduğu halde İngiltere'ye hiç benzemeyen, sere serpe bir karışıklık, insanca resmiyetten uzak, deli dolu bir canlılık vardı.

"Annenin adı neydi?" diye soruyordu Ciccio. Dönüp ona baktı. Kalemi elinde, ciddi ve artistik form doldurma işine hazır, oturuyordu. Ve yüzünde esmer bir aydınlık vardı, kapatılan ve şimdi genişleyen esmer bir saydamlık. Alvina, artık buna dayanamazmışçasına titredi. Çünkü yüzü bir çiçek gibi, ta ruhunun derinliklerine kadar açıktı, esmer, güzel bir ışıltı, ruhunun derinliğindeki yumuşak, yaralanır canlı noktaya kadar. Kendisininkinden o kadar ayrı olan Güneyli yaradılışının güzelim, zengin esmerliği, tutkulu zayıflığıyla ortaya seriyordu kendini ve bunu gören Alvina bir çeşit korkuyla sarardı. Bir an, ona bakar ve cevap verirken, yüzü gerildi, yaşlanmış gibi oldu. Sonra gözlerine yaşlar doldu, göremez oldu ve yazısına bakar gibi yaparak eğildi, kalemi tutan parmaklarını öptü, orada, kalabalıkta, bayağı konsolosluğun ortasında.

Ciccio duraladı, bir şey oynayan ve kendini göstermeyen yabani yaratığın parlak açık gözleriyle baktı ona. Yüzünde, Alvina'ya çok güzel görünen bir gülümseme vardı. Ne görüyordu Alvina'ya bakarken? Bilmiyordu, bilmiyordu. Ve hiç bilmeyecekti. Bir an, içinden yemin etti! Tanrı'nın bile onu bu adamdan ayıramayacağına. Her türlü ebediyet boyunca bağlanacaktı bu adama. Sonra yine o belirsizlik geldi ve başını çevirdi. Konsolosluktaki kalabalığı bir fotoğraf makinesi gibi görüyordu, ama farkında değildi. Ciccio'nun ayağa kal-

kış hareketi onu uykusunda dürter gibi oldu, hemen sokuldu yanına.

İtalya'ya kasımda hareket edebildiler. O loş ve ışıltılı durumu devam etti bütün bu süre içinde. Sabah erkenden kendini Charing Cross'da, Avrupa trenine yetişmenin olanca kargaşalığı içinde buldu. Giuseppo oradaydı; karısı Gemma, çocukların ikisi ve Ciccio'nun üç İtalyan arkadaşıyla birlikte. Hepsi peronda toplanmışlardı. Giuseppo, Ciccio'nun ikinci mevki bilet alması için ısrar etmişti. Vakit çok erkendi. Alvina ile Ciccio, bütün eşyalarıyla, ikinci sınıf bir kompartımana yerleştiler. Ciccio solgundu, esmer teni sararmıştı, sinirliydi de. Peronda heyecanlı heyecanlı İtalyanca –daha doğrusu, kendi yöresel ağzıyla– konuşuyordu. Alvina ise köşesinde kıpırdamadan oturuyordu. Bazen kadınlardan ya da çocuklardan biri birkaç söz etmek için yanına geliyor ya da Giuseppe resimli dergilerle seyirtiyordu. Ayrılma vakti geleli, ona bir hasta ya da melek muamelesi yapıyorlardı. Ama dikkatlerinin çoğu Ciccio'daydı, hep birden onunla konuşuyorlardı hızlı hızlı, o da cevap veriyor, ince kirpikleri arasından oraya buraya bakıyor ve o eski, sinirli, anlamsız gülümsemesiyle gülüyordu. Tuhaf bir biçimde allak bullaktı.

Kapıları kapatma zamanı geldi, kadınlarla çocuklar bağrışarak Alvina'yı öptüler.

"İyi olursunuz, değil mi, hı? İtalya'da!" Ve anlayamadığı, ama mutlaka iyi niyetle dolu olması gereken derin ve anlamsız selamlarla uğurladılar.

Sonra hepsi Ciccio'yu öptüler. Erkekler sarılıp yanaklarından öptüler, çocuklar çifte öpücüğü hevesle bekleyerek başlarını ona uzattılar. Garip, ne kadar istekliydiler bu kucaklaşmaya, hepsi sırayla elini sıktılar. Ciccio ise gergin ve sinirli, gülümsüyordu.

ON DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Yolculuk

Tren hareket etti. Giuseppe, hâlâ Ciccio'nun elini tutarak yanları sıra koştu bir süre; kadınlarla çocuklar ağlaşıyor ve mendillerini sallıyor, öteki erkekler de bir şeyler bağırıp, garip, heyecanlı hareketler yapıyorlardı. Alvina, şaşkın, kıpırtısız, oturuyordu. Böylece büyük, ağır tren sıyrıldı, ötekiler peronda soluk ve minicik kaldılar. Hava sisliydi, nehir, dalgın demir köprünün altında sarı bir denizdi. Sabah karanlık ve ıslaktı.

Tren çok doluydu. Alvina'nın yanında düzgün giyimli bir Fransız kadını *L'Aiglon*'u okuyordu. Her yer bavullar, çantalarla doluydu. Ciccio karşısına oturmuştu. Açık gri elbisesinin üstüne siyah pardösüsünü giymiş, siyah şapkasını bir gözünün üstüne hafifçe yatırmıştı. Bazen ona bakıyor, gergin bir ifadeyle gülümsüyordu. Alvina hiç kıpırdamıyordu. Bromley'den geçip açıklıklara çıktılar. Hava kurşuniydi, titrek gri güneş ışınları bazen beliriyordu. Tepeler beyaz karla örtülüydü. Trenin içinde hava, kalabalıktan sıcak, heyecan ve tedirginlikten de gergindi. Tren dalgın dalgın, kocaman kocaman, Weald'a doğru yol alıyordu.

Böylece, Folkstone'dan geçerek kıyıya vardılar. Şimdi güneş çıkmıştı, kurşuni toprağın üstünde sisten ufak duvarlı bir gökkubbe olmuştu ve beyaz bulutlar da görünüyordu. Hava dur-

gundu. Deniz rıhtımda, bir şey emer gibi bir ses çıkararak alçalıyor, yükseliyordu. Alvina ile Ciccio ikinci sınıf güvertenin arkasına çantalarıyla yerleştiler. Ciccio beyaz bir atkıya sarındı. Alvina kunduz kürkü eşarbına ve manşonuna gömüldü. Durgun belirsizliği içinde incecik ve güpgüzel görünüyordu ve üstüne titreyen Ciccio da güzeldi. Yabancılığı, bir an için onu bütün sınıf düşüklüğünün ötesine koyan bir soyluluk veriyordu. Yolcular, yabancılık büyüsünün ötesinden bakıyorlardı onlara.

Deniz çok durgundu. Güneş açık gökyüzünde hayli yükselmişti, solgun kış mavisinde beyaz bulutlar uçuşuyordu. Denizin üstünde güneş gümüşlü bir iz yapıyordu. Alvina ile Ciccio, gemi rotasının azıcık sağında kalan güneşe baktılar.

"Güneş!" dedi Ciccio, başıyla göstererek ve gülümseyerek.

"Bayılırım," dedi Alvina.

Yine gülümsedi sessizce. Tuhaf bir biçimde duygulanıyordu: Nedenini Alvina anlayamıyordu.

Güneşin ışınları sıcaktı ama kış denizi üstünde rüzgâr soğuktu. Kalktılar, kamaraların çevresinde dolaştılar. Başka gemiler de vardı denizde; muhripler, savaş gemileri, suyun üstünde gri, basık ve sinsi. Sonra kanalın uzaklarında yüksek direkli pırıl pırıl bir uskuna göründü. Birkaç kahverengi balıkçı teknesi kümelenmişti. Kanalın kış güneşi altında her şey çok sakindi.

Geminin kıçına doğru yürüdüler. Alvina'nın yüreği ansızın daraldı. Gemi ağır ağır süzülürken Ciccio'nun kolunu yakaladı. Çünkü orada geride, güneş ışığının gerisinde, İngiltere vardı. İngiltere, suyun ötesinde, kül grisi, ceset grisi kayalarıyla ve beyaz karlı tepeleriyle... İngiltere, ağır ağır batan uzun, külrengi bir tabut gibi. Seyretti onu, heyecan ve dehşet içinde. Gün ışığını yadsıyordu sanki İngiltere, aydınlanmamak istiyordu, uzun ve külrengi ve ölü, kefen gibi beyaz karlarıyla. Buydu İngiltere! Aklı Woodhouse'a gitti, hepsinin gri merkezine. Evi!

Yüreği ölüverdi içinde. Hayatta kendini böyle garip, uzak duymamıştı. Yanındaki Ciccio bir hiçti. Büyülenmiş gibi bakıyordu Alvina, uzaklara, bütün gün ışığının ve denizin gerisine, orada gri, karlı İngiltere'nin maddesi ağır ağır yok oluyor, batıyor, gömülüyordu. İnanası gelmiyordu. Başka bir yere bakar

gibiydi. Neye? Uzun, külrengi bir tabut gibiydi kış, yavaş yavaş denize gömülüyordu. İngiltere?

Yine güneşe baktı. Ama gökyüzünde bulutlar, tüller örmeye başlamıştı. Soğuk iyice içlerine işliyordu artık. Uzun bir süre, neredeyse bir ebediyet boyu kıpırdamadan oturdu. Yeniden çevresine baktığında denizin ötesinde sadece bir sis duvarı vardı: bir sis duvarı ve birkaç gri, salınan gemi. Fransa kıyısını gözlemeliydi artık.

İşte görünmüştü şimdiden; gri ve şekilsiz, karla yamalı. Kasım aydınlığında gri, öbek öbek, kirli bir görünüşü vardı. Boulogne'un şen ve parlak olacağını ummuştu. Oysa İngiltere'den daha gri, daha kasvetliydi. Ama o büyülü, mistik, hayaletimsi görünüş yoktu.

Gemi yavaşça döndü, limana süzüldü. Alvina yaklaşan rıhtıma bakıyordu. Ciccio bavulları toparlıyordu. Sonra herkesin kulağına ilk çalınan ses işitildi: "*Porteur! Porteur! Hamal isteyen!*" Gömlekli bir hamal eşyalarını kayışla bağladı, sırtladı, Ciccio ile Alvina çıkışa, pasaport kontrolüne yöneldiler. Gergin, heyecanlı, ürkek bir kalabalık vardı ve görevliler Fransızca, İngilizce bağrışıyorlardı. Alvina sonunda kendini üniformalı sakallı adamların İngiliz pasaportlarının geniş pembe kâğıtlarını açtığı bir masanın önünde buldu: Bir gariplik, tedirginlik duydu, pasaportu sönük ve İtalyan'dı çünkü. Görevli onu süzdü, Ciccio'ya bazı sorular sordu. Alvina'ya kimse bir şey sormuyordu; Ciccio'nun gölgesi olsa bu kadar olurdu. Böylece gümrük binasının koskocaman, kalabalık mağarasına daldılar. Hamalları kalabalığın içinden onlara el sallıyordu. Hamal büyük trende yer bulmak için Alvina'yı uçururken Ciccio da kalabalıkla boğuştu. Sonunda Alvina yine bir tren koltuğuna oturtuldu; yanında da Ciccio'nun yeri ayrılmıştı. Gri güneş ışığının son pırıltısında limandaki tren raylarına bakarak oturdu. Erkekler ona bakıyor, görevliler süzüyor, askerler bir şeyler söylüyorlardı. Sonunda, bir ebediyetten sonra, Ciccio, arkasında hamalla peronda gözüktü.

Oturup getirdikleri yiyecekleri yediler, şarap ve çay içtiler. Usanç verici saatlerden sonra tren karlı yollardan Paris'e doğ-

ru harekete geçti. Her yer kalabalıktı, tren sıcak olmaksızın havasızdı. Alvina'nın yanında iriyarı, şişman, genççe bir Fransız oturuyor, Alvina'nın üstüne taşıyordu. Karanlık basmaya başlamıştı. Tren çok gecikmişti. Garip, korkutucu bekleyişler oluyordu. Gökyüzünde garip ışıklar göründü, herkes garip gürültülere kulak kabartıyordu. Her şey öyle bir kargaşalık içindeydi ki Alvina hesabı şaşırdı, aptallaşmıştı. Işıltılar, parıltılar, gürültüler ve sonunda Paris cezbesi.

Geceydi, kara bir şehir, kar yağıyordu ve o gece Gare de Lyon'a tren yoktu. Bütün araştırmalar, soruşturmalar ve koşuşturmalardan sonra yarı sersemlemiş bir halde Paris'in öte yanına geçmelerine izin verildi. Ama bu da kar altında, Parisli bir taksi şoförüyle boğuşmak demekti. Onun için Gare de Lyon'da kaldılar.

Ve karşılaştıkları ilk insan Geoffrey oldu. Epey partal bir er üniforması vardı sırtında. Zorlu cephe hizmetinde bulunmuştu şimdiden ve şaşkın, kendini kaybetmiş bir hali vardı. Ciccio'yu öptü, omzuna yaslanıp ağlamaya başladı, Gare de Lyon'un girişindeki holün kargaşalığı içinde. İnsanlar bakıyordu ama kimse şaşırmış görünmüyordu. Geoffrey hıçkırıyor, gözyaşları Ciccio'nun yanaklarından sessizce süzülüyordu.

"Saat beşten beri sizi bekliyorum, şimdi de gitmem gerek. Ciccio! Ciccio! O kadar istedim seni görmeyi. Seni bir daha göremeyeceğim, kardeş, kardeşim!" diye haykırdı Gigi, hıçkırarak sarsıldı.

"*Gigi! Mon Gigi! Tu as donc reçu ma lettre?*"*

"Dün aldım. Ah Ciccio, Ciccio, sensiz öleceğim!"

"Olur mu, Gigi, *frere*. Ölmezsin."

"Evet, Ciccio, öleceğim. Biliyorum öleceğimi."

"*Hayır* dedim ya, kardeşim," dedi Ciccio. Ama ürperdi, şapkasını çıkarıp içine ağlamaya başladı.

"*Adieu, ami! Adieu!*" diye haykırdı Gigi, ötekinin kolunu yakalayarak. Ciccio yaşlı yüzünden çekti şapkasını, başına koydu. Kucaklaştılar.

(*) (Fr.) Mektubumu aldın mı? – e.n.

"*Toujours â toi!*"* dedi Geoffrey, Ciccio ile Alvina'nın önünde garip, ciddi bir selam çakarak. Sonra topuğunun üstünde dönerek yürüdü gitti. Kirli kaputu savruluyordu arkasında. Ciccio gözleriyle izledi. Sonra döndü ve dertli gözlerle Alvina'nın gözlerinin içine baktı. Sonra karanlıkta, kasvetli peronda hızlı hızlı yürüdüler. Bir sürü insan, çoğu da İtalyan, orada bekliyorlardı ve üstlerine kar yağıyordu. Ciccio yiyecek aldı, yastık buldu. Tren geri geri gelerek girdi perona. İnsanlar pencerelerden daldılar içeri, çılgınca bir yer bulma kavgası başladı. Alvina bir yer buldu; ama Ciccio koridorda kaldı.

Sonra Fransa içinden uzun gece yolculuğu başladı sağır ve kör. Tren şimdi o kadar ısınmıştı ki yerdeki demir levha Alvina'nın ayağını yakıyordu. Dışarıda karı görüyordu. Şişman bir İtalyan otelci kafasına bir kasket geçirdi, ampule bir şey geçirdi ve Alvina'nın önüne yayıldı. Yandaki kompartımanda bir çocuk feryat ediyordu. Bütün gece bağırdı – Paris'ten Chambery'ye kadar bütün gece haykırdı. Tren ansızın duruyor, kar altında bekliyordu. Otelci horluyordu. Kompartımanın kavurucu sıcağında Alvina komaya girecek gibi oldu. Sonra yine yola koyuluyordu tren. Ve yine gözüne istasyonlar, karın yağışı çarpıyordu perde aralıklarından. Sonra yine sarsılıyor, ansızın duruyorlardı, uyuyanlar uykuları arasında söyleniyor, biri ışığın örtüsünü kaldırıyor, bir başkası yeniden karartıyor, biri dışarı bakıyor, biri koridordan geçiyor, çocuk bağırıyordu.

Çocuk iki yoksul İtalyan'ın –Milanolu– çocuğuydu, sıskacık, ufacık bir adam ve biraz serbest bir kadın. Beş tane ufak çocukları vardı, hepsi de oğlan: Ve ayakta durabilen dördünün kafasında kırmızı kepler vardı. Beşincisi bebekti. Alvina peronda bir Fransız görevlinin zavallı, yırtık pırtık giysili genç babaya bağırdığını görmüştü.

Sabah olup yorgun insanlar perdeleri çekince duru bir şafak göründü. Fransa'nın güneyindeydiler. Karın izi bile yoktu. Manzara yarı güney, yarı Alp Dağı manzarasıydı. Badem ağaçları ve kaktüsler arasında kahverengimsi kiremitli beyaz evler vardı. Güzeldi çok, Alvina bütün bunları daha önceden, daha

(*) (Fr.) Her zaman senin – e.n.

mutlu bir hayatta görmüş gibiydi sanki. Sabah, neredeyse ilkbahar gibi hoştu. Ciccio ile konuşmak için koridora çıktı.

Sırtını iç pencereye vermiş, trenin hareketiyle hafif hafif sallanarak ayakta duruyordu. Yüzü solgundu, o ciddi, dertli, mutsuz ifade vardı yüzünde. Güney ülkesini görünce coşan Alvina heyecanla gülüyordu.

"Yurtdışında ilk sabahım," dedi.

"Evet," diye cevap verdi.

"Çok sevdim buraları," dedi Alvina. "İtalya gibi, değil mi?"

Pencereden dışarı baktı asık bir yüzle, başını salladı.

Yüzünün ciddiyeti dağılmıyordu. Alvina baktı ona. Dehşetli bir karamsarlığa düştü.

"Gigi'yi mi düşünüyorsun?" dedi.

Ciccio hafif, mutsuz, acı bir gülümsemeyle baktı ona, bir şey söylemedi. Sanki çok uzaklardaydı. Çılgınca bir mutsuzluk dövünüyordu Alvina'nın göğsünde. Ne de olsa kendi acısı olmayan bu yeni acıdan kurtulmak için uzaklaştı ondan, koridorda ilerledi. İtalyanca ve Fransızca konuşmaları dinledi. Fransa'nın heyecanını ve korkusunu vagonun içinde duydu: Dışarıda, küçük Alplerin sarı kavakları altında beyaz öküzler çift sürüyordu, köylüler durup bakıyordu. Trene bakarak bebeğini göğsüne bastıran bir kadın gördü, istasyondaki heyecanlı, coşkulu kalabalıkları gördü. Bir nehirden, büyük bir gölden geçtiler. Her şey İngiltere'dekinden daha büyük, daha soylu görünüyordu. Daha yüce etkiler yayılıyordu çevrede. Geçmiş bu yörelerde daha büyük, daha görkemliydi. Hayatında ilk kez, yüce Roma ve klasik dünya özlemiyle doldu. Ve çok görkemli buldu bunu. İlk olarak gözlerini bir kıtada, kıtanın Alp çekirdeğinde açmıştı. Ve ilk olarak İngiltere'nin ufak kusursuzluğundan büyük bir kıtanın çok daha soylu kusurluluğuna kaçmanın ne demek olduğunu anladı.

Chambery yakınlarında kahvaltı etmek için lokantalı vagona gittiler. Alvina gizliden gizliye çok mutluydu. Ciccio'nun üzüntüsü onu huzursuz ediyordu. Ama bunun gerisinde olağanüstü rahat ve sevinçliydi. Ciccio da fazla canını sıkmıyordu. Çevresindeki toprağın büyüklüğü duygusu, Avrupalı insanlarla yol-

culuk etmenin heyecanı, kahvesinin, ekmeğinin, balının iyiliği, yüce olayların yaşandığı duygusu; bütün bunlar onu coşturuyordu. Sanki savaş ve istila korkusunun kıyısına sürünmüştü. Korku çevresinde fokur fokur kaynıyordu. Yine de heyecanlı ve sevinçliydi. Koca dünya çırpınarak kıvranıyordu ve o da bunun içinde hareket ediyordu. Bir yerde, bu çarpınmanın, bu olayın kendisini yükselttiğine inanıyordu.

Tren Modane'a doğru tırmanmaya başladı. Ne kadar güzeldi Alpler! Nasıl bir büyüklük, kırılmaz bir güç vardı bu dağlarda! Tren tırmandıkça tırmanıyor, Alvina kayalık yamaçlara, mavi gökyüzüne karşı pırıl pırıl parlayan karlı doruklara, çam ağaçları ve alçak çatılı evleriyle derindeki vadilere bakıyordu. Demiryolunun yanında taşocakları vardı, insanlar çalışıyordu. Garip, kirli görünüşlü bir dağ şehri vardı. Ve tren hâlâ tırmanıyordu, sıcak sabah güneşinin altında, tepelerin çevresinden dolana dolana. Evlerden birinin küçük, boz köpeği uzun zaman trenin yanı sıra, Alvina'ya havlayarak, hatta bazen ağır ağır ilerleyen treni de geçerek ve ilerideki insanlara havlayarak koştu. Dışarı bakan Alvina, ilerideki kıvrıntıda iki lokomotifin dumanlarını saçtıklarını gördü. Sabah yavaş yavaş gün ortasına dönüştü.

Modane'a, sınır şehrine yaklaşırlarken Ciccio heyecanlandı. Gözü yine aydınlandı, İtalya'ya girmeye hazırlandı. Tren, perişan istasyona ağır ağır girdi. Sonra anlatılmaz bir kargaşalık başladı, hamallar ve yığınlarla bagaj, gümrüklerdeki anlatılmaz itişip kakışma ve kalabalık, pasaport kontrolündeki daha da yoğun kalabalık, hepsi bir çılgınlık nöbeti gibiydi.

Şimdi yine perondaydılar, yerlerini ayırtmışlardı. Ciccio istasyon lokantasında öğle yemeğini yemek istiyordu. Geçitlerden geçtiler. Kirli istasyon geçitlerinde ve koridorlarında düzinelerle İtalyan yerlere uzanmıştı; adamlar, kadınlar, çocuklar bohçaları, denkleriyle kamp yapıyorlardı. Ya göçmen ya da mültecilerdi. Alvina insanların sığır gibi, aptal, hayvansı sığırlar gibi böyle sürüler halinde toplandığını hiç görmemişti. Bir İtalyan işçisinin yorulduğu yere, sokakta, istasyonda, herhangi bir köşeye bir köpek gibi kıvrılıp yatması onun aklının alacağı iş değildi.

Öğleden sonra Torino'ya doğru Alplerden aşağı süzülüyorlardı. Her yer kar içindeydi: Derin, beyaz, güzelim kar, güpgüzel ve taptaze, öğle sonrası ışığı altında yamaçlar boyunca, demiryolu boyunca, trene gelip dokunurcasına, ışıl ışıl parlıyordu. Alacakaranlık çökmeye başlamıştı. İstasyonda insanlar yine doluştu.

Torino'ya vardıklarında karanlık çökeli epey olmuştu. Birçok insan trenden indi, birçoğu da bindi. Ama Ciccio ile Alvina'nın yan yana yerleri vardı. Artık yorgun düşmüşlerdi. Ama İtalya'daydılar. Yine, yemek yemeye indiler. Sonra tren Alessandria, Cenova, Piza ve Roma'ya gece yolculuğuna başladı.

Geceydi, tren daha hızlı gidiyordu. İtalya'da daha rahat bir duygu vardı. Ciccio yol arkadaşlarıyla biraz konuştu. Alvina yastığını yerleştirdi ve Cenova'ya kadar az çok uyudu. Cenova'daki uzun bekleyişten sonra yine daldı. Uyanınca aşağıda, ay ışığı altında, denizi gördü – nefis gümüşi bir deniz, ta vagona kadar sokuluyordu. Tren sanki Akdeniz'in kıyısında sekiyordu. Koylar, karanlık kayalıklar, kelleler, bir gece peri-ülkesi: Saatlerce böyle gittiler. Büyülenmiş gibi seyrediyordu: Dünyanın büyüsüyle büyülenmişti. Düşünüyordu kendi kendine: "Hayat ne olursa olsun, insanlar hayatı ne korkunç hallere sokarsa soksun, dünya çok güzel, büyülü, şaşılacak bir yer. Dünya akıllara durgunluk veriyor."

Bu düşünceyle yeniden daldı. Ama tünellerin, tepelerin, ay altında ve yaklaşan şafağın altında solgun duran geniş bataklıkların, uyur uyanık bilincindeydi. Ve şafak söktüğünde Piza'daydılar. Garda, loşluğun içinde sarkan kelimeye baktı: "Pisa". Ciccio, Floransa'ya aktarma yapanlar olduğunu söyledi. Bunlar hepsi çok güzel görünüyordu ona; çok güzel. Oturduğu yerden kapkara garı seyretti; sonra bir çocuğun boru çaldığını işitti. Trenin hareketini bu boru sesine bağlamak aklına gelmedi.

Ama altın şafağı gördü, düzlükten yükselen altın güneşi. Bayıldı buna. İtalya'da bulunmaya bayıldı. Trenin rahat umursamazlığını, üstünde İtalyan parası olmasını, çevresinde İtalyanların konuşmasını; ama beklediği kadar güzel ya

da müzikal bulmadı onları. Büyüyen antik manzarayı seyretmeye bayılıyordu. Vagonlardaki, "*E pericoloso sporgersi*"* ve "*E vietato fumare*"** yazan ve üzerlerinde başka küçük, sihirli notlar olan levhaları tekrar tekrar okuyordu. Ciccio bunların anlamını, telaffuzunu öğretti. Karşılarındaki dostluk canlısı İtalyanlar hemen evli midirler, karısı kimdir, nedir, sormaya başladılar ve parlak, beğenen gözlerle baktılar ona ve fena halde mahmur, yol yorgunu duydu kendini, onların karşısında.

"İngiltere'den mi geliyorsunuz? Evet! Güzel yer!" dedi köşedeki adam, dilsel yeteneklerini sergilemek üzere öne çıkarak.

"Burası kadar güzel değil," dedi Alvina.

"Hı?"

Alvina sözünü tekrarladı.

"Bu kadar güzel değil! Hm! Sis, ha?" Şişman adam, atmosferde sisi işaret etmek için parmaklarını havada salladı. "Ama güzel memleket! Çok *konforlu!*"

Zafer kazanmışçasına oturdu, bu kelimeyi başarınca. Konuşma hemen İtalyancaya döküldü. Kadınlar pek ilgilenmişlerdi. Alvina'ya bakıyorlardı, her bir atomuna. Gebe olup olmadığını merak ettiklerini sezdi. Evet, Ciccio'ya İtalyanca olarak, Alvina'nın ona bebek yapıp yapmayacağını soruyorlardı. Ama o başını sallıyordu, bilmiyordu, azıcık sıkılmıştı. Sonra, dehşetli yağlı ellerle, sosis, salam, ekmek yediler, koca koca yudumlarla kırmızı şarap içtiler şişelerden, yemeklerini Ciccio ile Alvina'ya da ikram ettiler ve Ciccio, Alvina'nın biraz salamla ekmek yiyeceğini söyleyince çok sevindiler. Ciccio salamları topladı, Alvina'ya bir sandviç yaptı. Kadınlar sandvici ısırışını seyrettiler, gözleri pırıl pırıl, sevinçle, başlarını salladılar.

"*Buono? Buono?*" diye sordular.

O da biliyordu bu kelimeyi, anladı ve cevap verdi:

"Evet, iyi! *Buono!*" O da aynı biçimde başını salladı. Bu, büyük bir memnunluğa yol açtı. Kadınlar geri kalan bütün sosisleri, salamları gösterdiler, başlarını salladılar, güldüler.

(*) (It.) Sarkmak tehlikelidir – e.n.

(**) (It.) Sigara içilmez – e.n.

"*Se ne vuole ancora –!*"*

Alvina da enli sandvicini ısırdı, gülümsedi.

"Evet, çok güzel," dedi.

Kadınlar birbirlerine bakıp bir şey söylediler ama Ciccio başını sallayarak araya girdi. Ama kadınlardan biri belirgin hareketlerle şişelerden birinin ağzını temiz bir mendille sildi, şişeyi Alvina'ya sundu.

"*Vino buono. Vecchio! Vecchio!*" başını hızlı hızlı sallıyor ve içmesini işaret ediyordu. Alvina Ciccio'ya, Ciccio da kuşkulu kuşkulu ona baktı.

"Biraz içeyim mi?" dedi Alvina.

"İstersen," dedi Ciccio, İtalyanların umursamazlık jestiyle.

Şaraptan biraz içti, biraz da çenesine akıttı. Pek becerememişti şişeden içmeyi. Ama şarabın verdiği sıcak duygudan hoşlandı. Çok yorgundu.

"*Si piace! Piace!*"

"Beğendin mi," diye çevirdi Ciccio.

"Evet, çok. Çok nasıl denir?" diye sordu Ciccio'ya.

"Molto."

"*Molto.*"

"*Si, molto.* Tabii, *molto*'yu biliyorum, müzikten," diye ekledi.

Kadınlar sesler çıkardılar, başlarını salladılar, gülümsediler ve böyle böyle tren Roma'ya vardı. Yine bagajlar ve insanlar birbirine girdi, birçok kişi ayrıldı, yine de Roma garında yığınla insan birikti. *Roma! Roma!* Ne anlamı vardı bunun Alvina için? Bir ad, kalabalık, heyecanlı bir gar, bagajın arkasından koşuşturan Ciccio ve bir gar lokantasında ikisinin yemek yemesi.

Yemekten hemen sonra yine bindiler trene, yeni yol arkadaşlarıyla ve bu sefer Napoli yoluna düzüldüler. Artan yorgunluğunun verdiği uyuşukluk içinde Alvina demiryolunu kuşatan ve ona kasvetli, kirli görünen Campagna'yı seyrediyordu. Yıkık bir su kemeri perişan ovada bir süre uzanıp yok oluyordu. Bir yerlerden bir tramvayın çıkıp demiryolundan geçtiğini gördü. Frascati'ye gidiyordu.

Tepeler yavaş yavaş yaklaştı: Dağ eteklerindeki bağların, ka-

(*) (İt.) Eğer daha isterseniz – e.n.

mışlıkların arasından geçtiler ve dağlar arasına girdiler. Kayalıklarda, yükseltilerde şipşirin küçük kasabalar tünemişti. Dümdüz ovadan, eski topografik minyatürlerdeki gibi dağlar birdenbire fışkırıyordu, yabanıl kayalık yerlerde ırmaklar geziniyordu; Roma'nın güneyindeki bu Alban Dağları yöresinde her şey, bütün o uzak uygarlığının altında, çok eski ve çok sert, hâlâ çok vahşiydi. Tren böylece ine çıka, döne döne yoluna devam etti.

Artık yaklaşmışlardı. Alvina gidecekleri yerin nasıl olduğunu bile düşünemeyecek kadar yorulmuştu neredeyse. Ciccio'nun doğduğu köye gidiyorlardı. Dayısının evinde kalacaklardı. Bu dayı, Londra'da modellik yapmıştı.

Ciccio'nun dedesinden kalan toprakta bir ev yapmıştı. Şimdi yalnız yaşıyordu, çünkü karısı ölmüştü ve çocukları yurtdışındaydılar. Giuseppe onun oğluydu. Alvina'nın evinde kaldığı, Batterseali Giuseppe.

Alvina bu kadarını biliyordu. Pescocalascio'daki toprağın bir kısmının Ciccio'nun olduğunu biliyordu: Annesine, çok çalışmış köylü babası yaşlı Francesco Califano'dan kalan yarı vahşi, eski bir toprak parçası. Bu toprak da arazinin içindeydi ve Ciccio'nun dayıları Pancazio ile Giovanni tarafından işletiliyordu. Pancazio hali vakti yerinde olan dayıydı, modellik yapmış, "villa"yı yaptırmıştı. Giovanni'de pek iş yoktu. Buydu Ciccio'nun anlattığı.

Pancazio'nun istasyonda karşılamaya gelmesini bekliyorlardı. Ciccio eşyayı toparladı, şapkasını başına düzgün bir biçimde yerleştirdi ve pencereden öğle sonrasının dik ağaçlarına bakmaya başladı. İki dik tepe arasındaki açıklıkta bir kasaba vardı, bir körfez gibi dağların içine dalan düz bir ova üstünde bir kasaba. Tren istasyona girdi. Gelmişlerdi.

Alvina o kadar yorulmuştu ki perona zor indi. Saat dört sularındaydı. Ciccio, Pancazio'ya bakındı durdu ama göremedi. Onun için bavulları peronun ortasına yığdı, Alvina'ya da, kayıtlarını yaptırırken bunların başında beklemesini söyledi. Bir hamal gelip bir şeyler sordu ama Alvina hiç anlamadı. Sonunda Ciccio geldi, küçük bir bavulu sırtladı, yanlarına gelen bir ha-

mal da başka bir bavulu sırtladı. Alvina'yı bir sürü elde taşınacak eşyanın başında bırakıp gittiler. Bekledi. Tren hareket etti. Ciccio ile hamal geri geldiler, Alvina'yı da alıp küçücük bir kapıdan çıktılar: Burada, istasyon binasının arkasındaki boş alanda, iki büyük, pejmürde otobüsle birtakım üstü açık, atlı arabalar vardı. Ciccio bavulları büyük posta otobüslerinden birinin tepesine uzatıyordu. Bu iş bitince otobüsün tepesindeki adam indi, Ciccio ona ve hamala altışar peni verdi. Hamal hemen, öfkeli bir küçümseme havasıyla parayı yere çaldı, kollarını yana açarak ağız dolusu konuşmaya başladı. Ciccio da ona bağırdı ve sözle gagaladılar birbirlerini, iki kuş gibi. Olay, otobüsün iriyarı, kara bıyıklı şoförünün gelmesiyle son buldu. Bunun üstüne Ciccio dostça, altı peniye ek olarak iki nikel daha verdi hamala, hamal da sevgi dolu bir sesle onlara "*buon' viaggio*" diledi.

Böylece Alvina, yanında Ciccio ile otobüse oturdu. Tam oturmuşlardı ki çok güzel bir yabancı İngilizcesiyle konuşan bir ses işitildi.

"Burada mısınız? Nasıl oldu da görmedim sizi?"

Pancazio'ydu: Ufak tefek, yıpranmış bir görünüşü olan, altmışın üstünde, kocaman bıyıklı, gözleri kızarık, yüzü kırışık, kılıksız bir İtalyan. Alvina'ya tanıştırıldı.

"Nasıl kaçırdım sizi?" dedi. "Tren geldiğinde istasyondaydım, ama sizi göremedim."

Ama belli ki şarap içmişti. Başka bir şey söyleyemedi. Otobüs siyah şapkalı, büyük pelerinli, paltolu iriyarı dağ köylüleriyle doluydu. Pancazio'ya arkalarda bir yer buldular, kırışık ifadesiz yüzü ve hafifçe camlaşan gözleriyle orada oturdu. Onun da Ciccio gibi sarımtırak gözleri vardı. Ama dayının gözkapakları tuhaf bir biçimde, ağır ağır iniyordu ve gözleri de yaşlı, hergele bir erkek kedinin gözleri gibi donuklaşmıştı, çevreleri de kızarıktı. Tuhaf bir adamdı! İngilizcesi tutuktu ama telaffuzu çok hoştu. Alvina'ya yavaş, kişisel olmayan bakışlar atıyor, uzun uzun bakmıyordu. Genellikle, bir Kızılderili gibi ifadesiz ve dalgın oturuyordu.

Son anda şişman, siyah bir papaz da içeri tıkıştırıldı ve kapı kapandı. Bütün koltuklar doluydu. İkinci büyük posta otobü-

sü gitti, sonra mola otobüsü Alvina ile Ciccio'yu yolculuklarının ikinci aşamasına doğru taşımaya başladı.

Güneş dağın tepesine doğru alçalmaya başlamıştı bile, geniş ovaya gölgeler çöküyordu. Otobüs, ekili düz topraklar arasından, düz beyaz yoldan, dağların içine doğru hızla ilerliyordu. Yol kenarında, pelerinli köylüler, beyaz göğüslüklü, bol etekli ya da yenleri geniş mi geniş bluzlu köylü kadınlar otların içinde yürüyor, inek, keçi güdüyor ya da yüklü eşeklerini sürüyorlardı. Kadınların başlarında, Alvina'nın, Pazar Okulu'nda yeşil küçük muhabbet kuşlarıyla fal bakan kadınlardakilere benzettiği renkli başörtüleri vardı. Hepsi de, arkadaki kasabanın yükseltilerini solda bırakan dağın mavi gölgesine doğru ilerliyorlardı.

Bir yol kavşağında otobüs ansızın durdu, çöken alacakaranlıkta, buz gibi suyu olan bir pınarın yanında mola verdi. Kocaman bembeyaz öküzler, upuzun bir odun arabası çekerek yanlarından geçti; geride bıraktıkları köylüler, pitoresk truplar halinde yine yetişti arkalarından. Buz gibi pınar akıyor, keçiler, domuzlar, inekler yürüyor, yolun ve dümdüz, engebesiz tarlaların, çimenli tarlaların kıyısından ağır ağır eve dönerken çıngırakları çalıyordu. Köylüler sohbet etmek için otobüsten atladılar: İçeri keskin bir hava doldu. Tepede, alçalan güneşin altında, karlı dağlarda garip bir buzlu ışıltı olmuştu ve vadinin gölgesi koyulurken ortalığa bir pembelik yayılmıştı.

Sonunda, yarım saat kadar sonra, otobüsün şoförü olan delikanlı koşarak geldi, herkes otobüse doluştu ve yola düşüp ovanın koynuna daldılar. Araba, homurdanarak ilk yokuşu aştı. Sağda yükselen kocaman yarlara güneşin kızıllığı vuruyordu. Yol, geçide varmaya çabalayarak dönüyor, dolanıyordu. Otobüs ağır ağır tırmandı, bir köşeyi döndü, başka bir viraja daldı, geniş yolun bir kıyısından öbür kıyısına doğru savruldu, motor sarsalandı, diretti. Ara sıra bir ev, bir meşelik, bir uçurum, sonra da kara toprağın üstünde karın beyaz ışıltısı göze çarpıyordu. Ve ha bire karanlığın içine doğru gidiyorlardı.

İleriye bakan Alvina doruklar arasındaki açıklığı gördü. Geçidin tepesiydi bu. Otobüsün her kıvrılışında buraya vara-

caklarını sanıyordu. Ama yok, yol yeniden kıvrılıp gidiyordu.

Küçük, vahşi bir köy göründü. Bu olmalı hedef. Yine değil. Yalnız yanında oturan uzun boylu, yakışıklı, dağlı genç, şoför yolda durmayıp ineceği yeri geçtiği için homurdanarak indi. Herkes de ona bir şeyler bağırdı, delikanlı karanlığa gömüldü. Şişman papaz onun yerine sıkıştı. Otobüs döne döne tırmanıyordu, hep iki tepe arasındaki o açıklığa doğru.

Sonunda, yüksek yassı kayalar arasına sıkışmış evlere vardılar, küçük bir pazaryerine geldiler. Geçitteydiler. Bagaj boşaltıldı. Alvina indi. Eski, bitmemiş bir dağ şehrinin yabanıllığı ortasındaydı işte. Hafif bir eğimin üstünde bir kilisenin cephesi görünüyordu. Beyaz bir yol sağa kıvrılıyor, ötede ve aşağıda belli belirsiz seçilen geniş, açık bir vadiye uzanıyordu. Alçak, yoksul görünüşlü evler vardı arada birkaç tane de yüksekçe bina. Ve çıplak bodur ağaçlar vardı. Yıldızlar ortaya çıkmış, hava buz gibiydi. Karanlıkta insanlar vardı, heyecanlı; başlarında tuhaf örtülerle kadınlar yaklaşıp bakıyorlardı. Sert yüzlü dağlı kadınlardı.

Pancazio, yöresel lehçeyle Ciccio ile konuşuyordu.

"Buraya araba getirtemem," dedi İngilizce. "Ama buradan bir tane bulabilirim. Siz ne yapacaksınız? Beklerken eşyanızı Grazia'nın yerine koyun."

Meydana geçip Posta lokantası denen bir çeşit dükkâna gittiler. Toprak, kedi kokulu bir delikti burası. İçinde kömürün küllendiği alçak, pirinç bir mangalın başında üç kocakarı oturuyordu. Erkekler içki içiyordu. Ciccio kahve ile rom ısmarladı: Sert yüzlü, kirli başörtülü Grazia, pis kahve fincanlarını pis bir suda çalkaladı, kahve kabını küllerin içinden çıkardı, fincanların dörtte üçünü simsiyah kahveyle doldurdu, üstüne de rom boşalttı. Sonra fincanlara birer kaşık da şeker atarak tabaklardaki gölü büyüttü ve müşterilere servis yapıldı.

Yine de, Ciccio içti kahvesini, Alvina da içti, dudakları yana yana. Ciccio parayı ödedi, dışarı fırladı.

"Şimdi ne alacaksın?" diye sordu Pancazio.

"Ne mi alacağım?" dedi Ciccio.

"Yiyecek," dedi Pancazio. "Yiyecek getirdiniz mi?"

"Hayır," dedi Ciccio.

Böylece, taşlı karanlık bir sokaktan geçerek kasabaya geldiler ve iri kırmızı bir parça et aldılar; sonra ekmekçiye gidip koskocaman yassı somunlar aldılar; şeker ve kahve alındı. Pancazio zarif İngilizcesiyle tereyağı bulunmamasından yakındı. Her yerde sert yüzlü kadınlar geliyor, Alvina'ya dik dik bakarak soru soruyorlardı. Ciccio da, Pancazio da, soğuk, öfkeli cevaplar veriyorlardı. Belli ki Pescocalascio halkıyla bu Ossona'nın yarı kasabalıları arasında fazla yakınlık yoktu. Vahşi, küçük dağ kasabasının karanlığı içinde Alvina yabancı, düşman bir ülkede gibi duydu kendini.

Sonunda hazırlandılar. İki tekerlekli bir at arabasına bindiler, Alvina ile Ciccio arkaya, Pancazio öne, sürücünün yanına oturdular, çantalar da her yere dağıtıldı. Büyük parçaları sabaha bırakmışlardı. Buz gibi soğuk, zifir gibi karanlıktı. Ayın çıkmasına daha çok vardı.

Böylece, yalnız yıldızların ışığında, araba sallanarak, tangır tungur yokuştan aşağı inmeye başladı. Vadinin başından aşağıdaki karanlık körfezine uzanan solgun yoldan iniyorlardı. Karanlıkta, karanlığın içine dalıyorlardı, deli gibi, aldırışsız ve genç sürücü belli belirsiz beygiri için tuhaf sesler çıkarıyor, kırbacını şaklatıyor ve Pancazio'ya ahret suali soruyordu.

Alvina, Ciccio'ya sokulmuştu. Ciccio taş gibiydi. Soğuktu rüzgâr, yıldızlar pırıl pırıldı. İnişli çıkışlı geniş yoldan sarsılarak inip duruyorlardı karanlığa. Ciccio öne eğik oturuyor, ileri bakıyordu. Alvina dağların, kayaların, yıldızların bilincindeydi.

"Bu kadar *vahşi* olduğunu tahmin etmemiştim!" dedi.

"Pek güzel değildir," dedi. Acıklı, titrek bir ton vardı sesinde. Elini Alvina'nın elinin üstüne koydu.

"Sevmedin mi?" dedi.

"Çok sevdim, çok güzel," dedi Alvina, şaşkın.

Tutkuyla sarıldı ona. Ama Alvina o sıra korunmak gereğini duymuyordu. Her şey olağanüstü, şaşırtıcıydı. Ciccio'nun niye bozuk olduğunu, bir çeşit umutsuzluk içinde olduğunu anlamıyordu. Onca bu diklikte ve bu yıldızlarda bir görkem vardı, büyülü, biraz korkunç ve yüce.

Düz vadi yatağına indiler, düz yolda gitmeye başladılar. Bir ev vardı, duvarın yanında, dışarıda, bir ateş kıpkızıl yanıyor, çevresinde birtakım insan gölgeleri oynuyordu.

"O ne?" dedi. "Ne yapıyorlar?"

"Bilmem," dedi Ciccio. "*Cosa fanno li- ha?*"

"*Ka-? Fanno il buga-*" dedi sürücü.

"Çamaşır yıkıyorlar," diye açıkladı Pancazio.

"Çamaşır!" dedi Alvina.

"Kaynatıyorlar," dedi Ciccio.

Araba hoplaya zıplaya yoluna devam etti soğuk gece vakti. Alvina yamaçların koyuluğunu seçebiliyordu. Yukarıda, Orion'un parlaklığını görüyordu. Tamamen kaybolmuştu. Dünyanın dışına çıkmıştı, sınırı geçmiş, bir esrar ülkesine girmişti. Woodhouse, Lancaster, İngiltere açısından kayıptı, tamamen kayıp.

Hızlı akan soğuk suyun sesinin geldiği karanlık ağaçlıklardan geçtiler. Sonra araba birdenbire durdu. Karanlığın içinde aydınlık bir kapı aralığında biri göründü.

"Burada inmeliyiz, araba daha ileri gitmiyor," dedi Pancazio.

"Geldik mi?" dedi Alvina.

"Yok. Daha bir mil var. Ama arabayla gidemeyiz."

"Ciccio İtalyanca sorular soruyordu. Alvina indi.

"İyi akşamlar! Üşüdünüz mü?" Amerikan-İtalyan bir dişinin yüksek sesi duyuldu. Bu da bir başka akrabasıydı Ciccio'nun. Alvina irkildi ve kapı aralığının aydınlığında duran güzel, sinsi, boğuk sesli genç kadına baktı.

"Biraz üşüdük," dedi.

"Buyurun, ısının," dedi genç kadın.

"Eniştem burada oturur," diye açıkladı Pancazio.

Alvina girdi odaya. Burası bir çeşit handı. Yer topraktı ve bir kenarda ateşten bir göle benzeyen, korla dolu bir kap vardı. Birtakım adamlar şapkaları ve paltolarıyla oturmuş, küçük bir lambanın ışığında kâğıt oynuyor, bir adam da bardaklara şarap koyuyordu. Oda, mağara gibiydi.

"Isının," dedi genç kadın, yerdeki ateş yuvarlağını gösterdi. Bir sandalye çekti ve Alvina oturdu. Odadaki adamlar baktılar,

ama yine gürültüyle oyunlarına devam ettiler. Ciccio çantalarla içeri girdi. Erkekler ayağa kalktılar, coşkuyla karşıladılar onu, ara sıra Alvina'ya yabancı bir yaratık gibi bir göz atıyorlardı. İtalyanca konuşmalar arasına Amerikan kelimeleri sıkışıyordu.

Bir kenarda bu tür sohbet sürüyordu. Ciccio yanına yaklaştı.

"Gece burada kalır mıyız diye soruyorlar."

"Bence eve gidelim, daha iyi," dedi Alvina.

Ev sözünü işitince yüzünü kaçırdı.

"Belki," dedi Pancazio, "burada benim yoksul evden daha rahat edersiniz. Benim eve bakacak kadın yok."

Alvina bu mağara gibi odayı, siyah şapkalı adamları süzdü. Burada nasıl "daha rahat" edeceğini düşünüyordu.

"Gitsek daha iyi," dedi.

"Öyleyse eşeği alalım," dedi Pancazio, kaderine razı bir tavırla. Alvina da onun arkasından yola çıktı.

Bir barakadan, ufak tefek, serseri görünüşlü bir adam çıktı, elinde fenerle. Pelerini burnuna kadar çekmiş, şapkasını da gözlerine kadar indirmişti. Bacaklarına beyaz dolaklar sarmış, deriden kayışlarla sıkılamıştı ve ayağında ses çıkarmayan çarıklar vardı.

"Kardeşim Giovanni," dedi Pancazio. "Aklı pek başında değildir." Sonra İtalyanca bir dolu söz etti.

Giovanni şapkasına dokunarak Alvina'yı selamladı, feneri de Pancazio'ya verdi. Sonra ortadan kayboldu ve çok geçmeden eşekle döndü. Ciccio eşyayı getirdi, fener ışığında çantaları biraz aceleyle eşeğin sırtına yüklediler. Pancazio yine urganı yokladı.

"Haydi, siz yürüyün, ben de hemen geliyorum."

"Deeh!" diye seslendi eşeğe Giovanni, yanına vurdu. Sonra tutup yola düştü, pelerininin altından beyaz bacakları görünüyordu. Alvina çarıklı ayaklarının sürüklene sürüklene gidişine, eşeğin sessiz adımlarına bakıyordu.

Ciccio ile birlikte yolun kıyısından yürüyorlardı. Fener Ciccio'nun elindeydi. Yüklü eşek birkaç adım önlerindeydi. Yolun kenarında ağaçlar, bir de görünmeyen, ama gürültülü bir su kanalı vardı. Ara sıra büyük kayalar beliriyordu. Buz gibiydi hava, dağ yolu dondurucuydu. Yukarıda yıldızlar parlıyordu.

"Ne kadar tuhaf!" dedi Alvina, Ciccio'ya. "Eve döndüğüne sevinmiyor musun?"

"Kendi evim değil," diye cevap verdi, bu kelime ona üzüntü veriyormuş gibi. "Evet, sevinçliyim yeniden gördüğüme. Ama genç insanların yaşayacağı yer değil. Bakalım nasıl bulacaksın."

Onun bu huzursuzluğuna şaştı. Pancazio da böyleydi. Koşarak yetişmişti arkalarından bu sıra.

"Yorulacaksınız," dedi. "Akrabamın evinde kalsanız iyi olacaktı."

"Hayır, yorgun değilim," dedi Alvina. "Ama açım."

"Eh, eve varınca bir şeyler yeriz."

Karanlık yolda ağır ağır yürüyorlardı. Pancazio feneri alıp yükü keşfe gitti, ipleri düzeltti. Yassı somunlardan biri yuvarlandı, çantalardan biri de arkasından düştü. Pancazio, Giovanni'ye açtı ağzını yumdu gözünü, feneri de ona verdi. Ciccio yerden ekmeği alıp kolunun altına sıkıştırdı.

"Bir parça kopar da ver bana," dedi Alvina.

İkisi de ekmeği çiğnediler.

Bir süre sonra Pancazio durdu, feneri Giovanni'den aldı.

"Burada yoldan ayrılıyoruz," dedi.

Feneri uzatıp dikkatle, nezaketle, çalılar arasında uzanan bir patikayı Alvina'ya gösterdi. Alvina yokuştan aşağı inmeye başladı. Pancazio da ışıkla arkasından geliyordu. En arkada, eşeği güden Giovanni vardı. Hep birden bir dağ ırmağının büyük beyaz taşlı yatağına indiler. Geniş, garip bir dere yatağıydı bu, kuru, yıldız ışığı altında çok soluk görünen taşlarıyla. Buzlu bir ses çıkaran akarsu işitiliyordu. Yaban, ıssızdı ortalık. İleride, öteki kıyıda, çalılıkların karanlığı gözüküyordu.

Pancazio feneri sallarken, değişik boyda kayaların arasından geçerek asıl dereye vardılar: Pek geniş sayılmazdı ama hızlı akıyordu. Uzun, ince, kağşamış bir kalas vardı üstünde. Alvina biraz sendeleyerek geçti, arkasından fenerle Pancazio ve onun arkasından ekmek somunu ve valizle Ciccio geldi. Eşeğin sesini ve Giovanni'nin ünlemlerini de işitiyordu.

Pancazio fenerle geri döndü. Belli belirsiz eşek yaklaştı, su-

yun başına kadar geldi, ön ayaklarını ayırıp koklamak için başını suya eğdi.

"Deh! Deeh!" diye haykırdı Pancazio, eşeğe vurdu.

Ama hayvan sadece başını kaldırdı ve yan döndü. Girmiyordu suya. Pancazio yularını yakaladı, suyun geldiği yöne döndü.

"Şu eşekler ne diye yaratılmış bilmem! Hiç akıl yok bu hayvanlarda." Sesi öfkeli öfkeli geliyordu soğuk karanlığın içinden.

Ciccio güldü. O ve Alvina, geniş, taşlı dere yatağında duruyorlardı, parlak yıldız ışığı altında, eşeğin ve adamların gölgelerinin dereden yukarı yürüyüşlerine bakıyorlardı.

Yine aynı gösteri. Eşeğin beyaz burnu kuşkulu kuşkulu eğildi suyu koklamaya, yüklü kıçı havaya kalktı. Pancazio yine öfkeli öfkeli bağırdı, vurdu. Eşek suya girecek gibi oldu. Ama hayır! Uzun bir duraksamadan sonra geriledi. Billur havanın içinden kızgın sözler işitiliyordu. Fenerli trup biraz daha ufalarak biraz daha ilerledi.

Alvina ile Ciccio durmuş seyrediyorlardı. Fener uzakta ufacık görünüyordu. Ama işte... bir şakırtı, bir bağırtı, sonra bir şapırtı.

"Geçiyor," dedi Ciccio.

Pancazio fenerle acele acele geldi kalasa.

"Ah sersem hayvan! Gebertsem yeridir!' diye haykırdı.

"Suya alışık değil mi?" dedi Alvina.

"Alışık. Ama canı istemezse geçmez. Öldüresi gelir insanın."

Dere yatağının taşları arasından sakına sakına geçerek öbür kıyıdaki çalılıklara geldiler. Orada, sabırlı Giovanni'nin çeke çeke getirdiği eşeği beklediler. Sonra yürünmesi güç, kayalık bir patikadan tırmanmaya başladılar. Alvina bayağı zorluk çekiyordu. Ama tırmandı. Yine eşeği beklediler. Sonra yine, birtakım ağaçlıkların altından sağa saptılar.

Belli belirsiz bir ev göründü.

"Orası mı?" dedi Alvina.

"Hayır. O da benim. Ama oturduğum ev değil. Az ilerde. Şimdi benim topraktayız."

Engebeli bir otlaktaydılar – ve hâlâ tırmanıyorlardı. Sonra yine birtakım kayalıklardan tırmanmak gerekti ve birdenbire gö-

rünüşü etkileyici bir evin eşiğinde buldular kendilerini: Ama her yer karanlıktı.

"Ah!" diye haykırdı Pancazio, "söylediklerimin hiçbirini yapmamışlar." Tuhaf, öfkeli sesler çıkardı.

"Ne?" dedi Alvina.

"Ne ateş yakmışlar, ne bir şey. Bir dakika durun."

Eşek geldi. Ciccio, Alvina, Giovanni ve eşek, yabanıl görünüşlü evin önünde soğuk yıldız ışığı altında beklediler. Pancazio evin arkasına geçti. Ciccio, Giovanni ile konuşuyordu. Tedirgin görünüyordu, bir derdi var gibiydi.

Pancazio elinde fenerle döndü ve büyük kapıyı açtı. Alvina da onun ardı sıra taş döşeli, geniş bir koridora girdi. Burada çeşitli çiftçi aletleri vardı, bir köşeye saman ve fasulye yığılmıştı ve çıplak, tahta bir merdiven yükseliyordu. Pancazio mutfağa girerken fener ışığı altında bir göz atmayla bu kadarını görebildi: Solgun duvarlı, kubbeli tavanlı bir oda ve kocaman, kapkara, açık bir ocak, sönük; az sayıda kaba saba eşyalı çıplak bir oda; süprülmemiş taş döşeme; kalın duvarın içinde ufarak, eski bir panjurla yarı kapalı, demir parmaklıklı pencereler. Tiyatro dekoru olarak hazırlanmış bir oda gibiydi, kasvetli, içinde oturmak için yapılmamış.

"Işığı yakayım," dedi Pancazio, raftan bir lamba alıp fitilini ayarlamaya koyuldu.

Ciccio, Alvina'nın arkasında ses çıkarmadan duruyordu. Ekmekle valizi tahta bir sandığın üstüne koymuştu. Alvina da ona doğru döndü.

"Çok güzel bir oda," dedi.

Yüksek, kubbeli tavanlı, kirli badanası, kocaman kapkara bacasıyla gerçekten öyleydi de. Ama Ciccio anlamadı. Keyifsizce gülümsedi.

Lamba yandı. Alvina şaşkın şaşkın bakındı.

"Şimdi ateş yakayım. Sen, Ciccio, Giovanni'ye yardım ediver, eşeğe bakın," dedi Pancazio, elinde fenerle oradan oraya koşarken.

Alvina odayı gözden geçirdi. Ocağın önünde, odaya sırtını dönmüş tahta bir bank vardı. Dört köşe, içerlek bir pencerenin

önünde küçük bir masa, pencerenin eğik pervazında gazeteler, dağınık mektuplar, çiviler ve bir çekiç vardı. Masanın üstünde kuru fasulye taneleri ile mısır koçanı duruyordu. Bir köşede bir raf vardı ve rafın altında, üstünde çentikli emaye tabaklarla maşrapalı su kovası duran bir masa vardı. Ayrıca bir tahta sandık, iki küçük iskemle, ocağın yanındaki köşeyi de kuru dallar, kamışlar, mısır sapları, asma ve meşe dallarından bir yığın dolduruyordu.

Pancazio yeni dallarla girdi içeri.

"Allahın cezaları, söylediklerimi yapmamışlar!" dedi. "Ateşi yakıp evi hazır etmelerini söylemiştim. Yoksul evimde rahat edemeyeceksiniz. Kadın yok, bir şey yok, her şey ters."

Kamışları kırıp ocağa istifledi. Az sonra ateş alevlendi. Ciccio çantalar ve yiyeceklerle içeri girdi.

"Yukarı çıkayım da üstümü değiştireyim," dedi Alvina. "Çok acıktım."

"Mantonuzu hiç çıkarmayın," dedi Pancazio. "Oda soğuk." Öyleydi, buz gibiydi. Alvina biraz ürperdi. Şapkasını, kürkünü çıkardı.

"Biraz et kızartalım mı?" dedi Pancazio.

Tavayı aldı, tahta sandıkta –yiyecek sandığıydı– biraz yağ buldu ve ateşin üstünde etleri tava yapmaya koyuldu. Alvina sofra kurmak istiyordu. Ama sofra örtüsü yoktu.

"Benim yaptığım gibi, burada oturup yiyeceğiz," dedi Pancazio. İki emaye tabakla bir çorba tabağı, işporta malı birkaç demir çatal bıçak ve tahta bir çanak içinde grileşmiş, kötü bir tuz çıkardı. Bunları ateşin önündeki sıraya yerleştirdi. Ciccio susuyordu.

Bank kirli, yağlıydı. Alvina elbisesini düşündü. Ama çaresiz, emaye tabağı, çatalı, bir parça et ve ekmekle oturdu, yedi. Güç bir işti ama yemek iyiydi, ateş de sıcacıktı. Yalnız odada biraz duman vardı ve gözleri yakıyordu. Ciccio da yanına yerleşmiş, iri lokmalar atıştırıyordu.

Karanlık, dertli, kederli gözlerle baktı Alvina'ya. Alvina anlayamıyordu nesi olduğunu.

"Hoşuna gitmiyor mu?" diye sordu ona, gülerek.

Ağır ağır gülümsedi.

"Sen rahat edemeyeceksin," dedi.

"Niye etmeyeyim?" dedi, kehanetinin doğru çıkacağı korkusuyla.

Pancazio, elinde fenerle gidip geliyordu. Bir bezin üstünde kırışık armutlar, yuvarlak üzümler ve cevizler getirdi, sundu.

"Armutlar hâlâ iyidir sanıyorum," dedi. "Bunları yiyin, rahatsız evimin de kusuruna bakmayın."

Giovanni büyük bir çorba kâsesi ve bir şişe sütle içeri girdi. Ocağın önündeki bankta yalnız üç kişilik yer vardı. İskemlesini ocaklık çalı çırpı arasına itip yerleşti. Parlak, mavimsi gözleri, biraz yassı ve geniş bir yüzü vardı: elli yaşlarında, basit, iyi, hafifçe aptal bir yüz. Erkeklerin hiçbiri şapkasını çıkarmamıştı.

Çorba, Giovanni'nin evindendi. Pancazio ile kendisi içindi. Ama sadece bir tek kaşık vardı. Bunun için Pancazio beş on kaşık için kâseyi Giovanni'ye uzattı. Giovanni önce almak istemedi, ama sonra alıp o da on kaşık içti, kâseyi kaşığıyla ağabeyine geri verdi. Böylece çorbayı içip bitirdiler. Sonra Pancazio şarap buldu: beyazımsı, pek iyi olmayan bir şarap. Bunun için de özür diledi. Alvina'ya kahve isteyip istemediğini sordu. Alvina sevinçle kabul etti.

Çünkü ateş insanın yüzünü ısıtıyordu ama, sırtları donuyordu. Pancazio uzun bir sırığı bir tencerenin sapına taktı, bu aleti Ciccio'ya vererek sütü ateşte ısıtmasını söyledi, kendisi de teneke çaydanlığı küllere koydu. Öteki köşede iki küçük ayak üstünde duran körüğü de Giovanni'ye vererek ateşi harlandırmasını söyledi.

Giovanni ateşe tapanlardandı. Körüğü eline alınca gözleri parladı. Pancazio izin vermediği halde taze çalı çırpı attı ocağa. Yanan dalları düzenledi. Sonra kıpkızıl bir ateş harlattı kahve için.

"*Basta! Basta!*" dedi Ciccio. Ama Giovanni gözleri parlayarak, Alvina'ya bakarak, ateşi körüklemeye devam etti. Ateşi onun için güzelleştiriyordu.

Bir fincan, bir emaye tas, bir de küçük kâse vardı. Buydu kahve takımı. Pancazio kahveyi gürültülü gürültülü çekti. Yaşlı, beli bükük olduğu halde, her işi yapıyordu.

Sonunda Giovanni gitti, ateşin üstünde sırıktan sarkan çaydanlık kaynamıştı. Ciccio kaldırayım derken elini yaktı. Ve sonunda, sonunda Alvina yatabilecekti artık.

Pancazio elinde mumla yol gösterdi; arkadan siyah çaydanlıkla Ciccio; en arkadan Alvina, gittiler. Adamların şapkaları hâlâ başlarındaydı. Ayakkabıları çıplak merdivenlerde boğuk sesler çıkarıyordu.

Yatak odası da soğuktu. Beton döşemeli, beyaz badanalı, genişçe bir odaydı ve küçük bir balkonu da vardı. Odanın iki köşesinde iki yüksek beyaz yatak vardı. Lavabo, üç ayaklı küçük bir şeydi.

Hava soğuktu, dondurucuydu, beton yer buz gibiydi. Ciccio bir iskemleye oturup ayakkabılarını çıkarmaya başladı. Alvina pencereye yaklaştı. Ay çıkmıştı. Göz kamaştırıcı beyaz karlı tepelere bir ışık seli akıyor, yavaş yavaş gözden kaybolan gecede dehşetli parlıyorlardı. Biraz balkona çıktı. Bir harikalar diyarıydı: Karlı yüksekliklerin üstünde ay, aşağıda uzaklarda solgun vadi yatağı; kısık sesli nehir ve çevresinde, eğri büğrü ağaçlarıyla, çalılıklarıyla mavimsi tepeler. Büyülüydü her şey; ama çok da soğuk.

"Kapıyı kapasan," dedi Ciccio.

İçeri girdi. Bitkindi, soğuktan uyuşmuştu ve yolculuğun bütün kiri üstündeydi. Ciccio yıkanmadan yatmıştı.

"Yatak niye hışırdıyor?" diye sordu Ciccio'ya.

Kuru mısır yaprağından yapılmaydı yatak, dehşetli kabarıktı. Ciccio, ölü yapraklar arasında bir yılan gibi hışırdıyordu.

Alvina elini yıkadı. Suyu, kapıdan dışarı dökmekten başka bir defetme yolu yoktu. Sonra yüzünü sıcak suyla iyice yıkadı. Nasıl da rahatlamıştı! Kurulanırken göğüs geçirdi.

"İyi geliyor!" diye içini çekti.

Çabuk çabuk saçlarını tararken ona bakıyordu Ciccio. Alvina yorgunluktan, soğuk, bereleyici havadan neredeyse sersemlemişti. Yüksek, hışırtılı yatağa kör gibi daldı. Ama yatağın ortası yüksekti. Ve buz gibiydi. Suya düşmüş gibi oldu. Titredi, yorgunluktan yarı baygındı. Battaniyeler ağır, çok ağırdı. Heyecandan, şaşkınlıktan sersemlemişti. Ciccio'nun

çok mutsuz olduğunu belli belirsiz fark etti, niye öyle olduğuna şaştı.

Bir saat kadar sonra irkilerek uyandı. Ay ışığı odaya dolmuştu. Nerede olduğunu bilmiyordu. Korktu. Üşümüştü. Gerçek bir dehşete kapıldı. Ciccio yatağında hiç kıpırdamıyordu. Her şey dehşet veriyordu. Her şey öyle korkunçtu ki o an ölecekmiş gibi oldu. Kıpırdayamıyordu. Çevresindeki her şeyin korkunç olduğunu, onu ezdiğini, söndürdüğünü duydu. Varlığı tehdit altındaydı. Bir an sonra sivri bir şey gelip saplanacaktı.

Çabalayarak doğruldu. Ciccio'nun kendi yatağında sessiz yatışı gecenin her şeyi gibi dehşet vericiydi. Ondan da korktu. Ne yapacaktı? Nereye kaçacaktı? Kayıptı, kayıp, tamamen kayıp.

Duygu buz gibi oturdu yüreğine. Sonra bilinçli olarak kalktı yatağından, ona gitti. Dehşet verici, ürkütücüydü, ama sıcaktı. Gücünün ve sıcaklığının kendisini istila ettiğini ve söndürdüğünü duydu. Ciccio'nun çılgın ve soluk soluğa tutkusu bilincini tamamen alıp götürdü, tamamen götürdü bilincini.

ON BEŞİNCİ BÖLÜM

Califona Denen Yer

Hiç şüphe yok, Alvina kayıp bir kızdı. Bağlı olduğu her şeyden kopmuştu. Ovidius, Trakya'da sürgünde, yakınsın istediği kadar. İnsan ruhu, kendi esrarlı besinini ister. Onu bulamayınca, hiçbir şey yolunda değildir.

Pescocalascio'da dağların ve vadilerin esrarengiz etkisiydi İngiliz kızına böyle yıkıcı gelen; hem yalnız ona değil, yerlilere de. Ciccio ile Pancazio, Alvina'ya sarılıyorlardı, onları yok olmaktan kurtaran oymuş gibi. Her şey onun yiğitliğine bağlıydı. Gerçekten, iki adamın ruhuna destek olması gerekiyordu.

Önce farkında değildi. Yalnızca, her şeyin yabancılığı karşısında afallamıştı; ürkmüştü, bu yörenin korkunç güzelliğine yarı gönül vermişti, yabanılca yok edilmesi karşısında yarı dehşet içindeydi. Ama afallamıştı. Günler geçti.

Kimi yerler vardır, bize karşı direnirler, psişik varlığımızı altüst edecek güçtedirler. Her ülkenin güçlü olumsuz merkezleri vardır, yabanılca ve başarıyla yaşayan kültürümüzü yadsırlar. Alvina da burada, Abruzzi'nin kıyısında, böyle bir yere çatmıştı.

Pescocalascio köyünün içinde değillerdi. Bir saatlik yol vardı oraya. Pancazio'nun evi, Califanolar yaptığı için Califano denilen üç evlik minik bir köycüğün en büyük eviydi. Pancazio ile Ciccio'nun anasının doğdukları eski, vahşi, izbe vardı: aile oca-

ğı. Sonra Pancazio'nun villası vardı. Bir de, daha aşağıda, bir çeşit yabani otlakta, toprağı işleyen köylülerin oturduğu yenimsi, modern bir ev daha vardı. On dakikalık bir yolda da, Giovanni'nin oturduğu yedi sekiz hanelik bir ev öbeği vardı. Ama Pescolascio'dan daha yakında herhangi bir dükkân ya da postane bulunmuyordu. Yani dik ve kayalık, yorucu yollarda bir saat yürümek gerekiyordu.

Yine de, güneşli günlerden güzel ne olabilirdi: dağın eteklerinde, katışıksız, sıcak, masmavi günler; eğri büğrü meşelikleriyle küçük dik tepeler, bataklıklar, çalılıklar, yabani, dağınık bir tarzda, yarı ekili. Bataklığın ötesindeki kayıp alçaklıklarda Ciccio'nun iki koca beyaz öküzle çift sürmesi ne güzeldi: Pancazio ile dere yatağını çevreleyen yabani çalılar arasında gitmek, beyaz taşlı dere yatağının geniş çölünü geçmek ve öteki yabani, çalılık sahile varmak ve böylece yola tırmanmak çok güzeldi. Alvina ona eşlik ederse Pancazio çok mutlu olurdu. Korkmaması hoşuna gidiyordu. Ve onun bu yerlerin güzelliğini duyduğunu gördükçe içi rahatlıyordu.

Kış alacakaranlığından daha nefis bir şey olamazdı. Bazen Alvina ile Pancazio eşekle dönerken gecikiyorlardı. Sonra eşek, hava kararınca donmaya başlayan derenin dik kıyılarından sakına sakına iniyordu. Dereyi yoklar, koklar ama bir türlü geçmezdi. Bir yandan menekşe rengi bir gurup, beyaz geniş dere yatağına çöker, çalılıklar, alçak tepeler kararır, ve tepede, ah, neredeyse dayanılmaz derecede güzel, yakın dağların karı pespembe yanardı lacivert gökyüzüne karşı. Anlatılmaz bir güzellikti bu. Kimseler anlatamazdı vadilerin bu yüce, pagan alacakaranlığını, yabani, soğuk, insanların kurban edilmesini bir hak sayan eski tanrıların varlığıyla yüklü, Alvina'nın ruhuna sızardı. Değişirdi, hayatın bir başka gizemli yanını vahiy gelmiş gibi görürdü. Yabani bir katılık gelmişti yüreğine. İnsanı kurban etmek isteyen tanrılar haklıydı, tartışılmaz biçimde haklıydı. Dudaklarını kana batıran yırtıcı, vahşi tanrılar, bunlar gerçek tanrılardı.

Alvina'nın orta yolcu ruhu için putperest geçmişin dehşeti, acısı, özlemi, bir sürekli azaptı. Ne olduğunu bilmiyordu. Ama

bir çeşit nevraljiydi ta ruhunun içinde, insan bedeninde yeri hiç bulunmayan, yine de fiziksel. Fundalık, kayalık bir tepeciğin başına gelir ve aşağıda sabana eğilmiş Ciccio'yu görürdü. Beyaz gömleğiyle ağır, dalgalanan, bembeyaz öküzlerin ardında toprağı altüst ederken, ruhu baygınlaşır, daha önceki dünyayı kavrayarak bayılacak gibi olurdu. Ciccio da öylesine sessizdi, öyle bir dilsiz büyü ve acı vardı ki içinde, sanki sürekli kendinden ve olduğu şeyden korkuyordu. Bu sessizliğiyle, her şeyini Alvina'da *yoğunlaştırır* gibiydi. Alvina'nın yaşayacağına inanası gelmiyordu.

Bazen gidip palamut toplardı. Kocaman, güzel palamutlar. Şişman domuzun neredeyse tapınılan bir nesne olduğu bu ülkede palamut değerli bir üründü. Bazen sepeti doldurmak için çömelirdi. Uzaklardan Giovanni'nin odun yardığını, Ciccio'nun öküzleri şevklendirdiğini ya da Pancazio'nun eşeğe bağırdığını, ya da bir köylünün baltasının sesini işitirdi. Her şeyin üstünde akan ırmağın sürekli konuşması ve tepelerdeki karların gerçekten soluk alan varlığı. Ve yabani, korkunç bir mutluluk çökerdi üstüne, umutsuzluğun ötesinde ama umutsuzluğa benzer. Kimsecikler bulamazdı onu. Dünyadan çıkmış, bir dünya-öncesine girmişti, eski sonsuzluğa yeniden açılmıştı.

Sonra Maria, Giovanni'nin ufak tefek, ecinni gibi karısı, ineklerle gelirdi. İneklerden birini boynuzuna geçirdiği yularından çeker, taze ekinlerden sert otlara, küçük meyve ağaçlarından fundalıklara getirmeye çalışırdı. Maria, köylülerin pilili, beyaz yenli elbiselerini giyer, başına da kırmızı bir yemeni bağlardı. Ama fistanı kirli, yüzü kirliydi ve iri altın halka küpeleri belki de hayatta hiç yıkanmamış kulaklarından sarkardı. Bu kadın sanki biraz da dumanda kurutulmaydı, sürekli odun isi arasında yaşamaktan.

Başında kırmızı yemenisiyle Maria, beyaz ineği yedeğinde getirerek, gülerek yaklaşırdı, ineklerden biraz korkan Alvina'ya. Sonra, yöresel şivesiyle, avaz avaz, Maria konuşurdu Alvina ile. Alvina gülümser, anlamaya çalışırdı. İmkânsız. Tam insan konuşması denemezdi buna. Yarı dilli bir hayvanın haykırışı gibiydi. Kesinlikle İtalyanca değildi. Yine de

Alvina, işite işite, birtakım pıhtılaşmış cümlecikler kapmaya başlamıştı.

Maria'yı seviyordu. Hepsini seviyordu. Hepsi ellerinden geldiği kadar iyiydiler ona karşı. Ama bu kadar biliyorlardı. Birbirlerine karşı da iyiydiler. Çünkü hepsi kayıptı, kayıp, yapayalnız yerliler gibi, Alvina'yı ise daha yüksek bir varlık sayıyorlardı. Ve sanki birine hizmet etmeleri gerekliydi. Sanki Alvina, bu İngiliz kızı, onlar için büyülü bir şaşaa taşıyordu ve o mutlu oldukça, onun orada bulunması kendileri için yüce bir mutluluk ve ferahlıktı. Ama Alvina yaşayacağına inanamıyordu.

Bir de mutsuz olunca! Of, doluyla karışık soğuk yağmur günleri: Dışarıdaki dünyanın imkânsızdan öte bir şey, evin içinin bir felaket olduğu. Yerliler, sürekli çalışarak, dilsiz ve ilkel, hayatta kalabiliyorlardı. Ama Alvina ne yapsındı?

Çünkü ev anlatılır gibi değildi. Oturulabilir iki oda, mutfakla Alvina'nın yatak odasıydı: Duvarda, yüksekte, parmaklıklı küçük pencereleriyle (birinin camı kırıktı ve panjurunun yarısı kapalı tutulmalıydı) mutfak, isten havası yakıcılaşmış, kubbeli bir mağara oluyordu. Gerçi Alvina, ateşin önündeki sert, yağlı sırada oturarak ateşi meşe dallarıyla diri tutabiliyordu. Ama duman göğsüne dokunuyordu, bir an temiz kalamıyordu ve yapacağı başka hiçbir şey yoktu. Yatak odası yine imkânsız biçimde soğuktu. Başka yer de yoktu. Uzaklardan bir eşeğin yabani anırtısı işitilirdi, karlı ülkede umutsuz ve zaman öncesi.

Ev bayağı büyüktü; ama oturulur gibi değildi. Aşağı katta, geniş koridorun solunda, eşeğin sık sık sığındığı; tavukların hazineler aradığı, Pancazio'nun aletleri, edevatı, patatesleri ve bal kabaklarını koyduğu, gölgelerinden dört beş tavşanın beklenmedik biçimde sıçradığı uzun, büyük bir bölme vardı. Bunun karşısında, sağda şarap fıçılarının ve daha çok tarımsal öte berinin durduğu karanlık kiler yer alıyordu. Alt katın bütünü buydu.

Yukarı çıkılırken, yarı yolda, merdivenin dönemecinde bir çeşit ambar kapısı vardı, tel örgünün arkasında turuncu mısırlarla biraz buğday görünüyordu. Üst katta dört oda vardı. Ama yalnız Alvina'nın odası döşeliydi. Pancazio karşıdaki boş oda-

da, birtakım çulların üstünde uyuyordu. Ötedeki bir odada birtakım hırdavat, bir konsol, Pancazio'nun İngiltere'den getirdiği yığınla eski kitap ve fotoğraf vardı. Aralarında Lord Leighton'un fotoğrafını bile buldu. Buğdayın olduğu yerden girilen dördüncü odanın kapısı her zaman kilitliydi.

Dışarısı da aynı derecede umutsuzdu. Taş duvarın içinde bir çeşit bahçe olmalıydı bir zamanlar. Ama kuşlar, kazlar ve eşek buna bir son vermişlerdi. Evin içi dışı kuş pisliğiyle doluydu, eşek de yürek paralayıcı anırtısıyla havayı delerken, buğulu kakasını evin eşiğine öbek halinde bırakıyordu. Yol mol yoktu. Sadece derin keçi yolları vardı; içleri taşlı, kayalı, derin saban oyukları gibi patikalar, tepelerin üzerinde girintili çıkıntılı, taşlık yollar. Oyuklar çamur ve su içindeydi, kayadan kayaya sekmek ya da ince çimen dilimlerine basmak gerekiyordu.

Ne yapılabilirdi, bu durumda, dolu yağan karanlık sabahlarda? Pancazio sekiz buçuk sularında bir çaydanlık dolusu sıcak su getiriyordu. Avrupa'da kibar beylerle, bir çeşit model-uşak olarak boşuna gezmemişti! İngiliz beylerine hayran değil miydi. Şimdi bile, Alvina'ya biraz ilgi göstermekten duyduğu mutluluk, sefil toprağına bakmaktan duyduğu zevkten çok daha büyüktü.

Ciccio erken kalkıyor, İtalyanlara özgü o derbeder, faydasız tavırla hiçbir şey yapmadan bütün günü geçiriyordu. Alvina buz gibi yatak odasından karanlık mutfağa geliyordu. Pancazio, uzun sırığın ucunda onun için sütü ısıtır olurdu bu sıralar. Böylece tahta sıraya oturur, kuru ekmeğini banarak sütünü ve kahvesini içerdi. O zaman gün başlamış olurdu.

Fincanını, emaye tabağını yıkar, mutfağı temizlemeye çalışırdı. Ama Pancazio ateşin üstüne kocaman kara bir kap asmıştı, zincirle. Ebedi domuz için yemek pişiriyordu – yalnız bu yaratık için yemek pişerdi burada. Ciccio içeri odun taşıyordu. Pancazio girip çıkıyor, tencereye gidip geliyordu.

Alvina alnını sıvazladı, bir yöntem buldu. Pancazio'dan bir yakasını kurtarsa, ne kadar tabak, çatal, bardak varsa hepsini kaynar suyla yıkayacaktı. Neyse ki sonunda Pancazio kara tenceresini alıp gitti ve Alvina işe girişti. Ama evde sofra takımı olarak

altı parçadan fazla eşya, ya da yemek pişirmek için altı taneden fazla kap kacak yoktu zaten. Bunların temizlenmesi hemen bitti. Sonra iki küçük masayla rafları sildi. Yiyecek sandığını temiz kâğıtla kapladı. Yüksek pencere pervazlarını, şöminenin dar rafını temizledi, tozlu mum tepeciklerini kazıdı. Sonra banka girişti. Bunu da sildi. Derken yere baktı. Ama bir İngiliz ev kadını olarak o bile böyle bir girişimin boşluğunu anladı. Ha orayı temizle, ha dışarıdaki dünyayı süpürmeye kalkış, aynı hesaptı. Burası da tozlu bir topraktı zaten. Elinden geldiği kadar süpürüp, köşedeki odunları da daha düzgün bir biçimde yığdı. Sonra biraz ışık girsin diye, dar, yüksek pencereleri temizledi.

Ama ne değişmişti? Islak bir sabun kokusundan fazla pek bir değişiklik yoktu. Maria girip çıkıp hayranlığını ve onayını belirtmişti. Ne yaptığını göstere göstere münasebetsiz bir tavuğu bu temizlik tapınağından kovalamıştı. Ama hepsi buydu.

Çaresizdi. Aynı kara duvarlar, aynı zemin, sırtından işleyen aynı soğuk, aynı yaş odun dumanı, aynı kuyu suyu kovası, amaçsızca meşgul erkeklerin aynı gitgeli, ıslanmış tavukların aynı gıdaklamaları, aynı çaresizlik, hiçlik.

Alvina bir süre dayandı. Sonra kötü bir soğuk algınlığı geçirdi ve perişan oldu. Herhalde odunun dumanındandı. Ama göğsü berbattı, zayıf düşmüştü. Soğuk olduğu için yatak odasında oturamıyordu. Mutfağın karanlığında otursa dumandan rahatsız oluyordu ve sırtından ha bire soğuk işliyordu. Pancazio da boşuna yanan odunlara gocunur gibiydi. Tek umut çalışmaktaydı. Ama evin içinde yapacak hiçbir şey yoktu. Dikiş bile dikilmezdi bu durumda.

Öğle ve akşam yemeklerini onun hazırlaması gerekiyordu. Ama pişirecek kap olmadan, isli bir odun ateşi üstünde ne pişirebilirdi? Uzun saplı bir tavada, kara, yağlı et kızartıyor ve patates haşlıyordu. Sonra Pancazio, Maria'nın domates salçalı makarna ve koyu sebze çorbası, bazen de *polenta* hazırlamasını söylüyordu. Bu kaba, ağır yemek, anlatılamayacak kadar usandırıcıydı.

Alvina bütün bunların korkunç rahatsız anlamsızlığı içinde öleceğine inanmaya başladı. Gerçi güneşli günler de vardı, bi-

raz güzellik. Ama bir türlü üstünden atamadığı soğuk algınlığından zayıf düşmüştü, hep ateşliydi. Onun için güneş ışığında bile evin kaba rahatsızlığı ve vahşi düşüklüğü itiyordu onu.

O mutsuz olunca ötekilerin ağzını bıçak açmıyordu.

"İngiltere'ye dönmek ister miydin?" diye sordu Ciccio; sesinde hafifçe alaylı bir acılık vardı. Cevap vermeden baktı. Ciccio başını eğip uzaklaştı.

"Öteki yatak odasına bir şömine yapalım," dedi Pancazio.

Söylenir söylenmez de yapıldı. Ciccio, Alvina'yı birkaç gün yataktan çıkmamaya kandırdı. Buna sevinmişti. Sonra bir gürültüdür koptu. Pancazio, Ciccio, Giovanni, Maria, bir de taşçı ustası hep birden şömineye giriştiler. Merdivenden iniyor, çıkıyorlardı, Maria başının üstünde taş ve kireç taşıyor, Alvina'nın kapısında, yükü tepesinde dengelemiş, duruyor ve anlaşılmaz bir şeyler haykırıyordu. Kireç taşıma aralarında hastaya, çorbasını ya da kahvesini ya da sıcak sütünü getiriyordu.

Bayağı iyi bir iş oldu: İki pencereli hoş bir odaydı, bütün gün güneş alıyordu, bir yandan dağlara, bir yandan da tepeye tüneyen köye bakıyordu. İyileşince bir pazartesi sabahı erkenden Ossona pazarına gitmek üzere yola çıktılar. Evden çıktıklarında gökte yıldızlar parlıyordu ama dereye vardıklarında gün ağarmaya başladı. Anayola varınca Pancazio, eşeğin koşumlarını taktı ve sonsuz gecikmelerden sonra Ossona'ya geldiler. Sabah vakti dağlar enfesti, yeşilli, morlu, pembeli, toprak ise donmuştu, takır takırdı. Yollarda pazara giden yığınla köylü vardı. Kadınlar yabanlıklarını giymişlerdi. Beyaz bol yenli göğüslüklerin bazıları ipeklidendi. Yeşil, eflatun, koyu kırmızı fistanları, başlarında rengârenk yemenileri vardı. Erkekler pelerinlere sarılmışlar, sivri uçlu çarıklarıyla sessizce yürüyorlardı: yüklü eşekler, köylülerle dolu arabalar, geç kalmış bir inek.

Geçidin tepesindeki eski kasabada, bu soğuk güneşli sabah vakti, pazar çok güzeldi. Vadinin çok yükseklerindeki bu düzlüğün bodur çıplak ağaçlarının altında boğalar, inekler,

koyunlar, domuzlar, keçiler duruyor ya da yatıyordu: Biri kocaman bir ateş yakmıştı ve adamlar ateşin çevresine üşüşmüştü. Yüklü eşeklerin sırtından sebzeler indirildi, küçük arabalardan her türlü şey, ayakkabılar, çanak çömlek, teneke eşyalar, şapkalar, şekerlemeler, yığınla buğday, fasulye, tohum boşaltıldı. Aralık sabahının saat sekizine kadar pazar tam kıvama girmişti bile: Hepsi köylü, hepsi aşağı yukarı aynı kılıkta, yalnız başlıkları değişik yakışıklı dağlılar ve köylülerle doluydu meydan.

Ciccio, Pancazio ve Alvina sessiz sessiz geziniyorlardı. Kap kacak, sebze, şeker, kalın döşemelik hasır, iki tahta koltukla bir eski yumuşak koltuk aldılar. İngilizleşmiş İtalyan tarzında, sessizce dolaşarak ve çekingence pazarlık ederek alışverişi tamamladılar.

Saat dokuz sularında güneş pazaryerine ışıldadı ve o zaman Alvina köylü kadınların rengârenk elbiselerine, erkeklerin siyah şapkalarına, yığınlarla satılık mala, cıyaklayan domuzlara, solgun güzel sığırlara, bağlı eşeklere, bütün bu güzel manzaraya baktı ve bunlarla bir olamadan ölür müyüm diye düşündü. Tamamen onlarla bir olması imkânsızdı. Ciccio onu yeniden İngiltere'ye ya da Amerika'ya götürmeliydi. Amerika deyip duruyordu zaten.

Ama İtalya savaşa girebilirdi. Burada bile en büyük konu buydu. Durduğu yüksekçe yerden, kaynaşan pazara baktı. Güneş şimdi ısıtıyordu. Ciccio ile Pancazio iki inek derisinden yaygı için pazarlık ediyorlardı: Ciccio, başı öne eğik duruyordu orada. Kocası! Yüreği durur gibi oldu.

Bütün bu öteki kadınlar, onlar da kendisiyle aynı şeyi duyuyorlar mıydı? Aynı boynu eğik tutku, aynı hayat boşluğu? Duyuyorlar gibi geldi. Erkeğine aynı çaresiz tutku, dünyanın gerçekliği karşısında aynı uzaklık? Kim bilir, bütün para ve para canlılığı geriliminin, katı dağlı ahlaklarının ve korkunç dinlerinin gerisinde belki hepsi de aynı şeyi duyuyorlardı. Birdi onlarla. Ama bir hayat boyu buna dayanamazdı. Sadece bir sınamadan geçiyordu. Ciccio götürmeliydi onu Amerika'ya ya da İngiltere'ye. Tercihen Amerika'ya.

Şimdi Ciccio dönüp ona baktığında bile, Alvina kasıklarında garip bir titreşim duydu: garip bir biçimde içinde hissettiği, ama kaynağı dışarıda olan bir titreşim. Elini yanına bastırdı. Ciccio da aşağıdan, pazaryerinden ona bakıyor, o çabuk, aceleli bakışıyla onu araştırıyordu. Gördü. Orada, bütün kadınların ötesinde, incecik bir ışıkla sadece onun için ışıldıyordu sanki Alvina. Dosdoğru üstüne geldi, yavaş, anlaşılmaz gülüşüyle. Dayanamazdı kadınını kaybetmeye. Alvina biliyordu kendisini nasıl sevdiğini: Neredeyse insanlık dışı, ilkel bir aşkla, anlatılamaz biçimde. O da öyle durdu, eli yanında, korkulu bir yüzle. Ciccio'yu pek fark etmedi. Çocuğu olacaktı. Yine da pazaryerinde Ciccio'dan başka hiçbir şeyin farkında değildi.

"Derileri aldık," dedi. "Teki yirmi yedi liretten."

Baktı ona, esmer tenine, altın sarısı gözlerine, öylesine yakındı, öylesine birdi onunla, yine de öylesine anlatılmaz biçimde uzaktaydı. Ne kadar uzaktı varlığı, Alvina'nın varlığından.

"Galiba çocuğum olacak," dedi.

"Ha?" diye bir ses çıkardı hemen. Ama anlamıştı. Gözleri bir garip ışıldadı. Alvina, tutkusunun garip korkusunu ve güzelliğini duydu. Orada o şehir kapısında, güneşin altında yatmak, sonsuza dek baygın kalmak istedi. Yaşamak fazla geliyordu. Sarı, aydınlık gözleri sarıp sarmaladı Alvina'yı. Teslim olmaktan; vermek, vermek, vermekten başka bir yapacağı yoktu Alvina'nın. Yine de yere çökemiyordu.

Vadinin üstündeki düzlükte, küçük, açık renk bir ağacın yanında duran arabaya deri yaygıları taşıyan Pancazio'ya gözü ilişti. Yaygıları koyduktan sonra kalabalığın arasından geçerek onlara doğru gelmeye başladı.

"Bir şey mi hissettin?" dedi Ciccio.

"Evet, burda!" dedi, bilinci bu duyumla bir kez daha titrerken elini yanına bastırdı. Uzak, korkulu gözlerle baktı ona.

"İyi," dedi Ciccio, gözleri zaferle, ifade edilemez bir anlamla doldu.

Öğleden sonra küçük arabaya binerek eve döndüler. Pancazio'nun arabayı bıraktığı ıssız evde eşeği çözdüklerinde gece

neredeyse bastırmıştı. Giovanni feneriyle oradaydı. Ciccio önden, Alvina'yla gitti, ötekiler eşeği yüklemek için kaldılar.

Ciccio. Alvina'yı dikkatle süzüyordu. Dereyi geçip çalılara daldıklarında sarıldı ona, uzun, korkunç bir tutkuyla öptü. Yanağının kenarından, akşamla kızıllaşan karlı tepeleri gördü. Dereden öteye doğru geçerken sabahın kızıllığı içindeydiler, şimdi dönüşte ise alacakaranlık gökyüzünde ak-alevdiler. Hangi garip gölge vadisine dalmıştı böyle? Karanlık bir melek gibi üstüne varan bu korkunç adamın tutkusu neydi? Niye bu kadar kendinden uzaklaşmıştı?

ON ALTINCI BÖLÜM

Kuşku

Noel yaklaşıyordu. Daha bir yığın soyulmamış mısır vardı. Alvina da ambarda Ciccio'nun yanına oturup bunları soymaya başladı.

"Çocuk doğuncaya kadar burada kalabilecek misin?" diye sordu Ciccio.

İnce yapraklar alev alev altın gibi mısır koçanından ayrılıyordu parmaklarının arasında ve uzun, kırmızı bereket koçanı ortaya çıkıyordu. Bir kenardaki mısır yığını sıcak güneş ışığı gibi parlıyordu. Alvina mısırların sıcaklık verdiğini, parladığını, yandığını duyuyordu. Öteki yanda, ince, çatlamış, kuru yapraklar da yine hafifçe güneşliydi. Uzun, altın kırmızısı, dolu mısır koçanı tekrar tekrar beliriyordu Ciccio'nun elinde, ve yumuşakça yere konuyordu. Baktı ona Ciccio, sarı gözleriyle.

"Kalabilirim herhalde," dedi Alvina. "Ya sen?"

"Evet, bırakırlarsa. Burada doğmasını isterim."

"Burada büyütmek istemez miydin?" diye sordu Alvina.

"O kadar uzun zaman, mutlu olamazsın burada," dedi, üzüntülü üzüntülü.

"Ya sen?"

Ağır ağır başını salladı, belirsizce.

Alvina yerleşiyordu. Yukarıda odası vardı, tabak çanağı, çatal

bıçağı, kendi eşyaları vardı. Pancazio eski alışkanlıklarına dönmüştü, gidiyor Giovanni ve Maria ile yemeğini yiyor, Ciccio ile Alvina da yemeklerini yukarı kattaki sevimli odalarında yiyorlardı. Yalnız mutluydular. Ancak bazen bölgenin korkunç etkisi Alvina'nın üstüne çullanıyordu.

Yine de, dikiş dikebileceği, kitap okuyabileceği temiz bir odası vardı. Başhemşire ile Mrs. Tuke'a mektup yazmış, Mrs. Tuke da Alvina'ya kitap göndermişti. Ayrıca, elinden geldikçe Ciccio'ya yardım ediyor, Maria'dan da beyaz koyun yününden iplik eğirmesini öğreniyordu.

Bu sabah Pancazio ile Giovanni bir yerlere gitmişlerdi, Alvina ile Ciccio yalnızdılar, son mısırları ayıklıyorlardı. Birdenbire kurşuni sabah vaktinde çılgın bir müzik patladı: Bir gaydanın vızıltısı ve bir adamın yüksek sesle yarı şarkı, yarı bağırtı halinde bir şey söylemesi, bundan sonra da, kamıştan, tahtadan bir başka aletin çılgınca ötüşü. Alvina şaşırmıştı. Garip, tiz, hızlı, bağırtkan bir müzikti, tam dağların sesi gibi. Bizim müzik anlayışımız ölçülerinde güzel değildi. Ama ah, evcilleşmemiş, pagan geçmişin büyüsünü, özlemini nasıl da uyarıyordu!

"Noel için," dedi Ciccio. "Artık her gün gelirler."

Alvina kalkıp küçük balkona çıktı. Aşağıda, ince ince yağan karın altında iki adam duruyordu. Yaşlıca olanı tulumu yamalı bir gayda çalıyordu. Genci yeşilimsi bir şey giymişti, anlaşılmaz bir Noel türküsünün dizelerini haykırıyordu, sonra da elinde hazır tuttuğu kısa tahta kavalı üflüyordu. Alvina'ya soluğu kesilecek gibi geldi. Ama kesilmedi, sondaki dize de çıktı, hızlı ve tiz, birbiri ardına dizeler, küçük kavalın çılgın çığlığı giriyordu dizelerin arasına, gaydanın kükremesini de bastırarak. Kar tanecikleri de benekli bir tül gibiydi. Hava sanki hafif hafif süzülüp gidiyor, adamların durduğu eşik karla pudralanıyordu. Çalı çırpıyla, yapraklarla, tavuk, kaz ve eşek pislikleriyle, evden atılmış paçavralar, kâğıt parçalarıyla çöplük haline gelmiş eşik.

Türkü ansızın bitti. Genç adam balkonda duran Alvina'ya şapkasını çıkararak selam verdi, sonra iki adam hemen ortadan kayboldular. Eğri büğrü meşeler arasındaki yokuştan hızlı hızlı indiklerini gördü Alvina.

"Artık Noel'e kadar her gün gelirler," dedi Ciccio. "Her eve giderler."

Gerçekten de Alvina aşağıya, soğuk, sessiz eve indiğinde ve sonra hâlâ yağan kar altında, kuyunun başında, uzaklardan müzik sesini işitti, garip, bağırtkan, harika: Ve neye olduğunu bilmeden sancılı bir özlemle doldu, delirecek gibi oldu, bu dağların perdeli sessizliğinde, dünyadan kopuk bu vadide.

Ciccio bütün gün tarlada ve evin çevresinde çalıştı. Şimdi ufak, toprak bir yüznumara yapıyordu. Tuhaf, Pescocalascio'ya ne kadar seyrek gidiyor, yerlilerle ne kadar az temas ediyordu. Sanki her zaman onlardan saklı tuttuğu bir şey vardı. Yalnız, sayısı epey kalabalık olan akrabalarıyla daha rahattı, bir çeşit aile yakınlığı içindeydi.

Ama burada bile çekimserdi. Değirmendeki amcasıyla –yıkanmayan, şişman bir adam– altın ve pislikle bezenmiş, birkaç kelime Amerikanca bağırmasını bilen bir kadın olan karısı, Alvina'ya şarapla pirinç ve peynirden yapılma bir çeşit çörek ikram etmek için ısrar edip duruyorlardı. Ciccio da, karanlık, delik gibi odanın bir köşesinde bir şeyler yiyordu. İki yerli, bütün konukseverliklerini Alvina ile Ciccio'nun üstünde göstermekteydiler.

"Ne iyi insanlar!" dedi Alvina, çıktıkları zaman. "Nasıl cömertçe ikram ediyorlar."

Ama Ciccio yüzünü buruşturdu, cevap vermedi.

"Niye öyle yüzünü buruşturuyorsun?"

"Sen yabancısın, gideceksin sanıyorlar, onun için öyle yapıyorlar," dedi Ciccio.

"Ama böyle olsa, daha az cömert olmaları gerekmez mi?" dedi Alvina.

"Hayır. Yabancılara vermeyi severler. Buradaki insanlara vermekten hoşlanmazlar. Giacomo yoldan geçenlere sattığı şaraba su katar. Eşeği ahırına bırakınca Marta Maria'ya bir şey vermem gerekir, yoksa gelecek sefer kabul etmez hayvanı bırakmamı. Ha, bunlar... bunlar böyle sinsidir, buranın insanları."

"Her yerde böyledir," dedi Alvina.

"Evet. Ama hiçbir yerde insanlar hakkında buradaki kadar

kötü şeyler söylemezler, benim gördüğüm hiçbir yerde."

Bütün bu dağ köylülerinin birbirlerine karşı besledikleri derin, kaya gibi köklü güvensizlik Alvina'ya tuhaf geliyordu. Sakıngan, zehirli, tehlikeliydiler.

"Ah," dedi Pancazio, "evimde yeniden bir kadın olduğu için çok mutluyum."

"Peki ama, bundan önce *hiç* kimse gelip çalışmaz mıydı?" diye sordu Alvina. "Niye birini tutmuyordunuz?"

"Kimse gelmez," dedi Pancazio, ağır ağır, aristokratik İngilizcesiyle. "Kimse gelmez, çünkü ben erkeğim, evimde görünürse söz olur."

"Ne sözü?" Altmış altı yaşındaki kırış kırış adama baktı Alvina. "Ne diyebilirler ki?"

"Kötü şeyler. Birçok kötü şey. İyi insan değildir buralılar. Hepsi kötü konuşur, hepsi kıskançtır. Beni sevmezler çünkü evim var; beni fazla *signore* gibi görüyorlar. 'Niye kendini *signore* sayıyorsun?' diye soruyorlar bana. Ah, ah, kötü insanlardır, kıskançtırlar, hiçbir şey gelmez elinizden."

"Bana karşı iyiler," dedi Alvina.

"Gideceğinizi sanıyorlar. Burada kalacağınızı öğrenirlerse, kötü şeyler söylerler. Kalınca görürsünüz. Kötüdürler, birbirlerine karşı kötüdürler, kendilerini tanımayan yabancılardan başka herkese karşı kötüdürler."

Alvina, Pancazio'nun sesinde tuhaf bir tutku sezdi: Yıllarca İngiltere'de yaşayan, İngiltere'nin toplumsal güvenini bilen ve geri döndüğünde, uzak, biraz kasvetli dağ köylülerinin eski, çok eski kötü niyetinden fena halde tedirgin olan bir insanın öfkesi. Ayrıca, evinde Alvina'nın bulunmasına niçin bu kadar sevindiğini, kıvanç duyduğunu, ona hizmet etmeyi niye böyle sevdiğini de anladı. Kuzeyli ruhunda bir güzellik, bir aydınlık görüyordu, "buradaki bu insanlarda" hiç olmayan bir çeşit tanrısallık.

Birlikte Ossona'ya gittikleri zaman herkesin Pancazio'ya onu ve Ciccio'yu sorduğunu biliyordu. Soruların yönünü kestirmeye başlamıştı. Pancazio çekingen cevaplarla savuşturuyordu bu soruları.

"Peki ne kadar kalacaklar?"

Değişmez, kıskanç soruydu bu. Pancazio da değişmez çekimser cevabını veriyordu:

"Birkaç ay. Ne kadar isterlerse."

Alvina onun evinde kaldığı, Ossona yolunda arabaya binip onun yanında oturduğu için, Pancazio'ya karşı kara kıskançlık duygularının aktığını duyuyordu.

Aslında Pancazio da başlı başına bir inceleme konusuydu. Zayıf, kılıksız ve biçimsizdi. Yalnız sarı gözlerinde Alvina'yı şaşırtan tuhaf bir alaylı alev, bir de sırnaşıklık gizliydi. Ciccio akşam evde bulunmazsa Alvina'yla oturup Lord Leighton, Millais, Alma Tadema ve başka ölmüş ya da yaşayan ressamların hikâyelerini anlatırdı. Yıpranmış yüzünde bazen bir edilginlik, neredeyse bir Kızılderilinin ifadesizliği olurdu. Derken tuhaf, oynak, kötücül bir gülüşle yüzü aydınlanır, aynen çapkın bir erkek kediye benzerdi. Anlattıkları da böyleydi: Ya basit, çıplak, hafifçe soylu ve stoacı ya da alaylı, kötücüldü; garip, itici bir gülüşle de gülerdi o zaman.

"Leighton –o zamanlar Lord Leighton değildi– model olarak beni beğenmezdi: Çünkü iri yapılı değildim, onun için benden hoşlanmazdı. Sarışın, etine dolgun gençlerden hoşlanırdı. Ama bir seferinde, bir resim yapıyordu –bilmem, siz de bilir misiniz? Çarmıhlı resimlerden, hani şu çarmıha gerilmiş İsa–" Resmi anlattı. "Şimdi, modeli tahta bir çarmıha bağlamak gerekir bu iş için. Bu da acıtır! Ah!" Sözün burasında Pancazio'nun stoik tavrı gitti, o tuhaf, cilveli, şeytani alev gözlerinde çaktı. "Çünkü Leighton modele zulmederdi. Rahat bırakmazdı. 'Allahın cezası, iş bitinceye dek kıpırdamadan duracaksın,' derdi. Şimdi, bu çarmıhtaki adam resmi için adam bulamadı. Hepsi birer kez denediler ama bir daha gitmediler. O zaman ona Califano'yu denemesini söylediler; çünkü buna yalnız Califano dayanabilirdi. Sonunda bana haber gönderdi. 'Vücudunu sevmiyorum, Califano,' dedi bana, 'ama bu işi sen yapmazsan kimse yapmaz. Yapar mısın?' 'Evet!' dedim, 'yaparım.' Aldı bağladı beni çarmıha. İyi para veriyordu, onun için dayandım. Saatlerce beni bu tahta çarmıhta bağlı bekletirdi, çıplak bir halde. Sonra yemek saa-

ti gelirdi. Yemekten sonra yeni baştan. Az çekmedim. Öyle bitkinleşirdim ki akşam duvara tutuna tutuna dönerdim eve. Gece de uyku tutmazdı. Kollarımın, kaburgalarımın ağrısından bağıracak gibi olurdum, uyuyamazdım. 'Yaparım dedin, yapman gerek,' diyordu bana. 'Ben de yapacağım,' dedim. Aldı yine bağladı. Bu çarmıh da, bir şeyin üstünde duruyor, nasıl derler..."

"Platformda mı?" diye hatırlattı Alvina.

"Tamam. Platformda. Şimdi bir gün bu bana bir şey yapmaya geldi ben bağlıyken ve platformda kaydı. Beni de, tabii çarmıhı da çekti düşerken. Böylece hepimiz yuvarlandık, o altta, çıplak halimle ben onun üstünde, hepimizin üstünde de çarmıh. Ben bağlı olduğun için kıpırdanamıyordum. Ben üstünde, çarmıh da en üstte, o da yerinden kıpırdayamıyordu. Öyle altımda yatıp bağırdı durdu, sonunda stüdyodan biri gelip beni çözdü. Yok, bir yerimize bir şey olmadı, çünkü çarmıh usturuplu düştü. 'Şimdi siz de çarmıhı tatmış oldunuz' dedim. 'Öyle oldu, iblis, ama daha seni bırakmayacağım,' dedi bana."

"Zamanı doldurmak için bana sorular sorardı. Bir seferinde, 'Bil bakalım, Califano, saat kaç? Üç hak veriyorum sana, doğrusunu bilirsen sana altı peni vereceğim,' dedi. Ben üç dedim. 'Etti bir. Haydi, söyle bakalım saat kaç?' Yine üç dedim. 'İki hakkın gitti, sersem,' dedi. 'Haydi bakalım, saat kaç?" Ben de inat ettim, yine üç dedim. Çıkardı saatini. 'Hay Allah, nereden biliyorsun? Bir şilini hak ettin.' Sahiden üçtü, onun için altı peni dediği halde bir şilin verdi."

Sessiz kış günlerinde, kapkara mutfakta Pancazio ile çay içip İngiliz ressamlarıyla ilgili böyle hikâyeler dinlemek biraz tuhaf oluyordu. Pancazio'nun şekilsizleşmiş vücuduna bakıp, geç Viktorya Çağı sanatı uğruna Londra'da uzun yıllar içinde ne kadar çarmıha gerildiğini düşünmek bir tuhaftı. En tuhafı da onun sarı, çoğu kez donuk, çevresi kızarmış gözlerinden bu şen ve şakrak ressamları görmekti. Pancazio hem hayranlıkla hem de küçümseyerek bakıyordu onlara; yaşlı, zampara bir erkek kedinin iyi giyimli bir kibar beye bakacağı gibi.

Aslında Pancazio hergele ya da sefih olmamıştı hiç, dağlı ahlakı vardı, halim selimdi. Onun için gözkapaklarının garip, yarı

sinsi düşüşü bir tuhaftı ve gözlerinde ara sıra çakan tuhaf, kötücül sarı alev neredeyse korkutucuydu. Bir çeşit kükürt sarısı, tutku alevi vardı bu adamda ve yandı mı çarpuk çurpuk vücudunu aydınlatıyor, şeytani bir görünüş veriyordu. Alvina, sanki onunla uzun süre yalnız kalırsa, korkmamak için bütün İngiliz üstünlüğüne gerek duyacağını seziyordu.

Noel'den önceki pazar günü Alvina, Ciccio ve Pancazio ilk olarak Pescocalascio'ya gittiler. Kar yağmıştı, fakat evin çevresinde çok değildi. Yollar epeyce tutmuştu. Güneş de çok parlaktı. Onun için dağlar göz kamaştırıyordu. Patikalarda kar daha ıslaktı. Meşeler, çalılar arasından geçtiler, dağların arasında yatan karışık tepeleri aştılar, sonunda köye yaklaştılar. Uzak bir köy yolu kendi yollarıyla birleştiği için patika burada genişliyordu. Sabahın parlak duru havasında hep birden konuşuyorlardı.

Yukarı patikadan ufak tefek bir adam indi. Köy yakınlarında yanlarına varınca İngilizce olarak seslendi.

"Günaydın. Güzel bir gün."

"Burada herkes İngilizce konuşur mu?" diye sordu Alvina.

"On sekiz yıldır Glasgour'dayım. Buraya gezmek için geldim."

Glasgour'da dükkân işleten bir İtalyan'dı. Çok candandı, içtiklerinin parasını, ayrıca Alvina'ya alınan kahve, badem ve bisküvinin parasını vermek için tutturdu. Belli ki ayrıca Britanya'ya da teşekkür borçlu sayıyordu kendini.

Köy nefisti. Güneş vadinin ortasındaki bir yükseltinin tam tepesindeydi. Aşağıda yayılan vadinin üstünde köy yolu bir taraça gibiydi. Karmakarışık tepeleri, iri ırmağıyla, dağlardan duvarları arasında oldukça genişti vadi, ama hapisti. Mavi göğün altında karlar ışıl ışıldı. Ama daha alçak yerler kahverengi duruyordu. Uzakta, Ossona bir düzlüğün kenarında asılıydı. Birçok köy, kuş sürüleri gibi uzak yamaçlara tutunmuş ya da aşağılardaki tepeciklere tünemişti. Dünya içinde bir dünyaydı, içine girilmez, köyleriyle, tepeleriyle, dereleriyle apayrı bir vadi.

Pescocalascio kalabalıktı. Yollar kardan kaygandı. Yine de, sıkıca giyinmiş, çarıklarını çekmiş köylüler güneşin altında do-

laşıyor, kumaş satıyor, satın alıyor, pazarlık ediyor, durmadan konuşuyorlardı. Aynı zamanda bir han olan dükkânda yaşlı mı yaşlı bir kadın kömür ateşi üstünde kahve pişiriyor, bir yığın köylü de arkadaki masalara yerleşmiş, getirdikleri yiyecekleri yiyorlardı.

Posta öğleyin gelecekti. Ciccio oraya giderken Pancazio da Alvina'yı tepeye, kaleye çıkardı. Orada, o düzlükte, oğlanlar kar topu oynuyor ve bağırışıyorlardı. Son depremde duvarları kötüce çatlayan eski kalenin nefis bir manzarası vardı: Califano solda bir benek, Ossona sağda bir lekeydi, havada asılı gibi, kalesi ve kuleleri ise aydınlıkta iyice seçilebiliyordu. Pescocalascio kalesinin arkasında derin, dik bir vadi, neredeyse bir yar vardı ve dibinde bir nehir akıyordu. Pancazio köyün elektriğinin oradan geldiğini gösterdi. Bu yarın tepesinde, uçta, dağların uzun yamaçları yükseliyordu, capcanlı kara doğru ve karşıda yine Abruzzi Dağları'nın duvarı vardı.

Depremin yıktığı viran evlerin arasından geçerek aşağıya indiler. Ciccio daha postadan dönmemişti. Yokuş, kara, ıslak bir yan sokaktaki postanenin kapısında bir kalabalık birikmişti. Alvina'nın ayakları çamurlandı. Pancazio onu kahve içip ısınabileceği bir yere götürdü. Vadinin üstündeki düz yolda insanlar gelip geçiyordu. Alvina'nın gözüne bazı çok şık gençler ilişti. Pancazio'ya yaklaşıp İngilizce konuştular. Alvina, Cockney şivelerinden ve süslü püslü gösterişçi varlıklarından tiksindi. Bunlar da modellik ediyorlarmış. Pancazio soğuk duruyordu onlara karşı.

Alvina köylü kalabalığından uzakta duruyordu, kocakarının törenle silip tozunu aldığı bir sandalyede. Pancazio kendisi için bira ısmarladı. Ciccio mektuplarla geldi; gecikmiş, sansürden geçmiş mektuplar. Alvina'nın yüreği hopladı.

İlk açtığı Miss Pinnegar'dandı! Savaş, korku, kuşkuyla dolu. İkincisi Dr. Mitchell'den bir mektup, gerçekten hakaret dolu bir mektuptu. "Sizinle evlenmeyi umduğum sıralarda pis bir İtalyan laternacısıyla kırıştırdığınız hiç aklıma gelmemişti. Demek güzel gibi görünen yüzünüz gerçek yaradılışınızın kötülüklerini ve yalan dolanını gizliyormuş. Sizinle evlenme utan-

cından ve rezilliğinden beni kurtardığı için Tanrı'ya şükretmeliyim. Umarım ki, Leicester Square sokaklarında size rastgeldiğim zaman, önünüze bir metelik atacak kadar bağışlamış olurum sizi."

İşte sana güzel bir mektup! Kendini tutamadı, sarardı ve titredi. Ciccio'ya baktı. Neyse ki o dönmüş bir adamla konuşuyordu. Alvina kalktı, ellerini ısıtmak ister gibi ocağa yaklaştı. Dürdüğü mektubu ateşe attı. Kocakarı anlaşılmaz bir şeyler mırıldandı. Alvina alev alan mektuba, masalarda oturan köylülere ve geniş yaban vadiye baktı. Dıştaki dünya çaresizdi, yine de buradaki birini incitecek gücü buluyordu. Acı bir tokat yemiş gibiydi. Bu dünyanın Mitchell'lerine karşı kapkara bir nefret sardı içini.

Üçüncü mektubu güç açtı. Mrs. Tuke'dan geliyordu ve yine savaş haberleriyle doluydu. İtalya, Müttefiklere katılacak mıydı? Katılmalıydı, bütün çıkarları bu doğrultudaydı. Kendi yurdunun yakınlarında böylesine korkunç şeyler olurken, o kadar uzaklarda olmaya dayanabilecek miydi Alvina? Mutlu olması mümkün müydü? Hastabakıcılar şimdi çok önemliydi. Kendisi gönüllü yazılmıştı. Elinden geleni yapacaktı. Jenifer'e bakmaktan vazgeçmişti, onun zaten çok iyi, bir anneden daha iyi bir İskoç dadısı vardı. Ah, Alvina ile Mrs. Tuke belki de Fransa'da bir hastanede buluşurlardı. Mektup böyle bitiyordu.

Alvina oturdu, sararmıştı ve titriyordu. Pancazio merakla bakıyordu.

"Kötü haberler mi var?" diye sordu.

"Sadece savaş."

"Ha!" Ve İtalyanların o yarı acıklı, "elden ne gelir?" jesti.

Onlar da savaşı konuşuyorlardı, hepsi savaştan konuşuyordu. Genç züppe modeller savaş yüzünden İngiltere'den ayrılmışlardı. İtalya'nın da katılmasını bekliyorlardı. Ve herkes konuşuyor, konuşuyor, konuşuyordu. Alvina çevresine baktı. Hepsi yabancıydı ona, ruhunu bereliyorlardı.

"Acaba buraya yalnız gelip alışverişimi yapabilir miyim?" diye sordu.

"Yalnız gelmemelisiniz," dedi Pancazio, tuhaf iyilikçi nezaketiyle. "Ya Ciccio ya da ben yanınızda olmalıyız. Buralara kadar yalnız gelmemelisiniz."

"Niye?" diye sordu.

"Yabancısınız burada. *Contadina** değilsiniz." Alvina, Akdeniz'de hâlâ izleri olan, Doğulu kadın kavramının, kendisini kullukla, uyruklukla tehdit ettiğini duydu. Ayakları ıslak, üşümüş oturuyor, bakıyordu dışardaki gün ışığına, ıslak kara, parlak ışıkta gezinenlere, tezgâhta içki içen adamlara, kumaş pazarlığı yapan köylü kadın kümelerine. Ciccio hâlâ hızlı hızlı konuşuyordu yanındakiyle. Savaşı konuştuklarını biliyordu Alvina. Bu sabah biraz solgun duran güzel yanağının kıpırdanışına bakıyordu.

Acele acele ayağa kalktı.

"Güneşe çıkmak istiyorum," dedi.

Parlak, yorucu ışıkta durup çevresine baktı. Ciccio da içeride ayağa kalkmıştı, ama hâlâ o adamla konuşuyordu, bütün elleriyle, bütün vücuduyla konuşuyordu. Yalnız zihni ve ağzıyla konuşmazdı. Bütün fiziği ve bütün diri bedeni konuşur, anlatır, kendini dile getirirdi.

Bir bıkkınlık geldi Alvina'ya. Ciccio ile ilgili bir şeyin farkına varmaya başlıyordu: Bir İngiliz'in ev ve aile hayatı konusundaki tutumundan eser yoktu onda. Ciccio'nun evi hiçbir zaman şatosu olmayacaktı. Şatosu, Pescocalascio meydanıydı. Evinin bir mal, içinde uyunacak bir delik olmak dışında hiçbir anlamı yoktu gözünde. Orada *yaşamıyordu*. Açık havada, toplulukta yaşıyordu. Tam bir İtalyan olduğu anlarda gerçek evi Pescocalascio meydanıydı: Yolların gelip köyde, kalenin dibinde kavuştuğu, insanların gruplar halinde durup konuştuğu, konuştuğu, konuştuğu bu küçük pazaryeri. Ciccio buranın malıydı: Etkin, düşünen benliği. Etkin, düşünen benliği Alvina'nın değildi. Alvina'nın elinde yalnız edilgin benliği, aile tutkusu vardı. Erkek zihni ve zekâsı köyünün ufak meydan yerinde yaşıyordu. Şimdi ona bakarken anlıyordu bunu Alvina, bütün vücuduyla politika konuşurken. Sözü bitirinceye dek kopamadı

(*) (İt.) Köylü – e.n.

oradan. Sonra hızlı, içten bir tokalaşmayla konuştuğu insanlardan ayrıldı, bütün ilgilerini kendinden söküp bir yana atarak Alvina'nın yanına geldi.

Alvina onun kendisiyle konuşmasını, tartışmasını istiyordu. Ama Ciccio oralarda değildi. İnatçı bir ruh, Alvina ile erkekçe konuşmasını önlüyordu.

"İtalya savaşa girerse senin de katılman gerekecek mi?" diye sordu.

"Evet," dedi, sorunun boşluğuna gülerek.

"Ben de burada mı kalacağım?"

Biraz sıkkın, başını salladı.

"Gitmek istiyor musun?" diye üsteledi Alvina.

"Hayır, istemiyorum."

"Ama sence İtalya savaşa girmeli mi?"

"Evet, girmeli."

"Öyleyse gitmek istiyorsun."

"İtalya girerse gitmek isterim; İtalya da girmeli."

Tuhaf, biraz korkuyordu Alvina'dan, yarı tapıyor ona, yarı da küçümsüyordu. Bir erkek gibi bir konuyu tartışmaya zorladığı zaman, inatla kapanıyordu ona karşı, bir çocuk gibi, ve yavaş, ince bir gülümseyişle hoşlanmadığını belli ediyordu. İçgüdüsel bir biçimde her çeşit erkekçe iletişimi kesiyordu Alvina'yla, özellikle de politika ve din konusunda. Her ikisini de başka erkeklerle hırsla tartışıyordu. Politikada bir çeşit sosyalistti, İngilizce tartışmaya da yanaşmıyordu.

Ruhunun derinliklerinde bir yerde, Alvina, onun kadınlarla tartışmama tutumunun kesinliğini biliyordu. Onun için, kimi zaman bayağı öfkelenerek yüreğini katılaştırdığı halde, dışta kalmaya razı oluyordu. Hele, bu gibi konularda biraz akılsız gördüğü için onu, büsbütün kızıyordu. Gitsin meydana, ya da meyhaneye, konuşsun.

Hakkını vermek gerekirse, sık gitmiyordu. Pescocalascio ancak yarı yurduydu. İtalyanlarda çok güçlü olan sıla özlemi, köyünün kilise kulesinin gölgesinde olma, köyün pazaryerinde ya da meydanında konuşma özlemi, bu, daha küçücük bir çocukken Pescocalascio'dan ayrılan Ciccio'da sadece yarı yarıya

oluşmuştu. Zamanının çoğunu tarlada ya da ormanda çalışarak dolduruyor, akşamlarının çoğunu evde, genellikle ince kamış ve sazlardan bir çeşit özel balık ağı ya da sepet örerek geçiriyordu. Yıllar önce Napoli'de öğrendiği bir şeydi bu. Alvina da bu sırada çocuk için dikiş dikiyor ya da yün eğiriyordu. İyice öğrenmişti bu işi, ipliğin ucunu çekiyor, parmakları arasında inceltip düzeltiyor, aşağıda makarayı da hızlı hızlı çeviriyordu. Doğrusunu söylemek gerekirse, kendi sevimli odaları olalı beri, Ciccio ile böyle sessiz oturmaktan hoşlanmaya başlamıştı. Bayılıyordu onun varlığına. Sessizliğin, öylesine zengin ve fiziksel niteliğini çok seviyordu. Hiçbir zaman kendisinden çok uzakta olmadığını duyuyordu. O da Alvina gibi, Califano'ya yabancıydı. Alvina onun varlığına nasıl sarılıyorsa o da aynı biçimde Alvina'nın varlığına sarılıyordu. Sonra Pancazio da ona hizmet ediyor, koruyordu, o da çok seviniyordu Alvina'nın orada olmasına. Gebe olduğu için ikisi de el üstünde tutuyorlardı. Böylece, bu küçük, apayrı, hayalî, olağanüstü dünyada gitgide daha mutlu bir biçimde yaşıyordu, üstelik yaşamak da o kadar ucuzdu ki. Kendi parasından altmış sterlin el değmemiş olarak duruyordu çantasında. Ayrıca nehrin ötesindeki yol, Ossona'ya gidiyordu, Ossona'dan demiryoluna yol vardı ve demiryolu onu herhangi bir yere götürebilirdi.

Ocak ayı böylece geçti, kısa günleri, kar yağışları, ara sıra güneşli anlarıyla. Güneşli günlerde Alvina büyülendiği ıssız dere yatağına inerdi. Pancazio eşeğiyle taş ya da kireç taşırken Alvina da ona eşlik ederdi. Pancazio da her zaman bir şey taşırdı, çünkü bir ocak yapmak gibi fazladan işleri normal tarla işinden çok daha fazla seviyordu. Alvina böyle zamanlarda kayalıklar arasında yabani nergis tutamları bulurdu, birçoğu bir sap üstünde, ortası sarı, solgun minik şeyler. Kokuları kuvvetli ve büyüleyiciydi, Noel'den önceki günlerde gelip şarkı söyleyen adamların sesleri gibi. Çok seviyordu bu çiçekleri. Yeşil marulcuk da vardı, –büyüleyici bir bitki– ve daha bir iki küçük hazine, pembe renkli Alp siklamenleri, toprağa yakın, yılan derisi gibi yapraklarıyla ve pembe, pespembe, menekşe gibi gölgeli. İlk bulduğu çiçeğin başına oturup ağladı: Kim bilir niçin!

Şubatta günler açılırken kurşuni zeytinler arasında, tepeler arasındaki daracık düzlüklerde ilk bademler çiçeklendi. Ama asıl çiçeklenme martta başladı. O zaman artık vazo dolusu beyaz ve mor menekşe, gümüşi ve aydınlık badem çiçekleri, pembe pembe şeftali ve kayısı çiçekleri vardı. Çiçek arayarak dolaşmak büyük bir zevkti. Bir yere geliyor, bir lavanta çiçeği yatağıyla karşılaşıyordu. O an güneş parlıyordu üstlerinde ve hepsi açılmışlardı, kocaman beş kollu leylak yıldızlar, ortaları garip eflatun bir alevle yanıyordu: Islington'daki hastanenin laboratuvarında leylaki alevlerle yandığını gördüğü bir maden gibi. Kuru meşelerle dolu dere kıyısı boyunca kocaman yıldızlar halinde alev alevdiler. Yere dizüstü çöküp Doğulu bir boyun eğmeyle toprağa secde edeceği geldi, öylesine soylu, güzel, yüceydiler. Sabah hava kurşuniyken ve çiçekler de kapanıkken yine geldi oraya, yapraklar, kuru otlar, yaban menekşeleri saplarının üstünde incecik dikilmişlerdi. Yanaklarında nefis koyu çizgiler vardı, çiğdemlerin, bir porsuğun ya da kibirli bir kedinin yanağındaki övünçlü çizgiler gibi. Kapalı, çizgili alevlerden bir avuç topladı. Odasında leylaki ateşten koca bir vazo içinde açıldılar.

Mart çok güzel bir aydı. Erkekler tepelerde çalışıyorlardı. Alvina gezinti alanını genişletti. Bazen bir garip korku geliyordu içine. Ama insan korkusundan çok doğa korkusuydu bu. Bir gün elinde mektuplarıyla Casa Latina köyüne yollandı. Yol, evlerin olduğu yerlerde kasvetliydi. Çünkü evler, İtalyan yol kıyılarında her zaman olduğu gibi harap, kirli derbederdi. Pis, küf gibi yeşilimsi bir renkle lekelenmişlerdi, cüzamlı gibi. Bayağı ürküyordu bu lekelerden, sonra Pancazio bunun duvara sarılan asmaları korumak için sıkılan bakır sülfat olduğunu söyledi. Ama yine de evler kirli, bakımsız, pejmürdeydi. Bir tek ev bütün bu gecekondu mahallesi izlenimini vermeye yetiyordu.

Casa Latina vadinin ötesinde, gölgedeydi. Köye yaklaşırken sıra sıra alçak kulübeler görünürdü; oldukça yeni. Bunlar depremden sonra salık verilen tek katlı barınaklardı. Çok çirkindiler. Köy kendisi eski, karanlıktı; sürekli olarak dağın gölgesindeydi. Çevresinde soğuk sulu dereler akıyordu. Köy meyda-

nı kasvetli, ıssızdı. Ama iki kuleli büyük kilisenin dıştan görünüşü çok güzeldi.

Kiliseden içeri girince midesi bulandı. İçerisi de büyüktü, duvarlar beyaz badanalıydı ve camekânlar içinde bebekler ve adaklarla doluydu. Camekânlarda duran insan boyunda, süslü püslü ve teneke, çirkin bebekler; çarmıhtaki kanlı İsa, diz çökmüş küflü, mırıltılı, pis, köylü kadınlar; bütün bu kirli, tiksindirici, yoz fetişçilik kanına dokundu. Pis deri kapı perdesine değmekten iğrenerek aceleyle dışarı fırladı.

Casa Latina'yı göreceği kadar görmüştü. Bir daha ayak basmazdı *oraya*. Buralarda yerleşip oturmaya niyeti varsa, hiçbir binanın içine girmemesi gerektiğine inanmaya başlamıştı. Elinden geldiğince kaçınmalıydı kendi evinden başka yere girmemeye: ne eve ne kiliseye, hatta ne de dükkân ya da postaneye. Bir eşikten adımını atar atmaz kopkoyu bir tiksintiye dalıyordu. Esenliğini korumak istiyorsa açık havada kalmalı, ev içlerinden uzak durmalıydı. Yerlilerin evlerini düşündükçe tiksintiyle ürperiyordu, Casa Latina'daki yoz kilisede olduğu gibi. Berbattı binaların içleri.

Oysa dışarıdaki dünya ne kadar güzeldi. Buğday, mısır, yemyeşil ve ipek gibi büyüyordu, asmalar tomurcuklanıyordu. Her yerde minik sümbüller mavi çanlarını sarkıtıyordu. Ne yazık ki ona çok memeli Artemis'i hatırlatıyorlardı: Resmini ya da heykelini bir yerde görmüştü. Sıra sıra memeleriyle Artemis, güneye geldi geleli, çok beter geliyordu ona, anlatılmaz kadar iğrenç. Ve bu sütlü sümbüller de onu hatırlatıyordu.

Şen şakrak şakayıklara döndü sevinçle. Biri ona, Venüs'ün Adonis için gözyaşı döktüğü her yerde bu çiçeğin bittiğini anlatmıştı. Ama gözyaşına benzemiyorlardı. Yine de mor-kızıl ipeksilikleriyle, dünya-öncesi bir halleri vardı. Gezdikçe, pagan dünyanın gölgesine dalıyordu sanki. Bazen çığlık çığlığa bağıracak, delirecek gibi oluyordu, öylesine güçlüydü bu etki, dünya-öncesi ve sanki, şimdiki duygularına göre, intikamcı. Çocukluğundan beri korktuğu ve Klasik Sözlük'ün resimlerinde gördüğü garip varlıkları, öç alıcı mezarlık ruhlarını havada duyar gibi oluyordu. Kara, zalim varlıklar uçuşuyordu alt-havada.

Sinsi ve gizliydiler. Güzellikle büyülüyorlar, sonra pençeleriyle yaralamak için fırsat kolluyorlardı. Oradaydı işte: bir kın gibi güzelliğe saklanmış sivri dişler; önce güzellik, sonra, korkunç, kaçınılmaz biçimde, dişler.

Bu garip yerde çok zaman yalnız başına olduğu için hayaller kurmaya, insanları garip biçimlerde görmeye başladı. Ciccio ile Pancazio'yu bile. Sonunda, ilk aylardan sonra, evden, odasından fazla uzaklaşmamaya başladı. Sanki odasında saklanıyordu. Burada dikiş dikiyor, yün eğiriyor ve okuyor, İtalyanca öğreniyordu. Başlıca öğretmeni de, önceleri, Bussolo adında bir gençti. Londra'dan gelme bir modeldi bu, İngilizce konuşma hevesiyle bazen Califano'ya gelir, sürterdi.

Alvina ondan hoşlanmıyordu. Açık mavi gözlü, dolgun vücutlu bir züppeydi. Yine de oldukça keskin bir zekâsı vardı.

"Yok, bu memleket yaşlılara göre. Yalnız yaşlılara göre," diyordu, Pescocalascio için. "Burada kalamazsınız. Genç olan kimse kalamaz."

Sesindeki garip saldırgan kesinlik Alvina'ya da nüfuz ediyordu. Bütün gençler aynı şeyi söylüyordu. Hepsi gitmeyi bekliyordu. Ama o sıra savaş tutuyordu onları.

Ciccio ile Pancazio bağda çalışıyorlardı. Saatlerce, günlerce bağları düşünerek, bağları yaşayarak, beyinsizce, bütün varlıklarını vererek eğiliyor, kalkıyor, tırmıklıyor, dalları bağlıyor, üzümlere bakıyorlardı. O kadar ki, dirseklerinden boyunlarından asma dallarının filizlenmediğine şaşıyordu Alvina. Bu adamların bağlara gösterdikleri ilginin niteliğinde Alvina'ya doğal görünmeyen bir şey vardı, yine bir yozluk neredeyse. Üstelik, Pancazio'nun şarabı da kötü bir şaraptı, üzümleri her zaman doludan berelenir, olgunlaşacağına yarı yarıya çürürdü.

Nisan güzelliği kızgın güneşiyle geldi. Gerçekten parlamaya niyetlendi mi, güneşin kızgınlığı akıllara durgunluk verecek bir şeydi. Alvina şaşırmıştı. Yanan gün alıp götürüyordu onu. Seviyordu böylesini. Hiçbir şeye aldırmıyordu, güneşin güçlü selinde yuvarlanıp gidiyordu. Sonunda, yeğin güneş ışığının kendi üstünde gece etkisi yaptığını fark etti: Bir çeşit karanlık, haya-

tın ertelenmesi gibi bir şey. Soğuk rüzgâr yeniden esmeye başlayıncaya kadar odasından çıkamıyordu.

Öte yandan savaşın ilanı da yaklaşıyor, kaçınılmazlaşıyordu. Ciccio'nun gideceğini biliyordu. Onunla birlikte kaçış fırsatı da gidecekti. Onun gideceği ve bazen anlatılmaz bir nefretle tiksindiği bu yerde yalnız kalacağı bilgisinin acısına dayanabilmek için kendini çelikleştiriyordu. Sıcak, yoğun bir biçimde kuru bir dönemden geçince bu vadide öleceğini, kuruyup toz olacağını, sıcak bir duvarın dibinde kuruyup toz olan nisan güllerine benzeyeceğini duyuyordu içinden. Sonra serin rüzgâr fırtına haline geliyor, ertesi gün gökyüzü grileşip hava hafifliyordu. Taze yeşil ekinler arasında gül pembe glayöller bir güzellik rüyası, dünyanın seheriydi. Bizim çağımız başlamadan önceki, güzel, saf seheri dünyanın. Ekinler arasında, kayalar arasında glayöller ve yabanarısı gibi, küçük kuru yerlerde duran, bu garip, koyu-aydınlık görkemleri olmasa yalnız bırakılmış izlenimini verecek olan mor ve kahverengi benekli sarı süsenler. Sonra bir parmak boyunda minik süsenler vardı, bunlar da kuru yerlerde açıyorlardı, çiğdemler gibi çelimsiz, hem de çok daha küçük, mavi, bizimkinden daha da eski, daha da asal bir seher olan gökyüzünün seheri gibi masmavi. Güzelim saydam solgun süsenler, minik ve sabah-mavisi, ancak birkaç saat dayanıyorlardı. Ama bunlardan güzel bir şey olamazdı, yeryüzüne inmiş tanrılar gibiydiler. Alvina'ya bu yere tutkulu bir özlem duyuran, bu çiçeklerdi. İnsan etkisini epey kötü buluyordu. Ama açan ve büyülü bir dile getirişle dünyayı anlatan çiçekler onu efsunluyor, büyülüyor, ruhunu elinden alıp götürüyorlardı.

Ciccio'nun yanına gitti. Yarı yetişmiş ekinlerin arasında pembe glayölleri kucak kucak yoluyordu. Glayöl demetlerini yere atıp sarı kadife çiçekleri ormanına vurmaya başladı orağını. Kararlı bir hali vardı, hırsla çalışıyordu.

"Hepsinin başının kesilmesi gerekiyor mu?" dedi, yanına yaklaşarak.

Bir kucak dolusu sarı çiçeği yere attı, kasketini çıkardı, alnında biriken teri sildi. Orak elinde gevşek gevşek sallanıyordu.

"Savaş ilan ettik," dedi.

O anda, yaşlı postacıyı kayalar arasında sekerek süzülürken gördüğünü hatırladı. Çiçeklerin gül pembesi ve altın sarısı, gözlerinin önünde yüzdü. Ciccio'nun koyu sarı gözleri üzerindeydi. Alvina sarı kadife çiçeklerinin üstüne diz çöktü. Ciccio'ya bakan gözleri ölümcül bir yara almış gibiydi. Gerçekten, ölecek gibi olmuştu.

"Gitmen gerekecek mi?" dedi.

"Evet, hepimizin gitmesi gerekecek." Sesinde sanki bir zafer edası vardı. Hain!

Çiçeklerin üstüne iyice çöktü, başı eğildi. Ama yenilmeyecekti. Başını kaldırdı.

"Çok kalırsan," dedi, "İngiltere'ye giderim. Burada sensiz çok uzun kalamam."

"Pancazio var, çocuk da," dedi.

"Evet. Ama yine de ben kendimim. Burada sensiz çok uzun kalamam. İngiltere'ye gideceğim."

Gözlerini kısarak baktı Ciccio.

"Sanmam bıraksınlar," dedi.

"Bırakırlar."

Bazen nefret ediyordu ondan. Sanki büsbütün ezmek istiyordu Alvina'yı. Aklından ha bire küçük planlar kuruyordu; bu zalim vadiden kurtulup Roma'ya, İngilizlere ulaşmak için. İngiliz konsolosu bulacaktı, o yardım ederdi. Gerçekten ezilmektense, her şeyi yapardı. Bir kez direnci kırılınca ölüp Pescocalascio mezarlığına gömülmesinin ne kadar kolay olduğunu biliyordu.

O zaman hepsi duygusallaşırdı: Pancazio gibi. Pancazio bir bakıma karısını öldürdü gibi geliyordu ona; bilinçli olarak değil, bilmeden, Ciccio'nun *kendisini* öldürebileceği gibi. Pancazio karısını ve hastalıklarını Alvina'ya anlatırdı. Ona çok iyi davrandığını ispatlamaya çalışırdı hep. Şüphesiz, iyi davranmıştı da. Ama alttan alta bir şey vardı: Ruhunda bir kötülük, denetleyemediği, baskı altında tutulan bir kötülük. Anlattığı hikâyelerden sızıyordu bu. Ölmüş karısından duyduğu korkudan da belliydi. Geceleri bu yaşlı adamın ölmüş karısından, hortladığından, öç alıcı ruhundan korktuğunu biliyordu Alvi-

na. Korku içinde ateşe sokulurdu. Aynı biçimde mezarlığın da korkunç bir etkisi vardı üzerinde: Alvina çoğu yerlinin böyle olduğuna dikkat etmişti. Mezarlık çirkin, dört köşe bir yerdi. Dört köşeli duvar arasında mezar taşları, bir tabak üstündeymişçesine belirgin olarak, Pescocalascio köyünün eteğinde yatıyordu.

"Şurası bizim mezarlık," demişti Pancazio, eliyle göstererek, "günün birinde hepimizi oraya götürecekler."

Korku, dehşet vardı sesinde. Karısını oraya nasıl taşıdıklarını anlattı: tepeler aşılarak, ancak iki saatte alınan uzun bir yolculuk.

Bunlar bekleme günleriydi: Ciccio'nun çağrılmasını bekledikleri korkunç günler. Bir grup delikanlı ayrılmıştı köyden ve bir çeşit kasvetli çılgınlık, sefahat bayramı başlamıştı, erkekler de kadınlar da sarhoş olmuş, delikanlılar çığlıklar, ulumalar arasında köyden çıkmıştı. Kalabalık Ossona'ya kadar onları uğurlamış, delikanlılar oradan istasyona yürümüşlerdi. Korkunç bir olaydı.

Bir korku ve ölüm ürpertisi geçti vadiden. Kasvetli bir biçimde, bunun tadına varır gibiydiler.

"Gidene dek için rahat etmeyecek," dedi Ciccio'ya. "Niye çabuk davranıp çağırmıyorlar seni?"

"Gelecek hafta çağırırlar," dedi, karanlık karanlık bakarak. Alacakaranlıkta sokuldu Alvina'nın yanına. Alvina güç seçebildi onu.

"Benimle geldiğine üzülüyor musun, Allaye?" diye sordu. Bu soruda bile bir kötülük vardı.

Kaşığı yere koydu, başını ateşten kaldırdı. Ciccio başı önde, gölgede, bilmecemsi, zaman dışı, yarı gülümser yüzü ateşten hafifçe aydınlanarak duruyordu.

"Üzülmüyorum," diye ağır ağır cevap verdi, olanca yiğitliğini kullanarak. "Çünkü seni seviyorum."

Çömeldiği yerde hiç kıpırdamıyordu. Ciccio başını yana çevirdi. Bir iki saniye durduktan sonra dışarı çıktı. Alvina ağır ağır, yaslı yaslı karıştırdı tenceresini. Bir şey almak için alt kata inmesi gerekiyordu.

Ve sahanlıkta gördü onu, karanlıkta, yüzünü bir yumruktan korumak ister gibi koluyla örtmüş duruyordu.

"Nen var?" dedi Alvina, elini uzatıp tutarak. Yüzünü açtı.

"Elimden gelse seni götürürdüm," dedi.

"Seni bekleyebilirim," dedi Alvina.

Geniş sahanlıkla, masanın yanında duran sandalyeye kendini attı Ciccio, başını kolları arasına aldı.

"Bekleme beni! Bekleme beni!" diye haykırdı, sesi boğuktu.

"Niye?" dedi, dehşetli korkarak. Ciccio hareketsizdi. "Niye?" diye üsteledi. Parmaklarını başına koydu.

Ciccio ayağa kalktı, Alvina'ya döndü.

"Seviyorum seni, bu beni öldürse bile," dedi Alvina.

Ama o yine yüzünü çevirdi, kolunu duvara yasladı ve yüzünü sakladı, hiç ses etmeden.

"Nen var?" dedi Alvina. "Nen var? Anlayamıyorum." Ciccio yüzünü yenine sildi, baktı ona.

"Hiç umudum yok," dedi, donuk, dediği dedik bir sesle.

Alvina içinde yüreğinin ve çocuğun öldüğünü duydu.

"Niye?" dedi.

Umutsuz bir çocuk mu doğuracaktı?

"Umudum *var*. Abartma olayı," dedi ters ters. Sonra niyet ettiği biçimde alt kata indi.

Ama mutfağa girince ne almaya geldiğini unuttu. Karanlıkta bir yere çöktü, bütün hayat donmuş, kararmış, ölüm ve ebediyet üstüne yığılmıştı. Yalnız başına otururken ölüm ve ebediyet yığılmıştı üstüne. Sanki yukarıda Ciccio'nun inlediğini işitiyordu: "Dönemem"i işitti. Öyle açık seçik işitti ki, bunların gerçekten söylenmiş sözler mi olduğunu, yoksa içsel, söylenemez sözü işiten iç kulak mı olduğunu hiç bilemedi. Cevap vermek istedi, seslenmek istedi. Ama ses çıkaramadı. Ağılaşmış, dilsiz ve takatsiz, o lanetli İtalyan mutfağında bir yığıntı gibi oturdu kaldı. "Dönemem," öylesine ölümcül bir biçimde işitti.

Pancazio içeri girince ayıldı.

"Ah!" dedi Pancazio; ateşin yanına sokulup birdenbire onu görünce ürkmüştü. Korkuyla İtalyanca bir şeyler söyledi.

"Siz misiniz? Niye karanlıkta oturuyorsunuz?" dedi.

"Şimdi yine yukarı çıkıyorum."

"Korkuttunuz beni."

Yemeği bitirmeye gitti. Ciccio, Pancazio'nun yanındaydı. Pancazio bir gazete de getirmişti. İkisi lambayı aralarına alıp tahta koltuğa oturdular. Haberleri okuyup tartışmaya koyuldular.

Ciccio'nun grubu, dediği gibi, ertesi hafta çağrılıyordu. Ayrılış, alınyazısı gibi sarkıyordu başlarının üstünde. Bunlar belki de en kötü günlerdi. Yaklaşan ayrılık günleri. İkisi de hiç sözünü etmiyorlardı.

Ama ayrılmadan önceki gece Alvina sessizliğe dayanamadı artık.

"Döneceksin, değil mi?" dedi, Ciccio yatak odalarındaki koltukta kıpırtısız otururken. Sıcak, ışıklı bir geceydi. Bahçeden hâlâ portakal çiçeği kokusu geliyordu, bülbül havayı sesiyle sarsıyordu. Başka zamanlarda, tepelerden bal kokusu da gelirdi.

"Dönecek misin?" diye ısrar etti.

"Kim bilir?" diye cevap verdi.

"Dönmeye karar verirsen, dönersin. Alınyazımız bizim elimizdedir," dedi.

Ciccio ağır ağır gülümsedi.

"Öyle mi dersin?" dedi.

"Biliyorum öyle olduğunu. Geri dönmezsen, dönmeyi istemediğin için dönmezsin, başka bir nedeni olamaz. Dönemediğin için değildir. İstemediğin içindir."

"Kim söyledi sana bunu?" diye sordu, aynı zalim gülümseyişle.

"Biliyorum," dedi Alvina.

"Peki," diye cevap verdi Ciccio.

Ama hâlâ ellerini dizlerinin arasından aşağı sarkıtarak oturuyordu.

"Onun için karar ver," dedi Alvina.

Ciccio uzun bir süre kıpırtısız oturdu: Alvina ise soyundu. saçlarını fırçalayıp yattı. Ciccio hâlâ kıpırtısız, bir ceset gibi oturuyordu orada. Sanki doğa dışı, lanetli, dayanılmaz bir varlık vardı odada. Alvina onu görmemek için ışığı üfleyip söndürdü. Ama karanlıkta daha beterdi.

Sonunda kımıldadı, kalktı. Duraksayarak yaklaştı Alvina'ya.

"Döneceğim, Allaye," dedi hafifçecik. "Allah hepsinin belasını versin." Sesinde anlatılmaz bir acı vardı.

"Kimin?" dedi Alvina, doğrularak yatakta.

Cevap vermedi Ciccio, ama sarıldı ona.

"Döneceğim, döneceğim, sonra Amerika'ya gideceğiz," dedi.

"Bana döneceksin," diye fısıldadı Alvina, bir acı ve ferahlama coşkusu içinde. Onu ilgilendirmiyordu nereye gidecekleri, gerçekten ona döndükten sonra.

"Döneceğim," dedi Ciccio.

"Sahi mi?" diye fısıldadı, bastırdı onu göğsüne.

D.H. LAWRENCE

KAYIP KIZ

roman

Çağdaş İngiliz yazınının en önemli yazarlarından D.H. Lawrence'in (1885-1930) "Kayıp Kız"ı, dilimizde ilk kez yayımlanmaktadır. Yayımlandıkları dönemde ve yazarın ölümünden sonra da resmi ve tutucu çevrelerce eleştirilere, saldırılara uğrayan yapıtlarında Lawrence, toplumun tutucu ahlak değerlerini eleştirmiş, Freud'cu öğeler içeren bir psikolojik çözümleme yöntemi uygulamıştır.

Murat Belge'nin çevirisi ve açıklayıcı önsözüyle sunduğumuz "Kayıp Kız", Lawrence romanının konusal özelliklerini ve temel sorunsalını kavrama bakımından önemli bir kaynak niteliğini taşımaktadır.

D.H. Lawrence 1911 yılında "Beyaz Tavuskuşu" adlı romanını yayımlamış; bunu yazarın en önemli romanları olan "Oğullar ve Sevgililer" (1913); "Gökkuşağı" (1915); "Aaron' un Asası" (1922); "Lady Chatterley'in Sevgilisi" (1928) adlı yapıtları izlemiştir. Hikâyelerini "İngiltere, İngilterem" (1922) başlığı altında toplayan D.H. Lawrence'ın şiirleri ve denemeleri de çağdaş İngiliz yazınının önemli olgularındandır.

adam 13

ADAM